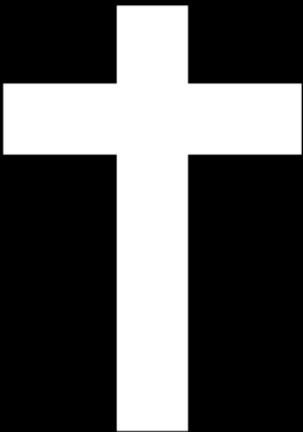

Liá'a Chuánshi Dios
Shínaa

Achagua Partial NT [aca] -Colombia 2013

**Liá'a Chuánshi Dios Shínaa
Achagua Partial NT [aca] -Colombia 2013**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Achagua

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 25 Apr 2025
89800e26-7a01-5d4e-9138-09f536d25dde

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	76
SAN LUCAS	119
HECHOS	193
EFESIOS	257
1 TESALONICENSES	267
2 TESALONICENSES	273
1 TIMOTEO	277
2 TIMOTEO	285
SAN JUDAS	291

Evangelio según SAN MATEO

*Ná'a nawérrinaibimica Cristo béecha sánamica
(Lc 3:23-38)*

- ¹ Liáni áabai lista nashínaa ná'a Jesucristo wérrinaimica, rey David cíuleemi ya Abrahám.
- ² Abrahámcala Isaac sálijinaa,
Isaac Jacob sálijinaa,
Jacob Judá sálijinaa ya ná'a libécanata náajcha ná'a líshiibimica.
- ³ Judá Fares ya Zérah sálijinaa, natúwa nárra Tamarca.
Fares Esrom sálijinaa,
Esrom Arám sálijinaa.
- ⁴ Arám Aminadab sálijinaa,
Aminadab Nahasón sálijinaa
ya Nahasón Salmón sálijinaa.
- ⁵ Salmón Booz sálijinaa, rucúlee ruá'a Rahab;
Booz Obed sálijinaa, rucúlee ruá'a Rut.
Obed Isai sálijinaa.
- ⁶ Isaí rey David sálijinaa.
Rey David Salomón sálijinaa, ne ruá'a Salomón túwaca ruyáwa línumi liá'a Uríasca.
- ⁷ Salomón Roboam sálijinaa,
Roboam Abías sálijinaa,
ya Abías Ása sálijinaa.
- ⁸ Ása Josafat sálijinaa
ya Josafat Joram sálijinaa
ya Joram Uzías wérrimi.
- ⁹ Uzías Jotam sálijinaa náimi,
Jotam Acaz sálijinaa
ya Acaz Ezequías sálijinaa.
- ¹⁰ Ezequías Manasés sálijinaa,
Manasés Amón sálijinaa
ya Amón Josías sálijinaa.
- ¹¹ Josías Jeconías sálijinaa ya ná'a léenajinaibimi, liyáli éerrimi natée'inaami israelítabini preso Babiloniala.
- ¹² Liáwinaami liá'a presocaica, Jeconías Salatiel sálijinaa ya Salatiel Zorobabel sálijinaa.
- ¹³ Zorobabel Abihud sálijinaa,
Abihud Eliaquim sálijinaa
ya Eliaquim Azor sálijinaa.
- ¹⁴ Azor Sadoc sálijinaa,
Sadoc Aquín sálijinaa
ya Aquín Eliud sálijinaa.
- ¹⁵ Eliud Eleazar sálijinaa,
Eleazar Matán sálijinaa
ya Matán Jacob sálijinaa.
- ¹⁶ Jacob José sálijinaa, liá'a Joséca rúnirrimi ruá'a Maríaca,

ya ruyá litúwa liá'a Jesúsca, liá'a wáni jí'inaa Mesíasca.* Ne jócani yáa náajcha wáacoo újnibii.

¹⁷ Néenee wacába catorce generaciones Abrahám néenee, cáashia líinu David néerra; David néenee áabata catorce generaciones, natée'inaami israelítabini preso Babiloniala, ya áabata catorce néenee presoquictami ná'a israelítabinica cáashia lijácoo liá'a Mesíasca.

Jesús jiáctau (Lc 2:1-7)

¹⁸ Quéechanacu'inaa Jesucristo jiácoo cháji'i: Ruá'a María lituwaca comprométechoo rucásacoo liájcha liá'a Joséca. Libéecha'inaa nayá náajcha wáacoo, náa léenaa quénibí ruyá Espíritu Santo dánaniyu.

¹⁹ Litáaniaca'ee ruájcha, liá'a José washálícerri saicaica, jócai liwówa chóniwenai yáa léenaa ruíwanaa, jáiwa'ee liwówai limáaca ruyái cabáyainta.

²⁰ Néenee nácula lipénsaa linácu liáni, báqueerri ángel Dios shínaa iyadau lirrú dajuishi ricueji, límá lirrú: "José, rey David tákueerrimi, ucáarru jítée María újni jíinucaa, léecaa liárra yéerri ruáwi rícu ruwáaliani Espíritu Santoyu.

²¹ María rucúlicuminaa rucúuleujoo, jiámina lijí'inaa Jesúsjoo, liyáca wásedeerri'inaa lishínaa chóniwenai najíconaa yúchau."

²² Quinínama liáni bésuneerriu quéewique'e licúmpliacoo, liá'a Wawácali máyu'umica linúma licuéji liá'a iíwadedeeri Dios chuáni báinacumi, límá'inaa:

²³ "Báquetoo miyácau jócau cúnusia máachu,
quénibiminaa rumáacacoo ya ruwáalia báqueerri rucúuleu,
náani'inaa jí'inaa Emanuel"
(liwówau'u limáca: "Dios wáajcha").

²⁴ Néenee licáwia'inau liá'a Joséca, liméda léjta Dios shínaa ángel máyu'u lirrú, lirríshibia María líinuyu.

²⁵ Ne jócau limáa yáajcha, cáashia rucúlicu liá'a rucúuleecoo quéechanacu sáica, liá'a José yáni jí'inaa JESÚS.

2

Áabi chóniwenai cawíteeni mawí déecucha sána iínuenai nacába Jesús

¹ Jesús jiá'inau lirrícu liá'a Belénca, yéerri áabai cáinabi íta'aa jí'ineerri Judea, liyáali éerri Herodes máanuica jái reycái. Néenee náiinu Jerusalén néerra áabi chóniwenai cawíteeni mawí, iínuenai cáiwia jiáctejcoo, nashínaa tráawajo éewidenaiu sáalii nácu

² Nasáta'ee néemiu: "¿Tanácucha liyá léji liá'a jiéirricoo judíobinica shínaa rey'inaaca? Niwata wacábacaala sáalii jiácoo, wayá éebidenai wacába lijácalawai, tánda wáiniu wáa lirrú sáicai."

³ Liá'a rey Herodes éemi'inaa liáni, néenee urrúni liwówa léemicani, chacábacanaa nabésunacoo quinínama ná'a chóniwenaina yéenai Jerusalén rícu.

* ^{1:16} Cháwa límá Cristo hebreo chuániyu, chái wówa límá léccchoo 'Liá'a Dios níwani quéewique'e liwánacaala'.

4 Néenee rey wána namáida nayá quinínama ná'a sacerdote wácanica, ya ná'a éewidenica ley shínaaca, ya lisáta léemiu nayá táshia nácuha'inaa lijiáu jiliá'a Mesíasca.

5 Néenee namá lirrú: "Liyá jiéirri'inau Belénca rícu, Judea cáinaberra íta'aa, chácate litánaca liá'a iíwadederri Dios chuáni báinacumi limá'inaa:

6 Ne jiyá chacáalee Belén, liá'a cáinabi Judea shínaa, áawita píituirri jiyá, mánauiminaa jíiwana médacojoo náibicha ná'a chacáalee mánauínamárica líta'aa liáni cáinabica; jiníwata jíibichaminaa lijiáu báqueerri wánacaleerri bánuerri'inaa nanácu ná'a nushínaa chóniwenai ná'a israelítabinica."

7 Néenee Herodes máida nayá cabáyainta ná'a cawíteeni mawí déecucha sána, jáiwa liá leenaa narrícueji liá'a éerri sáica nacába'inaami rujiáctamicoo ruá'a sáalii.

8 Néenee libánua nayá Belénra ya limá nalí:

"Yáau néerra isátada éemiu sáica linácu liárra samálitaca; jáicta fínu linácujo, íiwa nulíjoni, quéewique'e nuáacoo nuá lirrú sáicai lécchoojoo."

9-10 Néenee nanísaa'inaa néemi limáyu'u liá'a reyca, jáiwa náawai Belénra. Quéecha'inaami néejoooco nacába ruá'a sáaliica, sáicta wéerri nawówa, níwata rujínacalau ruácoo nabéechá, cáashia línu quirrácua yáctalaca, jáiwa rubárruawai liwícau.

11 Néenee nawárruawai cuíta lícula, jáiwa nacába liá'a quirrácuaca María yáajcha, ruá'a lituwaca; néenee natúyau lirrúi náaque'e lirrú sáicai. Jáiwa naméecu nashínaa cajón natéeni náacoo, jáiwa náa lirrúi oro, ya áabai sáictai juménibee jí'ineerri incienso, ya áabata juménibee jí'ineerri mirra.

12 Liáwinaami Dios íiwa nalí dajuishi rícueji jócubeecha néejoo Herodes néenee, níwata Dios yáirri leenaa Herodes wówai línu liá'a quirrácuaca; néenee néeoowai nashínaa cáinabi ítalau áabai iníjbaa rícu.

Cánaquenai Egipota ná'a José ya María, Jesús yáajcha

13 Quéecha'inaa náacuwai ná'a yáine leenaa, néenee José cába báqueerri ángel Dios shínaa dajuishi rícueji, ángel ma lirrú: "Jibároo jiwína liárra samálitaca litúwa yáajchau, jicáncacau Egipto shínaa cáinabi ítala, jimáacau néerrajoo cáashia nuíwa jirrúni, níwata Herodes wówairri libánua namúrru liárra samálitaca náinuaque'in."

14 Néenee licáwiacuwai libárruawai liá'a Joséca, liwína liá'a samálitaca litúwa yáajchau táayee lijiáu Egipto néerra,

15 Namáacau néerrai cáashia máanalí liá'a Heródesca. Cháwa lijiácuwai léjta limáyumi liá'a wawácalica linúma licuéji liá'a iíwadederri Dios chuáni báinacumi, limá'inaa: "Numáidaminaajoo nucúuleu Egip-toeji."

Herodes wána náinua ná'a sáamanaica

16 Ne Herodes yá'inaa leenaa nachálujueda liyá ná'a yáine leenaa, néenee iíwirri wérri liwówa, liwána náinua quinínama ná'a sáamanaicu máachuca wáalienai chámái camuí cáinacula yéenai Belén rícu, ya

quinínama narrícu ná'a chacáaleeca yéenai Belén téiji. Liwána náiinua nayá léjta éerrimi náiiwa'inaa lirrúni ná'a yáine léenaa*.

¹⁷ Cha licúmpliacuwai liá'a limánimica liá'a fiwadedeeri Dios chuáni báinacumi jí'ineerri Jeremias, limá'inaa:

¹⁸ Néemi'e áabau witama líta'aa liá'a Ramá[†] néeni, íchenai wérri cáiwinas, ruyáwoo Raquelbinica íchanenai nanácueji ná'a natáqueenai'inaaca, jócau índa sáicta namédia ruwówa, níwatajani máanalicai.

¹⁹ Liáwinaami máanal'i'naami Herodes, néenee báqueerri ángel Dios shínaa, iyadau Josérru dajuishi rícueji chalé'e Egipota.

²⁰ Limá lirrú: "Jibárroo, jiwína liárra samálitaca litúwa yáajchau, jéejoo jiácoo Israel shínaa cáinabi ítala, máanalica ná'a wówainaimi náiinua liárra samálitaca."

²¹ Néenee libárruawai liá'a Joséca, liwína liá'a samálitaca litúwa yáajchau, léejoo Israel shínaa cáinabi ítala.

²² Ne liá'inaa léenaa Arquelao wánacaala Judea néeni, liáarrumirra liá'a Heródesca lisáljinää, néenee cáarru liácoo néerrai liá'a Joséca. Quéecha'inaa Dios íiwa lirrú dajuishi rícueji, néenee liáu lirrícula liá'a cáinabica jí'ineerri Galilea.

²³ Ne línu'inaa néerrai, néenee liáu liyá áabai chacáalee rícu jí'ineerri Nazaret. Cha licúmpliacuwai liá'a namánimica ná'a fiwadedeenai Dios chuáni báinacumi, namá'inaa náaque'e lijí'inaa Nazaret néeni sái.

3

Liá'a Juan Bautista wáunamactalaca (Mr 1:1-8; Lc 3:1-9,15-17)

¹ Íchaba camuí liáwinaami líyadau liá'a Juan Bautístaca á'a cáinabi Judea shínaa wáunamactalaca; néerra chóniwenai yáau néemi lirrú.

² Lichuáni rícuejiu limá'ee: "¡Éejoo Diosru, jiníwata liá'a Dios wánacaalactalaca urrúniyii!"

³ Léewa Juanja liérra Dios máni jinácuha lirrú liá'a fiwadedeeri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Isaíasca:

"Báqueerri chóniwerri máidada á'a wáunamactalaca:
'Ichúni iyáu libéecha quéewique'e irríshibia wawácali jáicta líinui',"
Léjta nachúni iníjbaa libéecha liá'a chóniwerri cawéni fiinuerri'inaaca.

⁴ Juan iibala yáairri caméeyu íchunayu, libájini líwali rícu áabai fiimanaayu; ya líiya langosta, újni irríchu máanuica ya máaba yáamitu.

⁵ Ná'a chóniwenai Jerusalén néeni sánaca, ya íchaba wérri ná'a yéenai Judea téiji, ya ná'a yáanai urrúni méeda jí'ineerri Jordán najíau néemicani.

⁶ Náiwanaa najíconau chóniwenai náneewa Diosru ya Juan báutiseerri nayá á'a méeda jí'ineerri Jordán.

⁷ Ne Juan cába'inaa íchaba ná'a fariséobinica ya saduceobinica, náiinu liyáctala quéewique'e Juan báutisa nayá, limá nalí: "¡Áai

* ^{2:16} Herodes pénsa'ee lirrúwoo liwánacta'ee náiinua liá'a samálita Jesúsca jócubeechá ta reyni. † ^{2:18} Ramá áabai chacáalee píituimi yéerri urrúni Belénru, níwata linácueji Mateo máni licúni.

cawálai táqueenaimi! ¿Tána ma irrúi iwásedacaala'inau liúcha liá'a carrúnatabeeca máanui wérrica urrúniyaca?

⁸ Imédaú saíca, chacábacanaa quéewique'e nacábacani icúcani éejuacoo Diosru,

⁹ ya jócu imá irrúwoo iyá jájiu: 'Jócu cáarru wacába liá'a Dios shínaa carrúnatabeeca, níwata wayá Abrahám táqueenaimi'; Dios éewerri liá irrú carrúnatabee, liyácta rúnaa Abrahám táqueenaimi, liyá éewerri liquénuda nayá matuinaami fíibicha áawita fíiba fíibicha.

¹⁰ Léjta báqueerri washiálicuerri liwínacta lishínaa chúushiu, liwíchuaque'e áabai áicuba yáirri lítau, ya liúca chichái rículani jócta liá lítau saíca, chacábacanaa Dios yáairri urrúni quéewique'e liá lirrú carrúnatabee liá'a jócai chúni liwíteu.

¹¹ Nuyá, yáawaiyi, nubáutisa shiátaiyu quéewique'e numáida iyá éejuacoo Diosru; ne liá'a fíinuerri'inaa nuíshiirricu, yáirri'inaaminaa irrú Espíritu Santo, quéewique'e icámbia iwítee yáayu'u yámina liá'a nalí carrúnatabee náa'a jócani éebida infierno shínaa chicháiyu. Liyá mawí cadánani núcha, jiní báawita nutéeyu'inaa lishínaa cotiza.

¹² Liá'a wawácalica léjta washiálicuerri cáabanacai téerri licáaji ricúu lipálaniu, quéewique'e lisárraa lishínaa trigo, ya licháquidaque'e máashiibee yúcha. Liwáliaminaa lishínaa trigoca liáarrui rículau, ne léemaminaa liá'a máashiibee chichái ricúla jócai chácacajiu. Chacábacanaa Dios shírrí náa'a chóniwenai machácanini wítee ya támmina léema'inaa náa'a chóniwenai jócani éebida áabai chichái ricúla jócai chácacajiu."

Jesús báutisactu (Mr 1:9-11; Lc 3:21-22)

¹³ Jesúss yáau Galilea néenee méedala jí'ineerri Jordán, Juan yáctalaca, quéewique'e Juan báutisacani.

¹⁴ Quéechanacu Juan jócai wówai libáutisacani, limá lirrú:

—Nuyá jócai saícanata báutisa jiyá, jiyáwata arrúnai'inaata báutisa nuyá.

¹⁵ Jesúss éeba'ee:

—Jimáaca cha nírra íchaitaa, ne jiníwata arrúnaa wacúmplia quinínama liá'a sáicaica Dios náneewa.

Néenee Juan áabenama liyá.

¹⁶ Ne liyáalimi Jesúss báutisa'inau, lijiáu shiátoi yáacucha, jáiwa éerri méecu lirrúi, licába'ee liá'a Espíritu Dios shínaaca, yúrruc oo linácula jícá'a áabai paloma.

¹⁷ Néenee léemi'e áabai chuánshi áacaiji, márri'e: "Léwa nucúulee caníinai nucábaca, sáicta nuwówa liájcha."

4

Wawásimi énederri Jesúss (Mr 1:12-13; Lc 4:1-13)

¹ Liwínama libáutisa'inaa liá'a Jesúscia, Espíritu Santo litée liyá wáunamactala jiníctala yáairri, quéewique'e Wawásimi énedacani.

² Cuarenta éerri Jesúss jócai íya, ya cuarenta táayebee, liwínama sáamu liwówai.

³ Wawásimi rúniu lirrú lénedaque'e liyá, limá lirrú:

—Yáawaicta Dios Cúulee jiyá, jiwánate nanáawacoo náani íibaca íyacaishiyu.

⁴ Néenee Jesús éeba'ee:

—Jóca'inaa numédá. Liá'a tánerricoo máirri: 'Jócai bácai íyacaishiyu cáwi liá'a washiálicuerri, cágwica liyá léccchoo liyú liá'a Dios chuáni jiérricoo linúma licuéji.'

⁵ Liáwinaami, Wawásimi téé liájcha Jesús lirrícula liá'a chacáalee majíconaa jí'ineerri Jerusalén, libárruedani templo máanui númeracua íta'aa.

⁶ Limá'ee lirrú:

—Yáawaicta Dios Cúulee jiyá, jicáteu cáinacula, jái tánacuwai, 'Dios bánuaminaa lishínaa ángelbini jinácu'inaa, nawínaque'e jiyá nacáaji rícuu, jocubeecha jíinua jíibau íiba nácula.'

⁷ Néenee Jesús ma lirrú:

—Jócai'inaa numédá. Jái tánacuwai léccchu, 'Ujiméda carrúnatai quéewique'e jénedá wawácali litúyaque'e jiyá.'

⁸ Néenee Wawásimi téé liyá báaniwai áabai dúuli áacai wérri ítala, líyada lirrú quinínama chacáalee cáinabi íta sána, sáictani wérri cawéninamani.

⁹ Limá lirrú:

—Nuá jírrú quinínama léju liéni, jitúyactau jitájeda jinániu nulí já nulí sáicai jiwówa yáajchau.

¹⁰ Néenee Jesús éeba'ee lirrú:

—Jócai'inaa numédá. Jidánaa núcha, Wawásimi, jái tánacuwai: 'Jiméda lirrú sáicai jiwówa yáajchau liá'a jiwácali Diosca, jishírrueda lirrú bácai.'

¹¹ Néenee Wawásimi shírriu Jesús yúcha, jáiwa ángelbini finuenai nashírrueda lirrú.

Jesús cháneerri liméda lishínaa tráawaju Galilea rícu

(*Mr 1:14-15; Lc 4:14-15*)

¹² Néenee Jesús éemi'inaa naníqui Juan cuíta manúmai rícula, léejoo Galilea cáinaberra ítala.

¹³ Ne jócu limáacau Nazaret á'a liyáctamica, jócta liáu liyáca Caper-náum chacáalee rícula, litácoowa liá'a manuá jí'ineerri Galilea, nayácta ná'a tribu Zabulón shínaa ya Neftalí.

¹⁴ Liáni bésuneerriu quéewique'e licúmpliacoo liá'a litánani liá'a fiwadedeeri Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Isaíasca:

¹⁵ "Cáinabi lishínaa liá'a Zabulón ya Neftalí,

bajíala Jordán, manuá tácoowa:

Galilea nayácta ná'a jócani éebida."

¹⁶ Ná'a chóniwenai jínanenai'inaacoo catáwacabee jírrícu, nacábaminaa áabai jucámarrabee* máanui; áabai jucámarrabee úcuni nalí ná'a yáainaimi catáwacabee jírrícu máanalnimica.

¹⁷ Néenee liyáali Jesús lichánaa líiwadeda nalí: "Éejoo Diosru, jiníwata Dios wánacaalactalaca jái urrúnicaí."

* **4:16 Jucámarrabee.** Áani táanierri liyá linácu Jesúsca, ya lichuáni wásedeerri'inaa nayá jíconaashi yúcha.

*Jesús máida cuatro catésucanica
(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)*

18 Jesú jinaneerriu litácoowa liá'a manuá jí'ineerri Galilea, jáiwa licábai chámata washiálicuenai néenajinai wáacoo: báqueerri liá'a Simónca, Jesú yáni'inaa jí'inaa Pé'eru, ya liá'a báqueerrica Andrés. Náani catésucani, yúquenai nayá nashínaa máayau manuá yácula.

19 Jesú má'ee nalí:

—Yáau nuájcha, numédaminaa iyá cáindacani'inaa chóniwenai Diosru.

20 Liyálalimi namáaca nashínaa máayamiu, jáiwa náau liájchai.

21 Mawí nabéechala, Jesú cába áabibi chámata washiálicuenai néenajinai wáacoo: Santiago ya Juan, léenibi liá'a Zebedeoca, yéenai nasálijinaa yáajchau áabai bónco rícu, chúneenai nayá namáyaniu. Jáiwa Jesú máida nalí.

22 Liyálalimi namáaca nashínaa bónco ya nasálijinaami, jáiwa náau liájchai liá'a Jesúscia.

*Jesús éewida íchaba chóniwenai
(Lc 6:17-19)*

23 Jesú llijínaniu quinínama Galilea shínaa cáinabi, léewida limácoo narrícu ná'a sinagogaca. Líiwadeda linácu liá'a sáicai chuánshica linácu liá'a Dios wánacaalactalaca, ya lichúni chóniwenai quinínama bálinacaalashi ya cáiwibee.

24 Natáania Jesú nácu quinínama ná'a yéenai Siria shínaa cáinabi ita'aa, naínda lirrú quinínama ná'a bálinenaicoo méenaami bálinacaalashi ya cáiwibee, ya ná'a wáalenai espíritu máashii, ya ná'a cúcunenaicoo, ya ná'a macáwanica. Yá'ee Jesú chúni nayá,

25 íchaba chóniwenai yáau Jesú yáctalaca, ná'a Galilea sánaca, ya ná'a chacáalee Decápolis sánaca, ná'a Jerusalén néenee sánaca, ná'a Judea néenee sánaca, ya ná'a yáine Jordán cáinaberra ítacha cáiwia jiáctejcoo, najínani'eewoo Jesú ishiirricu.

5

Jesús éewiderri dúuli íta'aa

1 Licába'inaa íchaba wérri chóniwenai, Jesú írrau liwáacoo dúuli líitala quéewique'e léewidaca. Ná'a éewidenaicoo liájcha náiinu liyáctalaca,

2 jáiwa lichánau léewida nayái, limá'ee:

*Liá'a yáawaiyi méda washiálicuerri sáicta liwówa
(Lc 6:20-23)*

3 "Sáicta wérri nawówa ná'a yáine léenaa narrúnijinaa cáwicaishi Dios shínaa,
jiníwata nashínaa'inaa liá'a sáicaica Dios wánacaalactalaca.

4 Sáicta wérri nawówa ná'a máashiini wówa,
jiníwata Dios yáirri'inaa nalí sáictaque'e nawówa.

5 Sáicta wérri nawówa ná'a imíyanica,
jiníwata Dios yáirri'inaa nalí liá'a cáinabi limánimi líshiirrini'inaa nalí.

6 Sáicta wérri nawówa ná'a wáalianai ínaaishi ya ná'a iméeni wówa namédaque'e léjta Dios wánacaalau'u,

jiníwata liyámina liwána licúmpliacoo léjta nawówau'i.

⁷ Sáicta wérri nawówa ná'a carrúni jináatani cába áabi,
jiníwata Dios carrúni jináataminaa licába nayá.

⁸ Sáicta wérri nawówa ná'a masáculani wówa,
jiníwata áabai éerri nayámina Dios yáctalaca ya nacábaminaa liyá.

⁹ Sáicta wérri nawówa ná'a mûrruenai sáictaque'e nawówa,
jiníwata Dios yáa nají'inaa nayá léenibiyu.

¹⁰ Sáicta wérri nawówa ná'a nacánaquedanica namédacala liá'a Dios
bánua namédaca,
jiníwata nashínaa'inaa liá'a Dios wánacaalactaca.

¹¹ "Sáicta wérri iwówa, jáicta chóniwenai báulidacta iyá ya
nacáitadeda iyá, ya nunácue jíni nawína iyá quinínama númashi
yúwicayu.

¹² Jáicta libésunau léju liáni, sáicta iwówa, cachúnica iwówa,
jiníwata irríshibiacaala'inaa áabai iwéniu máanui áacairra; chái léccchoo
nacánacaida ná'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu yáainaimi ibéecha.

*Iyája narrá iwíduma ya jucámarrabee cainabi shínaa
(Mr 9:50; Lc 14:34-35)*

¹³ "Iyáwa chánii cábacanaa jicá'a iwíduma cainabi shínaa. Ne ya
limáacacta líjúwacau, ¿chítashia léewa liwína líjúwacau jíni? Jái jócu
sírbia mawíá, náucaminaani bináawala ya chóniwenai báawedani.

¹⁴ Iyáwa chánii cábacanaa jicá'a jucámarrabee cainabi shínaa. Léjta
jucámarrabee chacáalee shínaa yáairrictani dúuli íta'aa, jócai éewa
libáyacoo, chacábacanaa ná'a chóniwenai néewa nacába quinínama iyá
imédanica.

¹⁵ Jócu watúculia áabai lámpara waníquique'e áabai cajón ríunci;
mawí sáicaca, wamáacacani áacai íta'aa liquénaque'e quinínama yáanai
cuíta rícu.

¹⁶ Chacábacanaa, imédau machácani, quéewique'e quinínama ná'a
chóniwenai néewa nacába liá'a sáicai imédani iyá, ya quinínama ná'a
sáicai lirrú liá'a isáljinaaca yéerri áacairra.

Jesús éewida linácu liá'a leyca

¹⁷ "Iyá u'éebida nuíinucala numárda liá'a leyca o liá'a néewidani ná'a
cáiwadedacani Dios chuáni báinacu; tuyá jócai finu nuá linúmami, tuyá
fiñuerri nuá lirrú yáawaiyi licábacanaaca.

¹⁸ Ne yáawaiyi numá irrú, nácula liyája liá'a éerrica ya cainabi,
jiníminaa nuédati liúcha liá'a leyca, báawita áabai púnto'inaa báawita
áabai letra, cáashia libésunacoo quinínama liá'a arrúnaa libésunacoo.

¹⁹ Tándawa, liá'a jócai éewida néenaa ná'a ley shínaaca,
báawita píituicaní, jiní léewidacala ná'a chóniwenaina éewidacani,
nacábadedacani'inaa jiní wéni liúcha liá'a wánacaleerri Dios shínaa.
Ne liá'a éewiderrica ya léewida léccchoo áabi méda léjta liyá, mawí'inaa
cawéni wérri chaléeni Dios liwánacaalactala.

²⁰ Tández numá irrú, iyá jócta iméda mawí sáica Dios náneewa, náucha
ná'a quéewidacani ley shínaaca ya ná'a fariséobinica, jiní wérri
wárroo áacairra Dios yáctalaca.

*Jesús éewida linácu liá'a tíwirri wówa
(Lc 12:57-59)*

21 “Iyá jái éemicai namá nalí ná'a wawérrinaimica: ‘Ujíinua, ne liá'a finuerrica yúquerri'inau carrúnatai rícula.’

22 Ne nuyá ma irrú, tánashia fiwirri wówa léenajirri yáajchau, yúquerri'inau. Tánashia caitadedeerri léenajirriu, nacábadedani yáawacta cajíconaaajani ná'a nawácanica; tánashia cáiteerri caiwinaa wérri léenajirriu, arrúnai'inaa chichái infierno shínaaca.

23 “Chái jítecta jishínaa ofrendau Dios íibana rícula, jédacanictau áicta jéenajirri wáaliani jiájchau jináculaja,

24 jímáaca jishínaa ofrendau néenijaa, arrúni lirrú liá'a néemacta ofrenda, ya jiáu jéenajirri néerrau jichúni jishínaa wíteshiu quéecha. Ta jéewa jéejocoo jítée jishínaa ofrendau Diosru, néemactala'inaacani.

25 “Ya áicta yáirri jijíconaja ya liwówai jiyá máashictala néerra, jénedau jímédacoo áabena liájcha nácula jócu libésunajau, jócubeecha léejueda jiyá juezru; táda jóctacala, liá'a juez yúquerri'inaa jiyá ya léentregaa jiyá nalí ná'a catúyacanica ya naníqui jiyá cuíta manúmai rícula.

26 Numá jirrú yáawaa, jócalo jijiáu chéni jóctacala jipáida quinínamani liá'a jimówinianica.*

Jesús éewida linácu liá'a méderri máashii línaayu

27 “Iyá éemini quéecha namáyu'u: ‘Ujiméda jirrúwoo liá'a máashii jíinayu.’

28 Ne nuyá ma irrú, tánashia liá'a cáberri báquetoo íinetoo liméda rúnainaa, jáyi méda máashii ruájchai liwówa licuéjiwai.

29 “Chacábacanaa, jituícta sáicaquictejica liwáana jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicábau újnii jjédacchu jituú ya jiúca jiúchau déecuchalani; mawí sáicaca jipérdia áabai jitánai sói, ne jócaita quinínama jináananaica liúcacoo infierno rícula.

30 Jicáaji sáicaquictejica wánacta jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicábá újni jiwíchuacchu jicáajiu ya jiúca jiúchau déecuchalani; mawí sáicaca jipérdia áabai jitánai sói, ne jócaicta quinínama jináananaica liúcacoo infierno rícula.

Jesús éewida linácu liá'a máaca yáquenaicoo

(Mt 19:9; Mr 10:11-12; Lc 16:18)

31 “Cha léccchoo Moisés litána quéechanacumi: ‘Tánashia máaquerri línuu, arrúnaa liá rulí áabai cásashta limáctaca shírrida yáaqueneu.’

32 Ne nuyá ma irrú, báqueerri washiálícerri máacacta línuu, ne jócta ruméda ruíñayu máashii, limáacani carrúnata ruméda máashii ruíñayu, ya liá'a cásairricoo ruájcha ruá'a namáacanimi, liméda máashii línaayu léccchoo.

Jesús éewida linácu liá'a júlerrickoo

33 “Iyá éemenai léccchoo liá'a Moisés tánani nalí ná'a iwérrinaibimica: ‘Uímíya máecha iméda liá'a imánimi iméda iwácalirru juraméntoyu.’

34 Ne nuyá ma irrú: ‘U'ijúra mawiá. U'ijúra linácu liá'a éerri áacairra sáica, jiníwata liyáwa Dios yáctalaca.’

* **5:26** Jédacaniu arrúnaa jichúni'inaa jicáwicau Dios yáajcha jóctanaa máanali jiyá.

35 Jiní liá'a cáinabica, níwata Dios wánacaalacta líta'aa léccchoo; báawita Jerusalén nácu, níwata liá'a chacáaleeca lishínaa liá'a Dios mánui wérri reyca.

36 Jiní ijúracalau inácu iyá jájiu, jiníwata jócta éewa iméda cabálai ya cachájulai báawita bácuia iwíta báinau.

37 Imácta iyá 'jajá', jajá'inaa; imácta iyá 'jócai', jócai'inaa, ne liá'a shírrerriu liúcha liáni, máashiyii.

*Jesús éewida linácu liá'a éejueda júnibau
(Lc 6:29-30)*

38 "Iyá éemini namáyu'u quéechá: 'tuíshiyu'inaa ya éeshiyu'inaa.'

39 Ne nuyá ma irrú: Ujiméda lirrú máashii liá'a méderri máashii; mawí sáictaca, jáicta báseerri jináni sáicaquicteji já'a, jináawida lirrú béema.

40 Ya áicta yáirri jijíconaaja ya wówerri léda jicámisani já'a, jínda litée léccchoo liá'a jishínaa cápaca.

41 Ne báqueerri wánacaleerri liwánacta jitée jiánairrau áabai déecuchala, jitée chámaichu lidécuchaca.

42 Jáicta báqueerri sáterri áabai rúni jináshi já'a, yáa lirrúni; ya áicta báqueerri sátani préstau jiúchaja, jiprésta lirrúni.

*Jesús éewida linácu liá'a canúinaa wacába ná'a wajínaica
(Lc 6:27-28,32-36)*

43 "Iyá éemenai léccchoo namá irrú: 'Caníinaa icába ná'a ijúninaica ya cadéni icába ná'a ijínaica.'

44 Ne nuyá ma irrú: Arrúnaa caníinaa icába ijínaiu léccchoo, ya i'óra nanácu ná'a cánaquedeenai iyá.

45 Iméda liáni, chámínaa léenibi iyá liá'a Dios isálíjinaa yéerri áacairra; ya liyá wáneerri cáiwia jiácoo nanácu ná'a sáicanica ya máashiinica, libánua únía sáicani nácu ya máashiini nácu.

46 Jiníwata caníinacta jicába ná'a caníinaani icába iyá, ¿tána iwéni irríshibia? Báawita ná'a cóbrenai impuesto Romarru cháni médacajau, ya iyá pénsenai máashiica wérri nayá.

47 Ne itácta nalí rímija ná'a éenajinaica, ¿tána iméda mawí sáicacai? Báawita ná'a jócani éewida médenaiu chá'a.

48 Iyáyu machácani, ya caníinaa icába léccchoo ná'a cadénini cába iyá, chaléjta isálíjinaa yéerri áacairra machácani.

6

Jesús éewida linácu liá'a wamédacta sáicai

1 "Ujéneda linácu liá'a jiwíteecoo, quéewique'e chóniwenai cába iyá sáicai. Jimédacta cháni, isálíjinaa liá'a yéerri áacairra, jinímina iwéni liéni'inaa irrú.

2 "Tándawa jiyúdacta ná'a carrúni jináatanica, ujíiwadeda matuínaamini, chaléjta namédani ná'a chámai wítee sinagoga rícu, ya namédani bináawala chóniwenai natáaniaque'e nanácuí sáica. Yáawaiyi numá irrú, linácu jiliéni jái nísá nawáalia nawéniwai, Dios jócai liá nalí nawéni mawí.

3 Ne jiyúdacta ná'a rúnenaicani, ujíiwadedani báawita jijúnicaírru wáni;

⁴ Jimédaca cabáyaintani. Ya Jisálijinaa licábani jimédani cabáyainta, liámina jirrú jiwéni.

*Jesús éewida nasátacoo
(Lc 11:2-4)*

⁵ "Jáicta i'órawai, uchá iyá léjta ná'a chámáini wítee, ísenai nabárruacoo na'óraca sinagoga rícu ya plaza táiba, quéewique'e chóniwenai cába nayá. Yáawaiyi numá irrú, linácu jiliéni jái nísá nawáalia nawéniwai.

⁶ Jiyá jáicta ji'óra, jiwárroo jíibana licúlau, jibáya cuítá núma ya ji'óra jisálijinau yáairri bácai jiájcha, ya jisálijinaa licábani jimédani cabáyainta, liámina jirrú jiwéni.

⁷ "Jáicta ji'óra ujénera chuánshi jócai sírbia, chaléjta namédani ná'a jócani eébida, namá nalíwoo, ne mawícta'ee natáaniaca, mawíminaa'ee Dios méda nalí nawánacaala.

⁸ Uchá cábacanaa iyá léjta nayá, jiníwata isálijinaa jái yáa léenaa liá'a jirrúnaanica, libéecha isáta liúchani.

⁹ Ne iyá éewenai i'óra chá'a:

'Wasálijinaa yáairri áacairra,
chóniwenai cawáunta nacába jijí'inaa.

¹⁰ Jíinu chérra jiwánacaala áani,
jiméda jiwánacaalau áani cainabi íta'aa,
chaléjta jimédau'inaa áacairra.

¹¹ Jiá walí iyacaishi warrúnaanica éerri jútainchu.

¹² Jipérdoma wáucha máashii wamédanica,
chaléjta wapérdonau wayá,
ná'a médenai walí máashii.

¹³ Ujínda wacácoo máashii rícula,
jitúya wayá liúcha liá'a wawásimica.'

¹⁴ "Ipérdomaa ná'a médenai irrú máashii, níwata chacábacanaa, liá'a Isálijinaa yáairri áacairra, lipérdomaaminaa iyá léccchoo;

¹⁵ Ne jócta ipérdomaa áabi, chacábacanaa jócu Isálijinaa pérdonaa iyájoo ijíconaa léccchoo.

Jesús éewida nayá ayuno nácu

¹⁶ "Iyá jáicta iyúnaa, umáashii iméda inániu máashii wówa chaléjta ná'a chámáini wítee, iyadeneu nayá jájiu máashii naméda nawówau chóniwenai cábaque'e nayá cháji'i. Yáawaiyi numá irrú, liyá léja liérra iwáalia iwéniu.

¹⁷ Jiyá, jáicta jiyúnaa, jibádeda jinániu jichúndaniu sáica,

¹⁸ quéewique'e ná'a chóniwenai jócu yáa léenaa jinácu jiyúnaaca. Bácaí rími jisálijinaa yáa léenaani, báawita jócu wacábani, liyá cáberri quinínama liá léenaa linácu, ya yáairri jiájcha, liyá yáa jirrú jiwéniu.

*Rícucaishi yáairri áacairra
(Lc 12:33-34)*

¹⁹ "Oyáawaqueda warrúwa líta'aa liéni cainabica, á'a wijíi márdacta'inaa ya shínaashi amáarrai'inaa o yúquerri'inau, nayácta ná'a canédica nawárroo nanéduca.

20 Mawí sáicaca, iméda liá'a sáictai Dios cábaca, imédacta chacábacanaa, chaléjta wáalenai rícuai éerri ítala, níwata Dios yáa iwénjua.

21 Édacaniu, táshia nácula jiwáaliacta jírrícuau, jiwówa néeni yáa léccchoo.

Jucámmarrabee yáairri wanácu
(Lc 11:34-36)

22 "Ná'a' watúica jicá'a lámpara wanáanaírru, nayú wéewa wacába matuínaami. Tándawa, ituí sáicai, éewa nacába sáica quinínama. Chái cábacanaa, jócai camáisani ya ná'a' iwaálínica, iyá éewenai yáa léenaa atéwa quinínama liá'a Dios wówerri iyá yáni léenaa.

23 Ne máashicta ná'a ituúca, iyá jócu éewa icába sáica matuínaami. Ya liáni mamáarraca namédacoo chá'a, línuminaa liá'a éerrica jáicta jiní éewani icábaca. Iyámina quinínama catáwacabee rícu. Chái cábacanaa, mamáarraca namédacoo camáisaniniu, quinínama icáwica yáairri catáwacabee rícu. Quinínamacta iyá éewani icába ya iwítée pénsani ná'a' matuínaami éerri shínanaa, quinínamaminaa liá'a imédanica máashii'inaa.

Dios ya warrúwa
(Lc 16:13)

24 "Jiní éewerri lishírrueda chámatacta liwácali, jiníwata máashii licába báqueerri, ya caníinaa licába liá'a báqueerrica, jócta machácani báqueerrirruni ya lichánini liá'a báqueerrica. Jócai wéewa washírrueda Diosru ya warrúwarru. Chái cábacanaa, iyá jócai éewa yáa icáwica Diosru ya léccchoo yáa icáwica yáawacaídaque'e warrúwa ya matuínaami.

Dios túyerri léenibiu
(Lc 12:22-31)

25 "Tánda numá irrú: O'urrúni iwówa linácueji liá'a iyacaishi, ya írra'inaa nácu ya iyáayu'inaa, jiní iibalashi nácu léccchoo liá'a isúwaní'inaaca. ¿Jócu cawéni icáwica mawí yúcha liá'a iyacaishica ya ináanai liúcha liá'a iibalashica?

26 Icába ná'a míshiiduca yáarraneneecoo áacai: Jócani yáabana, jócani yáawaqueda, jócani wáalia iyacaishi náabana lícuu; ne liá'a isáljinnaa yáairri áacairra yáirri náaya'inaa. ¡Ne iyá mawí cawéni náucha ná'a míshiiduca!

27 Ne máayabaca, báawita íchaba urrúni wawówa, ¿chíta quéewau jiní wadáwineda wacáwicau jiní báawita áabai hóra'inaa? Néeeenee iyá jócai urrúni wówa iyacaishi nácu jócta iibalashi nácu.

28 ¿Tánda bájiala urrúni iwówa iibalashi nácu? Icábau chítashia lidáwinau'u ná'a iíwinaashi yáairri bacháida rícu: jócani tráawajaa, jócani súcueda.

29 Ne áawita chácana, numá irrú, áawita rey Salomón, quinínama lishínnaa chúnica, jócu lisúweda líibalau sáicabeetaica léjta iíwinaashi.

30 Ne Dios súwacta chacábacanaa iíwinaashi sáictani wérri, wáalee liyá bacháida rícu, ya cajójcha léemau chichái rícula, ¡mawímmina liá'a iibalajoo, chóniwenai cháuctani éebidaca!

31 Dios caníinaa licába iyá, tánda cha numá irrú jócubeecha isátada éemiu: ¿Tána'ee wáayai?' o ¿Tána'ee wáirrai?' o ¿Tána'ee wasúwai?'

32 Quinínama liéni wáneerri urrúni nawówa náani jocani éebida, ne iyá wáalianai báqueerri isáljinai yáairri áacairra ya yáirri léenaa liá'a irrúnaanica.

33 Tándawa numá irrú ya liwíbanaa liéni numáni irrú Dios wánacaalactalaca, imédaque'e lirrú léjta liwówau, chacábacanaa irríshibia quinínama méenaami.

34 U'urrúni iwówa linácu liá'a cajójcha sái éerrica, jiníwata cajójcha ái éerri já'a urrúni iwówa. Éerri jútainchu wáalianai lishínaa chúnsci máashiica. Tándawa, jocu urrúni iwówa libéecha liá'a éerrica.

7

Ojmá báqueerri nácula máashiicalani (Lc 6:37-38,41-42)

1 "Ujítáania máashii linácu liá'a namédanica ná'a' áabica, quéewique'e Dios jocu litáania máashii linácu liá'a imédani iyá.

2 Chacábacanaa Dios yúca jiyá máashictala léccchoo, jimédacta máashii báqueerrirru; ne liyúja liá'a jénedauca iyá léccchoo, Dios éejoo léneda iyá liyú léccchoo.

3 ¿Tánda arrúnaa jicába jéenajirri tuí rícu liá'a catábibee liwáalianica, ne jocai jicába liá'a jiawálianai áicuba shírricu yáairri jituí rícu léccchoo?

4 Ne jiawáliacta jituí rícu áabai áicuba shírricu, ¿chíta quéewa jimá jéenajirrirru jini: 'Jínda nujéda jiúcha liá'a catábibee yáairri jituí rícu'?

5 ¡Chámai wítee! jijéda quéechanacu liá'a áicuba shírricuca yáairri jituí rícu, chámminaajoo jéewa jicába sáica, jéewaque'e jédaca liwáalia lituí rícu jéenajirrica.

6 "Ujiá nalí ná'a yáawaiyi dujíwala chuánshi sáicai Dios bánuani, nalí ná'a chóniwenai cháneenai ya jocu nawówai néemica. Liérra léjta wácta áulirru, jocu náa léenaa néemica ya néewa náamueda iyá; jocata jiá íiba cawénii puítirru, jocani yáa léenaa íiba cawénii ya éewenai nabáwedani.

Sáterri ya mürruerri ya máiderri cuíta núma lícu (Lc 11:9-13; 6:31)

7 "Isátau, ya Dios yámina irrujoni; imúrru, ya fínuminaajoni; imáida cuíta núma lícu, ya liméecumina irrujoo.

8 Jiníwata liá'a sáterraca, lirríshibiaminaani; liá'a mürruerrican, línuminaa; liá'a máiderri cuíta núma lícu, liméecumina irrrú.

9 "Néenee Jesús liméda liáni licábacanaa: ¿Ne éenaminaa iyá yáa licúulee iyau bátui íiba, jáicta lisáta líyau jiúcha páani?

10 ¿O lisáacta líyau jiúcha cubái, jiámina líya bácuá áai cawálai?

11 Ne chaléjta iyá báawita máashii, éewa yáa sáicai éenibirru, ¡chítashia mawí jini isáljinaa sáicai yáairri áacairra liá irrrú, méenaami sáicai wérri tánashia nasátani liúchai!

12 "Chacábacanaa, iméda náajcha ná'a áabi chóniwenica, chaléjta iwówa naméda yáajcha ná'a áabica; jiníwata cháwa libánuacani liéni leya, nashínaaminan ná'a fiwadedenai Dios chuáni báinacumi.

Cuíta núma píitui (Lc 13:24)

13 "Jesús liméda liáni licábacanaa, limá nalí: Iwárroo rícura liá'a cuíta núma áulabai téerri'inaa iyá áacairra. Níwata liá'a linúma ya iníjbaa

téerri'inaa máashictala manúshidai ya jócai tráawajui wáacoo rícu, ya íchabaminaajoo wárroo lirrícubajoo;

14 ne liá'a linúma ya iníjbaa téerri'inaa liá'a cáwicaishi jócai amáarra, áulabani wérri ya tráawajui wérri wáau rícu, ya áulabani rími náiinujoni.

*Liá'a banácalica wacúnusiani líta nácuejiu
(Lc 6:43-44)*

15 "Cáwiwa icába yúchau ná'a chóniwenai médenai númashi yúwica, quéewique'e nawána áabi éebidacaní nayá táanianai Dios nácu, ne jócai yáawaiyi. Náiinu iyáctala náabala léjta oveja, ne yáawaiyi nawówa lícueji chaléjta cháawi carrúnatai.

16 ¿Chíta quéewau yáa léenaa tánashia cachálujuedacaní? Iyá éewani icúnusiacá tánashia jiliá'a namédanica, jócu wéewa nawína uva áabai banácali catúrirre ítacha, jócu wéewa wawína ítashi banácali máashii nácula.

17 Chacábacanaa, quinínama banácali sáicaitani yáairri lítau sáica, ne liá'a banácali máashictani liá lítau máashii léccchoo.

18 Liá'a banácali sáicaitani jócai éewa liá lítau máashii, jiní banácali máashii éewau liá lítau sáica. Cha léccchoo nabésunau ná'a chóniwenáica.

19 Quinínama banácali jócai yáa lítau sáica, nawíchuani ya náuca chichái rículani. Cha léccchoo Dios méda náajcha ná'a chóniwenai cachálujuedacanica.

20 Iyáminaa yáa léenaaajoo icúnusia yúchau linácu liá'a namédanicojoo.

*Jócuminaa quinínama nawárroo Dios wánacaalactalaca
(Lc 13:25-27)*

21 "Jesús má'ee: jócuminaa quinínama ná'a máine nulí: 'Nuwácali, nuwácali', nawárroominaujoo Dios wánacaalactalaca, nayá ríriminaajoo wárruaujoo ná'a médenai nusálijinaa wánacaala yáairri áacairra.

22 Liyáali éerriminaajoo íchaba ma nulíjoo: 'Nuwácali, nuwácali, wayá arrúnaa jídá wawárruacoo Dios wánacaalactala, níwata wayá táanianai jiji'inaa nácu, jiji'inaa nácu wajéda demonio chóniwenai yúcha, jiji'inaa nácu waméda íchaba jócai wacába cájí.'

23 Néenee nuéebaminaa nachuánijoo numá nalí: 'Jócuwa nucúnusia iyá; jishírriu núcha iyá camédacaní máashii!'

*Ná'a chámái dánanica
(Mr 1:22; Lc 6:47-49)*

24 Jesús má'ee chóniwenairru: "Táda numá, tánashia éemerri liáni nuchuánica ya liméda léjta numáyu'u, chái léjta báqueerri washiálicuerri cawítee bárruedeerri líbanau íiba íta'aa.

25 Néenee únía yúwawai manúta quinínama méeda, cáuli cánaca'eewoowai léccchoo, náiinu linácula quinínama liá'a cuítaca, ne jócu licáwai, níwata'ee lidáni bárruerriu íiba íta'aa cabálíninaa.

26 Ne tánashia éemerri liáni nuchuánica ya jócai liméda léjta numáyu'u, chái léjta báqueerri washiálicuerri mawítee, bárruedeerri líbanau cáina íta'aa.

27 Néenee únia yúwawai manútai quinínama méeda, cáuli cánaca'eewoowai léccchoo, náiinu linácula quinínama liá'a cuítaca néenee licáwai. ¡Licáarraliawai quinínama!"

28 Néenee Jesús nísainaa líttaaniacai, quinínama ná'a' chóniwenai nacáarruda'eewoo néemica léewidau nayá Jesús,

29 níwata léewida nayá léjta báqueerri yáirri léenaa linácu liá'a léewidani liyáca, jócani chaléjta ná'a' qéewidacani ley shínaaca.

8

Jesús chúni báqueerri bálinerri lepra nácu

(*Mr 1:40-45; Lc 5:12-16*)

1 Quéecha'inaa Jesús yúrrucuacoo dúuli ítacha, íchaba chóniwenai yáa líshíirricu.

2 Liyáalimi'e lirrúniu báqueerri bálinerri lepra nácu, jáiwa litúyau liúrruimiyu Jesús náneewa, limá'ee lirrú:

—Nuwácali, jiwówaicta, jéewaminaata jichúni nuyá liúcha liá'a nubálínacaalaca.

3 Jesús dúnue' licáajiyu wáni, limá'ee lirrú:

—Jajá nuwówai. ¡Jimácacoo masáculaiyu!

Liyáalimi, liá'a bálinerricoo lepra nácu limáacacoo masáculai.

4 Jesús má'ee lirrú mawí:

—Jicábate, ówa jiwa jiyá áabirrujoni jiní wérri; jimédani já'a jiá namówai jiyadacoo lirrú liá'a sacerdóteca, jitée liérра ofrendaca Moisés wánani yáaca, quéewique'e quinínama yáa léenaa jáicala masáculai jiyái jishinää bálinacaalashi yúchau.

Jesús chúni báqueerri icúlirrijui tráawajairri soldádobini wácalirru

(*Lc 7:1-10*)

5 Jái'inaa Jesús wárruaau lirrícula liá'a chacáaleeca jíineerri Caper-naúm, néenee báqueerri soldado wácali romano, lirrúniu lirrú lisáta liwówa yáachau liúcha.

6 Limá lirrú:

—Nuwácali, liá'a icúlirrijui tráawajairri nulí bálinerri, jócai éewa libárruacoo ái ruwáirriu núbana néeni, súfrierri cáiwibee.

7 Néenee Jesús éeba'ee lirrú:

—Nuáu nuchúnicaní.

8 Jaiwa soldado wácali léeba'ee:

—Nuwácali, nuyá jócai sáicanata jiwárruacoo núbana rícula, jimá cháji'i liárra chuánshica, lichúnique'inijoo liá'a icúlirrijuica.

9 Níwata ái áabi wánacaleenai cadájcueta nuyája'a, nuyá chái wánacaala léccchoo soldado. Numácta báqueerrirru jiá namówai, yáairriu. Numácta báqueerrirru jíinu chérra, íinuerri néenee. Numácta lirrú liá'a nushínaa tráawajairri nulí, Jiméda liáni, liméda jíni.

10 Jesús nísainaa léemiqui jini, néenee licáarrudau léemiqui jini sáicta liwówa léccchoo, limá'ee nalí ná'a máinecoo liájcha:

—Yáawaiyii numá irrú, jiní nuíinuni nácu ná'a israelítabinica, báawita bácairrimi, éebiderri'inaa nunácu, léjta liáni washiálícuerrí.

11 Numá irrú íchabaminaa chóniwenai tínu déecuchejíoo cáiwia jiáctejcoo ya cáiwia wárruactalacoo, nawáau náaya liájcha liá'a Abraham, ya Isaac ya Jacob, chaléeni Dios wánacaalactalaca.

12 Ne ná'a Dios máidani quéechanacu, arrúnaa nayá Dios wánacaalactalaca, náucaminaa nayájoo bináawala catáwacactaca. Néenee náichaminaajoo ya náamueda néu licáicha.

13 Néenee Jesús ma lirrú liá'a soldado wácalica:

—Jíá namówai, jíibana néerra, cha limédacoo jírrú léjta jéebidau'u. Liyálimija liá'a tráawajairri lirrú limáacau sáica.

Jesús chúni Pé'eru néerru

(*Mr 1:29-31; Lc 4:38-39*)

14 Jesús yá'a'eewoo Pé'eru íibana néerra, jáiwa'ee línu Pé'eru néerru runácué yáaichoo cama íta'aa bálinechoo licámunayu.

15 Jáiwa Jesús dúnu rucáaji nácuí, ya liyálimi licámuna éedau rúchais, jáiwa'ee rubárruawai, ya ruchána rushírrueda náaya'inaa.

Jesús chúni íchaba bálineneu

(*Mr 1:32-34; Lc 4:40-41*)

16 Catáwaca'inaa liácuwai natée'e Jesúsru íchaba chóniwenica wáalenai espíritu máashii; áabai wánacaalashiyu já'a lijéda espíritu máashiini, yá'ee léccchoo lichúni'e quinínama bálineneecoo.

17 Liéní bésuneerriu quéewique'e licúmpliacoo líiwadedani báinacu liá'a iiwadederri Dios chuáni báinacu liá'a Isaíasca, limá'inaa:
“Liyá'ee liwína washínaa májinabee
ya litée washínaa bálinacaalashi.”

Ná'a wówenai náacoo Jesús íshiirricu

(*Lc 9:57-62*)

18 Jesús, cába'inaa'ee liyáu cashiámu litéeji chóniwenai, limá'ee wabésunau bajiála manuá.

19 Libéecha nabésunacoo bájiala, lirrúni lirrúi báqueerri quéewidacai ley shínanaa, limá'ee lirrú:

—Quéewidacai, nuwówai nuáacoo jiájcha táshia jiáctalau jíni.

20 Jesús éeba'ee lichuáni:

—Ná'a iyáliduca wáalenai náutabeu, ya ná'a míshiiduca wáalenai namúrrubeu, ne nuyá washiálicuerri Dios cúuleeca, jócai wíta wáalia núbanau chún sai táshia narrúwaida'inaa nuwitau.

21 Báqueerri'e lishínaa éewiderricoo, limá'ee lirrú:

—Nuwácali, jínda nuáacoo quéechanacu nuquéni nusálijinau.

22 Jesús éeba'ee lichuáni:

—Jíáu nušíirricu, ya jimáaca namáanalínica* naquéni nashínaa máanalínica.

Jesús íyabaida cáuli ya marrádaca

(*Mr 4:35-41; Lc 8:22-25*)

23 Jesús yúrruc oo lancha rícula, lishínaa éewidenaicoo natálideda liyá.

24 Jáiwa cawíquinta áabai cáuli cadánani wérrí finu manuá yáacu, jáiwa'ee marrádaca ísau lancha rículai. Né'e liá'a Jesúsca máairri liácoo.

25 Néenee náau nacáweda liyá ná'a lishínaa éewidenaicoo, namá lirrú:

—¡Wawácali, jiwáseda wayá! ¡wayájani waqué tacoo wayácai!

26 Néenee léeba'ee nalí:

* **8:22** Liwówau limá áani, ná'a jócani éebida Cristo nácu, jócaita ná'a máanalí náanai.

—¿Tánda cáarru wérri iyá? ¡Iyá píituirrimi imáaca iwówau nunácu!

Limá'inaa liáni, libárruaau'eewoo liá'ee áabai wánacaalashi lirrú liá'a cáulica ya lirrú liá'a manuáca, quinínama limáacau machúnucunaa wérri.

²⁷ Néenee nacáarrudau nacábaqui jíni nasáta néemiu wáacoo:

—¿Tána washiálicuerri léji liáni, báawita cáuli ya manuá éewidani lirrú?

*Jesús chúni báqueerri Gerasa sái wáalierrí íchaba espíritu máashiini
(Mr 5:1-20; Lc 8:26-39)*

²⁸ Néenee Jesús iinu'inaa bajiála manuá, nashínaa cáinabi ná'a Gerasaca, jáiwa chámata wáalenai demonio jiáneu útawi rícura máanalini yáarruica, jáiwa narrúniu Jesúsrui. Nayá carrúnatani wérri, jiní éewerri libésunacoo lirrícuba liá'a iníjbaaca;

²⁹ Jáiwa nachánau namáidadaca namá'ee:

—¡Ujiníquiu wáajcha, jiyá Jesús, Dios cúulee! ¿Jínu áani jiwanau'e wasúfriaca libéecha liá'a éerrica?

³⁰ Ne urrúni néeni já'a íchaba puítí iyenai'e nayáca,

³¹ ná'a demonioca namésuda Jesúsrui:

—Jijédacta wayá, jínda wawárruaacoo nalí ná'a puítica.

³² Jesús ma nalí:

—Yáa namówai.

Ná'a demonio najiáu náucha ná'a washíalicuenaica, jáiwa nawárroo nalí ná'a puítica; ne liyálimi ná'a puítica, jáiwa nacánacawai báju rícula cáashia náiihu manuá néerra, néeni'e nasácumawai.

³³ Ná'a túyenaimi puítí najiáu nacánacacoo nacárruniu, náiihu'inaami lirrícuba liá'a chacáaleeca, nachánau náiiwadedaca liá'a bésunéerricoo, quinínama libésunaucoo náajcha ná'a wáalenai demonio.

³⁴ Néenee bájialanaa ná'a chacáalee rícu sánaca, najiáu chaléeni Jesús yáctalaca, nacába'inaami jíni namá lirrú lijiáque'iui lirrícuba liá'a nashínaa cáinabica.

9

*Jesús lichúni báqueerri macáwai
(Mr 2:1-12; Lc 5:17-26)*

¹ Néenee liáwinaami liéni, Jesús yúrruc oo áabai lancha rícula, lichuáu bajiála manuá, liyáctala quéechaa, jáiwa líinui lishínaa chacáalee rículawai.

² Néeni natée lirrú báqueerri macáwai, rúwerriu áabai yáarruishi itá'aa; Jesús cába'inaa'ee néebida linácu, limá lirrú liá'a bálinerricoo:
—Cadánani jiyá, nucúulee, jishínaa jíconaashi jái méetuacuwai.

³ Áabibi qéewidacani ley shínaa, namá'ee nawówá licuéjiu: “Limáni jiliéni máashii Dios nácucha, níwata liyá táanierri újni Dios.”

⁴ Ne Jesús yáa léenaa liá'a namáni nalíwoo, lisáta léemiu nayá:

—¿Tánda iwáalia witéu máashii wérri?

⁵ ¿Tána mawí jóci tráawajui, numácai: ‘Jijíconaa jái méetuacuwai’, jócta numá ‘Jibárroo jijínau’? Nulí áabenai jócai tráawajui numéetua jíconaashi jócta nuchúni bálinacaalashi.

6 Ne nýyadaminaa irrúni nuyá, Washíalicuerri Dios Cúuleeca, wáalierra wánacaalashi líta'aa liéni cáinabi liméetua'inaa jíconaashi. Néenee limá macawairru:

—Jibárruau, jiwína jiárrubaiu ya jiáu jíibana néerrau.

7 Liá'a macáwaica jáiwa libárruawai, jáiwa liáwai líibana néerrau.

8 Nacába'inaa liáni, ná'a'chóniwenaica, jáiwa cáarru nayái, jáiwa náa sáicai Diosrui, liácala lidánaniu nalí ná'a washiálicuenica.

Jesús máida Mateo limédaque'e liwánacaala

(*Mr 2:13-17; Lc 5:27-32*)

9 Liáwinaami Jesús yáau néenee. Néenee licába báqueerri washíalicuerri jí'ineerri Mateo wáairriu liyá á'a licóbracta liyá impuesto Romarru. Jáiwa'ee Jesús ma lirrú:

—Jínu nuájcha, quéewique'e jéewida'au nunácu.

Néenee Mateo bárruawai ya liáu liájchai.

10 Libésunaute quéechá Jesús íya liyáca Mateo íibana rícu, jáiwa ná'a'ichaba cóbrenai impuesto wánacaalactalaca Romarru, ya áabi chóniwenaí máashiini íiwanaa, náiinu'e nawáacoo mésa nácu léccchoo, Jesús yáajcha ya lishínaa éewidenaicoo.

11 Ne nacába'inaa liáni ná'a fariséobinica, néenee nasáta néemi ná'a éewidenaicoo liájcha:

—¿Tánda ishínaa qéewidacai íya náajcha ná'a cóbrenai impuesto Romarru ya náajcha ná'a áabi cajíconaanica?

12 Jesús éemi'inaa liá'a namánica, limá nalí:

—Ná'a yáainai sáica ya jócu nabálinau, jócani rúnaa médico, náwa rúnaani ná'a bálinenaicoo.

13 Yáau éewidacoo chíthashia liwówau'i limáqui jíni liá'a tánerricoo: 'Uwówai mawí carrúni jínáata icába áabi, náucha ná'a cuéshinai éemanica altarca ita'aa.' Jiníwata nuyá jócaita íinu numáida ná'a namáni nalíwoo majíconaa nayá, nuínu numáida ná'a cajíconaanica, quéewique'e nacámbia nawíteu.

Nasáta néemiu ayuno nácu

(*Mr 2:18-22; Lc 5:33-39*)

14 Ná'a jínanenaicoo liájcha liá'a Juan Bautístaca, narrúniu Jesúsrus nasátaque'e néemiu liyá namá'ee:

—Wayá ya ná'a fariséobinica wayúnaa bájiala, ¿tánda jishínaa éewidenaicoo jócu nayúnaa?

15 Jesús éeba'ee:

—¿Ya néewaminau máashii nawówa ná'a nacúmidani áabai bódarru, nácula liá'a nashínaaca yáa náajcha? Ne línuminaa liá'a éerrica jinícta'inaa nuyá náajcha; jáicta líinu liá'a éerrica, néenee liyáali éerriminaa nayúnaaca.

16 Jiní chúneerri áabai íibalashi dánumimi áabai wáarruma wáalii yáajcha, jiníwata liá'a wáarruma wáaliica liáwaqueda liá'a íibalashi dánumimica jái lisúbirria jíni, ya liá'a shírricuerriu mawí máanuique'e jíni.

17 Chacábacanaa jócu wachácuma vino wáalii* fíimanaashi dánumimica rícu, jiníwata carrúnatai díwacoo, chacábacanaa liúcacoo liá'a vinoca léjta fíimanaashi jái liúcawai. Tándawa arrúnaa wanuá liá'a vinoca wáalii lirrícu liá'a fíimanaashi wáaliica, quéewique'e sáica nayá chámainaa.

*Jesús chúní Jairo miyácaula, ya báquetoo íinetoo dúnuechoo líibala
(Mr 5:21-43; Lc 8:40-56)*

18 Nácula Jesús táania liyáca chóniwenaírru, báqueerri nawácali ná'a' judíobinica líinu, litúyau lináneewa, limá lirrú:

—Numiyacaula máanaliuyi chóca rímijani; ne jiáctau jichánaa jicáajiu runácu rucáwiamañaujoo.

19 Jesús bárruawai ya liáwai lishínaa éewidenaicoo yáajchau.

20 Néenee báquetoo íinetoo bálínechoo doce camuí, írrai éechani, rurrúniu Jesúsrú liwójune, rudúnu líibala númacua nácu.

21 Jiníwata rumá'ee rulíwoo: “Lécta nudúncuta líibala nácu, sáicaminaa nuyájoo.”

22 Ne Jesús náawau, licába ruá'a íinetooaca, ya limá rulí:

—Cha jiwítemija'a, numiyacaula, jéebidacala nunácu sáica jiyái. Liyáalimi éerri sáica ruyái.

23 Néenee Jesús fínui'inaami líbana néerra liá'a judío wácalica, licába'ee ná'a' músicoca ya ná'a' chóniwenaica máidadenai náichaca máashiica nawówa, naméda bájiala nawítamau.

24 Jesús má'ee nalí:

—Ijiáyu mayéji áani, ne ruá'a miyácauca jócau máanalí,† máichoo ruyáca.

Nacáida'ee Jesús ná'a' chóniwenaica, náaca léenaa ruá'a miyácau máanalí.

25 Jáiwa liwána najiácuwai; néenee liwárruawai liwína rucáaji nácu ruá'a miyácauca, liyáalimi rubárruawai.

26 Ya quinínama líta'aa liá'a cáinabica, líiwanaa cánacacoo liá'a bésuneerricoo.

Jesús chúní chámata matuíni

27 Jesús jiá'inaamu Jairo líbana rícu, chámata matuíni jiáu liánai namáidadaca:

—¡Carrúni jináata jicába wayá, David táqueerrimi!

28 Néenee Jesús wárroo áabai cuíta rícula, ná'a' matuínica narrúniu lirrú, néenee Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Eebidaminaa nuéewacta nuchúni iyá?

—Nayá néeba'ee lirrú: —Jajá, wawácali.

29 Néenee Jesús dúnú natuí nácu, ya limá nalí:

—Nuchúni iyá éebidaque'e nunácu.

30 Liyáalimi néewa nacába báanu. Jesús má'ee nalí bájiala:

* **9:17** Liá'a namédanimi ná'a judíobini báinacumi, léjta nawíteemi, liérra léjta fíbalashi dánumimi ya vino dánumimi. Chóque'e éerri jiníbinai. Ná'a sáicai chuánshi, ná'a' éebidenaica ya wíteeshi Jesús índani, chaléjta áabai wárruma wáalii jócta vino wáalii. Néenee jócai sírbia chánaida liá'a wáalii lidánimi yáajcha; wéebidacta Jesús nácu, jócu arrúnaa wapénsaa léjta wapénsani quéecha wéebida linácu. † **9:24** Jesús líáni léenaa ruá'a miyácauca máanalí, ne liyá éewerri licába ná'a' máanalínica újni namácchu nayáca ya líewa licáweda nayá.

—Jiní jibéecha yáa léenaani.

³¹ Ne, liyáalimi najiáwai, náiwadeda jíni quinínama cáinabi liá'a Jesús médani náajcha.

Jesús chúni báqueerri jócai éewa litáaniaca

³² Nácula najiáu ná'a matuínica, áabibi chóniwenai naínda Jesúsru báqueerri jócai éewa litáaniaca, liwáaliaca demonio.

³³ Ne liyáalimi Jesús jéda'inaa demonio, liá'a jócaimi éewa litáaniaca, jáiwa litáania. Ná'a chóniwenica nacáarruda'eewoo, namá'ee:

—Jócai wacába cáji líta'aa liéni Israel shínaa cáinabica chái cábacanaa jí'i!

³⁴ Ne namá'ee ná'a fariséobinica:

—Léeminawa chúnnsai demonio wácali, liáni'inaa liéni lidánani lijéda demonio náuchani.

Carrúni jináata Jesús cába ná'a chóniwenica

³⁵ Jesús jinaniu quinínama chacáalee ya ná'a chacáalee júbini rímica, léewidaca narrícu ná'a sinagogaca. Líiwadeda chuánshi sáicaica liá'a Diosca wánacaleerrica, ya lichúni quinínama bálinacaalashi ya caiwibee.

³⁶ Licába'inaa ná'a chóniwenica, Carrúni jináata wérri licába nayá, jiníwata yáainai urrúni wérri nawówa ya jiní néewactalau, chaléjta ná'a oveja jiníicta túyanini.

³⁷ Néenee Jesús ma lishínaa éewidenaicoorru:

—Yáawaiyi wéerri liá'a shínaashica íchabai, ne ná'a tráawajadorbinica áulabani. Chacábacanaa, éerri rícu ái íchaba chóniwenai jócani yáa léenaa Dios nácu, ne ná'a fíwadedenai nalí Dios chuáni áulabani rími.

³⁸ Tándawa, cháucta tráawajadorbini arrúnaa isáta liúcha liá'a shínaashi wácalica, libánuaque'e mawí tráawajadorbini quéewique'e náawaquedacani. Chacábacanaa, isáta Dios yúcha, libánuaque'e mawí ná'a fíwadedenai Dios chuáni nalí ná'a chóniwenai.

10

Jesús wína ná'a doce éewidenaicoo liájcha (Mr 3:13-19; Lc 6:12-16)

¹ Jesúus máida lishínaa doce éewidenaicoo, liáque'e nalí lidánaniu quéewique'e najéda ná'a espíritu máashiinica, ya quéewique'e lichúni quinínama bálinacaalashi ya caiwibee.

² Léewa liáni naji'inaa ná'a doce apóstoluca: Quéechanacu lijí'inaa Simón, lijí'inaa léccchoo Pé'eru ya limérrerri Andrés; Santiago ya léenajirri Juan, licúulee liá'a Zebedeo;

³ Felipe ya Bartolomé; ya Tomás ya Mateo cacóbracaica impuesto Romarru; Santiago Alfeo cúulee, ya Tadeo;

⁴ Simón liá'a cananita,* ya Judas Iscariote, liáwinaami éntregueerri'inaa Jesús lijínairru.

* ^{10:4} Liéni Simón néenaa ná'a chóniwenai wówainai najéda Israel cáinaberra ítacha, ná'a jócani judíobini wánacaleenai judíobini ita'aa.

*Jesús bánuia lishínaa éewidenaicoo náiwaque'e Dios wánacaalactalaca
(Mr 6:7-13; Lc 9:1-6)*

5 Jesúus bánuia náani doce apóstoluca, liájcha liá'a tánashia naméndani'inaaca: Uyáu nashínaa cáinabi ítala ná'a jócani judío, u'iwrároo lirrícula ná'a chacáalee Samariaca;[†]

6 Yáau machácani chaléeni nayáctala ná'a Israel shínaa cainabi ítala, nalí ná'a chóniwenaina yáainai jicá'a oveja yúquenaiu.

7 Yáayu iuwadedaca urrúnicala liá'a Dios wánacaalactaca.

8 Ichúniu ná'a bálinenaicoo, icáweda ná'a máanalínica, iméetua nashínaa bálinacaalashi ná'a chorrówai sánaca ya ijéda demonio. Iyá irríhibia mawéni liáni danáanshica; u'icóbra náucha wéni'inaami ichúni nayá.

9 U'ítée oro, báawita warrúwa ya cobre,

10 jiní chácala'inaa iníjbaa lícu. Jiní itéeca íibalau áabai mawiá, báawita cotiza, báawita icháque'e, jiníwata liá'a catráawajaacaica arrúnaa liwáalia liyá'inau.

11 Jáicta fínu áabai chacáalee rículai, jócta chacáalee júbini rími, imúrru áabi chóniwenená sáicanictani, iyá nábana néeni cáashia yáacoo lirrícucha liá'a chacáaleeca.

12 Jáicta iwárroojoo nábana rícula, itáa nalí ná'a yéenai lirrícu liá'a cuítaca.

13 Ná'a chóniwenaina cuíta narríhibiacta sáica iyá, sáicabee wérri'inaa nali; inísá iméda sáicai, ne jócta narríhibia iyá sáica, Dios jócu liméda nalí sáicai léccchoo.

14 Jócta narríhibia iyá, ya jócu nawówai néemi irrú, ijiáyu lirrícucha liá'a cuítaca, jócta chacáalee rícura ya icúsudau íiba nácula liá'a pucúpucubeecha, quéewique'e ná'a chóniwenai náaqué'e léenaa Dios iiwirri liwówa náajcha, níwata nayá nachánicala liyá.

15 Ne éemi sáica numáni irrú, liyáali éerri amáarracta'inaa cainabi, Dios cástigaaminaa mawi nárra chóniwenai, jócani wówai narríhibia iyá ya jócu néemi irrú, náucha ná'a chóniwenaimica yáainaimi cainabi itá'aa Sodoma ya Gomorra rícu.

Chítashia nasúfriau'inaa náawa éebidenai Jesús nácu

16 "¡Icábate! Nubánuia iyá léjta oveja ná'a níquenai'inau béewami cháawirru. Imédua léjta liá'a áai cawítee wérrica, báawita iyá arrúnaa léccchoo léjta paloma jócani méda maašhii.

17 Cá'wa yúchajoo, jiníwata néntregaa iyájoo nalí ná'a cawánacaalanica, nabáseda iyájoo narrícu ná'a sinagogaca,

18 ya cáashia náyadaminaa iyá nanáneewa ná'a cawánacaalanica ya reybini nunácue; chámminaá éewa iuwadedaca chuánshi sáicaica nunácu nanáneewa ná'a jócani judiobini.

19 Ne jáicta néntregaa iyái nalí ná'a wánacaleenaica, cha iwíteemija'a linácu liá'a imáni'inaaca, léjta liá'a imáni'inaaca, jiníwata jáicta líinujoo táaniacta'inaaca, Dios yáminaa ichuáníjoo.

20 Ne jócuminaa iyájoo cha táaniaca, Isálijinaa shínaa Espíritu táaniaminaa irrícueji.

[†] **10:5** Ná'a samaritánobinica jócani chúnsana judiobini, níwata qéewisani áabi chóniwenai yáajcha jócani judiobini.

21 “Néenajinai néntregaaminaa néenajinaiu náiinuaque'e nayá, ya ná'a nasáljinaaca néntregaaminaa néenibiu; ná'a néenibica nanáawaminau nasáljinaa náculau náiinuaque'iní.

22 Íchabaminaa chóniwenai máashiiminaa nacába iyá nunácueji; ne liá'a cabálininaa wérri yáca nunácu, liyámina liwásedajoo.

23 Jáicta namúrru iyái áabai chacáalee rícu, yáau áabai rícula; ne yáawaiyi numá irrú, nuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca, nuíinuminaajoo‡ jóctanaa icánaqueda quinínama chacáalee Israel shínaaca.

24 “Jiní wérri báqueerri éewidenaicoo mawíyi lishínaa quéewidacai yúchau, jiní wérri catráawajaacai mawíyi liwácali yúchau.

25 O'inénda chóniwenai méda báqueerri éewiderri mawí sáicai lishínaa quéewidacai yúcha, jócta naméda báqueerri shirruederri mawí sáicai liwácali yúcha. Chái cábacanaa, níwata nuyá ishínaa quéewidacai, iyá arrúnaa inénda chóniwenai méda irrú máashii, níwatajani méda nulí máashii. Ne mawí, iyá arrúnaa inénda ná'a chóniwenai naméda máashii iyá, léjta naméda nuyá. Nayá nacáitadeda nuyá ná'a nují'inaa Beelzebú,§ néenee yáawaiyii iyá mawí wérri naméda irrú máashii.

Tána arrúnaa cáarru wacábacai (Lc 12:2-7)

26 “Ucáarru icába ná'a chóniwenainaica. Jiníwata quinínama liá'a cabáyaintaica, áabai éerri'inaa ná'a léenaajoni; quinínama liá'a yéerri báyeerricoo, áabai éerri'inaa ná'a léenaani.

27 Liá'a numáni irrú catáwacabee rícu, íwa jucámarrabee jírrículani; ya liá'a numáni cabáyainta, imáidadau íiwacani cuíta íta'aa.

28 Ucáarru icába ná'a íñuenai ináanai, ne jócani éewa náiinua liá'a icáwicaca; sáicanata cáarru icábaca liá'a éewerri lílinuaca* ya léccchoo éewerri limárdaca iyá infierno rícula mamáarraca éerri.

29 “¿Jócu iwénda chámái míshiidu áabai moneda rími nácueji? Ne jiní wérri, áabai néenaa máanalí, jóctaca wasáljinaa Dios wówai.

30 Báawita iyá jájiu, cáashia iwítá báinna liwáaliani jútaderriu bácuanaama.

31 Tánda ucáarru iyá: Iyá cawénini wérri mawí náucha ná'a míshiidu rími íchabanica.

Ná'a íiwadedenai Jesucristo chóniwenai náneewa (Lc 12:8-9)

32 “Báqueerricta íiwadeda nunácu nanáneewa ná'a washiálicuenainaica, nuyá léccchoo nuíwadeda lináawa nusáljinaaarru liá'a yéerri áacairra.

33 Ne liá'a báyeerri nunáawa náucha ná'a chóniwenainaica, nuyá léccchoo nubáyaminaa, lináawa léccchoo liúcha liá'a nusáljinaa yéerri áacairra.

Jesús linácu liá'a lishírridauga (Lc 12:51-53; 14:26-27)

‡ **10:23** Áani Jesús táanierri liyáca léejoctacoo cáinabi ítala léjta Rey, liáwinaami máanalicaní ya licáwiacoo náiibicha ná'a máanalínica. § **10:25** *Beelzebú*: Léwa áabai lijí'inaa liéni Wawásimica.

* **10:28** Ná'a chuánshi íñuerri ya limárdaca áani, wówerri limáca liá'a carrúnatabee infierno rícula.

34 "U'éebida irrúwoo nuíinucala nuíndacala sáictacta nawówa lítala liéni éerrica; nuyá jócai fiinu nuínda sáictacta nawówa, nuyá fiinderri jináawiu.

35 Nuyá fiinuerri nuwánaque'e liá'a washiálicuerrica lináwacoo lijúnta liá'a lisáljinacoo, ya rumiyacaulla rutúwa júntau, ya ruá'a runírruca rúneerru júntau;

36 nayáminaas nája nárra éenajinai bácainaa, nayáminaas ijínai'inaa nárra.

37 "Liá'a wówerri wérri lisáljinau jócta litúwa mawí núcha, jócai éewa nushínaaca; liá'a wówerri wérri licúuleu jócta limiyacaulla mawí núcha, jócai éewa nushínaaca;

38 liá'a jócai wówai carrúni jináata limédacoo nunácueji, ya jócu lisíguia nuyá, jócai éewa nushínaaca.

39 Tánashia ná'a báyenai nuyá chóniwenai náneewa, jócu nabéecha náiinua liyá, jócai nacáwi Dios yáajcha mamáarraca. Ne liá'a máirrica léebidaca nunácu, báawita náiinua liyá, cágiminaa liyá Dios yáajcha mamáarraca.

*Ná'a wénishi'inaaca
(Mr 9:41)*

40 "Jesús síguerri limáca: Liá'a ríshibierri iyá, ríshibierri nuyá, ne liá'a ríshibierri nuyá, ríshibierri liá'a nusáljinaa bánuerri nuyá.

41 Liá'a ríshibierri báqueerri cáiiwadedacai Dios chuáni, lirríshibiaminaa liyá liwéniu, léjta liá'a cáiiwadecai Dios chuáni; ne liá'a ríshibierri báqueerri sáicaica, jiníwata sáicacalani, lirríshibiaminaa chacábacanaa áabai liwéniu léjta liyá.

42 Ne tánashia yáirri nárra shiátai casálini, náani júbinica máinecoo nuájcha násiguiaca nuyá, yáawaiyi numá irrú, liwáaliaminaa liwéniujoo."

11

*Ná'a Juan Bautista bánuanica
(Lc 7:18-35)*

1 Quéechaa'inaa Jesús nísá liiwadeda nalí ná'a doce éewidenaicoo, liáu néenee liiwadedaca ya léewidaca liá'a chuánshica Dios shínaa nalí ná'a chacáaleeca liá'a shínaa cainabica.

2 Juan, yéerri cuíta manúmai rícula, léemi líiwanaa liá'a Cristo médani liyáca. Néenee libánuá áabibi néenaa ná'a jínanenaicoo liájcha,

3 nasátaque'e néemuí Jesús liyácta yáawaa liá'a Cristoca léjta náiiwadedau ná'a cáiiwadedacaní Dios chuáni báinacu fiinuerri'inaaca, jócta arrúnaa nanénda báqueerri.

4 Jesús éeba'ee nali: "Yáa namówai íiwa Juanruni liá'a icábanica ya liá'a éeminica.

5 Íiwa Juanruni ná'a matuínica cábennai, ná'a macáwanica éewenai nájínacoo, ná'a chorrówai sánaca sáicani nabálinaaalashi yúchau, ná'a mawíbanica éewenai néemica, ná'a máanaliniimica éejue neu náciwiacoo, ná'a carrúni jináatanica náiiwadeda nalí liá'a chuánshi sáicaica wásedeerri'inaa nayá.

6 ¡Ya sáictai wérri liwówa liá'a jócai éejueda liwówau núcha!"

⁷ Néenee náa'ináamiwai, jáiwa Jesús táania nalí náa'a chóniwenaica linácu liá'a Juanca, limá'ee: ¿Tána ijíau icábacai á'a wáunamactalaca? ¿Báqueerri washiálicuerri éerri jútainchu lináawida lichuániu? Jócai.

⁸ Jiníctani, ¿tána ijíau icábacai? ¿Báqueerri washiálicuerri sáictai wérri iibala? Iyá yáine léenaa náa'a súwedenai iíbalashi sáictai yáainai nábaná rícu náa'a reybinica.

⁹ Ya jócta, ¿tána ijíau icábacai? ¿Icába báqueerri iíwadedeerri Dios chuáni? Jajá, yáawaiyi, Juan mawíyi wérri náucha náa'a iíwadedeenai Dios chuáni báinacu.

¹⁰ Juan léewa liá'a limáni jiliá'a tánerricoo cáashta íta'aa:

'Nuyá bánuá cáiiwadecai chuánshi jibéecha,

quéewique'e lichúní* liá'a iníjbaa.'

¹¹ Ne yáawai numá irrú, jiní náuibicha náa'a washiálicuenica, jiní wérri mawí máanui liúcha liá'a Juan Bautístaca; ne máayabacaminaa, náyá náa'a chóniwenaí maaquenai nawówau Dios nácu, mawíni cawéni Juan yúcha, báawita náyá jiní nawéni.

¹² "Néenee liyáali éerri jáicta Juan Bautista íneda líiwa Dios chuáni chóque'e, liá'a Dios wánacaalactaca súfrierri jináwiu, ya náa'a médenai danáanshi nénedaque'e namárdacani.

¹³ Quinínama náa'a iíwadedeenai Dios chuáni ya liá'a leyca yáainai bácaí náiiwadedacanica linácucha liá'a wánacaalactaca, cáashia Juan iinuca;

¹⁴ ne iyá iwówaicta éebida liáni, Juan[†] léjta liá'a Elíasca iíwadedeerri Dios chuáni iínuerri'inaaca.

¹⁵ Iyá iwówaicta yáa léenaa liáni numánica, arrúnaa édakanicoa sáica.

¹⁶ ¿Chíta nacábacanaa náa'a chóniwenaica chóque'e? Iyá cháni léjta sáamanai jócani wówai naséwica áabi sáamanai yáajcha, wáanenaicoo plaza rícu namáidadadaca najúnicaarru:

¹⁷ 'Wáiinuate iíwa,

ne iyá jócuwa iwáilaa;

warrábate shímashi cáiwii,

ne iyá jócute iwowai ichálujueda íchaca chaléjta wawówau imédacani.'

¹⁸ Jiníwata Juan iínuerri, jócai íya jiní liírraca, iyá imá'ee liwáaliaca'ee espíritu máashii, níwata jócai iwówai náemica lirrú.

¹⁹ Néenee nuiínui nuyá washiálicuerri Dios cùuleeca, íyeerrica ya nuiírra, iyá imá'ee cáayacai ya cárrracalai, najúnicaí náa'a cóbrenai impuesto Romarru ya áabi chóniwenaí máashiini iíwanaa. Ne liá'a Dios wíteeeca iyaderriu liyú liá'a méderrico quinínamarro.

Náa'a chacáalee jócani éebida

(Lc 10:13-15)

²⁰ Néenee Jesús, báawita jócu liyá náibi, lichána liárraca náa'a chacáaleeca á'a limédacta mawí máanuica jóca nacába cáji, jiníwata náa'a chóniwenaica yáainai náibi jócani éejueda nayáu Diosru. Jesús má'ee:

* **11:10** 'Jibéecha' ya 'lichúní' liyada Cristoja. † **11:14** Juan liyáwa liá'a náiiwadedanimi Dios chuáni nácu báinacu, namá'ee liá'a iínuerri'inaaca lichúnique'e chóniwenaí libéecha líinu liá'a Cristoca.

21 „¡Ái jiyámi carrúni jináata, Corazín! ¡Ái jiyámi carrúni jináata, Betsaida! Jiníwata á'a Tiro néeni ya Sidón néenictata naméda jócai nacába cáji, namédani iibí, báinacuminaata éejueda nayáwai Diosru, náyayadaminata nasúwa iibalashi cadúrruderri ya nawáta báali nawíteu.

22 Ne numá irrú liyáali éerri amáarraquicta cáinabiminaajoo, mawí'inaa máanuica ishínaa cástigu náucha ná'a chóniwenai yáainai Tiro ya Sidón rícu.

23 Ya jiyá, chacáalee Capernaúm, ¿jéebidaminaa jinácudacoo áacairra? Jócai, ¡mawímina dujíwala wérri jiáu útawica! Jiníwata á'a Sodoma néeni naméda liáni jócai nacába cáji, liá'a méderrico iibí, liárra chacáaleeca yéerri'inaata chóque'e.

24 Ne numá irrú liyáali éerri amáarraquicta cáinabiminaajoo, mawí'inaa máanuica ishínaa cástigu náucha ná'a chóniwenai yéenaimi Sodoma shínaa cáinabi íta'aa.”

Ínu nulí iwówa iyaba'au

(Lc 10:21-22)

25 Ne liyáali éerri Jesús ma: Nuá jirrú sáicai nusálijinaa cawánacaalacai áacairra ya cáinabi, jiníwata jiyadaca nalí ná'a imýanica iwíteu, ya jibáyate náucha ná'a yáainai léenaa ya ná'a cawíteenica.

26 Jajá, nusálijinaa, jiníwata le jiwówau jáni.

27 “Nusálijinaa liá nulí quinínama wíteeshica. Jiní wérri cúnusierri yáawaa nuyá liá'a licúuleeca, léerrimija liá'a lisálijinaaca; jiní wérri cúnusierri yáawaa liá'a lisálijinaaca, léerrimija nuyá liá'a licúuleeca ya léerrimija ná'a nuyá licúulee wówaini liméda nacúnusiacani.

28 Ínu nulí quinínama iyá sámunica ishínaa tráawajuyu ya cadúcunibeeca, nuyámina wáana iwówa iyabacoo.

29 Irríhibia nulíni liá'a cadúcunini nuáni irrú, ya éewidau nunácu, nuyácala sáicai wáaleerri nuwówau imýai; cháminala iinu iwówa iyabacoo.

30 Jiníwata liá'a nuwánanica ya liá'a cadúcunibeeca nuá irrú, itéeni'inaa madéjcanamai.”

12

Ná'a éewidenaicoo éerruenai trigo dácue éerdi nawówa iyabactacoo (Mr 2:23-28; Lc 6:1-5)

1 Ne liyáali éerri, áabai éerri nawówa iyabactacoo, Jesús jínaneerriu náabanacta banácali. Lishínaa éewidenaicoo, jáiwa sámu nawówai, jáiwa nachána néerrueda líta liá'a trigoca náyaque'e líta.

2 Ná'a fariséobinica nacába'inaamini liá'a namédani nayáca, namá'ee Jesúsru:

—Jicábate, jishínaa éewidenaicoo médani nayáca báawita jócai wéewa wamédaca éerri wawówua iyabactacoo.

3 Jesús éeba'ee nalí:

—Jócu iliá éemiu liá'a David médanica, liyáali éerrimi liyá ya líjúnicaibinica sámu'inaa nawówa?

4 Ne liwárruateu Dios fíbana rícula, jáiwa líya liá'a páanica Dios shínaaca, jócai'inaa ta sáicanaa liyaca, liyá ya ná'a limánabacaca,

liyárrimi léja liá'a sacerdótebinica, ya Dios jócai licástigaa naméda lináucueji.

⁵ ¿Jócu ilíá éemiu Moisés shínaa ley rícu, ná'a sacerdóteca templo rícu jócani méda cajiconau, báawita natráawajaaca liá'a éerri nawówa iyabactacoo?

⁶ Ne numá irrú ái ája áani, báqueerri* mawí cawénica templo yúcha.

⁷ Iyá jócani yáa léenaa éemi limáni nácucha liáni tánerricoo: 'Nuówáa iyá carrúni jináataiyu, jócubeecha éema cuéshinai. Yácta ta léenaa éemicani, jócuminaa ta yúca chóniwenai chaléjta éebidenaicoo nuájcha, jiníni méda máashii.'

⁸ Ne sáicai, nuyá Washiálicuerrica Dios Cúuleeca, wáaliерri wánacaalashi lirrícu liá'a éerri nawówa iyabactacoo.

Liá'a washiálicuerri cáaji íshiderrico

(*Mr 3:1-6; Lc 6:6-11*)

⁹ Néenee Jesús yáau náabanactalaca, liyáali éerri sábadoca, jáiwa liwárrroo sinagoga[†] rícula yéerri néeni.

¹⁰ Néeni lirrícuja'a báqueerri washiálicuerri cáaji íshiderri; namúrrucala chítaskia néewau'inaa náuca Jesús, nasáta néemiu liyá:

—¿Léewaminau wachúni báqueerri léerdi wáalee liá'a wawówa iyabactacoo?

¹¹ Jesús éeba'ee nalí:

—¿Tána éenaa iyái, wáaleerri áabai oveja licáctau áabai útawi rícula, á'a nawówa iyabactacoo, jócuminaa yáau ijédacan?

¹² ¡Mawí cawénica báqueerri washiálicuerri oveja yúcha! Yáawaiyí sáica waméda liá'a sáicabeeeca éerrica nawówa iyabactacoo léccchoo.

¹³ Néenee Jesús ma lirrú liá'a washiálicuerrica:

—Jidáquinia jicáaju.

Jáiwa dáquinia licáaju liá'a washiálicuerrica, limáacau lirrú sáica léjta ruá'a béemaca.

¹⁴ Ne ná'a fariséobinica, jócai sáicta nawówa, quéecho'a'inaa najiácoo nachána natáania nalíwoo chítaskia néewau'inaa náinua Jesús jíni.

Áabibi chuánshi lináucueji liá'a Jesúscia jóctanaa línu

¹⁵ Jesús yáa léenaa nawówai náinua liyá liáu néenee, íchaba chóniwenai yáau liájcha. Jesús chúni quinínama ná'a bálinenaicoo,

¹⁶ limá'ee nalí jócubeecha natáania linácu chóniwenai fíbi.

¹⁷ Léja liáni licúmpliaque'i liá'a limánimi liá'a fíwadedeeri Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Isaiasca, limá'inaami:

¹⁸ "Ái ája áani nushínaa cashírruedacaica, liá'a nuwínanica, liá'a caníinai nucábaca, sáicta nuwówa nucábacaní.

Nuámina lirrú nushínaa Espíritu,

ya líwadeda machácani quinínama cáinabi íta'aa.

¹⁹ Jócai'inaa litáania chuánshi amuáiyu,
jócuminaa léccchu limáidada,

* ^{12:6} Áani Jesús táaniерri liyá lináucuchau, ne jócai liiwa jucámarraanaa, liyá mairri liwáaliacala wánacaalashi mawí liúcha liá'a ley templo shínaaca; ne ná'a chóniwenaina arrúnaacala naméda liwáncala liúcha liá'a áabata leyca. † ^{12:9} Liá'a Sinagogaca yáarrushi náawacactacoo ná'a judíoбинica, néeni néewidau linácu liá'a tátaneerricoo báinacu, néeni natáania comunidad nácu, ya léccchoo lisirbia léjta néewidactacoo.

- jiní léccchoo éemenai'inaa lichuáni cáaye rícuba béewami chacáalee.
- 20** Limédaminaa‡ nalí sáica ná'a máajinää neebidaaua,
cháni léjta liá'a basuéca wówerri litúcuacoo,
cháni léjta lámpara íyacua májtarrimi jéda íisa.
Limédaminaa chajoni cáashia machácanicani liwánacaalactala'inaa
quinínama cáinabi íta'aa.
- 21** Ya chónilenaica quinínama cáinabi íta'aa sánaca,
namáacaminaa nanéndacaishi linácu."

*Náa Jesús jíconaa lirríshibiaca demonio wítee
(Mr 3:20-30; Lc 11:14-23; 12:10)*

- 22** Natée Jesúsru báqueerri washiálicuerri matuýii ya jócái éewa
lítáaniaca, níwata wáaleerri demonio, jáiwa Jesús éejua liwána licábä
bániwai ya léewa lítáaniaca jáicta Jesús jéda liúcha demonio.
- 23** Quinínama nacáarrudau nasáta néemiu nalí wáacoo: "¿Liyámina
léja liáni Cristo, litáqueerrimi liá'a washínaa rey Davidca?"
- 24** Néemi'inaamini liáni, ná'a fariséobinica namá'ee: "Beelzebú, liá'a
demonio wácalica, liyája liérra yáairri lidánani liéni washiálicuerri
lijédaque'e demonio."
- 25** Jesús, yáirri léenaa liá'a napénsaa nayáca, limá nalí: "Quinínama
país náawaca yáacaquictau máashii nacába yáacacoo, namárdá yáacau
nayá jájiu; áabai chacáaleeca o néenajinai yáacoo máashii nacába
yáacacoo, jócani éewa nayá sáica, amáarrani'inaa.

- 26** Chacábacanaa, Wawásimi jédacta lishínaa chúnnsana demonio, liyá
jájiu limárdau; ¿chíta quéewau liwáalia lidánaniu jíni?

- 27** Iyá máinai nujédacula demonio Beelzebú dánaniyu; ne cháctani,
¿tána yáa irrú ná'a ijúnicaica liá'a danáanshica quéewique'e ijéda
demonio? Tándawa nayája náiiwa ináawa iyáca yúqueneu.

- 28** Jiníwata nujédacula demonio Espíritu Dios dánaniyu, liwówau limáca
liá'a wánacaleerri Dios shínaa jái iinú irrúi.

- 29** "Nuá irrú áabai licábacanaa nuíwaque'e tádashia nuyá nuéewa
nujéda demonio: ¿Chíta quéewoo liwárruacoo báqueerri shínaa cuíta
rícula jíni liá'a washiálicuerri cadánanica lédaque'e lishínaa, jótca
libájida liúchau quéechani? Támina, libájidaqui jíni léewa lijédaque'e
lishínaa.

- 30** "Liá'a jócái yáau nuájcha, yáairri báawachala núcha; liá'a jócái
yáawaqueda nuájcha, cáarralerri'inau. §

- 31** "Tánda numá irrú Dios pérdonaa ná'a washiálicuenica quinínama
jíconaashi, ya quinínama máashii namánica, ne jócuminaa lipérdonaa
liá'a namáni máashiica Espíritu Santo nácucha.

- 32** Dios pérdonaminaa quinínama cha léccchoo táaneerri máashii nuyá
washiálicuerri Dios Cúuleeca; ne táaneerricta máashii Espíritu Santo

‡ **12:20** Áani wówairri limáca, Jesús yéerri madánainaa lisúfriaca ya máanalicani wáarru
rícu, wayá ná'a máajinanaanica ya máaqueñai bácai cajíconaanica, quéewique'e wawáalia
wawásedau'inau, ya liá'a machácanibeca Dios yánica Jesús náueji. § **12:30** 'Jiní éewerri
limácacoo béewami nulí. Ne ná'a jócani éebida léca liá'a espíritu Santo liá nulí wánacaalashi
quéewique'e nujéda demonio, yáainai nayá nujünta, ne ná'a jócani índa nulí chóniwenai
quéewique'e namédacoo nushínaa éewidacanicoo, naméda náani chónilenaica náaco jiní
éebidenai nunácu.

nácula, jócuminaa lipérdownaani nácula cáwi liyá líta'aa liáni cáinabica, ne jiní áabata léerdi liáwinaami liáni.

*Liá'a banácalica wacúnusiani líta nácuejiu
(Lc 6:43-45)*

³³ "Yáabanaú saíca áabai banácali, iwáalia'a lítau saíca; yáabanaú máashii iwáalia'a lítau máashii; ne liá'a banácalica wacúnusiani líta nácuejiu.

³⁴ ¡Áai éenajinai! ¿Chítá quéewoo imá chuánshi saícaí jíni, ne iyá jájiu máashiini? Liá'a yéerri iwówa lícu, litáania inúma licuéji.

³⁵ Liá'a washiálícuerri saícaica táaneerri chuánshi saícaí, jiníwata saícaca liyá, ne liá'a washiálícuerri máashiica táaneerri chuánshi máashii, jiníwata máashii yéerri linácu.

³⁶ Ne numá irru liyáali éerri Dios márdacta'inaa cáinabi, arrúnaa náa nashínaa cuenta quínínama chuánshi mawénii namánica.

³⁷ Ne linácueji liá'a chúnsai jichuánica namáni jiyácta saícaí jócta cajiconai."

*Ná'a chóniwenai máashiinica sátenai áabai señal jócai nacába cáji
(Mr 8:12; Lc 11:29-32)*

³⁸ Áabi néenaa ná'a fariséobinica ya néenaa ná'a áabibi quéewidacaní ley shínaaca, néenee namá'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, wawówai wacábaca jímédaca áabai cábacanaashi jócai wacába cáji.

³⁹ Néenee Jesús éeba'ee nalí:

—Nárra chóniwenai máashiini ne yáawaiyi jócai éebida Dios nácu, nasáta'ee áabai jócai nacába cáji; iyadaque'e nusálijinaa Dios bánuani nuyá, ne jócuminaa nuá mawí señal léjta liá'a iiwadedeerri Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Jonás.

⁴⁰ Chaléjta Jonás yáayumi matáli éerri ya matáli táayebee liáawi rícu liá'a cubái máanuica, chacábacanaa nuyá Washiálícuerri Dios Cúuleeca, nuyáminaa matáli éerri ya matáli táayebee cáinabi yáajabala.

⁴¹ Ná'a yáainaimi Nínive rícu nacáwiaminajoo máanalicai yúcha amáarracta'inaa cáinabi, ya natáaniaminaa ijúnta iyá quéewique'e Dios cástigaa iyá; níwata nárra chóniwenaina yáawani nanáawida nacáwicau néemi'inaami liá'a chuánshi Jonás iiwani nalí. Ne iyá éemenai nuchuáni ne jócai éebida, báawita nuyá mawí cáiwanaaca Jonás yúcha.

⁴² Ruá'a reina wánacaleechoo chaléeni sur néerra, rubárruaminan amáarracta'inaa cáinabi, jáicta liúca chóniwenaina le éerri jiliéni, ya rutáaniaminaa ijúnta iyá, níwata ruyá iihuechoo déecucheji wérri cáinabica, quéewique'e ruéemi Salomón wítee. Ne iyá jócani wówai éemica nuéewidacala, báawita nuyá mawí cáiwanaaca Salomón yúcha.

*Liá'a espíritu máashiica éejuerrico
(Lc 11:24-26)*

⁴³ "Jáicta áabai espíritu máashii lijiáu báqueerri washiálícuerri yúchay, jinaneerriu yáarrushi máacarrai rícu murruerri limáacoo liárruiu; ne jinícta líinuni limá lirrúwoo:

⁴⁴ 'Nuéeo'quictátawai núbana rículau báaniu nujiáctejmicoo.' Jáicta léejua'inaawai, líinu linácu liárra washiálícuerrica, léjta áabai cuíta máisaictani, jíchuderrickau wáni ya nachúndadanini.

45 Néenee liáwai liáwaqueda áabi siete espíritu íchaba mawí máashiini wérri liúcha, ya quinínama nárra sieteca nawárruaau lirrú liá'a washiálicuerrica, mawique'e nawána máashii wérri mawijani. Chacábacanaani'inaa bésunacoo nárra chóniwenai máashiini wérrica.

Litúwa ya léenajinaica liá'a Jesúsca

(*Mr 3:31-35; Lc 8:19-21*)

46 Jesú斯 táania'inaa liyá újnbibí nalí náa'a chóniwenica, jáiwa náiinu lirrú léccchoo ruá'a lituwaca ya léenajinai, nawówaica'ee natáania liájcha. Ne jáiwa namáacoo bináaweji,

47 néenee báqueerri iúwa Jesúsrui jíni:

—Jitúwa ya jéenajinai yáaine bináaweji, wówenai natáania jiájcha.

48 Néenee Jesú斯 éeba'ee liá'a iúwerri lirrúni:

—¿Tána nutúwai ya nuéenajinaica?

49 Néenee, lidúcua nátala náa'a lishínaa éewidenaicoo, limá'ee:

—Náawa nutúwa ya nuéenajinai náani.

50 Níwata tánashia méderri liwánacaala liá'a nusáljinaa yéerri ácacirra, nuwówai léccchoo chái cábacanaa léjta nuéenajirri, nuéenajetoo ya léjta nutúwa.

13

Licábacanaa linácu liá'a cáabananacaica

(*Mr 4:1-9; Lc 8:4-8*)

1 Liyáali éerrimija lijiáu liá'a Jesúscu lirrícucha liá'a cuítaca léewidacta liyáca, néenee liáu liwáacoo manuá tácoowala.

2 Ne íchabaca wérri chóniwenai yáawacacoo Jesúsrui, jáiwa Jesú斯 yúrrucuau áabai lancha rícula, jáiwa liwáawai léewidaque'e, nácula náa'a chóniwenica máaqueñau cáina íta'aa.

3 Néenee lítáania nalí íchaba nácu licábacanaayu. Limá'ee nalí:

“Báqueerri cáabanacai liáu licásu banácali fími.

4 Ne liáabana'inaa áabata léenaa liá'a líimica cáu iníjbaa lícu, náiinu náa'a míshiuduca, jáiwa náya jíni.

5 Áabata cárriu fiba fíbirra, jinícta sáica cáinabi; jáiwa liárra líimica páquiau madéjcata, jiníwata jinírru cáinabi dujíwala;

6 ne liá'a cáiwiaca lijiá'inaamiwai, jáiwa léema jíni, jiníwata jiní jíchu sáica, jáiwa léemawai míshii jíni.

7 Áabata léenaa liá'a líimica cárriu túwirri iíbi, ne jáiwa lidáwinau náa'a túwirrica, jáiwa lisácumeda jíni.

8 Ne áabata liá'a banácalica cárriu sáiquitacta cáinabi, jáiwa liá lítau sáica; áabata yáa lítau újni cien líimi máanabaca, áabata sesenta líimi máanabaca, áabata treinta límáanabaca.

9 Ne iwówaicta liwárrueda lirrú liá'a numánica, arrúncaa e'écanicoo sáica.”

Tánda Jesú斯 éewida licábacanaayu

(*Mr 4:10-12; Lc 8:9-10*)

10 Ná'a lishínaa éewidenaicoo liá'a Jesúscu náiinu lirrú nasáta néemiu liyá, tándezhia leéewida chóniwenai licábacanaayu.

11 Jesú斯 éeba'ee nalí: “Iyá Dios wána yáa léenaa cabáyainta liá'a liwánacaalanica, ne nalí jócai.

12 Cháwajani, éemiu sáica, liá'a éemerri sáica, yáirri'inaa léenaa mawí, ne liá'a jócai éemi sáica, áawita liyá liá léenaa mawí, liyá pérderri'inaa liá'a píitui rími liáni léenaa nácu.

13 Tándawa nutáania nalí licábacanaayu; níwata nayá báawita néemi nuchuáni, néemi bácai licábacanáa, cháiija ne yáawaa jócai wárrueda nalí limáyuca yáawaiyii liá'a numáni nácu.

14 Cháminala léita nabésunau nayá, licúmpliawai liá'a limánimi liá'a cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu jí'ineerri Isaías, limá'inaate: 'Iyá éemiminaa liá'a numánica,
ne jócuminaa liwárrueda irrú.

Iyá siguiaminaa icába liá'a numédanica,
ne jócuminaa liwárrueda liéni limáyu'ca.

15 Ne nawítee náani chóniwenai yáainai mawíteeni,
níwata jócani wówai liwárrueda nalí,
wáalianai nawíbau báyeerriu,
wáalianai natuú báyeerriu,
quéewique'e jócu néewa nacába ya néemica,
ya jócubeecha náa léenaa;
jócubeecha néejoo nulí, nuchúni nayá.'

16 "Ne Dios sáicta wérri liwówa yáajcha, níwata iyá cábenai liá'a numédanica, ya yáayu léenaa liá'a numánica.

17 Ne numá irrú yáawaa, íchaba cáiiwadedacani Dios chuáni báinacu ya chóniwenai sáicanica, wówenai nacába liáni icábani iyá, ne jócu néenaa nacábaqui jíni; nawówai néemi liáni éemini iyáaca, ne jócu néenaa néemiqui jíni."

*Jesús tíwa licábacanaa nácu liá'a cáabanacaica
(Mr 4:13-20; Lc 8:11-15)*

18 Liwinaami, Jesús ma nalí náa'a lishínaa éewidenaicoo: "Éemite liáni liwówau'i limáca liá'a licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica.

19 Náa'a éemenai liá'a chuánshi Dios shínaa linácu liá'a Dios wánacaalactalaca, ne jócu náa léenaa néemicani, nayá léita liá'a banácali íimica cáirricoo iníjbaa lícu; línu liá'a Wawásimica lijeda liá'a Dios chuáni liáabanani liwówa lícu.

20 Liá'a banácali íimica cáirricoo íiba íibirra, chái licábacanaa léita náa'a chóniwenainaica éemenai Dios chuáni, narríshibia sáicta néemicani,

21 ne jóca liwáalia ljíchu sáica, jócani yáa cabálíninaa, ne jáicta linácue liá'a Dios chuánica, nasúfria carrúni jináata nayá o nacánaquedaa nayá namúrru namédaque'e nalí máashii, náuca náuchau liá'a néebidaauca.

22 Liá'a banácali íimica cáirricoo túwirri íibi, léita náa'a chóniwerrica éemenai Dios chuáni, ne nawówai namédacoo cawárruanicajiyu, néenee nayá urrúni nawówa bácai linácu liá'a shínaashica. Libésunau'e nalí namíya máechea liá'a Dios chuánica ya jócu naméda liá'a shínaashica Dios wówaini'e nayá médaca.

23 Ne liá'a banácali íimica yáabaneerricoo cáinabi sáicai íta'aa, chái léita náa'a chóniwenainaica éemenai Dios chuáni, náa léenaa néemicani. Natráawajaa Diosru sáica, áabi cháni léita liá'a banácali íimica yáairri cien lítai, naméda bájialanáa, áabi léita líimica yáirri sesenta, naméda íchaba mawí, ya áabi cháni léita líimica yáirri treinta, naméda píituita."

Liá'a licábacanaa linácu liá'a máashiibee trigo tibi

²⁴ Néenee Jesús íiwa báaniu áabata licábacanaa: “Liá'a Dios wánacaalactalaca chái léjta báqueerri washiálicuerri yáabaneerri banácali íimi sáicai bacháida lícu.

²⁵ Ne quinínama namáa'inaami nayáca, línu báqueerri najínai, jáiwa liáabanai máashiibee máashii nashínaa trigo íibi, jáiwa liáwai.

²⁶ Ne jái'inaami lidáwinau liá'a trigoca, jáiwa líiwinaa jiawai léccchoo, néenee lijiáu léccchoo máashii máashibeeca.

²⁷ Néenee ná'a tráawajadorbinica náawai náiiwa lirrúni liá'a liwácalica: ‘Wawácali, liá'a banácali íimi jiáabananica bacháida lícu sáicaica, ¿chíta lijiáu jiliá'a máashii máashibeeca?’

²⁸ Liá'a liwácalica limá nalí: ‘Báqueerri wajínai médaniminaa liáni.’ Ná'a catráawajaacanica nasáta néemiu liyá: ‘¿Jiwówai jiyá wáacoo wéerruaque'e liá'a máashii máashibeeca?’

²⁹ Néenee limá nalí: ‘Jóca, éerruacta liá'a máashii máashibeeca, carrúnata éerrua léccchoo liá'a trigoca.

³⁰ Mawí sáica waínda lidáwinacoo áabenaa, cáashia lidáwinacoo wawínaquicta'inaacani; néeneeminaajoo nubánuá náawaquedacoojoni, nashírrique'e quéecha liá'a máashii máashibeeca, nabáji macáishitani, wéemaque'ini, ne liábinaami nawína ya náawaqueda liá'a trigoca nushínaa liárrui rículau.’ ”

Liá'a licábacanaa linácu liá'a líimi jí'ineerri mostaza.

(Mr 4:30-32; Lc 13:18-19)

³¹ Jesúus íiwa nalí léccchoo liéni licábacanaa: “Liá'a Dios wánacaalactalaca chái léjta áabai líimi jí'ineerri mostaza, báqueerri washiálicuerri yáabananai bacháida lícu.

³² Liéni yáawaiyi, áabau néenaa ná'a mawí píituica quinínama náibicha ná'a líimica; ne jáicta lidáwinawai mawí máanuica líucha liá'a yéerri lirrícu liá'a náabanactacani, lidáwinau léjta áabai áicuba máanui, máanui wérri míshiidi íinu naméda líibanau linácai nácu.” Cha léccchoo, liá'a Dios chuánica náiwani ya lichána pítui rímiyu, néenee lidáwinawai máanui limédacuwai.

Liá'a licábacanaa wáneerri páani múrracacoo lij'inaa levadura

(Lc 13:20-21)

³³ Jesúus íiwa nalí léccchoo liéni licábacanaayu: “Liá'a Dios wánacaalactalaca chái léjta liá'a múrracairricoo, báquetoo íinetoo pílechoo matálinali harina iinabi, quéewique'e caiwique'ini quinínamani liá'a liinábica.”

Tánda Jesúus táania licábacanaayu

(Mr 4:33-34)

³⁴ Jesúus táania quinínama liáni nalí ná'a chóniwenairru linácueji liéni licábacanaayu, cháiji jócai táania nalí liyáwoo licábacanaayu.

³⁵ Cháwa quéewique'e licúmpliacoo liá'a limáni liá'a caiiwadedacai Dios chuáni báinacu:

“Nutáaniaminaa liyáwoo licábacanaayu;

nuíwa áabata yéerri cabáyainta liyáalimi Dios liquénuda'inaami cainabi”.

Jesúus tíwa licábacanaa máashii máashibeeca trigo tibi

36 Néenee Jesús íiwa lináwau nalí ná'a chóniwenica, jáiwa liwárroawai áabai cuítia rícula, jáiwa lishínaa éewidenaicoo narrúniu lirrú, ya nasáta néemiu liyá namá lirrú líiwaque'e nalí linácu liá'a licábacanaa liá'a máashii máashibeeca yéerri bacháida rícu.

37 Jesús éeba'ee nalí: "Liá'a yáabaneerri líimi sáicaica, nuyá Washiálicuerri Dios Cíuleeca,

38 léja liérra bacháidaca liyáwa éerrija. Liá'a líimi sáicaica, wówerri limáca ná'a médenai Dios wówainica, ya liá'a máashii máashibeeca wówerri limáca ná'a médenai Wawásimi wówainica,

39 liá'a wajínai yáabaneerri máashii máashiibee iíbi, léwa Wawásimi liérra. Liá'a lítaca wówerri limáca amáarrau'inaa liá'a cáinabica, ná'a yáawacadenei banácali íta, náawa ángelbini nárra.

40 Licábacanaa léjta náawaquedau máashii máashibeeca náucae'ini chichái tuíricula léemaque'iü, chacábacanaa libésunacoo nalí ná'a Wawásimi shínaaca jáicta amáarra cáinabijoo.

41 Nuyá Washiálicuerri Dios cíuleeca, nubánuaminaa nushínaa ángelbiniu, náawaquedae'e nushínaa nuwánacaalactaca, ná'a quinínama wánenai naméda máashii chóniwenica cajíconaanica, ya ná'a médenai máashii.

42 Náucani'inaa lirrícula liá'a chichái túcullerricoo, náichactala'inaa náamueda néu quirriquirrinaa licáichau.

43 Néenee ná'a médenaica léjta Dios máyu'uca, quéenenai'inaa chaléjta cáiwia quéenau chaléeni wánacaalactalaca nusáljinnaa néerra. Iyá iwówaita yáa léenaa liáni numánica, arrúnaa édacanicoo sáica.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a cawénii báyeerricoo

44 "Jesús má'ee nalí: Liá'a Dios wánacaalactalaca chái jicá'a áabai cawéni wérrica báyeerricoo cáinabi yáawi rícula. Báqueerri washiálicuerri iínu linácu liá'a cawéni wérrica, ya léejoo libáya néeni jíni; liwówa chúnicau liáu liwénda quinínama liá'a liwáalianica, ya liwéni liérra cáinabica, quéewike'e liá'a cawéniaca lishínaacani.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a úiba úcuni cawénica

45 "Jesús má'ee nalí lécchoo: Liá'a Dios wánacaalactalaca, chái léjta báqueerri cawéndacai jínaneerriu limúrruerri iíba úcunini cawéninamai;*

46 jái'inaa líinu linácui liá'a áabai cawéni wérrica báqueerri yúcha, liáu liwénda quinínama liá'a liwáalianica, ya liwéni liá'a iíba úcuni cawéniaca.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a máaya nawínau cubái

47 "Jesús má'ee báaniu, lé'e liá'a Dios wánacaalactaca chái'e léjta áabai máaya náucanicta manuá yáaculani, lijéda matuínaami cubái cábacanaa.

48 Jáicta cashiámu léji liá'a máayaca, ná'a catésucanica najédani cáina ítala, nawáctala'inau naníwacani ná'a cubáica; nawáaliani ná'a cubái sáicanica náarrui rículau ya náuca liá'a máashiica.

* **13:45** Áani wówerri limáca báqueerri éebiderri Dios nácu, arrúnaa liá lirrú bájialanaa liwéni jáicta Dios shínaa jíni liwánacaalactaca. Arrúnaa limáaca quinínama liá'a méenaami éerri shínaaca jócai fínda limédacoo Dios shínaayu.

49 Chacábacanaa jáicta amáarra léju liá'a cáinabica; Dios bánuaminaa ná'a ángelbinica nashírridaque'e máashiinica báawachala ya ná'a a sáicanica,

50 náucani'inaa ná'a máashiinica lirrícula liá'a infiernoca írranii chicháhui, náichactala'inaa ya náamuactala'inaa néu quirríquirrinaa licáichau."

Cawéninamai wáaliica ya liá'a lidánimimica

51 Néenee Jesús sáta léemiu naya:

—¿Éemi jíni quinínama liáni?

—Jajá, wawácali —namá'ee.

52 Néenee Jesús má'ee nalí:

—Jáicta báqueerri quéewidacai ley shínaa léewidau sáica linácu liá'a Dios wánacaalactalaca, chái léjta báqueerri cuítá wácali, liá'a liwáalianica liá léenaa lijéda méenaami wáaliica ya liá'a lidánimimica.

Jesús Nazaret néeni

(Mr 6:1-6; Lc 4:16-30)

53 Ne Jesús nís'a'inaa líiwadeda liyú liá'a licábacanaaca, néenee liáwai néeneeji,

54 jáiwa líinui lishínaa cáinabi néerrau, jí'ineerri Nazaret, jáiwa lichánuu léewidaca lirrícu liá'a sinagogaca. Ná'a chóniwenai nacáarruda'eewoo, namá'ee:

—¿Tanácucha jéewidau linácu quinínama liéni jiáni léenaa? ¿Chítá quéewau jéewa jiméda léjí liérra jócai wacába cáaji?

55 ¿Jócaita le licúulee liá'a camédacai méenaami áicubayu, ya María cùulee? ¿Jócaita le Santiago éenajirri ya José ya Simón ya Judas,

56 ya léenajinai íina yéenai léccchoo wáiibi áani? ¿Néenee tána bésunawai chóque'e litáania íchaba wíteeshiyu ya léewa liméda jocai wacába cáji?

57 Tándawa jóca nawówai naméda liwánacaala. Tándezawa Jesús má'ee nalí:

—Jáicta báqueerri cáiiwadedacai litáania Dios chuáni nácu, báawachala jócaita lishínaa cáinabi, ná'a chóniwenai ca wáunata ya néevida lirrú, ne jáicta litáania nalí ná'a chóniwenai lishínaa chacáalee rícu sánaca o á'a líibana néeni, nayá jócu cawáunata nacábacani jiní néebidaca lirrú.

58 Jiní limédani íchaba jócai nacába cáji néerra, jiníwata ná'a chóniwenai ca jocani éebida liyácalá liá'a Mesíasca.

14

Juan Bautista máanalicami

(Mr 6:14-29; Lc 9:7-9)

1 Liyáali éerrimi, Herodes Antipas, wánacaleerri léjta rey á'a Galilea, léemí'e natáania Jesús nácu.

2 Herodes má'ee lishínaa tráawajadorbinru: "Le Juan Bautistaja liérra cha cáwiaco; tándezawa léewa liméda jócai wacába cáji."

3 Jiníwata quéechami liá'a Heródesca wáneerri nawína Juan preso, liwánani nabájida cadénayu natéequ'ini cuítá manúmai rícula. Herodes wánaca nawárrueda Juan preso rúwánaca ruá'a Herodíasca, líinu liá'a Felipeca Herodes éenajirri.

⁴ Jiníwata Juan máirrite Heródesru: "Jócai éewoo jijéda jíinu ruárra fiinetooaca cáwicalani rúnirri liá'a jéenajirrica."

⁵ Linácueji Herodes wówai líinua Juan, ne cáarru licába ná'a chóniwenaina, jiníwata quinínamarru néebida liá'a Juanica cawéni wérri líwadecada Dios chuáni.

⁶ Ne liyáali éerri Herodes shínaa licúmpliacta camuí, rumiyacaula ruá'a Herodíasca rujiáu ruwáilaca nanáneewa ná'a namáidanica, Herodes gusta ruyá ruwáilaucha bájialanaa,

⁷ tánda Herodes ma rulí liwánacaala nácu, liámina rulí tánashia rusátani liúchái.

⁸ Néenee ruá'a miyácauca rutúwa éewidaca'ee ruwítee, rumá'ee Heródesru:

—Jiá nulí áabai mitájia rícu, liá'a liwítami liá'a Juan Bautístaca, nacábaque'ini.

⁹ Linácueji liwána máashii wérri liwówa liá'a rey Heródesca; ne jiníwata arrúnaa licúmplia liá'a limánimica nanáneewa ná'a limáidanica, liwána ná'a rulíni.

¹⁰ Libánua báqueerri soldado nawíchua Juan wáa cuíta manúmai rícula.

¹¹ Jáiwa natée liwítamica báji mitájia rícu náa rulí jíni ruá'a miyácauca, jáiwa rutée jíni rutúwarru.

¹² Néenee náiihu ná'a jínanenaicoo Juan yáajcha, natée limáashiicaimi nabáyaque'ini, liáwinaami náawai náiiwacani Jesúsrui jíni.

Jesús yáa náaya ná'a cinco mil washílicuenica (Mr 6:30-44; Lc 9:10-17)

¹³ Jesús éemi'inaa liéni chuánshica liáu lancha rícu náajcha ná'a éebidenaiocco liájcha, liáu chaléeni báawachala. Ne chóniwenai éemi'inaa jíni, jáiwa najiáwai chacáalee rícula, quéewique'e náacoo lijúnta macáshtai.

¹⁴ Jesús jíá'inau lancha rícula, licába chóniwenai íchabani, carrúni jináata licába nayá, jáiwa lichúni ná'a bálinenaicoo natéenica.

¹⁵ Jái'inaa samásamai liácuwai, ná'a lishínaa éewidenaicoo narrúniu namá'ee lirrú:

—Jái tácalacai, liáni júshiquitawa áani. Jíiwana náacoo ná'a chóniwenaina, náaque'iu nawéni náayau lirrícula liá'a chacáalee júbininica.

¹⁶ Jesús éeba'ee náli:

—Jócai arrúnaa náacoo; yáa náaya iyá.

¹⁷ Néenee néeba'ee lirrú:

—Wawáalia áani bácai cinco páani rími ya chámacua cubái.

¹⁸ Jesús má'ee náli:

—Índa nulíni ájini áani.

¹⁹ Néenee liwána ná'a chóniwenai máanabanaamica nawáaque'iu imíshi íta'aa. Jáiwa liwína licáaji rícu ná'a cinco pánica ya ná'a chámacua cubáica, licába áacairra, liá sáicai Diosru, litúcuenda liá'a pánica, ya ná'a cubáica; liá jíni lishínaa éewidenaicorru, nayá nashírridaque'ini chóniwenairru.

²⁰ Quinínama náaya cáashia cáawai wérri nayá, ya újnibii nacámusheda doce canasta lishídanaami máaquerricoo.

21 Namáanabaca ná'a íyenaica cinco mil washiálicuenai nayáwoo, jócani jútada íina ya sáamanai lécchoo.

*Jesús jínerriu shiátai náani nácu
(Mr 6:45-52)*

22 Liáwinaami, Jesús bánuua ná'a lishínaa éewidenaicoo náurruucocoo lancha rícula, nachuáque'iu bajiála manuá libéecha, nácula líiwa lináwau nalí ná'a chóniwenai.

23 Jái'inaa líiwa lináwau nalí ná'a chóniwenai, Jesús lírrau áabai dúuli ítala quéewique'e líoraca bácai. Líinu'inaa liá'a catáwacabeeca yéerri néeni bácai,

24 nácula liá'a lanchaca jái yáacuwai déecuchala litácoowa yúcha. Liá'a marrádacaca íinuerri lancha nácula cadánani, jínwata cáuli íinuerri najúnita.

25 Jái'inaa újni cáti Jesús jíinuua najúnita shiátai náani nácu.

26 Nacába'inaateni lishínaa éewidenaicoo lijínacoo shiátai náninacu, nacáarrudau wérri, namáídada nacáarruniu namá'ee:

—¡Wówanaashimi chái jínacoo!

27 Ne Jesús táania nalí, limá'ee:

—¡Ya iwówau cadánani, nuyácani, ucáarru iyá!

28 Néenee Pé'eru éeba'ee lírru:

—Nuwácali, jiyáquictani, jiwána nujínacoo jiyáctala shiátai náani nácu.

29 —Jesús má'ee lírru: —Jíinu chérra.

Néenee Pé'eru yúrruc oo barco rícucha, jáiwa lichána lijínacoo shiátai náani nácu Jesús yáctalaca.

30 Ne licába'inaa ná'a marrádaca ya cáuli máanui wérriyu, jáiwa cáarru jíni; jái'inaa liwówai liájuacuwai, jáiwa limáidada:

—¡Jiwáseda nuyá, nuwácali!

31 Liyáalimi'e Jesús wína licáaji náculi, limá'ee lírru:

—¡Jiyá jócai máacai jiwówau nunácu sáica! ¿Tánda jócu jéebida nuyá wásedeerri jiyá?

32 Náirra'inaamiwai lancha rícula, machúncunaa liá'a cáulica.

33 Néenee liyáali, ná'a yáainai lancha rícu, jáiwa natúyau náurruui juátamiyu Jesús náneewa, namá'ee lírru:

—¡Yáawaiyi jiyá Dios Cúulee!

*Jesús chúni ná'a bálinenaicoo Genesaret néeni
(Mr 6:53-56)*

34 Nachuáu bajiála manuá, jáiwa náiinuque'e lishínaa cáinabi ítala liá'a Genesaret.

35 Ná'a chóniwenai néeni sánaca nacúnusia nacába liá'a Jesúsca, lichuáni licáarraliau quinínama liá'a cáinabica. Natée Jesúsru ná'a bálinenaicoo,

36 ya namésuda'ee liwówa namá'ee lírru jínda nadúnu líibala númacua nácu cadánia; ya quinínama ná'a dúnueñaicani, sáicani máacacoo.

1 Narrúniu Jesúsru áabibi fariséobini ya áabibi quéewidacani ley shínaa, íinuenai Jerusalén néenee, ya nasáta néemiu liyá:

2 —¿Tánda jishínaa éewidenaicoo jócu néewida nawítee ná'a wawérrinaimica? ¿Ya tanda jócu nacúmplia nawítee nabádeda nacáaju quéecha jóctanaa náaya, chaléjta nawánau'i naméda ná'a wawérrinaibimica?

3 Jesús má'ee nalí:

—Iyá jocani arrúnuaa yáasacalaca ná'a éewidenaicoo nuájcha, níwata iyá iméda máashii mawí, ne iyá jocani méda Dios chuáni wánacaala, imédaque'e chaléja limáyu'u liá'a iwíteeca.

4 Jiníwata Dios má'ee: 'Cawáunta jiyá jitúya jisálujinau ya jitúwa,' ya liá'a máashii núma lisálujinaa nácu, ya litúwa nácu léccchoo, arrúnai'inaa náiinuaca.'

5 Ne iyá máinai yáawaa báqueerri washiálicuerri éewerri limá lisálujinaarru jócta litúwarru: 'Jócu nuéewa nuyúda jiyá, jiníwata liá'a nuwáaliani quinínama nuáni'inaa Diosru';

6 ya tánashia máirri liáni, jocai éewida liyúda lisálujinau jócta litúwa. Chacábacanaa iyá jocani éewida Dios chuáni, quéewique'e iméda léjta iwítee wówau'ca.

7 ¡Iyá chámainedi iwítee! Sáicai litáania liá'a Isaíasca íiwadedeerrimi Dios chuáni báinacu, limá'inaami inácu iyá:

8 'Náani chóniwenica éebidenai nanúmayu cháji'i,
ne nawówa déecuchai yáa núcha.

9 Jiní wéni báawita naméda culto nulí;
ne éewida nuchuáni nácu,

ya éewida liá'a napénsanica namáta ná'a nawánacaalactaca,
ne liyáwoo washiálicuenai chuáni bácaí.'

10 Jáiwa Jesús máida ná'a chóniwenica, limá'ee:

—Éemini ya yáa léenaa:

11 Liá'a wárruerrico washíalicuerri núma lícueji, jocai wána casácula liwówa. Ta léja liá'a jiérrico washíalicuerri núma lícueji, wáneerri casácula liwówa.

12 Néenee ná'a lishínaa éewidenaicoo liá'a Jesúsca narrúniu lirrú, jáiwa nasáta néemiu liyá:

—¿Jiá léenaa íiwrri nawówa ná'a fariséoca néemi'inaa liáni jimánica?

13 Jesús éeba'ee limá'ee nalí liyú liáni licábacanaaca:

—Nusálujinaa liá'a yáairri áacairra, liúcaminaa bináawala quinínama ná'a éewidenai méenaami yáairri báawachala yáawaiyi yúcha, chaléjta liá'a cáabanacaica léerrua liúca quinínama lijíchu yáajchau ná'a banácali jocani liáabana.

14 Imáacani, matuýii liérra chái téé áabi matuýii. Ne báqueerri matuýii técta báqueerri matuýii, chámataanaa nacáacoo útawi rícula.

15 Néenee Pé'eru ma Jesúsru:

—Jichúni jíiwadeda walí liá'a jimánica.

16 Jesús éeba'ee:

—Nuyá máashii wówa níwata iyá jócu yáa léenaa liá'a nuéewidanica.

17 Iyá arrúnuaa yáa léenaa liá'a quinínama wárruerrico wanúma lícu, yáairri wáayacua rícula, qéewique'e liáwinaami lijiáu wáibicha.

18 Ne lijiérrico linúma lícueji, jiérriu liwówa lícueji liá'a washiálicuerrica, léwa liérra chái wána casácula liyá.

19 Níwata liwówa liá'a washiálicuerrica najiáu ná'a máashii liwíteeca, liá'a náinua'inaaca, namáa washiálicuerri yáajcha jócai náanirri, ya fiinetoo rumáa washiálicuerri yáajcha jócai runirri; camédacani máashii náinaayu, ná'a nédishica, nanúma yúwica, ya liá'a nacáitauca.

20 Léewa liéni wáneerri casácula liá'a washiálicuerrica; ne náayacta ya jócú nacúmplia nabádeda nacáajiu, jócai wána casácula liyá.

*Báquetoo ínetoo bájirra cáinabi ítee sáu éebidechoo Jesús nácu
(Mr 7:24-30)*

21 Jesús yáau chéni Genesaret néenee liáque'iu cáinabi Tiro ya Sidón néerra.

22 Báquetoo ínetoo Caná néenee sáu, yéechoo líta'aa liá'a cáinabica jí'ineerri Tiro, ruínu Jesúsru rumáidadadaca:

—¡Nuwácali, David táqueerrimi, carrúni jináata jicába nuyá! ¡Numiyacaaula wáalechoo áabai espíritu máashii méderri rulí máashii!

23 Jesús jócai éeba ruchuáni. Néenee lishínaa éewidenaicoo rúniu lirrú, nasáta'ee liúchá:

—Jíwa rulíni ruáque'iu wáucha ruá'a íinetoooca bájialaca rumáidadadaca wáishiirricu.

24 Jesús má'ee:

—Dios bánuerri nuyá nalí ná'a bácai ná'a chóniwenai yéenai Israel néeni, léjta oveja yúquenaicta wáni.

25 Ne ruá'a ínetoo ruáu rutúyacoo rúrrui juátamiyu Jesúsru, rumá lirrú'e:

—¡Nuwácali, jiyúda nuyá!

26 Jesús éeba'ee ruchuáni:

—Jócai sáicanata wéda náayanibi ná'a wéenibicoo wáaque'e nalí ná'a áulica.

27 Ruyá rumá'ee:

—Yáawaiyi, nuwácali; ne ná'a áulica íyenai liá'a lítabi cáirricoo nawácanai shínaa mesa yáajabala.

28 Néenee Jesús ma rulí:

—Ínetoo, mánui wérri liá'a jéebidauga! Liméda jirrú léjta jiwówaucu.

Liyáalimi rumiyacaaula ruá'a íinetoooca sáica jíni.

Jesús chúni íchaba bálinenaiu

29 Jesús jiáu néeni, jáiwa líinu á'a litácoowa liá'a lishínaa manuá liá'a Galileaca; néenee lirrúu áabai díuli ítala, jáiwa liwáawai.

30 Íchaba chóniwenai yáawacau Jesúsru. Natée lirrú macáwani, matuíni, ya máacarrani cáaji, jócai éewa natáaniaca, ya áabibi wáalenai íchaba bálinacaalashi, náindani Jesús yáctalaca, jáiwa lichúni nayái.

31 Tánda ná'a chóniwenaiaca cáarrudeneu, nacába natáaniacala ná'a jocáimi éewa natáaniaca, ya ná'a máacarrani cáaji, namáacau sáica lécchu, ná'a macáwanimica éewenai nájínacoo, ya ná'a matuínica néewa nacábaca. Jáiwa nachána náa lirrú sáicai liá'a Dios chóniwenai Israel shínaaca.

*Jesús yáa náaya ná'a cuatro mil washiálicuenica
(Mr 8:1-10)*

³² Jesús máida lishínaa éewidenaicoorru, limá'ee nalí:

—Carrúni jináata nucába náani chóniwenaica, jiníwata nawáalia matáli éerri nayá nuájcha áani, jinícala nalí náayani'inaa. Jócu nuwówai nubáuna nayá máayaca náabana néerrau, carrúnataca májina nayá iníjbaa lícu.

³³ Lishínaa éewidenaicoo namá'ee lirrú:

—Ne ¿chíta quéewau wáiiwu íyacashi áji'ani náaya ná'a chóniwenaí ichabanica, líta'aa liáni júshiquitaca jinícta yáairri?

³⁴ Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Chíta máanaba páani iwáalia jíni?

—Siete páani ya pítui rími cubái júbinini, —néeba'ee nayá.

³⁵ Néenee Jesús wána nawáacoo cainabi rícu ná'a chóniwenaica,

³⁶ jáiwa liwína jíni ná'a siete páanica ya ná'a cubái rími, jáiwa liá sáicai Diosrui, lipúrraida, jáiwa liá lishínaa éewidenaicoorru jíni, néenee nashírrida jíni nalí ná'a chóniwenaica.

³⁷ Quinínama náaya cáawaina wérri, néenee náawaqueda néenamu liá'a máaquerricoo siete canasta liyú liá'a litábimi máaquerricoo.

³⁸ Ná'a íyenaica cuatro mil namáanabaca washiálicuenica, jócani najútada ná'a íinaca ya sáamanai.

³⁹ Néenee Jesús íiwa lináawau nalí ná'a chóniwenaica, jáiwa líirrawai lancha rícula, jáiwa liáwai chaléeni áabai cainabi jí'ineerri Magadán.

16

Ná'a fariséobinica ya ná'a saduceobinica nasáta áabai señal jócai nacába cáji

(Mr 8:11-13; Lc 12:54-56)

¹ Ná'a fariséobini ya ná'a saduceobini náau nacába Jesús néerra, nawówa namédaque'e lirrú áabai trampa, namá lirrú limédaque'e áabai señal jócai nacába cáji, néenedaque'i nacábawani yáawaicta íinuerri Dios néenee jíni, ne nanúma yúwicawajani.

² Ne Jesús éeba'ee nalí: "Táicala imá iyájoo: 'Sáitai'inaa liá'a éerrica, jiníwata liá'a éerrica chunídai wérri'inaa';

³ manúlacaiba namá'ee: 'Wáalee máashii'inaa éerri, jiníwata liá'a éerrica quiírrai ya casáculai'. Ne yácta léenaa icába liá'a éerri cábacanaa, ¿chíta quéewau'u jócu éewa yáa léenaa liá'a Dios médanica?

⁴ Iyá chóniwenaí máashiini jócani éebida yáawaiiyu, nasáta áabai señal jócai nacába cáji; ne jocuminaa nuá irrú áabai señal mawiá léjta Jonás." Jáiwa limáaca nayái, liáwai.

*Néewida jócai yáawaiyi nashínaa ná'a fariséobinica
(Mr 8:14-21)*

⁵ Quéechá'inaami nabésunacoo bajiála manuá, ná'a éewidenaicoo namiya máecha natée páani.

⁶ Néenee Jesús ma nalí:

—Ícábate, cáwi icába yúchau levadura fariséobini shínaaca ya saduceobinica.

⁷ Ná'a éewidenaicoo Jesús yáajcha jócu náa léenaa néemicani limánica, tada cha namá nayá jájiu:

—¡Jócuwa'ee waínda páanii!

⁸ Jesús yáa léenaa nanácu, limá'ee nalí:

—¿Táda imá jiníca irrú páani? ¡Píitui rími éebidaca yáawaa!

⁹ Nuyá máashii wówa níwata iyá újníbí jócmai yáa léenaa éemicani nuyá éewerri numéda jócmai icába cáji, jiní éedanico linácu liá'a cinco páani nushírridani nalí ná'a cinco mil washíalicuenaca. ¿Ya chítá máaanaba canasta yáawaqueda jíni?

¹⁰ ¿Jiní édacadicalau léchchoo linácu liá'a siete páani, nushírridani nalí ná'a cuatro mil, ya chítá máaanaba canasta yáawaqueda jíni?

¹¹ ¿Chítá jócu yáa léenaa éemiqui jíni jócmai nutáania nuyá páani nácu? Cáwi icá'a yúchau ná'a jócmai éewida yáawaiyi fariséobini shínaaca ya saduceobini shínaaca.

¹² Néenee náa léenaa néemiqui jíni, Jesús jócmai ma liyáca itúyaque'iu liúcha liá'a wáneerri páani mürracacoo, jótca quéewique'e cáwi nacá'a náuchau liá'a éewidacaishi nashínaa ná'a fariséobinica ya ná'a saduceobinica.

Pé'eru máirri Jesús liyáca Mesíasca

(*Mr 8:27-30; Lc 9:18-21*)

¹³ Quéecha'inaami Jesús iinucai lítalá liá'a cainabi jí'ineerri Cesarea Filipo shínaaca, lisáta léemiu lishínaa éewidenaicoo:

—¿Tána namá nunácu chái ná'a chóniwenai nuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca?

¹⁴ Néeba'ee lichuáni:

—Áabi máinei jiyácalá'ee Juan Bautista cáwerriwai; áabi máinei jiyácalá'ee Elías cáwerriwai, ya áabi máinei jiyácalá'ee Jeremías cáwerriwai o áabimi caiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu cáweneu.

¹⁵ —Ya iyá, ¿tánashia mi nuyái? —Lisáta léemiu nayá.

¹⁶ Simón Pé'eru éeba'ee:

—Jiyá waliérra, Mesíasca, liá'a Dios Cúulee cáwiica mamáarraca éerri'inaa.

¹⁷ Néenee Jesús ma lirrú:

—Sáicta wérri jiwówa, Simón Jonás cúulee, jiníwata jiní báqueerri washíalicuerri iiyaderri jirrú liáni, liyárrimija liá'a nusálijinaa yáairri áacairra.

¹⁸ Ne nuyá ma jirrú jiyácalá Pé'eru, linácueji liáni jinísani jimáca, jicá'a áabai íiba nubárruedaque'e nushínaa iglesia, jiníminaa máanalicai shínaa danáanshi éennaaca limárdaca nushínaa iglesia.

¹⁹ Nuámina jirrú wánacaalashi áacai sói jicá'a áabai yáawi; liá'a jibájini líta cainabi liáni, ne cháminali limácacacoo libáji áacairrajoo, ne liá'a jiyá liwásedanica líta cainabi liáni, cháminali limácacacoo liwásedacoo áacairra.

²⁰ Jáiwa Jesús bánuua lishínaa éewidenaicorru jócubeecha náiiwadeda matuínaamirru liyácalá liá'a Mesíasca.

Jesús tiwadeda limáanalicau

(*Mr 8:31-9:1; Lc 9:22-27*)

²¹ Liáwinaami liáni Jesús chánau líwadeda lishínaa éewidenaicorru, arrúnaaca'ee liácoo Jerusalénra, ya chaléeni ná'a salínai, sacerdótebini wácanai, ya qéewidacaní ley shínaabinica, nawánaminaa carrúni jináa bájalanaa. Limá nalí nuyá náiiuaminaajoni, ne nucáwiaujoo matáli éerri rícula.

22 Néenee Pé'eru téé liyá báawachalani, jáiwa lichánau licáita Jesús, limá lirrú:

—¡Dios jócu wómai, nuwácali! ¡Liéni jócai éewa libésunacoo jiájcha!

23 Jáiwa Jesús náawawai, limá Pé'erurru:

—¡Jishírrui núcha, níwata jiyá pénserrya ya jitáania jiyáca chaléjta limédau'u liá'a Wawásimica, linácu jiliéni jímánica carrúnata jiwánata jócu néewida nusálijinaarru! Jiyá jócai cábau léjta Dios cábau'u, jiyá cáberri léjta nacábau ná'a washiálicuenaca.

24 Jáiwa, Jesús ma lishínaa éewidenaicoorru:

—Tánashia wówerri nushínaa éewiderricoo, limíya máecha liyá jájiu, yéerri liyá báitanacu lirrú liá'a carrúnataica ya cáashia máanalictalacani léewaque'e liinu nuíshírricu, chaléjta litécta áabai críz.

25 Jiníwata liá'a wówerri liwáseda licáwicau jócai amáarra, yúquerri'inau; ne liá'a yúquerri licáwicau jócai amáarra nunácueji, liínuminanáa cágicaishi jócai amáarra.

26 ¿Tána liwéni lirrúi liá'a washiálicuerrica ligáanacta quinínama cáinabi, ya liúca licáwicau jócai amáarra jóca limédau chaléjta éewidenaicoo nuájcha? ¿O chíta máanaba léenaa lipáida liá'a washiálicuerri licáwica jócai amáarra nácueji? Jiní wérri léewa liwárruacoo áacairra báawita lipáidaca.

27 Tándawa, yáau nuíshírricu báawita libésunacoo liá'a bésuneerri'inaacoo, jiníwata nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuínuminanáa nusálijinaa wítee yáajchau ya nushínaa ángelbinica, ya néenee nupáidaminaa bácainaa tánashia namédanii.

28 Ne yáawaiyi numá irrú, áabi yáainai áani jócuminaa máanali nayá, cáashia nacába nuyá Washiálicuerri Dios Cúulee nuíinu nuwánacaalaca.

17

Jesús báwachactau (Mr 9:2-13; Lc 9:28-36)

1 Seis éerri liwinaami, Jesús téé liájchau Pé'eru, Santiago ya Juan Santiago éenajírrica, ya liáu náajcha báawachala áabai díuli áacai wérri ítala.

2 Néeni libáwachau nanáneewa licábacanau liá'a Jesúscua. Lináni quéneerri jicá'a cáiwia, ya líibala náawerriu cabálaiyu jicá'a jucámmarrabee.

3 Liyáali nacába Moisés ya Elías táanianai nayá Jesús yáajcha.

4 Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Nuwácali, ¡sáicai wérri wayá áani! Jiwówaicta, waméda'a matálíi cuítá rími; áabai jírru sái'inaa, áabai Moisésru, ya áabai Elíasru.

5 Nácula Pé'eru táania liyáca, áabai sáanai quirrámini lirrjíceda nayá catámabeeyu, líbee sáanaica áabai chuánshi jiáu, mairri nalí: “Léewa nucúulee canfínai nucábaca, liérra nuwínánica, éemiu lirrú.”

6 Néemi'inaamini liáni, ná'a éewidenaicoo natýau náurruí juatámiyu, ná'a nanáníu cáinabi nácula, cáarru wérri nayá.

7 Jáiwa Jesús rúniu nalí, lidúnú nanácu limá'ee nalí:

—Ibárroo, ucáarru iyá.

8 Quéecha'inaami nacábacani, jiní néeni Moisés ya Elías, Jesús bácai yáa néeni.

9 Nácula náurrucoo dúuli ítacha, Jesús ma nali:

—Jiníqui béecha náiwadeda rúni liá'a nacábanica, cáashia nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca cáwiaco máanalini iibicha.

10 Néenee ná'a éewidenaicoo nasáta'ee néemu Jesú:

—¿Tánda namá ná'a quéewidacani ley shínaaca Elías ínucala'ee libéechalawau liá'a Mesíasca?

11 Jesús éeba'ee:

—Yáawaiyi báqueerri léjta Elías ínuca quéechanacu, ne liyáminaajoo lipréparaminaa nawówa nayá quinínamajoo.

12 Ne nuyá ma irrú Elías jái nísá línucai, ne nayá jócu nacúnusia nacábaque'e jíni, ne naméda liájcha máashii quinínama liá'a nawówaini naméda lirrú. Chacábacanaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nusúfria nacáaji rícujo.

13 Néenee lishínaa éewidenaicoo yáa léenaa néemica, Jesús táaniaca liyá Juan Bautista nácula, litáania'inaa liyáca jícá'a Elías.

*Jesús chúni báqueerri icúlirrijui wáalierrí espíritu máashii
(Mr 9:14-29; Lc 9:37-43)*

14 Náiinu'inaami Jesús ya matálitai éewidenaicoo liájcha néerra báaniu chóniwenai yáctala ya ná'a áabi éewidenaicoo liájcha, báqueerri washiálicuerri rúniu Jesúsr, túyerriu lináneewa limá lirrú:

15 —Nuwácali, Carrúni jináata jicába nucúulee, súfrierri bájiala liwáaliaca espíritu máashii, wánacaleerri liyá, jiníwata íchabachu licáacoo chichái rícula, jócta shiátai yáacula lécccho.

16 Áani nuínda nalíni ná'a jishínaa éewidenaicoo, ne jócai néenaa nachúnica.

17 Jáiwa Jesús éeba jíni:

—Wóo, iyá chóniwenai jócani éebida, ya máashiicani! ¿Chacálita arrúnaa nuyá yáajcha jíni? ¿Chacálita arrúnaa nuwánta yáajcha jíni? Índa nulí áani liérra icúlirrijuca.

18 Néenee Jesús licáita jíni liá'a espíritu máashii ya jáiwa liwána lijiácuwai icúlirrijui yúcha, jáiwa limáacau sáicai liyáalimi.

19 Liáwinaami ná'a lishínaa éewidenaicoo linácu natáania liájcha báawacha Jesús, jáiwa nasáta néemu jíni:

—¿Tánda jócu wéenaa wajéda liá'a espíritu máashii wayá?

20 Néenee Jesús ma nali:

—Iyá jócani éenaa ijéda bináawalani liá'a espíritu máashii, níwata jócalo éebida Dios dánaniyu éewa imédacani. Yáawaiyii numá irrú, iわaliactata liá'a éebida, áawita píitui rími léjta áabai ítashi íimi rími jí'ineerri mostaza, néenee éewa imá lirrú liáni dúulica: 'Jishírroo chérra, ya jiáu báawachala', ya dúuli lishírroominau. Yácta léenaa éebidaca, éewa iméda quinínama. [

21 Ne liérra licábacanaa espíritu máashiica, jócai najiáu jócta na'óraa Dios ya nayúnaca.]

*Jesús tíwadeda limáanalica nácuu
(Mr 9:30-32; Lc 9:43-45)*

²² Nácula lijínaniu náajcha líta'aa liá'a cáinabi Galilea shínaaca, Jesús má'ee nalí:

—Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, néejuedani'inaa nacáaji rícu'inaa nalí ná'a washiálicuenai,

²³ ya náiinuaminaa nuyájoo; ne matálii éerri ricúla nucáwiaujoo.

Néemi'inaami liá'a chuánshi limáni nalí, máashii wérri nawówai.

Napáidau'u impuesto templorru

²⁴ Quéecho'inaami Jesús ya lishínaa éewidenaicoo íinu Capernaúmra, ná'a cóbrenai impuesto templorru, náuu nacába Pé'eru, jáiwa nasáta néemiu liyá:

—¿Ishínaa quéewidacai lipáida impuesto templorru?

²⁵ Pé'eru éeba'ee:

—Jajá, lipáidani. Jáiwa, Pé'eru wároo'inaamiu cuíta lícula, Jesús táania'ee lirrú quéechanacu, limá'ee lirrú:

—¿Chíta jimáqui jíni, Simón? ¿Tána yúcha nacobra impuesto ya náawaqueda yúcha ná'a reyebini cáinabi íta'aa sánaca: Ná'a chúnsana ásana áani o náweji ná'a bájirra cáinabi ítee sánaca?

²⁶ Pé'eru éeba'ee lirrú:

—Ná'a bájirra cáinabi ítee sánaca.

Jesús má'ee mawí:

—Cháwajani ná'a chúnsana ásana áani, jócani rúnaa páidaca.

²⁷ Ne, jiníqui béecha wáucani chuáni, jiá namówai jítésuca manuála, jiúca jicúlupaniú uniacula, ya jijéda quéechanacu sói cubái wíneerri jirrú. Linúma lícu liá'a cubáica jíinuminaajoo áabai moneda, liyáminaá éenaa lipáida impuesto nushínaaca ya jishínaa, jítéeyuni jiáu jipáidaca.

18

¿Tána jiliá'a mawiyii cawénica?

(Mr 9:33-37; Lc 9:46-48)

¹ Liyáalimi éerri ná'a éewidenaicoo rúniu Jesúsr, nasáta'ee néemiwani:

—¿Tána mawí cawéni wérri cái Dios médacta jiyá reyyu?

² Néenee Jesús máida báqueerri samálita, libárrueda nalí béewamini,

³ ya limá'ee:

—Yáawaiyi numá irrú, jóctaca ináawida iwíteu ya éejoo jicá'a liéni samálitaca, jocuminaa éewa iwárruacoo Dios wánacaalactalaca.

⁴ Liá'a mawí cawéni wérri Dios wánacaalactalaca, liyáwa arrúnua imiyai limédacoo, ya limédactau jicá'a liéni samálitaca níwata ná'a sáamanica jócani pénsaa nayáca cawénini náiibi ná'a máanui namánica.

⁵ Ya liá'a ríshibierri nují'inaa nácu báqueerri samálita léjta liéni, lirríhibiaminaa nuyá léchchoo.

Liá'a carrúnatai cáacoo jíconaashi rícula

(Mr 9:42-48; Lc 17:1-2)

⁶ "Matiúnaami tánashia wáneerri nacáacoo jíconaashi rícula, bácai náani júbini éebidenai nunácu, mawíminata cawéni lirrú náajuedactatani dujíwala wérri manuá yáacula, áabai síbayu máanui wérri molino shínaa, nabájini liwáa nácu.

7 ¡Tándawa máashii wérri náani chóniwenai yáainai cáinabi íta'aa íchabacala máida naméda najíconau! Chái'inna mamáarraca, ne jcarúni jináatai rími liá'a washiálicuerri wáneerri naméda najíconau áabica, súfrierri'inna mawí bájialanaa castígua!

8 "Lítala mawí, jicáajicta o jíiba wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a liá'a jiwíchuani ya jiúca jiúchau déecuchalani, mawí sáicaca jiwárrococoo áacairra macáaji o máiba, ne jócubeecha jiáu chámmainaa jicáaji ya jíiba, jiácoo chicháí rícula jócmai amáarra.

9 Jituícta wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a jijéda jiúchau ya jiúca déecuchalani, mawí sáicaca jiwárruacoo cáwicashi rícula, bátui jituí yáajchau, ne jócubeecha jiáu chámmai jituí yáajchau infierno rícula.

*Licábacanaa linácu liá'a oveja yúquerricoo
(Lc 15:3-7)*

10 "Jiní icháanini náani júbini* rímica. Ne numá irrú, áacairra nashínaa ángelbini yáainai séewirri nusáljinnaa náneewa áacairra. [

11 Jiníwata nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, iinuerri nuwásedaca ná'a yúquenaimicoo nayáca.]

12 ¿Chíta icábaqui jiníni? Báqueerricta washiálicuerri wáaliacta cien oveja, ya áabai yúquerriu liúcha, ¿jócuminaata limáaca ná'a noventa nueve awáca íibi, liáque'iu limúrru ruá'a áabai oveja jiáchocoo liúcha?

13 Ne léenactata línu runácu, ne yáawaiyi sáictai wérricta liwówa runácu ruárra ovejaca, náucha ná'a noventa nueveca jócandi yúcau.

14 Cháwa cábacanaa léccchoo liá'a Isáljininaaca yáairri áacairra, jócmai wówai náucacoo liúcha naáani júbinini rímica.

*Chíta wéewau wapérdonaa wéenajirru jíni
(Lc 17:3)*

15 "Ne jéenajirri médacta jírru máashii, jitáania liájcha bácai, ya jiwána liá leénaa lijíconau. Ne limédacta jiwánacaala, jái jigáana liá'a jéenajirricoo.

16 Ne jótca liméda jiwánacaala, jímáida jiájchau báqueerri o chámata chóniwenai mawí, quéewique'e quinínama ná'a lijíconaa, limáaque'iu chámata o matálitai chóniwenai náneewa ná'a yáainai leénaa linácu.

17 Ne jótca liméda nawánacaala léccchoo, íiwa nalíni ná'a iglesia ísanaca éebidenai Dios chuáni; ne jótca liméda iglesia wánacaala, néeneeminaa imáacani léjta jócmai éebida Dios nácu,[†] o léjta ná'a cóbrenai impuesto Romarru.

18 "Yáawaiyi numá irrú, liá'a ibájini mayéji áani cáinabi íteeji, léccchoo chalé'innaa ya áacairra, ne quinínama liá'a iwásedani mayéji áani cáinabi íteeji, chámmina cábacanaa liwásacoo áacairra.

19 "Liéni numá irrú: Ne chámata iyá, áabeenacta iwówa cáinabi íta'aa, quéewique'e isáta máayabaca oraciónyu, nusáljinnaa yáairri áacairra, liáminaa irrúni.

* **18:10** Ne litáaniacta nanácu ná'a 'júbinica' versículo néeni 6, 10 ya 14 liwówau'innaa limáca quinínama ná'a éebidenaca, báawita ná'a imiyani wérrica. † **18:17** Ná'a judiobinica léjta nawítee séewirrinaa namáaca báawachala ná'a chóniwenáica Dios shínaaca, ná'a jócandi éebida, ná'a cóbrenai impuesto Romarru ya áabi chóniwenai cábeneu cajíconai máanui wérri.

20 Níwata chámata o matálitai yáawacactacoo nují'inaa nácu, néeniminaa nuyá béewami nalí, néemique'e nalí ya nusátaque'e Dios nanácu.

21 Néenee Pé'eru yáau lisáta léemiu Jesús:

—Nuwácali, ¿chítá máanabachu arrúnaa nupérdonaa nuéenajirriu médericta nulí máashii mamáarracani? ¿Sietechu limáanabaca?

22 Néenee Jesús éeba'ee:

—Jócai numá jirrú siétechucalani, numá jirrú setentachu‡ siete namáanabaca.

Liá'a bésuneerricoo liájcha liá'a jócani wówai lipérdonaaaca

23 Numéda irrú áabai licábacanaa quéewique'e yáa léenaa tánda iyá arrúnaa ipérdonaa liá'a méderri máashii irrú. “Liá'a Dios wánacaalactalaca, chái cábacanaa léjta báqueerri rey wówerri liméda cuenta lishínaa tráawajadorbini yáajchau.

24 Wáali'inaate liméda liyáca, quéecha'inaami náayada lirrú báqueerri mówinierri máanui wérri millones.

25 Ne liá'a catráawajaacai quiníyu léenaa lipáidaca, jáiwa liá'a reyca liwána nawénda liyái léjta esclavo, chámataanaa línu yáajcha, ya léenibi, ya quinínama liá'a liwáalianica, quéewique'e limáacacoo páiderriu limówiniacalau.

26 “Liá'a catráawajaacaica, jáiwa litúyawai liúrrui juátamiyu lináneewa liá'a reyca, ya lisáta liúcha caiwinaa, limá'ee: ‘Nuwácali, Carrúni jináata jicába nuyá, mátaminaa nupáida jirrú quinínamani.’

27 Néenee liá'a reyca, jáiwa Carrúni jináata licábaqui jíni, jáiwa lipérdonaa liúcha quinínama liá'a limówinianica, jócu liwána liácuwai cuíta manúmai rículai.

28 “Ne quéecha'inaami lijiácoo, liá'a mówinierrimica, jáiwa lijúnta báqueerri lijúnicaí yáajcha, limówinierri lirrú píitui rími warrúwa. Jáiwa liwína liwáa nácu, lichána lisácumedacani, ta limá lirrúi: ‘¡Jipáida nuyá liá'a Jimówinianica!’

29 Ne liá'a lijúnicaica, litúyau liúrrui juátamiyu lináneewa, limá'ee lirrú caiwinaa: ‘Carrúni jináata jicába nuyá, mátaminaa nupáida jirrú quinínamajoni.’

30 Ne liá'a lijúnicaica jócu liwówai lipérdonaa liúcha jíni, jáiwa liwána naníquiqui jíni cuíta manúmai rícula, cáashia lipáida limówiniacalau lirrú.

31 Jáiwa caiwi liyá nalí ná'a áabi tráawajadobinica rey shínaa, náau náiiwa reyrru quinínama liá'a bésuneerricoo.

32 Néenee rey wána namáida liyái, jáiwa limá lirrúi: ‘¡Máashiicai jiyá! Nupérdonaa jiúcha quinínama liá'a Jimówinianimica, jiníwata jisátawa núchani caiwinaa.

33 Ne jiyá léccchoo éewerricta Carrúni jináata jicábacani liá'a lijúnicaica, chacábacanaa léjta Carrúni jináata nucába jiyá léccchoo.’

34 Néenee íiwrri wérri liwówa liá'a reyca, jáiwa liwána nacástigaa caiwinaa jíni, cáashia lipáida quinínama liá'a limówiniacalacoo.”

35 Jesús má'ee nalí mawí:

‡ **18:22** Jesús liwówau'inaa limá áani, wayá arrúnaa wapérdonaa máanamachu naméda walí máashii.

—Cháminaa cábacanaa liméda yáajcha liá'a nusáljinnaa yáairri áacairra, jóctaca bácainaa ipérdonaa iwówa yáajchau éenajirriu.

19

*Jesús éewida linácu liá'a jócubeecha namáaca naniúinaiu
(Mr 10:1-12; Lc 16:18)*

1 Liáwinaami limá quinínama liáni, Jesús yáau Galilea néenee, jáiwa línu Judea shínaa cáinabi ítala, yéerri Jordán nácue cáiwiá jiáctejcoo.

2 Íchaba chóniwenai yáau liájcha, néeni lichúni ná'a bálinenaicoo.

3 Áabi fariséobini narrúniu Jesúsru, quéewique'e naméda lirrú áabai trampa, ne nasáta néemiu liyá:

—Léewaminau báqueerri máaca línu matuínaami nácueji?

4 Jesús éeba'ee nalí:

—Léjta iyájani iliá Dios chuáni rícueji, arrúnaa yáa léenaa jái'innaa Dios liquénuda chóniwenai, liyá liquénuda báqueerri washiálicuerri, néenee liméda báquetoo fínetoo quéewique'e líinucani liá'a washiálicuerri.

5 Jáiwa limá'ee: 'Tándawa, liá'a washiálicuerrica lishírriminau lisáljinnaa yúchau ya litúwa, quéewique'e lirrúnicoo línu yáajchau, ne nayá namédaminau léjta bácai rími chóniwerri.'

6 Tándawa, jócu chámata nayá mawiá, Dios náneewa nayá léjta bácai rími. Tándawa liá'a washiálicuerri jócu arrúnaa lishírrida liá'a Dios rúndanica.

7 Nayá nasáta néemiu liyá:

—¿Ne tández libánua Moisés liá'a washiálicuerri liwówai limáaca línu, liyá liá lirrú ruá'a línuca, áabai cáshta quéewique'e limáaca ruyá'i ya libánuacani?

8 Jesús má'ee nalí:

—Tández, jócalo iwówai éebida Dios chuáni, Moisés wána imáaca ruá'a finuca; ne quéechanacumi jócaimí chárra.

9 Numá irrú liá'a máaqueerri línu, jocaita linácui ruyá médechoo máashii báqueerri washiálicuerri yáajcha, ya liyá licásau báquetoo yáajcha, liméda máashii líinayu. Ya liá'a éederri línu máaqueechoo rúrirriu, liméda máashii líinayu léccchoo.

10 Namá lirrú éewidenaicoo:

—Cháctaca libésunacoo liáni washiálicuerri línu yáajchau, jocai sáicanata léda línuu.

11 Jesús éeba'ee nalí:

—Jocai quinínama néewa ná'a léenaa linácu liáni, ne nayá rími yáa léenaa néemicani ná'a Dios wánani ná'a léenaani.

12 Ne ái íchaba nácueji liá'a jocai índa washiálicuenai mûrru náinu: Áabi jiániu méewi, tández jócu arrúnaa cainu nayá; ya áabi ná'a washiálicuenai jócu naínda néewa namúrru náinu nájudaca nayá máashiiyu, áabi yáainai léjta jocani éewoo linácueji liá'a Dios wánacaalactalaca. Ná'a éewenai cainuca nacásaque'i, ne ná'a éewenai nayá bácai, nayáque'e cha járra.

*Jesús yáa sáicai nalí ná'a sáamanaica
(Mr 10:13-16; Lc 18:15-17)*

13 Natée áabi sáamanai Jesúlsru, quéewique'e licháanaa licáajiu nanácu ya lióraque'e nanácu; ne ná'a éewidenaicoo, jáiwa nachánau nacáita ná'a téenai nayá.

14 Néenee Jesús ma nalí:

—Imáaca náiinu nulí ná'a sáamanaica, u'imáisania núchani, jiníwata liá'a wánacaalactaca Dios shínaa, cháni léjta ná'a éebidenai Dios nácu léjta sáamanaica.

15 Jáiwa Jesús cháanaa licáajiu nanácui ná'a sáamanaica, jáiwa liáu náuchai néeneejí.

Báqueerri icúlirrijui rícuerrri litáania Jesús yáajcha.

(*Mr 10:17-31; Lc 18:18-30*)

16 Báqueerri icúlirrijui yáau licába Jesús, ya lisáta léemiwani:

—Quéewidacai, ¿Tána sáicai arrúnaa numédacai nuwáaliaque'e liá'a cáwicashi jócai amáarra?

17 Jesús éeba'ee lirrú:

—¿Tánda jisáta jéemu nuyá linácu liá'a sáicaica? Liá'a sáicaica bácairrimi, Dios. Ne jiwówaicta jiwarruacoo cáwicashi jócai amáarra, jicúmplia ná'a wánacaalashi Dios máacanica Moisés nácueji.

18 —¿Tána jiliá? —Lisáta léemu liá'a icúlirrijuica.

Ya Jesús ma lirrúi:

—Ujíinua, ujiméda máashii jiinayu, ujinédu; ujiméda jinúma yúwicau újnii áabi náueji,

19 cawáunta jiyúda jisálijinau ya jitúwa, ya caníinaa jicába jiyáchchuni, léjta caníinau jicába jiyá jájiu.'

20 —Quinínama liérra jái nunísa numédacai, —limá liá'a icúlirrijuica

—¿Tána cháucta mawí numédacai?

21 Jesús éeba lirrú:

—Jiwówaicta machácani jiyá, jiáu jiwendá liá'a jiwanílanica ya jiá nalíni ná'a carrúni jináatanica. Cháminaa jiwanília jirrícucau áacairra. Néenee jínu jiáu nuíshiirricu.

22 Néenee léemi'inaami líani liá'a icúlirrijuica, jáiwa liáawai máashiita liwówa, jiníwata bájalai rícuerrrica, ya jócute liwówai liá lirrícucau nalí ná'a carrúni jináatanica.

23 Néenee Jesús ma lishínaa éewidenaicooru:

—Yáawaiyí numá irrú, tráawajuminaa nalí ná'a rícuerrrica namáaca Dios wánacaala nacáwica.

24 Nuéejoo numá irrú, áabai caméeyu jócai léewa libésunacoo lituí rícu liá'a áabai ishíduica, ne mawí tráawajuca báqueerri rícuerrirru léewa liwarruacoo Dios wánacaalactalaca.

25 Néemi'inaamini, ná'a lishínaa éewidenaicoo mawí nacáarrudacoo néemicani,* ya namá'ee:

—¿Néenee tána éewa liwásedacai?

26 Jesús cába'ee nalí ya léeba'ee:

—Washiálicuenairru liéni jócaiminaa néenaa namédaca, ne Dios jócai, Dios éewerri liméda quinínama.

* **19:25** Ná'a judíoca éebidene liá'a rícuashica nalí áabai señal liá'a Diosca wínanica báqueerri chóniwerri ya liá lirrú sáicai (Salmo 128; Proverbios 10:22). Tádawa ná'a éewidenaicoo nacártauadu wérri néemi'inaami liá'a Jesús mánicá; ne nayá namá nalíwoo ná'a rícuerrrica, nayáwa Dios yáni irrú sáicai, ne jócu néewa nawásedacoo, néenee jiní'inaa éewerri liinu áacairra.

27 Néenee Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Wayá máaqueñai quinínama liá'a wawáalianimica, quéewique'e wáacoo jíshirricu, ¿tána'inaa warríhibia?

28 Jesús éeba'ee nalí:

—Ne yáawaiyi numá irrú, jáictaminaa línu liyáali éerri quinínama wáaliiminaajoni, jáicta nuyá Washíalicerri Dios Cúleeca, nuwáau nuárrubaishi balibali íta'ajoo, iyáminaa iinuenai nuíshirricu, iwáaminan léquichoo doce yáarrubaishi, quéewique'e iwánacaala ná'a doce tribu Israel shínaaca.

29 Ne quinínama ná'a máaqueñai nunácueji náabanau, o néenajinai, o néenajetoo, o nasáljinaa, ya natúwa, o néenibi, o cáinabi, narríhibiaminaa cien máanabachu mawí liá'a namáacadanica, ya léccchoo narríhibiaminaa cáwicashi jócai amáarra.

30 Ne íchaba chóque'e ná'a cawéninica, jócani'inaa cawéni, ya ná'a mawéninica chóque'e, nayámina cawénini'inaa.

20

Licábacanaa nanácu ná'a tráawajadorbinica

1 "Liá'a Dios wánacaalactalaca chái cábacanaa jicá'a báqueerri finca wácali, lijiáu manúlacaiba wérri limúrru tráawajadorbini quéewique'e natráawajaa lishínaa uva yáanai íta'aa.

2 Línu'inaami nanácu ná'a tráawajadorbini, lichúni liwéni náajcha áabai éerriquictacani, ya ta libánua natráawajaacai lishínaa uva yáanai íta'aa.

3 Liáwinaami léejoo lijiácoo las nueve manúlacaiba, jáiwa licába áabi yáainai nayá plaza rícu, jiníni médani nayáca.

4 Néenee limá nalí: 'Yáau iyá léccchoo itráawajaaca nushínaa uva yáanai ítala, máta nupáida iyá sáicai.' Jáiwa náawai natráawajaaca.

5 Uva wácalica léejoo lijiácoo wíyacumi, ya las tres táicala léejoo lijiácoo léccchoo, chacábacanaa léejoo liméda náajcha.

6 Léejoo lijiácoo plaza néerra las cinco táicala rími, jáiwa licába áabi bániwai jiníni médani nayáca, lisáta léeemu nayá: '¿Tánda iyá áani éerri yáajinaa jócani tráawajaa?'

7 Néenee néeba lirrú: 'Níwata jiní iinuerri litáa wáajcha.' Néenee limá nalí: 'Yáayu iyá léccchoo itráawajaaca nushínaa uva yáanai ítala.'

8 "Jái'inaa táayebée iinui, liwácali máida lishínaa wánacaleerri ná'a tráawajadorbinica, limá lirrú: 'Jimáida ná'a tráawajadorbinica ya ta jipáidaqui jíni, quéechanacu ná'a wárruenaimico natráawajaa amáarractalacani, ya liáwinaami náajcha ná'a wárruenaimico quéechanacu.'

9 Ne náiinu'inaa éenaa, wárruenaimico natráawajaa las cinco táicala rími, ya ta narríhibia nawéniwai áabenaá áabai éerriquictacani.

10 Liáwinaami náiinu'inaa ná'a wárruenaimico natráawajaa quéechanacu, napénsaa nalíwoo narríhibiacala'inaa mawí, ne bácainaa nayá narríhibia nawéniu áabai éerriquictacani.

11 Nacóbra'inaamini nachánau namúnumunuacoo linácula liá'a náwácalica,

12 namá'ee: 'Náani íinuenaimi éerri éenaami nácu, natráawajaa áabai rími hóraa, jiyá páidenai nayá áabenaan wáajcha, wayá wántenai liá'a tráawajo ya cáiwia amuá quinínama éerri.'

13 Ne liá'a chúnsai nawácalica léeba'ee báqueerri chuáni: 'Nujúnicai, jiní máashii numédani nuyá jírru. ¿Jócate wachúni liwéni liá'a áabai éerri jitráawajaani nulí?

14 Ya jiwína jiwéniu ya jiá namówai. Ne nuwówaicta nupáida liéni wárruerricoo lítráawajaa hóraa éenami nácu, áabenaan léjta nupáida jiyá,

15 léewa nuwówau'u numédaca nuwárruani yáajchau. ¿O cadéniwee jiyá sáicacala nuyá'?

16 "Chái'inaa cábacanaa léjta Dios yá'inaa nawéni náa'a chóniwenai áacairra; chóque'e náa'a cawéninica, liáwinaami'inaa jócai cawéni, ya chóque'e jiníni wéni, liáwinaami cawéniminaa nayá.

Jesús iwa báaniu limáanalicau

(*Mr 10:32-34; Lc 18:31-34*)

17 Liáwinaami Jesús lijínau liácoo iníjbaa lícu Jerusalén néerra'inaa, limáida báawachala lishínaa éewidenaicoo ya limá'ee nalí:

18 —Léjta icábau'ini, chócaja'a wáau Jerusalén néerraminaa, nuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca, néentregaaminaa nuyá nalí náa'a sacerdótebini wácanica, ya nalí náa'a quéewidacani ley shínaa, máine'inaa arrúnaaca náiinua nuyá,

19 ya néejuedaminaa nuyá nalí náa'a bájirra cáinabi ítesanaca, quéewique'e nacáida nacábau nuyá, ya náiinueda nuyá, ya nacuájidaque'e nuyá cruz nácu; ne matálii éerri rícula nucáwiaminajoo máanalicai yúcha.

Liá'a rusátani ruá'a Santiago ya Juan túwaca

(*Mr 10:35-45*)

20 Natúwa náa'a Zebedeo éenibica, náajcha náa'a ruéenibica rurrúniu Jesúsrui, jáiwa rutuyau lináneewai rusátaque'e liúcha áabai sáicai.

21 Jesús sáta léemiu ruyá:

—¿Tána jiwówai?

Rumá'ee lirrú:

—Jiwána nawáacoo náani nuéenibica chaléeni jiwánacaalactalaca, nawáacoo báqueerri sáicaquictejica ya báqueerri apáulicue jiájchau.

22 Jesús éeba'ee nalí:

—Iyá jócani yáa léenaa isátanica. ¿Ya éewaminaa isúfria chaléjta nusúfriau'inaa?

Néenee namá'ee lirrú:

—Wéewani.

23 Jesús éeba'ee:

—Iyá yáawani'inaa isúfriaca léjta nuyá, ne liá'a wáairri'inaacoo nuémancu sáicaquictejica o apáulicueji, jócai arrúnaa nuyá yáa irrú, liyáminaayaá nálini náa'a nusáljinääa chúninica.

24 Quéecha'inaami néemicani náa'a áabi diez éewidenaicoo liájcha, jáiwa iiwirri nawówai náa'a chámataca léenajinaica.

25 Ne Jesús máida nalí limá'ee:

—Léjta yáayu léenaani, náiibi ná'a jócani éebida Dios nácu, nawácanai wánacaleenai máashii ná'a nashínaa chóniwenaica, ya ná'a nawácanica mawíni máanuica, sáictani wánacaala áabibi.

26 Ne íibicha jócai éewa chácaarra. Arrúnaa báawatacana, íibicha iyá tánashia wówerri máanui limédacoo Dios náneewa, arrúnaa lisírbia quinínamarru.

27 Ne liá'a íibicha iyá, tánashia wówerri quéechanacu sái'inaa, arrúnaa linda nowánaacaala liyá.

28 Iyá arrúnaa éenueda nuyá, báawita nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, jócai nuínu quéewique'e nasírbia nulí, nuyá fínuerri nusírbiaque'e nalí, ya máanali nuyá quéewique'e nuwáseda íchaba jíconaa.

*Jesús chúni chámata matuíni
(Mr 10:46-52; Lc 18:35-43)*

29 Najiá'inaamíu nayá Jericó rícura, íchaba chóniwenaí náau Jesús íshiirricu.

30 Chámata matuíni wáaineu nayáca iníjbaa éema nácu, néemi'inaami Jesús bésunacoo, namáídada'ee:

—¡Wawácali, David táqueerrimi,* carrúni jináata jicába wayá!

31 Ná'a chóniwenaí nacáita nayá quéewique'e manúmata, ne nayá namáídada mawí cadánani:

—¡Wawácali, David táqueerrimi, carrúni jináata jicába wayá!

32 Néenee Jesús bárruawai, límaída ná'a matuínica lisáta léemiu nayá:

—¿Tána iwówai numéda irrúi?

33 Néeba'ee lirrú:

—Wawácali, wéejuaque'iu wacába báaniu.

34 Jesús Carrúni jináata licába nayái, jáiwa lidúnu natuí. Liyáalimi ná'a matuínica néewa nacába báaniu, ya ta náacoo Jesús íshiirricu.

21

*Jesús wárroo Jerusalén néerra
(Mr 11:1-11; Lc 19:28-40)*

1 Quéechá'inaami urrúni nayá Jerusalénru, liá'a Jesúscá ná'a lishínaa éewidenaicoo yáajchau, náiinu'inaa'ee áabai chacáaleeru jí'ineerri Betfagé, yéerri áabai díuli yáajba jí'ineerri Olivos, Jesús bánuá chámata lishínaa éewidenaicoo liájcha,

2 límá'ee nalí:

—Yáau chaléeni lirrícula liá'a chacáalee rímica yéerri wajúntami. Néenimichu ínu runácujoó áabai burro nabájini rucúulee yáajchau. Iwáseda wáajooni índa nulíjoni rucúulee yáajchaujoo.

3 Áicta báqueerri máni irrú já'a, imáwa lirrújoo, Wawácali rúnaani, liyáalimi léejuedanijoo.

4 Liéni bésuneerricoó quéewique'e licúmpliacoo léjta límáyu'u liá'a íuwadedeerri Dios chuáni báinacumi, litána'inaamica:

5 "Imá nalí chóniwenaica yéenai lirrícu liá'a chacáaleeca jí'ineerri Sión:
'Icábateni, ishínaa Rey ínuerri liácoo irrú,

* **20:30** David táqueerrimi", ná'a judiobinica jóca ná'a liji'inaa quinínama litáqueerrimi liá'a rey David, bácairrimi liá'a Mesíasca, liá'a Cristoca ínuerri'inaaca; néenee liéni namáni nayá áani, jiyáwajani liá'a Mesíasca'.

imíyayu, íirrerriu burro íta'aa,
áabai burro rími, licúulee liá'a cuésherri cadúcunibee shínanaaca.'

6 Néenee náa'eewoowai náa'a lishínaa éewidenaicoo naméda'ee lirrú léjta Jesús bánu'a'u nayá,

7 Natée'e ruá'a búrroca rucúulee yáajchau, namáaca náabalau líta'aa, jáiwa Jesús wáa'eewoo líta'aa liá'a búrroca.

8 Íchaba wérri chóniwenai. Áabibi nadáquinieda'ee nashínaa capa iníjbaa lícu, ya áabi nawíchueda'ee cushíbai báinaa ya áicuba náacai nadáquinieda iníjbaa lícu.

9 Náa'a chóniwenai yáainecoo libéecha ya náa'a íinuenai líshiirricu namáídada'ee namá'ee:

—¡Wáa lirrú sáicai liá'a Rey David táqueerrimi! ¡Sáicai wérri bájialanaa liá'a íinuerrica lijí'inaa nácu Wawácali! ¡Wáa lirrú cawéni wérri liá'a yáairri áacairra!

10 Jesús wárrua'inaa'eewoo Jerusalén rícula, quinínama chóniwenai chacáalee rícu sánaca nacárralnia'eewau, ya íchaba nasáta néemiu:

—¿Tána léji liáni?

11 Néenee náa'a chóniwenainaica néeba'ee:

—Léwa Jesús íiwadedeerri Dios chuáni, Nazaret sái wáalierra yéerri Galilea rícu.

Jesús chúndeda liá'a temploca

(*Mr 11:15-19; Lc 19:45-48*)

12 Jesús wárroo templo rícula, jáiwa lijéda náa'a wéndenai nayáca ya náa'a wénenai nayáca. Lináawida nashínaa mesa náa'a cámbianai nayá warrúwa chóniwenairru, ya náarrubai náa'a wéndenai palomas;

13 ya limá nalí:

—Á'a Dios chuáni íta'aa limá: 'Núbana jí'ineerriminaa cuíta oración shínanaa', ne iyá médenaini áabai cuíta chaléjta canédibini íibana.

14 Narrúniu Jesúsrú templo rícula, náa'a matuínica, ya náa'a macáwanica, jáiwa lichúni nayái.

15 Ne quéecha'inaami náa'a nawácanai sacerdótebinica ya éewidenaica ley shínaaca, nacába jócai nacába cáji limédanica, ya néemi sáamanai máidada templo rícu, namá'ee: "¡Wáa lirrú sáicai liá'a David táqueerrimi!", jáiwa íiwrri nawówai éemiqui jíni,

16 ya namá'ee Jesúsrú:

—¿Jéemi jiyá liá'a namáni náa'a sáamanaica?

Jesús éeba'ee nachuáni:

—Jajá, nuéemini. Ne ¿jócu iliá icábau Dios chuáni litáaniacta nanácu náani sáamanaica? Limá chá'a:

'Náa'a sáamanaí júbinica,

ya náa'a quirrácua újnibii,

narrábaminaa sáicai wérri jirrújoo,'

17 Néenee limáaca nayái, jáiwa liáu chacáalee rícuchai Betania néerra, libésuneda táayebee.

Jesús máandisierri higuera jiní íta

(*Mr 11:12-14,20-26*)

18 Manúlacaiba, Jesús éejoo'inaami chacáalee rícula, jáiwa ínaaishi lirrúi.

19 Licába'inaami áabai higuera urrúni iníjbaa, jáiwa lirrúniu néerrai, ne línu liyáwoo libáinnaa. Néenee límá higuérarrui:

—¡Jiníminaa jéejoo jiá jítau mawiá!

Ne liyáalimi míshii liá'a higuéramica.

20 Nacába'inaami liá'a bésuneerricoo, nacáarruda'eewoo ná'a éwidenaicoo, nasáta'ee néemiu Jesúsrui:

—¿Chíta quéewoo míshii higuérami madéjcanaa jíni?

21 Jesúss éeba'ee nalí:

—Ne yáawaiyi numá irrú, eebidacta yáawaiyi, ya jócu éejueda iwówau, jócai bábaujuta éewa iméda liéni numédani higuera yáajcha, éenaminas iméda mawíyi liájcha liáni dúulica imácta lirrú: 'Cachéerra jíchácau manuá yáacul', ya cháminalibésunacoo irrú.

22 Ne quinínama iyá isátacta i'oracoo ya eebidani, cháminalimédacoo irrú léjta isátau'uní.

Liá'a wánacaalashi Jesúss shínaa

(*Mr 11:27-33; Lc 20:1-8*)

23 Liwinaami liáni, Jesúss wárroo templo rícula. Nácula léewida liyá néeni narrúniu lirrú ná'a nawácanai ná'a sacerdótebinica ya ná'a salínai judíobinica, nasáta'ee néemiu wáni:

—¿Tána wánacaalashiyu Jiméda léji liéni? ¿Tána yáa jirrú wánacaalashi?

24 Jesúss éeba'ee nalí:

—Nuyá léccchoo nusáta nuéemiu iyá áabai chuánshi nácu: ¿Tána bánuá Juan báutisacai, Dios o washiálicuenai? Ne éewacta éeba nuchuáni, nuyá léccchoo nuíwaminaa irrú tánashia wánacaalashiyu numéda léji liéni.

25 Jíwa nachánau najútacoo nalí wáacuwai, namá'ee: "Ne wamácta lirrú Dios bánuani Juan, limáminaajoo walí: 'Néenee, ¿ne tánda jócai éebida lirrúi?'

26 Jíni wéewaca wamá washiálicuenai, jiníwata cáarru wacába ná'a chóniwenaina, jiníwata quinínama éebidenai Juan táaniacala Dios chuáni rícueji."

27 Jíwa néeba'ee Jesúsrui:

—Jócu wáa léenaa.

Néenee Jesúss éebai:

—Ya nuyá cha já'a jóca nuéewa irrú tánashia wánacaalashiyu numéda léji liéni.

Liá'a licábacanáa nanácu ná'a chámata cíuleeca

28 Jesúss sáta'ee léemiu nayá:

—¿Chíta liyáyu'u irrú léji liéni? Báqueerri washiálicuerri wáalierrí chámata licúuleu, jáiwa límá báqueerrirru: 'Nucúulee, jiáu wáalee jitráawajaa nushínaa uva yáanai ítala.'

29 Jíwa licúulee éeba'ee lirrú: 'Jócu nuwówai nuáacoo!' Ne liwinaami lipénsaa lirrúwoo báaniu, jáiwa liáwai.

30 Jíwa lisáljinnaa yáau linácula liá'a báqueerrica, néenee límá lirrú chácabacanáa. Néenee léeba lisáljinnaa chuániwai: 'Jajá, nusáljinnaa, nuáaminajoo.' Ne jócu liáwai.

31 ¿Tána náji náani chámataca méderri lisáljinnaa liwówainica?

—Liá'a quéechanacu sáica, néeba'ee Jesúsrui.

Néenee Jesús má'ee nalí:

—Yáawaiyi numá irrú, ná'a cóbrenai impuesto Romarru, ya ná'a rúmbaca, wárruenai'inau Dios wánacaalactalaca liárrumirra'inaa iyáca.

³² Jiníwata Juan liá'a Bautístaca íinuerri léewida chítashia arrúnau'inau iyáqui jíni, ne iyá jócu éebida lirrú; ne ta nája ná'a cóbrenai impuesto ya ná'a rúmbaca éebidenai lichuáni. Ne iyá, áawita icába quinínama liáni, jócu éenaa ináawida iwíteu quéewique'e éebida lirrú.

*Licábacanaa nanácu ná'a máashiicaní tráawajadorbinica
(Mr 12:1-12; Lc 20:9-19)*

³³ Jesús má'ee nalí: “Éemiu áabai licábacanaa báaniu: Báqueerri finca wácali, liáabana áabai shínaashi uva yáanai ya ta lirrífueda litíejii, lichúni áabai yáarrushi limédacta'inaa vino, ya libárrueda áabai torre quéewique'e litíyacaní lishínaa shínaashi. Néenee limáaca nalí liá'a cainabi shínaashi áabi tráawajadorbinica, quéewique'e na-tráawajaacaní ya nashírri lishínaa éenaa lirrú, jáiwa liáwai áabai viaje.

³⁴ Quéecha'inaami líinucai éerri salírriquicta quinínama liá'a lishínaa shínaashica, jáiwa libánua áabi ná'a shírruedenai lirrú, nasátaque'e lirrú náuchá ná'a tráawajadorbinica liá'a léenaa liá'a lishínaa shínaashica.

³⁵ Ne ná'a tráawajadorbinica, jáiwa nawína náaji ná'a shírruedenai lirrú: ya ta náiinueda báqueerri, ya náiinua báqueerri, ya báqueerri náiinueda íibayu.

³⁶ Néenee liwácali liá'a shínaashica, léejoo libánua mawí shírruedenai lirrú quéechasanami yúcha; ne ná'a tráawajadorbinica, jáiwa naméda náajcha léjta licábacanaa.

³⁷ “Ne liáwinaami ya ta libánua chúnsai licúuleewai, limá lirrúwoo: ‘Yáawaiyiiminaa nucúulee cawáuntai ya páiderri lirrú.’”

³⁸ Ne nacába'inaami licúulee íinuca, ná'a tráawajadorbinica namá nalí wáacoo: ‘Léwa licúulee liá'a shínaashi wácalica, lé'inawaa maaquerriu lirrúwoo liájcha liá'a shínaashica; wáiiunuani quéewique'e wamáacacoo liájcha liáni cainabica.’

³⁹ Jáiwa nawína jíni, najéda shínaashi ítacha jíni, ya ta náiinuaqui jíni.

⁴⁰ “Ya chóque'e, jáicta líinu liá'a shínaashi wácalica, ¿tána imá irrúwoowai tána shínaashia liméda náajcha jinárra tráawajadorbini máashiinicá?”

⁴¹ Néeba'ee Jesúsru:

—Jócuminaa carrúni jináata licába nayá, línuaminaa nayá limáashiicayu, ne támmina liá áabi tráawajadorbinru liá'a shínaashimica, yáaine'inaa lishínaa shínaashi éenaa lirrú, jáicta léerdi nawína lítai.

⁴² Néenee Jesús má'ee nalí:

—¿Jócai cají iliá icábau Dios chuáni cáshta íta'aa? Limá'ee:
‘Liá'a iibaca nacháaninimi ná'a camédacaní cuíta,
náawerriu iiba quéechanacu sáiyu.

Liáni limédani liá'a wawácalica,
tándawa wayá cáarrudenaiu.’

43 Jiníwata iyá yásacalaca nuyá nuíwa irrú, léedacala'inau yúcha liá'a Dios wánacaalactalaca, ya táminali liá nalíni ná'a chóniwenaica namédenai léjta Dios wówainica. [

44 Ne linácu liá'a íibaca,* tánashia cárriu linácula limáacani lishídanaamiyu, ne íibacta cáu báqueerri íta'aa, limédaminaa pucúpucunani.]

45 Ná'a nawácanai ná'a sacerdótebini ya fariséobinica, néemi'inaami ná'a licábacanaa Jesús fíwadedani liyáca, jáiwa náa léenaa néemicani litáania liyá nanácu.

46 Néenee nawówai nawína Jesús preso, ne cáarru nayá, jiníwata ná'a chóniwenai éebidenai Jesús báqueerri cáiwadedacai Dios chuáni.

22

*Licábacanaa linácu liá'a sáictacta nawówa liá'a cáserricoo
(Lc 14:15-24)*

1 Jesú斯 lichána litáania nalí báaniu, limá'ee nalí: Nanácu ná'a chóniwenai jócai ríshibia Dios wánacaalactaca chaléjta liwówau'u, nuá irrú áabai licábacanaa:*

2 "Liá'a Dios wánacaalactalaca chái jicá'a liá'a báqueerri rey méderri áabai sáictacta nawówa cáserricoo licúulee shínaa.

3 Libánuña lishínaa ná'a shírruedenai lirrú náaque'iу namáida ná'a nawánani ínuca, ne náani jócu nawówai náacuwai.

4 Léejoo libánuña áabi lishínaa shírruedenai lirrú, licárgueda nalí: 'Imá nalí ná'a wamáidanica, jáica wanísá waméda íyacaishii. Nuwánacaala náinua pacáa ya cuéshinai quéenanica, ya quinínama jái yácai; quéewique'e náinu licásactalacoo.'

5 Ne ná'a náanicoo namáidaca jócu naméda nawánacaala. Báqueerri néenaa yáau lishínaa cainabi ítala, báqueerri yáau liwéndaque'e lishínaa,

6 ne ná'a áabica jáiwa nawína ná'a shírruedenai reyrru, jáiwa náinueda jíni cáashia náinua nayá.

7 Néenee liá'a reyca íiwrri liwówa bájiala, jáiwa libánuña lishínaa soldado náinuaque'e inaa cainuacanica ya néema nashínaa chacáalee.

8 Jáiwa limá nalí ná'a lishínaa shírruedenai lirrú: 'Quinínama jái yácai cáserrí'inaacoo, ne ná'a wamáidanica jócani sáicanata ínuca.

9 Yáa namówai iyá, cáaye cawéni mawí, imáida quinínama ná'a tánashia finuni nácu cáserricoo.'

10 Ná'a shírruedenai lirrú liá'a nawácali sáictacta nawówa, najiáu cáaye rícula, jáiwa náawaqueda quinínama ná'a náinuni nácu, ná'a máashiinica ya ná'a sáicanica, jáiwa cashíamu chóniwenaiyu liá'a cuítaca.

* **21:44** Liá'a íiba liyáwa Jesús, ná'a chóniwenai, nayáwa yásacalenai Jesús, nayáwa licástigaani'inaa. * **22:1** Linácu liáni licábacanaca, liá'a reyca íyaderri liyá Dios, ya liá'a licúulee liá'a reyca íyaderri liyá Jesús; ya ná'a cashírruedacanica o catéecanica rey chuáni, fyadenai nayá ná'a caiiwadedacaní Dios chuáni, báawitami léji liá'a Juan Bautistaca. Ná'a namáidanica quéechá, fyadenai nayá judiobini nacháani Dios máidau nayá. Ná'a namáidanica liwinaami, fyadenai nayá quinínama áabi chóniwenai, mawí ná'a jócani judiobini narríshibia liá'a Dios máidau nayá. Liá'a íibalashica íyaderri liá'a machácanica.

11 “Jáiwa liwárrua'inaamiu liá'a reyca licába ná'a namáidanica fiestarru, ya licába báqueerri washiálicuerri jócai yáau fíbalashi rícu liwárruaque'iу nacásactalacoo.

12 Liá'a rey sáta'ee léemiu: ‘Nujúnicai, ¿chíta quéewoo'u jiwanruacoo áji áani, jiyá jócai íinu fíbalashi cáserricoo shínanaaca?’ Ne liá'a washiálicuerrica manúma'ee liyá.

13 Néenee rey má'ee nalí ná'a shírruedenai mesa nácula: ‘Ibáji líiba ya licáaji, yúca bináawala catáwacactalaca, néeniminaa lícha lirrúwoo liámueda léu cáiwinaa.’

14 Jiníwata Dios máida íchaba chóniwenai, ne áulabaniminaa ná'a liwínanica.”[†]

Nanácu ná'a impuestoca
(Mr 12:13-17; Lc 20:20-26)

15 Liawinaami liáni, ná'a fariséobini nacúmida yáacau, quéewique'e nawána Jesúscácoo áabai máashictaca, quéewique'e néewa náa lijiconaa.

16 Néenee nabánu'a'ee áabi nashínaa chóniwenai náajcha, náajcha ná'a chóniwenai Herodes shínaca, quéewique'e namá lirrú:

—Quéewidacai, wáa léenaa jimánica yáawaiyi, ya jéewidacala yáawaa léjta Dios wówau'u wayáca, jóca Jiméda nawánacaala ná'a chóniwenica léjta namáyu'u, jiníwata jócai jicába ná'a washiálicuenai máanuini cábacoo, áabebactani jicábaca.[‡]

17 Jíiwate walí, chíashia Jimáyu jíni: ¿Sáicai wérri wapáidacta impuesto lirrú liá'a romano wácali jí'ineerri César, o jócuwee wapáida?

18 Jesúscácoo, yá'inaami léenaa nashínaa nawítee máashiica natéenica, limá'ee nali:

—Chámai wítee, ¿Tánda imáaca nulí trampa?

19 Íyada nulí liá'a moneda ipáidaniyu impuesto.

Jáiwa naínda lirrúi áabai moneda jí'ineerri denario.

20 Néenee Jesúscácoo sáta'ee nayái:

—¿Tána náani léjí liéni yáairri moneda nácu, ya lijí'inaa tánerricoo áani?

21 Néeba'ee Jesúsrú:

—Liwácali liá'a Romaca, jí'ineerri César.

Néenee Jesúscácoo ma nali:

—Ne yáa lirrú liá'a Roma wácalirru liá'a lisátanica, ya yáa Diosru liá'a lisátanica.

22 Néemí'inaami liá'a Jesúscácoo, jáiwa nacáarrudau néemiqui jíni, ne lishínaa léebabau' u jócu línda náa lijiconaa.

Nasáta néemiu linácu liá'a nacáwiactacoo
(Mr 12:18-27; Lc 20:27-40)

[†] **22:14** Dios narrícué ná'a téene lichuáni limáida quinínama chóniwenai nasíguaque'e liyá ya nayáque'e léjta liwówau'u, íchaba nacháani liá'a limáida nayá, áabi báawita narríshibia liyá, jócani yáa léjta liwówau'u; quinínama náani jócani liníwa. Ne ná'a ríshibiani liá'a limáida, ya narrépintiau ya nayá léjta Dios wówau'u, nayáwa náarra liníwanica. [‡] **22:16** Ná'a fariséobini ya ná'a chóniwenica yáainai áabenama náajcha, namá naliwóo jócala arrúuna napáida impuesto Roma wácalirru, jócta nali ná'a judíobinica; ne néenaa ná'a chóniwenica lishínaa liá'a Herodes Antipas, limáacaní nali liá'a nawácanai ná'a Romanoca, namá naliwóo jócubeeccha napáida impuesto judíobiniru, jócta lirrú léjí liá'a Roma wácalica.

23 Liyáali éerrimi, áabi chóniwenai jí'ineenai saduceobini, náau nacába Jesús. Ná'a saduceobinica namá'ee jiní nacáwiactau ná'a máanalinica; tánda náiiwa Jesúsru liá'a bésuneerrimiteu náiibi:

24 —Quéewidacai, Moisés máirrite báqueerricta máanalí, ya jócu limáaca licúuleu, léenajirri arrúnaa liwína línu ruá'a máanalí fínirri, liáque'e licúulee liá'a léenajirri máanalica, quéewique'e ná'a chóniwenai nacába léjta licúulee liá'a máanalica.

25 Ne sáicai, áani wáiibi, áija'a siete néenajinai wáacoo. Liá'a natátanica lédate línu, jáiwa máanalí jíni. Ne jócalá liwáalia licúuleu, limáaca ruá'a máanirriuca léenajirri líshimirru.

26 Chacábacanaa libésunacoo líshimica, ya liáwinaami matálitai yáajcha, ya chacábacanaa cáashia máanalí ná'a sieteca néenajinai.

27 Ne liáwinaami quinínama máanalí lécchu ruá'a finetoomica.

28 Ne sáicai, jáicta nacáwiawai náju ná'a máanalinimica, ¿tána'inaa chúnnsai rúnirri róju ruáni finetooaca, jiníwata quinínamanimí rúnirrica náani siete néenajinai yáacau?

29 Jesús éeba'ee nalí:

—Iyá yúquenaiu iyáca, jiníwata jócani yáa léenaa liá'a Dios chuánica, jiní icúnusiacala léchcho Dios wítee quéewique'e licáweda máanalini.

30 Jáicta máanalinimí cágwiajoo, ná'a washiálicuenai ya ná'a fínaca jócuminaa nacásau mawiá, ne chámmina nayá léjta ángelbini yáainai áacairra.

31 Ne nanácu ná'a máanalini cágwienai'inaacoo, ¿jócu iliá iyá Diosja chuáni limáctaca:

32 'Nuyáwa liá'a Diosca Abrahám shínaaca, ya Isaac ya Jacob'? ¡Ya Dios jocai máanalí shínaa, Dios nashínaa ná'a cágwinica, áawita máanalini nayá cágwiniyaca!

33 Néemi'inaami liéni, ná'a chóniwenaina nacáarrudau namáacacoo néemi Jesús éewidacala.

Liá'a wánacaalashi mawíyi cawénica (Mr 12:28-34)

34 Ná'a fariséobinica náawaca'eewoo ná'inaami léenaa Jesús wána manúma namáacacoo ná'a saduceobinica.

35 Ne báqueerri néenaa ná'a quéewidacai ley shínaaca, quéewique'e limáaca áabai trampa Jesúsru, limá'ee:

36 —Quéewidacai, ¿tánawa wánacaalashi mawíyi cawénicai líta'aa liá'a leyca?

37 Jesús má'ee lirrú:

—'Caníinaa jicába Jiwácali Dios quinínama jiwówa yáajchau, ya quinínama jicáwica yáajchau, ya quinínama jiwítee yáajchau.'

38 Léwa mawí cawéniyi liéni ya quéechanacu sái wánacaalashica.

39 Ya liá'a áabaica atéwai chacábacanaa léjta liáni; limá cha: 'Caníinaa jicába jiyáchchuniu léjta caníinau'u jicába jiyá jájiu.'

40 Liéni chámái wánacaalashica§ léwa cawénii ley íta'aa, ya le néewidau'unaa fíwadedenai Dios chuáni báinacu.

§ **22:40** Áabai cábacanaa quéewique'e wamá liáni: 'Báqueerricta méda náani chámáica Wánacaalashi, méderri liyáca quinínama ná'a áabica wánacaalashica'.

*¿Tána rícueji línu léju liá'a Mesíasca?
(Mr 12:35-37; Lc 20:41-44)*

⁴¹ Nácula náawacau újnibi ná'a fariséobinica,

⁴² Jesús sáta'ee léemiu nayá:

—¿Chíta imá irrúwoo jíni linácueji liá'a Mesíasca? ¿Tána nasáljininaa báinacu sáimi rícueji líinui?

Néeba'ee lichuáni:

—Ínuerri wawérrinaimi David éenibi rícueji.

⁴³ Néenee Jesús má'ee nalí:

—¿Ta quéewoo Espíritu Santo wítabee rícueji, David, limá lirrú nuwácali? Jiníwata David má'ee:

⁴⁴ 'Dios má'ee nuwácalirru liá'a Mesíasca:

Jiwáayuu nuéema nácu sáicaquictejica,

cáashia numáaca jijínai jíiba yáajbeji quéewique'e naméda léjta jiwówau'u.'

⁴⁵ ¿Chíta qéewau Mesías fínu David éenibi rícueji jíni, Davídmiya ma lirrú nuwácali? Néenee liá'a Mesías jócai éewa báacai David táqueerrica. Liyá arrúnnaa mawí cawénica David yúcha.

⁴⁶ Jiní éeneerri léeba áabai chuánshi lirrú, ne liyáali éerrimi, jiní yáairri liwówau lisáta léemiu mawiá jíni.

23

*Jesús liá najíconaa ná'a fariséobinica ya quéewidacani ley nácu
(Mr 12:38-40; Lc 11:37-54; 20:45-47)*

¹ Liáwinaami quinínama liáni, Jesús má'ee nalí ná'a chóniwenica ya lishínaa éewidenacoo liájcha:

² "Ná'a quéewidacanica ley shínaaca ya fariséobini, wáalianai néewidaque'e ya náiiwa Moisés shínaa ley.

³ Tándawa éewida nalí iyá ya iméda quinínama liá'a namánica; ne u'iwína nawítee, jiníwata nayá namá áabai chuánshi, ne nayá naméda áabai.

⁴ Eewidenai wánacaalashi nácu liá'a tráawajui wérri naméda'inaa, ne nayá jiní wérri namédani nacúmpliani'inaa; chaléjta liá'a méderri cadúcuni máanui wéerri, náaque'ini naséjcu íta'aa ná'a áabica, ne nayá jócai nawówai nadúnu báju nacáajiyu.

⁵ Quinínama naméda liéni quéewique'e chóniwenai cába nayá. Chacábacanaa, nabústani natéeca nanáni íta'aa ya naná nácu Dios chuáni, tánérriu ya naníquini náusacai rícuu nabájidani naná nácu manújirrai cínta iimanaayu; ya nabústa nasuwaca náabalau sáictai dírirri lichilinaa máanui yáajchau manújirrai númacua.

⁶ Wówenai nawáalia náarru sáictacta'inaa náayactaca, ya yáarrubaishi quéecha nácu sáica ya cawéni wérri sinagoga rícu,

⁷ ya wówenai quéewique'e chóniwenai ta nalí cawáunta cáaye rícuba ya namáque'e irrú quéewidacanica.

⁸ "Ne iyá jócani arrúnnaa iméda liáni, quéewique'e chóniwenai máida irrú quéewidacanica, jiníwata iyá quinínama éenajinai wáacoo, wáalianai bácairrimi quéewidacai.

⁹ Ya iyá u'imá áabirru nusáljininaa cáinabi íta'aa sánaca, jiníwata iyá wáalienai bácairrimi isáljininau: Liá'a Dios yáairri áacairra.

10 Jiní imédacala quéewique'e namá irrú wawácali, jiníwata nuyá Cristo bácairrimi iwácalica.

11 Bácainaas iyá wówenai quéewique'e Dios cába iyá cawéninyu, arrúnaa ishírrueda nalí ná'a áabica.

12 Jiníwata liá'a mawí máanui médacoo jiyá jájiu, léwa jiní'inaa wéni liérra; ne liá'a imiyai médacoo, liyá'inaawa máanui liérra.

13 “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacanica ley shínaaca ya fariséobinica, chámainedi wítee!, báyeenai linúma liá'a Dios wánacaalactaca, quéewique'e jócu néewa nawárruacoo ná'a áabica. Jiní iwárruacalau iyá jájiu, jiní indaca nawárruacoo ná'a wówenai namédacani.

[

14 “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacanica ley shínaaca ya fariséobinica, chámainedi wítee!, jiníwata éedacala rúbana ná'a máanirriuca, ya quéewique'e áabi pénsaa sáica inácueji, imédaca oración machéni. Tándawa linácu jiliéni irríshibiaminaajoo máanui wéerri liá'a carrúnataica.]

15 “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacanica ley shínaaca ya fariséobinica, chámainedi wítee!, iyá iméda quinínama liá'a éenanica, quéewique'e igáanaa báqueerri irrúwoo, ne jáicta inísa imédaqui jíni, imédaminau liá'a chóniwerrica, chámachu mawí sáicaminaata liácoo infierno rícula, chaléjta iyá jájiu.

16 “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, jicá'a ná'a matuínica jínedenai ná'a chóniwenaica!, imá'ee: ‘Báqueerricta liméda áabai promesa, lijúracoo templo nácula, jócai'inaa cawéni lirrú; jócta liméda liá'a limánica, ne ta lijúractau oro nácu yáairri templo nácu, néeneeminaa ta cha cawéni lirrújani.’

17 ¡Iyá mawíteeni ya léjta matuíní! ¿Tána mawí cawénicai: liá'a óroca o léwee jiliá'a templo, wáneerri oro máacacoo madúnucunai Diosru? Arrúnaa yáa léenaa liá'a templo mawí cawénica.

18 Iyá máinai léchchoo: ‘Báqueerricta ma liá'a limédani'inaa, lijúractau altar nácu, jócai'inaa cawéni lirrú; ne ta lijúractau ofrenda yáairri altar itá'aa, néeneeminaa ta cha cawéni lirrújani.’

19 ¡Matuíní! ¿Tána mawí cawénicai, liá'a ofrendaca o léwee jiliá'a altarca, wáneerri ofrenda máacacoo madúnucunai Diosru? Arrúnaa yáa léenaa liá'a altar mawí cawénica.

20 Ya liá'a júlerricoo altar nácu, jócaita báabajuta júracoo altar nácu, limédani liyá quinínama yáairri altar itá'aa;

21 ya liá'a júlerricoo templo nácu, jócaita báabajuta júracoo liyá templo nácu, ne jócta léchchui Dios wánacai liá'a yáairri néeni.

22 Ya liá'a júlerricoo éerri nácu, júlerri^{*} liyáca Dios yáarrubai nácu, ya Dios nácu, wáairricoo liyá liárrubai itá'au néeni.

23 “¡Ái iyámi, carrúni jináatani'inaa, quéewidacanica ley shínaa ya fariséobinica, chámainedi wítee!, shírenai Diosru quinínama ishínaa banácali éenaa diezmoyu, áawita banácali piítui léjta menta ya anís ya

* **23:22** Jesús táanierri cadánaniyu nalí ná'a quéewidacanica ley nácu ya nalí ná'a fariséobini, linácueji ná'a wíteeshi mawíteeca linácueji liá'a najúrauca namáaque'e yáawaiyiica nacúmplajani liá'a namánica, ne mawí sáicaca nacúmpliaque'iní.

comino éenaani yáaca, ne jócani méda liwánacaala liá'a néewidauga mawiyii cawénica ley shínaaca, léjta liá'a iméda'u saíci quinínama, ya Carrúni jináatau jicá'a áabi ya síguia machácanii iwítee. Léwa arrúnua iméda liérra, jiní imácacacala liá'a áabata léccchoo.

24 ¡Iyá, cajínedacani matuñi, jínedenai chóniwenai wítee, iyá léjta ná'a jíchuenai malíwi, quéewique'e jócu íya irrúwoo wáni, ne jocai yáa léenaa íyau'u áabai cuésherri caméeyu máanu!

25 ¡Ai iyája, Carrúni jináatani'inaa, quéewidacanica ley shínaa ya fariséobinica, chámáini wítee!, iyá léjta ná'a méetuedenai baso ya mitájia íteeji, quéewique'e nacábacoo majíconaaniyu chóniwenai náneewa, ne liwówa lícu cashiámui liyú liá'a quinínama inédunica, ya liá'a eedani áabi wójunaa íteeji yawíquica iyá.

26 ¡Fariseo matuñii: quéechanacu iméetueda baso rícu, cháque'e cábacanaa masácula líteeji léccchoo!

27 ¡Ai iyája, Carrúni jináatani'inaa, quéewidacanica ley shínaa ya fariséobinica, chámáini wítee!, cháni cábacanaa léjta liá'a máanalini yáarrui nasáquedani líta'aa, sáictai litéeji, ne liwówa lícu léjta liá'a máanalini yáarruica cashiámui iyájimiyu ya ichaba cacháninabee lirrícu.

28 Cháwa cábacanaa iyá jírra: íteeji iyada jicá'a ná'a sáicani chóniwenai náneewa, ne liwówa lícu cashiámui ya liyú liá'a ichálujuedauca ya áabata máashii mawí.

29 ¡Ai iyája, Carrúni jináatani'inaa, quéewidacanica ley shínaaca ya fariséobinica, chámáini wítee!, médenai nayájide yáarrui sáica ná'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu, ya ichúni cuíta júbini rími cashílinani ná'a chóniwenai sáicanimica,

30 ya ta imácai: 'Wayáquictactai liyáali éerrimi cáwi'inaami wawérrinaibimi, jócaminaata wayúda náiinua náji ná'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu.'

31 Chái cábacanaa iyá iíwactani néenibimica ya quéewidacani ná'a iinuenamí ná'a iíwadedenai Dios chuáni báinacumi.

32 ¡Inísá imédacani, ná'a iwrérrinaibimi nachánanimi naméda báinacu!

33 ¡Iyá máashiini wérri! Iyá carrúnatani wérri chaléjta ná'a áaica wáalierryi veneno. ¿Iyá pénsenai jócu yáau infierno rícula chalé'e Dios cástigactala'inaa ná'a chóniwenai máashiinica?

34 Linácue jiliéni nubánuaminaa irrú áabi cáiiwadedacani Dios chuáni, cawíteenica, ya ná'a quéewidacanica. Ne iyámina iinuaminaa néenajoo ya icuájida nayá cruz nácu néenaa nárra náinuaque'ini, ya áabi nabásedami'inaa nayájoo sinagoga rícu, ya támina icánaqueda nayájoo chacáalee jútainchu.

35 Chámmina línú inácujo Carrúnatai wérri, linácueji quinínama ná'a chóniwenai sáicani náiinuedanimica, rícuete náiinua Abel majíconaica, Cáashia Zacarías Berequías cíulee, liá'a finuanimica templo rícu altar éema nácu.

36 Ne yáawaiyi numá irrú, liá'a Carrúnatai wérrika quinínama'inaa liáni nacámina nanácu náani chóniwenai chóque'e sánaca.

³⁷ “¡Chóniwenai Jerusalén rícu sána, chóniwenai Jerusalén rícu sána, fínuenai ná'a íiwadedenai Dios chuáni ya ná'a fínuedanimi ífbayu ná'a índenaimi náli náiwa Dios chuáni libánuacala nayá! ¡Chítá máanabachu nuwówai nuáawaqueda nayá jéenibiu, léjta ruá'a cawáamaica yáawaquedau ruéenibiu rubáinaa yáajabalau, ne nayá jócani wówai!

³⁸ Ne icábate, liá'a íibanaca[†] maaquerri'inau juíshi jinícta'inaa yáairri;

³⁹ ne numá irrú, liáwinaami liáni éerrica, jócuminaa éejoo icába nuyá mawiá, cáashia imáca: ‘¡Sáictai wérri liá'a finuerrrica lijí'inaa nácu liá'a wawácalica!’ ”

24

*Jesús tiwa linácu liá'a templo máanui cáarralerri'inaacoo
(Mr 13:1-2; Lc 21:5-6)*

¹ Quéecho'inaa Jesús jiácoo templo máanui rícu, ya yáairriu liácoo, néenee narrúniu lirrú ná'a lishínaa éewidenaicoo, nachána nayada lirrú ná'a lishínaa cuítaca máanui liá'a temploca.

² Néenee Jesús má'ee nalí: ¿Icába quinínama liáni? Yáawaiyii numá irrú, náani iiba máanuica templo shínanaaca, jócani wérri'inaa máacau nayáca nátaba wáacoo. Quinínama cáarralerri'inau.

*Liá'a bésuneerri'inaacoo libéecha jóctanaa amáarra quinínama éerri
(Mr 13:3-23; Lc 21:7-24; 17:22-24)*

³ Jáiwa náawai lítalá liá'a dúuli jí'ineerri Olivos, Jesús wáairriu náajcha ná'a éewidenaicoo liájcha, ya narrúniu lirrú ná'a éewidenaicoo liájcha nasáataque'e néemiu báawachala:

—Wawówai jíiwa walíni chacálitashia libésuna léji liáni. ¿Tánashia jíyada licábacanaajoo jáicta jéejoo jínucojoo, ya amáarractala'inaa liá'a éerrica?

⁴ Jesús éeba'ee nalí:

—Cáwiwa yúchaujoo jiníbeecha chálujuederri iyájoo.

⁵ Jíniwata iinujoo íchaba nují'inaa nácu, nanúma yúwicau nunácueji, namájoo: ‘Nuyáwaa liá'a Mesíasca’, ya nachálujueda'inaa íchaba chóniwenajoo.

⁶ Néenee éemijoo liwítama urrúni léju liá'a jináwiucojoo áani ya déecuchejíoo; ne úwa icáarrudaujoo, Dios ma arrúnaa cha libésunacoo; ne máayabaca, jócai amáarra újnibi.

⁷ Níwata ná'a chóniwenai áabai cáinabi íta sánaca, náiinua yáacau najúnta, ya bájirra cáinabi, fínua yáacau bájirra cáinabi júnta; ya fínuminaajoo ínaaishijoo, ya cáinabi cúsuminau matuínaami.

⁸ Ne quinínama liáni píutí rími cáiwibeeca quéechanacu sái'inaa nalí ná'a chóniwenai; néenee libésunauminaajoo áabata máashiica liwánaminaa íchaba cáiwibee.

⁹ “Néenee néejuedaminaa iyájoo náiinuedaque'e iyá; ne áabata náiinuaminaa iyájoo, ya quinínama chóniwenai máashiiminaa nacába iyájoo nunácueji.

[†] **23:38** Ne jíibanaminaa cájbami táaneerri liyá templo nácu, macáishitaque'e nayá judíobini yáajcha Dios yáajcha chaléjta ná'a chóniwenai nawínanica. Quéecho'inaa judíobini cháani liá'a Jesúsca, léji liá'a macáishitaimica lisúbirriawai, néenee limáacau bácai liá'a temploca.

10 Liyáali éerriminaajoo íchaba chóniwenai namáacaminaa liá'a néebidaucu, máashiiminaa nacába yáacacojoo, ya íchabaminaa táania naácu wáacoo.

11 Náyadaminaujoo íchabaminaa cáiiwadedacani Dios chuáni jócmai yáawaiyi, ya nachálujuedaminaa íchaba chóniwenai;

12 íchabaminaa máashijoo, tándawa íchaba chóniwenai jócu canínaa nacába áabi.

13 Ne ná'a máaquerri liwówau Dios nácu mamáarracaa, nayáminaajoo Dios wásedajoo.

14 Náiiwaminaa linácu liá'a chuánshi sáicaica, linácu liá'a Dios wánacaalau'uca quinínama cáinabi ítala, quéewique'e quinínama chóniwenai yáa léenaa. Néenee ta íinuminaa amáarraqui jíni.

15 "Liá'a iiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Daniel, litána linácu liá'a lijíconaa cacháninai wérrica. Jáicta icába jíni o éemicani á'a yáarruishi majíconai rícu —liá'a liérrica, liá léenaa—,

16 néenee tánashia yáainai Judea shínaa cáinabi ítala, quéewique'e nacánacacoo dúuli fíbirra.

17 Tánashia yáairri áacai líbana íta'au, ujiúrrucoo jijéda jishínau cuíta lícucha; jiá namówai ujiwárrua cuíta licúla;

18 ne tánashia yáairri bacháida lícu, ujéejoo wítau liáwaqueda líibalau.

19 ¡Carrúni jináata ná'a finaca liyáali éerrica yáawirricuenaca, o ná'a júbinini éenibi írrenaca! Níwata tráawajui wérri náucha namánico.

20 Isátau Dios yúcha, jóbueecha ijiáu icánacacoo uniábi yáaji, jiní éerdi nawówa iyabactacoo;

21 Jiníwata líinuminaa áabata carrúni jináata mánui wérri, jiní chái cábacanaa rícue cáinabi, cáashia chóque'e, jiní liyácala liáwinaami.

22 Ne jóctata Dios wána chúcú éerri jiliérra, jinícata wásedeerriwai; ne liwánaminaa chúcucani nanácuejí'inaa liwínanica.

23 "Néenee áabi mácta irrú: 'Icábateni Mesías liéni yáa áani,' o namáweeca, 'icábateni liá'a yáa á'a', u'éebidani u'iméda liwánacaala.

24 Jiníwata náinuminaa ná'a Mesías jócmai yáawai, ya ná'a iiwadedenai Dios chuáni jócmai yáawai; ya namédaminaa mánui wérri licábacanaa ya jócmai nacába cáji, quéewique'e néewacta nachálujueda áawita ná'a éebidenai Dios winanica.

25 Tándawa nuíwa irrúni libéechoa libésunacoo.

26 Tándawa, namácta irrú: 'Icábateni, liá'a Mesías yáa á'a, jiníctala yáairri', uyáu néerra; o namáwee irrú: 'Icábateni, libáyau áani', u'éebidani.

27 Jiníwata jicá'a áabai éenu cámarraa liquénacta cáiwia jiáctejcoo cáashia liwárractalacoo, cháwa cábacanaa jáicta nuéjoojoo nuyá Washílicuerri Dios Cúuleeca.

28 Jiníwaa táshia máanalini máashiicaimi yáctami jíni, néeni wáachuli yáawacau. Chacábacanaa, jáicta icába náani señalca, quinínama éewa yáa léenaa yáawaiiyu nuyá finuerri'inaa madéjcanaa.

*Léejuactacoo Washílicuerri Dios Cúuleeca
(Mr 13:24-37; Lc 17:26-30,34-36; 21:25-33)*

29 "Cawíquinta libésunacoo liá'a éerri cacháninai wérrica, liá'a cáwiaca líchácaminau catáwacanaa, ya quéerrica jócuminaa ruá

rucáamarrau, ya sáalii cainenau áacaiji, ya espíritu wánacaleenai áacai éerri rícu nachéchinaminau.

30 Néenee nacábaminaa áacairra nácu, liá'a licábacanaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nacáarrudaminau bájiala náa' a quinínama chacáalee yáairri cainabi íta'aa, náichaminaa ya ta nacába nuyá washiálicuerri Dios Cúuleeca, íinuerri sánai íibi éerri íteeji quinínama mánui nudánani yáajchau nucáamararrayu.

31 Ya nubánuaminaa nushínaa ángelbiniu, quéewique'e náiinua cadánani trompeta, quéewique'e náawaqueda ná'a Dios wínanica quinínama yáainai éerri rícu, ya ná'a yáainai cainabi íta'aa cáiwia jiáctejc oo cáashia cáiwia wárruactalacoo.

32 "Eewidau linácu liéni áicuba higuéraca: Jáicta icába wáalii libáinnaa ya icába libáinnaa páquiacoo, yáa léenaa jáica urrúni camui.*

33 Cháwa cábacanaa, jáicta icába quinínama liáni, bésuneerricoo, yáa léenaa jáica urrúni nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

34 Ne yáawaiyi numá irrú, quinínama libésucala'inau liéni, jóctanaa mánali náani chóniwenica liyáali éerri sánaca.

35 Iyá eewenai iyá yáawaiiyu quinínama liáni numáni irrú bésuneerri'inau. Liá'a éerrica ya cainabi amáarrai'inaa, ne liá'a nchuánica jocainaarrúnai'inaa cúmpliacoo.

36 "Ne liá'a éerrica, ya liá'a hóraaca jiní yáa léenaa, jiní áawita ná'a ángelbinica yáainai áacairra, báawita Licúlee. Bácairrimi liá léenaa liá'a lisáljinaca.

37 "Léjta libésuna'inaamiu Noé éerdimica, cháwa cábacanaa léchchoo jáicta nuéejojoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

38 Ne liyáali éerrimi libéecha liá'a unésaca wérrica, cáashia Noé wárruacoo barco rícula, ná'a chóniwenica náaya ya náirra ya nacásau, jocani édacanu Dios nácu.

39 Ne á'a jócta naméda nayácani, línu léji liá'a unésaca wérrimica, jaiwa litée quinínama nayái. Chái cábacanaa'inaa nacárrudau jáicta nuéejojoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

40 Ne liyáali éerriminaa, jocu nutée quinínama chóniwenai áacairra, bácai rími ná'a éebidenai nunácu, léjta liéni: Chámata washiálicuenai yáaminaa nayá bacháidala, báqueerriminaa natée liyájoo, ya báqueerriminaa namáaca liyájoo.

41 Chámata íinaminaa júli nayá molino rícueji, báquetoominaa natée ruyájoo, ya báquetoominaa namáaca ruyájoo.

42 "Arrúnaa cáwi iyá iyáca, jiníwata jocai yáa léenaa liá'a éerri táshia línu liá'a iwácalica.

43 Ne yáa léenaa linácu liáni, báqueerri cuíta wácali yáctata léenaa táshia hóraa táayebee línu liá'a canédica, linéduca, cáwicata liyá cai jocata línda liwárruacoo líibana licúlai linéduca.

44 Tándawa, iyá léchchoo arrúnaa iyá sáica; jiníwata nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca íinuerri'inaa jócta inénda iyácani.

*Liá'a tráawajador sáicaica ya tráawajador máashiica
(Lc 12:41-48)*

* **24:32** Cháwa'ee israel shínaa cainabi íta'aa.

45 “¿Tánawa léji liá'a tráawajador sáicaica cáwi wítee yáca, jáicta liwácali limáaca lirrú cuítá ísana yáaca, quéewique'e licábadeda áabi ya liá náaya léerdictaca léchchoo?

46 Sáicta liá'a tráawajador liwácali máacani, jáicta líinui linácu méderri liyá léjta limáyu lirrú sáictaminaa liwówa liá'a liwácalica.

47 Ne yáawaiyi numá irrú, liwácali máacaminaa lirrú quinínama liá'a lishínaaca licáaji rícu.

48 Ne liá'a tráawajador máashiictani, ya lipénsaa lirrúwoo liwácali déecudacalau

49 ya ta lichána máashii náajcha ná'a áabi tráawajadorbinica, ya ta liwína yáacacoo náajcha camáiwanaica líya náajcha ya lírraca,

50 liyáali éerri jócta linénda liyácani, ya áabai hóraa jócta liá léenaa, línuminaa liá'a liwácalica

51 ya támminaa línueda liyájoo, carrúni jináataminaa liméda liyájoo léjta ná'a chámái wítee. Néeneeminaa líchajoo ya liámuedaminaa léujoo licáichajoo.

25

Liá'a licábacanaa nanácu ná'a diez miyácanica

1 “Numá irrú áabai mawí linácu liá'a liyáali éerri jáicta nuéejojoo áaqueji léjta rey. Íchaba chóniwenai namá'ee nacúnusiacu nuyá, nabésunaaminau léjta nabésu ná'a diez miyácanai áabai sáictata nawówa nacásactacoo. Ná'a miyácanai nawína nashínaa lámparau acéiteyá sáica, jáiwa najiáu nashínaa cuítá najúntedaque'e liá'a nashínaacoo, ya natálideda liyá licásactalacoo.

2 Cinco néenaa mawíteeni, ya cinco cágwini wítee.

3 Ná'a mawíteenica natée nashínaa lámparau, ne jócu natée aceite nacámushedaque'e báaniwani;

4 ne ta nája ná'a cawíteenica, natée nashínaa aceite botella rícu ya nashínaa lámpara.

5 Ne lidécudacalau línu liá'a nashínaacoo, jáiwa cadájuni nayái quinínamai, ya ta namáacai.

6 Ya wówai'inaami béewami táayebee cáí, jáiwa néemi namáidadaca: ‘ijái línu chéjirra nashínaacoo! ¡Ijíáyu irríshibiacani!’

7 Quinínama ná'a miyácanaimica nabárrua, jáiwa nachána nachündadani nashínaa lámparau.

8 Néenee ná'a cinco mawíteenica, namá'ee nalí ná'a cinco cawíteenica: ‘Yáa walí píitui ishínaa aceite éenau, jiníwata washínaa lámpara cháqueneu nayáca.’

9 Ne ná'a cinco miyácanai cawíteenica néeba'ee: ‘Jóca, jiníwata jóca léenaa walí jiní irrú. Mawí cawénica yáacoo chaléeni nawéndactalacani iwéique'e irrúwoo iyá jájiwani.’

10 Ne nácula ná'a cinco miyácanica náau nawéni aceite, jáiwa línu léji liá'a nashínaacoo, ne ná'a cinco cawíteeninica nawárroo liájcha boda rícula, jáiwa cuítá númaca báyeerriwi.

11 Ne liáwinaami náiu ná'a áabi miyácanaimi namá'ee: ‘¡Wawácali, wawácali, jíméecu wáajaba cuítá númaca!’

12 Ne léeba'ee nalí: ‘Ne yáawaiyi numá irrú, jócai nucúnusia iyá, tándawa jócai numéecu cuítá núma.’

13 “Cáwi iwítee yáca, jiníwata jócai yáa léenaa, tánashia éerri rícu, ya hóraa nuíinui. —Jesús má'ee.

*Liá'a licábacanaa warrúwa nácu
(Lc 19:11-27)*

14 Linácu liá'a nuéejooocojoo áacairra néeni léjta rey, nuá irrú áabai licábacanaa. “Dios wánacaalactalaca chái cábacanaa léjta báqueerri washiálicuerri, wówerri liácoo liyáca áabai cáinabi ítala, limáida lishínaa tráawajadorbiniu, jáiwa licárgueda nalí natúyaque'e liwárruanica.

15 Báqueerri néenaarru léntregaa lirrú cinco mil monedayu, báqueerrirru dos mil moneda, ya báqueerri mil moneda. Bácainaa liá nalí léjta nawítee éenau'u liá léenaami. Jáiwa liáwai áabai cáinabi néerra.

16 Liá'a tráawajadorca ríshibierri cinco mil moneda, néenee liméda negocio liyú liá'a warrúwaca, jáiwa ligáana áabata cinco mil moneda liyúi.

17 Chacábacanaa liá'a ríshibierri dos mil moneda, ligáana áabata dos mil mawí.

18 Ne liá'a ríshibierri mil moneda, jáiwa liáwai libáya liwácali wárruaniwai, útawi rícu liméda cáinabi rícu, quéewique'e leejueda liwácalirru wáni.

19 “Íchaba éerri liwáinaami léejoo liá'a nawácalica ná'a tráawajadorbinica, jáiwa lichánau liméda náajcha cuenta.

20 Quéechanacu línu liá'a ríshibierri cinco mil moneda, jáiwa leejueda liwácalirru áabata cinco mil, limá'ee: ‘Nuwácali, jiyá yáirri nulí cinco mil, áajee áabata cinco mil nugáanani jírrú.’

21 Liwácali má'ee lirrú: ‘Sáicai wérri, jiyá tráawajador sáicai machácanii wítee; ne machánica jiyá liyú liéni píituica, numáacaminaa jiyá jiwanacaala áabata mawí. Jiwárroo sáicta jiwówau nuájcha.’

22 Liwáinaami línu liá'a tráawajadorca ríshibierri dos mil moneda, limá'ee: ‘Nuwácali, jiyá yáirri nulí dos mil moneda, áajee áabata dos mil nugáanani jírrú.’

23 Liwácali má'ee lirrú: ‘Sáicai wérri, jiyá tráawajador sáicai machácani wítee; ne machácanica jiyá liyú liéni píituica, numáacaminaa jiwánacaala áabata mawí. Jiwárroo sáicta jiwówau nuájcha.’

24 “Ne quéecha'inaami línu liá'a tráawajador ríshibierri mil moneda, limá'ee liwácalirru: ‘Nuwácali, nuyá yáairri léenaa jiyáca washiálicuerri cabálini wérri, léjta liyá yáawaquederri ítashi áabi shínaa bacháida rícu, ya jiáwaqueda á'a jócta jiáabana.

25 Cáarru nuyái wísta jócu nugáana ya nupérdia jiwárruani, tándawa nuáu nubáya jiwárruani cáinabi yáajabala. Ne áajee liéni jiwárruanica jishínaaca.

26 Liwácali éeba'ee lirrú: ‘Jiyá tráawajador máashii ya ínui, ne jiácta léenaa nuáwaqueda banácali á'a jócta nuáabana ya nuáwaqueda á'a jócta nucásaa,

27 jírrúna'inaa jitée ta nuwárruani banco rícula, ya jáicta nuéejowai narríshibiacta nuwárruani ya ta liá'a ligáanani nulí lítala.’

28 Néenee liwácali ma nalí ná'a yáainai nayá néeni: ‘Éeda liúcha liérra mil monedaca, ya yáa lirrúni liá'a wáaliерri diez mil.

29 Liá'a éemerri sáica, yáirri'inaa léenaa mawí, ne liá'a jócai éemi sáica, áawita liyá liá léenaa mawí, liyá pérderri'inaa liá'a píitui rími liáni léenaa nácu.

30 Ya liéni tráawajador jiní sírbiani, ijéda bináawalani catáwacactalaca. Néeneeminaa líchajoo ya liámuedaminaa léujoo licáichajoo.

Liá'a bésuneerri'inaacoo quinínama chóniwenai jáicta amáarra cainabijoo

31 "Jáicta nuyá washiálicuerri Dios Cúulee, finujoo quinínama macájirra nucáamarra yáajchau, ya quinínama nushíncaa ángelbini, nuwáaminau nuárrubai balibali ita'au.

32 Quinínama chóniwenai cainabi ita'aa sánaca, náawacaminau nunáneewa, ya támmina nushírrida nayái bácainaa, jicá'a báqueerri pastor shírridau'lishínnaa ovejau cabra íibicha.

33 Léjta pastor máidau oveja sáicaquictejica ya ná'a cabraca apáuliquictéjica; chacábacanaa numédá'inaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, numáidaminaa ná'a Dios wínanica sáicaquictejica, ya ná'a chóniwenai máashiinica numáidaminaa apáuliquictéjica.

34 Numámina nuyá Reyca nalí ná'a yáainai sáicaquictejica: 'Ínu chérra iyá, nusálijinaa yáaque'e irrú sáicabee; irríshibia liá'a wánacaalactalaca níseerri lichúnicuwai irrúi, rícuete Dios méda éerrica.

35 Quéechá'inaamite ínaaishi nulí, iyáte yáate nuya; iméete nuwówa, yáate nuírra shiátai; nujinani'inaamiteu jiní núbana, yáate nuárrui.

36 Cháuctate núbala, yáate nulíni; nubálina'inaamiteu, yáateu iyúda nuyá; nuyá'inaamite cuíta manúmai rícula, finute icába nuyá.'

37 Néenee nasátaminaa néemiu ná'a majíconaanica Dios wínanica: 'Wawácali, ¿chacálitate wacába ínaaishi jirrú jíni, ya wáate jíya? ¿O chacálitate wacába imée jiówáa jíni, ya wáate jírra shiátai?

38 ¿Chacálitate wacába jiní jiárrui jíni, wáate jiárrui, o cháucta'inaamite jíibala, ya wáate jirrúni?

39 ¿Chacálitamite wacába jibálinaacoo jíni, ya jiyá cuíta manúmai rícula, ya wáateu wacába jiyá?'

40 Nuyá Rey nuéebaminaa nalí: 'Ne yáawaiyi numá irrú, quinínama liá'a imédani nalí náani nuéenajinai* mawíni rími imiyaca, nulí iméda iyácani.'

41 "Néenee nuyá Rey mámina ná'a yáainai apáuliquictéji: 'Ishírriu núcha iyá ná'a Dios nísani limárru nayácala licástigaani'inaa; yáa namówai infierno rícula méderricoo Wawásimirru ya lishínnaa ángelbinica.

42 Iyá'ee éenalicuni yáacoo infierno rícula, níwata ínaaishite nulí, ne jóctate yáa nuya; iméete nuwówa, ne jóctate yáa nuírra shiátai,

43 nujinaniiteu déecucha nucáinaberra yúchau, ne jóctate yáa nulí yáarrushi. Cháuctate núbala, ne jóctate yáa nulíni; nubálinateu ya nuyá cuíta manúmai rícula, ne jóctate finu iyúda nuyá.'

44 Néenee nasátaminaa néemiu liyá: 'Wawácali, ¿chacálitate wacába ínaaishi jirrú, o imée jiówáa, o léjta liá'a jiní yáarrui liyácta'inaa, o

* **25:40** Jáicta Jesús táania áani léenajinai nácuchau, wówairri limáca ná'a éebidenaica.

cháucta jíibala, o jibálinacoo, o cuíta manúmai rícula, ne jóctate wayúda jiyá?"

⁴⁵ Nuyá liá'a Reyca léebaminaa nalí: 'Ne yáawaiyi numá irrú, quinínama liá'a jócai iméda nalí náani éebidenaica imíyani rímica, chacábacanaa jóca iméda nulíni.'

⁴⁶ Náaminau náani carrúnatai néerra jócai amáarra, ne ná'a majíconaanica náaminau cáwicashi néerra jócai amáarra."

26

Ná'a chóniwenaica napénsaa chítashia néewo'inaa nawína Jesús preso jíni

(*Mr 14:1-2; Lc 22:1-2*)

¹ Liáwinaami linísinaami limá quinínama léji liáni, Jesús má'ee lishínaa éewidenaicoo:

² —Léjta yáyu'u léenani, chámái éerri rícula, fiestaminaa pascua shínaaca, ya nuyá Washiálucerri Dios Cúuleeca, néejuedaminaa nuyá quéewique'e natáata nuyá cruz nácu.

³ Liyáali éerrimi, ná'a nawácanai ná'a sacerdótebinica ya ná'a salínai judíobinica, jáiwa náawacawai Caifás shínaa cuíta máanui néeni, chúnsai sacerdótebini wácalica,

⁴ namá'ee nalíwau chítashia néewau'inaa nawína Jesús jíni númashi yúwica nácué jini, náinuaque'iní.

⁵ Ne namá'ee:

—Ne jócu wamédani fiesta éerdi rícu, quéewique'e jócu nacáarraliau chóniwénai.

Báquetoo íinetoo nuádedeechoo Jesús nácu juménibee
(*Mr 14:3-9*)

⁶ Jesús jínnani áabai chacáalee jí'ineerri Betania, líbana néeni Simónca náanimi jí'inaa chorrówai sái;

⁷ nácula lirrúwedau, báquetoo íinetoo rúniu lirrú, téechoo ruácoo áabai urrúwa rími, namédani iibayu jí'ineerri alabastro, cashiámui juménibeeyu cawéni wérri. Nácula Jesús rúweda liyáu líyaca, jáiwa runuádeda Jesús juáta licué jini.

⁸ Ná'a lishínaa éewidenaicoo, nacába'inaamini, jáiwa fíwirri nawówai ya nachána namá'ee nalí wáacoo:

—¿Tánda ruínu runuádeda léji liérra juménibeeca?

⁹ Sáicaicta nawéndaca máanui warrúwa nacuéjica, quéewiquinicta wayúda ná'a Carrúni jináatanica.

¹⁰ Jesús éemi'inaani, limá'ee nalí: —¿Tánda ijódia ruáni íinetoooca? Liéni rumédani ruyáca nuájcha sáicai.

¹¹ Ne ná'a Carrúni jináatanica mamáarracan'iinaa yáa íibijoo, ne nuyá jocainaamia mamáarraca yáa yáajcha.

¹² Liéni rumédani nuájcha ruáni íinetoooca, runuádedau'u juménibee nutáanai, chúnechoo ruyá nuyá urrúnica naquéni nuyá.

¹³ Ne yáawaiyi numá irrú, táshia nácuha quinínama cainabi íta'aa náiiwadedacta liáni chuánshi wásedeerri'inaaca, natáaniaminaa runácu léccchoo liá'a rumédani ruáni íinetoooca, cháminaa nédacanicoo runácujoо léccchoo.

*Judas náawerri'inaa Jesús júnta
(Mr 14:10-11; Lc 22:3-6)*

¹⁴ Judas Iscariote, báawitate néenaa ná'a doce éewidenaicoo, liáu licíaba nayáctala ná'a sacerdote wácanica

¹⁵ ya limá'ee nalí:

—¿Chítá máanaba iwówai yáa nulí jíni, nuéntregaaque'e irrú Jesús?
Nayá chánna liwénija: Treinta moneda warrúwayu.

¹⁶ Lirrícuete liáwinaami Judas limúrru chítashia léewau'u léntregaa Jesús jíni.

*Liá'a cena Wawácali shínaaca
(Mr 14:12-25; Lc 22:7-23)*

¹⁷ Quéechanacu sói éerri fiestaca, éerdi náayacta liá'a páanica jiní iibisai wáneerri limúrracacoo, ná'a éewidenaicoo narrúniu Jesúsru nasáta néemiu liyá:

—¿Tanácula jiwówai wachúni liá'a iyacaishi pascua shínaaca?

¹⁸ Jesús éeba'ee:

—Yáa namówai lirrícula liá'a chacáaleeca, líbana néerra liá'a washiálicuerrica nutáaniani'ini irrú nácu, imá lirrú: 'Quéewidacai má'ee: Liá'a éerri numánimi jirrú nácu jái urrúnicai, nuáu jíibana néerra numéda iyacaishi pascua shínanaaca nushínaa éewidenaicoo yáajchau,'

¹⁹ Ná'a éewidenaicoo naméda léjta Jesús bánua'u nayá, ya ta naméda iyacaishi pascua shínanaaca.

²⁰ Quéecha'inaami catáwacacai, Jesús yáau liyá mesa nácula lishínaa doce éewidenaicoo yáajchau;

²¹ ne nácula náaya nayáca Jesús ma nalí: —Ne yáawaiyi numá irrú, báqueerri éenaa náawerri'inau nujúnta.

²² Jáiwa máashii wéerri nawówai, ya nachána bácainaa nasátada néemiu liyá:

—Nuwácali, ¿nuyámina?

²³ Jesús éeba'ee nalí:

—Báqueerri iyelerri nuójcha, chaléjta nujúnicai mawíyica, lé'inawa náawerriu nujúnta liérra.

²⁴ Nuyá washiálicuerrica Dios Cúuleeca, arrúnaa máanalí nuyá, léjta limá liá'a Dios chuáni; ne carrúni jináatai rími'inaa liá'a náawerricoo nujúnta! Sáicanata lirrú jócu lijiáu liúchau cáinabi ítala.

²⁵ Néenee Judasca, náawerri'inaacoo llijúnta, lisáta léemiu Jesús:

—Quéewidacai, ¿nuyá'inaamina?

—Jesús éeba'ee lirrú: —Chái já'a léjta jimáyu'u.

²⁶ Nácula náaya nayáca, Jesús wína licáaji rícuu páani, linís'a'inaami liá saícai Diosru, lisúbirreda ya ta liá lishínaa éewidenaicorru jíni, limá'ee:

—Íyau, léwa nuíinää liéni.

²⁷ Jáiwa liwína licáaji rícuu áabai copa, liá saícai Diosru, lidúcua nalíni limá'ee:

—lirrau quinínama iyá liéni cópacá,

²⁸ níwata léwa nuírranaa, liéni nuéeo'u numéda yáajcha áabai wáalii wíteeshica; liéni iirraica nuádedeerr'i'naaminau íchaba náueji, quéewiique'e najíconaa méetuacoo.

29 Ne numá irrú jócuminaa nuéejoo nuírra liábi liáni uvaca, cáashia liyáali éerri nuírra yáajchani liá'a vino wáalii nusálijinaa wánacaalactalaca.

*Jesús tíwa Pé'erurru yáawaa inácala'inaa libáya lináwa
(Mr 13:26-31; Lc 22:31-34)*

30 Liáwinaami nanísinaamia narrába salmo, náau dúuli ítala jí'ineerri Olivos.

31 Ya Jesús má'ee nalí:

—Quinínama iyájoo yúrrucuedaminaa éebidauka nunácu wáalee táayee. Cháwa limá tánerricoo cáshta íta'aa:
'Nuwánaca nuínuaminaa liá'a pastorca,
ya támina oveja nacáarraliacojoo.'*

32 Ne quéechanacu jáicta nucáwiaujoo, nuáaminaajoo ibéechajoo Galilea rículajoo.

33 Pé'eru má'ee lirrú:

—Áawita quinínamacta yúrrucueda néebidauka jinácu, nuyá jocai'inaa yúrrucuedani.

34 Jesúis má'ee lirrú:

—Ne yáawaiyi numá jírrú, wáalee béwaami táayee yáawinaami, jótanaa limáida chámaitchu liá'a gáayuca, matálitchu jibáyaminaa nunáawa jócalo jicúnusia nuyá.

35 Pé'eru éejoo'ee limá mamáarraca:

—Arrúnacta máanalí nuyá jiájcha, jócuminaa nubáya jináawa.

Ya quinínama éewidenaicoo liájcha namá'ee chacábacanaa.

Jesús óreerri Getsemaní néeni

(Mr 14:32-42; Lc 22:39-46)

36 Jáiwa Jesús yáau lishínaa éewidenaicoo yáajchau, áabai yáarruishi jí'ineerri Getsemaní, limá'ee nalí:

—Iwáayu áani, nácula nuáu nuóracoo chaléeni.

37 Ne jáiwa litée Pé'eru ya chámata léenibi liá'a Zebedeo, jáiwa lichánau lisíntia limáashii wérri liwówai ya cáwi licábacoo.

38 Limá'ee nalí:

—Nusíntia nucáwica nácuu máashii nuwówa máanalicaiyu. Imáacau áani, ya cáwi iyá nuájcha.

39 Liyáalimi Jesús yáau píituirrimi libéechalawoo, litájiau linánimiyu cainabi nácula, líora'eewoo limá'ee: "Nusálijinaa, jéewacta jijéda nuyá liúcha liáni carrúnatai wérrica; ne jócubeecha jiméda léjta nuwówau'u, ne jimédaque'e léjta jiwówau'u."

40 Jáiwa léejuawai licába lishínaa matálitai éewidenaicoo néerrawai, lílinu nanácu mánai nayáca. Limá'ee Pé'erurru:

—¿Ne jócuvita éenaa cáwi áabai hóraa nuájchai?

41 Cáwi iyáca ya i'órau, quéewique'e jócubeecha icáu máashictalaca. Iyá sáicani métaa iwówai imédacani, ne ináanai wáneerri máajinaa iyá.

42 Chámaitchu léejocoo líoraca chá'a: "Nusálijinaa, ne jócta jéewacta jijéda nuyá liúcha liáni carrúnatai wérrica, jimédaqué'e léjta jiwówau'u."

43 Léejua'inaamiu, lílinu nanácu ná'a éewidenaicoo mánai nayá báaniu, jiníwata natuú báyeerriu dajuíshiyu.

* **26:31** Liáni áabai cábacanaa, Jesús chaléjta liá'a pastorca ya ná'a éewidenaicoo liájcha, cháni léjta ná'a ovejaca.

44 Limáaca nayái léejoo liácoo li'óracoo matálichu, limá léja liá'a chuánshi chái cábacanaa.

45 Néenee léejoo nayáctala ná'a éewidenaicoo, limá'ee nalí:

—¿Iyá mamáarracani máa iyáca, ya iwówa íyabactacoo? Jái finu liá'a léerdicai nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, néentregacta'innaa nuyá nacáaji rícula ná'a cajíconaamica.

46 Ibárroo, wayúwai; jái urrúnicali liá'a éentreguerri'innaa nuyá nujínairru.

Nawína preso Jesús

(*Mr 14:43-50; Lc 22:47-53*)

47 Nácula Jesús táania liyá újnibii, Judas finu'inaami, báqueerri néenaa ná'a doce éewidenaicoo, finuerri íchaba chóniwenai téenai espada ya áicuba yáajcha. Yáaineu nawánacaala nácu ná'a sacerdótebini wácanai ya salinai judíobini wácanai.

48 Judas, liá'a náawerri'innaacoo Jesús júnta, liá nalí áabai chítashia quéewau'u náa léenaa nacábaqui jiníni, limá'ee nalí: "Tánashia icábanii nushíshi wídati, liyáwa léju liárra; iwínani preso áani."

49 Jáiwa'ee, lirrúniu Jesúsrui, limá'ee:

—¡Yáali, quéewidacai!

Jáiwa'ee lishíshi liwidáni.

50 Jesús éeba'ee lirrú:

—Nujúnicali, liá'a jíinuni jimédaca, jimédani. Néenee ná'a áabica narrúniu, nawína Jesús, natée preso jíni.

51 Liyáalimi, báqueerri néenaa ná'a yáainai Jesús yáajcha, lijéda lishínaa espadau, jáiwa liwíchua liwíba liá'a shírruederri nalí ná'a sacerdótebini wácanica.

52 Jesús má'ee lirrú:

—Jiwáalia jishínaa espadau liárrui rículau. Jiníwata quinínama ná'a yáaqueñaicoo espadayu, espadayu léccchu máanalí nayá.

53 ¿Jócu jiá léenaa nusátactata nusálíjinaa yúchau, libánuaminaata nulí chóca jírrimitaja'a setenta y dos mil ángelbini?

54 Ne cháctatani, chítashia quéewauta licúmpliacoo liá'a cáashta tánerrico máirrica arrúnaaca libésunacoo cháa?

55 Liyáalimi Jesús sáta léemiu ná'a chóniwenaina:

—¿Tánda finu iyá espada yáajcha ya áicuba iwína nuyá preso, jicá'a liá'a máashiicaica? Éerri jútainchu nuéewida templo máanuica, ne jiníwaa iwínacta nuyá.

56 Ne quinínama liéni libésunau quéewique'e licúmpliacoo léjta liá'a namáyu'u ná'a fiwadedenai Dios chuáni báinacu, tánerrico cáashta itá'aa. Ne liyáalimi, quinínama éewidenaicoo liájcha, namáaca bácai Jesús, jáiwa nacánacawai.

Jesús natéeni najúnta ná'a judíobini wácanica

(*Mr 14:53-65; Lc 22:54-55,63-71*)

57 Néenee ná'a wínenai Jesús natée Caifás íibana néerra, liá'a sacerdote wácanica, náawacai yáacactalau ná'a quéewidacanica ley shínaa ya ná'a salínaica.

58 Pé'eru yáau líshíirricu déecucheji lishínaa patio néerra liá'a sacerdote wácalica. Néenee liwárrua liwáacoo liájcha ná'a soldado

túyenai liá'a templo máanuica, quéewique'e licába namédau'e lirrúni quinínama liá'a Jesúsca.

59 Ná'a sacerdote wácanai ya quinínama ná'a Judío wácanica, namúrru áabai chuánshi jicá'a liá'a saícaica, áawita máashiicani, quéewique'e nawána náiinuacani liá'a Jesúsca,

60 ne jócai náiinu, áawita íchaba chóniwenai iyadacoo ya náa lijíconaa jócai yáawaiyii. Ne máayabaca náyadacoo chámata mawí,

61 namá'ee:

—Ne liáni washiálicuerrica limá'ee: 'Nuéewa nucáarralia liá'a templo Dios shínaaca, ya nuéewa nubárrueda báaniwani matália éerri rícula.'

62 Néenee libárrua'eewoo liá'a sacerdote wácalica, lisáta léemiu Jesúsru: 'Jiní jéebaca? ¿Tána léji liáni namáni nayá jinácucho?

63 Ne Jesús máaquerriu manúma. Jáiwa'ee sacerdote wácali má'ee lirrú:

—Lijí'inaa nácu Dios cáwiica mamáarraca, nubánuia jimáque'e liá'a yáawaiyica. Jíiwa walíni, jiyáctani Mesíasca, Dios Cúuleeca.

64 Jesús éeba'ee lirrú:

—Chái já'a, léjta jimáyu'u. Ne numá irrú léccchoo iyá icábaminaajoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, wáairri'inau léema nácu saícaquicteji liá'a Dios cadánani wítee, ya lílinu sáanai fíbeji áacaiiji.

65 Néenee lishírricua lílibala liá'a sacerdote wácalica, líyadaque'e liyáu iíwirri wérrica liwówa, ya limá'ee:

—¡Liéni washiálicuerrica táanierri léjta liyáccchu Dios! ¿Tánda warrúnaa wamúrru áabi mawí táanianai'inaa linácu? Ne iyá inísá eéemi lichuáni, jócala cawáunta licába Dios;

66 ¿chíta icábau jiníni?

Jáiwa néeba'ee:

—Jái cajíconaacai, arrúnaa máanalicaní.

67 Néenee'e nawísada lináni ya náiinuedani. Áabi nabáya lituí tá'ee nabáseda lináni,

68 namá'ee lirrú:

—Jiyáwa liá'a Mesíasca, jjidíwinata tánashia íinua jiyái!

Pé'eru báyeerri jócala licúnusia Jesúsca

(*Mr 14:66-72; Lc 22:56-62*)

69 Pé'eru, nácula liwáau liyáca bináawa, patio íta'aa. Liyáalimija, báquetoo íinetoo nawánacaala yáarru rurrúniu Pé'erurru, ya rumá lirrú:

—Jiyá léccchoo yéerrimi Jesús yáajcha, liá'a Galilea néenee sái.

70 Ne Pé'eru báya lináawa quinínama náneewa, limá'ee rulí:

—Jócu nuá léenaa liá'a jitáaniani jiyá nácu.

71 Jáiwa liáwai cuítá núma néerra, néeni báquetoo íinetoo cábani, ya rumá nalí:

—Liérra jinaneerrimiú Jesús yáajcha, liá'a Nazaret néenee saíca.

72 Pé'eru báaniu báya lináawa, limá'ee:

—¡Dios cástigaa nuyá jócta numá liá'a yáawaiyi, jócai nucúnusia liérra washíálicuerrica!

73 Ichaitaa liáwinaami, ná'a yéenai néeni narrúniu Pé'erurru ya namá'ee lirrú:

—Yáawaiyi jiyá báqueerri néenaa ná'a jínaneneecoo Jesús yáajcha, níwata jitáaniacala chaléjta nayá.

74 Néenee Pé'eru chána limáca cadánani mawí:
—¡Dios cástigaa nuyá jócta numá yáawaiyi, jócu nucúnusia liérra washiálicuerrica!

Liyáalimi já'a, áabai gáayu máidai.

75 Néenee Pé'eru édacaniu linácu liá'a Jesús mánimí lirrú: 'Libéecha limáida liá'a gáayuca matálichu jibáya nunáawajoo'. Néenee Pé'eru jiáu néeni, lícha cáiwinaa wérri.

27

Jesús néntregaani Pilatorru (Mr 15:1; Lc 23:1-2)

1 Quéecha'inaa jucámmarracai, quinínama náa'a sacerdote wácanai, yá'ee náa'a salínai Judíobini shínaaca, náawaqueda yáacau chítashia néewo'inaa nawána náiinua Jesús jíni.

2 Naté'inaa jíni nabájini ya néntregaa Pilatorru jíni, liá'a wánacaleerri Roma néenee sái.

Judas máanalica

3 Néenee liá'a Judasca náawerricoo Jesús júnta, licába'inaa náiinua liá'a Jesúscua, jáiwa cáiwi liyá lirrú. Néenee lipénsaa léejueda náa'a treinta moneda jiárrunica cawénitani jí'ineerri plata, nalí náa'a sacerdote wácanai yá'ee náa'a salínaica.

4 Limá'ee nalí:

—Cajíconaa nuyá nuéntregaa calani máanalique'ini liá'a báqueerri washiálicuerri majíconai.

Néenee néeba'ee lirrú:

—Jiní wéni walí. ¡Jiyáiwa méda jírrúwoojaní!

5 Néenee'e Judasca liúca náa'a moneda templo rícula, ya lijiáu néenee, jáiwa'ee lijórcawai.

6 Néenee'e náa'a sacerdote wácanai náawaqueda liá'a warrúwaca, namá'ee:

—Liéni warrúwaca yáairri casáculai íirraiyu, jócai wéewa wamáaca á'a yáarrushi ofrenda shínaaca, níwata liá'a washínaa ley jócai línda.

7 Jáiwa'ee naméda áabenaama, nawínaque'e liyú áabai cainabi jí'ineerri Campo del Alfarero (liwówau'u limáca: lishínaa cainabi liá'a washiálicuerri méderri méénaami cainabiyu) naquéñicta'inaa náa'a chóniwenai máanalí déecucha sánaca.

8 Tándawa, liá'a cainabica, lijí'inaa chóque'e éerri Yáarruishi írrai shínaa.

9 Cha libésunacuwai léjta limáyu'u liá'a íwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Jeremías, limá'inaa: "Nawína'inaa náa'a treinta moneda jiárrunica cawénitani jí'ineerri plata, léwa liwéni namáacani náa'a israelítabini wácanica.

10 Néenee nawéni'inaa nayú náa'a monedaca liá'a cainabi lishínaa liá'a tráawajairri méénaami cainabiyu. Namédani'inaa liáni níwata nuwácali cháa liwówaicani." Cháwate limá liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Jeremías.

Jesús Pilato náneewa (Mr 15:2-5; Lc 23:3-5)

11 Ná'a soldádobini natée Jesús lijúnta liá'a wánacaleerrica, néenee wánacaleerri sáta léemiu jíni limá'ee:

—¿Jiyá rey judíobini shínaaca?

Jesús léeba'ee lirrú:

—Chái já'a, léjta jimáyu'u.

12 Nácula ná'a sacerdote wácanica ya ná'a salínaica náa lijíconaa, Jesús jíni jócai éeba.

13 Tándawa Pilato sáta léemiu Jesús:

—¿Jóca jéemi quinínama liá'a namáni jinácucha? ¿Táda jócu jéeba?

14 Ne Jesús jiníwita áabai chuánshi léebani Pilatorru; tándawa licáarrudau wérri licábacani liá'a wánacaleerrica.

Jesús nawánani náiinuaca

(*Mr 15:6-20; Lc 23:13-25*)

15 Nácula liyá liá'a fiesta jí'ineerri pascua, liá'a wánacaleerrica séewirrinää liwásaida báqueerri preso, tánashia chóniwenai wínanii.

16 Ái báqueerri preso cáwanai jí'ineerri Jesús Barrabás;

17 ya nácula náawacaida yáacau quinínama, Pilato sáta léemiu nayá:

—¿Tána iwówai nuwásedacai: Jesús Barrabás o liyáwee Jesús, liá'a náa jí'ineerri Mesías?

18 Jiníwata liáca léenaa néntregaa liyá cadénica nayá, ne jáiwa nasáta'inaa liúcha liwáseda.

19 Nácula Pilato wáau liyáca á'a lijí'inacta tribunal, línu rubánua namá lirrú: "Ujíméda máashii lirrú liérra washiálicuerrica sáicaica, jiníwata táayee nudájuni áabai dajuishi cáarrui wérri linácueji."

20 Ne ná'a chóniwenaina ca nawówai'e Pilato liwáseda liá'a Barrabásca, ya lishínaa soldádobini náiinuaque'e Jesús, léjta sacerdótebini wácanai ya salínai wówau'u.

21 Liá'a wánacaleerri lisáta léemiu nayá báaniu:

—¿Tána néenaa ná'a chámataca iwówai nuwásedaca?

Néeba'ee liúchani:

—¡Barrabás!

22 Pilato sáta léemiu nayá:

—¿Ya tánaque'e numéda liájcha liérra Jesús, namáni nácula Mesías?

Quinínama néeba'ee:

—¡Jítáata cruz náculi!

23 Pilato limá'ee nalí: Ne ¿tána máashii limédati? Ne nayá namáidada báaniu: —¡Jítáata cruz náculi!

24 Jái'inaa Pilato cába jócu léenaa lináawida nawítee ná'a chóniwenaina, mawi'e naméda nawítamau, libánua náacoo néeda shiátai ya libádeda licáajiu quinínama náneewa, limá cháa:

—Nuyá jócai wárroo limáanalicau nácu liáni washiálicuerrica; ishínaa ítalashi iyá jájiu.

25 Quinínama chóniwenai néeba'ee:

—¡Wayá ya wéenibi ta wayá waméda limáanalica!

26 Néenee Pilato wáseda liá'a Barrabásca; jáiwa liwána nabásaida Jesús ya léntregasa nalí ná'a soldádoca quéewique'e natáata liyá cruz nácu.

27 Ná'a soldádoca lishínaa liá'a wánacaleerrica, natée Jesús líbana mánauí néerra, ya náawacau lítteeji quinínama ná'a áabibi soldádoca.

28 Namídu líibala, nasúwa linácu áabai capa quírrai, léjta báqueerri rey,

29 ya namáaca liwita nácu áabai túwirri yáacanaa chaléjta corona, ya báju vara licáaji sáicaquicteji léjta nawáaliani reybinica. Jáiwa natýau lináneewa, nacáida liyá namá'ee lirrú:

—¡Jiyá yéerri íchaba camuí, jiyá rey judíobini shínaa!

30 Yá'ee nawísada léccchoo, yá'ee liyú liá'a varaca nabásaa'ee liwita nácu.

31 Liáwinaami nacáidaqui jíni, namídu'e liúcha fíbalashi quírrai, néeo'e nasúwa linácu líibala, yá'ee natée quéewique'e natáata cruz nácuni.

Jesús natátani'inaa cruz nácu

(*Mr 15:21-32; Lc 23:26-43*)

32 Quéechanacu'inaa najáu náacoo, Jesús litécta liácoo lishínaa cruz, náiuu linácu báqueerri washiálicuerrica jí'ineerri Simón, áabai chacáalee sái jí'ineerri Cirene, ne liáni nawána máashiiyu liyúda litée Jesús shínaa cruz.

33 Náiuu'inaa linácu áabai dúuli rími lijí'inacta Gólgota, (wówverri limáca: "Iyájimi yáarru").

34 Néenee náa líirrai liá'a Jesúsca vino éewiderriu ténaashiyu; ne Jesús jáiwa linísaa'ee liprówaqui jíni, jócai liwówa líirraqui jíni.

35 Néenee namídu líibala ya nanísaa'inaa natáataniqui jíni cruz nácu, ná'a soldádoca náuqueda tánashia wíshii, náaque'e léenaa tánashia máacau nashírdaque'e nalí wáacoo líibala liá'a Jesúsca.

36 Jáiwa nawáau néeni natýaque'e liá'a Jesúsca.

37 Namáaca liwita wícau áabai tánashia wíshii, náaque'e léenaa tánashia mairri'e: "*Le Jesúsja liáni, rey Judíobini shínaa.*"

38 Natáata cruz nácu léccchoo liájcha liá'a Jesúsca, chámata canédi, báqueerri sáicaquicteji ya báqueerri apáuliquictéji.

39 Ná'a chóniwenaica bésunenaicoo néeni nacáitani ya nacúsuda nawítá nacáidaque'e,

40 ya namá'ee:

—¡Yáawaicta Dios cíulee jiyá, jiúrrucloo cruz nácula! ¡Jiyá mairri jénenacala jicáarralia liá'a temploca, jéejoo jinácula báaniujoni matálíi éerri rícula, jiwásedateu jiyá jájui!

41 Chacábacanaa nacáida liyá ná'a sacerdótebinica wácanica náajcha ná'a qéewidacani ley shínaaca yá'ee náajcha ná'a salínai léccchoo. Namá'ee nalí wáacoo:

42 —Jiyá chúnearri ná'a bálineneecoo ya jicáweda ná'a máanalica, ne jócu jéewa jiwásedacoo náinueda'echa jiyá. Israel shínaa reyca waliérra: ¡jcíuwaa liúrrucuacoojoo chóca já'a cruz nácula, ya wéebidaque'e linácu!

43 Liyá mairri limáaca liwówau Dios nácu: ¡ne Dios wáseda chócu jiní'i, yáawaicta caníinaa licába liyá! ¿Jócai limácalá Dios cíuleecalani?

44 Chacábacanaa léccchoo natáania máashii linácu ná'a canédibinica tátateneecoo cruz nácu liájcha liá'a Jesúsca.

Jesús máanalica

(*Mr 15:33-41; Lc 23:44-49*)

45 Néenee'e catáawaca quinínama cáinabi wíiyaicumi cáashia las tresca.

46 Liyáali hóraami, Jesús máidada'ee cadánani limá'ee: "Elí, Elí, ¿lema sabactani?" (wówerri limáca: "nushínaa Dios, nushínaa Dios, ¿tánda jímáaca nuyá bácai?")

47 Néenee nanís'a inaa néemiqui jíni ná'a áabica namánabaca yáainai néeni, namá'ee:

—Liáni washiálicuerri máiderri liá'a iiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Elías.

48 Néenee báqueerri yáau madéjcanaa línda esponja, újni espumaca. Néenee'e lisábida jíni liyú liá'a vino ijíshiiyu,* jáiwa libájini báju shitúwa, jáiwa liá Jesús iirraqui jíni.

49 Ne ná'a áabica namá'ee:

—Jimáacani, wacába'aa Elías iinucta liwásedacani.

50 Jesús limáidada cadánani báaniu, jáiwa máanalí jíni.

51 Liyáalimi, liá'a cortina templo núma lícu sáica, lishírricuawai† béewami áaqueji cáinaculanaa. Cáinabi cúsuvai yá'ee iiba wérri páquiawai.

52 Yá'ee útawi namáacacta máanalini mi méecuenai'eewoo, néenee íchaba washiálicuenai Dios shínaa máanalicai néejocoo nacáwiaco.

53 Néenee licáwia'inau báaniu liá'a Jesúsca, najiáu útawi rícucha ná'a mashíquishimica, nawárruaa lirrícula liá'a chacáalee Dios shínaa jí'ineerri Jerusalén, ya íchaba chóniwenen cábacta nayá.

54 Jái'inaa liá'a soldado wácalica ya ná'a yáaine liájcha néeni túyenai Jesús, nacába'inaa cáinabi cúsuc oo yá'ee quinínama liá'a bésuneerricoo, cáarru wérri'e nayá ya namá'ee:

—¡Yáawaiyii liáni washiálicuerrica Dios Cúulee!

55 Íchaba íina yáa néeni cábenai nayá déecucheji, iinuenai Jesús yáajcha Galilea rícucha nayúda liyá.

56 Náiibi ruyá léccchoo ruá'a María Magdalenaca ya ruá'a báquetoo Maríaca natúwa ná'a Santiago ya José, ya ruá'a natúwa ná'a nacúulee liá'a Zebedeoaca.

Jesús naquéñini

(*Mr 15:42-47; Lc 23:50-56*)

57 Jái'inaa catáwacai, lílinu báqueerri washiálicuerri rícuerri jí'ineerri José, Arimatea néenee sói, liá'a léccchoo éebiderri Jesús nácu.

58 José yáau licába Pilato néerra, ya lisáta liúcha Jesús máshicaimi quéewique'e liquénicaní. Pilato bánuu néntregaa Jesús náanaimi Josérru.

59 Jáiwa José ya áabi nawína limáshicaimi, nawówanaani áabai wárruma iibi jí'ineerri lino, masáculai,

60 ya liwárrueda útawi wáalii rícula José shínaa, liwánani naquéni iiba mánau rícu. Liáwinaami linís'a inaa libáya útawi iiba mánuiyu jíni, jáiwa liáwai.

* **27:48** Liá'a vino ijíshiiica áabai iirracashi mawénitai, ne náirrani ná'a chóniwenai Carrúni jináatanica ya báawita léccchoo náiirrani ná'a soldádoa quéewique'e léda nawówa méeca.

† **27:51** Liéni wówerri limáca, chóque'e méenaami chóniwerri éewerri liwárruacoo Dios náneewa. Nanácu nawítee ná'a judíobinica bácai liá'a sacerdóteca éewerri liwárruacoo néeni, ya bácai báitachu camuí mánabaca.

61 Ne ruá'a María Magdalena ya ruá'a báquetoo Maríaca namáacau nawáanicoo útawi júntami.

Catúyacani Jesús shínaa útawi

62 Cajójchanaami, liwówai limá, liá'a éerri nawówa íyabactacoo, ná'a'a sacerdote wácanica ya ná'a'a fariséobini náau nacába Pilato,

63 ya namá lirrú:

—Wawácali, wayá édacanineu liá'a limáni liá'a canúma yúwicaica, cáwi'inaami liyá újnibi, limá'inaa matáli éerri yáwinaami máanalicaní shínaa, licáwiominaa báaniu.

64 Táda, bánuá ná'a'a soldádoca natúyaque'e útawi, cáashia matáli éerri bésunacoo, jócubeecha náiinu táayee ná'a'lishínnaa éewidenaicoo ya nanédu limáshicaimi, ya liáwinaami namá chóniwenairru licáwiacaalawai. Libésunactau liáni chá'a, liá'a amáarractalacani númashi yúwica máshii mawí liúcha liá'a quéechanacu sáimica.

65 Pilato limá'ee nalí:

—Soldado nárra iwáalia áarra natúyaque'e. Yáau itúya útawi léjta yáayu'i léenaa.

66 Náau nachúni sáica wérri útawi núma, namáaca sello íiba nácu nabáyau liá'a útawica, quéewique'e nayá náa léenaa tánashia méecu jíni, jáiwa namáaca soldádoca túyacani.

28

Jesús cáwiariu máanalicai yúcha

(*Mr 16:1-8; Lc 24:1-12*)

1 Libésuna'inau liá'a éerri nawówa íyabactacoo, jái'inaa jucámarrai liá'a éerri quéecha sái semana nácu, María Magdalena ya báquetoo María náau nacába útawi.

2 Cawíquinta cainabi cúsucoo cadánani, jiníwata báqueerri ángel wawácali shínaa yúrrucuerriu áawai, ya lirrúniu útawirru, léeda íiba nabáyau'i útawi núma, jáiwa liwáau líta'aa.

3 Liá'a ángelca licámarra quéenaca újni éenu bérrudau'i, ya líibala cabálai wérri.

4 Nacába'inaa ángel, ná'a'a soldádoca nachéchinau nacáarruniu ya namáacau újni máanalinicáa.

5 Liá'a ángel limá nalí ná'a'a íinaca:

—O'icáarrudau iyá. Nuá léenaa imúrru imácoo Jesús, liá'a natáatanimi cruz nácu.

6 Jiní áani, cávierriwai, léjta limáyu'umi. Ínu icába áani namáacactami limáshicaimi.

7 Yáa namówai madéjcalicu ya íiwa nalíni ná'a'éewidenaicoo: 'Cáwerriwai, ya liáu ibéecho Galilearra, néerra icábajoni.' Léwa arrúnai'inaa nuíiwa irrú liáni, —limá'ee liá'a ángelca.

8 Ná'a'a íinaca náau madéjcanaa útawi néenee, cáarruni ne sáicta wérri nawówa, ya nacánacau natée chuánshi sáicaica nalí ná'a'éewidenaicoo.

9 Liyáalimi rímija Jesús jiáu nalí najúnta yáa litáa nalí. Narrúniu Jesúrus natúyau nanánimiyu lirrú ya nashíquia licáwa nácu.

10 Jáiwa Jesús ma nalí:

—Ocáarru iyá. Yáau íiwa nalí ná'a'éewidenaicoo nuájcha, náaque'inu Galilearra, ya néerra nacába nuyájoo.

Náiiwani ná'a soldádoca linácu liá'a bésuneerricoo

¹¹ Nácula ná'a iinaca náau náiiwa nalíni ná'a éewidenaicoo, néenaa ná'a soldado túyenai útawi, náiiinu chacáalee rícula, ya náiiwa sacerdote wácanairru quinínama liá'a bésuneerricoo.

¹² Náani nawácanica náau natáania náajcha ná'a salínai wácanica quéewique'e áabenaa nawówa náajcha. Yá'ee náa íchaba warrúwa nalí ná'a soldádoca, quéewique'e áabenamaa nayáca ya náiiwaque'e léja liá'a namáni ná'a nawácanica.

¹³ Ná'a nawácanica néewida nawítee ná'a soldádoca chá'a:
—Máta imájoo táayeemi, nácula wamáa wayáca, ná'a éewidenaicoo Jesús shínaaca, náiinu nanédu Jesús máshicaimi.

¹⁴ Ya wánacaleerri wérri yácta léenaa liáni, wayá wachúni quinínama liájcha, jiní éecha ibésunau'i.

¹⁵ Ná'a soldádoca nawína liá'a warrúwa, jáiwa'ee naméda léjta namáyu'i nalí. Íchaba chóniwenai éemi liáni iiwadedeerriu, ya cáashia chóque'e éerri ná'a judíobini namá chá'a.

*Jesús úwata nalí ná'a éewidenaicoo namédaque'e léjta liwówau'i
(Mr 16:14-18; Lc 24:36-49)*

¹⁶ Liáwinaami, ná'a once éewidenaicoo náau Galilea néerra, lítala liá'a dúulii Jesús máni nácula nalí.

¹⁷ Ya nacába'inaa Jesús, natúyau nanánimiyu lirrú, báawita áabi éewidenaicoo napénsaa nalíwoo jócai liyá liá'a Jesúsca.

¹⁸ Jesús rúniu nalí ya limá'ee:

—Dios yáa nulí quinínama lidánaniyu áacairra ya cáinabi íta'aa.

¹⁹ Yáau nalí ná'a chóniwenai yéenai quinínama cáinabi ítala, ya éewida nayá quéewique'e nushínaa éewidenaicoo nulí; ibáutisa nayá nusálijinaa jí'inaa nácu, ya licúulee ya Espíritu Santo,

²⁰ ya éewida nayá naméda liwánacaala liáni quinínama nuwánini iméda iyá. Nuyámina, yáajcha éerri jútainchu, cáashia amáarra liá'a éerrica.

Evangelio según SAN MARCOS

*Liá'a Juan Bautistaca jiníctala yáairri
(Mt 3:1-12; Lc 3:1-9,15-17)*

¹ Quéechanacu saicai chuánshi bangéliu* Jesucristo Dios Cúulee shínaa.

² Liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu Isaías litánanimica limáni Licúuleerru:

“Nubánua nubéechau íiwerri'inaa nuchuáni jibéecha,
quéewique'e lichúni iníjbaa.

³ Báqueerri chóniwerri máidaderri jiníctala yáairri:
Ichúni iníjbaa íiwaca lirrú;
iméecu áabai iníjbaa machácani”.

⁴ Libésunate'eewoo Juan Bautista íyadau wáunamactaca libautéisa chóniwenai; limá'ee nalí, arrúnua éejuederri iyáu Diosru ya ibautisacoo, quéewique'e Dios méetuerri ijíconaa.

⁵ Íchaba ná'a yáainai Judea shínaa cágabi íta'aa, ya liá'a chacáalee Jerusalén najiáu néemicani. Náiiwa najíconaa Diosru, ya Juan báutisa nayá méeda Jordán yáacula.

⁶ Juan íibala yáairri caméeyu íchunayu, libájini líiwali rícu áabai íimanaayu, ya liya langosta, újni irríchú máanuica ya máaba yáamitu awáca íibisai.

⁷ Leéwidacala limá'ee: “Nuáwinaami báqueerri íinu mawí cadánani núcha, jócaita cawówanaa nutájiacoo nuwáseda lishínaa sandalia báji.

⁸ Nuyá báutiseerri iyá shíatayu; ne liyá liámina irrújoo iyá Espíritu Santoyu.”

*Jesús báutiseerriu
(Mt 3:13-17; Lc 3:21-22)*

⁹ Liyáali éerrimite, Jesús jiáu Nazaret rícucha yáairri cágabi Galilea rícu, ya Juan báutisa méeda Jordán yáacu jíni.

¹⁰ Quéecha'inaami lijiácoo shiátai yáacucha, Jesús cába éerri méecucoo ya Espíritu Santo yúrrucloo linácula jicá'a áabai paloma.

¹¹ Jáiwa'ee Jesús éemi Lisálíjinää chuániu éerri rícueji, mairri'ee: “Jiyáwa Nucúulee caníinai nucábaca, liá'a nuwínanica”. —Cháwa'ee Dios ma licúuleerru.

*Wawásimi wówairri licába Jesús cáacoo
(Mt 4:1-11; Lc 4:1-13)*

¹² Liáwinaami liáni, liá'a Espíritu Santo libánua Jesús liáque'iu jiníctala yáairri.

¹³ Néerra liyá cuarenta éerri, liyá cuéshinai cawálani íibi ya Wawásimi wówairri licába licáacoo liá'a Jesúsca; ya ángelbini íinuenai ya nasírbia lirrú.

*Jesús prínsipia lishínaa tráawaju Galilea rícu
(Mt 4:12-17; Lc 4:14-15)*

* ^{1:1} bangéliu Bangéliu liwówai limá liá'a chuánshi sáicaica.

14 Liáwinaami naníqui Juan cuíta manúmai rícula, Jesús yáau Galilea néerra líiwa liá'a chuánshí saícaica Dios bánuani líiwaca.

15 Jesús má'ee chóniwenairru: "Jái iinucai liá'a léerdica, ya liá'a Dios wánacaalauca urrúnii. Éejoo Diosru ya irríshibia éebidayu liá'a sáicai chuánshica".

*Jesús máida cuatro catésucani
(Mt 4:18-22; Lc 5:1-11)*

16 Áabai éerri Jesús bésuneerriu liácoo Galilea shínaa manuá tácoowa, licába'inaa Simón ya léenajirri Andrés. Yúquenai nayá nashínaa máaya shíatái yáacula.

17 Jesús limá'ee nalí:

—Yáau nuájcha, ya nuyá numéda iyájoo catésucani washiálicuenai.

18 Liyáalimi namáaca namáyaniu ya náau liájchai.

19 Pítui rími libéechalata, Jesús cába Santiago ya léenajirri Juan, Zebedeo éenibi, yéenai áabai lancha rícu nachúni nashínaa máayau.

20 Liyáalimi limáida nalí, ya jáiwa'ee namáaca nasáljinää Zebedeo lancha rícu náajcha ná'a yúdainai liyá, ya náau Jesús yáajchai.

*Báqueerri washiálicuerri wáaleerri áabai espíritu máashii
(Lc 4:31-37)*

21 Náiiuu Capernaúm néerra, lirrícula éerrica liwówa íyabactacoo, Jesús wárroo sinagoga[†] rícu (cuíta náawacatau ná'a judíobini) ya lichána léewida'ee nayá chóniwenainaica.

22 Ná'a chóniwenainaica nacáarrudau nacába léewidacala, jiníwata limédacala quinínama wánacaalashiyuni, ya jócala léewida léjta ná'a éewidenai ley nácu.

23 Chacáalee shínaa sinagoga rícu ái báqueerri washiálicuerri wáaleerri áabai espíritu máashii, liyá limáidada'ee Jesúsru:

24 —¿Táda jiwrroo wáajcha Jesús Nazaret néenee sói? ¿Jiyá iinuerri limárdia wayá? Nucúnusia jiyá, nuá léenaa jiyá Santo Dios shínaa. Chá'ee limá Jesúsru liá'a espíritu máashiica.

25 Jesús cáita liá'a espíritu limá lirrú:

—¡Manúmata jimáaca washiálicuerri liéni!

26 Liá'a espíritu máashiica licúsuda liá'a washiálicuerrica, ya limáidada cadánani lijiáu liúchai.

27 Quinínama nacáarrudau, ya nasáta néemi nayá wáacoo:

—¿Tána léji liéni? ¡Léewidaca wáaliyu, ya wáalerri quinínama libánuaca! ¡Lécchoo liá nalí bánuua ná'a espíritu máashii ya naméda liwánacaala!

28 Ya liyáalimi náa léenaa Jesús fíwanaa quinínama Galilea shínaa cainabi íta'aa.

*Jesús chúni Simón Pé'eru néerru
(Mt 8:14-15; Lc 5:38-39)*

29 Quéecha'inaami najiácoo sinagoga rícucha, Jesús yáa'eewoo Santiago ya Juan yáajcha, náabana néerra ná'a Simón ya Andrés.

30 Ruá'a Simón néerruca ríwechoo cama íta'aa bálinechoo ruwáalia licámuna. Jáiwa náiiwa Jesúsru jini,

[†] **1:21** *sinagoga* Yáarruishi náawacactacoo ná'a judíobinica.

31 jáiwa lirrúniwai, liwína rucáaji nácu libárrueda ruyá; liyáalimija léedau rúcha liá'a licámuna, jáiwa rusírbia nalí.

Jesús chúni íchaba bálíneneu

(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)

32 Wówai'inaami cáiwia wárruacuwai samáaque'e, natée quinínama ná'a bálíneneecoo ya ná'a wáalianai demonio Jesúsru,

33 ya quinínama chacáalee náawacau cuíta núma lícu.

34 Jesús chúni matuínaami bálínacaalashi chóniwenai wáalianica, ya lijéda íchaba demonio; ne jócai línda natáaniaca ná'a demonioca, níwata nacúnusiani.

Jesús éewiderri sáicai chuánshi ná'a sinagoga rícu

(Lc 4:42-44)

35 Ujnicátá'inaa, catáwacai újnibii, Jesús bárroo ya lijiáu chacáalee rícucha quéewique'e liácoo lióracoo chalée jiníctala yáairri.

36 Simón ya lijúnicai náau namúrru Jesús,

37 ya náiinu'inaami jíni namá'ee lirrú:

—Quinínama namúrru jiyá.

38 Ne léeba'ee nachuáni:

—Wáau áabata chalée urrúnicta mawí; néeni lécchoo narrúnaa nuíwa sáicai chuánshica, linácuejiwa nujiáu liáni.

39 Cháwa'ee Jesús jínanicoo quinínama Galilea, líwa limácoo sáicai chuánshica sinagoga rícura ya lijéda demonio.

Jesús chúni báqueerri leproso

(Mt 8:1-4; Lc 5:12-16)

40 Báqueerri washíalicerri bálinerriu chorrówa íyeerri náinnaa jí'ineerri lepra[‡] nácu, irrúniu Jesúsru, ya litúyau liúrruiu itá'aa limá'ee:

—Jiwówaicta jéewa jichúni nushínaa bálínacaalashi.

41 Jesús Carrúni jináata licábacaní; lidúnuni licáajiyu wáni limá:

—Jajá, nuwówai ¡Jimáacau sáica!

42 Liyálimi léedau liúcha lepraca bálínerrimico ya limáacau sáica.

43 Jesús wána liácoo liyálimi, ya líwa lirrú bájialanani:

44 —Jicábateni, ujíiwa áabirruni; bácaí rími jiáu jiyadacoo sacerdóterru, ya jitée jishínaa jiméetua'inau jiyáu, liá'a Moisés wánanimi imédaca, quéewique'e quinínama yáa léenaa jáica sáica jiyái jibálinaacaala yúchau.

45 Ne liá'a washíalicerri liáwai, jáiwa líiwadeda quinínamarru jíni liá'a bésuneeerricoo. Tándawa Jesús jócai éewa liwárruacoo matuínaami chacáalee rícu, arrúnaa limáacacoo bináaweji, á'a báawachala jinícta chóniwenai; ne quinínama matuínaami náiinu nacába liyá.

2

Jesús lichúni báqueerri macáwai

(Mt 9:1-8; Lc 5:17-26)

1 Áabi éerri liwínaami, Jesús éejoo liwárruacoo Capernaúm rícula. Quéechá'inaami ná'a chóniwenai náa léenaa liyá cuíta lícu,

2 jáiwa náawacau íchaba chóniwenai jócaní éenaa cuíta nánibala; ya líwa náli sáicai chuánshica.

[‡] **1:40** lepra Bálínacaalashi íyeerri náinnaa.

3 Néenee, cuatro washiálicuenai téé lirrú, báqueerri macáwai.

4 Ne bájialaca chóniwenai jóca néewa narrúnda Jesúsruni, jáiwa náirrau cuíta íta'aa néeda áabai libáinnaa á'a liyáctaca, súwarra rícueji náurrucueda liá'a bálinerricoo liárrubai íta'au lirrú wáctacoo.

5 Jesús cába'inaami néebida linácu, limá lirrú liá'a bálinerricoo:

—Nucúulee, jijíconaa máaquerriu liméetuacoo.

6 Áabi éewidenai yáaine léenaa ley wáaineu nayáca, napénsaa:

7 ¿Chítá quéewoo litáaniaca cháji liéni? Lichuáni táamierri máashii Dios nácula. Bácairrimi Dios éewerri liméetua jíconaashi.

8 Ne Jesús liyáalimi liá léenaa liá'a napénsani nayáca, néenee lisáta léemiu nayá:

—¿Tánta ipénsa chárra?

9 ¿Tána mawí jócai tráawajui, numá macáwai: "Jijíconaa máaquerriu liméetuacoo", o numá lirrú: "Jibárroo, jiwína jiárrubai jijínau"?

10 Ne nuyadaminaa irrúni nuyá, Washiálicuerri Dios Cúuleeca, wáaliерri wánacaalashi cáinabi íta'aa liméetua'inaa jíconaashi.

Néenee limá macáwairru:

11 —Numá jírrú, jibárruaу, jiwína jiárrubai ya jiáu jíibana néerrau.

12 Liá'a bálinerricoo libárroо cawíquinta, ya liwína liárrubai lijiáu néenee, natuími rícula quinínama. Linácue jiliéni, nacáarrudau quinínama, jáiwa náa sáicai Diosrui, namá'ee:

—Jócai wacába cájí chái bésunacoo.

Jesús máida Leví lishírruedaque'e lirrú

(Mt 9:9-13; Lc 5:27-32)

13 Liáwinaami Jesús yáu báaniu manuá tácoowala; náa'a chóniwenai yáawacau lirrú, ya liyá leewida nayá.

14 Libésuna'inaamí licába Leví, licúulee liá'a Alfeo, wáairriu liyáca náarrui náa'a cóbrenai impuesto Romarru. Jesús ma lirrú:

—Jínu nuájcha.

Leví bárroowai liáu liájchai.

15 Jáiwa'ee Jesús íyeerri liyáca Leví íibana néeni, ya íchaba cóbrenai impuesto Romarru, ya áabi chóniwenai máashiini fiwanaa, wáaine'eewoo mésa nácu léccchoo, Jesús yáajcha ya lishínaa éewidenaicoo, jiníwata íchabani náa'a yáainecoo liájcha.

16 Áabi éewidenai ley shínaa, náa'a fariséoca, nacába'inaami Jesúsca íyeerri liyáca náajcha quinínama náa'a, nasáta néemi náa'a éewidenaicoo:

—¿Tánta ishínaa qéewidacai íya náajcha náa'a cóbrenai impuesto ya náa'a cajíconaanica?

17 Jesús éemi'e jíni, yá'ee limá nalí:

—Náa'a sáicanica jócani rúnaa médico, náwa rúnaani náa'a bálinenaicoo. Chacábacanaa, nuyá jócai íinu numáida náa'a máinai sáicaca nayá, náwa nuíinu numáida náa'a cajíconaanica.

Nasáta néemiu ayuno nácu

(Mt 12:1-8; Lc 6:1-5)

18 Báitite yúnенai nayáca náa'a éewidenaicoo Juan Bautista ya náa'a fariséoca, néenee áabi chóniwenai náa'a'eewoo Jesús néerra nasáta néemiu wáni:

—Ná'a Juan shínaa éewidenaicoo ya ná'a fariséoca yúnenai: ¿Tánda jóca jishínaa éewidenaica nayúna?

¹⁹ Jesús éeba'ee nachuáni:

—¿Ya néewa nayúnaa ná'a nabítani áabai boda, nácula nashínaa novio yáa náajcha? Nácula liyá náajcha nashínaa novioca jócani éewa nayúnaaca.

²⁰ Ne línuminaa liá'a éerrica natécta'inaa nuyá léjta nashínaa novio; jáicta línu liá'a éerrica, néenee liyáali éerrriminaa nayúnaa.

²¹ Jesús iyada chuánshi mawí litáania linácu liá'a wáalii léewidani jinácu ya liá'a ajuítaimi nawáalianica quéecha. Jiní chúneerri áabai iibalashi dánumimi áabai wáarruma wáalii yáajcha, jiníwata liá'a wáarruma wáaliica liáwaqueda liá'a iibalashi dánumimica jái lisúbirria jíni, ya liá'a shírricuerriu mawí mánaukee'e jíni.

²² Jiní léchchoo yáa vino wáalii fímanaashi lidánumimi rícu, jiníwata liá'a vino wáaliica wáneerri lisúbirriacoo liá'a fímanaashica, ta lipérdiacoo liá'a vinoca ya fímanaashica. Tándawa arrúnaa yáa vino wáalii fímanaashi wáalii rícu.

Ná'a éewidenaicoo éerruenai trigo dácue sábado rícu

²³ Áabai sábado* Jesús jínaneerriu náabanacta banácali, ya lishínaa éewidenaicoo nabésunau náacoo, jáiwa néerrua trigo dácue.

²⁴ Jáiwa ná'a fariseo nacába'inaami liáni, nasáta néemiu:

—Jicábate, ¿Tánda naméda ná'a jishínaa éewidenaicoo jócai wéewa waméda sábado rícu?

²⁵ Ne limá nalí:

—¿Jócai cáji iliá icábau Dios chuáni nácu, liá'a David médanimica áabai éerrite quéecha'inaamite liyá ya lijúnicaabinica jáiwate nawáalia jiní rúnijinaa ya nasíntia ínaaishi?

²⁶ Quéecha'inaami Abiatar yáairri sacerdote wácaliyu, David wárroo Dios iibana rícula, jáiwa liiya liá'a pánica Diosru sáica; bácai sacerdótebini éewa náayacani, jáiwa liá náaya léchchoo ná'a chóniwenai yáainecoo liájcha.

²⁷ Jesús túculeda mawí:

—Dios limáaca liá'a sábadoca chóniwenairru, ne jócai chóniwenai sábadorru. Ná'a chóniwenai jócai arrúnaa néndaca táanashia namédani sábado rícuui, jiníwata wawácali nísani limáacai.

²⁸ Linácueji liéni, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, wáalierri wánacaalishi léchchoo éerri nawówa íyabactacoo.

3

Liá'a washiálicuerri cáaji íshiderrico (Mt 12:1-8; Lc 6:1-5)

¹ Jesús wárroo báaniu sinagoga rícu; lirrícu báqueerri washiálicuerri wáalierri áabai licáaji íshiderriu.

² Ná'a fariseo néda lituínnaa Jesúsca lichúnicta nacába sábado rícu, quéewique'e néewa náa lijíconaa.

³ Jesús ma lirrú liá'a washiálicuerri cáaji íshiderrico:

—Jibárroo jimédau béewami.

* ^{2:23} Érri nawówa íyabactacoo nashínaa ná'a judíobinica

4 Jáiwa lisáta léemiu ná'a' áabica:

—¿Tána wéewa waméda sáica mawí éerri wawówa íyabactacoo: Liá'a sáicaica o leewee jili'a máashiica? ¿Wawáseda áabai cáwicashi o wamárdacani?

Ne jáiwa manúma nayái.

5 Néenee Jesús cába nalí íiwrri liwówa ná'a yáaine litéeji, máashii liwówa cabálinica nawówa, limá lirrú liá'a washiálicuerrica:

—Jidáquinia jicáajiu.

Liá'a washiálicuerri dáquinia jíni, ya licáaji chúnwai.

6 Quéecha'inaami najiácoo fariséoca, nachánau naméda natáaniaca náajcha ná'a heródesbinica quéewique'e náiinua Jesús.

Íchaba chóniwenai manuá tácoowa

7 Jesú, náaniu íshirricu íchaba chóniwenai Galilea sánaca, ya liáu lishínaa éewidenaicoo manuá tácoowala.

8 Quéecha'inaami náa léenaa máanui limédanica, jáiwa íchaba léccchoo náau nacábacani ná'a Judea sánaca, ya Jerusalén, ya Idumea, cáiwia jiáctejcoo Jordánca ya ná'a cáinabi Tiro ya Sidón.

9 Tádawa linácu jiliéni, Jesús bánuá jishínaa éewidenaicoorru nawáaliaque'e libéecha madánainaa áabai lancha, quéewique'e jóca chóniwenai bádadani.

10 Jiníwata íchaba lichúni, quinínama ná'a bálinenaicoo náiinu linácula nadúnuque'ini.

11 Quéecha'inaami espíritu máashiini cábacani, nacáu náurruimiyu lináneewa namáídada'ee:

—Jiyáwa Dios Cúulee!

12 Ne Jesús liwána jócu natáania linácu quinínama chóniwenai náneewa.

Jesús niwa doce apóstolubinica

(Mt 10:1-4; Lc 6:12-16)

13 Liáwinaami Jesús írrerri dúuli ítala, jáiwa limáida léjta liwówau. Báitate náawacau,

14 liníwa náibicha doce, quéewique'e natálidedadacani ya quéewique'e libánuá náiiwa sáicai chuánshica. Náani liá náj'i'inaa apóstolubinica.

15 Ya liá nalí wánacaalashi nájedau'inaa demonio chóniwenai yúcha.

16 Náawa liníwani doce náani: Simón, liáni jí'inaa Pé'eru;

17 Santiago ya léenajirri Juan, Zebedeo éenibi, limáni jí'inaa Boanerges (liwówa limáca "túrrunerri éenibi");

18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, ya Santiago, Alfeo cúulee; Tadeo, Simón cananeo sái,

19 ya Judas Iscariote, liáwinaami wáneerri'inaa náiinua Jesús.

Náa Jesús jíconaa

(Mt 12:22-32; Lc 11:14-23; 12:10)

20 Liáwinaami Jesús wárroo áabai cuíta rícu, éejoo náawacacoo íchaba chóniwenai, jócai éewa liiyaca ya lishínaa éewidenaicoo.

21 Ná'a'inaami léenaani ná'a Jesús éenajinaica, náau natéecani, namá'ee lóculaca éewani.

22 Léccchoo quéewidacani ley shínaaca iinuenai Jerusalén néenee namá'ee: "Beelzebú, chúnsai demonio wácalica, léewa yáairri lirrú

liéni washiálicuerrica wánacaalashi léewau'inaa lijédacani chóniwенai yúcha".

²³ Jesúس máida nayá, jáiwa liá nalí áabai licábacanaa limá'ee nalí: "Wawásimi jócai jéda chúnsei Wawásimica.

²⁴ Áabai país shírrerriu yáaineu grupoyu máashiini cába yáacacoo, jócani éewa nayá machúnica;

²⁵ ya áabai éenajinai shírreneu, jócai éewa nayáca.

²⁶ Cháwa léccchoo ya Wawásimi lishírrictau ya libárroo lináculawoo, jóca éewa liyáca; línuminaa amáarractala liyá.

²⁷ "Litáania chítashia wéewau'inaa wagáanaqui jíni Wawásimica, liá'a cadánani wérrica, Jesú斯 má'ee: Jiní éewerri liwárruacoo líbana rícula washiálicuerri cadánanirru ya linédu lishínaa, jóctaca libájidaque'e cháani; bácai cha já'a léewa linéducani.

²⁸ "Nuíwa irrú Dios éewerri liméetua quinínama washiálicuenai jíconaa ya quinínama liá'a máashii namánica:

²⁹ Ne liá'a táanierri máashii Espíritu Santo nácu, jócuminaa lédacaniu linácu liá'a limédanica, máaquerriminai cajíconaiyu mamáarraca."

³⁰ Liéni Jesú斯 maní'e, jiníwata namácalaa'ee liwáaliacala espíritu máashii.

Litúwa ya Jesú斯 éenajinai

(Mt 12:46-50; Lc 8:19-21)

³¹ Néenimichu ruínu ruá'a litúwaca ya Jesú斯 éenajinai, jáiwa namáacau bináaweji nabánuu namáidacani.

³² Ná'a chóniwенai wáaineecoo Jesú斯 téiji namá lirrú'e:

—Jitúwa, ya jéenajinai ya jéenajetoo yáaine bináawa, namúrru jiyá.

³³ Jesú斯 éeba nachuáni:

—¿Tána nutúwai ya nuéenajinai?

³⁴ Jáiwa, licába ná'a wáainecoo litéeji, lidúcueda'ee:

—Náawa nutúwa ya nuéenajinai náani.

³⁵ Quinínama ná'a médenai Dios wánacaala, léewa nuéenajirri liérra, ya nuéenajetoo ya nutúwa.

4

Jesú斯 méderri licábacanaa liá'a cáabanacaica

(Mt 12:46-50; Lc 8:19-21)

¹ Báaniu lichána léewidaca calísá tácoowa liá'a Jesúscia. Jáiwa náawacau lirrú íchaba wérri chóniwенai, néenee Jesú斯 írrau áabai lancha rícula liérra calísá yáacu, jáiwa liwáawai, nácula chóniwенai máacau litácoowa.

² Néenee léewida nayá íchaba nácu chá'a licábacanaayu. Liyú liá'a léewidau'u limá nalí:

³ "Éeme liáni: báqueerri cáabanacai liáu licásá banácali íimi.

⁴ Liáabana'inaa liyáca áabata liími cáu liúcha iníjbaa lícu, náiinu ná'a a míshiudu jáiwa náaya jíni.

⁵ Áabata cáu líbi íibaca, jinícta sáica cáinabi, liérra banácalica, jáiwa lipáquiau madéjcata, jócalá sáica cáinabi, dujíwalanaa liá'a cáinabica;

⁶ Néenee cáiwia éema jíni lipáquia'inaamiu jiníwata lijíchui, máacarra jíni.

7 Áabata léenaa liá'a banácalica cáirri túwirri íibi, jáiwa túwirri dáwinawai líinua jíni jócu liá lítawai.

8 Ne áabata liá'a banácalica cáirriú sáiquitacta cáinabi, lidáwinawai liá lítau sáica; áabata yáa lítau léjta treinta bátuinaa, áabata sesenta lítau ya áabata cien."

9 Ne Jesús túculedani mawí: "Náa'a wáalianai nawíbau, néemi'a."

Jesús ma tánda liméda licábacanaa

(Mt 13:10-17; Lc 8:9-10)

10 Néenee liáwinaami, Jesús máaca'inaamu bácai, náa'a yéenai urrúni lirrú náajcha náa'a doce léewidanico, nasáta néemiu Jesús tánashia liwówai limá lejí liéni licábacanaaca.

11 Jesús éeba'ee limá'ee nalí: "Iyá Dios wána yáa léenaa jócai náa léenaa liwánacaalactaca shínaaca; ne náa'a jócani éebida Dios nácu numá nalí quinínama licábacanaayu,

12 quéewique'e nacába mawí, ne jócai nacába, ne mawícta éemicá jócai éemi, quéewique'e jócai éejoo Diosru, ya tándawa jócai Dios pérdonaa nayá."

Jesús tíwa liá'a licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica

(Mt 13:18-23; Lc 8:11-15)

13 Jáiwa limá nalí: "¿Iyá jócani yáa léenaa éemi licábacanaa liéni? ¿Chíta quéewoo yáa léenaa éemi quinínama áabata?"

14 Liá'a yáabaneerri líimi chaléjta liá'a íiwadedeerrri Dios shínaa chuánshi.

15 Ái áabi chaléjta líimi cáirricoo iníjbaa lícu: Néemini liá'a Dios shínaa chuánshi, ne liáwinaami néemicani líinu liá'a Wawásimi ya lijéda liá'a Dios chuáni yáairri nawówa lícu, léjta míshiidu íyau'u banácali fími cáirricoo iníjbaa lícu.

16 Ái áabi já'a léjta líimi liá'a náabanani íiba íibi: Éemenai Dios chuáni narríshibia nawówa yáajchau ya néejoo Diosrui,

17 ne jócala liwáalia lijíchú sáica, léjta banácali fími cáirricoo íiba íibi, jócu léewa machácandi liyáca; táda linácueji, Dios chuáni nácueji naméda máashii nalí, jócai namáaca nawówa Dios nácu, tánda néewa nacáacoo Dios chuáni yúcha.

18 Áabi chaléjta náa'a líimi náabanani túwirri íibi: Éemenai Dios chuáni,

19 ne náa'a shínaashica yéenai áani cáinabi íta'aa, nawána urrúni liwówa bájiala, lináinna liá'a rícuai licháljuueda nayá, nawówaicta nawáalia quinínama cábacanaa. Quinínama liáni liwárroo nanácu, ya jócu línda nadáwinacoo Dios chuáni nácu, léjta banácali jócai éewa liá lítau.

20 Ne ái áabi éemenai Dios chuáni ya narríshibiani, nayá médenai sáicai, chaléjta líimi náabanani sáicacta cáinabi. Áabi néenaa náani chái léjta lítau yáainai treinta lítau bátui líimi nácu, naméda píituica, áabi chaléjta yáirriú lítau sesenta, naméda ichaba mawí, ya áabi chaléjta yáairri cien lítau, naméda bájialanaa.

Jesús táania licábacanaa liá'a lámparaca

(Lc 8:16-18)

21 Ne limá'ee nalí léccchoo: “¿Ne léquichoo naínda áabai lámpara namáacani cajón yáajaba ya cama yáajaba? Jócai, áabai lámpara namáacani áacai, liquénique'e.

22 Chacábacanaa, jiní éenaa libáyacoo liúcha quinínama liá'a lélenaajoo, jiní cabáyaintai máacacoo.

23 Ná'a nawáalianai nawíbau, néemique'e."

24 Ne limá'ee nalí léccchoo: “Yáa liwówanana linácu sáica liá'a éemini léccchoo. Ne liá'a néenee dáuca liyú Dios éeneda iyá léccchoo; ya liáminaai irruí mawíjoo.

25 Liá'a éemerri sáica, yáirri'inaa léenaa mawí, ne liá'a jócai éemi sáica, áawita liyá liá léenaa mawí, liyá pérderri'inaa liá'a píitui rími liáni léenaa nácu.”

Jesús táania licábacanaa liá'a líimi dáwinerrico

26 Jesú斯 má'ee léccchoo: “Dios wánacaala chacábacanaa jicá'a báqueerri washíalicuerri yáabaneerri liáabanacaalau cáinabi íta'aa:

27 Chacábacanaa újni jimácta, chacábacanaa újni cábichu liyá, chacábacanaa léjta táayee, léjta eérrinacu, liá'a líimi páquerriu dáwinerriu jócai liá léenaa dawinau'i'u.

28 Liyá jájiu liá'a cáinabica liwána: Quéechanacu lipáquiau áabai mǎashiibeecca, néenee lidáwinau liwínaca, néenee liáwinaami líta cámushederri'inaa lináanaa.

29 Jáicta salírrii lítai, liwína jíni, jiníwata jái yácai léerdi rícuwai.” Cháwa jáicta amáarra liáni éerrica, Dios yúcaminaa wayájoo, o lirríhibiaminaa wayájoo áacairra.

Jesús táania licábacanaa liá'a mostaza íümica (Mt 13:31-32; Lc 13:18-19)

30 Jesú斯 má'ee léccchoo: “¿Chíta licábacanaa irrú jíni Dios wánacaala? ¿Tánayu ta wéewa wacómparaqui jíni?

31 Chaléjta mostaza íumi náabanane cáinabi íta'aa. Léwa áabai banácali íumi mawí píituica yáairri quinínama cáinabi íta'aa.

32 Ne liáwinaami náabana'inaa jíni, jáiwa lidáwinawai mawí mǎaanui quinínama banácali yúcha, léjta áabai áicuba, linácai mǎaanui namái míshiidiu éenaa naméda nábanau, libáinää yáajba. Cha léccchoo, liá'a Dios chuánica náiiwani ya lichána píitui rímiyu, néenee lidáwinawai mǎaanui limédacuwai.”

Liá'a limédani Jesú斯 licábacanaayu (Mt 13:34-35)

33 Chacábacanaa Jesú斯 éewida nayá linácu liá'a lichuánica, léewida nayá chacábacanaa léjta licábacanaa, limáyu liáni táschia náctala néemiqui jíni.

34 Ne jócai limá jiní licábacanaa, báawita éewidenaioccoo íiwa quinínama báawachala.

Jesú斯 iyabaida cáuli ya marrádaca (Mt 8:23-27; Lc 8:22-25)

35 Liyáali éerri táayeeemi, Jesú斯 má'ee lishínaa éewidenaioccooru: —Wáau bajíála manuá, —limá'ee nalí.

36 Néenee namáaca ná'a chóniwenaina ya natée Jesú斯 lirrícu liá'a lancha liániu liácoo rícu; ya áabi lancha natálideda náacoo liyá.

37 Cawíquinta iínuerri cáuli wérri, áabai cáuli cadánani wérri marrádaca íserri lancha rícula, jái wáuwai cashiámu shiátaiyui.

38 Ne Jesús máairri liáju néenee, ruwáirriu liwítia yáarrubai íta'au. Jái nacáweda jíni, namá'ee lirrú:

—¡Quéewidacai! ¿Tánda jiní jiwení jicába wayá báawita jicába waquétagoo wayáca?

39 Jesús bárruawai limá'ee cáulirru, ya limá'ee manuárru:

—Jibórroo! ¡machúnica!

Néenee libárroo cáuli, ya quinínama machúnucu.

40 Liáwinaami Jesús má'ee lishínaa éewidenaicoorru:

—¿Tánda bájiala cáarru iyá? ¿Ái újnibii jócu éebida nunácu já'a?

41 Ne nayá bájialani wérri cáarruca, ya nasáta néemiu nayá wáacoo:

—¿Tánashia léji liéni, cáuli ya manuá éewidani lirrú?

5

*Jesús chuni báqueerri Gadara sái wáalierrri íchaba espíritu máashiini
(Mt 8:28-34; Lc 8:26-39)*

1 Jesú bésunau bájiala manuá náajcha ná'a lishínaa éewidenaico, áabai cainabi ítala, urrúni áabai chacáaleerru jí'ineerri Gerasa.

2 Jáyaali Jesús jiáu lancha rícura, néenee báqueerri washiálicuerri rúniu lirrú, wáalierrri espíritu máashii, finu lijúnta lirrícura ná'a útawi yéenai máanalí fíbi.

3 Ne liyá yéerri narrícu ná'a útawica liáni washiálicuerrica, jiní éewa libájica, báawita cadénayu.

4 Nabájidanimi íchabachu cadénayu licáaji nácu ya jiárruyu líiba nácu, jiníwata carrúnatai, ne liwíchua náucha liá'a cadénaca ya liá'a jiárruca liwíchua liúchau léchchoo, jiní éenaa libárruedaca.

5 Limáu séewirrinaa éerrinacu ya táayee limáídada narrícula ná'a útawica ya náiibi ná'a dúulica, ya iínuederriu íibayu.

6 Licába'inaa Jesús déecucheji, néenee licánacau litúyau Jesúsru.

7 Néenee liá'a espíritu máashii máidada cadánani limá'ee: ¿Táda jiwárrua nuájcha, Jesús, licúulee liá'a Diosca yéerri áacairra quinínama itá'aa? ¡Nusáta Dios yúcha jocubeecha Carrúni jináata nuyá bájiala!

8 Limáni liáni Jesúsca ma liyá lirrú:

—¡Espíritu máashii, jijiáu liúcha liárra washiálicuerrica!

9 Néenee Jesús ma lirrú:

—¿Tána jijí'inaa?

Ne liyá ma Jesúsru:

—Nují'inaa íchabani, jiníwata wayáca íchabani.

10 Néenee liá'a espíritu máashiica lisáta'ee bájiala Jesús yúcha, jócu lijéda nayá báawachala liúcha liá'a cainabica nayáctaca.

11 Ái íchaba puíti urrúni náli íyenai díuli itá'aa.

12 Táda nasáta Jesús yúcha namá'ee:

—Jibánua wayá nanácula puíti ná'a wawárruaque'iú nawówa rícula.

13 Néenee línda náacoo nawárruaque. Néenee ná'a espíritu máashiinica nájiáu liúcha liá'a washiálicuerrica nawárruaque'iú narrícula ná'a puítica, újni dos mil namánabaca, néenee nacánacau

danáanshiyu carráttalia íteeji, ná'a puítica nacáacoo manuá yáacula nasácumactala'inau.

14 Néenee ná'a natúyenai puítai nacánacawai náiiwaque'e chacáalee rículani ya nalí ná'a yéenai bacháida lícu. Néenee ná'a chóniwenai éemenai liáni iinuenai nacába liá'a bésuneerricoo.

15 Náiinu'inaa Jesús néerra, néenee nacába liá'a washiálicuerrica wáalierrimi ná'a espíritu máashiica, ná'a espíritu máashiini ichabanica. Nacába liyá wáairriu, líbala rícu, jái sáica wítee, cáarru nacábaqui jíni.

16 Néenee ná'a cábeneemi liá'a bésuneerricoo, náiiwadeda nalí chítashia libésunau'u jiliá'a washiálicuerri wáalierrimi ná'a espíritu máashiinica, ya nanácu léccchoo ná'a puítica.

17 Táda linácueji nasáta Jesús yúcha nawówa yáajchau, quéewique'e liácoo nashínaa cáinabi ítacha, jiníwata cáarrui nacábaca linácu liá'a Jesús médanica.

18 Jesús wárrua'inau liyáca lancha rícula liáque'iu, néenee liá'a wáalierrimi ná'a espíritu máashiini lisáta liúcha liwówa yáajchau liáque'iu liájcha.

19 Ne Jesús jócai índa liácoo liájcha, limá lirrú:

—Jiáu jíibana néerrau jéenajinai síbirrau, jíiwadeda quinínama liáni jiwácali médani jírru ya chítashia Carrúni jináatau'u licába jiyá jíni.

20 Néenee liá'a washiálicuerrica liáwai, iineda lichánacoo líiwadedaca narríuba ná'a chacáaleeca Decápolis shínaaca, liá'a Jesús médanica lirrú, ya quinínama namáacau nacáarrudacoo.

*Jesús chúni Jairo míyacaula, ya báquetoo íinetoo dúnuechoo líbala
(Mt 9:18-26; Lc 8:40-56)*

21 Quéecha'inaa Jesús éejuacoo lichuácoo bajíala manuá, náawacau lirrú ichaba chóniwenai, liyá yáairri manuá tácoowa.

22 Liyáalimi línu liá'a líwácali liá'a báqueerrica nawácanai ná'a sinagogaca, jí'ineerri Jairo, licába'inaa Jesús litúyau líiba néeni.

23 Liyá sáteerri wérri, liwówa limá lirrú:

—Numiyacaula máanaluyaca; jíinu jicháanaa jicáajiu runácu sáicaque'e ya cáwique'e ruyá.

24 Jesús yáau liájcha, ya ichaba chóniwenai yáau liájcha bádada yáaqueñai litéiji.

25 Náiibi ná'a chóniwenica báquetoo íinetoo bálinechoo doce camuí, írrai éechani.

26 Carrúni jináatau bájialanaa ichaba médico cáaji rícueji, rugástaa quinínama liá'a ruwáalianimica, jíni wéni rulí, mawíu rubálínacuwai.

27 Ruéemi'inaami cáiwanaa Jesús chúnica, jáiwa ruáni íinetoo ca rurrúniu liwójuna íteeji, chóniwenai íibi, jáiwa rudúnu Jesús ílbala nácu.

28 Jiníwata rumá'ee rulíwoo: "Nudúncuta líbala nácu, sáicaminaa tuyajoo".

29 Liyáalimi, liá'a írraica libárroo rúcha, ya rusíntia rutácai rushínaa bálinacaalashi sáica ruyái.

30 Jesús, yá'inaa léenaa lijiácoo liá'a lidánanica lináwau licába chóniwenairru, ya lisáta léemiu nayá:

—¿Tána dúnú núbala nácu?

31 Lishínaa éewidenaicoo ma lirrú:

—Jicába chóniwenai bádada yáaquenaiu, ya jisáta jéemu “¿Tána dunu nuyái?”

³² Ne Jesús licábadeda litéejiu, tánashia licába dunu liyái.

³³ Néenee ruá'a ínetooca, cáarru wérri chéchinecho ruáca léenaa liá'a rubésunaucoo, jáiwa ruáwai rutúyacoo lináneewai, ruíwa lirrú quinínama yáawaiyi.

³⁴ Jesús ma rulí:

—Numiyacula, jéebidaca nunácu jisánawai. Jiá namówai chajiwíteemija'a ya sáica jiyái.

³⁵ Újnibii Jesús táaneerri liyáca, náinu lirrú áabi líbana néenee liá'a sinagoga wácanica, namá'ee lirrú liá'a samáshta sáljinacarru:

—Jimiyacula máanaluyi. ¿Táda jijódia liá'a quéewidacaica?

³⁶ Ne Jesús, jiní limédaca nawánacaala, limá sinagoga wácalirru:

—Ocárru jiyá, jéebida nunácu cháji'i.

³⁷ Ya nayárimi já'a tálideda liyá Pé'eru, Santiago ya Juan, Santiago éenajirri.

³⁸ Línu'inaa liácoo líbana néerra liá'a sinagoga wácalica, Jesús éemi nawítama ya licába chóniwenai íchaca ya namáidadaca.

³⁹ Liwárroo ya limá nalí:

—¿Táda bájiala iméda iwítamau ya ícha chárra? Ruá'a samáshta jócau mánanali, máichoo ruyáca.

⁴⁰ Ná'a chóniwenai nacáida Jesús nácu, ne liyá liwána najiácoo bináawala quinínama, ya liwína rusáljinää ya rutúwa ya ná'a liájcha sánaca, liwárroo ruyáctala ruá'a samáshtaca máanaliciu.

⁴¹ Liwína rucáaji nácu ya limá rulí:

—Talita, cumi (liwówau'i limáca: “miyácau, numá jirrú jibárroo.”)

⁴² Liyáalimi, ruá'a miyácau, wáalechoo doce camuí, rubárroowai ya rujínawai. Ya chóniwenai nacáarrudau nacábacani.

⁴³ Ne Jesús bánuwa wérri nayá jiní éecharru náiwani, ya jáiwa libánuwa náaque'e rúya ruá'a samáshtaca.

6

Jesús Nazaret néeni sái (Mt 13:53-58; Lc 4:16-30)

¹ Jesús jiérriu lítacha cainabi néenee liáwai lishínaa cainabi néerrau, ya lishínaa éewidenaioco yáaineu liájcha.

² Línu'inaa liá'a éerri nawówa iyabactacoo, lichána léewidacai sinagoga rícu. Manuábani chóniwenica, néemi ná'ee Jesús éewidaca, nasáta néemu nacáarrudau néemicani:

—¿Tanácula léewidau léji liéni bájiala liá'a léenaa? ¿Tanácula lijéda léji liéni liwíteeshica ya léji liéni jócaí wacába cáji limédanica?

³ Léwa carpintero liáni, María cúuleeca, Santiago, José ya Judas ya Simón léenajirri, léenajinai íina yáainai wáiibi áani.

Tánda jóca néewa naméda liwánacaala.

⁴ Ne Jesús má'ee nalí:

—Quinínama cainabi naméda liwánaca liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacu, ne jócaita lishínaa cainabi íta'au, jócaita léenajinai íibi ya líbana rícu.

5 Jóca léewa liméda jócai wacába cáji, bácai rími licháanaa licáajiu nanácu áabi nabálineneecoo ya lichúnique'e nayá, jiníwita jócalá quinínama néebida linácu.

6a Licáarrudau licába nayá jócalá chóniwenai éebida linácu.

*Jesús bánuá lishínaa éewidenaicoo náiwaque'e Dios wánacaalactala
(Mt 10:5-15; Lc 9:1-6)*

6b Jesúus jinaniu chacáalee júbini rími urrúni léewida limácoo.

7 Limáida nayá ná'a doce éewidenaicoo Jesúus yáajcha, jáiwa libánuá jíni chámataanaa, liá nadánani najédau'inaa espíritu máashiini.

8 Jáiwa limá nali jíni béecha natéeni iníjbaa lícu, báajui rími licháque'e. Jóca néewa natééchácala ya páani ya warrúwa.

9 Néewa nasúwa cotiza, ne jóca natéé iibalashi áabai rími.

10 Limá'ee nali:

—Jáicta iwárroo áabai chacáalee rículai, imáacau áabai cuítalícu já'a cáashia yáacoo néenee.

11 Táshia jócta nawówai narríhibia iyá jíni, jócta nawówai néemirru, ijiáu liúcha icúsudau íiba tábiu, quéewique'e jái náiwa nali bésuneerri'inaacoo.

12 Néenee najiawái ná'a éewidenaicoo namá'ee chóniwenairru néejuedaque'e nayáu Diosru.

13 Íchaba espíritu máashii najéda léccchoo, ya íchaba nachúni bálineneu nacháanaa nanácu aceite.

*Herodes bánuá náiinua Juan Bautístaca
(Mt 14:1-12; Lc 9:7-9)*

14 Rey Herodes léemi natáania Jesúus nácu, líiwanaa cáarralia'eewoo quinínama. Ya limá'ee Heródesca: "Juan Bautista jái cáwiacuwai báaniu, tánda liwáalia lidánaniu, limédau jócai wacába cáji."

15 Áabi má'ee: "Léewa liá'a iiwadedeerri Dios chuáni báinacu Elías ya áabi: Chaléjta iiwadedeerri Dios chuáni báinacu sánamica."

16 Ne Herodes, léemi'inaa lé'ilieni, limá'ee:

—Juan waliérra, nuyá wána nawíchua liwíta, ne léejoo licáwiacuwai.

17 Ruwánaca ruá'a Herodíasca, Herodes wána nawína Juan ya nawána nabájicani cadénayu ya nawárrueda cuítalícu manúmai rícula, Herodías línu liá'a Felipecá, éenajirri liá'a Herodes, ne Herodes cáaserriu ruájcha.

18 Juan má'ee Heródesru: "Jóca jéewa jiwáalia jíinuyu wáni, jiníwata jéenajirri finu."

19 Herodías máashii rucába Juan limáca rulí jóca ruéewa rumáacoo liá'a Herodes, ne ruwówaine ruínuaca; ne jócai ruéewa ruínuaca.

20 Jiníwata cáarruca Herodes, yáa léenaa liyá washiálicuerri sáicai wítée ne litúyani. Libánuá namáidaca quéewique'e lítaániani lirrú, báawita léemicani jiní léewa limédacani, Herodes sáictaimi éemi Juan mánica.

21 Né'e Herodías rucába'inaami éerri iinu rulí léjta ruwówau ruínu Juan, ne línu'inaa'ee lirrú liá'a Herodes licúmplia camuí, liméda áabai fiesta máanui nali ná'a nawácanai mawí máanuica ya nali ná'a chóniwenainaica cawéni wérri ná'a Galilea sánaca.

22 Né'e Herodías míyacaula, ruwárroo sáictacactala wérri nawówai rícula, Jáiwa'ee ruwáila, jáiwa'ee Herodes ligústaa wérri ya ná'a íyanai liájcha, ne rey má'ee rulí iinetooaca:

—Jisáta núcha tánashia jiwówaini, nuáni'inaa jírrú.

²³ Yá'ee lijúra'eewoo limá'ee rulí yáawaiyi numá jírrú, nuáminaa jírrú tánashia sátani núchai, báawita arrúnaa nuá jírrú béewami cáinabi.

²⁴ Jáiwa'ee rujiáwai rusáta ruéemiu rutúwau:

—¿Tána nusáta?

Jáiwa'ee rumá rulí:

—Sáta Juan Bautista wítá.

²⁵ Ruá'a íinetooaca jáiwa'ee ruwárroo madéjcanaa liyácta liá'a reyca, ya rumá'ee lírrú:

—Nuwówai madéjcanaa jái nulí Juan Bautista wítami mitájia rícu, quéewique'e quinínama cábacani.

²⁶ Rey éemi'inaami ruchuáni, jáiwa máashii liwówai; ne lijúracala'eewau nanáneewa ná'a chóniwenai limáidanica, jócai liwówa liásacala rúcha liá'a rusáta liúcha.

²⁷ Néenimichu'e libánu báqueerri soldado lishínaa wánacaleerri rícueji litéeque'e lírrú Juan wítami.

²⁸ Liá'a soldado liáu cuíta manúmai rícula, jáiwa liwíchua Juan wítai, jáiwa litée mitájia rícu jíni. Jáiwa'ee liá rulí jíni ruá'a íinetooaca, ne ruyá jáiwa ruá rutúwarru jíni.

²⁹ Ná'a'inaa léenaa jíni ná'a máinecoo Juan yáajcha, jáiwa nawína limáashiicaimi, jáiwa'ee náau nabáyaqui jíni.

Jesús yáá cinco mil washiálicuenai íya

(Mt 14:13-21; Lc 9:10-17)

³⁰ Quéecha'inaami néejoooco chacáalee rícucha ná'a Jesús bánuani náiwadeda Dios chuáni, náawacau Jesús yáajcha, náiwadeda lírrú quinínama liá'a namédanica ya liá'a néewidaucá.

³¹ Jesús má'ee nalí:

—Ínucherra, iyáwoo iyábitau wá'au wawówa íyabactacoo íchaitaa á'a wáunamactaca.

Jiníwata íchaba chóniwenai yáainaiu ya éejuenaiu, nayá jiní nalí yáarrushi náayau'inaa.

³² Jesús ya lishínaa éewideneubinicá yáainaiu áabai lancha rícu chaléenii wáunamactalaca.

³³ Ne íchaba cába náacoo, ya nacúnusia nayá; néenee quinínama ná'a chacáalee rícu sánaca nacánacau néerra, náinu'e nabéecha.

³⁴ Liúrrucua'inaawai lancha rícucha, licába íchaba chóniwenai, jáiwa'ee carrúni jináata licába nayái, jiníwata yáainai bácainaa léjta oveja jinícta shínaa pastor, ya jáiwa léewida nayái íchaba Dios chuáni nácu. ³⁵ Táicala náawacau lírrú ná'a lishínaa éewideneu namá lírrú:

—Jái táicala cáí áani jiníctawa yáairri liáni.

³⁶ Jíwa jináwau nalí ná'a chóniwenica, quéewique'e náau bacháídala ya chacáalee júbini yáainai litéeji ya nawéni íyacaishi náayau.

³⁷ Ne Jesús má'ee nalí:

—Yáa náaya iyá.

Namá'ee:

—¿Jiwówai wá'a wawéni páani, chái léjta tráawajo doscientos éerri tácáni liwéni, quéewique'e wá'a náaya? Íchabani, jócani wéenaa wá'a iyá.

38 Jesús má'ee nalí:

—¿Ta mánabaca páani iwáalia jíni? Yáau icábacani.

Quéecho'inaa nacábaqui jíni, namá lirrú:

—Cinco páani rími ya chámái cubái.

39 Jáiwa limá nalí libánua nayá nawáaque'eu macáishita imíshi ulé íta'aa.

40 Jáiwa nawáawai macáishita áabi wáau cien ya áabi cincuéntanaa.

41 Néenee Jesús wína licáaji rícuu, liá'a cinco pánica ya ná'a a chámái cubáica, jáwa licába áacairra, liá sáicai Diosru, litúcueda liá pánica lishínaa éewideneurru nachújidaque'ini chóniwenairru. Lichújida léccchoo liá'a chámái cubáica quinínama chóniwenai nácu.

42 Quinínama náaya cáawaina wérri namáacau sáicta nawówa.

43 Jáiwa náawaqueda léenaami liá'a máaquerricoo pánica ya cubái ya nacámusheda doce canastas.

44 Ná'a iyenaicani liá'a pánica cinco mil washiálicuenai.

Jesús jínerriu shiátai náani nácu

(Mt 14:22-27)

45 Jesús nís'a'inaa'ee liá chóniwenai íyai, liwána'ee nawárruacoo ná'a a lishínaa éewideneu lancha rícula nabésunaque'iu libéecha bajiála áabai chacáaleerra jí'ineerri Betsaida, nácula libánua náacoo náabana néerrau ná'a a chóniwenai.

46 Linís'a'inaa'ee libánua náacoo náabana néerrau, lijiáu dúuli ítala li'óraca.

47 Néenee samásama'inaa, liá'a lanchaca jái ya béewami manuá. Yá Jesús máaquerriu macáshtai báccai;

48 licába'ee tráawaju natéeniacá, cáuli cánacacaa'eewoo najúnta. Ujnicáta'inaa'ee, lirrúni'eewoo nanácula jínerri'eewoo shiátai náninacu jái'e wówai libésunacuwi.

49 Nacába'inaa'ee lijínacoo shiátai náninacu, napénsa'ee natuí rícusai chái léjta wówanaashi, néenee namáidada'ee;

50 jiníwata nacába'ee quinínama cáarru'e nacábacani. Ne madéjcanaa litáania náajcha límá'ee nalí:

—¡Nuyácani, sáicta iwówa! ¡O'icáarrudau!

51 Linís'a'inaa'ee litáania náajchai, liwárrua'eewoo náajcha lancha rícula. Linís'a'inaa'ee liwárruacuwi, cáuli íyaba'eewoowai, nacáarrudau wérri'e nacábacani.

52 Jócta néenaa nédacanicoo linácu pánamicá, nawítee cabálini, jócalaa néenaa náa léenaasáica Jesús nácu.

Jesús chúni'inaa bálineneecoo Genesaret rícu sánaca

(Mt 14:34-36)

53 Jesús lishínaa éewideneu yáajchau nabésunau bajiála manuá náiinu lijí'inacta Genesaret, nabájita nashínaa lancha manuá tácoowa.

54 Cawíquinta najiá'inau lancha rícucha ná'a chóniwenai náa léenaas Jesúsqui jíni.

55 Najiá'eewoo quinínama lirrúcu liá'a nayáctaca, nachána'ee natéeca liárrubai íta'au ná'a bálineneecoo nácta léenaas Jesús yáaca.

56 Táshia Jesús wárruactau liácoo jíni, báawita báawachalacani, chacáalee júbini rícula, o chacáalee rícula o bacháida lícu, najéda ná'a a

bálineneecoo bináawala ya namésuda Jesús wówa nadúnuque'e líbala númacua nácu; ya quinínama nadúnuenai linácu namáacau sáica nayái.

7

Liá'a wáneerri casácula washiálicuerri
(Mt 15:1-20)

1 Narrúniu lirrú fariséoca Jesúsru, náajcha ná'a áabi quéewidacani ley shínanaaca ínuenai Jerusalén néenee.

2 Náani, nacába'inaa néenaa ná'a Jesús shínaa éewidenaicoo, náaya nacáaji sáculau, liwówau'i limáca, jocu nabádeda nacáajiu éerri jútainchu, natáania máashii nanácu.

3 Jiníwata ná'a fariséobini ya quinínama judíobinica nasíguia naméda nawítee báinacu sáimi, jocani íya jócta nabádeda nacáajiu léjta arrúnua nabádedacani.

4 Ya néeojináu nawéniqui téejica, jocau íya jóctanaa nabádeda icáajiu libéecha. Ya léccchoo nawáalia íchaba áabi witeeshi, léjta nabádedau báasu, ná'a jáarru, ná'a mulíquia jiárru shínaa ya ná'a camaca.

5 Táda, ná'a fariséobini ya ná'a quéewidacani ley shínaa nasáta néemiu Jesús:

—¿Táda jishínaa éewidenaicoo jocani síguia naméda nawítee báinacu sáimi, jocata náaya nacáajiu masáculai?

6 Jesús eeba'ee nayá:

—Sáicai litáania nácu liá'a fiwadedeerri Dios chuáni báinacu Isaíasca ishínnaa chámái wítée, litána'inaa linácu:

'Liéni chacáalee nanúmayu natáania nanácu sáica,
 ne nawówa déecuchai ya núcha, jocani éemi nulí.'

7 Jiní sírbiani naméda culto nulí,
 nashínnaa néewidacala washiálicuerri wánacaala.'

8 Táda iyá imáaca liá'a Dios bánuani namédacala, quéewique'e nasíguia naméda nawítee báinacu sáimi washiálicuerri shínnaa.

9 Léccchoo limá nálí:

—Quéewique'e nawáalia mamáarraca naméda nawítee báinacu sáimi, iyá bésuneneu liwícau liá'a Dios bánuani imédaca.

10 Táda Moisés ma: 'Caníinaa jicába jisáljinai ya jitúwa', ya liá'a mándisierri jisáljinai ya jitúwa, éewerri máanalica.

11 Ne iyá imá yáawacaala báqueerri washiálicuerri éewerri limá lisáljinaiarru o litúwarru: "Jocu nuéwa nuyúda jiyá, jiníwata quinínama liá'a nuwáalianica 'corbán' (liwówau'i limáca, fréserriu Diosru");

12 ya léccchoo yáawacaala tánashia mairri liéni jái jocai arrúnua yúda jisáljinai o jitúwa.

13 Chái liérra iyá quiní wéni liá'a Dios bánuanica liyú liá'a naméda liwítee báinacu sáimi liá'a ibésunaidani irrú wáacoo. Ya iméda áabata íchaba méenamai áabenamai.

14 Jáiwa Jesús máida chóniwenai ya limá:

—Éemi nulí quinínama ya yáa léenaa éemica:

15 Jiní liá'a wárruerricoo bináaweji (iyacaishi wáayanica) léewa máashii liméda chóniwenai. Liá'a liérricoo washiálicuerri wówa lícueji liyáwa wáneerri máashii chóniwenai. [

16 Iyá wáalenee iwíbau éemiu.]

17 Quéecha'innaa Jesús máaca chóniwenai ya liwárroo cuíta lícula, lishínnaa éewidenaicoo nasáta néemiu liyá linácu liáni léewidaauca.

18 Liyá ma nálí:

—¿Cha iyá léccchoo jócai yáa léenaa? ¿Jóca yáa léenaa éemi quiní liá'a wárruerrico bináawe éewa máashii liméda chóniwenai,

19 táda jócai wárroo wówashi rícula, jócta yáawaishi rícula, quéewique'e liáwinaami lijiácoo tácaishi yúcha?

Liyú liáni léewidaauca liwówa limá quinínama íyacaishi masáculani.

20 Limá léccchoo:

—Liá'a jiérrico washílicuerri yúcha, ta liyá méderriu casáculai liá'a washílicuerri.

21 Táda lirrúcueji, liwówa limáca, nawówa licuéji ná'a washílicuenaina, naijáu ná'a máashiini ínuerri nawíta lícu, máashii namédani náinaayu, ná'a nédishi, cáiinuacabini,

22 ná'a báawachala línu yúchau, wówairri lirrúwoo quinínama, ná'a máashiicaica, liá'a cháluedacalashi, ná'a ísadeneecoo naméda máashii, cadéni cába áabi shínaa, ná'a númashi yúwica, sáictai cábacoo áabi yúcha, ya cháucta liwítee pénsaca.

23 Quinínama náani méenaami máashiinica jiáneu narrícueji ya naméda máashii chóniwenairru.

Báquetoo báawatau éebidechoo Jesús nácu

(Mt 15:21-28)

24 Néenee lijáu Jesús lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Tiro. Liwárroo áabai cuíta rícula, jiní liwówaini yáa léenaa; ne jócai leewa libáyacoo.

25 Madéjcanaa ruá léenaa rutúwa ruá'a báquetoo miyácauca wáalechoo áabai espíritu casáculai, ruyá ruáni ínetooca ruínu rutúyacoo Jesús íiba néeni.

26 Ruá'a ínetoo áabai cáinabi báawata ítesana, yéechoo sirofencia rícu. Néenee ruáu, ya rusáta bájiala Jesús quéewique'e lijéda rumíyacaula yúcha liá'a demonioca.

27 Ne Jesús ma rulí:

—Jídá náaya quéecha ná'a néenibica ná'a judíobinica, jiníwata jócai sáica néda náucha páani ná'a néenibica náaque'e nalí ná'a áulica, ná'a báawacha sánaca.

28 Ruyá ruéeba liúchani:

—Jajá, nuwácali, ne cáashia áuli íyene mésa yáajaba lítabi náidani cáacoo ná'a néenibica.

29 Jesúis ma rulí:

—Jiyá táaniechoo sáica; jéewa jiácowai. Liá'a demonioca jái jiácoo jimíyacaula yúchai.

30 Jái'innaa ruínu rúbana néerrau, ruínu rumíyacaula cama íta'aa, ne demonio jái jiácoo rúchai.

Jesús chúni báqueerri jócai éemi ya jócai táania

31 Jesús éejoo lijiácoo lítacha liá'a cáinabi jí'ineerri Tiro, ya libésunau Sidón, ya ná'a chacáalee yáaine lirrícu liá'a cáinabi jí'ineerri Decápolis, línu Galilea shínaa manuá néerra.

32 Néeni naínda lirrú báqueerri jócai éemi ya jócai táaniaca, ya nasáta liúcha lichánaque'e licáajiu linácu.

33 Jesú斯 téé báawachala, náucha ná'a chóniwenica, liníqui licáaji shíwianaa liwíba rícu, ya jáiwa lérrueyu lidínu lílinane.

34 Jáiwa, licába áacairra, léejueda licálesau máanui ya limá lirrú liá'a washíalílicuerrica: "¡Efata!" (liwówa limáca, "ijiméecu!").

35 Liyáalimi, liwíba liá'a jócani éemi liméecuwai, ya lílinane máacau sáica léewa litáaniacai sáicai.

36 Jesú斯 bánuá nayá jiní eecharru náiiwani; ne áawita libánua jócubecha náiiwani, mawí náiiwadedaca.

37 Bájalai nacáarrrudacoo nacábaca, namá: "Quinínama liméda sáicai. ¡Cáashia léewa liméda ná'a jócani éemi néemique'e ya ná'a jócani táania natáaniaque'e!"

8

Jesús yáa cuatro mil chóniwenai íya (Mt 15:32-39)

1 Áabai éerri báaniu náawacau íchaba chóniwenai ya jiní nawáalia náaya'inaaca, Jesú斯 máida lishínaa éewidenaicoo ya limá nalí:

2 —Nusíntia carrúni jináata náani chóniwenai, jiníwata jái matálíi éerri nayá nuájcha áani ya jiní wáaliani náaya'inaa.

3 Ya nubánuacta nayá jiní náayaca nábana néerrau, néewa májina nayá iníjbaa lícu, jiníwata áabi ínuene déecuchéji.

4 Lishínaa éewidenaicoo néeba liúcha:

—¿Ne chíta quéewoo wáa náaya áani, jinícta yéerri?

5 Jesú斯 sáta léemiu nayá:

—¿Chíta máanaba páani iwáalia iyá jiní?

—Siete —néeba nayáni.

6 Néenee libánua nawáacoo ná'a chóniwenica cáinabi rícu, liwína licáaji rícu ná'a siete pánica, ya néenee liáwinaami liá sáica Diosru, lipúrraída ya liá lishínaa éewidenaicoorrú, ya nayá jáiwa nashírrida chóniwenai nácu.

7 Nawáalia léccchoo jócai íchaba cubái rími; Jesú斯 yá sáicai Diosru nanácu, ya léccchoo libánua nashírrida.

8 Quinínama náayaca cáashia namáacacoo cáawaina, ya újnibii cashiámui siete canasta liyú liá'a litábimi máaquerricoo.

9 Ná'a íyeneca urrúnini yáca cuatro mílru. Jáiwa Jesú斯 líwa lináwau,

10 liwárroo lancha rícula lishínaa éewideneu yáajchau, ya liáu liá'a cáinabi jí'ineerri Dalmanuta.

Ná'a fariséobini nasáta áabai señal jócai nacába cáji (Mt 16:1-4; Lc 12:54-56)

11 Náiiinu ná'a fariséobinica naméda yáacacoo Jesú斯 yáajchá. Ya quéewique'e naméda lirrú áabai trampa, nasáta liúcha limédaque'e áabai jócai nacába cáji, quéewique'e néeneda yáawacta Dios bánuajani.

12 Jesú斯 léejueda licálesau máanui ya limá:

—¿Táda nasáta náani chóniwenai áabai jócai nacába cáji? Nuyá yáawai numáca irrú jiníminaa numédani icába.

13 Néenee limáaca nayá, ya léejoo liúrrucocoo lancha rícula liáu bajíala manuá.

*Éewidacaishi jócai yáawaiyi nashínaa ná'a fariséobinica
(Mt 16:5-12)*

14 Ná'a éewidenaicoo Jesús yáajcha namíya máechea natée íyacaishi, ya bábai rími báshida páani nawáalia lancha rícu.

15 Jesús iiwa nalí:

—Icába, yúchau liá'a levadura fariséobini shínaaca ya léccchoo liá'a Herodes shínaaca.

16 Ne jócu ná'a léenaa néemi Jesús wówaini limáca, ná'a lishínaa éewidenaicoo Jesús yáajcha, natáania'ee nalí wáacoo:

—Limá walí liáni jócala waínda páani.

17 Jesús yá'a inaa léenaa, limá nalí:

—¿Táda imá jiníca irrú páani? ¿Újnibii jócai yá'a léenaa éemica jiní yáaca léenaa? ¿Iwáalia iwíteu cabálini wérri?

18 ¿Iwáalia ituíu ya jócai icábaca, ya iwíba jócai éemi? ¿Jócu édacaniu?

19 Quéecha'inaa nuchújida cinco páani nanácu ná'a cinco mil washiálicuenai, ¿chítá máanaba canasta cashiámui lishídami yáawacaída jíni?

Nayá éeba:

—Doce.

20 —Ya quéecha'inaa nuchújida ná'a siete páani nanácu ná'a cuatro milca, ¿chítá máanaba canasta cashiámui yáawacaída jíni?

Nayá éeba:

—Siete.

21 Néenee limá nalí:

—¿Újnibii jócu yá'a léenaa?

Jesús chúni báqueerri matuýii lirrúci liá'a chacáaleeca jí'ineerri Betsaida

22 Liáwinaami Jesús ya lishínaa éewidenaicoo náiinu áabai chacáalee rícula jí'ineerri Betsaida, néenee náinda lirrú báqueerri matuýii nasáta liyá nawówa yáajchau lidúnique'e linácu, lichúnique'ini.

23 Néenee Jesús wína licáaji nácu liá'a matuýiica lijéda báawachala chacáalee yúcha jíni. Néenee liwísá lituí íta'aa lichánaa ná'a licáajicoo linácu lisáta léemiu liyá áicta léewani licábaca já'a.

24 Néenee licába liá'a matuýiica limá'ee:

—Nucába washiálicuenai újnini áicubaca ne jineneu.

25 Néenee Jesús chánaa ná'a licáajicoo lituí íta'aa bániu néenee liwána licábacai. Néenee lichúniewai liá'a matuýiica licába quinínama jucámarraanaa.

26 Néenee Jesús bánuá líbana néerra jíni limá lirrú:

—Ojiwárruaa chacáalee rículajoo, jíni jíiwanirru néerrajooni.

*Pé'eru mairri Jesús liyáca Mesías
(Mt 16:13-20; Lc 9:18-21)*

27 Liáwinaami liéni, Jesús ya lishínaa éewideneu náau ná'a chacáalee júbini lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Cesarea Filipo shínaa. Iníjbaa lícu Jesús sáta léemiu lishínaa éewidenaicoo:

—¿Tána namá ná'a chóniwsenaica tánashia nuyá?

28 Nayá éebani:

—Áabi ma jiyácala liá'a Juan Bautista, áabi ma jiyácala liá'a íiwaderri Dios chuáni báinacu Elías, ya áabi ma jiyácala báqueerri néenaa ná'a a éewidenai Dios chuáni báinacumi.

29 —Ya iyá ¿tánashia imá nuyái? —lisáta nayá.

Pé'eru éeba liúcha:

—Jiyáwa liá'a Mesíasca, liá'a Dios bánuani liméda sáicai chóniwenairru.

30 Ne Jesús bánuua nayá jócubeecha natáania linácu, liyácala liá'a Mesíasca.

Jesús tíwadeda limánalicau

(Mt 16:21-28; Lc 9:22-27)

31 Jesús chánau léewida nayá, Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca arrúnai'inaa carrúni jináata'inaa médacoo bájiala, ya nacháani nuyá ná'a salínaica, ná'a sacerdótebini wácanai ya ná'a quéewidacani ley shínaa. Limá nalí, nuyá náiuuani'inaa, ne matálui éerri ricúla nucáwiaujo.

32 Liáni líiwani nalí jucámarranaa. Néenee Pé'eru téé liyá báawachalani ya licáitacani.

33 Ne Jesús linácuau, licába nalí ná'a éewidenecoo ya licáita Pé'eru, limá lirrú:

—Jidánau núcha, Wawásimi! Jiyá jocai cába léjta Dios cábau'u, jiyá cáberri léjta washiálicuenai cábau'u.

34 Jáiwa Jesús limáida ná'a lishínaa éewidenaicoo ya chóniwenai, ya limá:

—Tánashia wówairri limédacoo nushínaa éewidenaicoo, limíya maecha liyá jájiu, liánaida lishínaa cruz ya jáiu nuíshiirricu.

35 Jiníwata liá'a wówerri liyá léjta liwítee wówau'u, jócuminaa línu licáwicau sáica Dios yáajcha; ne liá'a yúquerri licáwicau nunácueji ya linácueji liá'a chuánshi wásedeerrica, líwásedaminaujo.

36 ¿Tána lisírbia washiálicuerrirru ligáanacta quinínama éerri, ya liúcacta licáwicau Dios yúcha báawachala?

37 Jiní éeneerri washiálicuerrica lipáida quéewique'e liwáalia licáwicau Dios yáajcha.

38 Áicta áabi báini nunácueji ya nushínaa chuánshi nácueji nanáneewa náani chóniwenai jocani éebida ya mamáarraca cajiconaani, cha léccchoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca báiminaa nucába liyá, jáicta nuínu nusáljinnaa balíbalicta lichúnicayu ya nuájcha majiconaani ná'a ángelbini.

9

1 Jesús léccchoo limá nalí: Numá irrú yáawaiyi néenaa náani yáaine áani nunáneewa jocani'inaa máanalí cáashia nacába liá'a Dios wánacaalaca línu lidánaniyu.

Jesús báwachactau

(Mt 17:1-13; Lc 9:28-36)

2 Seis éerri liáwinaami, Jesús yáu áabai dúuli áacai ítala, litée liájcha yáu Pé'eru, ya Santiago ya Juan. Néeni, nanáneewa, libáwachau licábacanau liá'a Jesúscia.

³ Líibala náawerriu quirrámini, cabálai wérri quinínama yúcha liá'a nabádedaniquictani.

⁴ Jáiwa nacába Elías ya Moisés táanianai nayá Jesús yáajcha.

⁵ Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, jsáicai wérri wayá áani! Waméda matálíi cuítá rími: áabai jírru sái'inaa, áabai Moisésru, ya áabai Elíasru.

⁶ Jiníwata ná'a éewidenaicoo cáarrudenaiu, ya Pé'eru jócai liá léenaa liá'a límáni liyáaca.

⁷ Liyáalimi, áabai sáanai yúrrucoo nanácu catámuana. Jáiwa áabai chuánshi, jiáu sáanai íibeji límá'ee: "Léewa nucúulee caníñai nucába liéni, éemiu lirrú".

⁸ Liyáalimi, nacába'inaami natéejiu, jiní nacábaní náajcha, Jesús bácaí rími.

⁹ Nácula náurrucoo náacoo dúuli ítacha, Jesús yáarra nayá jocubeecha náiiwadeda nayá áabi rúni liá'a nacábanica, cáashia Nuyá Washiálicuerri Dios Cíuleeca cáwiaco máanalini íibicha.

¹⁰ Linácu jíliéni nawáaliadani nawíta lícuu, áawita nasáta néemiu nayá jájiu tánashia léjí liá'a licáwiaco máanalini íibicha.

¹¹ Nasáta'ee néemiu Jesús:

—¿Tánda namá ná'a quéewidacani ley shínaaca Elíasca'ee arrúnai íinu quéecha nácu?

¹² Néenee léeba nachuáni:

—Yáawaiyi arrúnaa Elías íinu quéecha nácu, liyáminaajoo lichúni quinínamani. Tándawa namá ná'a cáashtaca arrúnaacala Nuyá Washiálicuerri Dios Cíuleeca carrúni jináatayu ya nacháani nuyá.

¹³ Ne nuyá ma irrú Elías jái íinucai, ne nayá naméda liájcha léjta nawówau, léjta litánau'inimi limáyu'u linácu cháa.

Jesús chúni báqueerri icúlirrijui wáalierrí espíritu máashii (Mt 17:14-21; Lc 9:37-43)

¹⁴ Quéecha nácu'inaami néeojoocoo náacoo nayáctala ná'a áabi néenaaca éewidenaicoo Jesús yáajcha, náiinu nanácu íchabani wérri chóniwenai natéejí, ya áabi quéewidacani ley shínaaca méda yáaqueñeu nayá náajcha.

¹⁵ Ne nacába'inaami Jesús, quinínama nacánacau natáa lirrú nacáarrudacalau.

¹⁶ Néenee Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Tána ijútau iméda iyá náajchai?

¹⁷ Ne báqueerri yáairri liyá néeni léeba:

—Quéewidacai, nuínda nucúuleu áani, wáaleerri áabai espíritu máaqueerri liyá machuáni.

¹⁸ Táshia nácula liyácta jíni, liá'a espíritu liwínani liúcani cáinabi rícula; ya cacáli jiáu liwálicueji, liwána liá'a muéda léu, ya limáacau cadácani. Ne nusáta jishínaa éewidenaicoo yúcha najédaque'e liúcha liá'a espírituca, ne jócai néenaa.

¹⁹ Jesús éeba'ee:

—¡Chóniwenai jócani éebida! ¿Cachálita arrúnaa nuyá yáajcha mamáarraca jíni? ¿Cachálita arrúnaa nuwánta yáajcha jíni? Índa liérra icúlirrijui máyala áani.

20 Néenee natée liá'a icúulirrijui Jesúsru. Ne quéecha'inaami espíritu cába Jesús, liwána icúulirrijui cúcunacoo, jáiwa licáu cáinabi ricúla liwówanaanicoo cacálabee jiáu liwálidueji.

21 Jesús sáta léemiu lisálijinaa:

—¿Cachálitami liwáalia cháiqui jiliérra?

Lisálijinaa éeba:

—Rícue samálitaqui jíni.

22 Ya íchabachu liérra espírituca liúcani chichái ricúla ya shiátai yáacula, lílinuaque'ini. Jéewacta jimédacani walí, carrúni jináata jicába wayá ya jiyúda wayá.

23 Jesús má'ee lirrú:

—¿Chíta Jéewacta jimédacani'? ¡Quinínama éewacoo lirrú liá'a éebiderri nunácu!

24 Néenee lisálijinaa liá'a icúulirrijuica limáidada:

—Nuyá éebiderri. ¡Jiyúda nuéebida mawí!

25 Jesús cába'inaami náawacacoo íchaba chóniwenai, licáita liá'a espíritu máashii, limá'ee:

—Espíritu jócai índa táaniaca ya mawíbai nuyá wána jijíacoo liúcha liérra icúulirrijuica ya ujéejoo jiwárruacoo linácu mawiá.

26 Liá'a espíritu limáidada, liwána icúulirrijui cúcunacoo. Jáiwa lijiáu liúchai, limáacani jicá'a máanalí, tánda íchaba ma máanalicalani.

27 Ne Jesús wína licáaji nácu, libárruedaque'ini; jáiwa libárroo liá'a icúulirrijuica.

28 Néenee Jesús wárroo áabai cuíta licúla, jáiwa lishínaa éewidenaicoo sáta néemiu liyái nayá bítau:

—¿Tánda jócu wéenaa wajéda liérra espírituca?

29 Ne Jesús éeba'ee:

—Liéni demonio cháica'a jiáirriu bácai oración ya ayúnouy.

Jesús tíwadeda chámáichu limáanalicau

(Mt 17:22-23; Lc 9:43-45)

30 Quéecha'inaami náacoo chéni, nayáctami nayáca nabésunau Galileai. Ne Jesús jócai liwówai áabi yáa léenaa táchia nayá jíni,

31 jiníwata éewiderri liyá lishínaa éewidenaiu liájcha. Limá'ee nali:

—Nuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca néntregaani'inaa nayá nalí ná'a washíalicuenica, ya náiinuaminaa nuyájoo; ne matálíi éerri ricúla nucáwiajoo máanalicalai yúcha.

32 Ne nayá jócai náa léenaa néemica liúcha cáarru nasáta néemiwani.

¿Tánaji liá'a mawiyii cawénica?

(Mt 18:1-5; Lc 9:46-48)

33 Néenee náiinu chacáalee jí'ineerri Capernaúm. Nayá'inaami cuíta ricúla, Jesús sáta léemiu nayá éewidenaicoo liájcha:

—¿Tána ijútau yáacoo iníjbaa lícui?

34 Ne jáiwa manúma nayái, jiníwata iníjbaa lícuu jútenaiu náiinuca tánhasha mawí cawénii wérri náiibicha.

35 Néenee Jesús liwáawai, limáida ná'a doceca, limá nalí:

—Tánhasha wówerrí quéecha nácu, arrúnai'inaa náishiirricuu quinínama yúcha, ya lishírrueda nalí quinínama.

36 Jáiwa libárrueda béewami nalí báqueerri samálita, jáiwa liwína linálicúlau jíni limá nalí:

³⁷ —Tánashia ríshibierri nují'inaa nácu báqueerri samálita léjta liéni, ríshibierri nuyá; ya liá'a ríshibierrecta nuyáni, jócai bábauja lirríshibia nuyá, ya léccchoo liá'a bánuerri nuyá.

*Ne liá'a jócaicta yáa wajúntani, yáairri wáajcha
(Mt 10:42; Lc 9:49-50)*

³⁸ Juan má'ee lirrú:

—Quéewidacai, wacába báqueerri jéderri demonio jijí'inaa nácu, ne jócaica wáajcha sói jíni, jáiwa waprúbibia liúcha jíni.

³⁹ Jáiwa Jesús éeba'ee:

—Jócai iprúbibia liúchani, jiníwata liá'a méderri jócai nacába cáji nují'inaa nácu, jócai éewa litáania máashii nunácueji.

⁴⁰ Ne liá'a jócaicta ya wajúntami, yáairri wáajcha.

⁴¹ Matuínaami tánashia yáairri írra áabai báasú shiátai iyá Cristo shínaaca, yáawai numá irrú liwáaliaminaa liwénijoo.

*Liá'a carrúnatai cáacoo jíconaashi rícula
(Mt 18:6-9; Lc 17:1-2)*

⁴² “Matuínaami tánashia wáneerri nacáacoo jíconaashi rícula náani áabi júbini éebidenai nunácu, Dios cástigaa liyá, sáictami náuca manuá yáaculani áabai íiba wérri liwánacoo nabájini linácula.

⁴³ Ne jicáajiquicta wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a liá'a wíchuerri jicáajiu; sáicai jiwárruacoo macáaji áacairra, ne jocubeecha chámái jicáajiyu jiáu jibárruacoo infierno rícula, chaléeni jóctala chichái éewa lichácacoo. [

⁴⁴ Chaléeni jóctala mánanali dalánai, ya chichái jócai chácacaju.]

⁴⁵ Ne jíibacta wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a liá'a wíchuerri jíibau; sáicai jiwárruacoo áacairra macáwa, ne jocubeecha chámái jíibayu jiáu jibárruacoo infierno rícula. [

⁴⁶ Chaléeni jóctala mánanali dalánai, ya chichái jócai chácacau.]

⁴⁷ Ne jituícta wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a liá'a jijédanica jituíu; sáicai jiwárruacoo bátui tuíshiyu Dios wánacaalactaca rícula, ne jocubeecha chámatus jituíyu jicáu infierno rícula.

⁴⁸ Chaléeni jóctala mánanali dalánai, ya chichái jócai chácacaju.

⁴⁹ “Jiníwata quinínama mináajoo nasálau chicháiyu, liwówau limáaca arrúnaa wabésunacoo íchaba cacháninai íibeji.

⁵⁰ Iwíduma sáicai; ne jáicta majúwacani, ¿chítá quéewau éewa iwána lisírbia bániu jíni? Iyá léjta iwíduma sáicaica, sáica iyá iyáwaacoo.”

10

*Jesús éewida linácu liá'a jocubeecha namáaca yáacau
(Mt 19:1-12; Lc 16:18)*

¹ Jesús jiáu Capernaúm néenee, jáiwa liáu Judea shínaa cáinabi ítala, cáiwia jiáctejcoo Jordán shínaa cáinabi ítala. Néeni néejoo náawacacoo lirrú ná'a chóniwenaica, jáiwa léejoo léewida nayái léjta liméda'uni séewirrinää.

² Aabi fariséobini narrúniu Jesúsru, quéewique'e nénedá nacába wáni, nasáta néemiu wáni washílicuerri léewacta limáaca línu, léjta wawítee bánuacu.

³ Jáiwa léeba nachuáni:

—¿Tána Moisés bánuua imédacai?

4 Namá'ee:

—Moisés máca néewaca namáaca naníinaiu, liá nalí áabai cáashta namáaca yáaca'inau.

5 Néenee Jesús ma nalí:

—Moisés yáa irrú liérra wánacaalashica liyá júrricacala iyá.

6 Ne quéechanacu'inaami Dios quénuda cáinabi, Dios quénuda washíalicuerri ya íinetoo,

7 Linácu jiliéni washíalicuerri shírriu lisálíjinaa yúcha ya litúwa quéewique'e cáinu liyá.

8 Ne nayá chámata léjta chóniwsenaica áabaiminaa nayája. Chá'a jóca chámata nayá mawiájani bácaicai.

9 Linácue jiliéni liá'a washíalicuerrica jócai éewa lishírrica liá'a Dios rúndanica.

10 Jái'inaami nayá cuíta rículai lishínaa éewidenaicoo sáta néemiu liyá linácue jiliéni.

11 Jesús má'ee nalí:

—Tánashia liá'a máaquerri línu ya licásau báquetoo yáajcha, liméda máashii líinayu runácula ruá'a quéecha nácu sáumica.

12 Ya íinetoo mácacta rúneerriu ya rucásau báqueerri yáajcha, chái cábacanaa ruméda ruinayu máashii.

Jesús yáa sáicai nalí ná'a sáamanaica

(Mt 19:13-15; Lc 18:15-17)

13 Natée Jesúsru áabi sáamanai lidúnunuqe'ini; ne ná'a éewidenaicoo jáiwa nacáita ná'a téenei lirrúni.

14 Jesús cába'inaami jíni liáni, íwirri liwówa ya limá nalí:

—Imáaca sáamanai ínu nulí, ya u'ipróbibia núchani, jiníwata ná'a éebidenai Dios nácu, léjta náani sáamanaica, jócai éewa náiinuminaa Dios néerra.

15 Yáawai numá irrú jócta éebida Dios nácu léjta náani sáamanaica, jócai éewa liwárroocoo néerra.

16 Jáiwa linácuda limá licú sáamanai, jáiwa liá nalí sáicai nayái licháanaa licáajiu nanácu.

Báqueerri washíalicuerri rícuerrri táania Jesús yáajcha

(Mt 19:16-30; Lc 18:18-30)

17 Jái'inaa Jesús jiáu liwína liájabau, báqueerri washíalicuerri cánacau línuca litýayu lirrú, lisáta leémui jíni limá lirrú:

—Quéewidacai sáicai, ¿tána arrúnaa numédacai quéewique'e nuyá Dios yáajcha mamáarraca?

18 Néenee Jesús ma lirrú:

—¿Táda jiá nují'inaa sáicai? Jiní sáicai, bácaí Dios.

19 Jiá léenaa ná'a Dios wánacaalau'uca: 'Ujíinua; Ujimá báquetoo yáajcha jiínua yúchau, (ujimá báqueerri yáajcha jiínirri yúchau léccchoo); ujinédu; ujiméda jinúma yúwicau báqueerri nácula; ujichálueda; cawáunta jisálíjinau ya jitúwa léccchoo.'

20 Néenee limá Jesúsru liá'a washíalicuerrica:

—Quéewidacai, quinínama liáni numédani icúulirruijicteji nuyá.

21 Néenee Jesús cába lirrú caníinaa licába liyái limá lirrú:

—Cháucta jírrú áabai rími mawí: Jiáu, jiwénda quinínama liá'a jiwáalianica ya jiá nalíni ná'a carrúni jináatanica. Jiwáaliaminaa méenaami chaléeni áacairrajoo. Néenee jíiu jijínanicoo nuájcha.

²² Néenee liá'a washiálicuerrica, línisa'inaa léemi liá'a Jesús máni lirrú, liúrrucueda liwówau liáwai máashii wérrica liwówa yáacoo, bájialaca rícuerricaní.

²³ Néenee Jesús cába ná'a lishínaa éewidenaicoo yéenai litéeji limá nalí:

—¡Tráawajui wérri nalí ná'a rícubinica nawárrua'inau Dios wánacaalactalaca!

²⁴ Néenee ná'a lishínaa éewidenaicoo nacáarrudau néemi lichuáni, ne Jesús éejoo limá nalí:

—Nuéenibi, ¡tráawajui wérri nalí ná'a máaqueñai nawówau warriúwa nácu nawárrua'inau Dios wánacaalactalaca!

²⁵ Tráawajui mawí báqueerri rícuerrirru liwárrua'inau Dios wánacaalactalaca liúcha léjta áabai caméeyu jócai éewa libésunacoo ishidui tuí rícueji.

²⁶ Néenee nacárrudau wérri néemicani namá'ee nalíwaacoo:

—¿Yáawaicta liáni, tana éewa lífinu Dios néerra?

²⁷ Néenee Jesús cába nalí limá nalí:

—Chóniwenai jócai néewa naméda liáni, ne Dios, léewaca liméda, ne Dios léewaca liméda quinínama.

²⁸ Jáiwa Pé'eru ma lirrúi:

—Wayá wamáacani quinínama liá'a wawáalianimica, quéewique'e wéewa wasíguia jiyá.

²⁹ Jesús éeba'ee:

—Ne yáawaiyi namá irrú matuínaami máaqueerricta nunácueji o nuchuáni nácueji sálwerrica limáacacta líibanau, o léenajinai, o léenajetoo, o lítuwa, o lisáljinää, o léenibi, o cainabi,

³⁰ lirrhibiaminaa lirrícu liéni éerrica, cien cuíta yúcha mawí, léenajinai, léenajetoo, lítuwanaí, léenibi ya cainabi, báawita namúrru iyá namédaque'e irrú máashii; ya liá'a éerri iinuerrica iwáaliaminaa cawicashi jócai amáarra.

³¹ Ne íchaba ná'a chóque'e cawéninicä, nayámina mawénini'inaa; ya íchabaminaa chóque'e ná'a mawéninimica, nayámina cawénini'inaa.

Jesús iuwadedeeri matálichu máanalicala'inaa liyá

(Mt 20:17-19; Lc 18:31-34)

³² Ná'eewoo Jerusalénra, Jesús jínerri éewidenaicoo béecha. Ne nayá cárrodenai, ne ná'a yáainecoo líshiirricu cárrouni. Jesús éejoo limáida ná'a doce éewidenaicoo báawachala, jáiwa líiwa nalí liá'a libésuna'inaacoo.

³³ “Léjta icábau'uni, wayá yáaineu Jerusalénra, chaléeni nuyá Washiálicuerri Dios Cíulee'inaca néntregaani'inaa nuyá nalí ná'a sacerdótebini wácanica, ya nalí ná'a quéewidacai ley shínaa, náwanaminaa náiuacojoni nuyá, ya nentregaaminaajoni nuyá nalí ná'a bájirra cainabi ítesanaca.

³⁴ Nacáidaminaa nuyájoo, náwídaminaa nuyá, náiuadaminaa nuyá ya náiuaminaa nuyájoo; ne matáli éerri yáwinaami nucáwiaminaujo máanalicalai yúcha.”

*Santiago ya Juan sátenai áabai sáicai
(Mt 20:20-28)*

35 Santiago ya Juan, Zebedeo éenibi, narrúniu Jesúlsru namá'ee lirrú: —Quéewidacai, wawówai jiméda walí áabai sáicai wasátani'inaa jiúcha.

36 Ne lisáta léemiu nayái:

—¿Tána iwówai numéda irrúi?

37 Namá'ee lirrú:

—Jimáca walí jiwána wawáacoo jiwánacaalactaca balíbalictaca báqueerri sáicaquicteji ya báqueerri apáulicueji.

38 Jesús éeba'ee:

—Iyá jocai yáa léenaa isátanica. Nuyá carrúni jináata'inaa namédaca ya náinua nuyá. ¿Iyá éenaa iméda carrúni jináata ya máanali iyá léjta nuyá?

39 Jáiwa néebai:

—Wéenani.

Jesús má'ee nalí:

—Iyá carrúni jináataní namédaca ya máanali iyá léjta máanali nuyá;

40 Ne iwáayu'inau sáicaquictejica o apáulicueji, jocai nutóca nuá irrú, ne ná'a nusáljinnaa wínani quéecha, náwa wáaine'inau néeni nárra.

41 Quéecha'inaami néemicani ná'a áabi diez éewidenaicoo, jáiwa íwirri nawówai Santiago yáajcha ya Juan.

42 Ne Jesús máida'ee nalí limá'ee:

—Léjta yáayu léenaani, náibi ná'a jocani éebida, ái wánacaleerri nayá já'a mawí máanui cábacoo náucha, ya ná'a máanuini cábacoo áacai nacábacoo áabi yúcha.

43 Ne iibicha jocai éewa chácaarra. Báawacha wáucha, iyá, liá'a wówerri máanui limédacoo iibicha, arrúnaa lisírbia quinínamartru.

44 Ne liá'a iibicha wówerri limédacoo cawéniyu arrúnaa lishírueda áabirru.

45 Jiniwata Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, iinuca jocai nasírbia nulí, nuyá iinuerri nusírbiaque'e nalí, ya máanali nuyá quéewique'e nuwáseda íchaba jíconaa.

*Jesús chúni Bartimeo matuýiica
(Mt 20:29-34; Lc 18:35-43)*

46 Liáwinaami Jesús finu áabai chacálee rícula jí'ineerri Jericó náajcha ná'a lishínaa éewideneu. Jáyaali najiáu Jericó rícula, íchaba chóniwenai yáajcha, néenee báqueerri matuýii jí'ineerri Bartimeo, licúulee liá'a Timeoca, wáairriu liyáca iníjbaa éemanacu sáterri warrúwa chóniwenai yúcha.

47 Léemi'inaa liyáca Jesús Nasaret sái, néenee limáida liá'a matuýiica limá'ee:

—Jesús, David táqueerrimi, carrúni jináata jicába nuyá!

48 Néenee íchaba cáita liyá quéewique'e manúmata liyáca, ne limáídada danáanshiyu mawí:

—Jesús, David táqueerrimi, carrúni jináata jicába nuyá!

49 Néenee Jesús bárruawai limá'ee:

—Imáida lirrú.

Néenee namáida lirrú matuýiica namá lirrú:

—Cadánani, jiwówa, jibárroo, limáida jirrú liá'a Jesúscia.

50 Néenee liúca lishínaa sábanawai léjta ruana liá'a Bartimeoca léenu libárruacoo línu Jesús néerra.

51 Néenee Jesús sáta léemiu jíni limá lirrú:

—¿Tána jiwówai numéda jirrúi?

Liá'a matuýiica limá Jesúsrú:

—Nuwácali, nuwówai nucábaca báaniu.

52 Néenee Jesús ma lirrú:

—Jéewa jiácuwai. Nunísá nuchúni jiyái jéebidacala nunácu. Madéjcanaa léewa licábaca liá'a matuýiica liáu Jesús yáajcha iníjbaa lícui.

11

Jesús wárroo Jerusalénra (Mt 21:1-11; Lc 19:28-40)

1 Quéechá'inaami urruní nayá Jerusalénru, á'a chacáalee Betfagé ya Betania rícu, urruní lirrú liá'a Olivos shínaa awácaca, Jesús bánuá chámata lishínaa éewidenaicoo,

2 limá'ee nalí:

—Yáayu'u áabai chacáalee píitui rími júntami, iwárruaminau néerrajoo ínuminaa áabai burro bájerriu, jíni írracajiu íta'aa újnibii. Iwásedani ya ta índaque'e jíni.

3 Ne áabi sácta neémi iyá tánda imédani, imá nalí wawácalirru náani, ne liyálalimín léejueda irrújoni.

4 Jáiwa náawai, náiiu linácu liá'a búrroca cáaye rícu, bájerriu cuítá númera lícu, jáiwa nawáseda jíni.

5 Áabi yáaine nayá néeni nasáta néemiu nayá:

—¿Tána imédat? ¿Tánda iwáseda liárra búrroca?

6 Ne néeba nachuáni léjta Jesús máyu'u nalí; jáiwa naínda náacuwai.

7 Néenee namáaca náabalau burro íta'aa ta natée Jesúsrú jíni. Jáiwa Jesús írrau burro íta'aa.

8 Íchaba dáquinia náabalau iníjbaa lícu, liá'a Jesús bésunactacoo, ya áabi dáquinia áicuba nácai nawíchua bacháida lícu.

9 Ya ná'a yáainecoo libéecha ya líshirricu, namáídada'ee:

—¡Cawéni wérri! ¡Sáicai wérri íñuerri lijí'inaa nácu Wawácali Diosca!

10 ¡Sáicai wérri línuca liá'a wánacaleerrica, léjta wawérri Davidmi wánacaalactamica lishínaami saictai wérri! ¡Cawéni wérri Jesúsrú áacairra!

11 Jesús wárroo Jerusalénra jáiwa liáu templo néerra. Licábadeda líteejiu néenee ta liácoo Betania néerra náajcha ná'a doce éewidenaicoo, níwata jái táicalacai.

Jesús mándisierry higuera jiní íta (Mt 21:18-19)

12 Áabai éerri ricúla, najiá'inaamiu Betania rícueji, Jesús síntia ínáashi.

13 Déecucheji licába áabai higuera cabáinai, jáiwa lirrúniwai licába cátactani, ne línu licába liyáwoo libáinaaca, jócalá léerdi liá'a lítau.

14 Néenee limá higuérarrui:

—¿Jiníminala mawiá éejoo líiya jíta mawiá!
Lishínaa éewidenaicoo néemini.

*Jesús yúca templo rícura ná'a wéndenaica
(Mt 21:12-17; Lc 19:45-48)*

15 Liáwinaami Jesús iinu Jerusalénra náajcha ná'a lishínaa éewidenaicooca. Quéecha'inaa liwárruacuwai (lishínaa patio ítala liá'a) templo máanuica, néenee licába ná'a wéndenai néeni ya ná'a wénenai léccchoo. Néenee ya ta liúca bináawala jíni. Lináawida nashínaa mésa ná'a cámbianai warrúwa chóniwenairru, ya náarrubai ná'a wéndenai paloma,

16 jócu linda jiní'eeca bésuneerriu templo rícueji tánashia natéenii.

17 Néenee léewida nayá limá nalí:

—Jái tánacuwai,

'Núbana jí'inaamínaa cuíta na'óracta'inaa ná'a quinínama chóniwenai yéenai cáinabi itá'aa',

ne iyá médani léjta áabai útawi canédibini shínaa. (Jesús ma nalí liáni ná'a wéndenaica nachálujuedacala chóniwenai.)

18 Néemi'inaa liá'a Jesús médani ná'a sacerdote wácanai ya ná'a quéewidacai ley shínaa, néenee namúrru chítashia náiiuuau'u'inaa Jesús jíni, cáarrucuaa nacábacani, níwata quinínama chóniwenai cáarrudau néemi léewidacala, sáicta néemi léccchuni.

19 Ne cataáwaca'inaa, Jesús jiáu lirrícucha liá'a chacáaleeca lishínaa éewidenaicoo yáajcha.

Higuera máataica míishiyii

(Mt 21:20-22)

20 Manúlacai'inaami néejoo nabésunacoo higuera júntami, jáiwa nacába jíni míishii lijíchu yáajchau.

21 Néenee Pé'eru, lédacanuu bésuneerricoo, limá'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, jicábate, liá'a higuera jimándisiani míishiyii.

22 Jesús éeba'ee:

—Éebida Dios nácu.

23 Ne báqueerri chóniwerri éebidacta liwówa yáajchau Dios nácu éewerri limá lirrú liáni dúulica: '¡Cachéerra, jichánau manuá yáacula!', ya yáawaa léebidaca chámínaa libésunacoo léjta limáyu.

24 Tándawa numá irrú quinínama liá'a isátani Dios yúcha, éebidani jái fínucai, ya irríshibiaminaajoni.

25 Ne jáicta isáta iyá Dios, ipérdonaa yáacau jáicta máashii imédani irrúwacoo, quéewique'e isálíjinaa yáairri áacai liméetuaque'e ijíconaa léccchoo. [

26 Ne jóctaca ipérdonaa, chacábacanaa isálíjinaa yáairri áacai jócai lipérdonaa ijíconaa léccchoo.]

Liá'a wánacaalacta Jesús shínaa

(Mt 21:23-27; Lc 20:1-8)

27 Liáwinaami liáni néejoo Jerusalénra. Nácula Jesús jínaniu templo rícu, jáiwa narrúniu lirrúi ná'a sacerdótebini wácanai, ná'a quéewidacai ley shínaaca, ya ná'a salínaica,

28 ya nasáta néemiu wáni:

—¿Tána wíteeshiyu jiúqueda nashínaa ná'a cawéndacani templo rícu? ¿Tána yáa jírrú wíteeshi jimédaui'inaani?

29-30 Jesús éeba'ee nachuáni:

—Nuyá léccchoo nusáta nuéemu iyá: ¿Tána bánua Juan Bautistaca, Dios o washiálicuenai? Éeba nulíni. Ne iiwacta nulíni, nuyámina léccchoo nuíwaminaa irrú tánashia wíteeshiyu numéda léji liéni.

³¹ Jáwa nachánau najútacoo nayá wáacoo: “Ne wamácta lirrú Dios bánuani, limáminaajoo: ‘Néenee, ¿ne tánda jóca éebida lirrúi?’

³² Ne wamácta washiálicuenai bánuani,” iiwirriminaa chóniwenai wówa wáajcha, quinínama yáine léenaa yáawaiyi, Juan táania yáawaiyi Dios rícueji.

³³ Jáwa néeba Jesúsrui:

—Jócu wáa léenaa.

Néenee Jesús éebai:

—Ya nuyá chajá'a jóca nuíwa irrú tánashia wíteeshiyu numéda léji liéni.

12

*Lí'a licábacanaaca ná'a catráawajaacanica máashiicanica
(Mt 21:33-36; Lc 20:9-19)*

¹ Jesús litáania nalí licábacanaayu. Limá'ee nalí: “Báqueerri washiálicuerri liáabana uva yáanai, jáwa lirríjueda litéejii; lichánau lichúni liárrui limédacta'inaa vino, jáwa libárrueda áabai torre quéewique'e litúyacani quinínama. Néenee liá nalí jíni lishínaa shínaashiwiá áabi tráawajadorbinirru, jáwa liáwai.

² Leérdi'inaami náawaqueda banácali íta, libánua báqueerri lishínaa tráawajadorru yáairri liájcha, lisáta náucha ná'a cáabanacani lishínaa cáiñabi íta'aa, léenaa liá'a shínaashi éenaaca banácali íta litócani'inaaca.

³ Ne jáwa nawína liyái, náinuedaque'ini nabánuani cháaji macáaji rícu sái.

⁴ Néenee liá'a liwácalica libánua báqueerri léenaa, ne liáni nawánani catúca liwíta nácu ya nacáitadeda liyái.

⁵ Libánua báqueerri jáwa náinua jíni. Liáwinaami libánua áabi íchabani; ya áabi nabásedani ya áabi náinuani.

⁶ “Újnibii limáacau lirrú báqueerri: Licúulee, caníinai wérri licábaca. Último libánua liyá lipénsaa lirrúwoo: ‘Cájbami cawáunta nacába liáni nucúuleeca.’

⁷ Ne namá nalíwoo, ná'a cáabanacanica: ‘Lé'inaa léju liáni ríshibierri'inaa liá'a máacaderricoo jáicta máanali lisálíjinaajoo, wáinuani washínaa áani quinínama.’

⁸ Jáwa'ee nawína jíni, náinua jíni ya náuca jíni limáashiicaimi bináawala banácali yúcha.

⁹ “¿Ya tána imá irrúwoo tána liméda liá'a liwácali liá'a banácalica? Ya liámina líinuaca ná'a cáabanacánica, liámina liá'a banácalica áabirru.

¹⁰ “¿Jóca iliá icábau liá'a Dios chuánica? Limáctaca: ‘Cristo léjta liá'a íibaca nacháninica ná'a camédacacaica, liyá'inaawa íiba chúnsei sáicaca.’

¹¹ Liáni limédati liá'a Wánacaleerrrica, ya wayá cárrudenuai.”

12 Néenee ná'a wánacaleenai judíobini nawówai'e natée Jesús preso, jiníwata náaca léenaa liméda licábacanaa nanácula. Ne cáarru nayái chóniwenai náueji, néenee namáaca jíni, ya náawai.

Linácu liá'a napáidau impuesto

(Mt 22:15-22; Lc 20:20-26)

13 Nabánuua Jesús ná'a áabica fariséobinica ya lishínaa néenaa ná'a Heródesca, quéewique'e nawána limá áabata náucae'e linácue jíni.

14 Nayá janárra ma lirrúni:

—Quéewidacai, wáa léenaa jimáni yáawaiyi, jocala jínda natée jiwithee jiní cáarrucala jicába chóniwenica, áabenaacala jimédacoo quinínama chóniwenai yáajcha. Jiyá éewiderriu yáawaa léjta Dios máyu'u. ¿Sáicai wérri wapáidacta impuesto lirrú liá'a romano wácalirru, o jócta wapáida? ¿Arrúnaa wapáida o jócuwee wapáidaní?

15 Ne Jesús, yáirri léenaa nawówaicala naméda lirrú máashii, limá nalí:

—¿Tánda iméda nulí trampa? Índa nulí áabai moneda nucába áani.

16 Natée jíni, ya Jesús ma nalí:

—¿Tána náani léjí liérra ya liérra jí'inaa tánerricoo lináni nácu?

Namá'ee néebacani:

—César, romanobini wácali.

17 Néenee Jesús ma nalí:

—Ne yáa lirrú liá'a César tánashia lishínaa, ya Diosru liá'a lishínaa léccchoo.

Ya liá'a léebau náuchani nacáarrudau wérri néemicani.

Liá'a nasátau néemiu linácu liá'a nacáwiactacoo

(Mt 22:23-33; Lc 20:27-40)

18 Néenee náau nacába Jesús áabi néenaa ná'a saduceoca. Namá'ee náani ná'a o máanalínica jócani éewa nacáwiacoo mawiá; tada náau nalí namá'chá'a:

19 —Quéewidacai, Moisés máacani tánerrriu báqueerri washiálicuerri máanalí cainui ya jiní licúulee ruájcha ruá'a línuca, liá'a léenajirrica liwínaminaa línu ruá'a máanirriuca, ná'a léenibi jiáinecoo, máaqueñaimicoo léenibiyu liá'a léenajirri máanalimica.

20 Wée sáicai wérri, áitee já'a siete léenajinai, liá'a quéecha nácu sáica cáserrriu, jáiwa máanalí jíni jocai máaca licúuleu.

21 Néenee liá'a líshirricusaica licásau ruájcha ruá'a márnrriuca, liyá chái máanalíca jiní máacani licúuleu. Chacábacanaa liá'a báqueerri léenajirri líshirricusai léccchoo,

22 ya náajcha ná'a sieteca; ne jiní wérri éeneerri limáca licúuleu. Néenee máanalí ruá'a línumica.

23 Wée sáicai wérri, jáicta rucáwiaujoo, nayá náajcha wáacojoo báaniu, ¿Tánashia néenaa náani rúnirri'inaa náani sieteca yéenaimi ruájcha cásenaimiu?

24 Jesús má'ee nalí:

—Iyá yúquenai wérri iyáca, jocala yáa léenaa liá'a tánerricoo ya liá'a Dios wíteeaca.

25 Jáicta máanalini cawiaujoo, ná'a washiálicuenica ya ná'a iinaca jocuminaa nacásau, ne chámínaa nayá léjta ángelbini yéenai áacairra.

26 Léjta jáicta máanalini cawiaawai, ¿Jócu iliá iyá, liá'a cásashta Moisés tánanimica? Moisés cábainaami áabai banácali éemacoo liyáca ne jiní

bálanaa. Dios má'ee Moisésru: —Nuyá jáa liérra Dios néebidanimi nácu liá'a Abrahámca, ya Isaac ya Jacob.

²⁷ ¡Ya Dios jócai máanalini shínaa, Dios nashínaa ná'a cáwinica! Tándawa iwítee wérri iyá yúquerriu liyáca. Dios má'ee chá'a áawita máanalini nayá, cáwiniyaca.

*Liwánacaala mawí cawéni wérrica
(Mt 22:34-40)*

²⁸ Lirrúniu Jesúsr u báqueerri néenaa ná'a éewidenai Moisés chuáni éemerrimi Jesús méda yáacau'u chóniwenai yáajcha. Liá'inaa léenaa Jesús éeba nachuáni sáica, néenee lisáta léemiu jíni lécchoo limá'ee lirrú:

—¿Tána náiibicha ná'a Dios wánacaalau'u cawénii mawí quinínama yúcha?

²⁹ Ne Jesús ma lirrú:

—Le Dios wánacaalau'u cawénii mawí quinínama yúcha liáni: 'Israel shínaa chóniwenai, éemite liáni: Wawácali, washínaa Dios, Wawácali Dios bácai rími.'

³⁰ Táda arrúnaa caníinaa jicába jiwácali Dios quinínama jiówá yáajchau, quinínama jicáwica yáajchau, quinínama jiwítee yáajchau ya quinínama jidánani yáajchau.' Liyáwa Dios wánacaalau'u cawénii mawí quinínama yúcha liáni.

³¹ Ya liá'a yéerri líshiirricu liá'a Dios wánacaalau'u cawénica cha léjta liáni: 'Arrúnaa caníinaa jicába áabi léjta jiyá jájiu.' Jiní áabai Dios wánacaalau'u mawí cawénica náuchaja liáni.

³² Néenee liá'a éewiderri Moisés chuáni ma lirrú liá'a Jesúsca:

—Sáicai jimáca, Quéewidacai. Yáawaiyi jimácaa bácai rími Dios, jiní báqueerri mawí liúcha.

³³ Arrúnaa caníinaa wacába Dios quinínama wawówa yáajchau, ya quinínama wawítee yáajchau, ya quinínama wacáwica yáajchau ya quinínama wadánani yáajchau. Arrúnaa caníinaa wacába wayácchuniu léjta wayá jájiu. Cawénii mawí náucha ná'a cuéshinai wéemani wáa Dirosruni, ya quinínama náucha ná'a áabata náindani altar ítala.

³⁴ Jesús cába'inaa liá'a quéewidacai ley shínaaca, léeba liwítee sáicaiyu jíni, néenee limá lirrú:

—Jócai déecucha yáaca Dios wánacaalactalaca.

Néenee ná'a éemenai nayácani, jócu ná'a nawówau nasátau néemiu liá'a Jesúsca.

*¿Tána lisálíjinää báinacu sánami liá'a Mesíasca?
(Mt 22:41-46; Lc 20:41-44)*

³⁵ Jesús yéerri liyáca templo rícu éewiderri liyáca, ya lisáta léemiu:

—¿Tánda namá ná'a quéewidacaní ley shínaaca lécalá liá'a Mesíasca néenaa ná'a Davidca?

³⁶ Le Davidja liérra, táanierri Espíritu Santo dánaniyu limá'ee:

'Liá'a Diosca limá nushínaa cawánacaalacai:

Jiwáau nulí sáicaquictejica,
cáashia nuwáalia jijínaiu jiájabalau'.

³⁷ ¿Chíta quéewau liá'a Mesíasca David cúuleequi jiníni, liyá jájiu limáni liwácalica? Ná'a chóniwenai, íchabani néemi nawówau yáajchau Jesús chuáni.

*Jesús liá najíconaa ná'a quéewidacani ley shínaaca
(Mt 23:1-36; Lc 11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ Jesús má'ee já'a léewidacta liyáca: "Itúyau náucha ná'a quéewidacani shínaa leyca, ná'a wówenai namáacoo machénita náabala ya natáaque'e sáica nawówa yáajchau plaza rícu.

³⁹ Níwenai yáarrubaishi mawí sáicaca sinagoga rícu, ya níwenai liá'a yáarrushi mawí sáitaca ya iyácaishi sáicaica.

⁴⁰ Ya néda náabana ná'a máanirrinica, nawówaiyu ta ná'a óraca machéni. Nayá rishíbenai'inaa carrúnatabee máanui mawí."

*Ofrenda rushínaa ruá'a máanirriuca ruyá carrúni jináatau
(Lc 21:1-4)*

⁴¹ Jesús yéerrite lijúntami ná'a'acaja náawaquedani rícu warrúwa nachúnique'e liyú templo, licába liyáca náayu'u warrúwa lirrícula. Íchaba rícupini yáa íchaba warrúwa.

⁴² Jáiwa'ee ruínu báquetoo máanirriu carrúni jináatau, jáiwa'ee ruácaja rícula chámali moneda rími cobre, jinítai wéni.

⁴³ Néenée Jesús máida lishínaa éewidenaicoo, ya limá nalí:

—Ne yáawaiyi numá irrú ruáni máanirriuca carrúni jináatau yáichoo lirrícula mawí máanui náucha ná'a áabibica;

⁴⁴ ne yáainai quinínama liá'a sóbrerri nalí, ne ruyá carrúni jináatau ruáni quinínama carrúni jináataiyu ruyáu'inaa.

13

*Jesús tíwadeda linácu liá'a templo cárralerri'inau
(Mt 24:1-2; Lc 21:5-6)*

¹ Jesús jiá'inaamiu templo rícura, báqueerri néenaa ná'a lishínaa éewidenaicoo limá Jesúru:

—¡Quéewidacai, jícábateja íiba ya cuíta máanui namáni sáiquitani!

² Jesús éeba'ee lirrú:

—¿Jicába náani cuíta máanui namánica? Ne jócai éenaa lichánacu linácula íiba líta'aa wáacoo. Quinínama cárralerri'inau.

*Jócai icába cáji libéechalau amáarractala'inaa cainabi
(Mt 24:3-28; Lc 21:7-24; 17:22-24)*

³ Jáiwa náawai awáca íibirra jí'ineerri Olivos, yéerri templo júntami. Jesús wáairri ya Pé'eru ya Santiago ya Juan ya Andrés nasátani néemiu báawacha

⁴ chacálita'inaa libésunau jiliérra, tánashia lishínaa señal liá'a bésuneerri'inaacoo urrúniuictacani.

⁵ Jesús éeba'ee limá'ee nalí: "Cá'wa yúchaujoo jiní béecha chálujueda iyájoo.

⁶ Jiníwata íinuenai'inaa íchaba ménai nuyája liéni Cristo. Namá'ee nuyája liáni Cristoca, nachálujueda'inaa íchaba chóniwenajoo.

⁷ "Jáicta éemi jináawiu íibana áanijoo ya chaléenii, u'icáarrudau. Arrúnaawa chácani, libésunacoo, ne jócai amáarra újnibi.

⁸ Jiníwata áabi cainabi íinua yáacaminau áabi cainabi júnta, ya áabi chóniwenai naméda jináwiu nalí wáacoo, ya cainabi cúsuu matuinaami, já'inaa ínaaishi. Liyáminaa wacábani quéechanacu carrúnatabeeca.

⁹ "Itúya iyáu; jiníwata ná'a'inaa iyá nalí ná'a wánacaleenaica carrúnatanica ya básaida iyá sinagoga rícu léchchoo. Nawánaminaa

yáacoo nanáneewa ná'a wánacaleenaica ya reybini náneewa éebidacala nunácueji; cháminala éewa itáania éebidau'u nunácu nanáneewa.

¹⁰ Quéechanacu jóctanaa amáarrajaní, liá'a chuánshica wásedeerrica arrúnaa cáiwanacani quinínama cáinabi.

¹¹ Ne u'urrúni iwówa iyá lináuce liá'a imánica jáicta néntregaa iyájoo lirrú liá'a carrúnataica. Jáicta nasáta néemiu iyá, imáyu liá'a Dios wánani imáca, jiníwata jócta iyá táania léja liá'a Espíritu Santo táanierrí'inaa nalí irrúcueji.

¹² Néenajinai wáacoo néntregaaminaa néenajinaiu náiiuinuaque'inini, ya nasáljinaa néntregaa néenibiu léccchu; ya ná'a náenibica nanáwaminau náiiuinua nasáljinau.

¹³ Quinínama chóniwenai máashii nacába iyá éebidacala nunácu; ne liá'a bárruerricoo machácani cáashia quiníctala mawiá, liyámina wásedeerri'inau.

¹⁴ "Jáicta icábajoo línuminaa liérra chóniwerri máashiicai wérrica, Dios jínaica. Liwárruaminau Dios íibana licúla, jóctala léewa liwárruacoo, —Liá'a liérrica léemini—, jáicta libésunau léju liáni, ná'a yéenai Judea rícu, náau awáca íibirra nabáyacoo,

¹⁵ ya liá'a yéerrica líibana licu jócu limúrru lishínau, jiníwata liyáali éerri carrúnatai wérri'inaaca, cánacau ibáyacoo.

¹⁶ Néenee liá'a yéerri bacháida lícu jócu léejoo líibana néerra liáwaqueda líibalau.

¹⁷ ¡Carrúni jináatani ná'a íinaca máanuini yáawai, ya ná'a wáalenai sáamanai írenai náini!

¹⁸ Isátau Dios yúcha jócubeecha uniábi yáajini,

¹⁹ jiníwata liyáali éerrica bájalai cacháninaca, jócai wacábacaji líta'aa liéní cáinabi limédanica, jiníminaa mawiá chí.

²⁰ Jóctata Dios wána amáarraitai liyáali éerrica, jiníminata wásedeerriwai; ne amáarraitai nanácueji, ná'a lishínaacoo liníwanica, jócubeecha Carrúni jináata bájiala nayá.

²¹ "Ne jáicta mairri irrú já'a 'Cristo liéní yáá áani, o icábateni liá'a yáá á'a', u'éebidani".

²² Jiníwata náiiuminaa chóniwenai máinei'inaa nayáca'ee Cristo, ya íiwadedenai chuáni báawachala. Namédaminaa íchaba señal ya méenaami, quéewique'e nachálujueda chóniwenai, áawita néewacta ná'a Dios wínanica.

²³ ¡Cá'wa yúchaujoo! Quinínama liáni nunísani nuíiwa irrúi jóctanaa libésunajau.

Léejuctacoo Washiálicuerri Dios Cíuleeca

(Mt 24:29-35,42,44; Lc 21:25-36)

²⁴ "Ne liyáali éerri'inaa, libésunactacoo carrúnatacaica, liá'a cáiwiaca lichácaminau, liá'a quéerrica jócai'inaa quéena,

²⁵ ya sáalii cáinenau áacai ya ná'a quinínama yáinai áacai nachéchinaminau léccchu.

²⁶ Néenee nacábaninaa nuyá Washiálicuerri Dios Cíuleeca línu'inaa sáanai íibeji lichúnícayu lidánanyu.

²⁷ Nubánuaminaa nushínaa ángelbiniu, náawaquedaminaa ná'a nushínaa chóniwenica quinínama cáinabi íta'aa, quinínama licúchui rícu liá'a cáinabica cáashia último licúchui rícueji áacairranaa.

28 "Éewidau linácu liáni licábacanaa áicuba báinaca: Jáicta icá'a libáinaa páquiwai wáa léenaa ái urrúni camuí. (Cháwa'ee Israel shínaa cínabí íta'aa).

29 Chacábacanaa, jáicta icábai libésunacoo liá'a nuíwani irrú, yáa léenaa urrúni nuínuca, Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

30 Numá irrú yáawaa quinínama líerra bésuneerri'inau yáawaa jótancaa máanali ná'a chóniwenainaica cábenai liáni bésuneerricoo liyáca.

31 Quinínama cínabí ítasai ya éerri rícu amáarrai'inaa, ne nuchuáni arrúnaa licúmpliacoo.

32 "Ne liá'a éerrica ya liá'a horaaca jiní yáa léenaa, báawita ná'a ángelbinica yéenai áacai, báawita Licúulee. Bácai yáa léenaa liá'a Lisáljinacaaca.

33 "Tanda, arrúnaa iyá cárbitui yáca icábadeda iyáca, jótca yáa léenaa chacálishia nuínujoní.

34 Chái cábacanaa léjta báqueerri washiálicuerri, yáairrictau liyácani bájirra cínabí ítala, licárgueda lishínaa tráawajadorbiniu natúyaque'e líibana. Bácainaa nabánua natráawajaaca ya libánua liá'a catúyacai cuíta núma cáberri liyá línuquicta.

35 Chacábacanaa, cárbitui yáca, jótca yáa léenaa chacálishia nuínojoní nuyá cuíta wácalica, jótca samásamanaa, jótca béeewami táayebée, jótca á'a cawáamai máidactaca, jótca manúlacaiba;

36 jócubeecha nuínu walíqueda nuínu'inaacu máinei iyáca.

37 Liéni nuíwani irrú, nuíwani irrú quinínama: ¡Cáwique'e ituí yáca quinínama!"

14

Nacúmida yáacau nawínaque'e Jesús preso

(Mt 26:1-5; Lc 22:1-2)

1 Cháucta chámái éerri liyáali lishínaa sáictacta nawówa lijí'inaa pascuaca, náayacta'inaa liá'a páanica jócái mûrracau. Ná'a nawácanaina, ná'a sacerdótebinica ya ná'a quéewidacaní ley shínaaca náawacau natáania nalí wáacoo, chítashia néewoo nawínaque'e Jesús natéequ'e cuíta manúmai rículani, númeru yúwica nácueji ya náiinuuae'inini.

2 Ne áabi má'ee:

—Jócaita fiesta éerdi rícu, jócubeecha íiwrri chóniwenai wówa naméda máashii.

Báquetoo íinetoo nuádeda juménibee Jesús nácu

(Mt 26:6-13)

3 Jesús yáairriu Betániala, Simón íibana néerra, liá'a Simónca wáalierrimite lepra; nácula liwáau mésa nácula, ruínu báquetoo íinetoo índechoo áabai frasco alabastro yúsai cashiámui juménibeyu jí'ineerri nardo liyáwoo, cawéni wérri. Lisúrirria liá'a frascoca léewaque'e liméecucoo ya linuádeda liá'a juménibeca Jesús wíta nácu.

4 Áabibi ná'a yéenei néenei íiwrri wówa, namá'ee nalí wáacoo:

—¿Táda namáshida liá'a juménibeca?

5 Éewerricta wawéndaca áabai camuítia liwéni liá'a tráawajuca, quéewique'e nayúda ná'a carrúni jináatanica.

Ya táania máashii runácula ruá'a íinetooaca.

6 Ne Jesús má'ee:

—Imáacani; ¿tánta ijódiani? Liáni rumédani nulí sáicai wérri.

7 Ne ná'a carrúni jináatanica arrúnaa iyá íibi, ya éewani iméda irrú sáicai táshia éewacta jiníni; ne nuyá jócaí'inaa nayá íibi mamáarraca.

8 Ruáni iinetoooca le ruénani rumédacaja liáni: Rujúsueda nunácu juménibee jóctanaa naquéni nuyá.

9 Ne yáawaiyi numá irrú, táshia nácula cáinabi jíni táshia náiiwadedacta liá'a chuánshica wásedau'inaacoo, nataaniaminaa runácu ruá'a iinetoooca liá'a rumédanica, chámmina nédacanicoo runácujo.

Judas fréserry léntregaa Jesús

(Mt 26:14-16; Lc 22:3-6)

10 Judas Iscarioteca, néenaa ná'a doce éewideneu, yáairri licábaca nawácanai ná'a sacerdótebinica quéewique'e chítashia léewoo'u léntregaa nalí Jesús.

11 Néemi'inaami, síita nawówa ya nafrésia náa lirrú warrúwa liá'a Judasca, liyá prínsipierra limúrru liyáalimi sáica léntregaaque'e Jesúsca.

Liá'a santa cena Wawácali shínaaca

(Mt 26:17-29; Lc 22:7-23)

12 Quéechanacu áabai éerri liá'a fiestaca náayacta liá'a páanica jocai náarru limúrracau'u, quéecha'inaa náiinua liá'a cordéroca pascua shínanaaca, ná'a éewidenaicoo nasáta néemiu Jesús:

—¿Tanácucha jiwówai jiyá jíni wáacoo waméda liá'a iyacashica pascua shínanaaca jirrú jíni?

13 Néenee'e libánua chámata lishínaa éewidenaicoo ma nalí:

—Yáa namówai lirrícula liá'a chacáaleeca. Néeni iinujoo báqueerri washiálicuerri téerri áabai cántaru shiátai; yáau líanai,

14 táshia liwárruactau jíni, imá lirrú liá'a cuíta wácalica: 'Liá'a quéewidacai lisáta léemiu: ¿Tanácucha liyá jíni liá'a cuartoca nýyacta'inaa nushínaa éewidenaicoo yáajchau pascua íyaninaaca?'

15 Liyá líyadaminaa irrú liá'a piso áacaica áabai cuarto máanui, ichúnini ya listo náayacta'inaa cena. Iméda árra quinínama liá'a arrúnai'inaa wáayaca.

16 Néenee ná'a éewidenaicoo jáiwa náawai chacáalee rícula. Náiinu quinínama léjta Jesús máyu'u nalí, ya naméda liá'a cenaca pascua shínanaaca.

17 Quéecha'inaa samáacai, línu liá'a Jesúsca cuarto rícula lishínaa doce éewidenaicoo yáajchau.

18 Nácula'ee nawáacoo náayaque'e Jesús má'ee nalí:

—Yáawai'inaa numá irrú, ái báqueerri íibi já'a íyeerri nuájcha éntregueerri'inaa nuyá náiinuaque'e nuyá.

19 Néenee máashii nawówai ná'a éewidenaicoo nasáta néemiu liyá bácainaa namá'ee:

—¿Nuyáminaani? Báqueerri ma léccchoo: —¿Nuyáminaani?

20 Jesús ma nalí:

—Báqueerri íibi iyá doceca íyeerri nuájcha lirrícu liáni mitájiaca.

21 Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, iinuerri Dios néenee yáairri'inau máanalica léjta litánu'u Dios chuáni rícu. Ne máashii

wérri lijiácoo lirrú liá'a washiálicuerri léejueda'inaa náiinua nuyá. Sáictaminaata jíni jóctata lijiáwai liá'a washiálicuerrica cáinabi íta'aa.

22 Nácula náaya ná'a éewidenaicoo liájcha liá'a Jesúsca, liwína páani, liá Diosru sáicai linácu liá'a páanica. Linísa'inaa liá Diosru sáicai linácu liá'a páanica, litúcuedani liá nalí, limá'ee:

—Íyau, nuíinää waliérra.

23 Néenee liwína vino áabai báasu liá Diosru sáicai linácu. Linísa'inaa liá Diosru sáicai linácui, liá jíni nalí náiirra quininama báasu rícueji.

24 Limá nalí:

—Liáni wówerri limáaca nuírranacaalani, nuádedani'inaa íchaba jíconaashi náueji. Liyú liáni firraica, numéda nuyá léjta Dios máyu'u numédaque'ini quéewique'e numéetua íchaba jíconaa.

25 Yáawaayii numá jóca nuírra liábi liá'a uvaca mawiá ne liyáali éerri'inaajoo nuírra liábi liá'a wáaliica chaléeni áacairra Dios wánacaalactalaca.

*Jesús tíwa Pé'erurru libáyaque'e lináawa liá'a Jesúsca
(Mt 26:30-35; Lc 22:31-34)*

26 Quéechá'inaa narrába áabai shímashi, jáiwa najiáu cuíta lícucha náau áabai dúuli néerra jí'ineerri Olivos.

27 Néenee'e Jesús má'ee nalí ná'a éewidenaicoo:

—Quinínama iyájoo yúrrucuedaminaajoo iwówaujoo nunáueji wáalee táayee, imáaca nuyá bácai, jiníwata jái tánacuwai wanácu: 'Nuínuaminaajoo léju liá'a pastorcojoo,
náju ná'a ovejaca nacáarraliaminaujoo.'

28 Ne quéechanacu jáicta nucáwiaujoo, nuáuminaajoo ibéechajoo Galilea rículajoo.

29 Néenee'e Pé'eru má'ee Jesúsrú:

—Áawita náurrucueda nawówaujoo quinínamajoo namáaca jiyá bácai, nuyá jocai'inaa.

30 Néenee'e Jesús éeba'ee Pé'eru chuáni: —Yáawaiyii numá jírrú jiyá, wáalee táayee, jóctanaa limáida chámachu liá'a gáayuca, jíbáya jináawaujoo matálichujoo nunáueji, jocala yáa léenaa nunácu.

31 Ne limá'ee Jesúsrú danáanshiyu mawí:

—Áawita rúnaa máanali nuyá jiájchajoo, jóca nuéjoo nubáya jináawa mawiá.

Quinínama cha namácai.

*Jesús óreerri Getsemaní néeni
(Mt 26:36-46; Lc 22:39-46)*

32 Jáiwa náawai chaléeni jí'ineerri Getsemaní. Jesús ma lishínaa éewidenaicoorru:

—Iwáayu íchaitaa áani nácula, nuáu nu'óracoo.

33 Ya litée Pé'eru, ya Santiago ya Juan, ya néenee lisíntia bájiala máashii liwówa cáiwi licábacoo lécchu.

34 Limá nalí:

—Nusíntia nácuu máashii máanalicai. Imáacau áani, úwa imáajoo.

35 Liyáalimi Jesús yáu libéechalawoo mawí, litájiau cáashia lináni dúnú cáinabi, lisáta'eewoo Dios yúcha, jócubeecha línda carrúni jináata limédacoo bájiala.

36 Á'a li'óractacoo limá'ee: Nusálijinaa, jiyá éewerri jíméda quinínama: Jéda nútacha liáni carrúnatai wérrica; ne jócubeecha jíméda léjta nuwówau'u, ne jímédaque'e léjta jiwówau'u.

37 Néenee léejuawai chaléeni nayáctalaca ya línu nanácu máainai. Limá'ee Pé'eruru:

—Simón, ¿jimáa jiyáca? ¿Jócu wíta áabai hóraa jéewa jiyá cáwi jitálideda nuyá?

38 Arrúnaa cáwi iyáca ya i'órau, quéewique'e jócubeecha licáu irrú liá'a máashiica. Iyá sáicai iwówa, ne fínaa wáneerri cáarru iyá.

39 Ne liáu báaniu, ya li'orau lirrítitia liyája chuánshicaja.

40 Néenee léejua'inau báaniu, línu nanácu ná'a éewidenaicoo báaniu máainai, jiníwata dajuíshi báya wérri natúi. Jini náa léenaa namá lirrú.

41 Léejoo matálachu, ya limá nalí:

—¿Isíguia imáaca ya iwówa íyabacoo? Cái ája árra, línu léji liárra hóraaca Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca néntregaani'inaa nacáaji ricúla ná'a cajíconaanica.

42 Ibárroo, wáawai; ái urrúnici liá'a éntregueerri'inaa nuyá nujínairru.

Natée preso liá'a Jesúscua

(Mt 26:47-56; Lc 22:47-53)

43 Jesúscua táchana'inaa liyá újni'ii, línu néerrai liá'a Judasca néenaa ná'a doce éewidenaicoo, íchabani chóniwenai yáajcha índenai espada ya áicuba. Fínuenai nawánacaala nácu ná'a sacerdote wácanica, ná'a iiwadenai Moisés chuáni, yá'ee ná'a salínaica.

44 Liá'a Judasca éntregueerri nalí Jesúscua linísa líiwa nalí chítashia quéewo'oo náa léenaa Jesúscua jíni:

—Léju liárra nushíshi linánijoo, liyáwa léju liárra. Iprésudani itée sáicani.

45 Línu'inaa liá'a Judasca, lirrúniu Jesúscua madéjcalicunaa limá lirrú:

—¿Quéewidacai!

Néenee lishíshi jíni.

46 Linísa'inaa lishíshiqui jíni, néenee nawína jíni natée preso jíni.

47 Néenee báqueerri néenaa yáainai néeni, lijéda lishínaa espada líimanaca licúchau, jáiwa líju le jiliá'a sacerdote wácali shínaa chóniwerri tráawajairri lirrú liwíchua liwíbai.

48 Ya Jesúscua lisáta léemiu ná'a chóniwenica:

—¿Tánda índa espada ya áicuba quéewique'e iwína nuyá preso, jícá'a liá'a máashiicaica?

49 Éerri jútainchu nuyá yáajcha nuéewida iyá lirrícu liá'a templo máanuica, jocai iwína nuyá preso. Ne liáni imédani iyáca léjta limáyau'u liá'a Dios chuánicá.

50 Néenee quinínama ná'a lishínaa éewidenaicoo namáaca jíni liá'a Jesúscua nacánacau liúchai.

51 Ne báqueerri icúlirrijui yáau liánai, dájiderriu áabai éeyaishiyu. Ne liárra jáiwa nawína jíni.

52 Ne liyá jáiwa liwáseda lishínaa éeyaishimiwai jáiwa licánacau jushícái.

Jesúscua náajcha ná'a judío wácanica

(Mt 26:57-68; Lc 22:54-55,63-71)

53 Natée Jesús lirrú liá'a sacerdote wácalirru, ya náawacau quinínama ná'a wácanica sacerdótebinica, ná'a salínaica ya ná'a quéewidacanica ley shínaaca.

54 Pé'eru yáau líshírricu déecuchata, cáashia lílinu patio ítala lishínaa cuítia liá'a sacerdote wácalica, ya jáiwa limáacawai náajcha ná'a catúyacani templo, licámudau liyá chichái téeji.

55 Ná'a sacerdótebini wácanica ya quinínama nawácanica, namúrru'e chítashia quéewau'inaa cajíconaa nalí Jesús náinuaque'inini; ne jócai jiáu nalí léjta nawówau.

56 Jiníwata báawita namá íchaba ne jócai yáawaiyi, namá'ee nalí wáacoo bácainaa.

57 Áabi bárroo namáca újnii namé'e nanúma yúbicau:

58 —Wayá éemenai limáca: 'Nuyá cáarralerri'inaa liáni temploca namédani ná'a washiálicuenica, ya matáli éerri nubárrueda áabai ya jócai namédacala ná'a washiálicuenica.'

59 Ne jiní éewiderrini liá'a namánica.

60 Néenee liá'a sacerdótebini wácanica libárroo béewami nalí quinínama, ya lisáta léemiu liá'a Jesúscá:

—¿Jiní éebaca? ¿Tána léji liéni namáni nayá jáica jiyá jiní?

61 Ne Jesús máacau manúma, jiní éebacta; jiníwata ná'a'ca léenaa jócu liwáalia ítalashi. Liá'a sacerdótebini wácanica léejoo lisáta léemiuni:

—¿Jiyá jiliérra Mesías, liá'a licúlee Dios sáicaica?

62 Jesús ma lirrú:

—Jajá, nuyá. Ya iyá icábaminaajoo nuyá Licúulee liá'a Washiálicuerrica wáairriu chéni sáicaquictejica liá'a Dios cadánani wítee, ya lílinu sáanai fíbeji.

63 Néenee liá'a sacerdótebini wácanica jáiwa lishírricua líbalawai liwówau limáca fiwirricala liwówa, ya limá'ee:

—¿Tána arrúnaa warrúnaacai nacábaque'e mawí jiní?

64 Iyá éemenai limá chuánshi máashii Dios nácu. ¿Chita icábau jiníni? Quininama namá cajíconaa calani ya arrúnaacala máanalicani.

65 Áabibi chánau nawísadacani, ya nabáya lituí ya nabásaida liyá, namá lirrú:

—¿Jiácta léenaa tánashia básaida jiyái!

Ya ná'a catúyacani templo nabáseda lináni.

Pé'eru báyeerri jócala licúnusia Jesúscá

(Mt 26:69-75; Lc 22:56-62)

66 Nácula Pé'eru yáa liyáca cainacula patio íta'aa, néenee ruínu ruá'a báquetoo néenaa ná'a sacerdote wácali shínaa chóniwenai néeni sána yáca.

67 Rucába'inaa Pé'eru nábeerri liyáca chichái dáninacu, néenee'e rucába'ee lirrú rumá'ee lirrú:

—Jiyácani yáairrimi liájcha léccchoo liá'a Jesús Nazaret sáica.

68 Ne Pé'eru báya jiní limá'ee:

—Jócai nucúnusia liyá, jiní nuá léenaa liá'a tánashia jitáaniaca.

Néenee lijiáu bináawalai cuítia núma licúla néenee gáayu máidai.

69 Rucába'inaa lirrú báaniu ruá'a chóniwetooaca, néenee rumá nalí ná'a yáinai néerra:

—Léwa báqueerri néenaa liárra ná'a yéeneemi Jesús yáajcha.

70 Néenee Pé'eru léejoo libáya báaniu jíni liá'a Jesús náwa. Íchaitaa rími liáwinaami, ná'a yáainai néerra namáwee Pé'erurru báaniu:

—Yáawaiyii, jiyá báqueerri néenaa, níwata jiyá Galilea sái léccchoo, jitáaniacala léjta nayá.

71 Néenee'e lijúrawai limá'ee:

—Dios cástigaa nuyá jócta numá liá'a yáawaiyiica. “Dios yáa léenaa jócai nucúnusia liá'a washiálicuerrica chái itáania iyá nácu”.

72 Liyálalimi já'a, gáayu éejoo limáida báaniu. Néenee'e línu Pé'eru liwita lículalí liá'a chuánshica Jesús mámimi lirrú:

—Jóctanaa gáayu máida chámaitchu, jibáya nunáawa matálachu.

Ne lédacani'inau linácu liáni, néenee líchái.

15

Jesús Pilato náneewa

(Mt 27:1-2,11-14; Lc 23:1-5)

1 Jucámarra'inaami liácuwai, nawáca yáacau ná'a sacerdótebini wácanica náajcha ná'a salínica ya ná'a quéewidacani ley shínaaca, quinínama judío wácanica. Ya natée Jesús libáji rícuu, jáiwa néntregaa jíni Pilatorru.

2 Pilato sáta léemiuni:

—¿Jiyá jiliérra rey judíobini shínaaca?

—Jiyái máca, —Jesús éeba'ee.

3 Jiníwata sacerdótebini wácanica náani nalítaa íchaba chuánshi,

4 Pilato éejoo lisáta léemiuni:

—¿Jiní jéebacta? Jicába chítaashia mánaba najútacoo jíni.

5 Ne Jesús jócai éeba lichuáni; jáiwa'ee Pilato cáarrudawai.

Jesús nawána náiniuaca

(Mt 27:15-31; Lc 23:13-25)

6 (Nuówawai nuíiwa irrú áabai chuánshi rími). Lijútainchu liá'a fiestaca jí'ineerri pascua, Pilato wáseda nalí ná'a judíobinica báqueerri preso tánashia nasátani.

7 Ái báqueerri cuíta manúmai rícula já'a jí'ineerri Barrabás náajcha ná'a limánabacaca, iínuenai chóniwenai lirrícu liá'a jináwiua namédani náajcha ná'a gobierno shínaa chóniwenai, ya náiniua báqueerri chóniwerrite.

8 Néenee narrúni'inau Pilatorru ná'a chóniwenai íchabanica, néenee nasáta limédaque'e nalí léjta liwítee séewirrinää.

9 Néenee Pilato má'ee nalí:

—¿Iwówai nuwáseda irrúni liá'a Judíobini shínaa reyca?

10 Pilato liáca léenaa ná'a sacerdótebini wácanica, néejueda Jesús lirrú cadénica nayá.

11 Ne ná'a sacerdóteca wáeenai nacáarraliacoo ná'a chóniwenica quéewique'e nasáta Pilato wáseda sáica mawí liá'a Barrabásca.

12 Néenee Pilato má'ee nalí báaniu:

—¿Tánawa iwówai numéda liájcha liá'a imáni liá'a imáni nácucha judíobini shínaa reyca?

13 Néenee namáidada báaniwai namá'ee:

—Jínuua cruz nácuni!

14 Néenee Pilato má'ee nalí:

—¿Tánawa máashii limédat?

Ne namáídada danáanshiyu mawí namá'ee:

—Jiinua cruz nácuni!

15 Néenee Pilato wówai limáacacoo sáica chóniwenai yáajcha, néenee liwáseda nalí jíni liá'a Barrabásca. Néenee'e liwána nabásá liyá danáanshiyu mawí liá'a Jesúsca. Nanís'a'inaa nabásaquí jíni, néenee'e liá nalí jíni quéewique'e máanalí cruz nácuni.

16 Néenee ná'a soldádoca nanís'a'inaa natée Jesús lítala liá'a cuíta wérrica shínaa bináawaca, néenee náawaqueda yáacuwai ná'a soldado íchabani mawí.

17 Néenee nasúwa lirrú liá'a líibalá quíirrai wérrica léjta rey íibala, jáiwa'ee nanís'a'inaa nayáaqi jíni liá'a túwirrica macájcuiyu újni corónaca, nasúwa liwítá nácu jíni.

18 Néenee'e ya ta nachána namáídadaca namá'ee lirrú:

—¡Yáali, Judíobini shínaa Rey!

19 Nanís'a'inaa natáa lirrú jíni, néenee nabáseda náacoo jíni liwítá nácu varayú, nawíadaní náacoo natúyau náacoo náurruí íta'au lirrú naméda náacoo lirrú nacáidaque'inini.

20 Nanís'a'inaa nacáidaqui jíni, néenee namídu líibalami liá'a quíirrai wérrica néenee nasúwa lirrú le jiliá'a líibalaca. Néenee natée jíni náiinuaque'e cruz nácuni.

Jesús natáatani'inaa cruz nácu

(Mt 27:32-44; Lc 23:26-43)

21 Báqueerri washíalicerri Cirene néenee sái, jí'ineerri Simón, liá'a lisáljinnaa liá'a Alejandro ya Rufo, fiinuerri bacháideji. Libésuna'inaamíu á'a, nawána litée máashiyyu Jesús shínaa cruz.

22 Natée Jesús áabai sitio jí'ineerri Gólgota (wówerri limáca: "iyájimi yáarru");

23 Náá lirra vino éewiderriu mirra yáajcha, áabai debé cáiwibeeyuca, jí'ineerri mirra, ne Jesús jócai lirra náuchani.

24 Ne jáiwa natáata jíni. Ya ná'a soldádoca jáiwa nachújida nalí wáacoo líibalami liá'a Jesúsca, nacába tánashia natée nalí wáacuwai.

25 Manúlacaiba las nueve natáata'inaamini liá'a Jesúsca.

26 Ya nachánaa áabai letra cruz nácu wówerri limáca tándashia nácueji náiinuá jíni, limá: "Rey judíobini shínaa".

27 Liájcha natáata chámata máashiinini léccchoo, báqueerri sáicaquicteji ya báqueerri apáuliquicteji. [

28 Cha licúmpliacoo liá'a tánerricoo: "Naníquini náiibi ná'a máashiinica".]

29 Ná'a bésunenaicoo náacoo nacáita liyá, nacúsuda nawítau ya namá lirrú:

—Jéemite, jiyá cáarralerri templo ya matáli éerri jinácuda báaniu wáani,

30 Jiwásedateu jiyá jájiu ya jiúrruc oo cruz nácula!

31 Chacábacanaa nacáida liyá ná'a sacerdótebinica wácanica ya ná'a quéewidacani ley shínaaca. Namá'ee: —liwáseda áabi, ne liyá jájiu jócai éewa liwásedacoo.

32 Jiúrruc oo cruz nácula liá'a Mesíasca, Rey Israel shínaa, quéewique'e wacábacani ya wéebidaque'ini! Ya ná'a chámataca tátatenaicoo liájcha nacáitade liyá.

*Jesús máanalica
(Mt 27:45-56; Lc 23:44-49)*

³³ Ne wówai'inaami wiýaicumi cáí, quinínama cáinabi máaquerriu catáwaca cáashia las tresca.

³⁴ Liyáali hóraami Jesús máidada cadánani: "Eloi, Eloi, ¿lema sabac-tani?" (wówerri limáca: "Nushínaa Dios, nushínaa Dios, ¿Tánda jímáca nuyá bácai?")

³⁵ Áabi náa'a yéenai á'a, néemini namá'ee:

—Éemite, máiderri liá'a fiwadedeerrri Dios chuáni Elíasca.

³⁶ Néenee báqueerri néenaa jáiwa licánacawai, jáiwa lisábida áabai esponja vino ijíshiiyu, libajini báju shitúwa juáta lícu, jáiwa lidúcua Jesúru jíni quéewique'e lírracani, limá'ee:

—Imáacani, wacába Elías íinucta lírrucueda cruz nácuchajoni.

³⁷ Ne Jesús jáiwa limáidada cadánani wérri, jáiwa máanali jíni.

³⁸ Ne liá'a cortinaca templo núma lícu sáica jáiwa lishírricuawai béewami cáinacueji áacairra.

³⁹ Liá'a wánacaleerri romanoca, yéerri Jesús júntami, licába'inaa máanali Jesús, limá'ee:

—Yáawaiyi liéni washiálicuerrica Dios Cúulee.

⁴⁰ Lécchoo ái áabi íina já'a cábenai nayá déecucheji; náiibi ruyá ruá'a María Magdalena, María litúwa liá'a Santiago líshiimica ya José, ya Salomé.

⁴¹ Náani íinaca yáainaiu Jesús yáajcha ya nayúda liyá quéecha'inaa liyá Galilea néeni. Ái áabi mawí já'a áani íchaba áabi yéenaiu liájcha Jerusalén néerra.

*Jesús naquénini
(Mt 27:57-61; Lc 23:50-56)*

⁴² Jesús máanali'inaami liyáali éerrica náa'a judíoca nachúnicta quinínama nayáca liá'a éerrica sábadoca, liwówai limá walí, libéechá liá'a éerri nawówa iyabactacoo, táda samáabee béecha.

⁴³ Jáiwa, báqueerri washiálicuerri Arimatea sói jí'ineerri José íinuerri. Liá'a Joséca wánacaleerri áacai náiibi náa'a wánacaleenai judíobini, néenderri Dios wánacaalau'u lécchoo, jócai cáarrunaa wárruacoo Pilato néerra lisátaque'e liúcha Jesús náanaimi.

⁴⁴ Néenee Pilato cáarrudau léemi jáica máanali liá'a Jesúscá néenee limáida lirrú liá'a soldado wácalica lisátaque'e léemiu liyá jáicta máanali jíni.

⁴⁵ Jáyaali soldado wácali íiwa lirrú jíni, néenee Pilato línda áabi éntregaa Josérruni Jesús náanaimi.

⁴⁶ Néenee José wéni bájirra wáarruma mawiyii cawénica. Liúrrucloo Jesús cruz liúcha jíni, linisa'inaa lidájidaqui jíni, néenee libáyani útawi rícu wáalii jíni naquénini íiba íibi. Linisa'inaa libáya útawi rícu jíni, néenee liwówaneda áabai íiba libáyaque'e útawi núma.

⁴⁷ Ruá'a María Magdalena ruájcha ruá'a María José túwaca nacábani liá'a namáacactacaní.

¹ Libésuna'inau liá'a éerri nawówa íyabactacoo, ruá'a María Magdalena, ruájcha ruá'a María Santiago túwaca ya ruá'a Saloméca, nawéni juménibee náaque'iу najúsua Jesús náanai nácuni (jócubeecha máashii liisaani).

² Domingo manúlacaiba wérri, cáiwia wáalii jiácuwai, náau útawi néerra.

³ Namá'ee náacoo nalíwaacoo:

—¿Tána wówanaida walí útawi núma rícucha liá'a íibaca?

⁴ Ne nacába'inaa nabéechau, nacába liá'a íibaca shírruerriu liárru rícuchau liá'a iiba máanui wérrica.

⁵ Néenee nawárrua'inau útawi rícula, nacába báqueerri icúlirrijui wáacoo liyáca saícacacuquictejica wáalierrri liíbalau cabálai díirrirri néenee nacáarrudau bájiala.

⁶ Ne limá nalí:

—O'icáarrudau. Imúrru imácoo liá'a Jesús Nazaret sáica liá'a náinuanimi cruz nácu. Ne cáweerriwai, jiní áani. Icábateni áani namáacactamicani.

⁷ Yáa namówai, íiwa nalí ná'a lishínaa éewidenaicoo ya Pé'erurru léccchoo: 'Liácalau nabéecha Galilearra. Icába néerrajoni, léjta limáyu'umi irrúni.'

⁸ Néenee najiáu nacánacacoo útawi yúcha ná'a sínaca, níwata chéchineneu, nacáarrudacalau. Jini namá áabirru jiníwata cáarrucaa nayá.

Jesús íyaderriu María Magdalenarru

[⁹ Quéecha'inaa Jesús cáwiacuwai domingo manúlacaiba wérri, líyadau rulí quéechanacu ruá'a María Magdalenaca, lijédanimi yúcha siete espíritu máashiini.

¹⁰ Néenee ruáu ruíwa nalí ná'a yéenaimi Jesús liájcha ná'a máashiini wówa íchenaica.

¹¹ Néemi'inaa cáwicaa Jesús báaniu rucábacalani, ne nayá jócai néebida rulí.

Jesús íyaderriu chámata lishínaa éewidenaicoo (Lc 24:13-35)

¹² Liáwinaami, Jesús íyaderriu nalí áabaiyu nalí ná'a chámata limáanabaca yéenaimi liájcha yáaineu náacoo náibayu bacháidala.

¹³ Néenee néejoo náaque'iу náiiwa áabi apóstolu Jesús yáajcha, ne nayá jócai néebida nalí léccchoo.

Jesús tíwacta nalí ná'a apóstoluca namédaque'e léjta liwówau'i (Mt 28:16-20; Lc 24:36-49)

¹⁴ Liáwinaami, Jesús íyadau nalí ná'a once éewidenaicoo nalí já'a nácula náaya nayácacaa, néenee licáita nayá cháuctacaa néebidaca ya cabálincala nawówa níwata jócai néebida nalí ná'a cábeneemi licáwiacoo.

¹⁵ Néenee limá nalí: "Yáau quinínama cainabi íiwa liáni chuánshica wásedeerri'inaa quinínamarru.

¹⁶ Tánashia éebiderri liá'a chuánshi saícaicojoo libáutisacoo, liámina Dios néerra, ne tánashia jócai éebida liá'a chuánshijoo, jócani liwásedaujoo, liúcaminau máashiiquictalaca.

17 Namédaminaa léju liáni, ná'a' éebidenai nuchuáni: Nují'inaa nácu najédaminaa espíritu máashii chóniwenai yúchajoo; natáaniaminaa chuánshi wáaliiyujoo;

18 Nawínaminaa áai nacáaji rícujoo; ya náiirracta'ee méenaami máanalicaica, jócuminaa máashii liméda nalíjoo; ya mawí'inaajoo jáicta nachánaminaa nacáajiu nanácu ná'a' bálineneecoo sícaminaa nayájoo."

Jesús ürrerriu áacairra

(Lc 24:50-53)

19 Linísainaa litáania náajcha liá'a Nawácali Jesúsca, néenee linácudawai narríshibia áacairra jíni, liwáau Dios éemanacu sáicaquictejica, wáaque'e léenaa Dios máaca liyá áacai wérri.

20 Néenee najíau ná'a' éewidenaicoo náiiwa liá'a chuánshi sáicaica matuínaamirru. Liyá Nawácali yúda nayá líyadaque'e quinínamarru lichuáni sácai nayú ná'a' méenaami libánuani lichuáni yáajchau. Chácajani.]

Evangelio según SAN LUCAS

Quéechanacu sái

1 Íchaba chóniwenaí natána liá'a quéecha sáimi bésunacoo wáibi.

2 Chaléjta néewidaumi ná'a chóniwenaí cábenai quéechanacumi, ya narríshibia liá'a libánuani namédaca náiiwa liá'a sáica chuánshica Jesucristo shínaaca.

3 Nuyá Lucas, léccchoo nujúnicai cawéni wérri Teófilo, nunísá nuá léenaa quinínama sáica quéechanacu sáimica, nucába lirrúnaacoo nácu íchaba nutána jírrú quinínama liáni nuchúni jírrú sáicani,

4 quéewique'e jicúnusia sáica liá'a yáawaiyiica néewidani jiyá nácu.

Báqueerri ángel iíwa Juan Bautista jiácta'inaacoo

5 Liyáali éerrimi liwánacaala'inaami liá'a rey Heródesca líta'aa liá'a cainabi jí'ineerri Judea, yéerri néeni báqueerri sacerdote jí'ineerri Zacarías, báqueerri Abías táqueerri éenaami. Línu liá'a Zacaríasca rují'inaa Isabel Aarón táquetoomi.

6 Chámatanaa nayá majíconaani Dios náneewa ya naméda liwánacaala liá'a Dios wánani namédaca, táda jiní éewa liá najíconaa.

7 Ne jócai nawáalia néenibiu, jiníwata Isabel jócau éewa quéenibica; ya mawíjani salínai cái.

8 Áabai éerri arrúnaa naméda nashínaa tráawaju ná'a Zacarías mánabacab Dios náneewa,

9 léjta séewirrinnaa nawítee nayáwacoo ná'a sacerdótebinica, naníwani náibiu tánashia wárruerri'inau templo rícula, jáiwa lijiáwai Zacaríasru arrúnaa liwárruuacoo Dios shínaa templo rícula quéewique'e léema juménibee nafrésiani Diosru.

10 Nácula léema liá'a juménibeeca Diosru, quinínama chóniwenaí na'óraa nayáca bináaweji.

11 Liyáalimija báqueerri ángel Dios shínaa iyadau Zacaríasru, bárruerriu altar éema nácu sáicaquictejica néemactaca juménibee jí'ineerri incienso.

12 Jái'inaa Zacarías cába ángel, jáiwa licáarrudawai.

13 Ne ángel má'ee lirrú:

—Zacarías, ocáarru jiyá, jiníwata Dios éemerri jisátau'u liúcha, ya ruá'a jínu Isabelca wáaleecho'inaa rucúuleu, jáicta samálita jiáujoo jíani'inaa jí'inaa Juan.

14 Iyá sáictai wérri'inaa iwówa, ya íchabaminaa sáicta wówajoo jáicta lijiáujoo.

15 Jiníwata jicúulee cadánani'inaa wítee Dios náneewa. Jócai'inaa írra fírracaishi caiwii, cashiámui'inaa Espíritu Santoyu jóctanaa lijiájau.

16 Liwánaminaa íchaba éejueda nawíteu nashínaa Diosru, ná'a chóniwenaí Israel rícu sánaca.

17 Liéni Juan yáairri'inau, Wawácali béecha, Espíritu dánaniyu ya liwítee léjta liá'a iiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Elías, quéewique'e néejooocoo áabenaas nawówa nasáljinnaa néenibi yáajchau

ya ná'a máashiinica néewidaque'iu naméda sáicai. Cha licábacanaa lichúni ná'a chóniwenai narríshibia'inaaque'e Wawácali. —Limá'ee liáni ángelca.

18 Zacarías sáta léemiu ángelca:

—¿Chítá quéewau'inaa nuá léenaa nuéewa nuwáalia nucúuleu níwata nuyá bájialai salírranica ya nuiúnu léccchoo.

19 Ángel éeba'ee lichuáni:

—Nuyá Gabriel ya nutráawajaa Diosru; liyá bánuerri nuyá nutáaniaque'e jiájcha, ya nuíwa jírru liáni sáicai chuánshica.

20 Ne wáalee, níwata jócai jéebida liáni chuánshica numáni nácucha jírru, jiyá manúmai'inaa; jócuminaa jéewa jitáaniacojoo, cáashia libésunacoo quinínama liáni.

21 Nácula, ná'a chóniwenai nanénda Zacarías bináaweji ya nasáta néemiu nayá jájiu táda lidécudau bájiala lijiácoo templo rícura.

22 Lijiá'inaawai, jócai éewa litáania nalí; néenee náa léenaa jíni licábaca litúrricu sáiu templo rícu, litáania nalí señalyu; cha lisíguiacoo jócu litáania.

23 Linís'a'inaa liméda lishínaa tráawaju Diosru templo rícu, Zacaríasca jáiwa léejoo líibana néerrawai.

24 Liáwinaami liáni, ruá'a línu Isabelca ruáwi rícu, ya nácula cinco quéerri jócau jiáu rúbana yúchau, rupénsaa rumá rulíwoo:

25 “Liá'a Nuwácali chóque'e liméda nulí liáni, quéewique'e ná'a chóniwenai jócubeecha nacháani nuyá mawiá.”

Báqueerri ángel iuwa Maríarru linácu liá'a Jesús jiácta'inaacoo

26 Ruwáalia'inaa seis quéerri ruáwi rícucai ruá Isabelca, néenee Dios bánuua báqueerri ángel jí'ineerri Gabriel, lirrícila liá'a chacáalee jí'ineerri Nazaret, yéerri áabai cáinabi íta'aa judíobini shínaa jí'ineerri Galilea,

27 quéewique'e litáania ruájcha ruá'a miyácau jócai yáacaji washiálicuerri yáajcha, jí'ineechoo María, comprométechoo rucásacoo báqueerri washiálicuerri yáajcha jí'ineerri José, litáqueerrimi liá'a rey David.

28 Néenee liwárruaau ruyáctala liá'a ángelca limá rulí:

—¡Nutáa jírru, Dios wówairri liméda jírru áabai sáicabee máanui! Wawácali yéerri jiájcha. Dios méderri sáicai mawí náucha ná'a íina quinínama.

29 Ne rucába'inaa ángel ruá'a Maríaca, jáiwa rucáarrudau ruéemi lichuáni, rumá rulíwoo tádashia línu limá rulí cháj'i.

30 Néenee liá'a ángel ma rulí:

—Ocáarru jiyá, María, níwata Dios wówairri liméda jírru sáicai.

31 Jiáwi rícuminaajoo, jiwáaliaminaa jicúuleujoo, jiámina lijí'inaa Jesúsjoo.

32 Liyá sáicai'inaa chóniwenai yúcha, jí'ineerri'inaa Licúulee liá'a Dios yéerri áacairra wérri, ya Wawácali Dios méderri'inaa liyá reyyui liwánacaalaque'e léjta liwérrimi David.

33 Liwánacaalaminaa ná'a israelítacujoo Jacob éenibimica mamáarraca éerri, liá'a liwánacaalau'uca jócai'inaa amáarra.

34 Néenee ruá'a Maríaca rumá ángelru:

—¿Chítai'inaa libésuna'inau liáni? nuyá jócai yáacaji washiálicuerri yáajcha.

35 Néenee limá rulí liá'a ángelca:

—Liá'a Espíritu Santoca iinuerri'inaa jináculajoo ya lidánani liá'a Dios yéerri áacairra wérri liúrruocominau lidájida jiyájoo léjta áabai sáanai. Tándawa liá'a samálita jiéirri'inaacoo jí'ineerri'inaa majíconai Dios Cúulee.

36 Ya jéemite liáni: —Ruá'a jéenajetoo déecuchéji jí'ineechoo Isabelca, ruyá jáu yáawi rícu lécchoo, báawita salítueni ruyá. Namánimi nácula jócalá éewa quénibí ruyá, ne chóque'e ruáwi rícu, ruwáalia seis quéerri,

37 "níwata Dios éewerri liméda quinínama."

38 Néenee rumá ruá'a Mariaca:

—Nuyá yéerri Dios wánacaala nácu. Dios méda'aa nulí léjta jimáyu'u nulí.

Néenee ángel jiáu rúchai.

Maria yáau rupáshia Isabel néerra

39 Liyáali éerrimica, María yáau madéjcanaa áabai chacáalee rícula yéerri dúuli namáctalaca Judea shínaa cainabi íta'aa.

40 Ruwárroo Zacarías iibana rícula ya rutáa Isabelru.

41 Jái'inaa Isabel éemi María táká rulí, liá'a samálita ruáwi rícu sáica jáiwa lichúnuniwai, ya Isabel máacau cashiámu Espíritu Santoyu.

42 Néenee Isabel rumá cadánani chuánshiyu: —¡María, Dios túya jiyá mawí náucha ná'a quinínama finaca, ya litúya jicúulee!

43 ¿Tána nuyái? Nuyá jócai cawéni quéewique'e jínu jipáshia nuyáctalaca Nuwácali túwaca.

44 Nuéemi'inaa jitáa nulí, nucúulee chúnuniu liwówa chúnicau nuáwi rícu.

45 ¡Sáicta jiwówa jiyá jéebidacala liá'a cúmplerrí'inaacoo Wawácali máni nácula jírru!

46 María má'ee:

"Nucáwica méda sáicai lirrú liá'a Nuwácali máanui wérrica;

47 nushínaa espíritu sáicta liwówa Dios nácu liwáseda nuyá.

48 Jiníwata Dios cába nulí sáica, nuyá imíyau, cashírruedacau jírru, ya chóquejoo chóniwenai ma nunácula sáictau wówa;

49 jiníwata liá'a Dios éewerri liméda quinínama liméda nulí máanui wérri sáicaica majíconaa lijí'inaa.

50 Dios wáalia séewirrinaa carrúni jináata licába ná'a cawáunta liyá.

51 Dios méda íchaba quinínama liwítee dánaniyu,

licáarralia náucha nashínaa ná'a fachósunica.

52 Liúrrucueda ná'a reyebini náarrubai ítachau ya limáaca áacai ná'a imíyanica.

53 Dios yáa sáicai nalí ná'a sáamuni wówa ya liwána náacoo macáaji rícu sái ná'a rícubinica.

54 Liyúda nayá chóniwenai Israel shínaaca sírbeerrí lirrú, ya jócai limíya máechea nayá liméda sáicaica Carrúni jináataca licába nayá.

55 Dios iiwanimi báinacu wawérrinaimirru, ya Abrahámru ya ná'a jitáqueenemi jíenecoo liwinaami liéni."

56 María máacau ruájcha ruá'a Isabelca matálicua quéerri, liáwinaami ruéejoo rúbana néerrau.

Juan Bautista jiácta'inaacoo

57 Liinu'inaa liá'a éerrica, Isabel cúcicuctála'inaaca, jáiwa ruwáalia rucúuleewai.

58 Ná'a yéenai urrúni ya ná'a ruéenajinai náau nawána sáicta ruwówa ná'a inaa léenaa Dios méda rulí sáicai, liá rucúulee.

59 Liwáalia'inaa ocho éerri natée liá'a samálitaca namédaque'e lirrú náiju nachípi juáta líimana, ya nawówai náa liji'inaa léjta lisáljinää, Zacarías.

60 Ne litúwa rumá nalí:

—Jócai. Arrúnaa yáa liji'inaa Juan.

61 Néeba'eerru chuáni:

—Jiní jéenajinai wáaleerri liji'inau chárra.

62 Néenee natáania nacáajiyu samálita sáljinäarru, náaque'e léenaa tánashia jí'inaashi liwówai lícúuleerru.

63 Zacarías sáta náucha áabai tablero pítui litánaque'e ya jáiwa litána: 'Lijí'inaa Juan'. Ya jáiwa báawata liyá nalí quinínama.

64 Liyálalimi rímjia Zacarías léewa litáania báaniuwai, ya lichána liá sáicai Diosru.

65 Quinínama ná'a yéenai urrúni báawatai wérri yájnali, ya quinínama liá'a cáinabi yéenai dúuli íibi Judea shínaaca, náiiwadeda liá'a bésuneerricoo.

66 Quinínama ná'a éemenai liáni nasáta néemiu nayá jájiu: "¿Tánashia liméda liáni samálitaca jáicta mánui jíni?" Niwata yáawaiyi Dios íyada liwítée dánaniu liájcha liáni samálitaca.

Zacarías shíma

67 Zacarías, samálita sáljinäaca, cashiámui Espíritu Santoyu, ya litáania liji'inaa nácu, limá:

68 "¡Nuá lirrú sáicai nuwácalica, Dios Israel shínaaca, jiníwata línuca quéewique'e lishínaa chóniwenai éewaque'e náacoo áacairra!

69 Libánuá walí báqueerri cadánani wítee wásedeerri'inaa wayá wajíconaa yúchau,

báqueerri David táqueerrimi sínbeerrimi lirrú.

70 Liyáwa limánimi liá'a walí báinacu, náiwanimi ná'a majíconaani íiwadedenai Dios chuáni báinacu.

71 Liwásedaque'e wayá wajínai yúcha,

ya quinínama náucha ná'a máashiini cábä wayá,

72 ya licába carrúni jináataiyu wawérrinaimica,

ya jócai limýa máecha liá'a limánimi limédaca wawérrinaimi yáajcha.

73 Liyáwa liéni yáawaiyi Dios máni nácula lirrú liá'a wasáljinää Abrahámmica:

74 Liwásedacala'inaa wayá náucha ná'a wajínaica, quéewique'e wasírbia lirrú jócu cáarru wayá,

75 ya wayá lináneewa machácaniyu ya majíconaani, ya quinínama éerri jútainchu wacáwica.

76 Ya jiyá, nucúulee rími, jiyá jí'ineerri'inaa cái iwadedaca Dios chuáni, lishínaa liá'a Diosca mánui wérri yéerri áacairra wérri,

níwata yáairri'inau libéecha liá'a Wawácali jichúnique'e libéecha iníjbaa.

77 Quéewique'e jiwána náa léenaa náa'a lishínaa chóniwenica Dios méetuerri najiconaa ya línda nawárruacoo liyáctalaca.

78 Jiníwata washínaa Dios, carrúni jináataca wérri, liwána jucámarra wawítee, újni líndachu cáiwia chaléjta éerri wáalii.

79 Quéewique'e liá nalí cámarrashi náa'a yéenai dujíwala catáwacabee rícu,

quéewique'e litée wayá lirrícuba liá'a iníjbaa sáictactaca wawówa." Limá liá'a Zacarías.

80 Liá'a samálitaca lidáwinau ya liwíteu cadánani liwítee Dios wíteeyu, ya liyá jiníctala yéerri, cáashia línu liá'a éerri líyadactacoo nacába náa'a israelítabinica.

2

Jesús jiáctau

(Mt 1:18-25)

1 Liyáali éerrimi, liá'a wánacaleerri íchaba cáinabi jí'ineerri Augusto César, liwána, natána nají'inau quinínama náa'a chóniwenai cáashta íta'aa lijútadaque'e nayá.

2 Liáni quéechanacu sói natána najiá'inau chóniwenai quéechá'inaa Cirenio ya lishínaa wánacaleerri liá'a cáinabica jí'ineerri Siria.

3 Quinínama arrúnaa náacoo natána nají'inau chúnsai nashínaa chacáalee rícula.

4 Tándawa José jiáu liúcha liá'a chacáaleeca jí'ineerri Nazaret yéerri áabai cáinabi rícu jí'ineerri Galilea, ya liáque'iu áabai chacáalee néerra jí'ineerri Belén, yéerri áabai cáinabi jí'ineerri Judea rey David jiáctamicoo, Josécala David táqueerrimi.

5 Liáu néerra quéewique'e litána lijí'inau cáashta íta'aa ruájcha ruá'a línu'inaa Maríaca comprométechoo rucásacoo liájcha, liyáali éerri jáu yáawi rícucai.

6 Néenee nácula nayá'inaa Belénra, línu liá'a éerdi María cúcicucta'inaaca,

7 jáiwa lijiáu néenii quéechanacu sói rucúuleeca, jáiwa rudájida jíni wáarruma shídami íibi, rurruwaida cuéshinai íibana rícu jíni, jinícala náarrui nayácta'inaa cuíta rícu.

Ángelbini ya pastorbini

8 Urrúni Belénru áabi washiálicuenai catúyacani ovejas, nají'inaa pastorbini, nayá bésunedenai táayebée bacháida rícu túyenai nashínaa ovejaca.

9 Cawíquinta báqueerri ángel Dios shínaa íyadacoo nalí náa'a pastorbini ya Dios shínaa cámarrashi quéena natéiji, jáiwa cáarru bájiala nacábacani.

10 Ne ángel ma nalí: "Ocáarru iyá, nuínda irrú áabai chuánshi sáicai, quéewique'e sáicta wéerri iwówai quinínama chóniwenai.

11 Wáalee lijiáu irrú, David shínaa chacáalee rícu jí'ineerri Belén, báqueerri cawásedacai iyá cáarrunatai ijíconaa yúchau, Iwácali Cristo'inaaca.

12 Ne quéewique'e yáa léenaa tánashia jíni, fínuminaa iyájoo linácu liá'a quirrácuaca dájiderriu wáarruma shidami íibi ruwáirriu cuéshinai íibana rícu."

13 Liyáalimi cawíquinta, íchaba ángel áacai sána íyadacoo mawí liájcha liá'a ángelca náa Diosru sáicai namá'ee:

14 "¡Wáa lirrú sáicai liá'a Diosca yéerri áacai!

¡Sáictaque'e nawówa quinínama yéerri áani cáinabi íta'aa, sáicaque'e chóniwenai!"

15 Quéechá'inaa jáyaali néejoo áacairra náa'a ángelmica, náa'a pastorbini namá'ee nali wáacoo:

—Wáateu Belénra, wacába liáni bésuneerricoo Wawácali íiwani walí.

16 Néenee náau madéjcanaa náiihu María ya José ya quirrácuca ruwáirriu cuéshinai íibana rícu.

17 Nacába'inaa jíni, náiiwadeda liá'a ángel máni nali linácu liáni samálitaca.

18 Ya quinínama náa'a éemenaicani nacáarrudau néemi nachuáni namáni náa'a pastorbínica.

19 Né'e ruá'a Maríaca ruwáalia ruwówa lícuu quinínama liáni rupénsan'i e nácu séewirrinaa.

20 Náa'a pastorbínica néejua'inaa'eewoowai náa'ee sáicai Diosru quinínama linácu'e liá'a néeminica yá'ee liá'a nacábanica, ne quinínama bésunau léjta náa'a ángelbini máyu'u nali.

Liá'a samálita Jesús náyadani templo rícu

21 Liwáalia'inaa ocho éerri nacírcuncida* liá'a samálitaca, ya ná'ee lijí'inaa Jesús, liyá'ee jí'inaashicha liá'a ángel máni Mariarru jóctanaa quéenibi ruyá.

22 Línu'inaa liá'a éerrica arrúnaa naméda léjta Moisés wáanau'mi namédaca masáculaque'e nayá, natée liá'a samálitaca Jerusalénra náyadaque'ini Diosruni.

23 Cha namédaqui jíni, jiníwata ley lishínaa liá'a wácalishicha tánerriu: "Quinínama quéechanacu sái samálitaca arrúnaa nashírrí Wawácalirrungi."

24 Néenee náawai nafrésia sacrificio liá'a libánuu naméda liá'a ley Wawácali mánica: Chámai paloma wérrí o chámai paloma éenibi.

25 Liyáali éerrimi liyá Jerusalén rícu báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Simeón. Liéni washiálicuerri machácani ya sáicai wítee, ya yáairri sáicai Diosru, ya liméda léjta Dios wówau'i, ya linénda liwásaida Israel táqueenaimi. Liá'a Espíritu Santo liyá Simeón yáajcha.

26 Espíritu Santo wáana liá léenaa jóctanaa mánali liyá libéecha, cáashia lijáctala'inaa ya licába liá'a Mesíasca, liá'a Dios bánuani'inaaca.

27 Espíritu Santo bánuua Simeón liáque'iu templo rícula; ya jái'inaa litúwanai liá'a samálita Jesúsca natée liyá lécchoo, nacúmpliaque'e léjta ley wánacaalau'i, náiihu Simeón nácu. Nawíchua lichípi íimanaa dácu.

28 Néenee Simeón liwína liná lícu liá'a samálitaca, liá Diosru sáicai limá chá'a:

29 "Ya ta, Nuwácali, jinísa jiméda léjta jimáyumi;

ya ta jéewa jímáaca mánali nuyáí jishínaa cha liwíteemija'a, nuyá cashírruedacaica jírrú.

* **2:21 Nacírcuncida:** Nawíchua lichípi íimanaa dácu

30 Jiníwata nunísá nucába liá'a wásedeerri'inaa wayá Dios shínaa máashii yúcha,

31 lichána limédacoo quinínama chóniwenai tuími rícula,

32 liá'a cámmarrashica liquénaminaa nawítee rícuejijoo quinínama chóniwenai, yáminaa liwánaque'e cawáunta nayá Israel táqueenaimi. Limá liáni Simeónca."

33 Néenee José ya litúwa liá'a Jesús nacáarrudau néemi liá'a simeón máni linácucha liéni samálitaca.

34 Néenee Simeón liá nalí sáicai, ya limá Maríarru, Jesús túwaca:

—Jéemite, liéni samálitaca Dios wínani quéewique'e liméda íchaba chóniwenai israel néenee sána nacáu o nabárroo. Liyá'inaminaa áabai señal, íchabaminaa cháani liyá,

35 quéewique'e liá'a yéerri íchaba wówa lícu líyadaque'iu. Ne quinínama liéni jírrú'inaa cáiwi wérri'inaa, chaléjta áabai espada dúrruerri jicáwica ibeeji.

36 Cha léccchoo ruyá néeni báquetoo ínetoo jí'ineechoo Ana, rutáania Dios jí'inaa nácu, limýacaulami liá'a Panuel, litáqueerrimi liá'a Aser. Ana bájialau salítuenica, ya rucásá'inaamíu miyácau wáaliu rími, ya rúnirri máanalí nawáalia'inaa náajcha wáacoo siete camuí;

37 liyáalimi éerri ruwáalia ochenta cuatro camuí, ruyá máanirri. Jócau jiáu templo rícucha, rusírbia Diosru táayenaa ya éerrinacu ayúnou ya oraciónyu.

38 Ana fínu liyáalimi jáa, ya ruchánaa ruá Diosru sáicai, ya rutáania linácu liá'a samálita Jesúsca ya quinínama ná'a chóniwenai néndenai liwásaida, ná'a chóniwenai yéenai Jerusalén rícu.

Néejoo Nazaret néerra

39 Liáwinaami nanísá'inaa nacúmplia quinínama léjta libánua liá'a ley Wawácali shínaa, jáiwa néejoo Galilea néerra, nashínaa chacáalee jí'ineerri Nazaret.

40 Ya liá'a samálita Jesús lidáwinu cadánani ya mawí cawíteeca, ya Dios yáa lirrú sáicai mamáarraca.

Liá'a samálitaca Jesús yáairri templo rícu

41 Jesús túwanai yáaineu Jerusalén néerra camuí jútainchu lirrú liá'a fiestaca jí'ineerri pascua.

42 Quéecha'inaa Jesús cúmplia doce camuí, yáaineu Jerusalénra naméda fiesta léjta nawíteeyu.

43 Ne amáarrai'inaa fiestai, néejowai, ne liá'a samálita Jesús múaquerriu Jerusalén rícu, jócani litúwanai yáa léenaa.

44 Namáta'ee Jesús yáairri chóniwenai íibi, najínactacoo áabai éerri iníjbaa lícu. Quéecha'inaa namúrruqui jíni náiibui ná'a néenaaca ná'a nacúnusianica léccchoo,

45 jócai náiinu linácu liá'a Jesúsca. Néenee néejowai Jerusalén rícula báanui namúrruque'e néerrani.

46 Liáwinaami matálíi éerri rícula, náiinu linácu templo rícu, wáairri liyá náiibi ná'a éewidenaica Moisés chuáni, éemerri liyá nalí ya sáterri liyá léemiu nayá.

47 Ya quinínama ná'a éemenai Jesúsru nacáarrudau néemi liwítee ya léebaca nachuáni.

48 Litúwanai cába'inaa jíni, nacáarrudau nacábaque'e jíni, litúwa ma lirrú:

—¿Nucúulee rími, táda jiméda walí liárra? Jicá'ateni, jisáljinää yáajchau urrúni wawówa wamúrru jiyá.

49 Jesús ma nalí:

—¿Táda imúrru nuyá? jócai yáa léenaa arrúnaa báwatui nuyáca linácu liá'a nusáljinää wówinica?

50 Né'e jócai náa léenaa néemi liá'a limáni nalí.

51 Néenee Jesús léejoo náajcha Nazaret néerra, lisíguia liméda nawánacaala. Quinínama liáni litúwa jócai rumíya máechea, ruwáaliani ruácoo ruwówa lícuu.

52 Ya Jesús mamáarracai dáwinacoo lináanaica, ya liwítee, ya sáicta liwówa Dios yáajcha chóniwenai yáajcha léccchoo.

3

Juan Bautista yáairri jiníctala yáa

(Mt 3:1-12; Mr 1:1-8)

1 Jái'inaa quinse camuí liwánacaala liá'a chúnsei wánacaalaca jí'ineerri Tiberio, liyáali éerimi Poncio Pilato liwánacaala cainabi jí'ineerri Judea, Herodes liwánacaala cainabi jí'ineerri Galilea, ya léenajirri Felipe liwánacaala cainabi jí'ineerri Iturea ya Traconite, ya liá'a Lisinias liwánacaala cainabi jí'ineerri Abilinia.

2 Anás ya Caifás sacerdótebini wácanai. Liyálite Dios táania Juanru licúulee liá'a Zacaríasca yáairri jiníctala yáa,

3 ya Juan libésunau quinínama cainabi urrúni méeda jí'ineerri Jordán, límá liácoo chóniwenairru arrúnaa néejooocoo Diosru ya nawána nabáutisa nayá, quéewique'e Dios méetua najíconaa.

4 Liáni bésuneerriu léjta litánaumi liá'a íiwadedeeri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Isaías:

“Báqueerri chóniwerri máidaderri'inaa jiníctala yáairri:

‘Ichúni liá'a iníjbaaca Wawácalirru,
iméecu áabai iníjbaa machácani.

5 Quinínama sájaba máanui wérri báyeerri'inau, quinínama dúuli wérri ya dúuli rími naquénini nabáyaque'e liyáque'e áabee, ná'a iníjbaa cùwaneerricoo arrúnaa machácanicani, ya áabee naméda iníjbaa dujíwanamaica.

6 Quinínama chóniwenai nacábaminaa liá'a Dios bánuani wáseda wayá.’

7 Najiá'inau ná'a chóniwenai quéewique'e Juan báutisa nayá, límá nalí: “¡Iyá léjta áai éenajinai! ¿Tána ma irrúi ibáutisaacalau iwasédacaalau liúcha liá'a carrúunatai rúneerricoo liácoo? Ipénsacta chárra iyá yúquenai iyáca.

8 Iyá sáica, nacábaque'e yáawacta éejoo Wawácalirru, ya ówa imá irrúwoo: ‘¡Wayá Abrahám táqueenaimi wásedeenai'inau!’ Ne yáawaiyi numá irrú, Dios éewerri lináwida náani iibaca Abrahám táqueenaimiyu.

9 Ya mawí, liá'a chúushi jái ya cáí quéewique'e liwíchua áicuba lijíchu yáajchau. Quinínama áicuba jócai yáa lítau sáica, wíchuerriu ya náuca chichái rículani."

10 Néenee chóniwenai sáta néemiu liyá:

—¿Tána wéewa wamédacai?

11 Juan éeba nachuáni:

—Liá'a wáaleerri chámái iibalashi, jiá lirrú áabai liá'a jiní wáaliani; ya liá'a wáaleerri iyacaishi, jishírrida liájcha liá'a jiní wáaliani.

12 Néenaa ná'a cóbrenai impuesto Romarru narrúniu Juanru quéewique'e nabáutisacoo ya nasáta néemiu liyá:

—Quéewidacai, ¿tána wéewa wamédacai?

13 Juan ma nalí:

—Jócai cobra bájiala liúcha liá'a léjta nawánau icóbraca.

14 Néenaa ná'a soldado nasáta néemiu léccchoo:

—Ya wayá ¿tána arrúnaa wamédacai?

Juan éeba nachuáni:

—Jiní éedani náucha cháji'i, jiní ibáulidaca nayá, uyáa najíconaa cháji'i jócai naméda; ya sáicta iwówa liájcha liérra iwénica napáida iyá.

15 Ná'a chóniwenai nanénda nacábau tána'inaa bésunawai, nasáta néemiu nayá wáacoo Mesías liá'a Juanca;

16 Ne Juan ma nalí quinínama: "Nuyá yáawaa nubáutisa shíatayu; ne báqueerri iinuminaa báutiseerri'inaa Espíritu Santo wíteeyu, ya chicháiyu. Liyá mawí cadánani wítee núcha, jócai sáicaminaata nutájiacoo nuwáseda lishínaa cotiza báji.

17 Linda licáaji rícuu léjta áabai pala, quéewique'e liáwaqueda trigo ya lishírrini máashiibee liúcha. Liwáaliaminaa trigo líibana rículau, ne léemaminaa liá'a máashiibeeca chichái rícula jócai chácacacaju." Liáni wówerri limáca lishírrí ná'a sáicanica, ya máashii liúcani'inaa chichái rícula jócai chácacacaju.

18 Cháwate Juan íiwa nalíni, ya áabi íchaba wítee léccchoo, Juan íiwa nalí sáicai chuánshi chóniwenairru.

19 Ya léccchoo licáita Herodes wánacaleerri Galilea shínaa cáinabi, jiníwata liwáaliaca líinuyu ruá'a Herodíasca, léenajirri Felipe íinucoo, ya léccchoo quinínama máashii limédanica;

20 Ne Herodes jócai méda liwánacaala liá'a Juanca, litúculeda áabai máashii mawí: liwárrueda Juan cuíta manúmai rícula.

Juan Bautista báutiseerri Jesú

(Mt 3:13-17; Mr 1:9-11)

21 Jóctanaa Juan yáa cuíta manúmai rícula, báutisa'inaa quinínama chóniwenai, Jesús báutisau léccchoo; ya nácula li'óra, liá'a Jesús éerri méeucu lirrú,

22 ya Espíritu Santo yúrrucoo linácula léjta áabai paloma, ya nacábani; ya léemi áabai chuánshi áacai mérri lirrú:

—Jiyá Nucúulee nuwówaini, jiyáwa nuwínani.

Ná'a nawérrinaibimica Cristo béecha sánamica

(Mt 1:1-17)

23 Jesús wáalia'inaa újni treinta camuúca lichánaa liméda lishínaa tráawajo.

Léjta néebidau'u José cíuleecani.

José Elí cúuleemi,
²⁴ Elí Matat cúuleemi,
 Matat Leví cúuleemi,
 Leví Melqui cúuleemi,
 Melqui Jana cúuleemi,
 Jana José cúuleemi,
²⁵ José Matatías cúuleemi,
 Matatías Amós cúuleemi,
 Amós Nahum cúuleemi,
 Nahum Esli cúuleemi,
 Esli Nagai cúuleemi,
²⁶ Nagai Maat cúuleemi,
 Maat Matatías cúuleemi,
 Matatías Simei cúuleemi,
 Simei Josec cúuleemi,
 Josec Judá cúuleemi,
²⁷ Judá Joanán cúuleemi,
 Joanán Resa cúuleemi,
 Resa Zorobabel cúuleemi,
 Zorobabel Salatiel cúuleemi,
 Salatiel Neri cúuleemi,
²⁸ Neri Melqui cúuleemi,
 Melqui Adi cúuleemi,
 Adi Cosam cúuleemi,
 Cosam Elmadam cúuleemi,
 Elmadam Er cúuleemi,
²⁹ Er Jesús cúuleemi,
 Jesús Eliezer cúuleemi,
 Eliezer Jorim cúuleemi,
 Jorim Matat cúuleemi,
³⁰ Matat Leví cúuleemi,
 Leví Simeón cúuleemi,
 Simeón Judá cúuleemi,
 Judá José cúuleemi,
 José Jonam cúuleemi,
 Jonam Eliaquim cúuleemi,
³¹ Eliaquim Melea cúuleemi,
 Melea Mena cúuleemi,
 Mena Mataata cúuleemi,
 Mataata Natán cúuleemi,
³² Natán David cúuleemi,
 David Isai cúuleemi,
 Isaí Obed cúuleemi,
 Obed Booz cúuleemi,
 Booz Sala cúuleemi,
 Sala Nahasón cúuleemi,
³³ Nahasón Aminadab cúuleemi,
 Aminadab Admin cúuleemi,
 Admin Arni cúuleemi,
 Arni Esrom cúuleemi,
 Esrom Fares cúuleemi,
 Fares Judá cúuleemi,

³⁴ Judá Jacob cúuleemi,
 Jacob Isaac cúuleemi,
 Isaac Abrahám cúuleemi,
 Abrahám Taré cúuleemi,
 Taré Nacor cúuleemi,
³⁵ Nacor Serug cúuleemi,
 Serug Ragau cúuleemi,
 Ragau Peleg cúuleemi,
 Peleg Heber cúuleemi,
 Heber Sala cúuleemi,
³⁶ Sala Cainán cúuleemi,
 Cainán Arfaxad cúuleemi,
 Arfaxad Sem cúuleemi,
 Sem Noé cúuleemi,
 Noé Lamec cúuleemi,
³⁷ Lamec Matusalén cúuleemi,
 Matusalén Enoc cúuleemi,
 Enoc Jared cúuleemi,
 Jared Mahalaleel cúuleemi,
 Mahalaleel Cainán cúuleemi,
³⁸ Cainán Enós cúuleemi,
 Enós Set cúuleemi,
 Set Adán cúuleemi,
 Adán Dios cúuleemi.

4

*Wawásimi wówai Jesús méda ljíconau
 (Mt 4:1-11; Mr 1:12-13)*

¹ Jesú斯 Espíritu Santo cámusheda liwítee, léejoo méeda Jordán néenee, ya Espíritu litée jiníctala yáairri.

² Néerra liyá cuarenta éerri, ya liá'a Wawásimi wówai Jesú斯 méda ljíconau. Jesú斯 jiní iyani narrícu ná'a'éerrica, táda cha liáwinaami lisíntia ínaishi.

³ Néenee Wawásimi ma lirrú:

—Yáawaicta Dios Cúulee jiyá, jiwanate lináawacoo liéni iibaca páaniyu.

⁴ Jesú斯 éeba'ee:

—Limá'ee liá'a Dios chuáni jái tánacuwai: 'jócai bácaí iyacaishiyu liyá liá'a washílicuerrica.'

⁵ Néenee Wawásimi írrida Jesú斯 ya líyada lirrú quinínama ná'a'país éerri rícu,

⁶ limá lirrú:

—Nuá jírrú quinínama jiwanacaalaque'e éerri rícu cawéninica. Níwata nuyá nunísani nurrihibiaca, ya nuá tánashia nuwówaini nuárru jíni.

⁷ Jitúyactau nulí ya jiá nulí sáicai, quinínama jishínaaminaa.

⁸ Jesú斯 éeba'ee lichuáni:

—Nuyá jócai túyau jírrú, jiníwata limá liá'a tánerricoo: 'Jitúyau Diosruja, ya jisírbia lirrú bácaí.'

⁹ Liáwinaami Wawásimi téé Jesú斯 chacáalee Jerusalénra, lírrida liyá templo ítala mawíta áacaica ya limá lirrú:

—Yáawaicta Dios Cúulee jiyá, jicáteu cáinabi rícula wayéji áani;

¹⁰ Jiníwata limá liá'a tánerricoo:

'Dios bánuaminaa lishínaa ángelbini nayúda ya natúya jiyá.

¹¹ Nanácuadaminaa jiyá nacáaji rícuu,
jócubeecha jíinuau íiba nácula'.

¹² Jesús éeba'ee Wawásimi chuáni:

—Limá léccchoo liá'a tánerricoo: 'Ujmáca máashii Diosru jiówaini limédaca.'

¹³ Quéechoa'inaami Wawásimi jócu léenaa liwána Jesús méda lijíconau, néenee Wawásimi dáanau liúcha íchaba éerri.

*Jesús chánau liméda lishínaa tráawaju Diosru Galilea rícu
(Mt 4:12-17; Mr 1:14-15)*

¹⁴ Liáwinaami Jesús éejoo lishínaa cáinabi ítalau jí'ineerri Galilea Espíritu Santo dánaniyu, néenee natáania linácu quinínama lirrícu liá'a cáinabica yéerri litéejí.

¹⁵ Ne léewida nayá narrícu náa'a cuítá jí'ineenai sinagoga, ya náa lirrú quinínama sáicai.

*Jesús Nazaret néeni
(Mt 13:53-58; Mr 6:1-6)*

¹⁶ Jesús yáau Nazaret néerra, chacáalee lidáwinactamicoo. Léerdi nawówa íyabactacoo liwárroo sinagoga rícula, léjta liwíteeja, jáiwa libárruawai quéewique'e liliá Dios Chuáni.

¹⁷ Náa liliá cáshta litánanimi liá'a íiwadedeeri Dios chuáni báinacu Isaíasca, limécu'inaamini línu linácu liá'a tánerricoo chá'a:

¹⁸ "Espíritu nuwácali shínaa yáairri nunácu,
jiníwata liníwaca nuyá quéewique'e nutée chuánshi wáalii nalí náa'a carrúni jináatanica;

libánua nuyá nuíwadeda chítashia éewau'inaa mabáji náa'a presoca ya
nuéejueda natuí náa'a matuínica;
nuchánaa nuéda nabáji náa'a nabádanica;

¹⁹ nuíwa liá'a camuí sáictaica Wawácali shínaaca."

²⁰ Liáwinaami Jesús támu liá'a cáshta, jáiwa liá lirrú jíni liá'a yúderri nayá sinagoga rícu, jáiwa liwáawai. Quinínama náa'a yáaine néeni nacába lirrú.

²¹ Jáiwa lichánau litáaniacai limá'ee:

—Wáalee éerri linísá licúmpliacoo líeni tánerricoo ináneewa.

²² Quinínama natáania Jesús nácu sáica ya nacáarrudau nacába liá'a limánica sáictaica. Nasátada'ee néemiu nayá wáacoo:

—¿Jócaita le José cúulee léjí liéni?

²³ Jesús éeba'ee nalí:

—Yáawaiyi numá irrú, imámina nulí léju liéni chuánshica: 'Médico, jichúni jiyá jájiu.' Mawí imámina nulíjoo: 'Liá'a wéeminica jímédani Capernaúm rícu, jíméda léccchoo ája áani chún sai jicáinabeerra íta'au.'

²⁴ Ne mamáarraca limá'ee: —Ne yáawaiyi jíni báqueerri cáiwiwadedacai Dios chuáni, jócai sáica narríshibia lishínaa cáinabi íta'au.

²⁵ Yáawai méetaa íchabate máanirrini Israel rícu, éerri liyá'inaami liá'a íiwadedeeri Dios chuáni báinacu Elíasca, quéechoa'inaamite jócu

liúwau matálíi camuí ya béewami mawí, jáiwa íchaba íinaishi quinínama Israel cáinaberra íta'aa;

26 ne Elías Dios jócai libánuia nalí ná'a máanirrinica Israel rícu, ne ta chaléjani Sarepta néerra, urrúni lirrú liá'a chacáalee Sidónca.

27 Chacábacanaa íchabate bálinenai liyú liá'a chorrówa íyeerri náinää Israel rícu, éerrimi liyá liá'a cáiawadedacaimi Dios chuáni báinacu Eliseoca, ne jiní éeneerri lichúnicoo néenaaca bácai rími Naamán, chéesaicani Siria sáica.

28 Quéecha'inaami néemi quinínama liéni, ná'a yáaine sinagoga rícu íiwirri wérri nawówa bájialanaa.

29 Nabárrua'inaamiu, jáiwa najéda chacáalee rícucha Jesú, natée'e wáni dúuli áacai ítala chacáalee yáctaca, quéewique'e najúsunedacani cáinacula néenini.

30 Ne Jesú bésunau nadécumi quinínama, jáiwa liáu néenee.

*Báqueerri washíalicuerri wáalierrí áabai espíritu máashii
(Mr 1:21-28)*

31 Jesú yá'eewoo Capernaúmra, áabai chacáalee Galilea sái, ne léerdi nawówa íyabactacoo léewida ná'a chóniwenai.

32 Ne ná'a chóniwenai nacáarrudau nacába léewidacalaca, jiníwata táníerri quinínama wánacaalashiyu.

33 Sinagoga rícu báqueerri washíalicuerri yá'ee wáalierrí demonio, jáiwa'ee limáidada lidánaniyuwai:

34 ¡Jímáaca wayá! ¿Tánda jiníquiu wáajcha, Jesú Nazaret néenee sái? ¿Jiyá fiñuerri'e jimárda wayá? Nuyá cúnusierri jiyá, nuá léenaa jiyá majíconaica Dios shínaaca.

35 Jesú cáita'ee liá'a demonioca limá'ee lirrú:

—¡Manúmata ya jímáaca liéni washíalicuerrica! Néenee liá'a demonio liúca liá'a washíalicuerrimica cáinabi rícula nanáneewa quinínama, ya jáiwa lijiáu liúchai jiní limédacta lirrú máashii.

36 Quinínama nacáarrudau'eewoo, ya namá'ee nalí wáacoo:

—¿Tána chuánshiqui jiliéni? Quinínama liá'a wánacaleerrica ya liwítée dánani liéni washíalicuerrica liwána najiácoo ná'a espíritu máashiinica, ¡ya nayá jiáneu!

37 Ya natáania sáica Jesú nácue quinínama líta'aa liá'a quinínama cáinabica.

*Jesú chúni Simón P'eru néerru
(Mt 8:14-15; Mr 1:29-31)*

38 Jesú jiá'inaamiu sinagoga rícuha ya jáiwa liwárroo líibana lícula liá'a Simónca. Linéerru liá'a Simónca bálinechoo'eewoo ruyáca, máanui wérri licámuna, nasáta Jesú yúcha runáciu.

39 Jesú tájia'eewoo ruyáctaca ya jáiwa licáita liá'a licámunacaa, jáiwa licámuna éedawai, liyáalimi, jáiwa rubárruawai ya ruchánau rushírrueda nalí.

*Jesú chúni íchaba Chóniwenai bálineneu
(Mt 8:16-17; Mr 1:32-34)*

40 Éerri wárruau'inaami liyá cái, quinínama ná'a nawáalia bálinacaalashi, matuínaami bálinacaalashi natée'e nayá Jesúsr; ne jáiwa licháanaa licáajiu nanáciu bácainaa, jáiwa lichúní nayái.

41 Ne náuibicha ná'a bálinenaicoo íchaba léccchoo najiáu ná'a demonioca, namáidadaaca namá'ee: —¡Jiyáwa liérra Dios Cúuleeca! Ne Jesús cáita ná'a demonioca, ya jócu linda natáaniaca, jiníwata náaca léenaa liyá liá'a Mesíasca.

*Jesús íiwa liá'a chuánshica sinagoga rícu
(Mr 1:35-39)*

42 Jucámarra'inaami, Jesús jiáu chacáalee rícucha, áabai yáarruishi jiníctala yáairri. Ne ná'a chóniwenica namúrru liyá, jáiwa náiinu liyáctala liyáca. Nawówai náayabedacani jócubeechata liáu,

43 ne Jesús má'ee nalí:

—Lécchoo arrúnaa nuíwa liáni chuánshi sáicaica linácue sái liá'a Dios wánacaalactalaca nalí ná'a áabi chacáaleeca, linácueji liéni Dios bánuua nuyá máyala áani.

44 Cháwa'ee Jesús íiwa liácoo liá'a chuánshica sinagoga rícura cáinabi nashínaa ná'a judíobinica.

5

*Natésu jócai nacába cáji
(Mt 4:18-22; Mr 1:16-20)*

1 Áabai éerrite, Jesús yáa liyáca litácoowa liá'a manuá jí'ineerri Genesaret, lisíntia nabádeda liyá ná'a chóniwenai máanabanaamica wówenai néemi Dios chuáni.

2 Jesús cába chámái lancha cáina nácu. Máisananiyaca níwata ná'a catésucanica yúrrucuenai lirrífucha nabádeda nashínaa máyayau.

3 Jesús yúrrucoo áabai lancha rícula, Simón shínaaca, jáiwa liwána lidáanaa píituita litácooweji bachátairra. Jáiwa liwáau lirrífucha liá'a lanchaca néenee lichánau léewida ná'a chóniwenica.

4 Linísinaami litáaniacai, limá'ee Simónru:

—Jítée liá'a lanchaca chaléeni bachátala dujíwactalaca, ya ta yúca ishínaa máyayawai itésuque'e.

5 Simón éeba'ee:

—Quéewidacai, táayenaa watráawajaaca watésuca, ne jiní wérri wajédani; ne jiyáctaca bánuani, nuá'au nudáquinia numáyayani.

6 Ne naméda'inaami jíni, náawaqueda bájialanaa cubái liá'a namáyani atéwanamai súbirriacoo.

7 Néenee namáida ná'a nashínaa najúnicaica máinecoo áabai lancha rícu, quéewique'e náacoo nayúda nayá. Néenee náau néerrai, nacámusheda ná'a chámái lanchaca atéwa namácta natámucoo.

8 Simón Pé'eru cába'inaami liéni, litýau liúrruimiyu Jesús náneewa limá'ee lirrú:

—¡Jishíriu núcha, Nuwácali, níwata nuyá cajíconai!

9 Jiníwata Simón ya quinínama cáarrudenaiu nacába liá'a najédau cubái, máanaba náami jócai nacába cáji.

10 Lécchoo cáarrudenaiu ná'a Santiago ya Juan, Zebedeo éenibica, Simón máanabacaca. Ne Jesús má'ee Simónru:

—Ocáarru jiyá; léjta jinísau jítésucai, chacábacanaa jimúrru nulí chóque'e chóniwenai nasíguia nuyá.

11 Néenee natée lanchami litácoowalai, namáaca quinínama, jáiwa náau Jesús yáajchai.

*Jesús chúni báqueerri bálinerri lepra
(Mt 8:1-4; Mr 1:40-45)*

12 Áabai éerrite, Jesús yáa liyáca áabai chacáalee rícu, línu báqueerri washíalicuerri bálinerri chorrówa íyeerri náinää jí'ineerri lepra; licábinaami Jesús litájiau linánimiyu cainabi nácula, lisátä'ee liúcha:
—Nuwácali, jiwówaicta, jichúni tuyá nubálínacaala yúchá.

13 Jesús dínu'e licáajiyu wáni, limá'ee:

—Nuwówai, jjichúnico! Liyáalimi libálínacaala'ee chorrówa íyeerri línaa éedau liúcha,

14 Jáiwa Jesús ma lirrúi:

—Jiníwaa jíiwani jiyárrujoni; bácai rímií jiáu jiyadacoo sacerdote náneewa, ya jítte jishínaa jíméetua'inau jiyáu, liá'a Moisés wánanimi imédaca, quéewique'e quinínama yáa léenaa jáica sáica jiyái jibálínacaala yúchau.

15 Ne mamáarraca, Jesús fíwanaa cáarraliacoo quinínama matuínaami, ya íchaba chóniwenai yáawacau néemique'e lichuáni ya lichúniqe'e nabálínacaala.

16 Ne Jesús lishírriu jiníctala yáairri quéewique'e li'óracoo.

*Jesús chúni báqueerri macáwai
(Mt 9:1-8; Mr 2:1-12)*

17 Áabai éerri Jesús éewidacta liyáca, nawáau nayá néeni ná'a áabi fariséobini ya quéewidacanica ley shínaabinica fínuenai quinínama chacáalee rími Galilea shínaaca, ya Judea ya Jerusalén néenee. Ya Dios wítee íyaduu Jesús nácu lichúni ná'a bálinenaicoo.

18 Néenee áabi washíalicuenai fínu índenai báqueerri macáwai liárrubai ita'au. Nawówaicta'ee nawárrueda cuíta licúlani ya náyada Jesús náneewani;

19 Ne jócu náinu táshia nácula nawárrua jíni, jiníwata bájialaca íchaba chóniwenai; jáiwa náirda liyá cuíta íteeji, needa bájirra cuíta báinaa ya náurrucuedaque'e liyá néenee bálinerricoo liárrubai ita'au, néeni béewami nalí quinínama, Jesús náneewa.

20 Quéecha'inaami Jesús yáa léenaa néebida'inaa linácu, limá'ee lirrú liá'a bálinerricoo:

—Nujúnicaí, jijíconaa jái méetuacuwai.

21 Néenee ná'a quéewidacanica ley shínaabinica ya ná'a fariséobinica nachánau napénsaaca: “¿Tána léji liéni éeneerri limá chá'a chuánshi máashii Dios nácula? Bácai rími Dios éeneerri liméetua jíconaashi.”

22 Ne Jesús yáirri léenaa liá'a napénsaani nayáca, lisátä'ee léemiu nayá:
—¿Tána ipénsa irrúwoo chárра?

23 —¿Tána mawí jócu tráawajui, wamácai: ‘Jijíconaa máaquerri liméetuacuwai’, o numáca: ‘Jibárroo jijínau?’

24 Ne nuyadaminaa irrú, tuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca wáalierri wánacaalashi cainabi ita'aa liméetua'inaa jíconaashi.

Néenee limá lirrú liá'a macáwaica:

—Numá jírrú, jibárroo, jiwína jiárrubaiu ya jiáu jíibana néerrau.

25 Liyáalimi, liá'a macáwaica léenuu libárruacoo quinínama náneewa, liwína liárrubaiu lirrú wánimico ita'aa, jáiwa liáu líibana néerrawai liá sáicai Diosru.

26 Quinínama nacáarrudau nacábacani, jáiwa náa sáicai Diosrui ya bájialanaa nacáarrudacoo namá'ee:

—Wáalee wacába watuíyu jócai wacába cáji.

*Jesús máida Levírru
(Mt 9:9-13; Mr 2:13-17)*

27 Liáwinaami liéni, Jesús jiáu, jáiwa licába báqueerri cacóbracai impuesto Romarru. Jí'ineerrimi Levi, wáairriu liyáca yáarrubaishi íta'aa licóbora liyá impuesto. Jesús má'ee lirrú:

—Jisiguia nuyá.

28 Néenee Levi bárroowai, limáaca quinínama, jáiwa liáu Jesús yáajchái.

29 Táicala'inaami mawí, Levi méda áabai fiesta máanui wérri líbana néeniu Jesúrsru; ya íchaba náa'a cóbrenai impuesto Romarru, náajcha náa'a áabi chóniwenaica, wáaineu nayáca mesa nácula náajcha.

30 Ne náa'a fariséobinica ya náa'a quéewidacanica ley shínaabinica néenaacajaa, nachánau nacáida Jesús shínaa éewidenaicoo. Namá'ee nalí:

—¿Tánda íya ya írra náajcha nárra cacóbracani impuesto ya cajíconaanica?

31 Jesús éeba'ee nachuáni: —Náa'a sáicanica, jócani rúnaa médico, ta nayá náa'a bálinenaicoo.

32 Nuyá jócai ínu numáida náa'a sáicanica, nuínu numáida náa'a cajíconaanica, quéewique'e néejueda nayáu Diosru.

*Linácue sái liá'a ayúnoca
(Mt 9:14-17; Mr 2:18-22)*

33 Néenee namá'ee Jesúrsru:

—Náa'a casiguiacani Juan ya fariséobini shínaaca yúnenai bájialanaa ya namédá bájialanaa oración, ne jishínaa éewidenaicoo jiájcha éerri jútainchu náaya ya náirra.

34 Jesús éeba'ee nalí:

—¿Léewaminaatau éewa iwána nayúnaa náa'a namáidani áabai matrimóniorru, nácula liyá náajcha néeni liá'a novioca?

35 Ne línuminaa liá'a éerrica, natécta'inaa liá'a novioca; jáicta línu liá'a éerrica, liyáaliminaa nayúnaajoo.

36 Chá'a léccchoo líwa nalí áabai licábacanaa:

—Jiní dáulerri áabai íibalashi wáalii quéewique'e lichánaida áabai íibalashi dánumimi. Ne limédactacula cháni'i, ya támina liúca liá'a íibalashi wáaliimica; mawíyi liá'a shídanaamica wáalii, jócai sáicta máacacoo íbalashi dánumimi yáajcha.

37 Ne jiní léccchoo wanuácalo vino wáalii áabai íimanaashi salírrani rícula, níwata liá'a vino wáaliica wáneerri lisúbirriacoo liá'a íimanaashi dánumimica, léjta liá'a íimanaashi ya liá'a vinoca jái liúcawai.

38 Tádawa arrúnaa wanuá vino wáalii lirrícula liá'a íimanaashi wáaliica.

39 Ne liá'a írrerri vino salírrani, jócai wówai liáwinaami vino wáalii, jiníwata jái limái: 'Liá'a vino salírranica mawí sáictaca.'

6

*Ná'a éewidenaicoo Jesús yáajcha éerruedenai trigo íta léerdi nawówa iyabactacoo
(Mt 12:1-8; Mr 2:23-28)*

1 Áabai éerri nawówa iyabactacoo Jesús jínaniu nabáanacaala íibi. Lishínaa éewidenaicoo liájcha néerrua líta liá'a trigoca, ya ta nacárra nacáaji rícuu jíni ya ta náaya líimii.

2 Jáiwa áabi fariséobini nacába'inaami liáni, nasáta néemiu:

—¿Tánda iméda iyá liérra jócai wéewa waméda éerdi wawówa iyabactacoo? Jiníwata jócai ley índa wamédaca.

3 Jesús éeba'ee nachuáni:

—¿Jócai iliá icábau Dios chuáni nácu báitare David ya ná'a limánabaca nawáaliate ínaashi?

4 Jáiwate liwárruawai Dios fíbana rícula, jáiwa liwína náji ná'a pánica nashírrini Diosru, líya liyái ya liá náaya léccchoo ná'a limánabaca, báawita bácai rími ta ná'a sacerdótebinica éewata náayacani bácai liá'a pánica.

5 Néenee Jesús ma mawí:

—Nuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca, nuwáalia wánacaalashi linácu liá'a éerrica nawówa iyabactacoo.

Liá'a washiálicuerrica máacarrai cáaji

(Mt 12:9-14; Mr 3:1-6)

6 Áabai éerri nawówa iyabactacoo ná'a judíobinica, Jesús wárruerri sinagoga rícu ya lichánau léewidaca. Báqueerri washíalicuerri yáairri néeni máacarrai cáaji ché'e sáicaquictejica.

7 Néenee néeda lituínaa liá'a Jesúscia ná'a éewidenaica Moisés shínaa ley ya fariséobini léccchoo, nacábaque'e lichúnicta liá'a máacarrai cáaji, lirrúu liá'a éerrica nawówa iyabactacoo, néewaque'e náa lijíconaa liá'a Jesúscia.

8 Ne liá'a Jesúscia, liá léenaa chítaśia nawítee jíni, limá lirrú liá'a washíalicuerrica máacarrai cáaji:

—Jibárroo, jimédaú béewami.

Néenee libárruawai.

9 Néenee Jesús ma nalí ná'a áabica:

—Nuwówai nusáta nuéemiu iyá áabai chuánshi rími: ¿Lirrúu liá'a éerrica wawówa iyabacoo, wéewa waméda sáicai o máashii? ¿Wawáseda cágicaishi o wamárdacani?

10 Linísa litáania náajcha, liá'a Jesúscia licába quinínama litéejiu limá lirrú liá'a washíalicuerrica:

—Jidúcua jicáajiu.

Liméda jíni, sáicai báaniu jíni licáajica.

11 Ne ná'a áabica fíwirrini wérri nawówa. (Namáctacala'ee Jesús méda lijíconau lítaráwajaaca lirrúu liá'a éerrica nawówa iyabactacoo). Táda natáania nalí wáacoo tánashia néewa namédaca Jesús júnta.

Jesús níwa ná'a doce éewidenaicoo

(Mt 10:1-4; Mr 3:13-19)

12 Liyáali éerrite, Jesús yáau áabai dúuli ítala li'óracoo, libésuneda quinínama táayebée li'óracoo Diosru.

13 Quéecha'inaami jucámarra cáí, limáida lishínaa éewidenaicoo, jáiwa liwína doce néenaa, liá nají'inaa apóstolu. (Wówerri limá bánuani namédá áabai tráawajuca).

14 Léewa nají'inaa líáni: Simón, liá liéni jí'inaa Pé'eru; Andrés, Simón éenajirrica; Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,

15 Mateo, Tomás, Santiago, licúulee liá'a Alfeo; Simón liá'a Celote,

16 Judas, Santiago cíuleeca, ya Judas Iscariote, liá'a náawiderriu liwítee máashii éejuederri'inaa Jesús.

Jesús éewida íchaba chóniwenai

(Mt 4:23-25)

17 Jesú斯 yúrrucoo dúuli ítacha lishínaa apóstolu yáajcha, jáiwa limáacau áabai bacháida lícui. Néeni náawacau íchaba ná'a síguianai liyá, ya íchaba chóniwenai Judea shínaa cáinabi ítesanaca ya Jerusalén ya litácooweji liá'a Tiroca ya Sidón. Ínuenai néemique'e Jesús chuáni ya quéewique'e lichúni nashínaa bálinacaalashi.

18 Ya ná'a carrúni jináata nanácueji ná'a espíritu máashii, máaqueñai léccchoo sáica.

19 Chacábacanaa quinínama Chóniwenai wówenai nadúnu Jesús nácu, níwata lichúnicala nayá quinínama liyú liá'a Dios wítee jiárricoo linácucha.

Liá'a sáictacta nawówa ya máashicta nawówa

(Mt 5:1-12)

20 Jesú斯 cába'ee lishínaa ná'a éewidenaicoo liájcha, ya limá'ee nalí: "Sáicta iwówa iyá carrúni jináatanica,

níwata liá'a Dios wánacaalactala ishínaa.

21 Sáicta iwówa iyá chóque'e ínaishinirru,
jiníwata imáacaminaujoo cáawai.

Sáicta iwówa chóque'e iyá íchenaica,
jiníwata liáwinaamiminaa icáidaminaajoo.

22 "Sáicta iwówa iyá jáicta máashii chóniwenai cába iyái, jáicta nawáana yáacuwai, jáicta máashii nanúma irrúi ya jáicta nacháani iyái jicí'a ná'a máashiiñica, nunácueji nuyá Washialicuerri Dios Cúuleeca,

23 Sáicta wérri iméda iwówau, cashíamu iméda iwówau liyú liá'a sáicai liyáali éerri, níwata iyá ríshibianai'inaa mánui wérri sáicai áacairra; cháwa cábacanaa náinueda ná'a náwérrinaibimi chóniwenai ná'a fiwadedeñaimi Dios chuáni báinacu nabéechá.

24 "Ne, jái éenaa já'a carrúni jináata'inaa iyá rícubinica, jáni nísá sáicta iméda iwówawai!

25 "¡Ái éenaa já'a carrúni jináata iyá chóque'e nísenai cáawaica, ne liáwinaami'inaa ínaishi irrújoo!

"¡Ái éenaa já'a carrúni jináata'inaa iyá chóque'e cáidenica, ne liáwinaami'inaa ícha irrúwoo máashii'inaa iméda iwówau!

26 "¡Ái éenaa já'a carrúni jináata'inaa iyá quinínama cáinabi ítesana náa irrú sáicai, ne cháwa cábacanaa nabésunacoo náajcha ná'a chóniwenai ibéechá sánaca, náajcha ná'a fiwadedenai Dios chuáni jocai yáawayai!

Caníinaa wacába wajínaiu

(Mt 5:38-48; 7:12)

27 “Ne iyá éemenai nulí numá irrú: Caníinää icába ijínaiu, iméda nalí sáicai ná'a máashiini cába iyá.

28 Yáa nalí sáicai ná'a mánidisieni iyá, i'óra nanácu ná'a máashiini numá inácula.

29 Áiwee báseerri jiwídaní já'a, jináawida lirrú béema; ne áiwee éederri jisácuni já'a, jímáaca léccchoo litée jicámisi.

30 Ne matuínami tánashia nasátani jiúcha, jiá lirrúni, ne léedacta jishínnaa, ujisáta liúchani.

31 Iméda náajcha ná'a chóniwenaica, chaléjta iwówa naméda yáajcha ná'a áabica.

32 “Ne iyá canfínacta icába iyá jájiu liá'a caníinai cába iyá, ¿tána iwáalia mawí sáicacai? Áawita ná'a cajíconaanica caníinää nacába yáacacoo.

33 Ne imédacta nalí sáicai ná'a médenai irrú sáicai iyá jájiu, ¿tána iwáalia mawí sáicacai? Áawita ná'a cajíconaanica naméda sáicai nalí wáacoo.

34 Ne ipréstacta nalí bácai ná'a ipénsani éejueda irrú lijúnta ná'a sái, ¿tána iyada néenii iwíteecowai? Léccchoo ná'a cajíconaanica préstennai nashínnaa wáacoo bácainaa napénsaa narríshibia lijúnta sái náucha wáacoo.

35 Iyá éewenai caníinää icába ijínaiu, ya iméda nalí sáicai, ya éewa iprésta ishínau jiní inéndacala néejueda irrú lijúntanaa sái. Cháminaá mánauui ishínnaa sáicabee ya iyáminaá léenibi liá'a Dios áacai sáica, liá'a léccchoo sáicaica náajcha ná'a chóniwenaí cháaninica, ya ná'a máashiinica.

36 Arrúnaa iyá carrúni jináata icába áabi, léjta carrúni jináata isálíjinaa Dios cába iyá.

Ujiúca áabi máashiquictala (Mt 7:1-5)

37 “Ojiúca áabi máashiquictala, jócubeecha Dios yúca jiyá máashiquictala léccchoo. Jócu jiá áabi jíconaa, ya Dios jócuminaa liá ijíconaa léccchoo. Jimíya máechea áabi jíconaa, ya Dios pérdonaaminaa iyá.

38 Yáa ábirru, ya Dios liáminaá irrú léccchoo. Liáminaá ishínnaa cháacala rícu áabai léenedayu'inaa sáicai wérri, libádadani, licúsudani ya cashiámunaa. Dios éenedaminaa iyá léccchoo léjta cábacanaa éenedau'u áabibi.”

39 Jesúus máaca nalí liéni licábacanaa: “¿Léewaminau báqueerri matuýii lijínedá báqueerri matuýii witabii? ¿Jócuminaa nacáu chámataanaa útawi rícila?

40 Jiní báqueerri éewiderrico mawíyi lishínnaa quéewidacai yúchau; jácta limánda lishínnaa estúdiowai línuminaa limédadacoo léjta lishínnaa quéewidacai.

41 “¿Tánda jicába jéenajirri tuí rícu catábibee, ne jócu jicába liá'a áicuba dánumimi yáairri jituí rícu?

42 Ne jócta jiá léenaa jiwáalia'u áicuba dánumimi chún sai jituí rícu, ¿chítá jéenau'u jímá jéenajirriru jíni: ‘Nuéenajirri, jínda nujéda'aa jituí rícuucha liérra catábibeecá’? ¡Chámai wítee! Jijédau quéechanacu liérra áicuba dánumimi yáairri jituí rícu, táminaa cha jéewa jicába sáica quéewique'e jéewa jijéda jéenajirri tuí rícuucha catábibee.

*Liá'a banácalica wacúnusiani líta nácuejiu
(Mt 7:17-20; 12:34-35)*

43 "Jiní banácali sáicai éewa liá lítau máashii, jiní banácali máashii éewa liá lítau sáica.

44 Quinínama banácali wáa léenaa wacába líta nácuejiu: Jócu wéewa wawína ítashi sáicai áabai túwirri náanai ítacha, jiní wéewaca wawína uva caticáli ítacha.

45 Liá'a washíalicuerri sáicaica, táanierri chuánshi sáicai, níwata sáicacala liá'a yáairri liwówa lícu, liá'a washíalicuerri máashiica, táanierri chuánshii cacháninai, jiníwata máashii liá'a yáairri liwówa lícu. Ne tándawa liá'a cashiámui ya liwówa lícu, léewa linúma táaniani liérra.

*Ná'a chámai cuítá dánanica
(Mt 7:24-27)*

46 ¿Tánda imá nulí, 'nuwácali, nuwácali', ne jócani méda léjta numáyu'u irrú?

47 Nuíwa'ee irrú liá'a chái cábacanaa ínuerri nulí léemi nuchuáni ya limédani liá'a numáni lirrú:

48 chái cábacanaa léjta báqueerri washíalicuerri, jáicta libárrueda líbanawai, quéechanacu liméda dujíwala útawi, ya ta limáaca lidánani íiba ita'aa. Quéecha'inaami manútaa méedai, unésaca ínu linácula liá'a cuítaca, ne jócu léenaa lichúndaqui jíni, níwata bárruerriu sáica íiba ita'aa.

49 Ne liá'a éemerri nuchuáni, ya jócu liméda liá'a numáni lirrú, chái cábacanaa léjta báqueerri washíalicuerri bárruederri líbanau cáina ita'aa, jáiwa jócu liá'a lidánani dujíwalai; quéecha'inaami manútaa méedai unésaca ínu lítala liá'a cuítamica, jáiwa licáuwai limáacacoo licáarraliacoo."

7

*Jesús chúni báqueerri shírruederri lirrú liá'a wánacaleerri romano sái
(Mt 8:5-13)*

1 Jesú nís'a'inaami litáania náajcha ná'a chóniwenaica, jáiwa liáwai Capernaúm néerra.

2 Néeni báqueerri yáa Roma sái nawácali ná'a soldádoca, wáalierri báqueerri shírruederri lirrú caníinai wérri licábaca, bálinerriuminaatanaa atéwacta máanalicani.

3 Quéecha'inaami romanobini wácali éemi natáania Jesú nácu, libánuá áabi salínai judíobini shínaaca, quéewique'e nasáta liúcha liácoo lichúni liá'a shírruederri lirrú liá'a romano wácalica.

4 Jáiwa náiinu Jesú yáctalai nasáta liúcha caiwinaa namá'ee lirrú:

—Liéni wawácalica sáicanatai jiyúdaca,

5 jiníwata caníinai licába washínaa chóniwénai quinínama, ya liwána naméda walí washínaa sinagoga.

6 Jesú yáau náajchai, ne quéecha'inaami urrúni línu cuítarrui, liá'a nawácalica libánuá áabi líjúninai namá lirrú: "Nuwácali, chái jiwitemija, jiníwata nuyá jóci sáicanata jiwárruacoo núbana rícula;

7 tándawa, jócu nuáu nuyá jájiu numúrru jiyá. Bácaí rími jiá wánacaleerri chuánshii quéewique'e jichúni shírruederri nulí.

8 Jiníwata nuyá jájiu yáairri nuwánacaala nácu léccchoo, liyáalimi léccchoo nuwáalia ná'a soldado nuwánacaalaninica. Jáicta numá

néenaa báqueerrirrui jiáyu, arrúnaa liácoo; jáicta numá báqueerrirrui jínuu, arrúnaa línuca; ya jáicta nubánua nushínaa shírruederri nulí liméda nuwánacaala, jái liméda jíni."

⁹ Jesú斯 cáarrudau léemi jillíni, licábadeda nalí ná'a chóniwenai yáaineu líshírricu, limá'ee nalí:

—Ne yáawaiyi numá irrú, jiníwita Israel rícu nuínuni nácu éebiderri wérri léjta liáni washiálicuerrica.

¹⁰ Quéechá'inaami néejocoo cuítia néerra, ná'a libánuanimica náiinu linácu liá'a cashírruedacaica, jái sáicacai.

Jesús cárveda rucúulee ruá'a báqueto máanalio ínirrimi

¹¹ Liáwinaami Jesú斯 yáau áabai chacáaleerra jí'ineerri Naín, náajcha ná'a lishínaa éewidenaicoo ya íchaba chóniwenai liájcha mawí.

¹² Línu'inaa urrúni chacáalee numá lícula, licába náinda náacoo báqueerri máanalii naquéniqe'inini. Liyámi'e bácairrimi rucúuleeca ruá'a máanalio ínirrimi, ya íchaba chóniwenai chacáalee rícu sána yáaineu ruájcha.

¹³ Jesú斯 cába'inaa ruyái, néenee carrúni jináata licába ruyái limá rulí:
—Ujícha.

¹⁴ Néenee Jesú斯 rúniu lidúnu cajón nácu, néenee nabárruawai ná'a indenai náacoo liá'a máanalica. Néenee limá lirrú liá'a máanalica:
—Icúlirrijui, numá jírrú: jíbarro!

¹⁵ Néenee libárrueda liá'a máanalimica ya ta litáaniaca, néenee Jesú斯 éejueda litúwarru jíni.

¹⁶ Nacába'inaa liáni, cáarru quinínama ná'a chóniwenica náa Diosru sáicai namá'ee:

—Báqueerri cawénii cáiwadedacaní Dios chuáni jíarri wáiibi.

Namá'ee léccchoo:

—Dios ínuerri liyúda lishínaa chóniwenai.

¹⁷ Néenee náiiwadeda liá'a namáni Jesú斯 nácucha quinínama lirrúci liá'a Judeaca rícu léccchoo liá'a cainabi yéerri Judea téiji.

Ná'a Juan Bautista bánuanica

(Mt 11:2-19)

¹⁸ Juan éemi quinínama liá'a Jesú斯 médanica, náiiwacala lirrúnini ná'a máinecoo liájcha. Limáida chámata néenaa,

¹⁹ jáiwa libánuua Jesú斯 néerra jíni, nasátaque'e néemiuni liyácta yáawaa liá'a nanéendani nayáca, o wanéendawee báqueerri.

²⁰ Ná'a Juan bánuanica narrúni'eewoo Jesúsrui namá'ee lirrú:

—Juan liá'a Bautístaca libánuua wayá wasátaque'e wéemiu, jiyácta liá'a wanéendani wayáca o arrúnaawee wanéenda báqueerri.

²¹ Liyáalimi nanáneewa Jesú斯 chúni íchaba chóniwenai bálinenaicoo ya liá'a máashii yáairri nanácu, ya ná'a wáalianai espíritu máashii, jáiwa liwána íchaba matuíni cábaca.

²² Néenee léeba nachuánii: —yáayu Juan néerra iwiwa lirrú liá'a icábanica ya liá'a éeminica. Iwadeda lirrú ná'a matuínica éewenai nacábaca, ná'a macáwanica éewenai najínacoo, ná'a cacháunanaica méetuerriu náucha liá'a nabálinaacaalaca, ná'a mawíbanica éewenai néemica, ná'a máanalnimica éejueneu nacáwiacoo, ya nalí ná'a carrúni jináatanica náiiwa liá'a chuánshi wásedeerri'inaaca.

23 Sáicta liwówa liá'a chóniwerri éebiderri nunácu mamáarraca, jócai náawida liwíteu núcha.

24 Quéechea'inaami náacoo náji ná'a Juan bánuanimica, Jesús chánau litáanía chóniwenairru Juan nácu, limá'ee nalí: "¿Tána ijiáu icábacai iyá chaléeni jiníctala yáairri? ¿Áabai basué cáuli cúsudani?

25 Ne jócta, ¿tána ijiáu icábacai? ¿Báqueerri washiálicuerri cawéni namái íibala? Iyá yáine léenaa ná'a súwedenai íibalashi cáwena namái yáainei nawíteeyu, yáainai nábana rícu ná'a wánacaleenaica.

26 Ne cháctani, ¿tána ijiáu icábacai? ¿Báqueerri íiwadedeerri Dios chuáni? Jajá, yáawaiyii, ne báqueerri ta mawiyii máanui liúcha liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu.

27 Juan liá'a litáanianimi nácu liá'a cáshtaca:
'Nubánuia catéecai nuchuáni jibéecha,
quéewique'e lichúni jibéecha iníjbaa.'

28 Ne yáawaiyi numá irrú, náiibicha quinínama ná'a washiálicuenica, jiní máanui Juan yúcha mawí; ne áawita liá'a mawí pítui Dios wánacaalactalaca mawiyii máanui liúcha."

29 Quinínama ná'a éemenai Juan chuáni, áawita ná'a cacóbracani impuesto Romarru, wánenai Juan báutisa nayá, néebidacala yáawaa Dios machácanii;

30 Ne ná'a fariséoca ya ná'a quéewidacanica ley shínaaca, jócani índa Juan báutisa nayá, nacháani quinínama liéni Dios wóweni límedá nawícaubali.

31 "¿Chíta nacábacanaa ná'a chóniwenai chóque'e sánaca? ¿Chíta nacábacanaa jiní?

32 Cháni cábacanaa léjta ná'a sáamanaica wáainecoo naséwicaca plaza rícu ya ta namáidada najúnicairruwai:

'Wáiinuate irrú butútum,
ne iyá jócani báaweda;
warrábate shímashi cáiwii wítama,
ne iyá jócani ícha.'

33 Áawita Juan Bautista finuca, jócai iyá páani jiní lírraca vino, ne iyá máinai jáica liwáalia áabai demonio.

34 Néenee liwínaami nuíinu nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, íyeerrica ya nuírra, ne iyá máinai jáica yawíqui jiní ya cáirracalai, najúnicai ná'a chóniwenai máashiini íiwanaa ya ná'a cacóbracani impuesto Romarru.

35 Ne Dios iyada quinínama liwíteu linácueji liá'a limédanica."

Jesús líibana néerra liá'a Simón fariséoca

36 Báqueerri fariseo cúcida Jesús iyá liájcha, jáiwa Jesús yáau líibana néerrai. Liwáau iyá mesa nácula,

37 jáiwa báquetoo íinetoo máashiu íiwanaa yáichoo lirrícu léja liá'a chacáaleeca, jáiwa ruá léenaa Jesús yáacoo líiya líibana néerra liá'a fariséoca, ruínda áabai frasco jí'ineerri alabastro* cashiámu juménibee.

38 Ruchánu ruíchaca Jesús íiba néeni, rusábida rutuí yáabiyu. Jáiwa rumácarra ruwíta báinayu, ya ta rushíshi líibai, jáiwa runuádeda juménibee linácuí.

* **7:37** Áabai íiba namédau ná'a frascoca.

³⁹ Liá'a fariseo cúmideerri Jesús, licába'inaamini liéni limá'ee lirrúwoo: "Liéni washiálicuerrica yáawaictata báqueerri cáiiwadedacai Dios chuáni, liá'aca ta léenaa tánashia chóniwetooca rójí ruárra dúnuechoo ruyá linácu: báquetoo íinetoo máashiu fíwanaa."

⁴⁰ Néenee Jesús ma lirrú liá'a fariséoca:

—Simón, nuwáalia áabai chuánshi nuíwani'inaa jirrú.

Léeba'ee liá'a fariséoca:

—Jíiwate nulíni, quéewidacai.

⁴¹ Néenee Jesús má'ee lirrú: —Chámata washiálicuenai mówiniate warrúwa báqueerri capréstacai warrúwa. Báqueerri mówiniate léjta liwéni liéni quinientos éerrictaca, ya liá'a báqueerrica cincuenta éerrictaca;

⁴² ne jocala néenaa napáida lirrúni, liá'a capréstacai nalíni, jáiwa jócu liwána néejueda lirrúi liérrumirrai ná'a chámataca jíni. Ya ta jíiwa nulí jíni, ¿tána néenaa canínaa licába mawí?

⁴³ Simón éeba'ee lichuáni:

—Nulí tá ee liá'a washiálicuerri mawíyii mówiniacá.

Jesús má'ee lirrú:

—Yáawaiyi jimácaa.

⁴⁴ Néenee licába rulí ruá'a íinetoooca, Jesús má'ee Simónru: —¿Jicába rójí ruáni íinetooaca? Nuwárroo jíibana rícula, ne jócu jiá nulí shiáti nubádeda'inaa nuíiba; ne ta rója ruáni íinetoooca bádedeechoo nuíiba rutuí yáawiyu, ya ta rumácarra ruwita báinayu jíni.

⁴⁵ Jócai shíshi nuyá, ne ruyá rícue ruwárruacuwai jócau máaca rushíshi nuíiba.

⁴⁶ Jóca jiinu nuwíta nácu aceite, ne ruyá nuádedeechoo juménibee nuíiba nácu.

⁴⁷ Tándawa numá jírrú íchaba wérri rujíconaa méetuerri, níwata bájialaca canínaa rucábaca; ne liá'a chóniwerri pítui mówiniacá, pítui líyada canína'u licá'a.

⁴⁸ Néenee Jesús má'ee rulí ruá'a íinetoooca:

—Jijíconaa jái méetuacuwai.

⁴⁹ Ná'a áabi yáainai nayá néeni, nachánu nasáta néemiu nayá jájiu:

—¿Tána léji liéni éeneerri liméetua jíconaashi?

⁵⁰ Ne Jesús má'ee mawí, rulí ruá'a íinetoooca:

—Jéebidacala jiyá'au jíconaa méetuacuwai; jiáu chaiwíteemija'a.

8

Ná'a íinaca yúdenai Jesús

¹ Liáwinaami liéni, Jesús jinaniu íchaba chacáalee rícu ya ná'a júbininica, lichánu leewidaca ya líwadeda Dios wánacaalactaca. Ná'a doce apóstolu natálideda liyá.

² Ya léccchoo áabi íina tálideda liyá, ná'a liwásedani espíritu máashii yúcha ya áabata bálinacaalashi; náibicha léccchoo ruáu ruá'a María jí'ineechoo Magdalena, siete demonio jiánimicoo yúcha;

³ léccchoo Juanaca, línu liá'a Cúzaca, liá'a wánacaleerrimi Heródesru; ya Susana, ya áabi íchaba mawí ná'a yúdenaimi nayá liyú liá'a nawáalianica.

*Liá'a licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica
(Mt 13:1-9; Mr 4:1-9)*

4 Íchaba jiáu chacáalee rícucha quéewique'e nacába Jesús, jáiwa náawacawai íchaba chóniwenai. Néenee líiwa nali liéni áabai licábacanaa:

5 "Báqueerri cáabanacai jiáu licásá líimi liá'a liáabanani'inaaca. Licásinaamini, áabata líimi cátu iníjbaa lícu, jáiwa nabáweda jíni ya ta míšiidiu íyáqui jíni.

6 Áabata léenaa cátu íiba íibi; ne quéech'a'naami lipáquiacoo, jáiwa máacarra jíni cháuctacala lirrú shiátai.

7 Áabata léenaa liá'a líimica cátu túwirri íibirra; ne quéech'a'naami lipáquiacuwai túwirri yáajcha, jáiwa lisácumeda jíni.

8 Ne áabata cátu sáicai cáinabi íta'aa; jáiwa lidáwinawai, liá lítau manuába, cáashia liá cien líimiu líta nácuu." Léewa Jesús máni liéni, jáiwa limá mawí cadánani: "¡Ná'a wáalianai nawíbau, néemique'e!"

*Tánda Jesús léewida chacábacanaayu
(Mt 13:10-17; Mr 4:10-12)*

9 Néenee lishinää éewidenaicoo sáta néemiuni, chítashia liwówau'u limá lejí liá'a licábacanaa.

10 Jesús má'ee nali: "Iyá Dios íyadani irrú liá'a báyeerricoo liwánacaalactalaca; ne áabimi nutáanianirru licábacanaayu; ya áawita nacábaca jócai néenaa nacába sáica, ya áawita néemica jócai néenaa náa léenaa.

*Jesús chúni líiwa liá'a licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica
(Mt 13:18-23; Mr 4:13-20)*

11 "Léewa liwówau'u limá liéni licábacanaa: Liá'a banácali líimica wówerri límáca léewa Dios chuáni líerra;

12 ne liá'a áabata líimi liá'a banácalica cáirricoo iníjbaa lícu, wówerri límáca ná'a éemenai Dios chuáni, ne Wawásimi línu, jáiwa lijéda Dios chuáni nawówa rícucha, jócubeecha néebida ya jócu néewa nawárruacoo Dios yáctalaca.

13 Liá'a líimi cáirricoo íiba íibi wówerri límáca, ná'a éemenai Dios chuáni narríshibia nawówa yáajcha wáni, ne jócaní wáalia sáica najíchu; néebida áabata éerri rími, ne jáicta carrúnatai línu náatalai jái namáaca Dios chuáni.

14 Liá'a líimi cáirricoo túwirri íibirra, wówerri límáca, ná'a éemenai Dios chuáni, ne arrájuatayu náinda lisácumacoo nawówa lícu Dios chuánica nafánacalau éerri shínanaa nácu, namúrru warrúwa ya sáicta nacába liá'a éerri íyadanica, chacábacanaa jócu néewa ná'a naméda sáicai Diosru.

15 Ne liá'a líimi cáirricoo sáicai cáinabi íibirra, náwa chóniwenai méecuenai nawówau sáica máaqueneu nayáu néemi Dios chuáni namédaque'e léjta liwówau'u, ya ta nayá machácanii náayada nayáu léjta banácali yáairri lítau sáica.

*Jesús táania licábacanaa liá'a lámparaca
(Mr 4:21-25)*

16 "Jíni túculeerri áabai lámpara ya ta libáyaqui jíni o límáaca cama yáajbalani, litúculiactani límáacani áacai, quéewique'e nawáalia jucámarabee ná'a wárruenaicoo.

17 Ne cháwa cábacanaa, jiní báyeerriu néenaani'inaa náa léenaa, jiní liá'a cabáyaintaica éeneerri'inaa náa léenaa ya limáacacoo jucámmarranaa.

18 Cháwa jáni, éemiu sáica, liá'a éemerri sáica, yáirri'inaa léenaa mawí, ne liá'a jócai éemi sáica, áawita liyá liá léenaa mawí, liyá pérderrri'inaa liá'a pítui rími liáni léenaa nácu."

Jesús túwa ya léenajinai

(Mt 12:46-50; Mr 3:31-35)

19 Jesú斯 túwa ya léenajinai náiinu liyáctalaca, ne jócu néena narrúnicoo lirrú, íchabaca wérri chóniwenai.

20 Áabi náibicha fiwa Jesúsrungi:

—Jitúwa ya jéenajinai náa'a yáa bináawa, wówenai nacába jiyá.

21 Jesú斯 éeba'ee:

—Náa'a éemenai Dios chuáni, ya naméda liwánacaala, náwa nutúwa ya nuéenajinai nárra.

Jesú斯 iyabaida cáuli ya marrádaca

(Mt 8:23-27; Mr 4:35-41)

22 Áabai éerri, Jesú斯 yúrrucoo áabai lancha rícula lishínaa éewidenaicoo yáajchau, limá'ee nalí:

—Wáau bajiála manuá. Jáiwa náawai.

23 Nácula nachuáu manuá íwalirricu, Jesú斯 máairri. Liyáalimi áabai cáuli wérri iinu manuá yáacoo, jáiwa'ee liá'a lanchaca lichána cashiámu shiátaiyu, ya atéwacta natámucoo.

24 Néenee náau nacáweda Jesú斯 namá'ee lirrú:

—¡Quéewidacai! ¡quéewidacai! ¡Watámucoo wayácai! Jesú斯 bárrua'inaamiu litáania cáulirru ya marrádacarru, jáiwa machúnuncunaa limáacacoo quinínama chawítemija'a.

25 Néenee limá lishínaa éewidenaicoo liájcha:

—¿Ta liáu éebidaumi jini?

Ne nayá, cárdaneeneu nacábadedanica, nasátada'ee néemiu nayá wáacoo:

—¿Tánashia léji liéni, táchanierri cáulirru ya shiátairru ya léewida lichuáni?

Jesú斯 chúni báqueerri Gerasa néeni sái wáaliерri íchaba espíritu máashiini

(Mt 8:28-34; Mr 5:1-20)

26 Déecu'inaami wáali náiinu licáinaberra ítala liá'a Gerasaca, yáairri bajiála manuá, lijúntami liá'a Galileaca.

27 Jesú斯 yúrrucue'inaamiu lancha rícucha cainabi ítala, báqueerri washíalicuerri jiáu chacáalee rícucha, wáaliерri demonio, jáiwa lirrúniwai Jesúsrui. Íchaba wérri éerri jócai súwa líibalau jiní liyácalá cuíta lícu, níwata yáairri útawi rícura máanalini yáarruica.

28 Quéechinaami licába Jesú斯, licáu liúrruimiyu Jesú斯 náneewa, limáidáda'ee:

—¡Ujníquiu nuájcha, Jesú斯 Dios Cúulee áacai sáica! ¡Nusátani wérri jiúcha jocubeecha jiwána nusúfria bájiala!

29 Limá liáni jiníwata Jesú斯 wáneerri lijácoo liá'a espíritu máashiica liúcha. Íchabachu liá'a demonioca wáarroo lirrú; áawita chóniwenai

bájida liná ya líiba cadénayu quéewique'e nawínacani, liyá léenaani lisúbirriaca, ya liá'a demonio wána licánacacoo liácoo jiníctala yáairri.

³⁰ Jesúz sáta'ee léemiu wáni:

—¿Tána jiji'inaa?

Liyá'ee léeba'ee:

—Nují'inaa legión. Limá liáni jiníwata íchaba wérri demonio cha wáarruacoo lirrú.

³¹ Ná'a demonio nasáta Jesúz yúcha jócubeecha libánua nayá liwítabami rícula chaléeni cástigu yáctala'inaa nalí.

³² Ne néeni íchaba puítí iyenai namáacoo dúuli nácu, ná'a espíritu nasáta Jesúz yúcha líndaque'e nawáarruacoo puítirru; jáiwa Jesúz índa nawárruacoo nalí.

³³ Néenee naijíau ná'a demonioca liúcha liá'a washiálicuerrica, jáiwa nawáarroo puítirrui, naijíau nacánacau najúsunacoo cáinacula shiátai yáacula, jáiwa néeni nasácumacuwai.

³⁴ Ná'a túyenai nayá puítí, quéecho'a'inaami nacába liá'a bésuneerricoo, naijíau nacánacacoo, jáiwa náau náiwadeda chacáalee rícula jíni ya litéejibaa.

³⁵ Ná'a chóniwenai naijíau nacábaca liá'a bésuneerricoo. Ne quéecho'a'inaami náiinu Jesúz yáctalaca, náiinu linácu liá'a wáalierrimi demonio, wáairriu liyáca Jesúz iiba néeni, jái cáabalacai, jócai mawítee mawiá, jáiwa cáarru nayái.

³⁶ Ná'a cábenai liá'a bésuneerricoo, náiwadeda chíashia liwásedau'u jiníni liá'a wáalierrimi demonio.

³⁷ Quinínama ná'a chóniwenai yáainai Gerasa cáinaberra íta'aa, nachánu nasáta Jesúz yúcha quéewique'e liácoo nacínaberra ítacha, níwata bájialaca cáarru nayá. Jócalu nacába cáji liá'a bésuneerricoo. Jáiwa Jesúz yúrrucloo lancha rículai, jáiwa liáwai.

³⁸ Liá'a washiálicuerri demonio jiánico yúcha, lisáta Jesúz yúcha quéewiquini'e liácoo liájcha, ne Jesúz wána'ee limáacacoo limá'ee lirrú:

³⁹ —Jéejoo jíibana néerrau ya jíiwadeda quinínama liá'a Dios médani jirrú.

Liá'a washiálicuerrica, jáiwa liáwai ya liiwadeda quinínama chacáalee rícu liá'a Jesúz médani liájcha.

*Jairo miyacaula ya báquetoo íinetoo dúnuechoo Jesúz íibala nácu
(Mt 9:18-26; Mr 5:21-43)*

⁴⁰ Quéecho'a'inaami Jesúz éejuacuwai báaniu bajiála manuá, ná'a chóniwenai sáicta nawówa níwata nanéndacala nayácani.

⁴¹ Liyálimi báqueerri iínu jí'ineerri Jairo, liwácali liá'a sinagogaca. Liéni washiálicuerrica litúyau Jesúz iiba néeni, lisáta liúcha liáque'iú lílibana néerra,

⁴² níwata liwáaliacala bácau rími limiyacalau, wáaliachoo doce camuí, wówechoo máanali ruyáca. Nácula Jesúz yáau, lisíntia nabádeda liyá ná'a chóniwenai íchabanica yáaineu líshiirricu.

⁴³ Náiibicha ná'a chóniwenaina báquetoo íinetoo rícuete doce camuí ruwáalia bálinacaalashi iírrai éechani, [ya rugástaa quinínama ruwáalianica nanácula ná'a médica,] ne jíni éeeneerri lichúni ruyá.

⁴⁴ Ruáni iínetooca rurrúniu Jesúsrú liwójuna itéejí, jáiwa rudúnu líbala númacua, liyálimi libárrua rúcha liá'a iírrai éechau'u ruyá.

45 Néenee Jesús sáta léemiu:

—¿Tána dúnú nunácu?

Ne quinínama nabáyaca liúchani, nadúnu, Pedro má'ee:

—Quéewidacai, ná'a chóniwsaica nabádeda jiyá, ya nadáanaida jiyá matuínaami.

46 Ne Jesús má'ee mamáarraca:

—Ái dúnuerri nunácu já'a, nuáca léenaa nunácucha jiérriu liá'a cadánani wíteeshica.

47 Ruá'a ínetooca ruá'innaa léenaa jócu ruéenaa rubáyaqui jíni, jáiwa ruchéchinau ruácoo rutúyacoo Jesús íiba néeni. Ruíwa quinínama náneewani tánashia rudúnu jíni, chíashia sáicau ruchúnico liyálimi jíni.

48 Jesús má'ee rulí:

—Numiyaca, jéebidacala Dios nácu sáica jiyái, já namówai chaijiwítemija'a.

49 Jesús táaniacta liyá újnibi, báqueerri ínu índeeri chuánshi limá'ee lirrú liá'a sinagoga wácalica:

—Jimiýaca, máanaluyii; ujjódia mawiá liérra quéewidacaica.

50 Ne Jesús éemi'inaamini limá'ee:

—Ucárru jiyá, bácai rími jéebida Dios nácu, ya Jimiyaca, sáicaminaa ruyájoo.

51 Quéechainaami náiihu cuíta néerra, jiní líndani wárruacoo liájcha bácaí rími Pé'eru ya Santiago ya Juan ya rusáljinnaa ya rutúwa ruá'a samáshtaca.

52 Quinínama íchenai nayáca ya cáwi wérri nacábacoo runácueji ruá'a samáshtaca, ne Jesús má'ee nalí:

—Uícha, ruárra samáshta jócauwa máanalí ruárra, máichoo ruyá cháji'i.

53 Quinínama nacáida'ee Jesús, níwata ná'a'aca'ee léenaa máanalí ruyá.

54 Néenee Jesús wína rucáaji náci, limá'ee danáanshiyu:

—¡Miyácau, jibárruau!

55 Jáiwa rucáwica éejoo rulí; liyálimi rubárruawai, néenee Jesús bánuá náa ruyai.

56 Rusáljinnaa ya rutúwa nacáarrudau nacábacaní; ne Jesús wána'ee jiníbeecha náiwadedanirruni liá'a bésuneerricoo.

9

Jesús bánuá ná'a lishínaa éewidenaco náiiwa Dios wánacaalactalaca

(Mt 10:5-15; Mr 6:7-13)

1 Liawinaami, Jesús yáawacaida ná'a lishínaa doce éewidenaco liá nalí néewaque'e najéda quinínama demonio ya nachúniche'e bálinacaalashi.

2 Libánuá náiwadeda chíashia Dios wówau'u liwánacaala cainabi itá'a jíni, ya nachúni ná'a bálineneecoo.

3 Limá'ee nalí:

—Jiní itéeni iníjbaa lícujoo, jiní áicuba icháqui'inaa, jiní chácala, jiní iyacaishi, jiní warrúwa, itéé áabai rími íibalashi, jiní mawiá.

4 Tánashia cuítá iínuni nácu, iyá néenijoo cáashia ijiácoo néenee.

5 Ne tánashia chacáalee jócai wówai narríshibia iyá, ijiáu lirrícucha liérra chacáaleeca ya itútuda liá'a pucúpucubee yéerri fíba nácu, quéewique'e náaa léenaa jáicala jócu sáica nayá náaa'a chóniwenaina jóbána narríshibia iyá.

6 Néenee najiáu nawárruanicoo narrícula náaa'a chacáaleeca quinínama, náiiwa liá'a Dios chuánica nachúni chóniwenai lécchoo.

Herodes jócai éenajta éebidaca

(Mt 14:1-12; Mr 6:14-29)

7 Liá'a rey Herodes éemi natáania Jesús nácu quinínama liá'a limédanica, ne jócai éenajta éebidaca, áabi mácala Juancala éejoo licáwiacoo,

8 áabi ma jáicala'ee liá'a cáiiwadedacaimi Dios chuáni báinacu Elíasca cha íyadacuwai, ya áabi ma jáicala'ee cáiiwadedacaimi Dios chuáni báinacu wérri cha éejoocoo licáwiacoo.

9 Ne Herodes má'ee:

—Nuyá jájiu nuwána nawíchua Juan wíta liwáa númami. ¿Tánashia léji liérra, cha nuéemi náiiwadeda iíwanaa bájiala?

Tándawa'ee Herodes wówerri licába Jesús.

Jesús yáa náaya náaa'a cinco mil washiálicuenaina

(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44)

10 Quéecha'inaa'ee néeuacoo Jesúsru náaa'a éewidenaicoo, náiiwadeda'ee lirrú liá'a namédanica. Néenee'e litée'e nayái náaa'eewoowai báawachala chaléeni urrúni lirrú liá'a chacáaleeca jí'ineerri Betsaida.

11 Quéecha'inaa'ee chóniwenai yáa léenaa jíni, náa'eewoo líshiirricu, jáiwa Jesús lirríshibia nayái, litáania nalí chítashia Dios wówau'u liwánacaala nayái jíni ya lichúni náaa'a bálinenaicoo.

12 Quéecha'inaa táicala liácuwai, narrúni'e náacoo Jesúsru náaa'a doce éewidenaicoo liájcha namá'ee lirrú:

—Jiwána chóniwenai yáacuwai, náaque'iníu nawówa íyabacoo ya namúrruque'e náayau chacáalee júbini rícu ya bacháida urrúnii nalí, níwata áani wayáctaca jinícta yáairri.

13 Néenee'e Jesús ma nalí náaa'a éewidenaicoo:

—Yáa náaya iyá.

Néenee namá'ee lirrú:

—Wawáalia rími cinco páani ya chámacula cubái, yáshiawa wáacoo wawéni náaya'inaa náani quinínama chóniwenaina.

14 Léjta'ee cinco mil washiálicuenai máanabaca. Ne Jesús má'ee nalí náaa'a lishínaa éewidenaicoo:

—Iwána nawáacoo cincuéntanaa namáanabaca.

15 Chá'ee namédaqui jíni, jáiwa nawáau quinínamai.

16 Néenee'e Jesús wína náaa'a cinco páanica ya náaa'a chámacula cubáica ya licába'ee áacairra, liá'ee Diosru sáicai linácueji liá'a íyacaishica. Linísinaamí liá Diosru sáicai, lisúbirreda jíni, jáiwa liá nalí jíni náaa'a lishínaa éewidenaicoo quéewique'e nachújida chóniwenai iyani.

17 Náaa'a chóniwenai náaya quinínamai cáashia cáawai nayá, ya néenaa náawaqueda doce canasta liá'a máacaderricoo léenaamica.

*Pedro íiwa jucámmarranaa Jesúscalá liá'a Mesíasca
(Mt 16:13-19; Mr 8:27-29)*

18 Áabai éerri Jesús óractau liyá bácai ya lishínaa éewidenaicoo yáainai liájcha, lisáta'ee léemiu nayá:

—¿Tána chóniwénaí ma nunácuchai tánashia nuyái?

19 Néeba'ee lichuáni:

—Áabi máinei jiyáca'ee Juan Bautista, áabi máinei jiyáca'ee Elías, ya áabi máinei jiyáca'ee lí'a báqueerri íiwadedeerrimi Dios chuáni báinacu éejuerri'eewoo licáwiacoo.

20 Ne Jesús éejoo'e lisáta léemiu nayá:

—Ya iyá, ¿tána imácai tánashia nuyái?

Jáiwa'ee Pé'eru éebai:

—Jiyáwa liérra Mesías* Dios shínaaca.

*Jesús íiwa limáanalicau
(Mt 16:20-28; Mr 8:30-9:1)*

21 Ne Jesús má'ee nalí jiní béecha íiwerri liyácani liyáwa Mesías.

22 Limá'ee nalí linácu cháu:

—Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, arrúnai'inaa nusúfria bájialanaa, ya nacháanimaajoni ná'a salínaica, ya nawácanai ná'a sacerdótebinica, ya ná'a quéewidanica ley shínaabinica. Náiniuaminaajoni, ne matálii éerri rícula nucáwiaminajoo.

23 Néenee limá nalí quinínama:

—Ne áicta wówerri já'a limédacoo nushínaa ewidenaicooyu, limíya máechau liyá jájiu liwánacaalacoo, ya línda Dios wánacaala licáwica nácu éerri jútainchu, liyá lichúni carrúni jináatau'inaa ya máanali liyá nunáceji.

24 Jiníwata liá'a caníinai cába licáwicau líta'a liéni éerrica, liúca licáwicau jócai amáarra, ne liá'a jócai caníinaa cába licáwicau lítacha liéni éerrica nunácueji, ligáanaminaa lirrúwoo liá'a cáwicashi jócai amáarra.

25 ¿Tána lishírbia lirrú liá'a washiálicuerrica ligáanacta quinínama éerri rícu sói yáca, ya liúca lishínaa licáwicau ya licáarraliau liyá jájiu?

26 Ne tánashia báiyii nunácueji ya nuchuáni nácueji, nuyá léccchoo Washiálicuerri Dios Cúuleeca báiminaa nuíwa lináawa léccchoo, jáicta nuínujoo quinínama nucáamarra yáajchau, ya nusáljinää cáamarra ya liwítee yáajchau, ya ná'a majíconaa ángelbini shírruedenai nulí.

27 Ne yáawaiyii numá irrú áabi néenaa náani yáainai áani nunáneewa, jócuminaa máanali nayá cáashia nacába liá'a Dios wánacaalactaca.

*Jesús báwachactau
(Mt 17:1-8; Mr 9:2-8)*

28 Liáwinaami ocho éerri néenee litáaniactami liyá nalí, Jesús iirrau áabai dúuli ítala lí'óraco, natálideda liyá Pé'eru, Santiago ya Juan.

29 Ne nácula lí'óracta liyáca, lináni cábacanaa báwachau, ya líbala náawau cabálai ya úcuni léccchoo.

30 Jáiwa nájíau lirrúi chámata washiálicuenai natáania nayá liájcha. Náawa'ee Moisés ya Elías.

* **9:20** Mesías Cháwa limá Cristo hebreo chuániyu, chái wówa limá léccchoo 'Liá'a Dios níwani quéewique'e liwánacaala'.

31 Yáainai nayáca natéiji áabai cáamarrashi úcuni sáictai wérri, ya natáania linácu liá'a Jesús máanalicaica licúmpliani'inaaca Jerusalén néerra.

32 Áawita Pé'eruca ya ná'a limánabacaca cadájuni wérri nayá, jáiwa cáwi nayácai, nacába Jesús cáamarra ya ná'a chámata washiálicuenai yáainai liájcha néeni.

33 Qéecha'inaami náacoo náacuwai ná'a washiálicuenica Jesús yúcha, limá'ee Pé'eruca Jesúsru:

—Quéewidacai, jsáictai walí wayáca áani! Waméda'aa matálii cuíta rími: áabai jirrú, áabai Moisésru ya áabai Elíasru.

Ne Pé'eru jócai yáa léenaa tánashia limácai.

34 Nácula litáania liyáca, áabai sáanai yúrruc oo libáya nayái, nacába'inaami sáanai dájida nayái, jáiwa cáarru nayái.

35 Néenee sáanai íbeeji lijáu áabai chuánshi mairri'e: "Léewa Nucúulee, nuníwani, éemiu lirrú."

36 Linís'a'inaa néemi liá'a chuánshica, Jesús máacau bácai. Jáiwa'ee ná'a éewidenaicoo jiní wérri náiiwadedacta liá'a nacábanimica liyáali éerri.

*Jesús chúni báqueerri icúlirrijui wáalierri espíritu máashii
(Mt 17:14-21; Mr 9:14-29)*

37 Áabai éerri rícula cajójchanaami, náurrucoo'inaamiu dúuli ítacha, chóniwenai máanabanaami jiáu najúnteda Jesús.

38 Ya báqueerri washiálicuerri máidada náiibicha limá'ee cadánani wérri:

—Quéewidacai, jiméda nulí sáicai, jicábate nucúulee bácai rímií nuwáalianica.

39 Áabai espíritu wínani, liwána limáidadaca ya liwána licúcunacoo ya cacálibee jiáu linúma licuéji, liwána líinuedacoo jócai liwówai limáacaca.

40 Nusáta jishínaa éewidenaicoo yúcha, najédaque'e liúchani liérra espírituca, ne jócai néenaa najédaca.

41 Jesús éeba'ee:

—¡Wóo, chóniwenai jiníni éebidacta ya máashiicani! ¿Chacálita iwówai nuyá yáajcha mamáarraca jini ya nuwánta yáajcha jiníni? Jínda liérra jicúuleecoo áani.

42 Quéecha'inaami lirrúnicoo liá'a icúlirrijuica, liá'a demonio yúca cáinabi rícula, liwána licúcunacoo báaniu; ne Jesús cáita liá'a espíritu máashiica, jáiwa lichúni léji liá'a icúlirrijuimica, ya ta léejueda lisáljináarru jini.

43a Ya quinínama namáacau nacáarrudacoo nacába Dios wítee máanuica.

*Jesús tíwa chámaichu limáanalicau nácula quinínama
(Mt 17:22-23; Mr 9:30-32)*

43b Nacáarrudau nacábacani liá'a Jesús médanica, limá'ee lishínaa éewidenaicoo:

44 —Éemi sáica liéni ya u'imíya máechani: Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, néentreagaani'inaami ná'a nacáaji rícula ná'a washiálicuenica quéewique'e naméda nuájcha léjta nawówau.

45 Ne nayá jócmai náa léenaa néemica liá'a limánica, níwata Dios báya nawítee nájbeecha léenaa néemicani; mawí léccchoo cáarru nayá nasáta néemiu Jesús líiwaquinicta nalíni jucámmarranaa.

¿Tánashia néenaa liá'a mawíyii cawéni náiibicha?
(Mt 18:1-5; Mr 9:33-37)

46 Ya néenee náa'a éewidenaicoo nachánau najútacoo nalíwaacoo tánashia néenaa liá'a mawíyii cawéni náiibichai.

47 Jesú, yá'inaami léenaa liá'a nédacanicoo nácu nayáca, liwína'ee báqueerri samálita, libárrueda'ee léema nácuu wáni.

48 Jáiwa limá'ee nali:

—Liá'a ríshibierri samálitaca nují'inaa nácu, lirríshibiaminaa nuyá, ne liá'a ríshibierri nuyá, lirríshibiaminaa léccchoo liá'a bánuerri nuyá áaqueji. Tándawa liá'a mawíyii mawéni icábaca quinínama fíbichau, léewa cawénii wérri liérra.

Ne liá'a jócmai ya wajúntani, léewa wáajcha sái liérra
(Mr 9:38-40)

49 Juan má'ee Jesúsr:

—Quéewidacai, wacába báqueerri jédeerri demonio jijí'inaa nácu, jáiwa jócu waínda limédaqui jíni, jiníwata jóca wáajcha sáini.

50 Jesú éeba'ee lichuáni:

—U'imáisaniani liúchani, jiníwata liá'a jócmai méda wajúnta, léewa wáajcha sái liérra.

Jesú caita Santiago ya Juan

51 Quéecha'inaami urrúni liá'a éerrica Jesú fírractala'inaacoo áacairra, liá'a liwówa dánaniu liácoo Jerusalénra.

52 Libánuu libéechau catéecani chuánshi, náaque'iu áabai chacáalee júbini rícula yáainai Samaria, quéewique'e namúrru liárrui limáacacta'inaacoo.

53 Ne náa'a samarítánobinica jócmai nawówai narríshibiaca, náaca léenaa liácoo Jerusalénra.

54 Quéecha'inaami lishínaa éewidenaicoo Santiago ya Juan cába léji liéni, namá'ee lirrú:

—Wawácali, ¿jíwówai jiwána wáurrucueda chichái áaqueji, quéewique'e wamárdia nayá quinínama?

55 Ne Jesú náawau nanácula, jáiwa licáita nayái máashiica nawítee.

56 Néenee Jesú má'ee: Nuyá jócmai fiinu nuá chóniwenai jíconaa, nuyá fiinuerri nuwáseda nayá najíconaa yúchau. Néenee náau áabata chacáalee júbini rículai.

Náa'a wówenai nasíguia Jesú
(Mt 8:19-22)

57 Nácula náau náacoo iníjbaa lícu, báqueerri washiálicuerri má'ee Jesúsr:

—Nuwácali, nuwówaicta nusíguia jiyá táshia jiáctalau jíni.

58 Jesú éeba'ee lichuáni:

—Náa'a iyáliduca wáalianai útawi nayácta'inaa nawówa íyabacoo ya náa'a míshiiduca wáalianai namúrrubeu; ne nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, jiní wíta wáaliacta nuwítia yáarrubai nuwówa íyabacta'inaacoo.

59 Jesús má'ee báqueerrirru:

—Jínu núshiierricu.

Ne léeba'ee:

—Nuwácali, jínda nuáacoo quéecha nuquéni nusáljinau.

60 Jesús éeba'ee lichuáni:

—Jínda máanalini quénicoo nayá jájiu, ne jiyá jiáu jíiwadeda Dios wánacaalactaca.

61 Báqueerri má'ee Jesúsrú:

—Nuwácali, nuwówai méetaa nusíguia jiyá, ne quéecha jínda nuáacoo nuíwa nunáawau nuéenajinairru.

62 Jesús éeba'ee lichuáni:

—Liá'a caníinai cába éerri shínanaa, chái jicá'a liá'a tráawajeerricta liácuwani, ya licába liwójunalau, jócai éewa lipíqueda cainabi, cháwa limédacoo chóniwerri jírra jócai'inaa sírbia Dios wánacaalactalaca.

10

Jesús bánuá ná'a setenta y dosca

1 Liáwinaami liáni, Wawácalica, liwína lécchoo áabi setenta y dos éewidenaicoo, ya libánua nayá libéechau chámataanáa, quinínama chacáalee ya júbini arrúnactala'inaa liácoo.

2 Limá'ee nalí: “Chái cábacanáa liá'a Dios wánacaalactaca léjta áabai finca, íchabacta banácali náawaquedani'inaa, ne ná'a'a tráawajadorbinica áulabani, tándawa isáta liúcha liá'a banácali wácalica, libánuaque'e íchaba tráawajadorbini náawaquedacani.

3 Yáau iyá, icábateni, nubánua iyá léjta oveja béewami cháawirru.

4 U'ítée chácala ya warrúwa yáarrui, jiní zapatos; ya jócu ibárroo itáa déecu ijúntacta báqueerri iníjbaa lícu.

5 Jáicta iwárroo áabai cuíta lícui, itáa ibéechau quéechanacu ya ta imácai: ‘sáica iyáca quinínama lirrícu liáni cuítaca’.

6 Ne áicta néeni chóniwenai sáicani wítee já'a, liá'a nawítee sáicaica licúmpliaminau liyá náajcha; ne jócta sáica nawítee, jócuminaa licúmpliau nalí.

7 Imáacau néeni já'a lirrícu liá'a cuítaca, ya íya ya írrau liá'a nawáaliáni néeni, níwata liá'a tráawajeerrica íiwerri Dios chuáni, rúni jínerri liwéniu. U'ijínanu cuíta jútainchu.

8 Jáicta iinu áabai chacáalee rículai narríshibiacta iyá sáica, íyau tánashia náani iyai;

9 ichúni ná'a'a bálinenaicoo néeni, ya imá nalí: ‘Liá'a Dios wánacaalactaca jái ya urrúni irrúi.’

10 Ne iinucta áabai chacáalee rícula ya jócu narríshibia iyá, ijiáyu imáidada cáaye rícula chá'a:

11 ‘¡Áawita liá'a pucúpucubee yáairri ishínaa chacáalee rícu, liá'a cháneerricoo wáiiba nácu, watútuda ináneewani! Yáaque'e léenaa linácu liéni, Dios wánacaalactaca jái ya urrúni irrúi.’

12 Numá irrú liyáali éerriminaa liá'a carrúnatabeeca lirrú liéni chacáaleeeca mawi'inaa cacháninaca, náucha ná'a chóniwenai'bini yáainai Sodoma rícu.

*Ná'a chacáalee jócani éebida
(Mt 11:20-24)*

13 “¡Áchunu carrúni jináata jiyámi Corazín! ¡Áachunu carrúni jináata jiyámi Betsaida! Jiníwata á'a Tiro néeni ya Sidón néeni Dios médaactata liá'a jócmai nacába cáji médanicta íibini, báinacuminaata néejueda nayáwai Diosru, ya nasúwa náabalau jarrájarrai ya nawáacoo báali íibi quéewique'e náayada néejueda nayáu Diosru.

14 Ne éerri amáarrau'u cainabi liá'a carrúnatabeeca mawí'inaa cachánina irrú, náucha ná'a chóniwenai yáainai Tiro rícu ya Sidón.

15 Ya jiyá, chacáale Capernaúm, ¿jírruminaata jeénaa jinácudacoo áacairra? ¡Jírruamina mawí cainacula wérri dujíwala jiúcacoo!

16 “Liá'a éemerri ichuáni, léemiminaa nulí, ne liá'a cháaneerri iyá, licháani nuyá; ne liá'a cháaneerri nuyá, licháaniminaa liá'a bánuerri nuyá.”

Néejuactacoo ná'a setenta y dosca

17 Ná'a setenta y dosca néejua'inaamiu sáicta wérri'e nawówa, namá'ee:

—¡Wawácali, áawita ná'a demonioca médenai wawánacaala najiácoo jijí'inaa nácu!

18 Jesús má'ee nalí:

—Jajá, yáawaiyi, ne nuyá cábeerri Wawásimi cácoo áaqueji léjta éenu íimi únia shínaaca.

19 Nuyá yáirri irrú wíteeshi cadánani quéewique'e ijínanicoo áai íibi ya aquétu íibi, ya éenaque'e igáanaa quinínama danáanshi lishínaa liá'a wajinaica Wawásimica, jócubeecha liméda irrú máashii.

20 Usáicta iwówa namédacala iwánacala irrú ná'a espírituca, sáicta iméda iwówau mawí jáicala ijí'inaa tánau áacairrai.

Jesús sáictai wówa

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Ne liyáalimi éerri, Jesús sáictai wérri liwówa Espíritu Santoyu, limá'ee: “Nuá jírru sáicai nusáljinaa, Wácalishi wánacaleerri áacai ya áani cainabi íta'aa, jiyadacala nalí ná'a imíyanica liá'a báyeerrimicoo náucha ná'a yáine léenaa ya néemica. Jajá, Nusáljinaa, léewa jiwówau jání.

22 “Nusáljinaa éejueda nulí quinínama. Jiní yáirri léenaa tánashia Licúulee nácu, Lisáljinaa rími; jiní yáirri léenaa tánashia Lisáljinaa, bácai rími Licúulee yáa léenaa jáni, ne tánashia Licúulee wówaini líyadarru jíni licúnusiaque'iní.”

23 Lináawa'eewoo lishínaa éewidenaicoo náculau, limá'ee nalí báawachala: “Sáicta nawówa ná'a cábenai liá'a icábani iyáca;

24 níwata nuíwa irrú íchaba cáiwadedacanimi Dios chuáni báinacu ya ná'a reybinica wówenaimi nacába liáni icábani iyáca, ne jócu nacába jíni; nawówai néemi liá'a éemini iyáca, ne jócu néemi jíni.”

Liá'a licábacanaa linácu liá'a samaritano sáicaica

25 Báqueerri quéewidacai ley nácu yáau litáania Jesús yáajcha, ya léenedaque'e licábau limá'ee:

—Quéewidacai, ¿tána nuéewa numédacai nuwáaliaque'e nucáwicau jocai amáarra?

26 Jesús má'ee lirrú:

—¿Tána jiliá'a tánerricoo ley rícu? ¿Tána léji liá'a jiliénica?

27 Liá'a quéewidacai ley nácu léeba'ee:

—Canínaaminaa jicába jiwácali Dios quinínama jiwówa yáajchau, quinínama jicáwica yáajchau, quinínama jidánani yáajchau ya quinínama jiwitée yáajchau; ya arrúnaa canínaa jicába jiyácacchuni chóniwenai léjta canínaa jicába jiyá jájiu.

28 Jesús ma lirrú:

—Jéebani sáica liáni. Jimédacta liáni, jiwaliaminaa jicáwicau mamáarraca.

29 Ne liá'a quéewidacai ley shínaaca, liwówai limáacacoo sáica, lisáta'ee leéemu Jesúis limá'ee

—¿Ya tána arrúnaa nuyúdaca?

30 Néenee Jesúis éeba'ee lirrú:

—Báqueerri washiálicuerri yáairriu Jerusalén yáajba náalicu Jericó néerra'inaa, jáiwa áabi canédibini jiáu lirrú, jáiwa nanédu jíni néedacta liá'a lílibalaca; náiiñueda jíni, jáiwa náawai atéwai náiñuaca.

31 Chítashiawa wánaca jíni báqueerri sacerdote bésunau néenee jíni lirrícu liá'a iníjbaaca, jáiwa licába jíni, jáiwa líshíirriu liúcha liáawai.

32 Cha léccchoo báqueerri néenaa náa'a levítaca libésunau néeni, ne licába'inaamini líshíirriu liúcha, jáiwa liáawai.

33 Ne báqueerri washiálicuerri Samaria néenee sái yáairriu lirrícu léléja liá'a iníjbaaca, licába'inaamini, carrúni jináata licábaqui jíni.

34 Lirrúniu lirrú, jáiwa liméda lídabee aceíteyu ya vino, jáiwa lidájida litúcai. Jáiwa lírda jíni lishínaa éema ítalau, litée jíni áabai cuíta rícula litúya jíni.

35 Cajójchanaami, liá'a samaritánoca lijéda léjta chámái éerricta lishínaa tráawaju wéni, jáiwa liá lirrú jíni liá'a cuíta wácalica ya limá'ee lirrú: 'Jitúa liáni washiálicuerrica, ne jígaastacta áabata mawí, nupáidaminaa jírrújoni jáicta nuéejoo.'

36 Sáicai wérri, ¿tána néenaa náani matálitaica caníinai cába liá'a washiálicuerri canédi iñuedanimica?

37 Liá'a quéewidacai ley shínaaca léeba'ee:

—Liá'a carrúni jináatai cába liyá.

Jesús má'ee lirrú:

—Ya jiáu jíméda chacábacanaa.

Jesús yáairri rúbana néerra ruá'a Marta ya Maríaca

38 Jesúis siguia lishínaa iníjbau (náajcha náa'a lishínaa éewidenaicoo) jáiwa liwárroo áabai chacáalee rími, báquetoo iñetoo yácta jí'ineechoo Marta rurríshibia liyá rúbana rícula.

39 Marta wáalia báquetoo ruéenajetoo jí'ineechoo María, wáachoo ruyáca Jesúis úiba néeni ruéemique'e liá'a limáni liyáca.

40 Ne Marta urrúniu wówa linácu liá'a íchaba arrúnai'inaa rumédaca, tándawa rurrúniu Jesúsrú rumá'ee lirrú:

—Nuwácali, ¿jiní wéni jírrú nuéenajetooca rumáacau'u nuyá bácai quinínama liájcha liáni tráawajuju? Jíiwa rulíni, ruyúda'aa nuyá.

41 Ne Jesúis éeba'ee rulí:

—Marta, Marta, urrúni jiwówa ya máashii jiwówa íchaba jishínaa nácueji.

42 Ne ái áabai mawiyii chúnshaica já'a. Maríaca ruwína mawiyii sáictaca, ya jiní'inaa éenaa léeda rúcha.

11

*Jesús ya liá'a oraciónca
(Mt 6:9-15; 7:7-11)*

1 Báitite Jesús órau liyá áabai yáarruishimi, ne quéecha'inaami linísá li'óracuwai, báqueerri néeenaa ná'a lishíncaa éewidenaicoo má'ee lirrú: —Wawácali, jéewida wa'óracoo, léjta Juan éewidau'u lishíncaa éewidenaicoo.

2 Jesú斯 má'ee nalí:

—Jáicta i'órawai imá chá'a:

'Wasálijinaa yáairri áacairra, chóniwenai cáarru nacába jijí'inaa.
Jinu chérra liá'a jiwanacaalactaca.

3 Jiá walí iyácaishi warrúnaani éerri jútainchu.

4 Jimíya maecha wajíconaa níwata wayá léchchoo wamíya maecha najíconaa quinínama ná'a médenai walí máashii.

Jáicta máashii fínu wáatalai ujínda wacácoo jíconaashi rícula.'

5 Jesú斯 má'ee léchchoo nalí:

—Wamácate báqueerri éenaa wáalierrri báqueerri lijúnicaiu, yá'ee béewami táayebée'inaa liá'eewoo jíibana néerra ya limá'ee jírrú: 'Nujúnicaí, jípresta nulí matálíi páani,

6 níwata báqueerri nujúnicaí chóca rímmi nísa línu déecucheji núbana néerra, ya jiní nuwáaliani nuáni'inaa lirrú.'

7 Ne yáawayiyi jócta léeba jichuáni cuíta lícucha limáminaai jírrú: 'Ujijódia nuyá, cuíta núma báyerriu, ya nuéenibi ya nuyájani rúwacuwai; jócu nuéewa nubárruacoo nuá jírrúni.'

8 Ne numá irrú áawita jócu libárroo liá irrúni liá'a jírrúnaanica áawita jíjúnicaicani, liáminaani jímésudacta liwówa, ya liáminaai jírrú quinínama liá'a jírrúnaanica.

9 Tándawa numá irrú: Isátau, ya Dios yáaminaai irrúni; imúrru, ya fínuminaa linácu; imáida cuíta náanibala, ya liméecuminaai irrú.

10 Jiníwata liá'a sáterríca, lirríshibaminaani; ya liá'a múrruerri cani, línuminaa linácu; ya liá'a máiiderri cuíta núma lícu, liméecuminaai lirrú.

11 "¿Áminaai báqueerri éenaa já'a cacúulectani, ya licúulee sáacta liúcha áabai cubái, léenaaminaai liá lirrú bácuá áai?"

12 ¿O lisátawee jíúcha bátuí éewishi, éenaaminaai jiá lirrú áabai aquétu?

13 Ne iyá máashiicani séewirri, yáaine léenaa yáa éenibirru sáicabeeca, jchítashia ta mawi jíni Isáljinnaa yáairri áacai liáminaai irrú Espíritu Santo isátacta liúchani!"

Ná'a Jesú斯 jíconaa lirríshibia demonio wítee

(Mt 12:22-30; Mr 3:20-27)

14 Jesú斯 jéderrite liyáca áabai demonio báqueerri washiálicuerri wáneerrite limáacacoo manúma; ne quéecha'inaami lijíacoo liá'a demonio, jáiwa léewa litáaniacai. Ná'a chóniwenai nacáarrrudau nacábacani.

15 Ne áabi má'ee: "Beelzebú, demonio wácalica, léwa cha yáa lirrú liwíteu liáni washiálicuerrica léewaque'e lijéda demonio."

16 Ne áabibi, namédaquini'e lirrú áabai trampa, nasáta'ee liúcha áabai jocai nacába cáji áaqueji.

17 Ne Jesú斯, liáca'e léenaa liá'a nédacanicoo nayá nácu, limá'ee nalí:

"Quinínama país nashírrictau nayá wáacoo, ya máashii nacába yáacacoo, jócari éewa nayá jájiu, ya ná'a chóniwenai jócuminaa nayá sáica nayá wáacoo, cháiminaa cábacanaa nalí, léjta áabai néenajinai náiinu yáacaminau nayá wáacoo.

¹⁸ Cháminaa cábacanaa, Wawásimi máashiiquicta licába yáacacoo liyá jájiu, ¿chíta quéewau'u cadánani liwítee cábacoo jíni? Numá irrú liáni, imácalá jáica nujéda demonio Beelzebú wítee dánaniyu.

¹⁹ Ne cháctacalani, ¿tána yáa ishímaa chóniwenai irrúi wíteeshi danáanshi najédaque'e demonio? Tándawa, nayá jájiu náayada liá'a yáawaiyica, ne iyácala yúquenaeu iyáca.

²⁰ Jiníwata nuyácta jéda demonio numédani nuyáca Dios wíteeyu, liáni wówerri limáca Dios wánacaalactaca jái íinu irrúi.

²¹ "Áicta báqueerri washiálicuerri cadánani já'a ya liwáalia íchaba arma ya litúya lílibanau, liá'a liwáaliani lílibana lícuu jiní éenaa linédu liúcha.

²² Ne áicta báqueerri ínuerri liyáctalaca mawí cadánani liúcha ya ligáananani, léeda liúcha lishínaa ármami liwínani liwówau nácula, ya quinínama línda litée liá'a liwáalianimica limédaque'e léjta liwówau'u.

²³ "Liá'a yáa nuájcha áabena, léewa nujínai liérra, ne liá'a jócaicta yáawaqueda nuájcha, léewa cacáarraliacai liérra.

Liá'a espíritu máashii éejuerricoo (Mt 12:43-45)

²⁴ "Jáicta áabai espíritu máashii jiáu báqueerri washiálicuerri yúchay, jínanerriu yáarruishi máacarractaca limúrru liwówa íyabacta'inaacoo; ne jinícta líinuctani, lédacanictau lirrúwoo: 'Nuéeoctawai núbana rículau nujiáctejimico.'

²⁵ Jáicta léeuawai, línu linácu liá'a washiálicuerrica léjta áabai cuíta másai jíchuderriu ya nachúndadanini sáica.

²⁶ Néenee liáu liáwaqueda siete espíritu lítalau mawíni máashiicaca liúcha, ya quinínama nawárrua nayá liwówa lícu liá'a washiálicuerrica, mawíque'e nawána máashii wérri liyá quéecha yúcha."

Wówashi sáictai wérri yáawaiyica

²⁷ Nácula Jesús táania liyáca linácueji quinínama liáni, báquetoo íinetoo chóniwenai iibicha rumáidada'ee rumáca:

—¡Sáicta ruá'a íinetoooca cúclicuechoo jiyá ya rudáwinaa jiyá!

²⁸ Jesús éeba'ee:

—¡Sáicta mawí tánashia liá'a éemerri Dios chuáni, ya liméda liwánacaala!

Ná'a chóniwenai máashiinica sátenai áabai señal jiní éenaa liméda (Mt 12:38-42; Mr 8:12)

²⁹ Ná'a chóniwenai máanabacanaamica náawaca'eewoo Jesús téiji, jáiwa lichánau léewida nayá limá'ee: "Náani chóniwenai chóque'e sánaca bájialani máashiicaca; nasáta'ee ya nawówai nacába jócaí nacába cáji, ne Dios jócaí éejoo liméda nalí léjta liméda Jonás yáajcha.

³⁰ Ne léjta Jonás liyá señal nalí ná'a chóniwenai yáainemi Nínive, chacábacanaa léccchoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuyádaminaa nuyáu léjta áabai señal nalí sána'inaa ná'a chóniwenai chóque'e sánaca'a.

31 Jáicta amáarra cainabijoo límaídacta'inaa quinínama náani chóniwenai chóque'e sánaca, rubárruaminau ruá'a reinaca fíinuechoomi déecucheji rumámina jóca sáica nayáca; jiníwata ruyá fíinuechoo déecucheji wérri bájirra cainabi íteeji, quéewique'e ruéemi Salomón wíteeeca, ne nuyá yáairri yáajcha chóca rími áani, mawiyii cawéni Salomón yúcha.

32 Chacábacanaa léccchoo jáicta amáarra cainabijoo, nabárruaminaujoo ná'a Nínive sánaca quéewique'e namá náani chóniwenai jócani sáicayaca; níwata ná'a Nínive sánaca, néemi'inaami Jonás chuáni, jáiwa néejoo Diosrui, ne nuyá yáairri chóca rími áani, mawiyii cawéni Jonás yúcha.

*Liá'a lámpara yáairri'inaa nanácu
(Mt 5:15; 6:22-23)*

33 "Jiní túculierri áabai lámpara ya ta libáyaqui jíni, jiní límaácalani áabai cajón yáajabani, límaácaminaani áacai, quéewique'e ná'a wárruenaicoo nawáalia jucámmarrabee.

34 Jituí chái cábacanaa léjta áabai lámpara jináanairru; sáicaquicta jitúi, quinínama jináanai liwáaliaminaa jucámmarrabee; ne máashictani, quinínama jináanai yáairri catáwacacta.

35 Jicáwaa jiúchaujoo quéewique'e liá'a jucámmarrabee yáairri jinácu, jócu lináwau catáwacabeeyu, quéewique'e quinínama liá'a jimédanica lijiáque'iu jirrú sáica.

36 Ne quinínama jináanai liwáaliacta jucámmarrabee sáicaica, jiní éewo'u jiyá catáwacacta, jicábaminaa quinínama jucámmarranaa liá'a jimédanica, léjta áabai lámpara jáicta liquénai quinínama cábani cámarraa."

*Jesús má'ee nanácucha ná'a fariséobinica ya quéewidacaica ley shínaabinica jócala machácani nawítee
(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 20:45-47)*

37 Quéechá'inaami Jesús nísá litáaniacai, báqueerri fariseo cúmida líya líibana néerra, jáiwa Jesús wárruau liwáacoo mesa nácula.

38 Liá'a fariséoca, licáarrudau licába jóca liméda liwánacaala liá'a nawítee nabádeda nacáajiu jóctanaa náayaa.

39 Ne Jesús má'ee lirrú:

—Iyá fariséobinica méetuedenai líteeji liá'a básoca ya mitájia, ne iwówa lícu cashiámui yáca liyú liá'a shínaashica inéduñica ya liá'a iwítee máashiica.

40 ¡Chóniwenai jócani éewa nedacanicoo sáica! ¿Jócu yáa léenaa liá'a méderri bináawe sáí ya liméda liá'a yáairri lirrícu léccchoo?

41 Yáa ishínau limósna liá'a yáairri iwówa lícu, cháminala límaácacacoo masácula.

42 ¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá fariséobinica! shírenai Diosru diésnaa méénaami éenaa áabata méénaami éenaa liá'a ibánacalaca pítuinamai jí'ineerri menta, ya ruda ya quinínama méénaami banácali júbinica, ne jócani méda machácanica ya caníinaabeeeca Diosru. Léewa éewani iméda liárra, ya jócu imáaca iméda lécchu liá'a áabataca.

43 “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá, fariséobinica! wówenai iwáalia yáarrubai mawí cawéninamaica sinagoga rícu, ya iwówai chóniwenai natáa irrú sáicai wérri cáaye rícuba.

44 “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá cháni cábacanaa léjta útawi máanalini yáarrui, jócai iyadau chóniwenai tuírricu, ná'a chóniwenai báawedani jócta náa léenaa jíni!

45 Néenee báqueerri quéewidacai ley shínaa éeba'ee, limá'ee:

—Quéewidacai, liéni jimáni jiyá nalí náani, jócai sáica cáacoo walí léccchoo.

46 Ne Jesús má'ee:

—¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá léccchoo, quéewidacaica ley shínaaca!, yáainei áabirru cadúcunibee léjta náayu'u eemarru cadúcunibee, ne iyá jócai iwówechoo idúnu nácu icáajiyu.

47 “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá!, chúndenai iméda náutabee ná'a íiwadedeenaimi Dios chuáni báinacu, ná'a iwerriñaibimi íinuanimi báinacu.

48 Liyú liárra iwówau'u imáca áabenaaca iwíteu náajcha iwerriñaibimi médani báinacu, ne nayá íinuenai yáawaa ná'a caiiwadedacanimi Dios chuáni, ya iyá médenai bárrueda náutabee.

49 “Tándawa, Dios liwítee rícuejiu limá'ee: ‘Nubánuaminaa irrú íiwadedeerri nuchuáni ya quéewidacaní, ne ínuaminaa áabi néenaajoo, ya áabiminaa icánaquedanijoo.’

50 Ne ná'a chóniwenai chóque'e sánaca, Dios sátaminaa náucha nanáuce sái liá'a náirranaami ná'a caiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu, rícuete cainabi quénucuwai,

51 rícuete Abel írranaami néenee cáashia Zacarías írranaami néerra, liá'a náinuanimi béeewami lirrú altarcá ya templo. Tándawa Dios sátaminaa lijúniba sái liá'a limáanalicaca náucha ná'a chóniwenai chóque'e sánaca ya licástigaaminaa nayá.

52 “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá, éewidenai ley shínaa nácu!, iyá léjta ná'a túyenai cuíta núma Dios shínaa, jiní yácala léenaa linácu sáica, jiní ijínacalau Dios yáajabalícu, jiní índaca áabi jínacoo.

53 Jesúis nísá'inaami limá nalí léji liéni, ná'a quéewidacaica ley shínaaca ya fariséobinica, jáiwa fíwirri wérri nawówai, ya ta nachánau najódia nasátada néemu liyá ichaba chuánshiyu,

54 naméda'ee lirrú trampa quéewiquinicta nachálujuedaca liyá cháquinicta néewa náa lijíconaa liyú liá'a chuánshi limánicaja.

12

*Jesús éewida'ee lijúnta sái liá'a chámainerí wítee
(Mt 10:26-27)*

1 Nácula ichaitaa náawacau miles ya miles chóniwenai, bájialacalani nadánaida yáacau nayá wáacoo. Jáiwa Jesúis chánau litáaniacai, limá'ee e shínaa éewidacoo quéechanacu: “Cáwi icába yúchau néewidacala ná'a fariséobinica, liwówau'u limáca, chámainerí nawítée.

2 Jiníwata liá'a báyeerrimicoo néenaani'inaa náa léenaa nácu, áawita liá'a báyeerrimicoo arrúnai'inaa jiácoo jucámarrai rícula náaque'e léenani.

³ Tándawa, quinínama liá'a itáanianica catáwacacta, jiérri'inau jucámarrai jírricula; ya liá'a imáni cabáyainta áawita ibáya fibana númou, arrúnai'inaa namáidada cuítia íteeji.

*Tána arrúnaa cáarru wacábacai
(Mt 10:28-31)*

⁴ “Iyá nujúninai, numá irrú: jócai éewa cáarru icába liá'a máanalui wanáanai, ne jiní léewani liméda mawiá.

⁵ Nuíwa irrú sáica liá'a tánashia éewani cáarru icába yáawaa: ‘Cáarru icába liá'a wáalierrí wánacaalashi cágicaishi nácu léewacala lédacani ya ta libánuá infierno* rícula jini. Léewa éewani cáarru icába liérra.’

⁶ “Jócai iwénda cinco míshiidiu chámái moneda nácueji rími? Ne áawita chácani Dios jócai míya máeche áabai néenaa.

⁷ Ne áawita iyá jájiu, iwita báinnaa líjútadani máanabaca báajunaa. Tándawa jócu éewa cáarru iyá. Iyá cawénini mawí íchaba míshiidiu yúcha.

*Náa'a jócani bái Jesucristo nácueji chóniwenai náneewa
(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Numá irrú áicta báqueerri chóniwerri jócai bái íwa nunáawa chóniwenai náneewa, chámínaa cábacanaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, jómumínaa bái nuíwa lináawa léccchoo nanáneewa náa'a ángelbini Dios shínaaca.

⁹ Ne liá'a báiyii íwa nunáawa chóniwenai náneewa, báimínaa nuíwa lináawa léccchoo nanáneewa náa'a ángelbini Dios shínaaca.

¹⁰ “Dios méetuaminaa lijíconaa liá'a chóniwerri táanierri máashii nunácula nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca; ne jómumínaa liméetua lijíconaa liá'a táanierri máashii Espíritu Santo nácueji.

¹¹ “Jáicta natée iyái sinagoga rícula o lináneewa náa'a chóniwenai yáairri léenaa léemi sáicani o máashiibeecani o nanáneewa náa'a wánacaleenaica, o'icáarrudau chítashia éewo'inaa ijácoo o imáqui jini,

¹² jiníwata jáicta liinu liá'a éerrica itáaniacta'inaaca, liá'a Espíritu Santoca léewidaminaa iyá, tánashia itáaniani'inaa.”

Carriúnatai nawáaliacta narrícuau

¹³ Báqueerri náiibicha náa'a chóniwenaina limá'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, jímá lirrú liá'a nuéenajirrica, liáque'e nushínaa léenaa liá'a shínaashi máquerricoo walí.

¹⁴ Jáiwa'ee Jesús éeba lichuánii:

—Nujúnicai, ¿tána máaca nuyái irrúi léjta liá'a yaárri léenaa licába sáicani o máashictani o cashírruedacaica?

¹⁵ Limá'ee léccchoo: Itýau iyá quinínama liúcha liá'a iwówau'u iwáalia méenaami quinínama; níwata liá'a cágicaishi jócai fiinu lirrícueji liá'a wawáaliacta méenaami.

¹⁶ Néenee líwa nalí liéni áabai cha licábacanaa: “Báqueerri washíalicuerri ricuerri, yáte lirrú lishínaa cainabi banácali manuábai íta.

¹⁷ Liá'a rícuerrica lichánau lipénsaa lirrúwoo: ‘¿Tána'ee numédajoo? jócai nuwáalia liárru nuwáaliacta'inaa nushínaa shínaashi íta.’

* ^{12:5} *infierno* Yáarruishi náctalau náa'a máanalini nawówanaami jócani éejueda nayáu Diosru.

18 Limá'ee lirrúwoo: 'Ya ta nuá léenaa numédani'inaa. Nucáarraliaminaa nushínaa banácali yáarrui, ya ta numéda áabi mawí máanuica, quéewique'e nuwáaliada néeni nushínaa banácali íta, ya quinínama liá'a nuwáalianica.

19 Ne ya ta numá nulíwoowai nuyá jájiu: Nujúncai, jiwáalia íchaba wérri shínaashi éeneerri'inaa jírrú íchaba wérri camuí; jiwówa íyabau, jiyau, jírra, sáicta jiméda jiwówau.'

20 Ne Dios má'ee lirrú: 'Mawítee, wáalee táayee máanalí jiyájoo, ya liá'a jiwáaliadanica ¿tánarru sái'inaa jíni?'

21 Cháwa cábacanaa libésunacoo liájcha liá'a washiálicuerri yáawaquederri lirrícucu liyá jájiu ne carrúni jináatai Dios náneewa."

Dios túya léenibiu

(Mt 6:25-34)

22 Liwínaami Jesús ma lishínaa éewidenaicoo: "Liáni numá irrú: O'urrúni iwówa linácueji liá'a íyacaishica éewau'inaa cáwi iyá, jíni fíbala nácuu isíwani'inaaca.

23 Liá'a cágwicaishica mawí cawénica íyacaishi yúcha, ya liá'a náanaishica mawí cawénica fíbalashi yúcha.

24 Éeda natuínaa ná'a míshiuduca: Jócani yáabana, jíni nawáaliacala nashínau, jócani wáalia nábanau nawáaliadacta'inaa náaya'inau; ne áawita chácana, Dios yáirri náaya'inaa. ¡Chítá mawí jíni iyá cawénini míshiudu yúcha!

25 Ne áawita chácana, iméda urrúni iwówau, ¿tána éenaa idáwineda icáwicau áabai hórraa mawí?

26 Ne jócta éenaa imédacani liá'a mawí píituica, ¿tánda urrúni iwówa linácueji liá'a mawí méenaamica?

27 "Éeda natuínaa ná'a fíwinaashica chítashia nadáwinau'u jíni: jócani tráawajaa jíni natíficala. Ne áawita chácana, numá irrú liá'a rey Salomónimica, áawita liwáalia quinínama lishínaa méenaamí cawéninamaica, jócai súweda fíbalau léjta fíwinaashi.

28 Ne Dios yácta sáicta nacábacanaa ná'a fíwinaashica yáaine chóque'e bacháida lícu, ya cajójchanaami léemawai, ¡chítá mawí iyá jíni liámmina irrú fíbala irrúnaanica, iyá chóniwenai jócai éenaa eébidaca!

29 Ne tándawa, umáashii iwówa máacoo, imúrru tánashia fínuni'inaa iyawai ya írra'inaa.

30 Jiníwata quinínama liáni, léewa wáneerri urrúni chóniwenai wówa ná'a éerri rícu sánaca, ne iyá wáalianai báqueerri isálíjinau áacai, yáirri léenaa tánashia irrúnaanica.

31 Iyá imáaca iwíteu linácula liá'a Dios wánacaalactalaca, ya támmina irríshibia quinínama léj liéni.

Rícucaishi yáairri áacairra

(Mt 6:19-21)

32 "Ucáarru iyá nushínaa oveja jínanenaiu nuájcha, iyá áulabani rími, ne Nusálíjinaa sáicalani liwówaiyu liá irrú lishínaa wánacaalashi.

33 Iwénda liá'a iwáalianica, ya yáa nalíni ná'a carrúni jináatanica; éeneda iwáalia chácala wáalii, jócai salírrani, chámínaa máanui wérri rícucaishi áacairra jócai amáarra, jóctala canédi éewa liwárruacoo jiní camárra iyacala shínaashi néerra.

³⁴ Táshia nácucha iwáaliacta ishínaa cawéninamai, iwówa néeniya léccchoo.

Arrúnaa wachúnicoo

³⁵ "Léjta ná'a cashírruedacanica súwedenai nábalau sáica ya nashínaa lámpara túculerriu, nanénda nawácali ínuca, chacábacanaa iyá chúni jáicta línu léjí liá'a Wawácalica.

³⁶ Imédaa léjta ná'a tráawajadorbinica néndenai nayáca nawácali éeojoocoo áabai boda yúcha, jáicta línuueda cuíta númai le naméecu lirrú jiliá'a.

³⁷ Sáicta ná'a cashírruedacanica jáicta línu léjí liá'a nawácalica, ya línu nanácu cáwi. Ne yáawaiyii numá irrú nawácalicaja liwána nawáacoo mesa nácula, ya támmina lishírrueda náayai.

³⁸ Sáicta wérri nayá, línuucta nanácu cáwi béewami táayebee o mésactala éerri.

³⁹ Yáa léenaa sáica linácu liéni: Liá'a cuíta wácalica liáctata léenaa táshia hóraa línu léjí liá'a canédica, jótaca línda naméecu líbanai nanéduque'e lishínaa.

⁴⁰ Iyá léccchoo ichúniu; jiníwata nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuínuminas jócta nanénda nayá nuyá."

Liá'a cashírruedacaica machácaniyaca ya liá'a cashírruedacai jócai machácaniyaca

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Pé'eru sáta'ee léemiu Jesús:

—Nuwácali, ¿jíiwadeda liáni licábacanaa walí sái'inaa já'a bácai o quinínamarro sái'inaa wéeca?

⁴² Limá'ee liá'a Wácalishica: "¿Tána léjí liá'a chóniwerri liwácali máacanica machácani liyáca ya cáwi wíteeyaca, liwácali máacani lirrú litúyaque'e líibana, quéewique'e liá iyacaishi éerdi náayaca?

⁴³ Sáicta liá'a cashírruedacaica, jáicta liwácali iinui méderrii liyá léjta limáyu'u lirrú.

⁴⁴ Ne yáawaiyi numá irrú, liwácali máacaminaa liwánacaala quinínama liá'a liwáalianica.

⁴⁵ Ne liá'a cashírruedacaica lipénsacta lirrúwoo liwácali déecudacalau, lichánau liméda máashii nanácula ná'a áabi cashírruedacaní ya ná'a iinaca cashírruedacaní, ya lichánau líyaca ya lírraca licámadectalaca,

⁴⁶ liá'a éerrica jócta linénda liyá liwácaliu, ya áabai hóraa jócai liá léenaa nácu, liwácali iinuminas ya ta licástigaa cáiwinaa jíni, liúcaminaa liyá chacábacanaa léjta ná'a jócandi machácaniyaca.

⁴⁷ "Liá'a cashírruedacaica yáirri léenaa tánashia liwówai liwána liméda liá'a liwácalica, ne jócai chúni liyáca, jiní léewidacala, licástigaaminaani libásaidaminaa liyá íchabachu.

⁴⁸ Ne liá'a cashírruedacaica jócai yáa léenaa liméda liá'a máashiica, jócai'inaami náa bájiala libásaca. Liá'a náani lirrú mawí íchaba, chacábacanaa léccchoo nasáta liúcha íchaba; ne liá'a namáacani lirrú nashínaa chawítemija'a, chacábacanaa nawána liméda mawí mánauí léccchoo.

Ná'a chóniwenai shírridenaiu Jesús nácueji
(Mt 10:34-36)

49 "Nuyá ínuerri éerri rícula nutúcula chichái; ya ¡chítata nuwówau'u nucába léemau'u jíni!

50 Arrúnaa nusúfria bájialanaa, ¡ne máashii wérri nuwówa nunénda libésunacoo quinínama liérra!

51 ¿Éebida nuinucala éerri rícula nuínda sáictaque'e iwówa iyáca? Numá irrú jócalo, índeerri quéewique'e ishírrida yáacaque'iu.

52 Ne chóque'e wabéechalawoo, cinco néenajinai wáacoo áabai cuíta lícu máashiiminaa nacába yáacacoo, matálitai chámata júnta, chámata matálitai júnta.

53 Liá'a lisáljinacaa máashiiminaa licába licúuleu, liá'a licúuleeca máashiiminaa licába lisáljinau; ruá'a natúwaca máashiiminaa rucába rumiyacalau ya rumiyacaula máashiiminaa rucába rutuwau; ruá'a rúneerruca máashiiminaa rucába runírru ya runírru máashiiminaa rucába rúneerru."

*Chítia quéewau'u wáa léenaa linácu liá'a éerrica
(Mt 16:1-4; Mr 8:11-13)*

54 Jesús má'ee léccchoo chóniwenairru: "Jáicta icába sáanai nácudacoo chéni éerri wárruactalacoo, imá'ee yúwerri'inau, ne yáawaiyi imácaa.

55 Ne áicta cáuli cánacau bácheji imá amuábeecala'inaa chunídanaa, ne yáawaiyi imácaa.

56 ¡Chámaini wítee!, Ne yácta léenaa icába éerri cábacanaa bésuneerri'inaacoo cainabi íta'aa, ¿chítia quéewau'u jócu yáa léenaa icába liéni éerri Dios iyadani liyá icába?

*Arrúnaa jéeneda jiyá liájcha sáica liá'a jijínaica
(Mt 5:25-26)*

57 "Jesús má'ee nali: '¿Tánda jócu yáa léenaa icábacoo sáicacta o máashichta íyá jájiu imá tánashia sáicai?'"

58 Báqueerri yácta jijíconaa, ya litée jiyá jiyadacoo nali náa'a wánacaleenaica, arrúnaa jéeneda jichúnicoo jóctanaa natée jiyá ái éerri já'a jéewaque'e jichúnicaní, quéewique'e jócu natée jiyá lináneewa liá'a yáirri léenaa licába sáicactani o máashichtani; leejuedaminaa jiyá nali náa'a soldado, ya támmina naníqui jiyái cuítia manúmai rícula.

59 Ne numá jirrú jócuminaa jijiáu néenee, cáashia jipáida quinínama liá'a jimówinianica."

13

Liá'a mawí cawénica wéejacoo Diosru wajíconaa yúchau

1 Liyáalimi éerri áabi yáau nacába Jesús, náiwadeda'ee lirrú Pilato bánuaca náiinua áabii washiálicuenai Galilea néenee sánami, yá'ee léewida náirra náa'a cuéshinai iírranaa iíbi sacrificioyu.

2 Jesús má'ee nali: "¿Imáuminau irrúwau libésunacalau liéni náajcha náa'a washílicuenaimica yáainaimi Galilea rícu, níwata nali mawíni cajíconaa náucha náa'a ishínaa cainabi íta sánaca?"

3 Numá irrú jócalo; ne iyá jájiu jóctacala éejueda iyáu Diosru, chái'inaa cábacanaa máanali iyá.

4 ¿O imáuminau irrúwau nanácu náa'a dieciocho máanaliniimica licá'inaamíi nawítee liá'a cuítia áacai yáairrimi chacáalee Siloé rícu, nali mawíni cajíconaa náucha náa'a yáaine Jerusalén rícu?

5 Numá irrú jócala; ne iyá jájiu jóctacala éejueda iyáu Diosru, chái'inaa cábacanaa máanali iyá."

Liá'a licábacanaa linácu liá'a higuera jiníyii íta

6 Jesús fiwa'ee nalí liáni licábacanaaca: "Báqueerri washiálicuerri wáaliate áabai banácali jí'ineerri higuera lishínaa shínaashi íta'au, liá'inaamiu licába liácta higos, ne jiní lílinucta líta.

7 Jáiwa'ee limá lirrú liá'a washiálicuerri túyerri lishínaa shínaashi: 'Jicábateni, matáli camuí nuínuca numúrru líta liáni higuéraca, ne jiní wérri nuínucta líta. Jiwíchuani, ¿tándashia ta liwína liyá néeni cainabi újni?'

8 Ne liá'a túyerri lirrú cainabi limá'ee léeba lichuáni: Nuwácali, jímáaca únjibini le camuícaya liáni; nuwáseda'a lirrú cainabi nuáque'e lirrú abono.

9 Cháminala cábamíliá lítau; ne jóctacala, ya ta jiwíchuacojoni."

Jesús chúni báquetoo íinetoo mulídu wójunaa éerdi nawówa íyabactacoo

10 Áabai éerri, éerdi nawówa íyabactacoo, Jesús chánau léewidaca áabai sinagoga rícu;

11 ya néeni báquetoo íinetoo bálinechoo báinacu wérri dieciocho camuí. Áabai espíritu máashii máacani mulídu ruwójuna, jócau éewa rumáchiquiniacoo sáica.

12 Quéecha'inaami Jesús cábamíliá ruyái, limáida rulí limá'ee:

—Íinetoo, jiyá'au chúniciwai jishínaa bálinacaalashi yúcha.

13 Néenee lichánaa licáajiu runácu, liyáalimi ruéewa rumáchiquiniacoo, jáiwa ruchánau ruá sáicai Diosrui.

14 Ne liá'a sinagoga wácalica fiwirri liwówa, níwata Jesús chúnica'ee ruyái éerdi nawówa íyabactacoo, limá'ee nalí náa'a chóniwenaca:

—Ái seis éerri já'a éerdi natráawajaaca; ínu liyáali éerri quéewique'e ichúnico ibálinacaala yúcha, ne jócau éerdictaca nawówa íyabactacoo.

15 Jesús éeba'ee lichuáni:

—Chámali wítee, ¿jócu iwáseda ishínaa pacáa o burro léerdi nawówa íyabactacoo, quéewique'e itée lírra shiátai?

16 Ne ruáni íinetoo, Abrahám táquetoomico, Wawásimi ya rulí liéni bálinacaalashica dieciocho camuí, ¿ne jócuminaata nuéewa nuchúni nuwáseda rúcha léerdi nawówa íyabactacoo?

17 Quéecha'inaami Jesús ma léji liéni, lijínai máaqueñeu báinata; ne quinínama náa'a chóniwenaca sáicta nawówa nacába liá'a máanui Jesús médanica.

*Liá'a licábacanaa líumi nácucha liá'a banácali jí'ineerri mostaza
(Mt 13:31-32; Mr 4:30-32)*

18 Jesús má'ee léccchoo: "¿Chítá licábacanaa liá'a Dios wánacaalactaca ya tâna cábacanaa nuíwa irrú jíni?"

19 Chái léjta áabai mostaza íimi báqueerri washiálicuerri yáabanani lishínaa shínaashi íta'au, ya ta lidáwinacuwai máanui, cáashia limédacoo áicubayu máanui ya ta náiihu náa'a míshiidiuca naméda nábanau linácaí nácu."

*Liá'a licábacanaa linácu liá'a wáneerri páani múrracacoo
(Mt 13:33)*

²⁰ Jesús má'ee léccchoo: “¿Chíta nuéewa numéda licábacanaa liá'a Dios wánacaalactaca?

²¹ Chái cábacanaa léjta liá'a wáneerri páani múrracacoo báquetoo iinetoo ruéewidani matálili íinabishi fíbirra, quéewique'e liwána iinabishi múrracacoo quinínama.”

*Áulabai cuítá núma
(Mt 7:13-14,21-23)*

²² Jesús liá'a inaamiu liácoo iníjbaa lícu Jerusalénra, Jesús éewida liácoo chacáalee máanuini rícu ya júbini libésunactacoo liácoo.

²³ Báqueerri sáta'ee leemíwani:

—Nuwácali, ¿áulabani yáainecoo'inaa Dios néerra?

Jesús éeba'ee lichuáni:

²⁴ —Éeneda iméda idánaniu iwárruacoo lirrícu liá'a cuítá nánibala áulabaica; jiníwata numá irrú íchaba éenedaminaa nawárruacoo, ne jócuminaa nawárroojoo.

²⁵ Liawinaami libárruacoo liá'a cuítá wácalica ya libáya cuítá núma, iyá yáaine bináawa imáidaminaa iyáca: ‘Wawácali, jiméecu walí cuítá núma.’ Ne léebaminaa ichuáni: ‘jócu nuá léenaa chítashia sána iyái.’

²⁶ Néenee ichánaminau imáca: ‘Wayáwa nárra iyenaimi ya wáirra jjájcha, ya jéewidate washínaa cáaye rícuba.’

²⁷ Ne léebaminaa ichuáni: ‘Jái nunísá numá irrúi, jócu nuá léenaa chítashia sána iyái. ¡Ishírriu núcha iyá médenai máashii!’

²⁸ Néeniminaa ícha irrúwoo caiwinaa yáamuedacta éeu chíchichinaa, icába nawáacoo Abrahám, Isaac, Jacob ya quinínama ná'a a caiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu yáainai Dios wánacaalactalaca, ne ya iyá najédani bináawala.

²⁹ Jiníwata náiinuminaa chóniwenaina matuínaami íiba nácueji, ya báacheeji, ya cáirricueji ya áaqueji náawacaque'iui nawáacoo náayaca Dios wánacaalactalaca.

³⁰ Néenee áabiminaa chóque'e ná'a jócani cawéni cábacoo éenajta, ná'a inaminaa cawénini'inaa, ya chóque'e ná'a cawénini cábacoo nayá'inaa mawénini'inaa.

*Jesús ícha Jerusalén nácu
(Mt 23:37-39)*

³¹ Néenee náiinu léccchoo áabi fariséobini namá'ee Jesúsrú:

—Jíau mayéji áani níwata Herodes wówerri líinua jiyá.

³² Jesús éeba'ee nachuáni:

—Yáa namówai imá lirrú liérra újni iyáliduca: ‘Jicábateni, wáalee ya cajójcha nujéda demonio ya nuchúni ná'a bálinenaicoo ya batáijinaami nunisajoo.’

³³ Ne arrúnaa nusígua nushínaa iníjbaa wáalee, cajójcha ya batáijinaami, jiníwata jócai éewau máanali báqueerri caiiwadedacai Dios chuáni Jerusalén yúcha báawachala.

³⁴ ¡Chóniwenai Jerusalén rícu sána, chóniwenai Jerusalén rícu sána, iinuenai ná'a iiwadedeenai Dios chuáni ya iinueda fíbayuni ná'a índenai irrú iinuenai náiiwa irrú Dios chuáni libánuacala nayá! ¡Chíta máanabachu nuwówai nuáawaqueda iyá nuéenibiyu, léjta ruá'a

cawáamai yáawaquedau ruéenibiu rubáinaa yáajbau, ne iyá jócani wówai!

³⁵ Ne icábate, liá'a iyáctaca máaquerri'inau jinícta'inaa yáairri; ne numá irrú jócuminaa éejoo icába nuyá, cáashia línu liá'a éerrica imácta'inaaca: '¡Sáictai wérri liá'a finuerrica lijí'inaa liá'a wácalishica!'

14

Jesús chúni báqueerri bálinerriu iméemai náanai

¹ Libésunateu áabai éerri léerdi nawówa iyabactacoo, Jesús yáau líiyaca líibana néerra liá'a fariséobini wácalica, ne áabi fariséobini néeda'ee nayá natuínnaa.

² Néeni léchchoo báqueerri washiálicuerri yáa Jesús náneewa, bálinerriu liyú liá'a iméemai wána lináanai.

³ Jesús sáta'ee léemiu ná'a éewidenai ley nácu ya ná'a fariséobinica:
—¿Tána imá iyái? ¿Dios índaminaa wachúni bálinerriu léerdi nawówa iyabactacoo, jajá o jócuweeca?

⁴ Ne nayá namáaca'eewoo manúma. Néenee liwína liá'a bálinerricoo, lichúni'e jíni ya ta limá lirrúi léewaque'e liácuwai.

⁵ Ya fariséobinirru limá'ee:
—¿Tána éenaa iyái, jicúulee o jishínaa pacáa cáctau útawi rícula, jócu ijéda liyáalimijani, áawita léerdi nawówa iyabactacoo?

⁶ Ne jócu néewa néeba lichuánii.

Ná'a nacúmidani áabai fiestarru boda shínanaaca

⁷ Jesús cábinaami'e ná'a nacúmidanica namúrru yáarrubaishi mawiyii cawéni namáaca nawáaque'iui líta'aa mesa nácula, liá'ee nawítee limá'ee nalí:

⁸ —Jáicta báqueerri cúmida iyái áabai fiestarrui licásaque'inui, u'iwáau náarrubai íta'aa ná'a cawénini yúcha mawí, éewerri báqueerri ínu mawí cawéni yúcha;

⁹ ne liá'a cúmideerri iyá chámataaa éewerri línu limá jírrú: 'Jimáaca liáarrubai liáni báqueerrica'. Ne ya támmina báinata jibárruacoo jiácoo jiwáacoo último yáarrubaishi íta'aa.

¹⁰ Báawacha wáucha, nuyá ma jírrú:

Jáicta nacúmida jiyái, jiwáayu quéecha nácu sái yáarrubaishi íta'aa, quéewique'e áicta línu léji liá'a cúmideerri jiyá, limá jírrú:

—'Nujúncai, jibésunau jiwáacoo áabai yáarrubaishi cawéni mawí ítala.' Chámmina liwána cawéni jiyá nanáneewa ná'a wáainecoo nayá jiájcha mesa nácula.

¹¹ Jiníwata liá'a máanui jicábacoo, Carrúni jináatai'inaa médacoo; ne liá'a Carrúni jináatai médacoo, máanui'inaaminaa médacoo.

¹² Jesús má'ee lirrú léchchoo liá'a cúmideerri liyá:

—Jáicta jiwáalia áabai fiesta o léerdi jiyaca, ujicúmida ná'a jijúninaica, ya jéenajinai, o wéenaa, jiní ná'a rícubini yáainai jírrú urrúni; níwata nayá léchchoo nacúmidaminaa jiyá chacábacanaa, chámmina jinísá jimáacacoo cawéni.

¹³ Ne uliámaca, numá irrú:

—Jáicta jíméda áabai fiestai, jicúmida ná'a Carrúni jináatanica, ná'a jócani éewa najínacoo, ná'a tucútucuni jinacoo, ya ná'a matuínica.

14 Cháminaá sáicta jiwówa. Nayácala jócani éewa napáida jiyá lijúniba, ne jiyáminaá wáaleerri'inaa jiweniu, éerri nacáwio ná'a chóniwenai sáicanimica.

*Liá'a licábacanaa linácu liá'a máanui'inaa íyacaishica
(Mt 22:1-10)*

15 Néemi'inaami liéni báqueerri wáairricoo liyá mesa nácula, limá'ee Jesúsru:

—¡Sáicta wérri liá'a íyeerri'inaa íyacaishi máanui wérri Dios wánacaalactalaca!

16 Jesús má'ee lirrú:

—Báqueerri washiálicuerri méda áabai íyacaishi wérri, ya ta libánua nacúmida ichaba wérri chóniwenai.

17 Quéechá'inaami léerdicai liá'a íyacaishica, libánua lishínaa cashírruedacai lirrú líwa nalíni ná'a nacúmidanica: 'Déjcaa jái ya sáicai quinínamai.'

18 Ne quinínama nachána'eewoo namáaca. Limá'ee liá'a báqueerri quéechanacu: 'Chóca rími nunísá nuwéni áabai cáinabi, arrúnaa nuáacoo nucábacani. Ne nusáta jiúcha jócubeecha máashii liyá jírrú.'

19 Báqueerri má'ee: 'Nunísá nuwéni diez pacáa, píquedenai'inaa cáinabi, arrúnaa nuáacoo nuéneda nucába wáni. Ne nusáta jiúcha jócubeecha máashii liyá jírrú.'

20 Ya báqueerri má'ee: 'Nunísá nucásacoo chóca rími já'a, jócu nuéewa nuáacoo.'

21 Liá'a cashírruedacaica léejo'eewoo liwácali néerrau, líwa'ee liwácalirru quinínama, jócau'u nawówai náiinuca. Néenee iiwirri wérri liwówa liá'a liwácalica, ya tá'ee limá lirrú liá'a cashírruedacai lirrú: 'Jiá namówai madéjcanaa cáaye rícula ya plaza rícula chacáalee shínaaca, ya jínda áani ná'a carrúni jináatanica, ná'a macáwanica ya ná'a matuínica ya ná'a tucútucunica.'

22 Déecu'inaami'e mawí cashírruedacai má'ee: 'Nuwácali, nunísá numéda jírrú jiwaníani numédaca, ái únjibi já'a yáarruishi.'

23 Néenee liwácali má'ee lirrú liá'a cashírruedacaica: 'Jiáu iníjbaa lícu ya ná'a yáainai carretera éemanacu, ya jimésuda nawówa náiinuque'e nawáarruacoo, quéewique'e cashíamu núbana.

24 Jiníwata numá irrú, jiní'inaa néenaa ná'a nacúmida quéechanacu jocani'inaa éenaa náaya nuya nuíibi.'

*Chítá quéewau wáacoo Cristo íshiirricu jíni
(Mt 10:37-38)*

25 Ichaba chóniwenai yáau Jesús íshiirricu; jáiwa léejoo limá'ee nalí:

26 "Ne báqueerricta iínu nulí, ya jócu caníinää licába nuyá mawí lisáljinää yúchau, ya litúwa, ya línu, ya léenibi, ya léenajinai, ya léenajetoo, ya liyá jájiu mawí, jocai éewa nushínaa éewidenaicoo."

27 Ne liá'a jocai wówai carrúni jináata limédacoo nunácueji, ya jócu línu nušíirricu, jocai éewa nushínaa éewidenaicoo nuájcha.

28 Ne báqueerricta éenaa wówai liméda áabai cuíta wérri, ¿jócuminaa quéechanacu liwáau lijútada léenacta linísacani?

29 Ne áabatayu, liúcacta lidáni ya liáwinaami jócu léenaa linísacani, quinínama ná'a cábenacani, nachána'inaa nacáidaminaa líwanaa,

30 namá'ee: 'Liéni washiálicuerrica lichánau liméda cuíta, ne jócai léenaa linísaca.'

31 O báqueerri rey yáctau jináwiurru báqueerri rey júnta, ¿jócuminaa liwáau quéechanacu lijútada, léenacta diez mil soldado yáajcha léeewa limédacoo lijúnta liá'a iinuerri lijúnta veinte mil soldado yáajcha?

32 Ne jócta léenaa línua yáacacoo lijúnta, áicta újnibi déecucheji liyá báqueerri reyca, libánuaminaa catéecai chuánshi yáajcha lijúnta jócubeecha naméda jináwi.

33 Cháwa licábacanaa, matuínaami éenaa jócai wówai limáaca quinínama liwáalianica, jócai éewa nushínaa éewidenaicoo nuájcha.

Jáicta iwíduma jócu liá'a lijúwacawai

(Mt 5:13; Mr 9:50)

34 "Liá'a iwídumaca sáicai; ne jócta liá'a lijúwacau, ¿chítaminaa léejoo limédacoo sáicai jíni?

35 jócai éewau áawita cainabirru, jiní léeewacalau namédaque'e liyú abono. Jiní wéni náucaca. Nawáalianai nawíbau éemiu."

15

Jesús méderri áabai licábacanaa linácu liá'a oveja yúquerricoo

(Mt 18:10-14)

1 Narrúni'eewoo Jesúsrú íchaba néenaa ná'a jédenai warrúwa chóniwenai yúcha gobiernorru, ya ná'a áabi chóniwenai máashiini iiwanaana cajíconaanica, léccchoo néemi'e lirrú.

2 Néenee ná'a fariséobinica ya ná'a éewidenai ley Moisés shínaa natáanía máashii linácu liá'a Jesúscua namá'ee:

—Liáni chónierricka lirrishibia ná'a cajíconaanica ya líiya náajcha.

3 Néenee Jesús íiwa nalí áabai licábacanaa, limá'ee:

4 "¿Áicta báqueerri íibi já'a wáalierri cien oveja ne liúca áabai, jocuminaata limáaca ná'a noventa y nueveca chaléeni bacháidala, ya ta limúrru liácoo liá'a áabai oveja yúcarrimicoo cáashiaque'e lílinu linácu?

5 Jáicta lílinu linácu, sáicta liwówa liúca liséjcu íta'auni,

6 jáicta lílinu líibana néerrawai, liáawaqueda lijúninai ya ná'a yáainai lirrú urrúni, limá'ee nalí: 'Sáicta iméda iwówau nuájcha, jáicala nuínu linácu liá'a oveja yúquerrimicoo núcha.'

7 Numá irrú chái cábacanaa sáicta wérri wówashi áacairra báqueerri cajíconai náuejeji éejuederricka liwíteu Diosru, náucha ná'a noventa y nueve chóniwenai sáicanica jocani arrúnaa éejueda nayáu Diosru.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a báquetoo íinetoo tínechoo rushínaa moneda nácuu

8 "O léccchoo, ¿chíta báquetoo íinetoo wáaliechocta diez monedani ya bátui yúcau rúcha, jocuminaa rutúculia áabai lámpara ya ta rujíchuda cuíta lícui, rumúrru arrájuata cáashia ruínu linácu?

9 Ne jáicta ruínu linácu, ruáawaqueda rujúninai ya ná'a yáainai rulí urrúni, rumá nalí: 'Sáicta iméda iwówau nuájcha, jáicala nuínu linácu liá'a moneda yúquerrimicoo núcha.'

10 Numá irrú chacábacanaa léccchoo ái sáictani wówa ná'a ángelbini Dios shínaaca báqueerri cajíconica éejueda liwíteu Diosru."

Liá'a licábacanaa linácu liá'a lisáljinna míya máecha licúulee jíconau

11 Jesú斯 íwadeda'ee léccchoo: "Báqueerri washiálicuerri wáaliate chámata léenibiu.

12 Liá'a, mawí icúlirrijuica, limá'ee lisálijinaarru: 'Nusálijinaa, jiá nulí léenaa liá'a nushínaa jiwáaliani nulí sái'inaaca.' Néenee nasálijinaa shírrida nalí quinínama liá'a liwáalianica nanácu.

13 Jócai íchaba éerri néenee liáwinaami, liá'a licúulee náishiimica liwénda lishínaa quinínama éenaa, ya liyú liá'a warrúwaca liáu déecuchala áabai cáinabi ítala, ligástactala máashii quinínama liá'a liwáalianica, liyácta cágicaishi cacháninai rícu.

14 Ne linís'a'inaami ligásta quinínama liwárruani, jáiwa áabai ínaaishi wérri iinu lítala liá'a cáinabi liyáctalaca, néenee liwántedani lináiwai.

15 Jáiwa liáu lisáta lirrúwoo tráawaju báqueerri washiálicuerri yúcha, lítala liá'a cáinabi yáctalaca, jáiwa libánua lishínaa finca néerrau jíni litúya puiti.

16 Liá'a icúlirrijuica wówerricka'ee líiya cáawaina liá'a puíti íyanibica, ne jíni yáirri líiyani.

17 Néenee'e lipénsaa lirrúwoo limá'ee: 'íchaba tráawajadorbini ya nusálijinaa iibana néeni wáalianai íyacaishi yúcactacoo, nácula nuyá áani máanali nuyá nunáiu!

18 Nuéejoctatawai nusálijinaa iibana néerrawai, ya numámina lirrújoo: Nusálijinaa, numéda nujíconau Diosru ya jírrú léccchoo;

19 nuyá jócai sáicanata jimáida jicúuleeyu mawiá; jicába nuyá léjta báqueerri jishínaa tráawajadorbiniu.'

20 Néenee liwína'ee iníjbaa ya tá'ee léejocoo lisálijinaa iibana néerrawai.

"Línu'inaa déecucheji újni'ii, lisálijinaa cába'ee jíni carrúni jináata'ee licábaqui jíni. Licánaca'eewoo licúulee júntau lishíquia'ee ya lishíshi liwidani.

21 Néenee licúulee má'ee lirrú: 'Nusálijinaa, nuyá méderri nujíconau Diosru ya jírrú léccchoo. Nuyá jócai sáicanata jimáida cíuleeyu mawiá.'

22 Ne lisálijinaa má'ee nalí ná'a lishínaa chóniwenai tráawajainai lirrú: 'Tjéda liá'a fíbalashi mawí sáictaca isúwa linácuni. Ya isúwa áabai aníiyu licáaji nácu ya áabai zapato líiba nácu.

23 Índa liá'a becerro mawí quéenaaca ya iinuani, wáya áani waméda'aa fiesta sáicta'a wawówá.

24 Léca liáni nucúuleeca nédacanimicoo nácu máanalica, ne éejuerri licáwiacoo, nédacanimicoo nácu yúcacoo, ne wáiinu linácui.' Jáiwa nachánau naméda fiesta sáicta nawówai.

25 "Ne nácula liá'a licúulee nabéecanaataca chalé'e yáa bacháidala. Línu'inaa urrúni cuítarru, léemi'e shímashi wítama yá'ee nawáilaaca.

26 Néenee'e limáida báqueerri icúlirrijui, ya lisáta'ee léemiu liyá tánashia léji lierra.

27 Icúlirrijui má'ee lirrú: 'Jéenajirri jái éejuacuwai, tánda jisálijinaa wána wáiinua liá'a becerro mawí quéenaaca, licúulee éejuacalau lirrú saíca cágicalani.'

28 Ne jáiwa'ee bájiala iíwirri liwówai, jóca'ee liwówai liwárruacoo. Néenee táda'ee lisálijinaa jiáu litáania liájcha liwówa yáajchau liwárruaque'i'u.

²⁹ Ne limá'ee lisálíjinaarru: 'Jicábateni íchaba camuí nutráawajaa jírrú, séewirri numéda jiwanacaala, ne jiyá jócai yáacaji nulí áabai cabra rími nuíinuaque'iní sáictaque'e nuwówa nujúnicaibini yáajchau.

³⁰ Ne línu'inaa liéni jicúuleeca, gástairri máashii jishínaa warrúwa rúmbabini nácula, ái jáji jiyá wáneerri náiinua lirrú becerro mawí quéenaaca.'

³¹ "Ne lisálíjinaa éeba'ee lichuáni: 'Nucúulee, jiyá séewirrinaa yáa nuájcha, quinínama liáni nuwáalianica jishínawa liérra.

³² Tánda arrúnaa waméda fiesta, sáictaque'e wawówa léccchoo, léca liáni jéenajirrica nuédacanimicoo nácu máanalica, ne éejuerriu licáwiacoo, nuédacanimicoo yúcacoo, ne wáiihu linácui.' "

16

Liá'a licábacanaa linácu liá'a catúyacaica jócai machácani

¹ Jesú斯 íiwa'ee lishínaa éewidenaicoo liáni: "Báqueerri washíalicuerri rícuerri liwáaliate báqueerri túyerri lishínaa; jáiwa'ee áabi yáau náiwa lirrú liá'a ricuerrica léca'ee liá'a limáacaní túya lishínaa, gásteerri'e liyá máashii lishínaa.

² Liwácali máida'ee lirrú ya tá'ee limá lirrúi: '¿Tána léjí liéni namáni nulí jinácula? Jíiwadeda nulí chítashia liá'a quinínama jishínawa tráawajuju, jiyá jócai éewa jitúya nushínaa mawiá.'

³ Lédacani'eewoo lirrúwoo liá'a catúyacaimi rícuerri shínaa: '¿Tána'ee numéda chóquejoo nuwácali jócai yáa nulí mawiá tráawajuju? Jiní nudánani nutráawajau'inaa nulíwoo cágabi, ya báibee nujínanicoo nusáta áabi yúcha.

⁴ Ya ta nuá léenaa tánashia numédani'inaa, quéewique'e ái ríshibierri nuyá já'a nábana licúlau, jáicta numáacau jiní nulí tráawajujoo.'

⁵ Néenee limáida'ee bácainaa ná'a mówinianai liwácalirru. Lisáta'ee leemiu báqueerri quéechanacu: '¿Chítá máanaba jimówinia nuwácalirru jiní?'

⁶ Léeba'ee lichuáni: 'Numówinia lirrú cien tiúmbu aceite.' Limá'ee liá'a catúyacai rícuerri shínaa: 'Jishínaa recibo liáni yáa áani; jiwáayu madéjcanaa ya jitána áabata cincuenta, béewamicta bácajani.'

⁷ Néenee liáwinaami lisáta leemiu báqueerri: '¿ya jiyá, chítá máanaba jimówinia lirrú jiní?' Léeba'ee lichuáni: 'Cien máanabaca trigo ínaabishi.' Limá'ee lirrú: 'Jishínaa recibo liéni; jiméda áabata ochenta, béewamicta máayabacajani.'

⁸ Liá'a liwácali yáa léenaa licába liá'a limáacaní wánacaala, yáairri léenaa liyá liméda léjta liwówau'u. Ne jáicta chúnsai nashínaa negocioca, ná'a máinec oo éerri rícu, mawíni cáwi tuí naméda nashínau, náucha ná'a éewidenaí Dios chuáni.

⁹ "Ne nuá iwítee iyá wáalianai irrícuau éerri rícu cajíconaica, igáanaque'e ijúninaiu, quéewique'e jáicta amáarra rícucaishi áani, narríshibia iyá nábana licúlau jócai amáarra.

¹⁰ "Liá'a sáicai médacoo áulabai yáajcha, chámínaa cábacanaa léccchoo sáica limédacoo íchaba yáajcha; ne liá'a jócai sáica áulabai yáajcha, chái cábacanaa léccchoo jócai éewa sáica limédacoo íchaba yáajcha.

11 Ne cháwa cábacanaa, liyú liáni rícuai éerri rícu sái cajíconaica, iyá jócanai sáica médacoo, ¿tánaminaa éewida'inaacu yáawaa, nácta irrú liá'a rícuai jócai amáarra?

12 Ne jóctaca imédaú sáica liájcha liá'a jócai ishíncaa, ¿tánaminaa yáa irrú ishíncaa'inaa yáawaa?

13 "Jiní cashírruedacai éewacala lishírrueda chámata liwácanairru; jiníwata máashiiminaa licába báqueerri ya caníinnaa licába báqueerri, o machácaniwee báqueerrirruni o lichániwee báqueerri. Jócai éewa washírrueda Diosru ya rícuairru."

14 Náa'a fariséobinica máanalini warrúwa nácu, néemi'inaa quinínama liáni nacáida'ee Jesús náawa.

15 Jesús má'ee nalí: "Iyá wanárra bésunenaicoo sáicaniyu chóniwenai náneewa, ne Dios yáirri léenaa iwówa; ne liá'a washiálicuerri wáaliani áacai mawí, Dios chánanini.

Liá'a ley ya Dios wánacaalactala

16 "Jócu'inaami Juan Bautista ínu újnibi, Dios wówerrecta nayá náa'a chóniwenaina áabenaa nawówa liájcha liá'a leyca ya liá'a natánanimica náa'a cáiwadedacanimi Dios chuáni. Néeneete nuíwadeda sáicai chuánshica Dios wánacaalactala nácu, ya quinínama naméda nadánaniu quéewiquinicta nawárruacoo.

17 "Mawí jócu tráawaju amáarra liá'a éerrica ya cáinabi liúcha liá'a licúmpliacoo quinínama tánerricoo ley rícu.

Jesús éewida linácu liá'a namáaca yáacactau

(Mt 19:1-12; Mr 10:1-12)

18 "Báqueerri washiálicuerri máacacta línuu ya léeda línuu báquetoo, liméda máashii líinayu; ya liá'a eederri línu ruá'a máaquechoo rúnirriu, chái léccchoo méda máashii líinayu.

Liá'a rícuerrica ya liá'a Lázaro Carrúni jináataica

19 "Báqueerri washiálicuerri rícuerrri yáate, séewirrinnaa lisúweda líbalba cawéninamai ya sáicabeetai, ya éerri jútainchu liméda fiesta máanui wérri.

20 Báqueerri léccchoo Carrúni jináatai jí'ineerri Lázaro, yáairri cacháunai wérri liwá'eewoo cáinabi rícu líibana núma lícu liá'a rícuerrica.

21 Liéni washiálicuerri Carrúni jináataica wówerri'e cáawaica liyú liá'a iyacaishi tábi cárrirocó rícuerrri shínaa mesa itacha; yá'ee áuli narrúni'eewoo nabérruda lichúrruani.

22 Áabai éerri'e máanali léjí liá'a Carrúni jináataimica, yá'ee náa'a ángelbinica natée'e liyá Abrahám néerra paraíso rícula. Liá'a rícuerrimi máanali léccchoo jíni, jáiwa'ee nabáya jíni.

23 "Nácula Carrúni jináata rícuerrri yáca náarrui rícula náa'a máanalinica, linácula'ee linániu licába'ee déecucheji Abrahám, ya Lázaro liájcha.

24 Néene'e limáidada liá'a rícuerrica limá'ee: '¡Nuwérrri Abrahám, Carrúni jináata jicába nuyá! Jibánua Lázaro jisábida licáaji juátau shiátai yáacula, ya línuque'e lidúji nuínanee náculani, níwata Carrúni jináata nuyá bájialanaa lirrífci liáni chicháica.'

25 Ne Abrahám éeba'ee lichuáni: 'Nutáqueerri, jédacaniu linácu liá'a sáica'umi jiyá cainabi íta'aa, yá'ee Lázaro máashiimiyaca. Chóque'e sáicta lirríshibia liméda liwówau áani, ya nácula jiyá carrúni jináata.

26 Nácula liúcha líáni, ái áabai Carráltalia wérri wáucha wáacoo já'a ya jiájcha; tándawa náa'a wówerri nabésunacoo mayéji áani jiyáctalaca, jocani éewa nabésunacoo, áawita náa'a yáaine chérra wówai nabésunacoo máyala áani, jocani éewa léccchoo nabésunacoo máyala áani.

27 "Limá'ee liá'a rícuerrica: 'Nusátani wérri jiúcha, nuwérri Abrahám, jibánuaque'e Lázaro nusáljinää fíbana néerra,

28 nuwáaliacta cinco nuéenajinaiu, quéewique'e litáania líwa nalí, jocubeecha náiinu máyala áani carrúni jináata nuyá.'

29 Abrahám éeba'ee lichuáni: 'Nayá jái wáalia liá'a Moisés tánanimica ya nachuánimi náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu; inamédaque'e nawánacaala!'

30 Léeba'ee liá'a rícuerrimica: 'Jajá, nuwérri Abrahám, ne báqueerri máanalimicta éejoo licáwiacoo, ya líiyadau nalí, ya támmina néejueda nawíteu.'

31 Ne Abrahám má'ee lirrú: 'Ne jócta nawówai néemi Moisés chuánimi tánerricoo, ya nachuáni náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu, jocuminaa néebida léccchoo áawitata báqueerri máanali cáwiacoo nalí.'

17

Liá'a Carrúnatai Cáacoo Jíconaashi Rícula (Mt 18:6-7,21-22; Mr 9:42)

1 Jesús ma nalí náa'a éewidenaicoo: "Ái séewirrinää cùmideerri naméda jíconaashi; ne jcarrúni jináatai liá'a washiálicuerri wáneerri naméda najíconau!"

2 Sáicaita liérra chóniwerri náuca manuá yáaculani nabáji liwáa nácu bátui íiba máanui wérri, liwánaca naméda najíconau náani júbini rímica.

3 ¡Cáwiwa yúchajoo!

"Jéenajirri médacta máashii jirrú, jiárra liyá; ne licámbiacta liwíteu, Jimiya máechea lijíconaa limédani jirrú."

4 Éewita liméda jirrú máashii sietechu áabai éerri, ya sietechu línu limá jirrú: 'jóca nuéejoo numéda jirrú máashii', sietechu arrúnaa Jimiya máechea lijíconaa."

Éebida Dios nácu léewa liméda íchaba

5 Náa'a apóstolu nasáta Jesús yúcha: —Jíá walí wéebidaque'e mawí.

6 Jesús éeba'ee: —Iwáaliactata éebidau, éewita pítui rími, léjta bátui líta íimi liá'a mostaza, éewa imá lirrú liáni banácali jí'ineerri sicómoro: 'Jéerruaau wayéji áani, ya jiáabanau manuá yáacula', ya banácali liméda liwánacaala.

Tána arrúnaa liméda liá'a cashírruedacaica

7 "Báqueerri éenaa liwáaliacta báqueerri cashírruedacai éejuerri bacháideji liwínaami liyá lipúrreda cainabi o litúya pacáa, ¿Limámina, jiwárroo jiwácoo jiyaca?"

⁸ jócai, újni limá lirrú: ‘jiwárroo jichúni núyanibi, ya lístau quéewique'e jiméda nuwánacaala, nácula nuya ya nuírra. Liáwinaami jéewa jíya ya jíirrai.’

⁹ Ya léccchoo jócani liá sáicai cashírruedacairru, tánashia liá'a liwána limédaca.

¹⁰ Cha léccchoo iyá, jáicta inísá iméda quinínama liá'a Dios wánani limédaca, ya ta éewa imáca: ‘Wayá cashírruedacani jócani cawéni, níwata waméda bácai liá'a arrúnai wamédaca.’

Jesús chúni ná'a diez washiálicuenai bálíneneu chorrówayu

¹¹ Quéechaa'inaa'ee Jesús yáacoo Jerusalén néerra, libésunau béewami ná'a cáinabica jí'ineenai Samaria ya Galilea.

¹² Liwárrua'inaa'eewoo áabai chacáalee rími rícu, najiáu lijúnta ná'a diez washiálicuenai bálíneneu chorrówa nácu, nabárrua'eewoo déecucheji,

¹³ namáídada'ee cadánani namá'ee: ¡Jesús, quéewidacai, carrúni jináata jicába wayá!

¹⁴ Licába'inaa'ee nayá liá'a Jesúscua, limá'ee nalí: —Yáau íyadacoo sacerdótebinirru. Nácula'ee náawai, sáica jíni ná'a bálíneneemicoo.

¹⁵ Néenee'e báqueerri néenaa licába'inaa sáica liyái, léejua'eewoowai liá'ee Diosru sáicai cadánani,

¹⁶ litúyau linánimiyu cáinabi nácula Jesús náneewa, liá lirrú sáicai. Liáni washiálicuerrica, licáinaberra jí'ineerri Samaria.

¹⁷ Néenee'e Jesús má'ee: —¿Ya jócai diez namáanabaca ná'a chúneneecoo? ¿Ya ná'a nueve, tanácucha nayá jíni?

¹⁸ ¿Jiní éejueneu náa Diosru sáicai mawí bácai rími liáni déecucha sáica?

¹⁹ Néenee'e Jesús ma lirrú, —Jibárroo, jiá namówai, jéebidacala sáica jíyá.

Chítá línu'inaa jíni liá'a Dios wánacaalactaca

(Mt 24:23-28,36-41)

²⁰ Ná'a fariséobini nasáta néemiu Jesús, chacálita'inaa línu liá'a Dios wánacaalactaca, ya liyá léeba náuchani:

—Jáicta línu Dios wánacaalactaca iyá jocaina jéewa icábaca.

²¹ Jiní namá irrú: ‘Liáni yáa áani’, ‘jócta liá'a yáa á'a’; níwata Dios wánacaalactaca jái yáa fibii.

²² Ya Jesús ma lishínaa éewidenacoo: —Línuminaa éerri iwówaiminää icábacani nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, ne jocaiminää icába.

²³ Áabi máminaa: ‘Liáni yáa áani’, jócta ‘Liá'a yáa á'a’; ne oyáau néerra, jiní isíguiacalaní.

²⁴ Chámminaajoni icába éenu bérrudeerrica jáicta liquénai quinínama éerri rícu, chámmina nuiñucojoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

²⁵ Ne quéechanacu rúnaa nusúfria bájialanaa, ya nacháani nuyá ná'a chóniwenai liyáali éerri.

²⁶ Chámmina libésunacoo léjta Noé yá'inaami, chámmina libésunacoo léccchoojoo liáni éerrica rícu léejocta'inaacoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

27 Chóniwenai liyáali éerrimi íyenai ya íirrenai ya léccchoo cáseneu, cáashia líinu liá'a éerrica Noé wárrua'inau barco rículai, líinu'inaa liá'a únésacaca, ya quinínama máanali nayá.

28 Chacábacanaa libésunacoo léjta Lot yá'inaami: Yáanimi rícu, chóniwenai cha nawíteemija náaya ya náirra, nawéni ya nawénda, ya náabana ya namédá nábanau;

29 Ne Lot jiá'inaawai liúcha liá'a chacáalee Sodomaca, liúwa'eewau érri rícu chichái, ya azufre amuáiyii léccchoo ya quinínama máanali nayái.

30 Cháminaa liéni éerri rícu líyadaminaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

31 "Liyáali éerrijoo, líinuni nácujoo cuítá íta'aa, liúrrucoo liáque'iu machácani, jócubeecha liwárroo cuítá rícula léeda lishínaa liá'a yéerri lirícu; liá'a yéerri bacháida rícu, jócubeecha léejoo cuítá néerra.

32 Édacaniteu runácu ruá'a Lot íinumica.

33 Liá'a cáarrui máanalí Dios jí'inaa nácu, liúcaminau; ne liá'a jócai cáarru máanalíca Dios jí'inaa nácu, léeminaa wárrua Dios yáctalaca.

34 "Numá irrú liyáali táayee nayáminaajoo chámata máaminaa nayá áabai yáarrubaijaa íta'aa: Báqueerriminaa yáujoo, ya báqueerriminaa máacaujoo.

35 Chámata iina júlenai nayáca molinoyu, báquetoo yáaicho'inau, báquetoo máaquecho'inau. [

36 Chámata washiálicuenai yéenai bacháida rícu: báqueerri yáairri'inau, báqueerri máquerri'inau.]

37 Néenee nasáta néemuí Jesú: —¿Nuwácali, tanácucha'inaa libésunau léju liérra? Néene'e limá nalí: —Táshia liyácta liá'a máanalimi, náiinuminaa ná'a wáachulica néerra.

18

Liyá'a licábacanaa linácu ruá'a máanirriuca ya liá'a wánacaleerrica

1 Jesú iiwa'ee nalíni áabai licábacanaa léewidaque'e na'óraca jócubeecha sámú nayá.

2 Limá nalí: "Ái báqueerri washiálicuerri já'a áabai chacáalee rícu, báqueerri wánacaleerri, jócai cáarru cába Dios, jócai cawáunta chóniwenai.

3 Liyá chacáaleeca ái báquetoo máanirriu, ruá'eewau liyácta liá'a wánacaleerrica liyúdaque'e ruyá licástigaaque'e liá'a washiálicuerrica méderri rulí máashii.

4 Ichaba éerri liá'a wánacaleerrica jócai liwówai liyúda ruyá, ne liwinaami lipénsaa: 'Áawita jócu cáarru nucába Dios, jóca cawáunta washiálicuenai léccchoo',

5 ne néenee léjta ruáni máanirriuca éerrii jútainchu ruínu rutáania nuájcha nuyúdaque'e ruyá rushínaa pleito nácu, ya táchoojoo nuyúda ruyájoo, jócubeecha ruínu usébica nuwówa mawiá."

6 Jesú má'ee nalí mawí: "Léewa limáni liáni washiálicuerri wánacaleerrica máashiica.

7 Wée, sáica cajáni, ¿ya jócuminaa Dios túya léccchoo ná'a éebidenai linácu sátenaico liúcha éerri jútainchu ya táayee? ¿Liwanaminaa nanéndaca?

8 Numáminaajoo léemiminaa ya liyúda nayá madéjcalicunaa. Ne jáicta nuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca nuíinu, nuínuminää ná'a chóniwenai yéenai cásnabi íta'aa, ¿áani újni éebida nunácu já'a?"

Lí'a licábacanaa linácu lí'a fariséoca ya lí'a cacóbracai impuesto

9 Jesúsi riwa'ee nalí liéni áabai licábacanaa áabibirru máine'e nalíwoo nayá sáicani wítee náucha ná'a áabica:

10 "Chámata washíalicuenai yáaineu templo néerra na'óraca: báqueerri fariseo ya báqueerri liérra cacóbracai impuesto Romarru.

11 Liá'a fariséoca, libárruau lí'óracoo chá'a: 'Oh Dios, nuyá nuá jírru sáicai jiníwata nuyá jócai cha léjta ná'a áabica, canédini, máashiica, méderri líinayu máashii línú yúchau, ya jiníwata jócalá cha nuyá léjta liérra cáwaquedacai warrúwa chóniwenai yúcha.'

12 Nuyá nuyúnaa chámái éerri semana nácu, ya nuá diezmo liá'a quinínama nugáananica.'

13 Ne liá'a cáwaquedacai warrúwa chóniwenai yúcha, limáaca'eewau déecuchata, jócai wíta'ee nácuda linániu áacairra, ta jiáirriu cásnabi nácula cáiwií ya liwówa lícu límá'ee: '¡Oh Dios, Carrúni jináata jicába nuyá, nuyá cajíconai!'

14 Numá jírru liá'a cacóbracai impuesto, léejo'eewoo líibana néerrau jái Dios pérdonaa jíconaa, ne liá'a fariseo jócai Dios pérdonaa jíconaa. Ne liá'a máanui wérri cábacoo, jócainaa cawéni; liá'a Carrúni jináatai cábacoo jiníca, léeewani máanui'inaa Dios yáa wítee."

Jesús dínu sáamanai nácu quéewique'e Dios yúda nayá

(Mt 19:13-15; Mr 10:13-16)

15 Náinda'ee Jesúsrú sáamanai júbini léccchoo lidúnueque'e nanácu, quéewique'e Dios yúda nayá. Nacába'inaa'ee jíni ná'a éewidenaicoo, nárra'ee nayá ná'a índenai sáamanai.

16 Néenee'e Jesúsi máida sáamanairru límá'ee:

—Imáaca náarra sáamanaica náiuque'e nuyáctala, o'iyabaida nayá, nayácalá jicá'a sáamanai nawárruaminau á'a Dios wánacaalactalaca.

17 Yáawaiyii numá irrú, táchashia jócai wówai Dios wánacaalactala liyá léjta báqueerri samálita, jócaiminaa'ee liwárruau lirrícula liá'a Dios wánacaalactalaca.

Báqueerri washíalicuerri rícuerrí iñuerri litáania Jesúsi yáajcha

(Mt 19:16-30; Mr 10:17-31)

18 Báqueerri washíalicuerri wánacaleerri lisáta'ee léeemiú Jesúsi:

—Quéewidacai sáicai, ¿táná'inaa numédai nuéewaque'e nuéenaa liá'a cágicashi jócai amáarrá?

19 Jesúsi éeba'ee lirrú:

—¿Tández Jimá nulí sáicaca nuyá? Sáicai ái já'a bácai rímií: Dios.

20 Jái jiá léenaa linácu liá'a Dios bánuanicá: 'Ujiméda jíinayu máashii báquetoo iinetoo yáajcha, ujinua, ujinédu, ujiméda jinúma yúwicau báqueerrirru, ya cawáunta ya jitúya jísálijinaarru ya jitúwa léccchoo.'

21 Liá'a washíalicuerrica límá'ee Jesúsrú:

—Quinínama nucúmplianicai quéechá'inaa icúlirrijui nuyá.

22 Quéechá'inaa Jesúsi léeemiqui jíni, Jesúsi má'e lirrú: cháucta jibéechá áabata mawí: jiwénda quinínama liárra jiwáalianica jíaque'e nalíni

náarra carrúni jináatanica. Ya táminaacojoo jiwáalia mawíjoo áacairra. Néenee jínu chérra jisíguia nuyá.

23 Né'e léemi'inaa liá'a washiálicuerrica liáni, jáiwa'ee máashii liwówai, níwata liyá rícuerrri wérri.

24 Jesús cába'inaa máashii liwówa liá'a washiálicuerrica, Jesús má'ee:
—¡Tráawajui wérri nalíwoo náa'a rícuñica nawárrua'inau Dios wánacaalactalaca!

25 jócaiminaa tráawaju lirrú liá'a caméeyuca liwárruaque'iu lituí rícu liá'a ishídui yájuca, tráawajui wérri nalíwoo náa'a rícuñica nawárrua'inau Dios wánacaalactalaca.

26 Náa'a éemenaicani nasáta'ee néemu:

—¿Tána éenaa liácoo Dios néerrai?

27 Jesús éeba'ee nali: Liá'a jócai washiálicuenai éenaa namédaca, Dios éenaani limédaca.

28 Pé'eru má'ee lirrú:

—Nuwácali, wayá máaqueñai quinínama washínaau wasíguiaque'e jiyá.

29 Jesús éeba'ee lirrú:

—Yáawayaiyi numá irrú tánashia máauerri nunácueji, líibanau, ya línu, ya léenajinai, ya lisáljinää, ya léenibi léccchoo,

30 lirríshibaminaa máanui wérri áani líta'aa liéni cainabica, ne liáwinaami liá'a cáwicashi áani, lirríshibia licáwica jócai amáarra áacairra.

Jesús tíwerri matálichu arrúnaaca máanali liyá

(Mt 20:17-19; Mr 10:32-34)

31 Jesús máida'ee báawachala náa'a lishínaa doce éewidenaicoo, limá'ee nali: "Chóquejoo wáaminaujoo chaléeni chacáalee Jerusalén néerra, licúmpliactala'inaacoo quinínama namáni náa'a iíwadedeene Dios chuáni báinacu natánanimica urrúnicala jíni nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

32 Néejuedaminaajoni nuyá nali náa'a chóniwenaí báawache sánaca, nacáidaminaa nuyájoo, máashiiminaa nanúma nulíjoo, nawísadaminaa nuyájoo.

33 Nabásedaminaa nuyájoo ya náiinuaminaa nuyájoo; ne matálíi éerri rícula nuéejoo nucáwiacoo báanui."

34 Nayá jócai yáa léenaa néemi quinínama Jesús mánica, jiní náacala léenaa liá'a litáaniani nácu, ne áabi jócai néenaa náa léenaa nácu.

Jesús chúní'e báqueerri matuýii chacáalee Jericó rícu

(Mt 20:29-34; Mr 10:46-52)

35 Urrúni'inaa Jesús iinu lirrú liá'a chacáalee Jericóca, báqueerri matuýii wáairri liyá iníjbaa éemanacu, sáteerri liyá tánashia náani lirrúi.

36 Léemi'inaa'ee nawítama bésunacoo náa'a chóniwenaica, lisáta'ee léemiu tána jinárra.

37 Namá'ee lirrú Jesús Nazaret néenee sói liérra bésunau árra,

38 liá'a matuýiica limáida'ee:

—Jesús, David cúulee, Carrúni jináata jicába nuyá!

39 Náa'a yáaineecoo libéecha jáiwa'ee nacáita jíni, manúmata jíyabau, ne liyá liá'a matuýiica limáidada mawí cadánani:

—David cúulee, Carrúni jináata jicába nuyá!

40 Néenee'e Jesús libárroowai liwána naíndacani. Urrúni'inaa'ee liyá liinu Jesús néerra lisáta'ee léemiu liyá:

41 ¿Tána jiówai numéda jirrúi?

Liá'a matuýiica má'ee Jesúsrú:

—Nuwácali, nuwówai já nulí nutuí nuéewaque'e nucába báaniu.

42 Jesús má'ee lirrú:

—¡Jiwáalia jitúi báaniu! Jiwáaliaca jéebidaca nunácu sáica jiyái.

43 Liyáalimi'eewai licábai, jáiwa'ee liáwai Jesús íshiirricu liá'ee lirrú sáicai Diosru. Quinínama náa'a chóniwenica nacábani, má'ee sáicai Diosru lécchoo.

19

Jesús táanierri Zaqueo yáajcha

1 Néenee Jesús wárruawai á'a Jericó rícula libésunacta'eewoo liácoo néerra.

2 Ái báqueerri washiálicuerri néerra jí'ineerri Zaqueo, nawácali náa'a jédenai impuesto Romarru.

3 Liwówa'ee licábacani tánashia jíni liá'a Jesúscua, ne jócai léewa licábacani jócta'ee íchaba chóniwenai yá'ee bájiala píituicani liá'a Zaqueoca.

4 Jáiwa lícanacawai Jesús béecha néenee líirrawai áabai áicuba nácu jí'ineerri sicómoro quéewique'e licábacani á'a libésunacta'inaacoo liá'a Jesúscua.

5 Quéechanacu Jesús fínuca chalé'e liyáctala liá'a Zaqueoca, licába'ee áacairra, néenee'e licába jíni. Licába'inaa jíni, néenee'e limá lirrúi, "Zaqueo, jiúrruc oo cálicu chérra, arrúnaaca numáacacoo wáalee jíibana néerra."

6 Néenee'e liúrrucua'eewoowai madéjcalicu sáicta wérri liwówa licúmida Jesúscua líibana néerrau.

7 Nacába'inaa quinínama léji liáni, natáania'ee máashii linácu liá'a Jesúscua, namá'ee liácala'eewoo limáacacoo chaléeni liájcha liá'a cajíconaica.

8 Náiuu'inaa liibana néerra liá'a Zaqueoca, néenee liáwinaami Zaqueo bárruawai limá'ee liwácalirru:

—Jicábateni, Nuwácali, nuáni'inaa nalí náa'a carrúni jináata béewami liá'a nushínaaca. Tánashia nunéduni náucha náa'a áabica, nuéejueda nalí cuatro mawí.

9 Néenee Jesús má'ee lirrú:

—Wáalee líinu liwáseda iyá quinínama náani yáainai lirrícu liáni cuítaca, liyácala liáni washiálicuerrica chái lécchoo litáqueerrimica liá'a Abrahámca.

10 Táda'ee nuyá, liá'a Washiálicuerrica Dios Cúuleeca, nuyá fínuerri numúrruca ya nuwásedaca cajíconaani náa'a chóniwenai yúquenaimicoo nayáca.

Liá'a licábacanaa warriúwa nácueji

11 Náa'a chóniwenica éemenai nayáca Jesús máni liyáca quinínama liáni, jáiwa líiwa nalí áabai licábacanaa, jiníwata urrúnicala náiuu náacoo Jerusalénra, yá'ee napénsaa náacoo linácu liá'a Dios wánacaalactaca jáicala'ee líinu liyáalimi.

12 Limá'ee nalí:

—Báqueerri washiálicuerri cawénii yáte, jáiwa'ee liáu déecuchala áabai cáinabi ítala, quéewiquini'e namáaca reyni ya ta léejocoo néenee.

13 Jóctana'e liájau limáida'ee lishínaa diez tráawajadorbiniu, liá'ee nalí bácainaa manuába warrúwa, ya tá'ee limá nalí: 'Itráawajaa liyú liáni warrúwaca cáashia nuéejocoo.'

14 Ne chóniwenai lishínaa cáinabi lítala sánaca jócai nawówai liyá, nabánuua líshiirricu áabi téenee lirrú áabai chuánshi mairri'e: 'Jócu wawówai liéni washiálicuerri washínaa reyyu.'

15 "Ne máayabaca limáacacoo reyyui ya tá'ee léejuacuwai lishínaa cáinabi ítala. Quéecha'inaami líinuca libánua namáida lishínaa tráawajadorbiniu, ná'a léejuedaminaa nalí warrúwa, quéewique'e liá léenaa chítashia máanaba nagáana jíni bácainaa.

16 Quéechanacu sáica líinu'e líyadacoo limá'ee: 'Nuwácali, jiwarruani dáwinerriu mawí diez máanabachu lítala mawi.'

17 Rey éeba'ee lichuáni: 'Sáicai wérri, jiyá tráawajador sáicai wérri; machácanicala jimédacoo áulaba yáajcha, numáacaminaa jiwanacaalaca diez chacáalee.'

18 Líinu'e líyadacoo báqueerrica lishínaa tráawajador, limá'ee: 'Nuwácali, jiwarruani dáwinerriu cinco máanabachu mawí.'

19 Rey éeba'ee lichuáni liéni léccchoo: 'Jiyámina numáaca jiwanacaala cinco chacáalee.'

20 "Ne báqueerri líinu'e líyadacoo limá'ee: 'Nuwácali, jiwarruani liáni ya áani. Nuwáaliawa nudajidaqui jíni wárrumashidami iibí;

21 cáarruwa nucába jiyái, níwata jiyá washiálicuerri camáashiicaica, yáawaquederri jócta jimáacani ya jiáawaqueda banácali jócta cáji jiáabana.'

22 Néenee limá'ee lirrú liá'a reyca: 'Tráawajador máashii, jichuániyuja nuá jijíconaa. Ne jiácta léenaa washiálicuerri camáashiicai nuyá, nuáawaqueda jócta numáacani ya nuáawaqueda banácali jócta nuáabana,

23 ¿tánda jócu jitée nuwáruani lirrícula liá'a cuíta nawáaliadacta warrúwa, quéewiquinicta jéejueda nulí ligáananica jáictata nuéejoo cuíta néerrai?

24 Rey má'ee nalí ná'a yáaine néeni: 'Éeda liúcha warrúwa liárra, ya yáa lirrúni liá'a gáneerri diez máanabachu mawí.'

25 Namá'ee reyrru: 'Wawácali, ¡ne liyá ái wáalia diez máanabachu mawí!'

26 Léeba'ee liá'a reyca: 'Ne numá irrú, liá'a wáalierra, náaminaa lirrú mawí; ne liá'a jímí wáalianni, áawita áulabai liwáalianica nédaminaa liúchani.

27 Ya ná'a nujínai jócanimi wówai rey nuyá, índa áani áani ya ta iinua nunáneewa jíni.' "

*Jesús wárroo Jerusalénra
(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11)*

28 Liáwinaami limá quinínama liáni, Jesús síguia lishínaa iníjbau Jerusalénra.

29 Quéechá'inaami urrúni línu nalíi ná'a chacáalee júbini jí'ineenai Betfagé ya Betania, urrúni lirrú liá'a dúuli jí'ineerri Olivos, libánua'ee chámata lishíncaa éewidenaicoo,

30 limá'ee nalí:

—Yáau narrícula ná'a chacáalee júbinica yáainai ijúntami, jáicta íinu nérrajoo iinuminaa áabai burro bájerriu, jiní iirraniu íta'aa újnibi. Iwásedani ya índa nulíni.

31 Ne áicta sáteerri léemiu iyá já'a táchashia iwásedani, imá lirrú wawácali rúnaani.

32 Ná'a éewidenaicoo ná'inaami'eewoo náiinu linácu quinínama léjta Jesús máyu'u nalí.

33 Nácula nawáseda nayáca liá'a búrroca, nawácali sáta'ee léemiu nayá:

—¿Tánda iwásedani?

34 Nayá néeba'ee lichuáni:

—Jiníwata Wawácali rúnaani.

35 Ne nadáquinia'ee náabalau burro íta'aa, natée'e jíni Jesúsru nawá'ee lirracoo líta'aa.

36 Léjta Jesús jína'u liácoo, ná'a chóniwenai nadáquinia'ee náabalau iníjbaa lícu.

37 Ya urrúni'inaami liúrrucocoo liácoo dúuli ítacha jí'ineerri Olivos, quinínama ná'a yáainecoo liájcha nachánau namáidadaca nawówa chúnicau ná'a saícai Diosru quinínama linácueji liá'a jócmai nacába cáji.

38 Namá'ee:

—¡Sáicta wérri liá'a rey iinuerri Wawácali jí'inaa nácu! ¡Sáictacta nawówa áacairra ya licámarra áacairra wérri!

39 Néenee áabi fariséobini yáainai chóniwenai íibi namá'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, jiárra náarra jínanenaicoo jiájcha.

40 Ne Jesús éeba'ee nachuáni:

—Ne numá irrú náctaca manúmata náani, íiba máidadaminaa.

41 Quéechá'inaami urrúni línu Jerusalénra, licába'inaami liá'a chacáaleeca Jesús íicha'ee linácueji,

42 limá'ee: “¡Jiáctata léenaa, linácueji liéni éerrica liá'a éewerri liá jírrú sáitaque'e liwówa! Ne chóque'e liá'a báyeerricoo jíucha jócaina jéewa jicábaca níwata jicháanica nuyá.”

43 Ne línuminaa ítala liá'a éerri máashiica, jijínaí naméda pared máanui jítéequi ayáacai áani, narríjuedaminaa jiyá ya natáca iyá matuínaami,

44 ya támmina namárda iyái quinínama. Náiinuaminaa quinínama chóniwenai yáainai jírrícu, jinímina namáacani jírrú áawita bátui íiba lítaba wáacoo, jiníwata jócalá jaí léenaa jéemica éerdi Dios bánuwa nuwáseda iyá.”

Jesús jéda ná'a wéndenai Templo rícu

(Mt 21:12-17; Mr 11:15-19)

45 Liáwinaami liéni, Jesús wárroo templo rícula ya jáiwa lijéda néenee ná'a wéndenai nayá lirrícu,

46 ya limá'ee nalí:

—Á'a cáashta íta'aa Dios chuánica limá: 'Núbanaminaa, cuíta nasátacta'inaacoo', ne iyá imédani áabai cuíta chaléjita canédibini fibáa.

47 Eerri jútainchu Jesús éewida templo rícu, ya ná'a sacerdótebiní wácañaica ya quéewidacanica ley shínaa, ya ná'a léccchoo chacáalee wácañaica, namúrru namáacoo chíashia náiinua'inaa Jesús.

48 Ne jócu náiinu chíashia naméda'inaa jíni, jiníwata quinínama chóniwenai éemenai nayá nawówa yáajchau liá'a limánica.

20

*Liá'a Jesús wánacaalacta liwítee dánani yáajchau
(Mt 21:23-27; Mr 11:27-33)*

1 Áabai éerri, nácula Jesús yáa liyá templo rícu, léewida liyá ná'a chóniwenai ya líiwa nalí Dios chuáni, náiinu ná'a nawácanai ná'a sacerdótebinica, ya ná'a éewidenai ley shínaaca, náajcha ná'a salínaica.

2 Ya namá'ee lirrú Jesúscá:

—¿Tánayu jéewa jíméda léji liáni? ¿Tána yáa jirrú jíni liérra jidánanica?

3 Jesús éeba'ee nalí:

—Nuyá nusáta nuéemiu iyá léccchoo. Éeba nulí:

4 ¿Tána bánu Juan báutisacai, Dios o washiálicuenai?

5 Jáiwa'ee natáania nalí wáacuwai: "Wamá lirrú Dios bánuani, limá walí: ¿Táda jóca éebida lirrú jíni?

6 Quiní wéewa wamá lirrú jáica washiálicuenai jíni, táda chóniwenai wówai náiinua wayá iibayu, quinínama néebidaca Dios bánuaca Juan báutisaca."

7 Jáiwa éeba'ee lichuáni jocala náa léenaa tánashia bánu Juan báutisacai.

8 Néenee Jesús éeba'ee nachuáni:

—Ne nuyá léccchoo jocai nuíwa irrú tánashia dánaniyu jíni numéda léji liáni.

*Liá'a licábacanaa nanácu ná'a tráawajadorbini máashiinica
(Mt 21:33-44; Mr 12:1-11)*

9 Jáiwa lichána litáania nalí chóniwenai ya líiwaque'e liáni licábacanaaca:

—Báqueerri washiálicuerri yáabaneerri áabai shínaashi uva, jáiwa límáaca nalí liá'a cainabi shínaashi yáctaca nalí ná'a áabi tráawajadorbinica quéewique'e natráawajaacani ya nashírrí lishínaa éenaa lirrú, jáiwa liáwai déecuchala wérri.

10 Liáwinaami linísa liá'a banácalica, libánuá báqueerri tráawajadorbini lisáta náucha liá'a banácali íta éenaa náabananica, ne nayá jáiwa nabásáa jíni liáu chájí'i.

11 Néenee liwácali bánuá báqueerri, ne léccchoo jáiwa nacáita jíni, nabásani ya nabánuá cha jiní.

12 Léejoo libánuá báqueerri, ne ná'a tráawajadorbini nawínani catúcaca léccchoo, jáiwa nabánuá jiní.

13 "Néenee limá jiliá'a cainabi wácalica: '¿Tána numédaí? Nubánuá nucúuleu caníinai nucábaca; cájbami cawáunta liyá.'

14 Ne nacába'inaa jíni ná'a tráawajadorbinica namá'ee, léewata'ee máaquerri'inau liájcha liéni shínaashica, wáiinuani, limáaque'iu walí liá'a cáinabica.

15 Cháwa'ee najéda jíni liúcha liá'a shínaashica, jáiwa náiinua jíni.

“¿Tána imácai, tánashia liméda náajcha liá'a shínaashi wácalica?

16 Ne liyá yáairriu liinuaminaa ná'a tráawajadorbinica ya ta liámina shínaashi áabirru”.

Néemi'inaa jíni léji liérra, namá'ee:

—Jóctata'inaa libésunau wáajcha!

17 Ne Jesús cába nayá limá cháa:

—Néenee ¿tána liwówai limácai Dios chuáni tánerrimicoo?:

'Liá'a íiba nacháaninica ná'a médenai cuíta,
wáalee limáaca liérra íibaca mawíyi rúnaacoo'.

18 Tánashia cárriu líta'aa liá'a íibaca lisúbirriaminau, ya íiba cáctau matuínaami íta'aa, limédani'inaa pucúpucubeeyu.

19 Ná'a wánacaleenai sacerdótebini ya ná'a quéewidacai ley shínaaca, nawówai nawína Jesús preso liyáalimi, níwata náaca léenaa litáania nanácu. Ne cáarru nacába chóniwenai.

Linácu liá'a napáidau impuesto

(Mt 22:15-22; Mr 12:13-17)

20 Liáwinaami nabánuua áabi éeda lituínaa, namédacoo washíalicuenai sáicanica, namédaque'e Jesúsru liáni chuánshica quéewiquinicta nawínacani natéequinictani lirrú liá'a chúnsai wánacaalaca.

21 Néenee nasáta néemiu Jesús:

—Quéewidacai, wáa léenaa jéewida machácani, jiyá jinírru liwéni liérra mawí rúnaacau. Jiyá éewiderri wayáca léjta Dios bánuau.

22 ¿Sácaminaa wapáida impuesto lirrú liá'a wánacaleerrica Roma sáica, o jócuweeca?

23 Jesús yáa léenaa nanácu nawítee máashii natéenica náacoo, limá nalí:

24 —Jíyadani nulí áabai moneda. Nabésuneda'inaa lirrú liá'a moneda licábaque'e, lisáta'ee léemi nayá: ¿tánashia náani jíni, tána jí'inaa jíni liérra yéerri moneda nácu?

Néeba'ee lichuáni:

—Wánacaleerrica.

25 Jesús ma nalí:

—Yáa lirrúni liá'a wánacaleerrica lishínaawa jáni, yáa Diosru lishínaaca.

26 Quiní limá nalí chóniwenai náneewa, quiní náiiunni lijíconaaca natéequ'e preso; nacáarrudawai limá nalí manúma nayái.

Nasáta néemiu liá'a Jesúsca linácu liá'a máanalí éeojectau nacáwiacoo

(Mt 22:23-33; Mr 12:18-27)

27 Liáwinaami áabi saduceos yáau nacába Jesús. Saduceos namá'ee máanalini jócani cáwiu; táda náiiwa lirrú jíni liáni bésuneerricoo, ne jócai yáawaiyi.

28 Quéewidacai, Moisés limáacani walí tánerrriu, báqueerri washíalicuerri cáserrriu máanalicta jíni, jiníca léenibi ruájcha ruá'a línuca, liá'a léenajirrica licásau ruájcha ruá'a máanaliu ínirri, limáacaque'e léenibiu lirrú liá'a léenajirri liá'a máanalimica.

29 Ne sáicai, báitare nácu nayá siete léenajinai, quéechanacu sái néenajirrica, nabéecanaataca léeda línuwai, ne máanalí jíni, jiní limáacacta cúuleu.

30-31 Liá'a léenajirri líshirricu sáica ya liá'a matálitaictacani, léeda línu lécchuni ya quinínama ná'a' leenajinai, ne ná'a' sieteca jáiwa máanalí jíni, jiní namáacala nacúuleu ruájcha.

32 Néenee liawinaami máanalí ruyá léccchoo.

33 Ne sáicai, ne nacáwiacta'inau ¿tánashia náibicha, ná'a' éedenai náinu ruyá, tántinaa chúnsai rúnirrictai?

34 Jesús éeba'ee nachuáni:

—Líta'aa liáni cáinabica, washiálicuenai cásenenuai fina yáajcha;

35 ná'a' éewenai náinuca lítalá liá'a áabai cáinabica néejoo nacáwiacoo, nayá washiálicuenai jócta fina, jocuminaa néejoo nacásacoo mawiá,

36 jócani éewa máanalí mawí. Chámina nayá jicá'a ángelbini, Dios éenibiminaa nayá nacáwiacalau liúcha liá'a máanalicaica, tánda jócu néewa nacásacoo mawiá.

37 Moisés liyája limáaca wáa léenaa litániactaca linácu liá'a banácali éemerrimico, ná'a' máanalini nacáwiacalau báaniu. Á'a limá Wácalishi liá'a Dios shínaa Abrahám, Isaac ya Jacob.

38 ¿Dios jócai máanalini shínaa, nashínanaa cáwinica, quinínama lirrú cáwini!

39 Néenee áabi quéewidacani ley shínaa namá lirrú:

—Sáicai wérri jimáca, quéewidacai.

40 Jócuwa'ee ná'a' nawówau nasáta néemiu mawiá jíni, carrúnata namácacoo bái nayá.

¿Tána táqueerri léji liáni Cristoca?

(Mt 22:41-46; Mr 12:35-37)

41 Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Táda imá iyá Cristoca David táqueerrimi?

42 Ne David liyája, liá'a cáashta lijí'inaa salmos, limá'ee:

'Dios limá'ee nuwácali:

Jiwáau sáicaquictejica,

43 cáashia nuyá méderri jishínaa jijínai máaqueneu jíiba yáajba.'

44 ¿Chíta quéewau'u Cristo David táqueenaimi, David liyája lijí'inaa nuwácalica?

Jesús liá najíconaa ná'a' éewidenai ley shínanaaca

(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 11:37-54)

45 Quinínama chóniwenai éemenai nayáca, Jesús ma lishínaa éewidenaicoo lijcháa:

46 "Itýau náucha ná'a' éewidenai ley nácu, ya sáicta nawówá jínanicoo náabala machéni rícu, náyadaque'e nacábacanau jicá'a ná'a' chóniwenai sáicanica. Nawówai itáa nalí cawáuntaiyu plaza rícu. Namúrru yáarrubaishi mawí sáicaca sinagoga rícu, ya mawí sáictacta yáarruishi náayadaquictaca;

47 néeda náabana ná'a' máanirrinica, ya náyadaque'e nacábacanau jicá'a ná'a' chóniwenai sáicanica; nasátacoo déecu; nayá narríshibiaminaa mawíyii máashiica".

21

*Liá'a warrúwa ruáni ruá'a máanirriu carrúni jináatauca
(Mr 12:41-44)*

¹ Jesú斯 cába náa'a rícubinicá náuca warrúwaca liárrui rículau warrúwa yáarruica.

² Jesú斯 cába léccchoo báquetoo fínetoo máanirriu, carrúni jináataurrucá chámái moneda rími cóbreyu sána.

³ Néenee Jesú斯 ma: Yáawai numá irrú, ruáni fínetoo carrúni jináatauca yáichoo náucha mawí;

⁴ ne quinínama yáine warrúwa lénabimica nalí, ne ruyá, carrúni jináataca ruyá, ruá quinínama ruwáalianimica ruyáu'inaami.

*Jesú斯 má'ee templo cárralerri'inau
(Mt 24:1-2; Mr 13:1-3)*

⁵ Áabi táanianai nayáca templo nácu, náa'a fíba sáicabeetanica, ya náa'a cachílinica chóniwenai téenica. Jesú斯 ma nalí:

⁶ Línuminää éerrica, quiníminalaa icábani jiní máaquerri'inau, áawita bátui iibana máaquerri'inaa wítau. Quinínama'inaa cárraliacoo.

Báawataminaa licábacanaa liá'a éerrica jóctanaa amáarra liá'a cainabica

(Mt 24:3-28; Mr 13:3-23)

⁷ Néenee nasáta néemiu Jesú斯:

—Quéewidacai, ¿chacálita libésunau léji liéni? ¿Tána léji liéni wacábani wayáca jái atéwa bésunacoo liyácai?

⁸ Jesú斯 éeba'ee nachuáni: “Icábawa yúchajoo nachálujueda'eecha iyájoo. Íchabaca náinucojoo máine'inaa tuyáwa Cristo. Máine'inaa, ‘tuyáwa jáni’ ya ‘wáalee éerrija.’ Ne iyá uwáyau náishiirricujoo.

⁹ Jáicta éemi jináwi fíwanaajoo ya iinua yáaqueñau, ówa icáarrudaujoo, léca liéni rúnainaa bésunacoo quéecha, újnibii jocai iinu néerra amáarractalacani.”

¹⁰ Jesú斯 má'ee nalí mawí:

—Áabai cainabi líinua yáacaminau áabai cainabi júnta, áabai país limédaminaa jináwiú áabai país júnta.

¹¹ Línuminajoo liá'a cainabi cúsuerri'inaacoo máanui ya ínaaishi ya bálinacaalashi yáirri'inau matuínaami cainabi íta'aa; éerri náani nácu wacábaminaa ichaba cacháninai wérri ya máanui wérri jocai wacába cají.

¹² Ne quéechanacu mináajoo nawína iyájoo nawánaminaa carrúni jináata iyá, ya nacánaquedaminaa iyájoo. Natéemii'inaa iyájoo sinagogala nacástigaaque'e iyá. Nawárruedaminaa cuíta manúmai rícula. Natéeminaa iyájoo nanáneewa náa'reyesca ya wánacaleerri náneewa nunácueji.

¹³ Cháminalaa éewa itáania nalí liá'a yáaini léenaa nunácueji.

¹⁴ O'ipénsaa libéecha liá'a imáni'inaaca chítashia itúya'inau jíni.

¹⁵ Jiníwata tuyá nuá irrú chuánshi wawítee quiníminalaa, ijínai jiní éewa'inaa naméda iyá.

¹⁶ Ne iyá néejuedaminaa iyájoo cáashia isáljinajaja, jéenajinai ya ijúnical. Éenaaminalaa iyájoo náinuaminalaa iyájoo.

¹⁷ Ya quinínama chóniwenai iiwirri nawówa cába iyá nunácueji.

18 Ne jiníminaá yúquerriu bácuá iwítá báinaa.

19 ¡Jiyá machácani Dios chuáni nácu, éewaque'e Dios iwáseda iyájoo!

20 "Jáicta icába chacálee jí'ineerri Jerusalén narríjuedacani ná'a a soldado máanabanaami yáa léenaa cawíquinta'inaa namárdacani.

21 Néenee ná'a yáaineca liá'a cáinabi jí'ineerri Judea, cánaquenai'inau awáca iibirra; ná'a yáaine chacálee rícu jí'ineerri Jerusalén, najiáque'iuiu chacálee rícucha. Ná'a yáaine bacháida rícu, jócubeecha néejoo chacálee rícula.

22 Liyáali eerriminaajoo línuminaajoo liá'a carrúnataica, jáicta licúmpliaujo quinínama liá'a Dios chuánica tánerricoo.

23 ¡Carrúni jináataní ná'a finaca liyáali éerri quéenibinica, o nawáalia nenenibiu írrene náini! Liyáalimi'inaajoo íchaba carrúni jináata cáinabi itá'aa, línuminaa carrúnatai máanui wérri linácula liáni chacáleeca.

24 Áabiminaa máanalini'inaa espadayu, ya áabiminaa natéeminaa nayá preso áabata cáinabi ítala, ná'a jócani judíobini nabáwedaminaa quinínama macárruninaa ya náiinuedaminaa chóniwenai Jerusalén rícu sána, táshia linúmami Dios wówaiqui jíni.

Jáicta nuéejojoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca

(Mt 24:29-35,42-44; Mr 13:24-37)

25 "Liyáaminaa jócali wacába cájí linácu liá'a cáwiaca, walíciuí nácu ya sáalii nácu; ya liá'a cáinabica ná'a nasiónica jiníminaá nawíteejoo, nacárrrudaminau bájiala, cáwinataa wérri liwítamayu ya manuáca ya marrádaca shínaa.

26 Ná'a chóniwenáica mawíteeminaa nayájoo nacárruniu libésunau'inau liáni cáinabica; ne ná'a espíritu yéenai áacai lítacha liéni cáinabica wáalenai nadánaniu chámminaá cábacanáa licúsuda nayá.

27 Néenee icábaminaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca nuínuminaa sáanai fíbeji nudánaniyu nuchúnicayu.

28 Jáicta léju liáni nachána médanico, cadánani méda iwíteu ya ibárrueda iwítau, jiníwata cawíquintaminaa nawáseda iyájoo."

29 Chacábacanáa liméda nalí liá'a licábacanáa: "Icábate áicuba jí'ineerri higuera jócta áabata áicuba mawiá.

30 Jáicta icába libáinaa cárracuwai, jái urrúni liá'a camuúca*.

31 Chacábacanáa, jáicta icába jiliéni libésunacoo liéni, yáa léenaa Dios wánacaleerrica jái urrúnicai.

32 Ne yáawaiyi numá irrú, quinínama liáni bésuneerri'inau, jóctanáa máanalí náani chóniwenáica liyáali éerri sánaca.

33 Liá'a éerrica ya liá'a cáinabica amáarrai'inaa, ne nuchuáni jocainaá éenaa amáarraca.

34 "Cábawa yúchajoo u'índa cabálini iwówa linácu liá'a éerri rícu sáica liá'a iwítee, icámadedaúca ya urrúni iwówa linácu liáni icáwica rícu sáica, quéewique'e liyáali éerri jócu licáu cawíquinta itá'aa léjta áabai trampaca.

35 Níwata fiñuerri'inaa nanácula quinínama ná'a yéenai líta'aa liéni cáinabica.

36 Iyá ichúni iwówau sáica, isátau éerri jútainchu Dios yúcha, quéewique'e éenaa imánico quinínama liúcha liáni bésuneerri'inaujoo,

* **21:30** Cháwa Israel néerra jíni, ne Colombia itá'aa jócali cha, libáinaa jíerriu jáicta liwárrua liá'a uniábica.

ya quéewique'e éewa íyadacoo sáicai nunáneewa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca."

³⁷ Liyáali éerri Jesús éewiderri éerrinacu templo rícu, ne táayee liáu limáaca líbi liá'a awáca jí'ineerri Olivos.

³⁸ Ya quinínama náa'a chóniwenica yáaineu manúlacaiba templo rícuela néemique'e lirrú.

22

Judas wówairri léejueda Jesús cabáyainta (Mt 26:1-5,14-16; Mr 14:1-2,10-11)

¹ Jái'e urrúniciai liá'a fiestaca jí'ineerri'e Pascua náayacta'inaa'ee liá'a pásanica jiní'e éewisaa léewaque'e limúrracacoo.

² Náa'a nawácanica náa'a sacerdótebinica yá'ee náa'a éewidenai Moisés chuáni, namúrruni chítashia'ee néewau'inaa náiinuaqui jiníni liá'a Jesúscua, né'e cárarru nacába chóniwenai.

³ Néenee Wawásimi wárruaau Judas wówa lícu, lé'e liá'a jí'ineerrica Iscariote, namáanabacami náa'a doce apóstolubinica.

⁴ Quéechanacu'e liáu litáania náajcha náa'a sacerdótebiní wácanica, náa'a nawácanai túyenaica templo máanui léccchoo, chítashia'ee lirrúu'u léejueda nalí jiníni liá'a Jesúscua.

⁵ Nayá'ee sáicta'ee nawówa nabáuli'e náa lirrú warrúwa liá'a Judasca.

⁶ Liyá'ee wée limá'ee nalí, ya mürruerri'e chítashia léejuedayu'u'inaa'ee nalíni cabáyainta chóniwenai yúcha.

Jesús íya náajcha náa'a lishínaa éewidenaicoo liájcha pascua léerdi rícu

(Mt 26:17-29; Mr 14:12-25)

⁷ Quéecha'inaa líinu liá'a éerrica náayacta liá'a pásanica méewisaica, náiinuacta liá'a cuésherri jí'ineerri cordero líyaní'inaa liá'a fiesta pascuaca.

⁸ Jesús máida liá'a Pé'eruca ya Juan, limá nalí:

—Yáau ichúni liá'a íyacaishi pascua shínanaaca.

⁹ Nayá nasáta néemiu Jesús:

—¿Tanácucha jiwówai wamédaqui jiníni?

¹⁰ Jesús má'ee nalí:

—Yáayu chacáalee néerra, á'a linúma lícu liá'a chacáalee Jerusalénica icába báqueerri washiálicuerri téerri shiátai urrúwa rícu. Yáau líshírricu táschia liwárruaquicthalau jíni lirrícula liá'a cuítaca.

¹¹ Imá lirrú liá'a cuítá wácalica: "Liá'a quéewidacai liwówai liá léenaa táschia liyá jiliá'sala líyacta'inaa lishínaa éewidenaicoo yáajchau táayee pascua éerdi rícu".

¹² Liyá líyadaminaa irrú cuítá rícu áacairra áabai sala máanui ya lichúnini. Iméda íyau néenii, quinínama tánashia irrúnaani.

¹³ Pé'eru ya Juan náa'eewoo nacábaca náiinu'e quinínama léjta Jesús máyu, liyáalimi nachána liá'a íyacashica pascua íyaninaaca.

¹⁴ Líinu'inaa léji liá'a hóraaca, Jesús ya lishínaa éewidenaicoo nawáau náayaca.

¹⁵ Néenee Jesús ma nalí: "Nuyá wówerri wérri nuya yáajchá le pascua liáni, jótancaa carrúni jináata nuyá numáanalica béechau.

16 Ne yáawaa numá irrú, jócuminaa nuéejoo núa yáajcha liáni iyacashica mawiá cáashia linísá limédacoo liáni Dios wánacaalactala.

17 Néenee liwína áabai copa vino, jáiwa liá sáicai Diosru, limá'ee:

—Áajee liáni ichújidau inácu wáacuwani;

18 ne yáawaiyi numá irrú, jócuminaa nuírra vino mawiá, cáashia línu liá'a Dios wánacaalactaca.

19 Liáwinaami liwína páani liá sáicai linácu Diosru; néenee litúcuedani jíni, liá jíni lishínaa éewidenaicoorrú ya limá nalí: —Liyáwa nuírra líarra, wáni irrú líinuaque'ini numédaque'e irrú sáicai. Chóque'e wabéechalawoo iméda liáni édacanique'iun nunácu jáicta isúbirreda liá'a pánica.

20 Chacábacanaa liméda liájcha liá'a cópaca, liáwinaami líiyaca, Jesús má'ee:

—Liéni vinoca léewa nuírranaa líerra nuádedeerricoo inácueji. Linácueji líerra Dios méda áabai iwítee wáalii.

21 Liá'a éejuederri'inaa nuyá yéerri áani, wáairriu liyáca wáajcha mesa nácula.

22 Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, máanaliminaa nuyájoo léjta Dios máyu. Ne liá'a éejuederri nuyá máashii wérriminaajoo libésunacoo.

23 Jáiwa ná'a éewidenaicoo nasáta néemiu nayá wáacoo tánashia éenaa liméda liárra léejuedaminaa Jesúsjoo.

Liá'a mawí cawítee quinínama yúcha

24 Néenee ná'a éewidenaicoo naméda yáaca'eewau tánashia'ee mawí cawéni náibicha.

25 Néenee Jesús má'ee nalí:

—Líta'aa liéni cáinabica, ná'a reybinica nawánacaala máashii, léjta nawówau'u nachóniwenai. Mawí ná'a nawácanica wánacaleenai namá'ee ná'a washíálicuenai médenai sáicai.

26 Ne iyá jócani éewa médacoo léjta nayá. Iméda báawachala, liá'a mawí cawéni yúcha, éewerricta mawítee yúcha mawí; liá'a nawácalica quinínama arrúnaa liyúda ná'a áabica léccchoo.

27 “Ipénsate liéni: ¿Tána mawí cawénicai, liá'a shírruederri iyacaishi? ¿O léewee jiliá'a wáairricoo líiyaca mesa nácula? ¿Ya jócu liéni liá'a wáairricoo líiya mésa nácula? Ne nuyá yáairri fíbi nushírruedaque'e irrú iyá quinínama.

28 Iyá táliddeenai nuyá liyáali éerri máashiiquictaca.

29 Tádawa nuá irrú áabai wánacaleerri, léjta nusáljinnaa yáu nulí nuwánacaalactaca.

30 Chaléeni nuwánacaalactala'inaaca néerra, iwáaminau iyaminaa ya írra nushínaa mesa íta'aa, iwáaminau nuárrubai íta'aa nuéma nácu fiwaque'e sáicacta jócta máashii nayá ná'a doce tribu israelítabinica”.

Jesús úwa Pé'erurru libáya'inaacala lináwa

(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31)

31 Néenee Jesús má'ee Pé'erurru:

—Simón Pé'eru, jéemi sáicani. Liá'a Wawásimica sáteerri Dios yúcha, lénedaque'e licábau iyá, ya Dios wánaca.

³² Ne nuyá sáteerri Dios jócubeecha cháucta jírrú liá'a éebidaucha, ya jiyá jéejoo'ínaa nulí báaniu, jiyúdaque'e jéenajinaiu, nayáque'e cabálinaa nuchuáni nácu.

³³ Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Nuwácali, rúnacta nuáacoo jiájcha cuíta manúmai rícula, nuáujoo; ne arrúnacta máanalí nuyá jiájcha, máanalí nuyájoo.

³⁴ Ya Jesús éeba'ee Pé'erurru:

—Pé'eru, numá jírrú wáaleejaa, jóctanaa gáayu máida, matálichuminaa jibáya nunáawa jocala jiá léenaa nunácu.

Línu urrúni liá'a léerdi liá'a léenedacta'ínaa.

³⁵ Néenee Jesús sáta léemiu lishínaa éewidenaicoo:

—¿Quéechaa'ínaa nubánua iyá mashínaa machácalee, jiní shínaa moneda yáarrui, jiní zapato, cháucta irrú áabata mawí? Jiní, namá'ee lirrú.

³⁶ Néenee Jesús má'ee nalí:

—Wée, ya báaniu ái áabatacai, liá'a wáaleerri chácala, litéeni, ya wáaleerri lichácaleu warrúwa yáarru'ínaa léchchoo; liá'a jiníctarru espadani jiwénda jisácumiu jiwéni'a liyú áabai espada.

³⁷ Ne numá irrú, arrúnaaca libésunacoo nunácu liáni limáni jiliéni Dios chuánica tánerricoo: 'Ne najútadani náibi ná'a camédacaní máashii'. Ne liá'a tánerricoo quinínama nunácueji arrúnai'ínaa médacoo.

³⁸ Ná'a éewidenaicoo namá'ee:

—Wawácali, áani ái chámái espada já'a.

Jesús éeba'ee:

—Ája árra.

Jesús óreerri lirrícula liá'a lij'inactala Getsemaní

(Mt 26:36-46; Mr 14:32-42)

³⁹ Jesúus nísá'ínaa litáania náajchai, lijíawai cuíta rícucha. Léjta liwítee séewirrinaaja, liáwai áabai dúuli ítala jí'ineerri Olivos, ná'a lishínaa éewidenaicoo náau líshiirricui.

⁴⁰ Línu'ínaa néerrai, limá nalí:

—I'óra, jócubeecha máashii wíteeshi wárrua irrú, icá'eechau.

⁴¹ Néenee lidáanau náucha píituta liá'a Jesúscua, lidéecucha lidáanacoo náucha léjta báqueerri éenactala liúca bátui íiba, litúyawai li'óraca.

⁴² Néenee limái: "Nusálijinaa, jijéda nuyá liúcha liá'a cáiwi'ínaaca jócubeecha nusúfria bájiala, jiwówaicta, ne jócaita bésunau nuwánacaala nácu nuyá, ne jiwánacaala nácu jiyá."

[

⁴³ Néenee líyadau lirrú báqueerri ángel áacai sái quéewique'e liá lidánani liá'a Jesúscua.

⁴⁴ Carrúni jináatai licáwica nácuu órerri danáanshiyu mawí ne lirruéca jicá'a iírrai dújuerriu máanui cárriuu cánabi rícula.]

⁴⁵ Libárrua'ínau liúcha liá'a oraciónca, liáu lishínaa éewidenaicoo néerrau, lílinu nanácu máainai nayáca máashii wérricala nawówá.

⁴⁶ Limá'ee nalí:

—¿Tánda imá iyáca? Ibárroo ya i'óra jócubeecha icáu máashii rícula.

Nawína preso Jesús

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50)

47 Nácula litáania Jesúsca újnibi, náiinu lirrú íchaba chóniwenai. Liá'a yáairricoo nabéecha, jí'ineerri Judas, néenaa ná'a lishíncaa doce éewidenaicoo. Liérra rúneerriu lishíshique'e Jesús wídaní.

48 Néenee Jesús ma lirrú:

—Judas, ¿áabai ishíshicala nuwídani jimáaca nuyá nacáaji rícu ná'a nujínaica, nuyá Washiállicuerri Dios Cúleeca?

49 Quéecha'inaa éewidenaicoo cába liá'a namédani'inaaca, nasáta néemiu liyá liá'a Jesúsca:

—Wawácali, ¿jiwówai wáiinua nayá espadayu?

50 Néenaa ná'a éewidenaicoo, liwána catúca liá'a méderri liwánacaala liá'a sacerdote wácalica, liwánani catúcaca, liwíchuani wíiba saícaquictejica.

51 Néenee Jesús ma nalí:

—Imáacani, ája árra.

Néenee lidúnu liwíba liá'a lishíncaa camé'ecai liwánacaala, jáiwa lichúni jíni.

52 Néenee Jesús sáta léemiu ná'a sacerdótebini wácanica, ná'a liwácali ná'a nawácanai túyenai templo, ya ná'a salínaica, ínuenai natéequ'inini:

—¿Tánda índa áicubayu ya espadayu újni icábacuchu canédi nuyá?

53 Érri jútainchu nuyá yáajcha templo rícu, ne jócai néenaa natéee cuíta manúmai rícula. Ne wée, léewa éerdi ishíncaa liéni, éerdi liwánacaala liá'a wíteeshi máashiica.

Pé'eru mairri jócala licúnusia Jesús

(Mt 26:57-58,69-75; Mr 14:53-54,66-72)

54 Ná'a wínenai Jesús preso natéeni chaléeni náabana néerra ná'a sacerdótebini wácanica. Pé'eru yáairriu déecuchecta lisíguia liácoo nayá.

55 Á'a, béewami patio, natúculia chichái, nawáanuu nanábaca litéejí; ya Pé'eru wáairriu náajcha léccchoo.

56 Nácula Pé'eru wáau liyá néeni, báquetoo ínetoo camé'eau nawánacaala, rucába'inaa Pé'eru wáairriu liyáca chichái dání, rucába jíni, rumá'ee:

—Cháiwatee yáa Jesús yáajcha liárra.

57 Pé'eru má'ee jócala licúnusiani, limá'ee:

—Iinetoo, jócu nucúnusia Jesús.

58 Néenee íchaitaa rími, báqueerri cába jíni, limá'ee:

—Jiyá néenaa ná'a Jesúsca.

Pé'eru má'ee léebacani:

—Jócu, washíalicuerri, jócu nuyáni.

59 Néenee áabai hóraa liáwinaami, báqueerri éejoo limáca:

—Liyáwa yéerrimi Jesús yáajcha liárra. Chái Galilea néenee sái.

60 Pé'eru má'ee:

—Washiállicuerri, jócu nuá léenaa tánashia nácu jitáania.

Liyáalimi, litáaniacta liyáca, jáiwa áabai gáayu máida.

61 Néenee liá'a Jesúsca lináawau licába Pé'erurru, jáiwa Pé'eru ledacanii liá'a Jesús mánimi lirrú: "Wáaleeminaa, jóctanaa gáayu máida, matállichujoo jímáminaajoo jócala jiá léenaa nunácu."

62 Pé'eru jiáu néeni, lícha lirrúwoo caiwinaa wérri.

*Náasacala Jesús
(Mt 26:67-68; Mr 14:65)*

⁶³ Ná'a washiálicuenaca túyenai nayá Jesús, náasacala ya nabásaida liyá.

⁶⁴ Nabáya lituí, nabásaida liyá, néenee nasáta néemiu liyá:

—Jiácta léenaa jíiwa walíni tánashia básedá jiyái!

⁶⁵ Ya máashii nanúma lirrú, namá lirrú íchaba chuánshi mawí máashii.

*Jesús nanáneewa ná'a judíobini wácanica
(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64)*

⁶⁶ Jái'inai jucámarrai, náawacau ná'a salínai judíobini, ná'a nawácanai ná'a sacerdótebinica, ya ná'a éewidenai ley nácu, ya natée Jesús nalí néenaa ná'a cawénini mawí jí'ineerri Júnta Suprema Wácanai.

⁶⁷ Néerra nasátani néemiu liá'a Jesúsca:

—Jíiwa walí: ¿Jiyá liá'a Dios Cúuleeca, liá'a Mesíasca?

Jesús má'ee nalí:

—Numáctica irrú jajá, jócai'inaa éebida nulí.

⁶⁸ Nusátacta nuéemiu iyá, jócai'inaa éenaa éeba núcha.

⁶⁹ Ne chóque'e, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuwáau sáicaquictejica lidáni liá'a Dios cadánani wérri wítee.

⁷⁰ Néenee quinínama nasáta néemiu liyá:

—¿Yáawaiyi jiyá Licúulee liá'a Diosca?

Jesús má'ee nalí:

—Iyá jájiu májani.

⁷¹ Nayá namá'ee:

—Jócu mawiá warrúnaa ná'a iiwenai walíni. Wayá jájiu wéemi liérra jinúma licuéji.

23

*Jesús Pilato náneewa
(Mt 27:1-2,11-14; Mr 15:1-5)*

¹ Quinínama nabároo natée Jesús Pilato náneewa.

² Lináneewa nachánau náa lijíconaa, namá'ee:

—Wáiiwu linácu liáni washiálicuerrica cáarrulederri limáacoo washínaa chóniwenai ásana áani cáinabi íta'aa. Limá'ee jócalá wéewa wapáida impuesto lirrú liá'a chún sai wánacaala, ya cadácueta limá liyácalá'ee Dios níwani, reyca liyá.

³ Pilato sáta'ee léemiu wáni:

—¿Yáawaa jiyá rey judíobini shínaaca?

—Jesús éeba'ee: —Jiyái mácaya.

⁴ Néenee Pilato ma nalí ná'a sacerdótebiní wácanica ya chóniwenairru:

—Jiní nuíinucta áabai lijíconaa liéni washiálicuerrica.

⁵ Ne nayá namá mamáarraca danánshiyu:

—Liyú liá'a léewida ca wáneerri matuínami chóniwenai wítee. Lichánau quéechanacu Galilea shínaa cáinabi íteeji, ya chóque'e lichánau liméda áani áani Judea.

Jesús Herodes náneewa

6 Quéecha'inaami Pilato éemi liéni, lisáta'ee léemiu Jesúscta Galilea sái.

7 Namá'inaamite lirrú néenee sáicalani, libánua'ee Heródesruni, wánacaleerri Galilea shínaa cáinabi íta'aa, ne liyáalimi éerri chalée yáacani Jerusalénra.

8 Herodes cába'inaami Jesús, sáita wérri liwówa, jiníwata íchaba wérri éerri liwówa licába Jesús, léemica'ee natáania linácu ya linénda liméda lináneewa áabai jócai licába cáji.

9 Ne íchabachu lisáta léemiu Jesús, ne Jesús jócai éeba lichuáni.

10 Ya néeni nayá léccchu ná'a sacerdótebini wácanica, ya ná'a éewidenai ley shínaaca, ná'e lijíconaa mamáarraca.

11 Néenee Herodes ya lishínaa soldado náasacala nacáida nacábacani, ya nacáidaque'e nacábacani nasúwa líibala léjta reybini íibala. Néenee Herodes bánuia Pilatorru báaniu jíni.

12 Liyáali éerrimi sáicta nawówa médacoo Pilato ya Herodes, máashiinimi cába yáacacoo quéecha.

*Jesús nawánani náiinuaca
(Mt 27:15-26; Mr 15:6-15)*

13 Pilato yáawaqueda ná'a sacerdótebini wácanica, ya ná'a wáalianai wánacaleenaica ya quinínama chóniwenai,

14 limá'ee nali:

—Iyá índa nulí liáni washiálicuerrica, liwánaca matuínaami chóniwenai wítee; ne nuyá sátaderri nuéemiu wáni jiní nuíinucta áabai lijíconaa liá'a imáni linácucha.

15 Jíni Herodes fínuca lijíconaa léccchoo, tándawa jicá'a léejueda walí jíni. Jái inísia icábacai jiní lijíconaa, jócai sáicanata máanalica.

16 Nuwána'a nabásedacani ya liáwinaami nuwásedajoni. [

17 Fiesta éerdi rícu Pilato wánaque'e sáicta chóniwenai wówa liájcha liwáseda nalí báqueerri preso tánashia nawówaini.]

18 Ne quinínama nayá nachánu namáidaca:

—¡Jiwána náiinua Jesús! ya ¡Jiwáseda Barrabás!

19 Liéni Barrabásca, naníquini cuíta manúmai rícula, liwánaca quinínama chóniwenai fínuua yáacacoo lijúnta liá'a wánacaleerri chacáalee rícu, ya línuacala lirrúwoo, báqueerri chóniwerri.

20 Pilato, wówerri liwáseda Jesús, léejoo litáania nalí báaniu;

21 ne néejoo namáídada mawí cadánani:

—¡Itáata cruz náculani! ¡Itáata cruz náculani!

22 Matálichu Pilato éejoo limá nalí báaniu:

—Ne ¿tána máashii lijíconaa limédai? Nuyá jiní nuíinucta lijíconaa quéewique'e máanalicani. Nuwána'a nabásedacani, néenee ta numáaca machúnucajoni.

23 Ne nayá namáídada mamáarraca, nawánaque'e natáata cruz náculani; ne namáídadacala mamáarraca nawána náiinua Jesúsmi.

24 Pilato máaca liyáu liá nalí liá'a nasátanica;

25 jáiwa liwáseda nalí liá'a Barrabás nawówaini jiácoo, liá'a yáairrimi cuíta manúmai rícula, línuacala lirrúwoo ya léewidacala chóniwenai wítee máashii, ya ta liá nalí Jesús quéewique'e naméda liájcha léjta nawówau'u.

*Jesús natáatani cruz nácula
(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32)*

²⁶ Quéecha'inaami soldado téé Jesús natáataque'inini cruz nácula, iníjbaa lícu náiinu báqueerri washiálicuerri Cirene néenee sái, jí'ineerri Simón, jáiwa'ee nawána litée cruzca Jesús íshiirricu. Liyáali éejuerriu liácoo bacháide, yáairriu chacáalee jí'ineerri Jerusalén.

²⁷ Íchaba chóniwenaí ya íchaba iína yáainaiu Jesús, yáainai íchenai ya máidadenai máashiicala nawówa linácu.

²⁸ Néenee Jesús cába nayái ná'a iinaca limá'ee nalí:

—Iina Jerusalén néenee sána, u'ícha nunácu, ícha inácu ya éenibi nácu.

²⁹ Jiníwata línuminaajoo liá'a éerrica namáctaca: 'Sáictaminaa nawówa ná'a jócani éewa nawáalia néenibiu, sáictaminaa nawówa ná'a jócani yáawi rícucaji, jiníni éenibi náani'inaa írra'.

³⁰ Néenee nachánminaui namáca ná'a chóniwenaica awácarru: 'ílcáu wáata'a!' ya ná'a dúulirru: 'ílbáya wayá!'

³¹ Ne nuyá jiní médani máashiica, náiinua nuyá cháa, ¿chítaminaa náji ná'a médenai máashii?

³² Lécchoo natée chámata washiálicuenai máashiini natáataque'e cruz nácuni Jesús yáajcha.

³³ Náiinu'inaa liyácta liá'a yáarrushi jí'ineerri iyájimi, jáiwa natáata Jesús ya ná'a chámata máashiinica, báqueerri sáicaquicteji ya báqueerri máashiquiteji. [

³⁴ Jesús má'ee:

—Nusáljinää, jimíya máeche najíconaa, jiníwata jócai náa léenaa liá'a namédanica.]

Ná'a soldádoca nachújida liá'a íibalashica, tánashia sáicai yáajba máaquerri'inau Jesús íibal yáajcha.

³⁵ Ná'a chóniwenaica yéenai néeni nacábani nayáca; báawita ná'a wánacaleenaica nacáida liyá namá'ee:

—Liwáseda áabi, chacábacanaa liwásedau liyá jájiu, liyácta yáawaa liá'a Cristo, Dios wínanica.

³⁶ Ná'a soldádoca yáasacalenai Jesús lécchu. Narrúniu náa líirra liá'a vinoca ijíshiica,

³⁷ namá'ee lirrú:

—Jiyácta liá'a nashínaa rey ná'a judíoca, jiwásedau jiyá jájiu!

³⁸ Ya ái áabai já'a tánerriu liwícau, mairri'e: "Léwata nashínaa rey ná'a judíoca."

³⁹ Báqueerri léenaa, liá'a máashiicaica cuérricoo cruz nácu, licáita'ee limá'ee:

—Jiyácta liá'a Cristoca, jiwásedau jiyá jájiu ya wayá lécchu!

⁴⁰ Ne liá'a báqueerrica liárra'ee liá'a líjúnicaicoo limá'ee lirrú:

—¿Jócu cáarru jícá'a Dios, jiyá yáairri jiyá liáajba léja liáni cacháninaica?

⁴¹ Wayája carrúni jináatanica, yáawaa níwata wapáida wajíconau liá'a wamédanica; ne liéni washiálicuerrica, jiní médani máashiica.

⁴² Néenee limá mawí:

—Jesús, jédacaniu nunácu jáicta jichánaú jiwánacaalacojoo.

⁴³ Jesús éeba'ee lichuáni:

—Numá jírrú yáawaa wáaleeminaa jiyá nuájcha sáictactala wérrica rícula.

Jesús máanalica

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41)

⁴⁴ Wíyaicumi yáwinaami ya léjta las tres táicala'inaami, quinínama cainabi catáwacai máacacoo.

⁴⁵ Liá'a cáwiaca jócai quéena, ya liá'a cortinaca lishínaa liá'a temploca shírricuerriu béewami áaqueji cainaculanaa.

⁴⁶ Jesús máidada cadánani limá'ee:

—¡Nusáljinaa, jicáaji rícu numáaca nushínaa nucáwicau!

Limá'inaa liáni, máanali jíni.

⁴⁷ Quéecha'inaa liá'a nawácali romanoca licába'inaa liárra bésuneerricoo, jáiwa liá saícai Diosru limá'ee:

—Yáawaiyi liéni washiálicuerri jiní jíconaa.

⁴⁸ Quinínama ná'a chóniwenai máanabanaamica yéenai néeni, nacába liá'a bésuneerricoo, yéenai máashiini wówa nábana néerrau náinueda nacúttau, náaca léenaa cajíconaa nayá.

⁴⁹ Ne quinínama ná'a Jesús júnicaica, ya ná'a íina yáainai liájcha Galilea néenee namáacau néeni, nacába'ee déecuche liá'a bésuneerricoo.

Jesús naquénini

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47)

⁵⁰⁻⁵¹ Liyáte báqueerri washiálicuerri saícai ya liá'a yáawaiyica, jí'ineerri José che saími chacáalee jí'ineerri Arimatea, yéerri Judea shínaa cainabi íta'aa. Néenaa ná'a nawácanai ná'a judíobinica. Liyája liárra José, nénderri Dios wánacaalacai líta'aa liáni cainabi. Liyá jócai áabeanaa wówa náajcha ná'a limáanabaca wánacaleenaica namá'inaa ná'a áabi wánacaleenaica máanalicaala'inaa Jesús.

⁵² Liá'a Joséca yáairriu Pilato néerra, lisáta liúcha Jesús máshicaimi.

⁵³ Néenee liúrrucueda'inaa Jesús máshicaimii liwówanaa jíni áabai wáarruma cabálai íibi, limáacaní áabai útawi rícu áabai dúuli wáaleerri útawi jócta náucacají chóniwenai.

⁵⁴ Liyáali éerri biérnimi, ná'a judíoca chúndadeneu nawówa iyabaque'iui lirrícu liá'a sábadoca, níwata ái atéwa íinu néerra liá'a éerrica.

⁵⁵ Ná'a íinaca tálidedeenai Jesús chéni Galilea néenee, náau nacába liá'a útawica, ya nacába'ee chítashia namáacau Jesús máshicaimi.

⁵⁶ Néenee néequawia cuítá néerra, nachúndada juménibee nájusuedaque'e Jesús máshicaimi nácuni. Néenee nawówa iyabau sábado rícu léjta liwánacaalau liá'a Moisés shínaa leyca.

24

Liá'a Jesús cáwiactacoo

(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8)

¹ Ná'a íinaca nawówa iyabau sábado rícu, léjta cábacanaa nawítee yáayu'u, ne domingomi manúlacaiba wérri néejoo Jesús shínaa útawi néerra, natée liá'a juménibeca nachúnini.

² Néenee náiiunu'inaa néerrai nacába liá'a íiba nabáyau linúma útawi yáairri báawachala.

³ Néenee nawárruuawai útawi rícula, ne jiní náiinu Jesús máshicaimi lirrícu.

⁴ Nayá cáarrudenaiu, jiní náa léenaa namédá árra, ne cawíquinta nacába chámata washiálicuenai bárruenaiu urrúni nalí, nábala cabálai ya balibali wérri.

⁵ Náa'a íinaca cáarru wérri nayá natájeda nanániu cáinabi nácula, ne namá nalí náa'a washiálicuenaca:

—¿Tánda imúrru máanalini íibi liá'a cágwica?

⁶ Jiní áani, cáwerriwai. Édacaniu linácu liá'a limánimica liyá'inaa újnibi Galilea:

⁷ Liyácalá, licúulee liá'a Washiálicuerrica arrúnaacala'inaa néeejueda nacáaji rícu náa'a cajiconaanica, natáataque'inini cruz nácu, ne matáli éerriminaajoo licáwiaminaujoo.

⁸ Néenee nédacaniwai linácu liá'a Jesús mánimi nalí náa'a íinaca.

⁹ Néenee néejoo'inaawai chéni útawi néenee, náiiwa nalíni náa'a once apóstoluca ya nalí náa'a quinínama chóniwenaica.

¹⁰ Náa'a téenai liá'a chuánshica nalí náa'a apóstoluca ruá'a María Magdalenaca, Juana, María Santiago túwaca ya áabibi íina mawí.

¹¹ Ne náa'a apóstoluca namá'ee nalíwoo mawítee yúquenaicoo nárra, ya jócai nawówai néebida nalí.

¹² Ne máayabaca, Pé'eru cánacau liácoo útawi néerra; ne licába'inaa lirríci licába léeyeimica jiní néeni. Néenee léequuwai cuítá néerrai, cáarruderriu liácoo licába liá'a bésuneerricoo.

Iníjbaa yáairricoo chacáalee Emaúsra

(Mr 16:12-13)

¹³ Liyáalimi éerri, chámata éewidenaicoo ná'eewoo áabai chacáalee rícula jí'ineerri Emaús, máaquerricoo once quilómetros Jerusalén yúcha.

¹⁴ Natáania náacoo quinínama linácu liá'a bésuneerricoo.

¹⁵ Nácula natáania náacoo, ya náiiwadeda, Jesúsja lirrúni'eewoo nalí, lichána'eewoo lijínacoo náajcha.

¹⁶ Ne áawita nacábacani nayá, jócai'e nacúnusia nacába Jesús shía jíni.

¹⁷ Jesús sáta'ee léemiu nayá:

—¿Tána itáania yáacoo nácui iníjbaa lícu?

Jáiwa nabárruuawai máashicta nawówá,

¹⁸ báqueerri néenaa jí'ineerri Cleofás léeba'ee:

—¿Jiyá bácai rímii yáairri Jerusalén, jócai yáa léenaa liá'a bésuneerricoo lirrícu éerri jiliéni?

¹⁹ Jesús sáta'ee léemi wáni:

—¿Tána bésunawai?

Namá'ee lirrú:

—Linácue sái Jesús Nazaret néenee sáica, báqueerri íiwadedeerri Dios chuáni wíteeshi dánaniyu liá'a limédanica, ya lichuáni Dios náneewa ya quinínama chóniwenaí náneewa;

²⁰ ne náa'a sacerdótebini wácanica ya náa'a wáalianai wánacaalashi wéenaaca, jáiwa néejueda nalíni náa'a romanobinica quéewique'e náiiuacani natáata cruz náculani.

²¹ Wayá éebidenaimi liyácalá íinuerri liwáseda Israel quinínama máashii yúcha. Ne jái matálíi éerri máanaliqui jíni.

22 Áajuani manúlacaiba áabi íina wéenaaca, nacáarruda wayá, náa'eewoo manúlacaiba wérri namáacactami Jesús,

23 ne jócala náiiyu limáshicaimi néejoo nábana néerrau. Ya náiiwadeda áabi ángel íyadau nalí, namá'ee nalí cágica'ee Jesús.

24 Ne áabi wajúnicaí wéenaa náau liáwinaami nabáyactalamí Jesús, chái yáca léjta namáyu'u náa'a íinaca. Ne Jesús jócai nacába.

25 Néenee Jesús má'ee nalí:

—¡Chábala iwítee báyacoo jírra, ne jócani éenaa éebidaca léjta namáyuni náa'a éewidenai Dios chuáni rícueji!

26 ¿Ya jócu arrúnaa carrúni jináata limédacoo liá'a Cristoca quinínama liáni bésuneerricoo, quéecha'inaa jóctanaa Dios yáa lirrú wíteeshi cawénica?

27 Néenee lichánau líiwa nalí sáica liá'a Dios chuánica táanierri linácu, lichána léewidaca Moisés cáashtami rícueji, ya quinínama lichánau nacáshtami rícueji náa'a iiwadedeenaimi Dios chuánshi rícueji báinacu.

28 Náiiyu'inaami lirrícula liá'a chacáaleeca, Jesús méda'eewoo jicá'a liá'a bésuneerri'inaacoo machácani.

29 Ne jáiwa'ee namáisania jíni namá'ee lirrú:

—Jimáacau wáajcha, jái táicala cái. Wówerri samáacai.

Jesús wárrua'eewoowai limáacaque'iu náajcha.

30 Ne quéecha'inaami nawáacoo nayá mesa nácula náayaque'e, Jesús wína licáaji rícu liá'a páani, liá'e sáicai Diosru, litúcueda'ee liá nalí jíni.

31 Ne liyáalimi natuí méecu nacúnusia Jesús; jáiwa lichálínawai, náau natuí rícucha.

32 Namá'ee nalí wáacoo:

—¿Jócali újni yáawaa litáania'inaami liácoo walí iníjbaa lícu lichánau líiwa walí sáica liá'a Dios chuánica, wasíntia wawówa lícuu jicá'a áabai chichái éemerricoo liyáca?

33 Jócu nanénda mawiá, jáiwa néejoo Jerusalén néerrai, náiiyu'na náa'a once apóstolu yáawaquenai ya quinínama najúnicai.

34 Náa'a apóstoluca namá'ee nalí:

—Yáawaiyi cáwiacoo liá'a wawácalica, liyadau Simónru.

35 Néenee náa'a chámataca náiiwa nalí liá'a bésuneerricoo náajcha iníjbaa lícu, ya néewau'u nacúnusia Jesús quéecha'inaami litúcueda nalí páani.

*Jesús íyadau nalí náa'a lishínaa éewidenaicoo liájcha
(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18)*

36 Natáaniacta nayá újnibi quinínama liá'a bésuneerricoo, jáiwa Jesús íyadau nalí béewami litá'ee limá'ee nalí:

—Sáictacta iyáca.

37 Jáiwa'ee nacáarrudau bájialai nacábacani nalí tá'ee liwówanaami.

38 Ne Jesús má'ee nalí:

—¿Tánda icáarrudau? ¿Tánda jócai éewa éebida iwówa licuéjiu?

39 Icába nucáaji ya nuvíba. Nuyáwajani. Idúnu nunácu ya icába nuyá. Áabai wówanaashimi jócai wáalia líinau ya liyájide, léjta icábabu'u nuwáaliacani.

40 Limá'inaami liéni, líyada licáajiu nalí ya líiba.

41 Ne jócala néenaa néebida újnibi sáictaca nawówa ya nacáarrudau, Jesús sáta'ee léemiu nayá:

—¿Iwáalia íyacaishi wáya'inaa?

42 Jáiwa natúcua lirrúi bácuá cubái mídiquinaa.

43 Jáiwa liwína náucha jíni líya nanáneewa jíni.

44 Néenee limá'ee nalí:

—Liá'a bésuneerricoo nunácula léewa nuíwanimite irrú quéecha nuyá'inaami yáajcha: arrúnai cúmpliacoo nunácué sáica Moisés shínaa ley rícue sáica, ya nacáshta rícuesaimi ná'a tánenaimi Dios chuáni rícueji, ya cáashta salmos shínaaca.

45 Néenee liwána náa léenaa sáica liá'a Dios chuáni tánerricoo báinacu.

46 Ya limá'ee nalí:

—Jái tánacuwai, arrúnaaca'ee máanali liá'a Cristoca, ya licáwiaco matáli éerri ricúla.

47 Nuji'inaa nácu, ya Jerusalén néenee, arrúnaa íiwa quinínama cáinabi néejuedaque'e nawíteu Diosru, quéewique'e liméetua najíconaa.

48 Iyá'inaawa nárra arrúnaani'inaa íiwa quinínama liáni.

49 Nubánuaminaa irrú liá'a nusáljinaa báulini liá irrú. Ne iyá imáacau áani, chacáalee Jerusalénca, cáashia irríshibia liá'a wíteeshi dánanica iínuerri áaqueji.

Jesús yáairriu áacairra

(Mr 16:19-20)

50 Néenee Jesús téé nayá bináawala chacáalee, urrúni Betániarru, linácuda licáajiu liáque'e nalí sáicai.

51 Nácula liá nalí sáicai, lishírriu náucha, jáiwa liáu áacairrai.

52 Nayá nácula, caníinaa nacába liyá náa lirrú sáicai, néejoo Jerusalénra sáictani wérri wówa.

53 Éerri jútainchu nayá templo rícu, náa sáicai Diosru.

LOS HECHOS de los Apóstoles

Limáni liáca linácu liá'a Espíritu Santoca

¹ Ne nushínaa quéechanacu sói cáshta, nujúnicaí cawéni wérri Teófilo, tánérri urrúni quinínama liá'a Jesús médanica ya liá'a léewidanica quéechanacu,

² cáashia'inaamitee éerri lírracoo áacairra. Ne jóctanaa liájau áacairra, léewida nayá Espíritu Santo rícueji, ná'a apóstolubinica liwínanica quéecha, liá'a arrúnai'inaa namédaca.

³ Ne liáwinaami máanalini, líyadau cáwi chóniwerriyu, yáawacaala cawijani. Cuarenta éerri líyadacoo liyá náajcha, litáania nalí Dios wánacaalactala nácu, ne ta liácoo áacairra.

⁴ Quéecha'inaami liyá újnibi náajcha ná'a apóstolubinica, Jesús má'ee nalí jocu béecha éenau chéni Jerusalén néenee. Ne limá nali:

—Inéndau liá'a nusáljinaa mánimi irrú, linácu liá'a nutáanianimi irrú nácu.

⁵ Ne yáawaiyi liá'a Juanca bautiseerri shiátaiyu, ne wabéechalawoo Dios bautisa iyájoo liá'a Espíritu Santoyu.

Jesús úrrerriu áacairra

⁶ Ná'a yéenaimi Jesús yáajcha náawacau nasáta néemu liyá:

—Wawácali, ¿jiwána nawánacaala báani Israel lirrícu éerri jiliéni?

⁷ Néenee Jesús má'ee nali: —Ne jócai arrúnaa yáa léenaa tánashia éerri o jócta áabata éerri bácai nusáljinaa Dios éewerri liméda liáni.

⁸ Quéecha'inaa línu liá'a Espíritu Santo inácuda, irribiaminaa lidánanijoo, ijiáminau itáania nunácu, á'a Jerusalén, quinínama Judea shínaa cainabi íta'aa ya Samaria cainabi íta'aa lécchu, ya quinínama déecuchala áabata cainabi ítala.

⁹ Nácula límá nali léja liérra, nácula nacába nayáca jíni, Jesús náculau liáque'iú áacairra, jáiwa libáyau sáanai iibirra, jocu nacába mawiá jíni.

¹⁰ Nácula nacába Jesús írrau'u áacairra, chámata washiálicuenai jiáu nali cabálani iibala,

¹¹ namá nali:

—Chóniwenai Galilea néenee sána, ¿tánta icába iyá áacairra? liyája liárra Jesús yéerrimi yáajcha yáairriu áacairra, línuminaajoo chacábacanaa léjta liáy'imi.

Nawína liá'a Matíasca Judas yáarrumirra

¹² Ne chéni lítee liá'a dúulica jí'ineerrica Olivos, néejoo ná'a apóstolubinica Jerusalén néerra; urrúni rími, léjta númami línda nájínanicoo liá'a ley liyáali éerri nawówá iyabactacoo.

¹³ Quéecha'inaa náinucai lirrícula liá'a chacáaleeca, náirrau lirrícula liá'a cuítaca áacairra namáctala nayáca. Ná'a apóstoluca Pé'eru ya Juan, ya Santiago, ya Andrés, ya Felipe, ya Tomás, ya Bartolomé, ya Mateo, ya Santiago Alfeo cúulee, ya Simón liá'a Celóteca, ya Judas licúulee liá'a Santiagoca.

¹⁴ Quinínama nayá náawacau séewirri quéewique'e na'óraca náajcha ná'a Jesús éenajinaica, ruájcha ruá'a Maríaca Jesús túwaca, ya náajcha ná'a áabi íinaca.

¹⁵ Liyáalite náawacau ná'a éebidenai Dios nácu, namáanabaca újni ciento veinte chóniwelenai, jáiwa Pé'eru táania limá'ee nalí:

¹⁶ "Nuéenajinai, arrúnaa licúmpliacoo liá'a Espíritu Santo máni Davidru, jái limácai lirrícu liá'a tánerricoo linácu liá'a Judasca, liá'a yúderri ná'a Jesús jínaica nawínaque'e preso liyá.

¹⁷ Liá'a Judasca wéenaami, wáaleerrimi tráawaju léjta wayá.

¹⁸ Ne jáiwa liáu liwéni áabai cáinabi liyú liá'a warrúwaca ligáanani máashiicaca liyá; néenee licáwai lijuátamiyu, jáiwa lipáquiawai, lijiáu quinínama líyacuaca.

¹⁹ Quéecha'inaa néemiqui jíni ná'a yéenai Jerusalén, jáiwa náa lij'i'inaa liá'a cáinabica Acéldama, nachuániyu wówerri limáca: 'bacháida firrai.'

²⁰ Jiníwata líta'aa liá'a cáshta Salmoca limá'ee:

'Liá'a jíibanaca máaquerri'inau bácai,

jini'inaa yáa rícu.

Ya limá'ee lécchoo:

Báqueerri wíneerri'inaa jishínaa tráawajumi.' "

²¹ Néenee Pé'eru má'ee nalí: "Wawáalia áani washíalicuenai tálidedeenaimi wayá quinínama éerri Jesús má'a'inaami wáajcha,

²² jínanenaiu wáajcha quéecha'inaami libáutisactami Jesús liá'a Juanca, cáashia lírracoo wáucha áacairra. Mawímmina sáica, néenaa máacacoo wáajcha, quéewique'e áabenaa wáajcha natáania sáica licáwiacaalau liá'a Jesúscá."

²³ Néenee namáaca chámata: José, jí'ineerri Barsabás, ya áabai lij'i'inaa Justo, matáli lij'i'inaa, lijúnicaí báqueerrica Matías.

²⁴ Ya jáiwa nasátau Dios yúcha chái'i: "Wawácali, jiýa cúnusierri nawówa quinínama, jiýada walí tánashia jiwínani néenaa náani chámataca.

²⁵ Quéewique'e liwína tráawajumi apóstolu shínaa, lipérdiani liá'a Judasca lishínaa lijíconaa náuejí, quéecha'inaa liácoo chaléeni liárrui yáctalaca."

²⁶ Naméda léjta judíobini wítee napóstaca. Jáiwa naméda léji liéni Matías gánaa, ne liyáalimi limáacau náibirrai ná'a once apóstoluca.

2

Línu'inaa liá'a Espíritu Santoca

¹ Liyáalite léerdi íinu'inaa liá'a fiesta jí'ineerri Pentecostés, quinínama ná'a máaqueñai nawówa Dios nácu, yáawaqueneu macáishita áabai cuítua rícuu.

² Cawíquinta, néemi áacajji cawítamai wérri íinuca, léjta áabai cáuli cadánani, cawítamai wérri lirrícula liá'a cuítaca nayáctaca.

³ Líyadau nalí léjta chichái fímini bérrucuta, cárri nanácu quinínama.

⁴ Ya quinínama namáacau cashiámu nayá Espíritu Santoyu, jáiwa nachánau natáania áabi chuánshiyui, léjta Espíritu Santo liwána natáaniaca.

⁵ Liyáali éerri áabi judíobini yéenai Jerusalén rícu, náani éebidenai linácu liáni Dios wánani namédaca, ínuenai bájirra cínabi íteeji.

⁶ Ná'a chóniwenica yáawaquenaiu néemi liá'a wítamashi, jiní néewau namáca, jiníwata bácainaa néemicala natáania ná'a éebidenica Jesús nácu chúnsai nachuániyu.

⁷ Nayá cáarrudedeedeneu wérri nasátada néemiu nayá wáacoo:

—¿Ya jócani Galilea néenee sána náji náani cháni wéemi táaniaca?

⁸ ¿Tánda wéemi néewa natáania chúnsai wachuániyu?

⁹ Áani ái chóniwenai já'a báawache sána jí'ineerri Partia, ya Media shínaa, ya Elam shínaa, ya Mesopotamia shínaa, ya Judea shínaa, ya Capadocia shínaa, ya Ponto shínaa, ya Asia shínaa cínabi,

¹⁰ ya Frigia shínaa, ya Panfilia shínaa, ya Egipto shínaa, ya ná'a cínabi Libia shínaaca urrúni Cirénerru. Ái áabibi já'a ínuenai Roma néenee;

¹¹ áabi judíobini já'a, áabi náaweneu judíobiniyu. Ya ái chóniwenai já'a ínuenai Creta néenee ya Arabia néenee. ¡Ya quinínama wéemi natáania chúnsai wachuániyu, linácu liá'a Dios médani máanuica!

¹² Quinínama nacáarrudau jiní náa léenaa namáca; ya nasáta néemiu nayá wáacoo bácainaa:

—¿Tánda libésunau liéni cháica?

¹³ Ne áabi nacáida'ee namá'ee:

—¡Cámenai nárra!

Pé'eru íiwadeda Jesús chuáni

¹⁴ Néenee Pé'eru bárruawai náajcha ná'a once apóstoluca, limá'ee cadánani: "Judíobini, ya quinínama ná'a yéenai Jerusalén néenee, yáa léenaa quinínama liáni, éemi sáica liáni nuíiwani'inaa irrú.

¹⁵ Náani jócani cáma nayáca léjta imáyu, wáalii las nueveca manúlacaiba.

¹⁶ Jócai cha, léjta limáyumi liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Joel, limá'inaami:

¹⁷ 'Bésuneerri'inau á'a amáarracta'inaa éerri, limá liá'a Diosca, nuwátani'inaa nushínaa Espíritu Santo quinínama chóniwenai íta'aa; ná'a éenibica washíalicuenaca, ya ná'a iinaca éenibinaaca natáaniaminaa nuchuáni nácu chóniwenairru, ná'a icúlnaica nacábaminaa natuírricu sái, ya ná'a salínaica nadájuniminaa dajuishi.

¹⁸ Ya léccchoo nanácu ná'a médenai nuwánacaala, ya nanácu ná'a iinaca médenai nuwánacaala, chóniwenaca nuwátaminaa nalí nuwítee dánaniu liá'a Espíritu Santoca liyáali éerri, natáaniaminaa nunácu.

¹⁹ Éerri rícu nuyadaminaa jócai icába cáji, ya cínabi íta'aa íirrai, ya chichái, ya íisa léjta sáanai cínabi íta'aa.

²⁰ Liá'a cáiwiaca catáwacai'inaa, ya liá'a quéerrica náawerri'inau léjta íirrai,

jóctanaa línu léja liá'a Wawácalica, léerdi máanui ya sáictai wérri.

²¹ Ne quinínama ná'a mánulicuenai Wawácali jí'inaa nácu, wásedeerri'inaa nayá.'

²² "Éemiu iyá, israelítabinica, liá'a numáni'inaa irrú: Léjta yáa léenau'u sáica, liá'a Jesús Nazaret néenee sáica, liyá washíalicuerri Dios

wínani ináneewa limédaca lirrú léjta liwówau'u, Dios méda lirrícueji máanui sáictai wérrica, jócai icába cájí ya señal fíbiu.

²³ Ne quéewanaa ná'inaa néewa ná'a icáaji rícu jíni, léjta limáyu liá'a Dios quéecha, iyája iwínani preso fiinuaque'inini itáatani cruz nácu, nawánacanaa washiálicuenai máashiini wérrica.

²⁴ Ne jáiwa Dios cárveda jíni, liwáseda jíni liúcha liá'a cáiwibeeca máanalicaica, jócai léewa liwáalia neneen mamáarraca jíni.

²⁵ Liá'a rey Davidca, limáte Jesús nácucha:

'Nuyá cáberri séewirri liá'a Nuwácalica nunáneewa; nuyácta liájcha sáicaquicteji, jinímina wána nucáacoo.'

²⁶ Tándawa sáicta wérri nuwówa, ya narrába nuínaneyu sáictaca nuwówa.

Cadánani nuwówa cábacoo jinácu.

²⁷ Jiníwata jócuminaa jímáaca nunáanai útawi rícula, chacábacanaa jócu jínda nuínaa bádacoo, nuyáwa jishínaa cashírruedacai jírrú majíconaica.

²⁸ Jíyadate nulí iníjbaa yáirri nucáwica, ya jicámusheda nuyá sáitau'u jiwána nuwówa jináneewa.'

²⁹ "Nuénenajinai, índate nuíwa irrú quinínama yáawaa liá'a wawérimi Davidca máanalalyi ya naquénni, liá'a lishínaa útawica yéerri wáiibi újnibii.

³⁰ Ne liá'a Davidca iuwadedeerrri Dios chuáni, ne liá léenaa Dios ma lirrú yáawaiyi liá'a báqueerri litáqueerri rey'inaa.

³¹ Chacábacanaa újni licábani liyáca, David táanierrimi liyáca Cristo cáwiactacoo nácu, ya limá'ee liárra jócai'inaa lináanai máacau útawi rícula, jiní limáshicaimi máashiidacaalau.

³² Ne sáicai, quinínama iyá yáine léenaa Dios cárwedacala liá'a Jesúsca, linácueji quinínama wayá wáiwadeda líiwanaa.

³³ Jesús nácuiderriu quéewique'e liácoo liwáacoo sáicaquictejica Dios lisáljinnaa éemanacu, tándawa Lisáljinnaa yáa lirrú Espíritu Santo limánimi liáca, tándawa chóque'e Jesús yáa walí léja liérra Espíritu Santo icábani iyáca ya éemini.

³⁴ Wáa léenaa David jócai firrau áacairra, liyá jájiu limá: 'Dios ma Nuwácali, Cristorru:

Jiwáau nuémanacu sáicaquictejica,

³⁵ cáashia numáaca jijínaí jíiba yáajba.'

³⁶ "Yáa léenaa quinínama chóniwenai Israel shínaa cainabi ítesana, quinínama yáawaiyica, liéni Jesús itáatanimi cruz nácula, Dios máacani Wawácaliyu ya Cristo."

³⁷ Ná'a yáawaquenaicoo néemi'inaami liéni, máashii wérri nawówa caiwinaa, ya nasáta'ee néemu Pé'eru ya ná'a áabi apóstoluca namá'ee:

—Numáubaca, ¿Tána arrúnnaa wamédacai?

³⁸ Pé'eru éeba'ee:

—Éejueda iyáu Diosru, ya ibáutisau bácainaa Jesucristo jí'inaa nácu, quéewique'e Dios méetuerri ijíconaa, ya chámínaa liá irrú liá'a Espíritu Santoca.

³⁹ Liáni libáulini liáca irrú sái'inaawa liérra ya éenibirru, ya léccchoo nalí ná'a yáainai déecuchala; liwówau'u limáca, quinínama ná'a Dios wawácali wówaini limáidaca.

⁴⁰ Liyú liáni chuánshica, Pé'eru táania ya liá nawítee limá'ee nalí:

—¡Ishírriu náucha nárra chóniwenai máashiini cajíconaanica!

41 Ne ná'a éewidenai lichuáni, jáiwa nabáutisawai; ne liyáalimi éerri nawínau náiibirra ná'a éebidenaina namáanabaca tres mil chóniwenai.

42 Quinínama nayá cabálininaa léjta apóstolu éewidau nayá, ya nashírda nanácu wáacoo quinínama liá'a nawáalianica ya na'órau náawacacoo náayaca.

Chítá nayáyu'u quéechanacu ná'a éebidenaimica

43 Quinínama nayá nacáarrudacoo, nacába liá'a jócai nacába cáji Dios médanica narrícueji ná'a apóstoluca, liyadaque'e liwítee dánaniu.

44 Ná'a éebidenaina yáawaquenaiu sáictaca nawówa náajcha wáacoo, ya nashírridani nashínau nanácu wáacoo;

45 nawéndadani nashínau ya quinínama liá'a nawáalianica, ya nashírridani liá'a warrúwaca nanácu wáacoo ná'a carrúni jináatanica.

46 Éerri jútainchu náawacacoo templo rícula, ya nábana lícu wáacoo náaya macáishita sáictaca wérri nawówa, jiní báawatai cábacoo líucha wáacoo.

47 Náa sáicai Diosru, ya quinínama chóniwenai caníinaa nacába nayá; ya éerri jútainchu Wawácali dáwineda namáanabaca ná'a liwásedani'inaaca.

3

Báqueerri macáwai chúneerriu

1 Áabai éerri, Pé'eru ya Juan náau templo rícula táicala las tres, éerdi judíobini óracoo.

2 Néeni, templo núma lícu, báqueerri washiálicuerri macáwai lijániu yáajcha, natéeni éerri jútainchu linúma licúla liá'a templo jí'ineerri Hermosa, quéewique'e lisáta náucha warrúwa ná'a wárruenacoo náacoo.

3 Quéecha'inaami macáwai cába Pé'eru ya Juan, jáni wówai náawárruacuwai templo rícula, lisáta náucha warrúwa.

4 Pé'eru ya Juan yáajcha narrátueda'ee lirrú, jáiwa'ee Pé'eru má'ee lirrúi:

—Jicába walí.

5 Liá'a washiálicuerri licába'ee nalí, linénda tánashia náa lirrúi.

6 Ne Pé'eru má'ee lirrú:

—Jiní nulí warrúwa ya oro, ne liá'a nuwáalianica nuá'a jirrúni: Jesucristo Nazaret néenee sói jí'inna nácu, jibárroo jijínacoo.

7 Linís'a'inaami limá liáni Pé'eru, wína licáaji sáicaquictejica ya libárrueda jíni, ya liyáalimi danáanshi íinu líiba rícu ya licúdi nácu.

8 Liá'a macáwaica léenuu libárruacoo, ya lichánau lijínacoo, jáiwa liwárroo náajcha templo rúculai, chúnsei lijínacoo líibayu, léenunicoo liá'sáicai Diosru.

9 Quinínama ná'a cábenai lijínacoo ya liá sáicai Diosru,

10 nacáarruda'eewoo nacábacaní linácueji liá'a bésuneerricoo, náaca'ee léenaa nacába liá'a washiálicuerrica ya náa léenaa liyácalá liá'a séewirrimi wáacoo lisáta warrúwa templo núma lícu jí'ineerri Hermosa.

Pé'eru táchania templo júntami

11 Liá'a macáwai níseerri sáicacai, jócai máaca Pé'eru ya Juan. Quinínama chóniwenai nacáarrudau, nacánacau liyácta liá'a templo númaca néerra jí'ineerri Salomón shínaa, á'a nayácta nayáca.

12 Pé'eru cába'inaa liáni, limá nali: “¿Tánda icáarrudau iyá israelítabini? ¿Tánda icába wali újni wayáchu chúní liéni washíalicuerri, újni wayáchu wána lijínacoo wadánaniyu o wéebidaca Dios nácu?

13 Liá'a Abrahám shínaa Diomsica, Isaac ya Jacob, wawérrinaimi shínaa Dios, liyáwa Dios bánuerri wawácaldi Jesú, liwánacaalaque'e mawí quinínama yúcha. Ne iyá éejueda romanobinirru quéewique'e náiinuacaní, ya áawita Pilato wówai liwásaidacaní, iyá jócai índa liwásaidacaní.

14 Jócubeecha isáta Pilato yúcha liwásedaque'e liá'a majíconaica ya sáicaica, iyá isáta liwásedaque'e irrú báqueerri cáiinuacaní.

15 Ya cháte íinua liá'a yáirri wacawica. Ne Dios cáweda báaniu jíni, táda linácueji wayá wáiliwadeda linácu yáawaiyi.

16 Liá'a wáneerri cadánani licáwa liéni washíalicuerri icábani iyá icúnusianica, léebidaca lijí'inaa Jesú nácu. Liá'a limáacau liwówau Jesú nácu liyáwa wáneerri lichúnicoo sáica quinínama, léjta icábau'i quinínama.

17 “Nuá léenaa, nuéenajinai, quéechá'inaa iwácanai íinua Jesú, yáawaiyi iyá ya iwácanai jócai yáa léenaa liá'a imédanica.

18 Ne Dios méda cha licábacanaa liá'a náiiwanimi libéecha ná'a quinínama iiwadedenai Dios chuáni báinacu: Léecala'e liá'a Cristoca máanali'inaa.

19 Tández, iyá rúnaa éejuacoo Diosru, ináwida iwíteu, quéewique'e liméetua yúcha ijíconau. Ne cájbami Wawácaldi bánuia irrú éerri iwówa iyabaque'iu,

20 libánuia irrú Jesú, liá'a liwínani quéechanacu léjta Cristo irrú'inaa.

21 Báawita chóque'e Jesucristo yáa chaléja áacairra, cáashia Dios lichúni quinínama, léjta límáyumi nalí ná'a iiwadedeennaimi Dios chuáni báinacu yéenaimi báinacu.

22 Moisés iiwadeda nanácu ná'a wawérrinaimica: ‘Liá'a wawácaldi Diosca liwána báqueerri jiácoo éewiderri Dios chuáni léjta tuyá. Éewidau lirrú quinínama liá'a limánica,

23 jiníwata quinínama liáni jócai méda liwánacaala liá'a iiwadedeerrri Dios chuáni, jiérri'inau lirrícucha liáni chacáaleeca.’

24 “Ya quinínama ná'a iiwadedenai Dios chuáni, ne iiwadedeerrini Samuel quéechanacu, natáania léccchu linácu liáni éerrica.

25 Iyája irríshibiaminaa liá'a Dios maní liáca narrícueji ná'a iiwadedeennaimi Dios chuáni báinacu, ya léccchoo irríshibiaminaa liá'a Dios maníca nalí ná'a wawérrinaimica. Ne Dios ma Abrahámru: ‘Quinínama ná'a chóniwenáica yéenai cainabi íta'aa narríshibiaminaa sáicai nanácu ná'a natáqueenaimica.’

26 Quéechá'inaa Dios cáweda licúuleu, libánuani quéechanacu iyáctala, quéewique'e litúya iyá, quéewique'e iyá bácainaa imáacaque'e ijíconau éejuaque'iu lirrú.”

1 Újníbii Pé'eru ya Juan táchanenaimi nayáca chóniwenaírru, jáiwa náiinu nalí ná'a sacerdóteca, liájcha liá'a liwácali liá'a catúyacai templo ya náajcha ná'a saduceobinica.

2 Ífirri wówa jiníwata Pé'eru ya Juan éewidenai ná'a chóniwenaica, ya namá'ee léecala'e liá'a nacáwiactacoo máanalicai yúcha yáawaiyi, jiníwata licáwiacaalau liá'a Jesúsca.

3 Jáiwa nawína nayá preso, ya jái táicalacai, nawárrueda nayái cuíta manúma rícúla cáashia jucámarraca.

4 Ne íchaba ná'a éemenai lichuáni, ná'a éebidenaica Jesús nácu; namáanabaca ná'a chóniwenaí eebidenai lichuáni atéwani cinco milca jócai wajútada ná'a sáamanaica ya íina.

5 Cajójchanaami náawacau lirrícu liá'a Jerusalén ná'a judíobinica wácanica, ya ná'a salínaica ya ná'a quéewidacanica ley shínaaca.

6 Néeni yáca liá'a Anás, nawácali ná'a sacerdótebini, Caifás, Juan, Alejandro ya quinínama ná'a néenajinai ná'a sacerdótebini wácanai éenaa.

7 Nawána natéeca Pé'eru ya Juan, naínda nayá nasáta néemiu nayá:

—¿Tána wánacaala nácu, ya táchia jí'inaa nácu jíni iméda iyáji liáni?

8 Jáiwa Pé'eru, cashiámui Espíritu Santoyu, léeba jíni:

—Chóniwenaí wácanai ya salínaibini:

9 Iyá isáta éemiu wayá linácu liáni bálinerricoo, yáaque'e léenaa chítrashia éewau saícaqui jiními.

10 Wée saícaí, wáiiwa irrúni quéewique'e náa léenaa ná'a quinínama chóniwenaí Israel néenee sánaca, ne liéni washiálicuerri yéerri áani, quinínama náneewa, saícacai Jesucristo jí'inaa nácu Nazaret néenee sói, liyája liérra iwánanimi natáata cruz nácu, liá'a Dios cárpedanímica.

11 Liéni Jesús léjta íiba iyá camédacani cuíta jócaimi iwówai, ne liyáwa finuerri limédacoo yáawaiyi íibaca.

12 Quiní báqueerri mawiá éeneerri litée wayá áacairra, jiníwata mawiá éerri rícu Dios yáni mawiá báqueerri washiálicuerri éeneerri liwáseda wayá, újni Jesúsca.

13 Ne nacába'inaa jíni, ná'a chóniwenaí wácanica, natáania danáanshiyu ná'a Pé'eru ya Juan, náa léenaa washiálicuenai jócani éenajta éewa naliáca, yáni léenaa májta rími, jáiwa jíni namácaí nacáarrudacuwai, ya náa léenaa jíni éewidenaicoo Jesús shínaa.

14 Mawí'inaa, léccchoo liá'a bálinerrimiu jái saícacai, néeni limáaca náajcha, tánda quiní néewa namáca linácucha.

15 Jáiwa nawána nájíacuwai náawacactacoo yúcha, jáiwa namáacau natáaniaca nayáca nayáwoo.

16 Nayá namá'ee:

—¿Tána waméda náajcha náani washiálicuenica? Quinínama chóniwenaí yéenai Jerusalén rícu yáine léenaa namédaú liéni jócaí wacába cají, quiní wéewaca wamáca jóca namédani.

17 Ne léju liáni jocubeecha wawówai wéemi nanúma licuéji, wacáarruda nayá, jocu béecha natáania mawiá Jesús jí'inaa nácu.

18 Jáiwa namáida nayái namá nalí jocu béecha natáania mawiá, jocu béecha néewida mawiá, quiní nácu mawiá líjí'inaa nácu liá'a Jesúsca.

19 Ne liá'a Pé'eru ya Juan néeba nachuáni:

—Isátate éemiu iyá jájiu, sáicactani Dios náneewa, wéewidaquicta ichuáni quéechanacu ya jócuweeca wéewida Diosru.

²⁰ Wayá jócandi éewa wamáaca wamá liá'a wacábanica ya liá'a wéeminica.

²¹ Ná'a chóniwenai wácanica nabáulida nayá, ne namáaca nayái. Quní náinu najíconaa, jiníwata ná'a chóniwenai médenai sáicai Diosru quinínama, linácucha liá'a bésuneerrico.

²² Liá'a washiálicuerrica chúneerricoo sáica léjta licábacanaa jócainacába cáji, wáaleerri'e mawí cuarenta camuí yúcha.

Ná'a éebidenaica Jesúus nácu sátenai Dios yúcha nadánaniu jócaci cáarrunaa

²³ Pé'etu ya Juan jáni nawásedacai, náawacacoo najúnicaí yáajchau náiiwa nalíni quinínama nawácanai ná'a sacerdótebini ya salínai maní náycucha.

²⁴ Néemi'inaamini, quinínama áabebacta nasáta Dios yúcha, namá cháa: "Wawácali, jiyá méderri éerri, ya cáinabi, ya manuá ya quinínama liwáaliani néeni,

²⁵ jimáte lirrícue liá'a Espíritu Santoca ya linúma licuéji liá'a lishínaa cashírruedacai jirrú Davidca:

'¿Tánda cha chóniwenai ya cárra?

'¿Tánda naméda mawítee liáni?

²⁶ Ná'a reyebini ya ná'a wánacaleenai cáinabi íiwrri nawówa,
nayá quinínama náajcha áabenaani yáca Dios júnta,
ya najúnta liá'a Dios wínanica, liá'a Mesíasca.'

²⁷ "Yáawaiyica lé'e liá'a Heródesca ya Poncio Pilato yáawaqueneu áani, lirrícu liáni chacáaleeca, náajcha ná'a chóniwenai báawatani chuáni ya ná'a israelítabinica, najúnta ná'a jishínaa Santoca shírruederri jirrú Jesúscua, léjta liá'a jiwínanica Mesíasca.

²⁸ Chámminaaja, nayá namédaminaa léjta jinísau jimácai, arrúnai'inaa bésunacoo.

²⁹ Wáalee, Wawácali, jicábateni nabáulidau wayá, ne wayá shírruedenai jirrú, jiyúda wayá jócubeecha cáarru wáiiwa jichuáni.

³⁰ Ne jidánaniyu sáicaque'e ná'a chóniwenai bálinenaicoo, wamédaque'e báawataica ya jócainacábanica wacába cáji lijí'inaa nácu liá'a Santo shírruederri jirrú Jesúscua."

³¹ Nanísá'ínaami nasátacuwai, á'a nayáctaca jáiwa licúsuvai; jáiwa cashíámu nayái Espíritu Santoyu, náiwani cha nawíteemija liá'a Dios chuánica.

Quinínama méenaami nashínaa nashínaa quinínama

³² Ná'a éebidenai íchabani, ne quinínama áabenaanai náajcha wáacoo. Quní mairri jishínaacalani bácaí, ne nashínaa quinínama.

³³ Ná'a apóstolubini íiwenai cadánani wawácali Jesúscua cáwiactacoo, ya Dios túya nayá máanui quinínama.

³⁴ Quní liyáali náibíi carrúni jináatai, nawáalianai cáinabi, ya cuíta nawéndani, liá'a warrúwaca,

³⁵ náani apóstolubinirru nachújidaque'iní quinínamarro, léjta narrúnijina bácainaa.

³⁶ Cháwate libésunacoo báqueerrirru néenaa ná'a levítabinica jí'ineerri José, Chipre néenee sái, liá'a apóstolubini yáni jí'inaashi

báawatai jí'ineerri Bernabé (liwówaiyu limáca "Liá sáictai wówa chóniwenai yáajcha").

³⁷ Liéni washiálicuerrica wáaleerri áabai cáinabi, jáiwa liwénda jíni limáaca warrúwa nacáaji rícu náa'a apóstolubinica.

5

Liá'a jíconaashi Ananías shínaaca ya Safira shínaaca

¹ Ne néeni báqueerri, jí'ineerri Ananías, ne nayá Safira línu yáajchau, wéndenai áabai cáinabi.

² Liéni washiálicuerrica, limédani línu yáajchau namáacau warrúwa éenaa yáajcha, ya namáaca áabata warrúwa nacáaji rícu apóstolubinirru.

³ Pé'eru ma Ananíasru:

—Ananías, ¿tánda jínda Wawásimi wárroo jiwówa licúla, jéenedaquinicta lichálujueda jiyáca Espíritu Santoca, áawita jiwína warrúwa éenaa napáidaumi jírru cáinabi?

⁴ ¿Ya jócai jishínaa léji liérra cáinabica? Ya jiwendana jíni ¿jócai jishínaa liérra warruwaca? ¿Jíja jiwówai jíméda jinúma yúwicau? Jócai méda jiyá jinúma yúwicau washiálicuenairru, méderri jiyá jinúma yúwicau Diosru.

⁵ Ananías éemi'inaami liáni, licáu máanalina. Náa'a quinínama yáine léenaa cáarru wérri nayá.

⁶ Jáiwa áabi icúlinai íinui, nadájida liá'a limáshicaimi natéeni naquéniqu'iini.

⁷ Újni matáli hora liáwinaami ruwárrua ruá'a Ananías íinuca, jócu yáa léenaa tánashia bésuneerriwai.

⁸ Pé'eru sáta léemiu ruyá:

—Jíwa nulíni: ¿Iwénda iyá liárra cáinabica le liwéni imáni nácucha?

Jáiwa ruéeba jíni:

—Jajá, léewa liwéni liérra.

⁹ Pé'eru ma rulí:

—¿Tánda itáania chárra éeneda iyáca Espíritu Wawácali shínaa? Náa'a íinu chéji téenaimi nabáyau jíinirri, chócaja natée jiyá léccchooja.

¹⁰ Jái liyáali rucáu ruá'a Safira máanalí'inaa Pé'eru íiba néeni. Nawárrua inaa icúlinai, náiinu runácu máanalí, ya natéu naquéní ruyá rúnirri éema nácu.

¹¹ Quinínama náa'a iglesia ísanaca, ya náa'a quinínama yáine léenaa liá'a bésuneerricoo, jáiwa cáarru wérri nayái.

Íchaba jócai nacába cáji ya méderricoo

¹² Dios yúda apóstolubini namédaque'e jócai nacába cáji ya méderricoo wérri chóniwenai íibi; ya quinínama yáawaquenaiu templo núma néerra jí'ineerri Salomón shínaa.

¹³ Quiní néenaa náa'a áabica liwówai liwína yáacacoo náajcha, cáarruca nacába nawácanai, báawita quinínama chóniwenai cawáunta nayá natáania nanácucha saíca.

¹⁴ Jáiwa manuába nayá washiálicuenica ya íinaca, náa'a éebidenaica nawácali nácuu.

15 Najéda ná'a bálinenaicoo cáaye rícula cama íta'aa ya yáarrubaishi íta'aa, jáicta Pé'eru bésunawai, cadánia litáana wínaque'e nayá.

16 Ya léccchoo áabi chacáalee urrúnini liyáca yáaineu íchaba chóniwenai Jerusalén néerra, téenaiu bálineneu ya chóniwenai wáaleenai espíritu máashii; ne quinínama sáicani'inaa.

Ná'a apóstolubinica nacánaquedani

17 Liá'a sacerdótebini wácalica ya ná'a saduceobini éenaaca, yáainai liájcha, jáiwa cadéni nayái.

18 Jáiwa nawína apóstolubinimi preso naníqui nayá cuíta manúmai rícula chacáalee shínaa.

19 Ne báqueerri ángel Wawácali shínaa liméecu táayee linúma liá'a cuíta manúmaica, jái lijéda nayái jáiwa limá lirrúi:

20 "Yáa namówai, iibayu templo rícula, iiwa chóniwenairruni liéni cáwiacaishi wáaliica."

21 Léjta éemiu'inii, cajójchanaami nawárroo manúlacaiba templo rícu, jáiwa néewidai. Nácula, liá'a sacerdótebini wácanai ya ná'a yéenai liájcha, namáida salínaibini israelita áabai yáawaquedenai nawácanai nayáwoo, nawána nácu néeda cuíta manúmai rícueji ná'a apóstolubinica.

22 Ne náiniu ná'a catúyacani cuíta manúmai rícula, jócu náiniu nanácu ná'a apóstolubinica. Jáiwa néejooowai chuánshi yáajcha,

23 namá'ee:

—Wáiniu cuíta manúmai báyeerricoo sáica, ya soldado néenini túyaca cuíta núma júntami; ne waméecu'inaani quiní wáinuni nácu lirrífica.

24 Quéecha'inaa léemiqui jíni sacerdótebini wácalica, ya liá'a nawácali ná'a catúyacani templo, ya nawácanai ná'a sacerdótebini, nasáta'ee nayá wáacoo tásquia liáu léju líani.

25 Néenimichu báqueerri finu, limá'ee nalí:

—Ná'a iwárruedanimica cuíta manúmai rícula, ná'a yáa templo rícula éewidenai nayáca chóniwenai.

26 Liá'a nawácali ná'a catúyacanica náajcha ná'a túyenai, náau néeda nayá; ne jócani náinueda, cáarruca nacába chóniwenai iinueda nayá iibayu.

27 Náiniu'inaami natée nayái najúntanaa nawácanaicoo, liá'a nawácali ná'a sacerdótebini limá nalí:

28 —Wayá wanísá wamá irrúi jócubeecha itáania mawiá, linácu mawiá léji liérra jí'inaashi liérra. ¿Lyá táchia imédajoo? Jái cashiámú iméda Jerusalén liyú liérra éewidauga, ya líta'aa mawí iwówai yáa wáta'a limáanalica liérra washiálicuerrica.

29 Pé'eru ya ná'a apóstolubini néeba'ee chá'a:

—Mawí cawéni liá'a Dios wánani wamédaca, liúcha liá'a washiálicuenai shínaaca.

30 Liá'a Dios wawérrinaibimi shínaa cárreterri Jesús, léja liérra iinuanimica icuájidani cruz nácu.

31 Dios nácuda liyá limáaca liyá machácaniquicteji, limáaca liyá nawíta ya wásedeerri nayá, quéewique'e chóniwenai quinínama Israel shínaa néejooocoo Diosru ya néewaque'e najíconaa méetuacoo.

32 Wayá yáini léenaa léccchoo wacábacaalani, tánda wáiwani léccchoo, liá'a Espíritu Santo Dios yáni nalí léquichoo ná'a éebidenaica.

33 Quéecha'inaa néemi jiliáni, íiwrri wérri nawówa, jáiwa nawówai náiinuaqui jíni.

34 Ne náiibi ná'a nawácanica, báqueerri fariseo jí'ineerri Gamaliel, báqueerri quéewidacai ley shínaa, chóniwenai íchaba cawáuntani'e. Jáiwa libárruawai ya liwána najéda nayá ná'a apóstolubini íchaitaa.

35 Néenee limá nalí ná'a áabi wánacaleenaica:

—Israelítabini, cáwi icába yúchaujoni namédani'inaa náani washjállicuenaca.

36 Édacaniu báinacu nácu báqueerri washjállicuerri jiáteu jí'ineerri Teudas, mairri'e liyá washjállicuerri wérricala'e liyá, jáiwa'ee cuatrocientos washjállicuenai yáau liájchai. Ne liéni náiinuanica ya ná'a yáainaimicoo liájcha cáarralianaiwai, jáiwa amáarra quinínama jíni.

37 Néenee liáwinaami, liá'a censo éerdimi, jáiwa lijiáu báqueerri Judas, Galilea néenee sói, jáiwa'ee lílinu áabi yáaineu liájcha; jáiwa náiinua jíni léccchoo, ya ná'a yáainaimicoo liájcha cáarralianaiwai.

38 Tánda, nuá iwítee imáaca náani washjállicuenaca, u'iníquiu náajcha. Jiníwata liáni shínaashica washjállicuenai shínaactani bésuneerri'inau.

39 Ne Dios shínaactani, jócaina éenaa yáajcha. Cáwiwa icá yúchaujoo, wíshiquicta iméda iyá danáanshi Dios júnta.

Nayá naméda liwánacaala.

40 Jáiwa namáida apóstolubini, néenee nabásaida nayá, jáiwa néeneda náiiwaca jócubeecha náiwa Jesús jí'inaa mawiá; liáwinaami nawáseda nayái.

41 Ná'a apóstolubinica jiáineu nanáneewa ná'a wánacaleenaica sáitani wérri wówa, léca, Dios wówaiyu carrúni jináatai máashiicaishi linácucha liá'a Jesús jí'inaaca.

42 Érri jútainchu néewidacá ya náiiwaca liá'a sáicaica chuánshica Jesús shínaa liá'a Mesíasca, léjta templo rícu ya cuíta lícu.

6

Namáaca siete cayúdacani iglesia rícu

1 Liyáali éerrimi, namáanabaca ná'a éebidenica dáwinerri liáacoo mawí, natáania néemi griégoyu, jáiwa najútawai nanácu ná'a táanianai hebreoyu, namá'ee nanácucha ná'a máanirrini griegasca jócala néenaa natúya nayá sáica jáicta éerdi nachújidaca.

2 Ná'a doce apóstolubini náawaqueda'ee ná'a éebidenai quinínama, namá'ee nalí:

—Jócai sáica wamáaca liá'a wáiiwadeda Dios chuáni linácu jiliáni washírruedau náaya ná'a chóniwenai carrúni jináatanica.

3 Tánda, wéenajinai, imúrru íibi siete washjállicuenai icúnusiani wítee, cawíteenibinai ya cashiámu Espíritu Santoyu, wamáacaque'e nalí liéni tráawajuca.

4 Wayáminala mamáarraca sátacoo ya wáiiwadeda Dios chuáni.

5 Quinínama áabenaa nawówa, jáiwa nawína Esteban, washjállicuerri cashiámui wítee éebiderri ya Espíritu Santo nácu, ya Felipe, ya Prócoro, ya Nicolor, ya Timón, ya Parmenas, ya Nicolás, báqueerri Antioquía sói, quéecha níquerri judaísmo rícula.

6 Jáiwa natée nayá apóstolubini néerra, jáiwa nasáta Dios yúcha nanácuda nacáajiu náta'aa, quéewique'e Dios yúda nayá linácu liáni tráawajuca.

7 Liá'a Dios chuánica mamáarracai dáwinacoo libéechalawoo, liá'a namáanabaca náa'a éebidenica mamáarracai manuábaca Jerusalén rícu. Mawíquichuca íchabani sacerdote judío éebidenai linácu.

Nawína preso Esteban

8 Esteban cashiámui Dios wíteeyu, ya sáicabeeyu Dios shínaa, liméda jócai nacába cáji ya liá'a méderrico chóniwenai íibi.

9 Áabibi sinagoga rícu jí'ineerri cashírruedacani jáni wasácuwai, náajcha náa'a áabi Cirene néenee sána, Alejandria néenee, Cilicia néenee, cáinabi Asia néenee sái, náani chóniwenica jáiwa nacáita yáacawai Esteban yáajcha;

10 ne jócai néenaa liájcha, jiníwata litáaniacala lidánaniyu liyú liá'a liwíteeyu Espíritu Santo yáni lirrú.

11 Napáida'ee áabibi léccchoo náiiwaque'e Esteban íiwaca chuánshi máashii Moisés júnta yá Dios júnta léquichoo.

12 Cháwa cábacanaaji nacáarralia chóniwenaiji ya salínai ya quéewidacai ley shínaabini; tánda natáca Estébanmi, nawínani preso, jáiwa natée jíni chaléeni nawácanai néerra.

13 Jáiwa namúrru chóniwenai canúmai yúwicani, namá'ee:

—Liéni washíalicuerrica jócai éenaa manúmaca lijúnta liáni santo temploca ya lijúnta liá'a leyca.

14 Ne wéemei jimáca liérra'ee Jesús Nazaret néenee sáica, licáarraliani'inaa liérra temploca, náawiderri'inaa liá'a wíteeshica Moisés máacanimica.

15 Ná'a wánacaleenaica, náa'a quinínama wáainecoo, nacába'inaa Esteban, nacába lináni jicá'a báqueerri ángel.

7

Esteban méderri liwícaubaliu

1 Liá'a sacerdótebini wácanai lisáta léemiu Esteban, liá'a namáni jinácucha yáawactajani,

2 jáiwa léeba jíni: "Iyá numánubaca ya iyá nujúnicaica, éemiteni nulíni: Washínaa Dios cadánani balíbali wérrica, líyada liyáu wawérimi Abrahámru, liyá'inaami cáinabi Mesopotamia shínaa, jóctanaa liáu liyáca Harán rícula,

3 ne limá lirrú: 'Jimáaca jishínaa cáinabiu ya náa'a jimánubaca, jiá namówai chaléeni cáinabi nýudadani'inaa jirrú.'

4 Jáiwa, Abrahám jiáu chéji Caldea néenee, jáiwa liáu liyá Harán rículai. Liáwinaami máanali jisáljinaami ya Dios índa Abrahám áani finuctala iyá chóque'e.

5 Ne quiní lishínaa limáacani néeni; quiní wíta liwáidactana líbau. Ne limá lirrú liámina lirrújoo liáni cáinabica quéewique'e liáwinaami máanalicojoni limáacau litáqueenairru, (áawita liyáali éerrijoo Abrahám jiníte cùulee).

6 Lécchoote, Dios ma lirrú, táqueenaiminaajoo yáaine'inaa chaléjta chóniwenai báawatani áabai cáinabi báawatai íta'aa, chóniwenai ijirra, máashiiminaa nacába nayájoo cha móanubaca cuatrocientos camuíjoo.

7 Lécchoo Dios ma lirrú: Nuyáminaajoo cástigaa nayájoo yáaine líta'aa liérra cáinabi ná'a wánenaica nájirra nayá, liáwinaami'inaajoo najiáminaa che jórra náiinuminaa nusírbia nulíjoo líta'aa liáni cáinabicojoo.

8 Limácanica Dios méda Abrahám yáajcha, liwána náiju nachíipi dácu íimanaa. Tánda, liwáalianami ocho éerri lijiácuwai jicúulee Isaac, Abrahám íju lichípi dácu íimanaa. Cháwa liméda Isaac licúulee Jacob yáajchau, ya Jacob liméda lécchoo léenibi yáajchau, nayáwa'ee nasálijinaa ná'a doce tribu israelítabinica.

9 "Náani Jacob éenibica, ná'a wawérrinaibimi quéecha, cadéni'inaa nacába néenajirri José, jáiwa nawénda jíni natéequ'e jíni Egipota léjta nájirra. Ne Dios yéerri José yáajcha,

10 ne litúya liyá liúcha liá'a máashiu liwówa. Dios liá lirrú wíteeshi móanui, jáiwa sáica licácoo Faraónrui, rey Egipio shínaa, jáiwa limáaca Josémi wánacaleerri Egipio rícu ya cuítá móanui wérri rícula.

11 "Liyáali éerrija ínaashi ya máashii wérri nawówa quinínama cáinabi Egipio rícu ya Canaán rícu ya ná'a quéecha wawérrinaibi quinínibinai wáalia náaya'inau.

12 Quéecha'inaami Jacob yáa léenaa Egipio néeni ái'e trigoja, libánua'ee néerra léenibiu, nuwówayu numáca ná'a wawérrinaibimica. Léewate quéecha nácul náctamí namédanimi liáni.

13 Ná'a náau chámachui, jáiwa José líyadau nalí néenajinaica liyá, jáiwa Faraón yáa léenaa tánashia éenaa léji liá'a Joséca.

14 Mawí libéechau, jáiwa José libánua jisálíjinaa Jacobru ya ná'a jéenajinai, setenta y cinco chóniwenai, natéequene'e nayá Egipota.

15 Léewau'inaa Jacob éewa liácoo Egipio néerra; liáwinaami néeni móanali jíni, liáwinaami néeni lécchoo móanali ná'a wawérrinaimi.

16 Liá'a nayájidemi Jacob natéeni Siquem néerra, naquéniq'ue'e nayá líta'aa cáinabi liá'a Abrahám liwénini warriúwayu néenibi yúcha ná'a Hamor, Siquem néeni.

17 "Quéecha'inaami urrúni liá'a éerri licúmpliaactala'inaacoo liá'a Dios móani liá'a Abrahámru, ná'a chóniwenai israelítabinica manuába wérri nadáwinacoo Egipio shínaa cáinabi íta'aa.

18 Ne liyáali éerri báqueerri rey wánacala Egipio rícu, jócai cúnusia José.

19 Liáni rey lichálujuedate washínaa chóniwenai, ya liá nalí cáiwinaa ná'a wawérrinaimica; liwána máashiyyu namáaca ya náiinua nacúuleu wáalimi jiácoo.

20 Ne liyáali éerrimi Moisés jiáu. Liyá samálitaca sáictai Dios cába liwítee, ya lisálíjinaa ya litúwa dawína jíni liyá líibana lícuu matáli queerri.

21 Ne quéecha'inaami arrúnaa namáaca liyái, Faraón míyacaula éeda jíni ta rudáwinaqui jíni jicá'a chúnsai rucúuleeca.

22 Tándawa Moisés éewidau nawítee rícueji ná'a egipcioca, jáiwa lináwau washíalicerri móanui wérri wítee, chuánshiyu ya liá'a limédani nanáneewa.

²³ "Liwáalia'inaami cuarenta camuí, Moisés yá'eewoo licábadedaca israelítabini, ná'a chúnasa lishínaa chóniwenai lírranaa wéenaica.

²⁴ Ne licába'inaa báqueerri egipcio ínueda liyá báqueerri israelita léenaa, Moisés wárrua'eewoo liyuda léenaaca, jáiwa líinua egipciomi.

²⁵ Ne jiníwata Moisés mairri lirrúwoo léenajinai israelítabini yáaquinicta léenaa, lirríjcue'inaacala Dios jéda nayá liúcha li'a carrúnatabeeca; ne nayá jócu néenaa náa léenaa jíni.

²⁶ Ne áabai éerri ricúla, Moisés ínu licába chámata israelítabini ínua yáaqueñau nayáca, ne liwówai lichúni nayá, limá'ee nalí: 'Iyá éenajinai yáaqueñau; ¿tánda ínueda iyácau?

²⁷ Néenee liá'a báqueerri ínuederri liyá lijúnicaiu lidána'ee Moisés limá'ee lirrú: '¿Tána máaca jiyái wawácali ya cáberri'inaa wanácu?

²⁸ ¿Ya jiwowai jíinua nuyá léccchoo léjta jíinua'u táiquicha egipcioca?

²⁹ Quéecha'inaami léemi liéni, Moisés maní'eewoo liácoo Madián shínaa cainabi néerra. Néerra liyái áawita jócaimí néerra sáimi, liwáalia chámata léenibiu néerra.

³⁰ "Cuarenta camuí liáwinaami, liyá chaléeni jiníctala yáa, urrúni lirrú liá'a dúuli jí'ineerri Sinaí, báqueerri ángel íyadau lirrú áabai banácali jí'ineerri zarza jújunerriu íibi liyáca.

³¹ Moisés cáarruda'eewoo licába liá'a licábani liyáca, ne quéecha'inaami lirrúnico licába mawí urrúni, léemi'e liwácali chuáni, limá'ee lirrú:

³² 'Nuyáwa liá'a Dios iwérrinaimi shínaaca. Nuyáwa Dios Abrahám shínaa, ya Isaac ya Jacob.' Moisés chána'eewoo lichéchinacoo licáarruniu, jóca'ee liá liwówau licábacani.

³³ Néenee liwácali má'ee lirrú: 'Jimídu jizápatoeu, jiníwata liérra cainabi jibáwacta jiyáca madúnucunai.

³⁴ Jucámarraanaa nucába carrúni jináata nushínaa chóniwenai yáainai Egípto nácu. Nuéemi nawítama jútacoo, tándawa núrrucuau quéewique'e nujéda nayá máashii yúcha. Tándawa jíinu chérra, quéewique'e nubánuia jiyá Egíptola.'

³⁵ "Ne áawitate nacháani Moisés ya namáte lirrú: '¿Tána máaca jiyái wawácali cáberri'inaa wanácu?', Dios bánuia liyá nawácali'inaa jéderri'inaa nayá máashii yúcha, lirríjueji liá'a ángel íyaderricoo lirrú banácali zarza jújunerriu íibi.

³⁶ Ne Moisés waliérra jéderrite wawérrinaimi Egípto rícura, liá'a méderrite jócai wacába cáji ya liá'a wacábanica líta'aa liá'a cainabi Egípto shínaaca, chaléeni manuá quírrai néerra ya chaléeni jiníctala yáairri cuarenta camuí'inaa.

³⁷ Léwa Moisés léja liérra máirrimi nalí ná'a israelítabinica: 'Dios wánaminaa lijiácoo íibicha báqueerri cáiwadedacani nuchuáni léjta nuyá.

³⁸ Léwa Moisés léccchoo léja liérra jinederrimi israelita wítabi jinícta yáairri, liájcha liá'a ángel táanierrimi lirrú dúuli jí'ineerri Sinaí néeni, ya náajcha ná'a wawérrinaibimica; liyáwa liá'a rishibierrimi chuánshi cawii quéewique'e libésuneda walíni.

³⁹ "Ne ná'a wawérrinaibimi jócu nawówai néewida lirrú, quéewanaa nacháanicajani nawówai néejocoo Egíptola.

40 Namá'ee Aarónru: 'Jiméda walí áabibi diose jínedeerri'inaa wawítabi, jiníwata jócai wáa léenaa tánashia yéesa léj liéni Moisés jéderrimi wayá Egiptoeji'.

41 Néenee naméda áabai ídolo léjta pacáa cíulee cábacanaa, náiinua lirrú cuéshinai ta naméda liyáanaami áabai fiesta wérri, lirrú liá'a becerro cábacanaaca nayái médaca.

42 Tándawa linácueji, Dios shírriu náucha línda náa lirrú sáicai ná'a sáliica. Ne cháwa lítánacoo nacáashte íta'aa ná'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu:

'Israelítabini, ¿Ya jócate cuarenta camuí jinícta yáairri, yáate nulí cuéshinai éemanimica ya áabata mawí?

43 Ne jócu cha jíni, quéewanaa yáanaida licábacanaa liá'a dios jí'ineerri Moloc,

ya liájcha liá'a sáalii cábacanaa lishínaa liá'a dios Refán, dios cábacanaa quéewique'e yáa nalí sáicai.

Tándawa núcaminaa iyá chaléeni áabai cáinabi ítala, mawí chaléeni jí'ineerri Babilonia.'

44 "Wawérrinaibimi wáalianaite chaléeni jinícta yáairri templo licábacanaa léjta tólda máanui, chái médacoo léjta Dios fíwaumi Moisésruni, léjta líyadau lirrú licábacanaa.

45 Ná'a wawérrinaibimica narrishibia liéni templo cábacanaaca máaquerricoo nalí, ya ná'a ínuenaimi Josué yáajcha naínda yáajchau jíni quéech'a'inaami néeda áabi chacáalee cáinaberra, ná'a Dios jédaní nabéechau. Chacábacanaa cáashia David yáctalaca.

46 Liá'a rey Davidca sáica Dios cábaqui jíni, liwówaite liméda áabai yáarruishi nayácta'inaamicta ná'a Jacob táqueenaimica.

47 Ne Salomón waliérra bárruedeerrimi templo Dios shínaaca.

48 Áawita liá'a Dios áaque sáica jócai yáa templo rícu namédani nacáajiyu washiálicuenica. Léjta limáyu'u liá'a cáiiwadedacani Dios chuáni báinacu:

49 'Liá'a eerrica léwa nuárrui,

liá'a cáinabica léwa numáacacta nuíibau.

¿Chítashia cábacanaa liá'a cuíta nabárruedani nulí?,

limá liá'a wácalishica;

¿tánashia nuárrui nuwówa íyabacta'inau jíni,

50 ne nuyáwa liérra méderri quinínama yáairrica?'

51 "Ne Esteban má'ee nalí mamáarraca: Iyá mamáarracani mawíteeca, wáalianai iwíbau ya iwówa jócai éebida. Séewirri iyá lijúnta liá'a Espíritu Santoca. Cháni cábacanaa léjta iwérrinaimi.

52 ¿Tána náiibicha ná'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu jócani iwérrinaimi íinueda? Nayá ínuenai ná'a íiwenai líinucala'inaa liá'a chóniwerri machácanica, ne chóque'e linísaca líinu liéni washiálicuerri machácanica, iyá yáa lijíconaa ya ta ínuuaqui jíni.

53 Iyá, ríshibienai liá'a ley narrícueji ná'a ángelbinica, jócai iméda wánacaala."

Esteban máanalica

54 Quéech'a'inaami néemi jiliéni, íiwrri wérri nawówa, náamueda néu Esteban júnta.

55 Ne liyá, cashiámui Espíritu Santo wíteeeyu, licába áacairra licába'ee Dios cámarra, licába'ee Jesús bárruerriu liyáca sáicaquictejica Dios éema nácu.

56 Néenee limá'ee:

—¡Icábate! nucába éerri méecucoo, ya Washiálicuerri Dios Cúuleeca sáicaquictejica Diosru.

57 Ne nayá nabáya'ee nawíbau, namáidada'ee cadánani náu'eewoo linácula quinínama.

58 Najéda'ee chacáalee rícucha jíni ya náiinueda'ee iibayu jíni; yá'ee yáinai ljíconaa namáaca'ee liá'a líibalaca báqueerri icúlirrijui jí'ineerri Saulo, quéewique'e litúyacani.

59 Nácula náiinueda iibayuni, Esteban óra'eewoo limá'ee: "Nuwácali Jesús, jírrishibia nucáwica."

60 Néenee litúyau liúrruiju juátamiyu limáidada'ee cadánani limá'ee: "¡Nuwácali, ujédacaniu linácu liáni najíconaaca!" Ne linísainaami limá lejí liéni, máanali jíni.

8

1 Saulo néeni yáaca, áabenai wówa náajcha náiinua'inaa Esteban.

Saulo cánaquedeerri ná'a éebidenai Dios chuáni

Liyáali éerrimi lichána naméda jináwiu najúnta ná'a éebidenai Dios chuáni Jerusalén rícu. Ne bácai rími ná'a apóstolubini máaqueñai Jerusalén rícu, ne ná'a quinínama éebidenai nacáarraliau quinínama cáinabi ítala Judea shínaaca ya Samaria.

2 Áabi washíalicuenai sáicani naquéni Estébanmi yá'ee náicha bájialanaa linácueji.

3 Nácula Saulo licánaquedá ná'a éebidenai Dios chuáni, liwárrua'eewoo cuítá jútainimi ljíédaque'e liárdedani washíalicuenai ya iina, ya libánua nayá cuítá manúmai rícula.

Náiiwadeda saíci chuáni Samaria rícu

4 Ne ná'a rúnaanimi jiácoo Jerusalén rícucha, náiiwadeda'ee Dios chuáni táshia náctau jíni.

5 Felipe, báqueerri néenaa, liá'eewoo chacáalee mawí caiwanaca Samaria shínaaca lichána'eewoo litáania nalí Cristo nácue sái.

6 Náawaca'eewoo ná'a chóniwenai, quinínama nábedacoo Felipe chuáni nácu, nacábacala liméda jócai nacába cáji nanáneewa.

7 Íchaba chóniwenai wáalianai espíritu máashiini chúneneu, ya ná'a espíritu máashiinica najiá'eewoo namáidada náucha, ya léccchoo íchaba macáwani ya ná'a tucútucunica chúneneu.

8 Linácueji liéni sáicta wérri nawówa lirrícu liá'a chacáaleeca.

9 Ne néeni báqueerri washíalicuerri jí'ineerri Simón, quéecha éewerri lirrúwoo limállica, lichálujueda chóniwenai Samaria ísanaca libésunacoo washíalicuerri cawéni wérri.

10 Quinínama, ná'a sáamanai ya ná'a salínaica, néemi'e lirrú quinínama, ya namá'ee: "Léwa namáni nácula liáni 'liá'a Dios wíteeeca'."

11 Naméda'ee liwánaca néewida'ee lirrú, jiníwata limállicají rícueji, lichálujueda nayá íchaba éerri.

12 Ne quéecha'inaami néebida sáicai chuánshi nácu Felipe iiwadedani, linácueji liá'a Dios wánacaalactalaca, ya linácue sái liá'a Jesucristoca, tándawa washiálicuenai ya fína nabáutisau.

13 Áawita Simónimi léebida liwána nabáutisa liyá lécchoo, lichána'eewoo litálideda Felipe, licáarrudau licába liá'a máanui jócai licába cáji ya señal licábanica.

14 Quéecha'inaami náa léenaa náa'a apóstolu yáaine Jerusalén rícu, Samariacala'ee éebiderri Dios chuáni, nabánu'a'ee néerra Pé'eru ya Juan.

15 Náiinu'inaami néerra, na'óra nanácu náa'a éebidenai Dios chuáni Samaria rícu, quéewique'e narríshibia Espíritu Santo.

16 Jiníwata jócai fínu nanácu újnibi liá'a Espíritu Santoca; bácai rímii nabáutisau Jesús Wawácali jí'inaa nácu.

17 Néenee Pé'eru ya Juan nachánaa nacáajiu nanácu, cháwa'ee narríshibia Espíritu Santo.

18 Simón, licába'inaa Espíritu Santo fínu nanácula, jáicta apóstolubini chánaa nacáajiu chóniwenai náculi, libáuli'e liá nalí warrúwa,

19 limá'ee nalí:

—Yáa nulí lécchoo liérra wíteeshica, quéewique'e nuchánacta nucáajiu, lirríshibiaque'e lécchoo Espíritu Santo.

20 Néenee Pé'eru éeba'ee lichuáni:

—Jiwárruani yúcau jiájcha, jiníwata jimáca jírrúwoo jiwéni warrúwayu liá'a Dios wíteeca!

21 Jiyá jiní wána jirríshibia jiyáca, jiníwata Dios náneewa jiwówa jócai machácani.

22 Jimáaca liérra jijíconaacoo, ya jisáta caiwinaa Dios, cájbamicta liméetua jijíconaa chácala jímá jírrú wawárra.

23 Nucábacala jiyá cashiámu jiwówa máashiiyu, ya jijíconaa bájiderri jiyá.

24 Simón éeba'ee:

—I'óraa iwácaliu nunácueji, jócubeecha máashii libésunacoo léjta imáyu'u nulí.

25 Liáwinaami quinínama náyada nayáu náiiwadeda Dios chuáni, náa'a apóstolucha náiiwa sáicai chuánshica íchaba chacáalee júbini Samaria shínaa rícu, ya tá'ee néejooocoo Jerusalénrai.

Felipe ya liá'a jí'ineerri etiope

26 Liáwinaami liáni, báqueerri ángel wawácali shínaa limá Feliperru: "Jibárruau ya jiáu báchairra, lirrícuba liá'a iníjbaa Jerusalén néenee sáica yáairricoo Gazala." Liéni iníjbaa bésuneerriu jiníctala yáairri.

27 Felipe bárrua'eewoo, jáiwa liáwai; ne iníjbaa lícu lijúnta yáacau báqueerri cawéni wérri, wánacaleerri ruwárruani ruá'a reina Etiopía sáica. Liéni washiálicuerrica yáairriu Jerusalénra liá sáicai Diosru.

28 Jái éejooocoo liácoo lichácaaleerrau, wáairriu liácoo carroza rícuu ya liliá'ee liácoo licáashtemi liá'a caiiwadedacai Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Isaías.

29 Espíritu má'ee Feliperru: "Jiáyu jírrúniu lirrú liérra carrozaca."

30 Quéecha'inaami Felipe lirrúnico, léemí'e etiope liliá liácoo Isaías cásas temica; néenee Felipe sáta léemiu jíni:

—¿Jiá léenaa jéemica léja liérra jiliéni jiyáca?

31 Léeba'ee liá'a etiopeca:

—¿Chítá quéewoo'u nuá léenaa nuéemiqui jiníni, jiní yáa léenaa líiwa nulí?

Néenee lisáta Felipe yúcha quéewique'e liirracoo liwáacoo léema nácu.

³² Liá'a tánerricoo cáshta íta'aa liliéni liyáca liwówau limáca:
“Natéete liyá jicá'a áabai oveja natéeni náiinuactalacani;
jicá'a áabai oveja máachu, máaquerricoo manúma nanáneewa náa'a
dáulenai nayá líichuna,
chacábacanaa liérra washiálicuerrica jócu liméecu linúmau.

³³ Carrúni jináatate namédacani, ya jócu naméda lirrú machácanica;
¿tána éewa natáania litáqueenaimi nácueji?
Jiníwata licáwica nédaní cainabi ítacha.”

³⁴ Liá'a cawénii washiálicuerri etiopeca, lisáta léemiu Felipe:
—Jíiwate nulí, yáawaiyini, ¿tána nácueji litáania liyá léji liéni
cáiwiwadedacai Dios chuáni báinacu, linácu liyá jájiu o báqueerriweeca?

³⁵ Néenee Felipe, liwína cáshta liliácta liyá quéecha nácu, etiope liéni
liyáca, líiwa lirrú sáicai chuánshi Jesús nácue sái.

³⁶ Mátacachu, nabésunau áabai shiátai yácta, limá'ee liá'a cawéni
washiálicuerrica:

—Áani ái shiátai já'a; ¿nuéewaminaa nubáutisacoo?

[

³⁷ Felipe má'ee lirrú:

—Jéebidacta quinínama jiwówa yáajchau, éewerriu.

Liá'a washiálicuerri léeba'ee:

—Nuéebida Jesucristocala Dios Cúulee.]

³⁸ Néenee liwána carroza bárruacoo; jáiwa náurrucoo chámataanaa
shiátai yáacula, jáiwa Felipe báutisa liá'a etiopeca.

³⁹ Quéecha'inaa najiácoo shiátai yácucha, Espíritu Wawácali shínaa
lítée Felipemi, liá'a cawénii washiálicuerrica jócu léejoo licába mawiá
jíni; ne liyá mamáarraca lijínacoo lishínaa iníjbaa lícuu sáicta wérri
liwówa.

⁴⁰ Felipe ínu'e Azótola, ya libésunau chacáalee jútainimi líiwa liácoo
sáicai chuánshica cáashia lílinu Cesareala.

9

Saulo éejueda'inaa liyáu Diosru

(Hch 22:6-16; 26:12-18)

¹ Nácula, Saulo jócai íiyabau libáulida líinua náa'a éebidenaica linácu
liá'a Jesúscua. Tánda, liáu sacerdótebini wácanai néerra,

² tánda lisáta liúcha cáshta léewaque'e limédacani, liáque'iu sinagóga
chacáalee jí'ineerri Damasco, wówerri liácoo limúrruca náa'a
éebidenaica Jesús chuáni nácu, chaléjta washiálicuenai íina léccchoo,
natéequ'e nayá preso Jerusalén rícula.

³ Ne urrúni'inaami líinu liácoo chacáalee Damasco, áabai cámarrashi
íinuerri áaqueji quéena lítéeji cawíquinta.

⁴ Saulo cairriú cainabi ricúla, léemei áabai chuánshi mairri lirrú: “Saulo,
Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá?”

⁵ Saulo sáta léemiu: “¿Tána jiyá, nuwácali?” Liwítama éeba lichuáni:
“Nuyáwa Jesús, léja liá'a chái jicánaqueda jimácoo.”

6 Jibárroo jiwárroo chacáalee rícula, néerraminaa náiiwa jirrú liá'a jimédani'inaaca.

7 Ná'a yáainecoo séewirri Saulo yáajcha cáarruni wérri, néemica áabai chuánshi, ne quiní nacábani.

8 Jáiwa, Saulo bárruawai cáinabi ítacha; ne liméecu'inaa lituú jócu léewa licábaca. Jáiwa nawína licáaji nácu natéeque'e liyá Damasco rícula.

9 Néeni liyá matálii éerri jócai éewa licábaca, jócai íya ya jócai iírra shiátai.

10 Á'a Damasco báqueerri washiálicuerri éebiderri Dios chuáni jí'ineerri Ananías, Dios iyadaniu lirrú licábani lituúrricuejiu ya limá lirrú: "Ananías!" Jáiwa léeba lichuáni: "nuyá liéni yáa áani, nuwácali."

11 Liá'a liwácalica ma lirrú: "Jibárroo ya jiáu jiwína liá'a cáaye jí'ineerri Machácani, Judas fibana néeni, lisáta jéemiu báqueerri washiálicuerri Tarso néenee sái, jí'ineerri Saulo. Sáterriu liyáca,

12 licába lituúrricuejiu báqueerri jí'ineerri Ananías wárruerriu lichánaa licáajiu líta'aa léewaque'e licába báaniu."

13 Ne léemi'inaami, Ananías má'ee: "Nuwácali, íchaba táania nulí linácu liáni washiálicuerrica, líwanaa liá'a máashii limédanica Jerusalén rícu jishíncaa chóniwenai majíconaani.

14 Chóque'e fínuerri áani, nawánacaala nácu ná'a sacerdótebini wácanica, natéeque'e preso quinínama ná'a mánulicuenai jijí'inaa."

15 Ne liwácali ma lirrú: "Jiá namówai, léca liérra washiálicuerrica nuníwani litáaniaque'e nují'inaa áabi chóniwenairru bájirra cáinabi ítala, ya nashínaa reybinirru, léquichu israelítabinirru.

16 Nuyá nuyadaminaa lirrú máanui carrúni jináatau'inaa liyá nunácu."

17 Ananías yáu chalée cuíta néerra Saulo yáctaca. Liwárrua'inaami liácoo limáaca licáajiu linácu, ya limá lirrú:

—Nuénajarri Saulo, liá'a nuwácali Jesús, liá'a jicábanimi iníjbaa lícu jíinuctani, jiácoo nuyá libánuani jéewaque'e jicába báaniu, quéewaque'e cashiámu Jimáacacoo Espíritu Santoyu.

18 Néenimichu licáu Saulo tuí rícuji jicá'a chíchubeshi, jáiwa léewa licábacai. Jáiwa libárruawai libáutisawai.

19 Jáiwa liyai, jáiwa cadánani jíni, jáiwa limáacau píitui éerri rími náajcha ná'a éebidenai Dios chuáni nácu Damasco rícu.

Saulo fíwerri Dios chuáni Damasco rícu

20 Liwínaami Saulo lichána fíwa Dios náawa sinagoga lícu, Jesús liá'a Dios Cúuleeca.

21 Quinínama ná'a éemenaicani nacáarruda'eewoo néemicani, ya namá'ee:

—Jócai liyá léji liéni cánaquedeerri Jerusalén rícu liáni ná'a táanianai Jesús chuáni nácu? Jócai liyá báaniu léji liéni chái iínu áani liwína preso ná'a éebidenai Jesús nácu, litée léejuedaque'e nayá sacerdótebini wácanairru?

22 Ne liá'a Saulo táanierri ne jócai cáarrunaa, limáaca nayá mawítee ná'a judíobini yéenai Damasco rícu, iiyaderri yáawaa lé'e liá'a Jesús léewa'ee Mesías liárra.

Saulo mánerriu judíobini yúcha

23 Jái'inaami íchaba éerri bésunawai, ná'a judíobini natáania nayá wáacoo náinuaque'e Saulo.

24 Jáiwa liá léenaa jíni. Éerrinacu ya táayee nanénda liyá linúma lícu liá'a chacáaleeca náinuaque'iní.

25 Ne ná'a éebidenai Jesús nácu namáaca liyá áabai canasto máanui rícu, ne áabai táayee náurrucueda liyá bádanicaishi máanui ríjcuederri chacáalee. Cháwa limánicoo jírra.

Saulo yáairri Jerusalén néerra

26 Jái'inaami línu Saulo Jerusalén néerra, liwówai liáawacacoo náajcha ná'a éebidenai Jesús nácu; ne nayá quinínama cáarru nacába liyá, jiníwata jócai néebida Pablo yáawaiyi máacaca liwówau Jesús nácu léccchoo.

27 Ne jáiwa Bernabé téé jíni, líyada apóstolubinirru jíni Saulo cába'ee Jesús iníjbaa lícu, jáiwa'ee liwácali Jesús táania lirrú, né'e Damasco rícu Saulo fiwa'ee Jesús nácu jócai cáarrunaa.

28 Jáiwa Saulo máacawai Jerusalén rícu, ya jínaneeerriu náajcha. Táaniерри liwácali Jesús nácu cadánani liwówa.

29 Táaniерри náajcha ya méda yáquerri náajcha judíobini ná'a táanianai Griego; ne náani nawówaini náinuaca.

30 Ná'a áabi éebidenai Dios chuáni, ná'a náa léenaa nawówai náinuacaní, natée Saulo lirrícula liá'a chacáalee jí'ineerri Cesarea, néenee nabánuá liyá chacáalee jí'ineerri Tarso.

31 Néenee liá'a iglesiaca, quinínama liá'a cáinabica Judea shínaaca, Galilea shínaaca ya Samaria chaiwíteemi yácajaa, ya mamáarracai dáwinacoo Dios witeeshi nácu. Yáainai carrúicai yáajaba nawácali Jesús nácuu, ya liyúda liyá liá'a witeeshi Espíritu Santoyu, mawí dáwinacoo liácoo namáanabacoo ná'a éebidenai Jesús nácu.

Pé'eru chúni liá'a Eneasca

32 Pé'eru, jínaneeerriu íchaba cáinabi ítaba, licábaque'e liácoo ná'a éebidenica wawácali Jesús nácu. Áji éerri léquichoo liáu licába ná'a éebidenai Jesús chuáni nácu yéenai chacáalee rícu jí'ineerri Lida.

33 Néeni línu báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Eneas, jái'e liwáalia ocho camuí liyá yáarrubaishi íta'aa, macáwai.

34 Pé'eru ma lirrú:

—Eneas, Jesucristo chúneerri'inaa jiyá. Jibárroo ya jichúni jiárrubaimiu.

Eneas bároowai cawíquinta.

35 Ya ná'a yéenai quinínama Lida néeni ya Sarón rícu nacábani bároo quinínama, jáiwa néejueda nayá Nawácali Jesúsrú.

Tabita éejuechoo rucáwiaco

36 Liyáali éerri liyáte lirrícu liá'a chacáaleeca jí'ineerri Jope, báquetoo éebidechoo Jesús chuáni jí'ineechoo Tabita, griego liwówayu límáca Dorcas. Ruáni íinetooaca ruméda séewirri sáicai ya ruyúdaca ná'a carrúni jináatanica.

37 Liyáali éerrica, ruá'a Dorcas rubálinawai néenee máanali ruyá. Rumáshicaimi nanís'a'inaa nabádedaqui jíni, namáaca ruyá áabai cuarto rícu áacai piso rícu.

38 Jope yéerri urrúni Lida, Pé'eru yáctaca; ne ná'a náa léenaa ná'a éebidenai Jesús chuáni, Pé'eru néeni yáca, nabánua chámata washílicuenai náiiwa lirrú: "Jínu chérra Jope néerra madéjcanaa."

39 Ya Pé'eru yáairriu náajcha. Línu'inaami néerra natée liyá cuarto licúla ruyácta ruá'a mashíquishimi. Ne nayá quinínama ná'a fiñaca máanirrinica yáainai Pé'eru téji náichaca, náyada náabalau ya natúnice Dorcas médanimi'e quéecha'inaa'ee cáwi ruyá.

40 Pé'eru wána najiácoo quinínama, jáiwa litúyawai ya lisáta Dios; néenee licába ruá'a máanaliuca, limá:

—¡Tabita, jibárroo!

Ruyá ruméecoo rutuúi, rucába'inaa Pé'eru jáiwa ruwáawai.

41 Jáiwa liwína rucáaji nácu libárrueda ruyá; jáiwa limáida ná'a éebidenai Jesús chuáni ya ná'a máanirrinica, líyada ruyá cáwi.

42 Liéni quinínama náa léenaa chacálee Jope shínaaca ya íchaba éebida wawácali Jesús.

43 Pé'eru máacau néeni íchaba éerri lirrícu liá'a chacáaleeca, áabai cuítá báqueerri fíbana cachúnicaí íimanaashi jí'ineerri'e Simón.

10

Pé'eru ya Cornelio

1 Liyáte chacáalee jí'ineerri Cesarea, báqueerri washílicuerri jí'ineerri Cornelio, wánacaleerri áabi soldado jí'ineenai Italiano.

2 Báqueerri washílicuerri sáicai wérri, quinínama léenajinai yáajcha liá sáicai Diosru. Yáirri manuába warrúwa léccchoo liyúdaque'e ná'a judíobini Carrúni jináatanica, ya séewirri lisáta Dios léccchoo.

3 Áabai éerri tácalate las trésmi, licábate lituírricu sáiu:

Licába jucámmarranaa báqueerri ángel Dios shínaa, liwárroo liyáctala limá lirrú: "¡Cornelio!"

4 Jáiwa Cornelio cába lítalai liá'a ángel, licáarruni íibejiu lisáta léemiu liyá: "¿Tána jiówai, nuwácali?" Ángel ma lirrú: "Dios éemi jichuáni ya licába léccchoo liá'a jimédani náajcha ná'a jiyúdacala Carrúni jináatani.

5 Jibánuá báqueerri liá'a chacálee jí'ineerri Jope jiwánaque'e línu liá'a Simónca, ya áabai lijí'inaa léccchoo Pé'eru.

6 Ái yéerri áabai cuítá rícu báqueerri jí'ineerri Simón, báqueerri cachúnicaí íimanaashi yéerri manuá táchowa."

7 Jái'inaa ángelmi yáawai liá'a táania rími lirrú, Cornelio máida chámata cashírruedacani ya báqueerri soldado bájialai éebidaca ya liá'a líisainica.

8 Liáwinaami'inaa líwa nalí jíni libánua nayá chacáalee jí'ineerri Jope.

9 Cajójchanaami, léjtaminaa wiyaicum, nácula náawa iníjbaa urrúni Joperru, Pé'eru írrau lisáta Dios cuítá juátaba lícu.

10 Sámui wówa ne liwówai'e líyaca, nácula naméda nayá líya, licába'ee lituírricu sáiu:

11 licába'ee éerri mécucoo lirrú, yá'ee liúrrucocoo lirrú cainabi ítala, áabai újni sábanaca máanui bájerriu quinínama ná'a cuatro lijuátaca.

12 Líibi liá'a sábanaca nayá'ee quinínama cuéshinai cábacanaa ná'a wáalianai cuatro náibau, ya léccchoo ná'a cuéshinai yáarrudenaico ya léccchoo ná'a míshiidiuca.

13 Pé'eru éemi áabai chuánshi mairri lirrú: "Jibárroo Pé'eru, jíinuani ya jíyani."

14 Pé'eru éeba'ee lichuáni: "Jócai, nuwácali, nuyá jócai íyacaji íyacaishi casáculai, jocaimi línda wáaya liá'a ley Moisés shínaaca."

15 Léemi lichuáni wítama báaniu, limá lirrú: "Liá'a Dios yáni jí'inaa sáicai, ujmá máashiicalani."

16 Jái matálíchu libésunacuwai, jáiwa sábana firrau báaniu áacairra.

17 Pé'eru urrúni wérri wówa, limá'ee lirrúwoo chítashia liwówau límá jiliérra liá'a licábaniu lituírricu, náinu'inaami néerra náa'a Cornelio shínaa washiálicuenai cuíta núma néeni, sátenai'e náacoo néemu Simón fíbana nácu.

18 Náinu'inaa néerra, nasáta néemu cadánani, jáicta'ee néeni líerra jí'ineerri Simón, chái namájirru lécchoo lijí'inaa Pé'eru.

19 Ne nácula Pé'eru újnibi édacanirriu liyáca linácu liá'a licábaní lituírricu, liá'a Espíritu Santoca limá lirrú: "Jicábateni, matálitai washiálicuenai namúrru jiyá."

20 Jibárroo, jiúrruc oo jiáu náajcha ujiásacala, jiníwata nuyáwa bánuia nayá."

21 Pé'eru yúrruc oo limá nalí náa'a washiálicuenaina:

—Nuyáwajani liá'a chái imúrruca. ¿Tána fínu imédacai?

22 Nayá néeba chá'a:

—Wayá fínuenai liwánacaala nácu liá'a Cornélioca, báqueerri washiálicuerri majíconai, yá'ee sáicai wérri Diosru. Quinínama náa'a judíobini cawáuntani ya nawówaini. Báqueerri ángel Dios shínaa limá'ee lirrú, quéewiquini'e limáida jiyá jiáqueni'eewoo líbana néerra, léemiquini'e jírrú táashia jimáni'inaa lirrú.

23 Néenee Pé'eru wána nawárruacoo, jáiwa namáa néeni liyáali táayee. Cajójchanaami, jáiwa Pé'erumi yáu náajcha, ya áabi mawí éebidenai Dios chuáni Jope néenee sána, yáau liájcha.

24 Néenee cajójchanaami náinu Cesarea néerra, chalée Cornelio néndactala liyá nayá, náajcha náa'a áabi chóniwenai léenaaja, ya líjúnici urrúni rími, nayá'ee náa'a Cornelio máidani'inaica.

25 Quéecha'inaami Pé'eru fínu líbana néerra, jáiwa Cornelio jiáu lijúntedacani, jáiwa litúyawai lináneewa liá lirrú sáicai.

26 Pé'eru nácuda liyá limá lirrú:

—Jibárroo jiibayu, nuyá chái washiálicuerri lécchoo jicá'a jiyá.

27 Nácula litáania liácoo liájcha, liwárroo'inau liácoo línu íchaba chóniwenai yáainai macábaita.

28 Pé'eru ma nalí:

—Iyá yáine léenaa liá'a judíobini wítee jócai línda liyá litáania áabi chóniwenai yáajcha ya nawárroo'inau áabi íibana licúla. Ne liá'a Dios éewiderri nuyá jócubeecha nují'inaa máashiicai nuyá ya jócubeecha casácula nuyá quiní chóniwenairru.

29 Tándawa, náiiwa'inaa nulí jíni, nuíinu'inaa jócaita nuíinuque'e numéda nuyá máashiica. Nuwówai nuá léenaa tándezhia namáida nuyá.

30 Cornelio éeba jíni:

—Jái cuatro éerri néenee, léeminaa hóraa léja liáni, nuyá yáairri núbana rícuu yúnerri nuyáca ya méderri oración liyáali táicala, jáiwa báqueerri washiálicuerri iyadau nulí balíbali fíbala.

³¹ Limá nulí: 'Cornelio, Dios éemi jishínaa jisátauc oo, lédacan i'ee woo linácu liá'a jiyúdayu ná'a carrúni jináatanica.

³² Jiwána línu jiliá'a chacáalee jí'ineerri Jope, jiwána línu néenee liá'a Simónca, liyá chái jí'inaa léccchoo Pé'eru. Ái ya Simón íibana rícu léccchoo, báqueerri cachúnical íimanaashi yáairri manuá táchoo wa.'

³³ Tández nuwána nácu namúrru jiyá madéjcanaa, ne jiyá nuáni léenaa méda jiliérra. Wayá náani ya áani quinínama Dios náneewa, ne wawówi weéemi jírru liá'a wawácali bánuani jíiwa walí.

Pé'eru táanierri Cornelio íibana rícu

³⁴ Jáiwa Pé'eru lichána táania liyácaí, limá cháa:

—Ta nuá léenaa yáawaiyi Dios jócai cába báawacha áabi chóniwenai yúcha,

³⁵ jócta matuínaami cáinabi ítabaa liwínani nanácucha ná'a eebidenaicani ná'a cawáuntai liyá ya naméda sáicai.

³⁶ Dios táania nali ná'a Israel táqueenairru, íiwenai chuánshi sáitacta nawówa Jesucristo chuánigu, léwa ee quinínama Wácali.

³⁷ Iyá yáinai léenaa sáica linácu liá'a bésuneerrico quinínama liá'a cáinabica nashínaa ná'a judíobinica, lichána á'a Galilea néerra, liwinaami liá'a Juan íiwanaa liá'a narrúnaa nabautisacoo.

³⁸ Yáa léenate liá Dios cashiámui liwíteeyu, ya Espíritu Santoyu liá'a Jesús Nazaret néenee sái, ya liá'a Jesús jinaneerriu liméda sáicai, ya lichúnica ná'a quinínama ná'a carrúni jináatanica lirrú liá'a lidánaniyu liá'a Wawásimica. Léewa liméda liáni jiníwata Dios yáani yáajcha.

³⁹ Wayá léccchoo wacábani quinínama liá'a limédanica liá'a Jesúsca á'a líta'aa liá'a Judeaca ya á'a Jerusalén rícu. Liwinaami liá'a náiinua jíni, nacuájidani áabai cruz nácu.

⁴⁰ Né'e Dios cáweda jíni matáli éerri rícula, jáiwa liméda líyadawai walí.

⁴¹ Jócai íyadau quinínama chóniwenairru, walí rímija, ná'a Dios níwanica quéecha ná'a quéewique'e wáiiwa quinínama wáyu léenaa linácu. Wayá íyenai ya wáirra liájcha liwinaami liá'a licáwia'inau.

⁴² Liyá bánu wayá wáiiwaque'e chóniwenairru, lé'e liá'a Dios mágacanica nawácali ná'a chóniwenaina, cáberri liá'a máashiica ya liá'a sáicaica cáberri'inaa cawinica ya ná'a máanalínica.

⁴³ Quinínama ná'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu ná'a táanianaica Jesús nácu, ya namá léccchoo tánashia ná'a eebidenai linácu, narríshibia'ee linácu méetuerri'inaa najíconaa —Pé'eru má'ee nalí.

Ná'a jócani judíobini narríshibia Espíritu Santo léccchoo

⁴⁴ Újnibi Pé'eru táanierri liyáca, liyáali éerri Espíritu Santo íinu náta'aa ná'a eemenai nayáca liá'a Dios chuáni líiwani liyá nácu.

⁴⁵ Ya ná'a eebidenaica Dios chuáni nácu natáqueenaibiminaa israelítabini, íinuenai Pé'eru yáajcha, nacáarruda'ee woo nacábacani Espíritu Santo wínaca nayá léccchoo ná'a jócani judíobini,

⁴⁶ néemi'e natáania áabi chuánshi báawataiyyu, ya naméda sáicai Diosru.

⁴⁷ Néenee Pé'eru má'ee:

—¿Ya nayá jócani'eewoo léccchoo nabáutisacuwai, náani chóniwenaica cháni ríshibia Espíritu Santo léjta wayá?

⁴⁸ Jáiwa libánua nayái nabáutisaque'iu lijí'inaa nácu liá'a Jesucristoca. Liáwinaami ná'a chóniwenaica namá lirrú quéewique'ini'e limáacacoo náajcha áabi éerri rími mawí.

11

Pé'eru íiwa chuánshi iglésiabinirru Jerusalén rícu

¹ Ná'a apóstolubinica ya ná'a néenajinai yáainai Judea rícu néemi'e chuánshi léccchoo ná'a jócai judíobini nawína'ee Dios chuáni léccchoo.

² Ne Pé'eru éejoo'inau Jerusalén néerra, natáania máashii linácu ná'a éebidenai Dios chuáni natáqueenaibimi ná'a israelítabini.

³ Nasáta léemiu liyá:

—¿Tánda jiwárroo náibirra ná'a jócani judíobini, jáiwa jimáacoo náajchai, ne tánda jíya náajcha?

⁴ Pé'eru íiwa nalí lidáni néenee quinínama liá'a libésunaucoo. Limá nalí:

⁵ —Nuyá yáairri chacáalee jí'ineerri Jope, nácula nutáania Dios yáajcha, nuwáalia áabai nutuírricu sái: Nucába jicá'a áabai sábana máanui nabájerriu ná'a cuatro lijuátaca, iínuerri éerri néenee chalée nuyáctalaca.

⁶ Jáiwa nucába sáica jíni tánashia yáa lirrícui, jáiwa nucába líbi cuéshinai cuatroni iiba, ya cuéshinai cawálani, ya ná'a yáarrudenaicoo cáinabi íta'aa ya ná'a míshiiduca.

⁷ Jáiwa nuéemi lichuáni wítama mérri nulí: 'Jibárroo, Pé'eru, jiinuani ya jíyani.'

⁸ Nuyá éeberri: 'Jócai, Nuwácali, quiní wárruerriu nunúma lícu máashiica ya casáculai.'

⁹ Néenee lichuáni wítama éerri néeneeji léejoo litáania nulí: 'Liá'a Dios yáni jí'inaa sáicai, ujimá máashiicalani.'

¹⁰ Liáni jái bésunacuwai matálachu, jáiwa quinínama léejoo lírracuwai áacairra.

¹¹ Liyáalimi, matálitai washiálicuenai nabánuani Cesarea néenee sána namúrru nuyá, náiinu cuíta néerra á'a nuyáctalaca.

¹² Liá'a Espíritu Santoca libánua nuyá, jócubeecha né'e nuásacala, nuáquene'eewoo náajcha. Ya náani seis nuéenajinaica yáaineu nuájcha léccchoo. Quinínama wawárruacoo áabai cuíta rícu báqueerri washiálicuerri shínaa,

¹³ Líiwa walí licába'ee báqueerri ángel líibana rícu, licába báqueerri ángel bárruacoo, limá lirrú: Jibánua áabibi chalée chacáalee rícula jí'ineerri Jope, jiwánaque'e lílinu néenee liá'a jí'ineerri Simónca, ya áabai lijí'inaa léccchoo Pé'eru.

¹⁴ Limáminaa jírrújoo chítashia'eewoo wáseda jiyá ya quinínama yáainai jíbanaa lícu.

¹⁵ Quéecha'inaami nutáania nalí, Espíritu Santo iínu'inaami náta'aa, léjta lílinu'inaami wáta'a quéecha.

¹⁶ Jáiwa nuédacani linácu liáni wawácali mánimica: 'Yáawaiyi Juan bautisa shiátaiyu, ne iyáminaá bautiseene'inau Espíritu Santoyu.'

17 Wée sáicai, Dios yácta nalí léccchoo, léjta liá'a Dios yáni walí, wayá éebidenaica wawácali Jesucristo nácu, ¿tána nuyái nuyáque'e Dios júnta?

18 Quéecha'inaami ná'a néenajinai yáainai Jerusalén néeni néemi'inaa liáni chuánshica, jáiwa manúma nayái, jáiwa naméda sáicai Diosrui namá'ee:

—¡Namá'ee léquichoo ná'a jócani judíobini liá'e nalí néejooque'iu wawácali Diosru, nénaque'e liá'a cágicaschi jócai amáarra!

Liá'a iglesia Antioquía néenee sáica

19 Liáwinaami liá'a Esteban máanalicamica, jáiwa nacánaquedенai náji ná'a éebidenaica Dios chuáni, néewau nacánacacuwai cainabi jí'ineerri Fenicia, Chipre ya Antioquía. Néerra náiiwa nalí ná'a judíobinica chuánshi sáicai, jócaita áabirru.

20 Ne máayabaca, áabi éebidenai Dios chuáni Chipre néenee sána ya Cirene néenee sána, náiiun chacáalee jí'ineerri Antioquía néerra, jáiwa natáania nalí léquichoo ná'a jócani judíobini, náiiwa nalí sáicai chuánshi nácu linácu liá'a Jesús, wawácalica.

21 Liá'a Dios wítee cadánani yéerri náajcha, tanda íchaba máaca nawíteemiu ajuítemi, jáiwa néebida Jesús nácuwai.

22 Ná'a iglesia Jerusalén néenee sána, néemi'inaami liáni chuánshica, nabánuia Bernabé Antioquía néerra.

23 Quéecha'inaami Bernabé íinu néerra, licába Dios túya nayáu, sáicta wérri liwówa. Liá nawítee quinínama namáaca nawówau cadánani linácu liá'a éebidani Jesús nácu.

24 Jiniwata liá'a Bernabé washiálicuerri sáicai, cashiámui Espíritu Santoyu ya éebiderri. Tanda íchaba chóniwenai máaca nawówau Wawácali nácu.

25 Liáwinaami liáni, Bernabé yáairriu áabai chacáalee jí'ineerri Tarso néerra, limúrru Saulo.

26 Línu'inaami linácu, jáiwa litée jíni Antioquía. Néenee nayá yáajcha ná'a iglesia ísanaca áabai camuí quinínama, néewida íchaba chóniwenai. Antioquía néeniwa ná'a éewidenaicoo nácta náji'inaa ná'a quéechanacu sánaca cristiánobinica.

27 Liyáali éerri, áabi quéewidacai Dios chuáni yáaineu Jerusalén néenee Antioquía néerra.

28 Báqueerri néenaa ná'a jí'ineerri Agabo, jáiwa libárruawai Espíritu ma lirrú, líwi'a'ee áabai ínaaishi wérri íinuerri'inaa'ee quinínama cainabi ítala, jáiwa libésunawai yáawaa, leerdimi liá'a wánacaleerri jí'ineerri Claudio.

29 Jáiwa ná'a éebidenaici Dios chuáni nácu Antioquía néenee sánaca, jáiwa nawówai nabánuia nayúda nayájoo ná'a néenajinai yéenai Judea néeni, bácainaa tánashia néenaani náacac.

30 Jáiwa naméda cha jíni, nawánaca liá'a Bernabé ya Saulo, natée nalí nayúdau'naa nayá ná'a salínaica yéenai Judea néeni.

¹ Liyáali éerrimi, liá'a rey Heródesmi, jáiwa lichánau licánaquedani nayá náa'a áabi iglesia ísana.

² Libánua línuua espada númayu Santiagomi, liá'a Juan éenajirrimica.

³ Licábaca'ee sáica licáacoo judíobinirru, jáiwa nawína preso Pé'erumi. Liáni bésunawai liyáali éerri fiesta'inaami, náaya'inaami páani jócmai múrracau.

⁴ Liáwinaamite nawína liyá preso, Herodes wána naníqui liyá Pé'eruca cuítia manúmai ricúla, éedenai nayáca natuínaa cuatro grupo soldado, ne cuatro soldado grupo namáni máanubaca. Liwówaini líyadaca chóniwenai náneewa quinínama, liáwinaami liá'a fiesta jí'ineerri pascua.

⁵ Liyáali Pé'eru yéeru cuítia manúmai rícila, natúyani wérri, ne náa'a iglesia ísanaca mamáarracani sáta linácu Dios yúcha cadánani wérri.

Dios jéda Pé'eru cuítia manúmai yúcha

⁶ Áabai táayee libéecha liyáali éerri Herodes iyadacta'inaamini chóniwenairruni, Pé'eru máairri liyáca chámata soldado éemanacu, bájerriu chámai cadénayu, nácula áabi soldado yéenai túyenai linúma liá'a cuítia manúmaica.

⁷ Cawíquinta báqueerri ángel iyadacoo Wawácali shínaa, jáiwa cashiámu cámarrashiyu liá'a cuítia manúmaica. Liá'a ángel lidúnu Pé'eru bárrai nácu, jáiwa licáweda jíni, limá lirrú: "Jibárroo cálicu!" Liyáalimi cadena licáwai Pé'eru cáaji nácula,

⁸ jáiwa ángel ma lirrú: "Jisúwa jíibalau, jisúwa jishínaa sandalias." Cháwa Pé'eru médacani, ángel ma lirrú báaniu: "Jisúwa jishínaa capau wayúwai."

⁹ Pé'eru yáau líshiirricu liá'a ángel, jócmai liá léenaa yáawashia liá'a ángel médanica. Cájbami lirrúta'ee litúrricu sái chí licábaca.

¹⁰ Ne nabésuneda quéechanacu sána catúyacanica, néenee néejoo nabésuneda áabi catúyacaní báaniu, ne náiiu'inaami néerra linánibala jiárrui néerra yáairri bináawe, jáiwa liméecu liá'a linánibala bácai. Najiá'inaamiwai, nanísinaami najínacuwai áabai cáaye, ángel máaca liyá bácai.

¹¹ Jaiwa cawítee Pé'erumi, limá'ee: "Chóque'e nucába yáawaiyi, liá'a Wawácali, bánuerri nulí ángel litúyaque'e nuyá Herodes yúcha, náucha léchchoo náa'a quinínama judíobini wówaini naméda nuájcha."

¹² Liáni léenaa jíni, Pé'eru yáau cuítia María iibana néerra, ruá'a Juan túwaca, jí'ineerri léchchoo Marcos, íchabacta náawacacoo natáania Dios yáajcha.

¹³ Limáida liá'a cuítia núma yéerri cáaye rícueji, báquetoo miyácau jí'ineechoo Rode rujiáu rucába tánashia jíni.

¹⁴ Rucúnusia'inaa ruéemi Pé'eru wawítama, jáiwa sáicta ruwówai jocuwa ruméecu lirrúi, jáiwa rucánacawai cuítia licúla ruvíwa nalíni, Pé'eru yáairri cuítia núma lícu.

¹⁵ Nayá namá rulí:

—Jiyá mawítee!

Ruyá rumá yáawaiyii. Nayá namá'ee:

—Jócmai liyá, léwa jishínaa ángel liérra.

¹⁶ Nácula, liyá Pé'eru mamáarracai limáida nalí cuítia núma licué. Naméecu'inaamini, ya nacába liyá, jáiwa nacáarrudawai.

17 Ne liyá liméda nalí licáajiu, manúmataque'e nayá, jáiwa líiwa nalí jíni chítashia liwácali jédau liyá cuíta manúmai rícueji. Jáiwa limá:

—Jíiwa lijáni Santiagorru ya léenajinairru.

Jáiwa lijiáwai liáu báawachalai.

18 Quéecha'inaami jucámarracai, jáiwa natáania matuínaami nayá wáacoo ná'a soldado, jiníwata jócta náa léenaa chítashia nabésunau'u jíni Pé'eru yáajcha.

19 Jáiwa Herodes bánuá namúrruqui jíni, ne jóca néenaa náiinuqui jíni, lijáni náata ná'a guárdiaca, jáiwa liwána náiinua nayái. Liáwinaami lijáni, Herodes jiáu Judea yúcha, jáiwa liáu liyácai Cesarea néerra.

Dios castigaa Herodes Agripa

20 Herodes íiwrri wówa náajcha ná'a chóniwenai yéenaica chacáalee jí'ineerri Tiro ya Sidón. Tánda néenaa ná'a chóniwenica náacoo natáania Herodes yáajcha, jáiwa'ee néenaa naméda najúnicaí liá'a Blástoca, báqueerri chóniwerri cawéni wérri liájabasai liá'a rey Heródesca. Tándeza nabánua nachuániu Blasto yáajcha Heródesru: Wayá jócai wówai wáiinua yáacacoo jiájcha, jiníwata wayá cúnsguenai iyacaishi jishínaa cáinabi. Néenee léccchoo Blasto táania liájcha liá'a Heródesca, quéewique'e lirríshibia nayá.

21 Liyáali éerri lirríshibia'inaa jíni liá'a Heródesca lisúwa'ee líibalau rey shínanaa, jáiwa'ee liwárruawai lishínaa liárrubai íta'aa. Néenee'e mánauíi cábacoo litáania nalí.

22 Néenee'e chóniwenai nachána namáidada'ee: “¡Jócaiwá washiálícuerrí liéní chái jitáania, wamá báqueerri Dios!”

23 Liyáalimi'e, báqueerri ángel Dios shínnaa liwána Herodes bálinacoo, jiníwata liá'a Herodes jócai méda Dios carrúninaa, cáberriu jicá'a dios. Néenee libéechalawoo máanali jíni éenishi iyani.

24 Nácula'ee liá'a Dios chuánica cáarralerriu mamáarraca náiiwa quinínama cáinabi íta'aa.

25 Bernabé ya Saulo nanísainaa'ee nashínnaa tráawaju Jerusalén rícu, néejoo'eewoo Antioquía néerra. Náajcha'eewoo natée Juan lijí'inaa léquichoo Marcos.

13

Bernabé ya Saulo nachána nashínnaa tráawaju Diosru

1 Liá'a iglésiaca yéerri Antioquía ái íiwadedeeri Dios chuáni já'a ya éewiderri. Nayá Bernabé, Simón (yá'ee liá'a jí'ineerri léquichoo cachájulai), yá'ee Lucio Cirene néenee sái, Manaén (liá'a dáwinerricoo Herodes yáajcha, liá'a wánacaleerri Galilea rícu) ya Saulo.

2 Áabai éerri, nácula'ee nayá'ee nayá culto rícu lirrú'e Wawácalica liyáali nayá jócai íya, yúnenai, liá'a Espíritu Santo má'ee nalí: “Ishírrí nulí liá'a Bernabé ya Saulo lirrú liá'a tráawajuca numáidani nayá nácu.”

3 Néenee, liáwinaami na'óra'inaa ya nayúnaa léquichoo, namáaca'ee nacáajiu nanácu ya tá'ee náiiwa nanáwau nalí.

Téenai Dios chuáni Chipre néerra

4 Espíritu Santo bánuá nayá, ná'a Bernabé ya Saulo ná'eewau áabai chacáalee jí'ineerri Seleucia, néenee'e ná'eewau náurrucoo lancha ricúla náaque'iú áabai liwówai néerra jí'ineerri Chipre.

5 Náiinu'inaa'ee liá'a lancha chánactacoo néeni jí'ineerri Salamina, liwówata néeni jí'ineerri Chipre. Jáiwa nachána'ee náiiwa Dios chuáni lirrícula liá'a sinagoga judíobini shínaa, Juan yáairriu náajcha léquichoo jícá'a liá'a tálidedeerri nayá.

6 Najína'eewau quinínama litéeji liá'a liwówaica náiinu'e áabai chacáalee jí'ineerri Pafos, náiinu'e báqueerri washiálicuerri camálicai judío jí'ineerri Barjesús, washiálicuerri canúma yúwicai jócai íiwa yáawaiyi Dios chuánica.

7 Liéni camálicaica yáairri liyá liájcha liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Sergio Paulo, washiálicuerri cawítee. Liá'a wánacaleerri libánu namáidaca Bernabé ya Saulo, jiníwata wówairri léemica Dios chuáni.

8 Ne liá'a camálicaica, lijí'inaa griégoyu Elimas, jócu'e liwówai wánacaleerri eébidaca Jesucristo nácu.

9 Néenee liá'a Sauloca, jí'ineerri léquichoo Pablo, cashiámui Espíritu Santoyu, licába'ee ya lirrátueda'ee lirrú,

10 limá'ee lirrú:

—¡Canúma yúwicai, máashii wítee, Wawásimi cúulee, lijínaí liá'a quinínama sáicaica! ¿Tánda jísai jináawida báawachala Dios chuáni?

11 Chóquejoo Dios cástiguerri'inaa jiyái: jiyá máaquerri'inau matuí'inaa, íchaba éerriminaajoo, jiyá jócai'inaa éewa jicábaca cáiwia cámarraa. Liyáalimi'e camálicaica Elimasca limáaca'eewoo báitanacu catáwacai rícu, matuí jócai cába, limúrru'e báqueerri washiálicuerri téerri'inaa licáajai nácu jiníwata jócai cába.

12 Wánacaleerri cába'inaa jíni, jáiwa léebidai Dios chuáni náculi, jiníwata cáarruderriu léemica liá'a náiiwanica Jesucristo chuánica.

Pablo ya Bernabé téenai Dios chuáni chacáalee jí'ineerri Antioquía Pisidia shínaa

13 Pablo ya ná'a máinaicoo liájcha, náurrucoo á'a Pafos néeni lancha ricúla náaque'inii áabai chacáalee jí'ineerri Perge, cainabi íta'aa jí'ineerri Panfilia; néenee Juan máacau éejoowai Jerusalén néerra.

14 Náiinu'inaa Perge néerrai nabésunau Antioquía néerra, yáairri urrúni Pisidia. Néenee, sábadoca, éerri nawówa iyabactacoo, nawárrua'eewoo sinagoga rícu, nawá'a'eewawai.

15 Néenee ná'a sinagoga néenee sána, naliá'inaa cáashta shínaa ley ya ná'a fiwadedenai Dios chuáni báinacu, nawácanai ná'a sinagogaca namáida nali ya namá'ee:

—Nuéenajinai, áicta iwáaliani iwówa lícuu já'a íiwa walíni wéemi áani sáicta'a wawówa yáajcha, íiwa walíni.

16 Néenee Pablo libárrua'eewau liméda licáajiu nali manúmataque'e nayáca, limá'ee:

—Éemuí iyá, israelítabini, iyá chajá chóniwenai báawatani chuáni, cáarruni cába Dios.

17 Liá'a Dios shínaa chóniwenai Israel wíneerri wawérrinaibimi; liméda chacáalee wérrinai quéech'a'inaa nayáca újinibi yáainai báawachala Egipto rícu, néenee lidánaniyu Diosca najiáu néenee lirrícucha liá'a cáinabica.

18 Dios guánta náajcha liá'a máashii namédani lirrú, chaléeni liá'a cáinabi jiníctala yéerri cájbami cuarenta camuí,

19 néenee limárda siete naciones cainabi jí'ineerri Canaán, quéewique'e liá nalí cainabi ná'a wawérrinaibimi.

20 Quinínama liéni lidécudau újni cuatrocientos cincuenta camuí. Liáwinaami liá wánacaleenai chóniwenairru cáashia liá'a léerdi liá'a iwiadederri Dios chuáni báinacumi jí'ineerri Samuel.

21 Néenee nasáta'ee báqueerri rey wánacaleerri'inaa, ne Dios yáa rey Saul licúulee liá'a Cisca, Benjamín éenajinaimirru; Saul rey cuarenta camuí.

22 Liáwinaamite Dios éeda liárru liá'a Saúlca, liá rey Davidruni, Dios má'ee David liúcha: 'nuínu liá'a washiálicuerri Davidca, licúulee liá'a Isaíca, washiálicuerri nugújtani, méderri quinínama liá'a nuwówinica'.

23 Néenaa ná'a natáqueenaimi liá'a Davidca, néenaa Jesúsja, liá'a Dios bánuanica quéewique'e liwáseda israelítabini, léjta limáyu liá'a Diosca.

24 Jóctanaa Jesús iinu, Juan jái iiwa Dios chuáni quinínama chóniwenai Israelru, limá nalí néejooque'iu Diosru nabáutisaque'iniu.

25 Juan urrúni'inaa máanaliqui jíni limá'ee nalí: 'Nuyá jócai léjta imáyu'u irrúwoo; ne liáwinaamijoo líinu báqueerri, nuyá jócai nuénaminaa nuwásaidaca líiba nácucha cotizas.'

26 "Nuéenajinai Abrahám táqueenaimi, iyá báawacha sánaca cáarruni cába Dios: liéni chuánshica léewa éewerri litée iyá áacairra.

27 Ná'a yéenaimica Jerusalén rícu, ya ná'a wánacaleenaica, jócani yáa léenaa tánashia Jesús, jócai néemi léquichoo náiiwani ná'a iwiadedenai Dios chuáni báinacu, liá'a cáashta iliánica sábado rícu; cháwa nalíwoojoo, namá'inaa Jesús rúnai'inaa máanalica, líinu'inaa néerra liá'a Dios maní nácucha báinacu.

28 Jiní náinuni líináu máashii limédanica néewaque'e náiinuacani, nasáta'ee Pilato yúcha nawánaque'e náiinuacani.

29 Néenee liáwinaami, jái sámu liméda quinínama liá'a limáni nácucha Dios chuáni, náurrucueda cruz nácucha jíni, naquéni jíni.

30 Ne Dios éejoo licáwiadacani.

31 Íchaba éerrite, Jesús íyadau nalí ná'a yáainemicoo liájcha Galilea Jerusalén néerra, ne chóque'e nayá ná'a tánenai Jesús nácu chóniwenairru.

32 "Ne cháwa wayá índenai wayá irrú liáni sáicai chuánshica: Liá'a Dios maní nácucha nalí ná'a wawérrinaimica,

33 Ái Dios méda wáajchai, wayá natáqueenaimica. Liéni limédani léejueda Jesús cágica, újni litánau rey David salmo chámái rícu, líináu liá'a Dios maními Jesúsru: 'Jiyá nucúulee, nuyájisálíjinaa yáawaiyi.'

34 Dios jái iiwaqui jíni liyá éejuerri'inau cágica, jócubeecha máashii liá'a líinaaca, limá'inaate ná'a tánenacoo: 'Numédani'inaa liá'a majíconaa ya yáawaiyica numánimi Davidru báinacu.'

35 Tánda limá léquichoo áabai rícu: 'Jócuminaa línda lináanai bádacoo liá'a lishínaa majíconaa cashírruedacaica.'

36 Néenee sáicani, yáawaiyi liá'a Davidca sérbeerri lirrú liá'a chóniwenaina lishínaa éerrimi, léjta Dios wánacala liyá, néeneete mánali jíni liáawacau liwérrinaibini náajchau, néenee lináanaimi bádawai.

37 Ne lináanai liá'a Jesús, Dios éejuedani cágicai, jócu bádacoo.

38 Chái cábacanaa, nuéenajinai, iyá arrúnaa yáa léenaa léca liá'a lipérdonaa yúu wajíconaa wáiiwani irrú Jesús iiwanaa rícueji.

³⁹ Ne ná'a quinínama máaqueñai nawówau Moisés shínaa ley nácu, jócái nawáalia bádedeerrí'inaa najíconaa nácuejiu, ne chóque'e quinínama máaqueñai nawówau Jesús nácu libádeda najíconaa.

⁴⁰ Icábawa yúchaujoo, jócubeecha licáu inácula liá'a natánani ná'a íiwadenaica Dios chuáni báinacu:

⁴¹ 'Icábani, iyáte cháaneenaicani,

icáarrudau ya amáarra iyái,

jiníwata ishínaa éerri numédaminaa máanui wówashica jócái éebida nácu, áiquita íwerri irrújani'i'.

⁴² Liá'a Pabloca ya ná'a lijúnicaica najiá'inau lirrícucha liá'a sinagogaca judíobini shínaa, ná'a jócanci jiáu judíobini, namésuda'ee nayá néejooque'i'u báanui liá'a áabai sábadoca natáaniaque'e nalí quinínama liáni.

⁴³ Amáarrai'inaami liá'a náawacactacoo sinagoga rícu, íchaba judío ya ná'a báawache sánaca éebidenai nanácu ná'a judíobinica, jáiwa náu yáajchai Pablo ya Bernabé. Ya náa nawítee nayáquini'e machácani mamáarraca linácu liá'a Dios nísau'u limáida nayái.

⁴⁴ Liá'a áabai semana, sábado rícu, atéwa quinínama chóniwenai chacáalee rícu sána yáawaquenai'inau néemique'e Wawácali chuáni.

⁴⁵ Ne ná'a judíobinica nacába'inaa íchaba chóniwenai yáawacacuwai, jáiwa cadéni nayái, jócanci icábua icáwicaca jócái amáarra, yáaliminaa cacháni chuánshi Pablorru.

⁴⁶ Néenee liá'a Pabloca ya liá'a Bernabéca, natáania'ee cadánaniyu, namá'ee nalí:

—Wawáalia arrúnaaca wáiiwa Dios chuáni quéechanacu irrú iyá judíobinica; ne iyá jócanci icábua icáwicaca jócái amáarra, yáaliminaa wáujoo nayáctala ná'a jócanci judíobini.

⁴⁷ Jiníwata cháwa Dios bánuwa wayá jírra, limá walí:

'Numáaca jiyá jicá'a áabai cámarrashi quinínama chóniwenairru, itée nuchuáni wásedeerrí'inaa cáashia íinu amáarractala cáinabi.'

⁴⁸ Néemi'inaa jíni, ná'a jócanci judíobini sáicta'ee nawówa nachána'eewoo namáca liá'a Dios chuánica sáicai; yá'ee néebida quinínama ná'a yáainai linácu liwínanica liáque'e nacáwica jócanci amáarra.

⁴⁹ Cháwa náiiwa Wácalishi chuáni jírra quinínama cáinabi.

⁵⁰ Ne ná'a judíobinica natáania'ee náajcha ná'a íina sáicani wérri ya cawéninica ya washiálicuenai cawéninica lirrícu liá'a chacáaleeca, natáania Pablo nácu ya Bernabé quéewique'e nacánaquedá nayái, néewaque'e najédani lirrícucha liá'a cáinabica.

⁵¹ Néenee Pablo ya lijúnicaica, jáiwa'ee natútuda náiiiba nácu chau liá'a pucúpucubeeca, límáyu'inaa jócanci nawówai Dios chuáni ná'a chóniwenaina, néenee ná'a éewawai Iconio néerra.

⁵² Ne ná'a éebidenaica cashiámuni Espíritu Santoyu ya sáictani wówa.

14

Pablo ya Bernabé Iconio rícula

¹ Liá'a chacáalee jí'ineerri Iconio, Pablo ya Bernabé nawárroo lirrícula chámataanaa liá'a sinagoga rícula judíobini shínaa, natáania'ee

sáicai wérri chuánshica nalí, íchaba'ee chóniwenai éebida nalí liá'a náiiwanica, ná'a judíoca ya ná'a jócami judíobimi.

² Ne ná'a judíobinica jócami éebida natáania máashii nalí ná'a jócami judío, nawánaque'e napénsaa máashii nanácucha ná'a néenajinaica.

³ Tánda ná'a apóstoluca namáaca'eewoo néeni íchaba éerri, máaqueñenai nawówau Dios nácu natáania quinínama yáawaiyi Dios chuáni nácu; ya liá'a wawácalica íyada liá'a namánica liá'a níinaashica Dios wáalianica, liáyu nalí liwíteu namédacai shínaashica ya jócmai nacába cáji.

⁴ Ne ná'a chóniwenica chacáalee rícu sánaca jócami áabena wówa, áabibi judíobini yáajcha, áabibi yéenai apóstolu yáajcha.

⁵ Néenee ná'a judíobinica, ya ná'a jócami judío natáania'ee náajcha ná'a wánacaleenaica nabásedaque'e nayá ya léquichoo náiinuaque'e nayá íibayu.

⁶ Ne Pablo ya Bernabé ná'inaa'ee léenaa jíni, jáiwa namániwai chacáalee jí'ineerri Listra rícula, ya léquichoo chacáalee jí'ineerri Derbe, chacáalee cáinabi jí'ineerri Licaonia, ne cáinabi líteeji sáica.

⁷ néeni léquichoo náiiwa nalí Dios chuáni sáicaica.

Náiinueda Pablo íibayu chacáalee Listra rícu

⁸ Liá'a chacáalee Listraca néeni'e liyá liá'a washiálicuerri jócái éewa lijínacoo. Jócai jínacaju, jiníwata lijédanirra. Liéni washiálicuerri wáairri liyáca,

⁹ éemerri liyáca liá'a Pablo íiwanica, liá'a Pabloca cábá lirrú, yá'ee licába wáalierrri'e éebiderri lichún'iinu.

¹⁰ Néenee Pablo ma lirrú cadánani chuánshiyu:

—Jibárroo machácani jicáwayu!

Liá'a washiálicuerrica, jáiwa libárruawai ya léenuwai ya lijínawai.

¹¹ Ná'a chóniwenica nacába'inaa liá'a Pablo médanica, jáiwa'ee namáidada chuánshi Licaoniayu:

—¡Diose újnini washiálicuenica yúrrucuenai wayáctalaca!

¹² Nacába'ee liá'a Bernabéca jicá'ee nashínaa dios jí'ineerri Zeus, ya liá'a Pabloca jicá'ee dios jí'ineerri Hermes, jiníwata liyáwa mawí táníaciaca.

¹³ Liá'a sacerdóteca Zeus shínaa, wáalierrri áabai templo iníjbaa wárruerricoo chacáalee rícula, linda'ee pacáa yá'ee cachílinai íwinaashi; liyá'ee ya chóniwenai nawówai'e nasátacoo apóstolubini yúcha, yá'ee náiinu pacáa néemani'inaa nalí.

¹⁴ Ne liá'a Bernabéca ya Pabloca ná'inaa'ee léenaa jíni chóniwenai méda nayá náajcha, jáiwa'ee nashírricueda nábalawai, jáiwa nawárroo chóniwenai iibirrai, namáidada'ee:

¹⁵ —Washiálicuenai, ¿ne tánda iméda liérra? Wayá washiálicuenai léjta iyá. Tánda jicá'a wáiiwuca wáiiwa irrúni, jócubeecha iméda mawiá liá'a jiníyi iwéni, éejooque'iu lirrú liá'a Dios cáwiica, liá'a méderri éerri ya cáinabi ya manuá ya quinínama yáairri lirrú.

¹⁶ Báawita íchaba éerri néenee bésuneerricoo Dios máaca bácainaa nawína nashínaa iníjbaa,

¹⁷ séewirri táania liyá jájiu ne liá'a yáawaiyiica; liyá bánuerri irrú únua quéewique'e iwáalia banácali, yáirri quinínama irrú iyacaishi quéewique'e iyacani sáictaque'e iwówa.

¹⁸ Ne áawita namá nalí quinínama liáni, ne atéwa cabálini wérri nalí jócu naínda chóniwenai fínuu ná'a pacáaca náque'e irrú cuésherri éemerriu, ya náa irrú sáicai.

¹⁹ Ya liyáalimi náiinu ná'a judío Antioquía néenee sánaca, ya ná'a Iconio néenee sána, natáania'ee náajcha ná'a chóniwenaina nanáawidaque'e nawítée; néenee jáiwa náiinua Pablo fíbayu, jáiwa'ee namá'ee nalíwoo máanaliyi, jáiwa'ee nárda jíni bináawala chacáalee yúcha.

²⁰ Né'e ná'a éebidenaica jáiwa'ee nayá Pablo téejii, jáiwa'ee libárruawai léejo'eewau chacáalee rícula, áabai éerri cajójcha'inaami jáiwa lijiáwai Bernabé yáajcha chacáalee jí'ineerri Derbe.

²¹ Liáwinaami líiwa'inaa Dios chuáni sáicai Derbe rícu, léejuedacta íchaba chóniwenai Diosru, jáiwa'ee néejoo bániwai Listra néerra, Iconio néerra, ya Antioquía néerra léquichoo.

²² Narrícu nárra chacáaleeca náa nadánani'e ná'a éebidenaí namá'ee nalí iyáwjoo cadánani Dios chuáni nácujo, namá'ee nalí wawárruaque'iú Dios wánacaalactalaca rúna'ee wabésuneda Carrúni jináata liá'a fichaba máashiica.

²³ Ne léquichoo namáaca wánacaleenai quinínama iglesia máanabaca, ya liáwinaami na'óra'inaa'ee ya nayúna'inaa, jáiwa'ee namáaca Dios cáaji rícu jíni, ná'a'ee éebidenaica.

Pablo ya Bernabé néejoo Antioquía shínaa Siria néerra

²⁴ Nabésuna'eewoo liá'a cainabi shínaa jí'ineerri Pisidia, náiinu'e cainabi jí'ineerri Panfilia néerra.

²⁵ Náiiwa'ee Dios chuáni chacáalee jí'ineerri Perge rícu, jáiwa náawai chacáalee jí'ineerri Atalía néerra;

²⁶ náurrucua'eewoo lancha rículai chacáalee jí'ineerri Antioquía néerra, liá'a chacáalee nasátactani nanácu namáacactani nayá quéechanacu Dios cáaji rícu, linácu liá'a tráawaju jáiyi nanísacai.

²⁷ Náiinu'inaa Antioquía néerrai, náawaca'eewau ná'a iglesia ísanaca quinínama, ya tá'ee náiiwa'ee nalí quinínama liá'a Dios médani náajcha, ya léjta wácalishi méecu nalí iníjbaa ná'a jocani judiobini, quéewique'e néewa néebida léquichoo.

²⁸ Pablo ya Bernabé namáaca'eewoo néeni íchaba éerri náajcha ná'a éebidenaica Dios nácu.

15

Náawaca'eewau Jerusalén rícu

¹ Liyáali éerrimi'e, áabibi chóniwenai jiánaimicoo Judea néenee Antioquía néerra, nachána'eewau néewidaca ná'a néenajinaica jocani'e nawásedacoo néebida linácu liá'a náijuque'e nachíipi fímanaa juáta, cha léjta Moisés liwána namédaca.

² Pablo ya Bernabé, jáiwa nacáita yáacau wérri náajchai, néenee Pablo ya Bernabé ya áabibi mawí nawína áabai washíálicuenai náaque'inu Jerusalén néerra ya natáaniaque'e linácu liáni náajcha ná'a apóstoluca ya ná'a salínai iglesia ísanaca Jerusalén néenee sánaca.

³ Nabánu'a'ee ná'a iglesia Antioquía néenee sánaca, nabésuneda'inaa liá'a cainabi jí'ineerri Fenicia ya Samaria, jáiwa'ee náiiwa ná'a jocani judíos namáaca'ee nawítée ajuitaimica quéewique'e nasíguia Diosru.

Ya quinínama ná'a máaqueñai nawówau Dios nácu, sáicta'ee wérri nawówa néemi'inaa liá'a chuánshi sáicaica.

⁴ Náiiunu'inaa Jerusalén néerra, Pablo ya Bernabé narríshibia'ee nayá iglesia ísanaca ya ná'a apóstoluca ya ná'a salínabinica, náiiwa'ee nájcha.

⁵ Ne áabi ná'a fariséobinica éebidenai Jesús nácu, nabárrua'eewau ya namá'ee:

—Arrúnaa'ee nawichua nachíipi íimanaa juáta ná'a éebidenaica jócanci judío, nabánua'ee nacúmpliaque'e ley Moisés wánani namédaca.

⁶ Jáiwa'ee náawacawai ná'a apóstolubinica ya ná'a salínica quéewique'e natáaniacani linácui.

⁷ Néenee liáwinaami natáania linácui, jáiwa'ee Pé'eru bárruawai limá'ee nájcha.

—Nuéenajinai, iyá yáine léenaa báinacu Dios máiderrite nuyá íibicha nuíwaque'e irrú sáicai chuáninica liá'a wásedeerri'inaa nájcha ná'a jócanci'inai judíobini, quéewique'e nayá néebidaca.

⁸ Dios yáa léenaa wawówa, líiyada'ee walí lirríshibiaca nayá, liá'ee nájcha Espíritu Santo, léjta liáy'u walíni.

⁹ Dios jiní limédani báawatani wítee wáucháa nayá ya wayá, ne léquichoo nayá bádedeenai nawówau níwata namáacaca nawówau linácui.

¹⁰ Ne chóque'e ¿tánta éeneda Dios iwána namédaca liá'a nawítee ajuítaimica, jócaite wéenaa wacúmpliaque jiní wérri áawita ná'a wawérrinaimica?

¹¹ Báawachala wáucháa, wayá éebidenai wawásedacoo mawéniyu sáicaca wáajcha liá'a Wawácali Jesúscá, nayá wáseneu liúcha liá'a máashii léquichoo léjta wayá.

¹² Quinínama nayá manúmata néemi'e nayáca liá'a Pablo ya Bernabé táchaniani liyá nácu liá'a shínaashi ya liá'a jócaite wacába cáji Dios médani nájcha náibicha ná'a jócanci judíobini.

¹³ Jái'inaa nanísá natáaniacai, Santiago má'ee:

—Nuéenajinai, éemite nulí:

¹⁴ Simón iíwa walíni léjta Dios caníinaa licába nayá quéechanacu ná'a jócanci judíobini, liwína'ee néenaa chóniwenai namédaque'e chacáalee Diosruja.

¹⁵ Liáni áabenai léjta natánaumini ná'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu, léjta limáyú Dios chuánica:

¹⁶ 'Ne liáwinaami liáni nuéejoominaajoo nubárrueda báaniujoni liá'a cuíta cáarralierrickoo liyáca David shínaaca;

nuchúniminaa báaniujoni ya nubárruedaminaa báaniujoni,

¹⁷ quéewique'e quinínama nájcha ná'a namúrruque'e Wácalishi nawówa yáajchau léquichoo,
nájcha ná'a quinínama cainabi ítesanaca ná'a máaqueñai nayáu báawacha nují'inaa nácu.

¹⁸ Liá'a Wawácalica, wáneerri náa léenaa liáni quinínama báinacumi, liá'a máaquerri lichuániu'.

¹⁹ "Nuá léenaa nulíwoo, jócaite sáica wabánua naméda liá'a jócaite rúnaa ná'a jócanci judío, máaqueñai nawíteu ajuítaimica nasíguiaque'e Diosru.

20 Rúnaaminaajoo watána nalí nashírrique'iu liúcha liá'a namédani nalí ná'a jócani Dios. Cáwique'e nacá'a náuchau naméda máashii náinaayu. Jócubeecha íya liérra cuéshinai sácumenaicoo finaa, jiní liá'a jórquerricoo, ya jócai léquichoo firrai.

21 Ne wawówaicta wáa léenaa báinacu sáimi ái néenaa já'a chacáalee rícu, ná'a éewidenaica Moisés shínaa ley, liá'a naliénica sinagoga rícu éerri jútainchu nawówa íyabactacoo.

Liá'a cáshtaca nalí ná'a jócani judíobinirru

22 Apóstolubinica ya ná'a salínaica, ya ná'a quinínama iglesia ísanaca, jáiwa nawína áabi néenaa ná'a éebidenaica nabánuaque'e nayá Antioquía néerra Pablo ya Bernabé yáajcha. Jáiwa'ee nawína Judas, né'e léquichoo lji'inaa Barsabás, ya Silas, washílicuenai cawíteenica náibicha ná'a éebidenaica,

23 náajcha nabánuua áabai cáshta mérri chá'a:

"Wayá apóstolubinica ya ná'a salínaica ná'a éenajinaica watáa wéenajinai ná'a jócani judíobini, ná'a yéenai Antioquía rícu, ya Siria rícu léquichoo ya Cilicia léquichoo.

24 Wáa léenaa áabi chóniwénai yáaineu wayéji áani jócani wabánuua néerra, ijódia'ee liyú liá'a ichuánicoo, jócai náa léenaa chítashia nayáu'inaa jiní.

25 Tánda, wáawacawai, sáica wacábaca wawína wéenau náaque'inu nacába iyáctalaca náajcha ná'a sáictani wérri wítee wéenajinai Bernabé ya Pabloca,

26 ná'a máaqueneu nayáu carrúnatairru Jesucristo jí'inaa nácu.

27 Ne léquichoo wabánuua Judas ya Silas léquichoo: Nayájoo nataaniaminaa yáajchajoo náiiwaque'e irrú quinínama liáni.

28 Ne sáicai wérri wacába liá'a Espíritu Santoca ya wayá léquichoo, jómuminaa wabánuua irrú quéewique'e iméda quinínama léjta Moisés támimica, báawacha liúcha liáni:

29 Jócubeecha íya cuéshinai finaa náani néemani nalí ná'a jócani diose. Jócubeecha íya firrai, ya léquichoo ná'a cuéshinai sácumenaicoo, cáwique'e nacába náuchau naméda máashii náinaayu. Itúyactau wáujoo liúcha léju liáni, imédaminaa sáicajoo. Sáicaque'e yáajbabjoo."

30 Ne nayájoo, néenee náiiwa'inaa nanáawau, náau Antioquía néerra, náawacacoo'eewau ná'a iglesia ísanaca néntregaa cáshtata nalí.

31 Ná'a néenajinaica naliá'inaa cáshtai sáicta wérri nawówa.

32 Liá'a Judasca ya Silasca wáalenai Dios wítee nawówa lícu, náiiwani'inaa chóniwénairru sáicta wérri'e nawówa néenajinai yáajchau.

33 Liáwinaami liá'a éerrica, ná'a néenajinaica náiiwa'ee nanáawau nalí, nabánuua nachuániu nalí sáicta wérri nawówa, quéewique'e néejocoo báaniu ná'a bánuenai nayá. [

34 Ne liá'a Silasca wówerri limáacacoo.]

35 Ne Pablo ya Bernabé namáacau Antioquía rícu, íchaba yáajcha mamáarraca néewida ya náiiwa Jesucristo chuáni.

Pablo chánau lijiácoo chámaichu'inaa liméda lishínaa tráawaju Diosru

36 Áabai éerri liáwinaami, Pablo má'ee Bernabérru:

—Wáu wacába náibeji báaniu ná'a wéenajinaica chítashia nayáu jíni quinínama chacáalee rícura, liá'a wáiiwactamite wawácali chuáni, wacábaque'e chítashia nayáu jíni.

37 Bernabé wówerri litée náajchau Juan, liá'a jí'ineerri léquichoo Marcos;

38 Ne Pablo jócai wówai litée Marcos, jiníwata liá'a Marcosca limáaca bácaí Pablo ya Bernabé Panfilia rícu, jócai wówai liácoo náajcha liá'a tráawaju namédanica.

39 Jáiwa náawacawai naméda yáacacuwai linácu liáni, jáiwa'ee nashírria yáacawai. Bernabé litée'e liájchau Marcos náurrucoo'eewau lancha rícula náaque'iniu liwówai jí'ineerri Chipre,

40 nácula Pablo liwówaiyu liwína'a Silas, ya ná'a néenajinaica nasáta'ee nanácu Dios jí'inaa nácu, jáiwa'ee nájí'a'eewau néenee,

41 nabésuna'eewau Siria ya Cilicia ná'a'ee nadánani ná'a néenajinaicoo yáainai iglesia rícu.

16

Timoteo tálideda Pablo ya Silas

1 Pablo línu'e Derbe ya Listra néerra, lílinuctala'ee linácu liá'a báqueerri quéebidacai Jesucristo nácu, jí'ineerri Timoteo, rucúulee ruá'a báquetoo íinetoo judía quéebidacau Jesucristo nácu, lisáljinnaa griego.

2 Ná'a néenajinaica yéenai Listra rícu ya Iconio rícu, natáania'ee sáicai wérri linácu.

3 Pablo wówerri'e Timoteo yáacoo liájcha, ne quéechanacu liwána náiju nachíipi íimanaa juáta, quéewique'e jóca íiwirri nawówa ná'a judíobinica ná'a yéenaica líta'aa liá'a cáinabica, ne quinínama yáine léenaa Timoteo lisáljinnaa griego.

4 Quinínama chacáalee nabésunactacoo, náiiwa'ee náacoo néenajinairru, linácu liá'a náiwani ná'a apóstolubinica ya ná'a salínaibinica ná'a iglesia Jerusalén ísanaca.

5 Ná'a iglesia ísanaca, jáiwa'ee nadáwina nawíteewai Jesucristo jí'inaa nácu, ná'a máaquenai cabálininaa, ya liá'a namánaba ná'a éebidenaica lidáwinau mawi.

Pablo dájuni báqueerri washílicuerri Macedonia rícu sái

6 Liá'a Dios shínaa Espíritu Santoca jócai wówai náiiwa Jesucristo chuáni léenaa lirrícu liá'a cáinabi jí'ineerri Asia shínaaca, jáiwa'ee nabésunawai liá'a cáinabi jí'ineerri Frigia ya Galacia,

7 náiu linúmamirra liá'a cáinabica jí'ineerri Misia. Ne néenee namá'inaa'ee nalíwoo nabésunacoo cáinabi jí'ineerri Bitinia, ne liá'a Espíritu Jesús shínaaca, jócai línda jini.

8 Néenee'e, nabésunau machácani Misiarra, náurrucua'eewau á'a lancha chánactau jí'ineerri Troas.

9 Liyáali éerrimi Pablo dájuni'e dajuishi táayee; licába'ee báqueerri washílicuerri shínaa cáinabi jí'ineerri Macedonia, libárrua'eewau limá'ee Pablorru: "Jibésunau Macedonia rícula jiyúda wayá."

10 Pablo quéecha'inaa lidájuni'inaa liárra dajuishica, jáiwa wachúni washínaa iníjbaawai wáaque'iu Macedoniala shínaa cáinabi ítala, yáawaiyi Dios máiderri liyá wayá wáaque'iu wáiiwa nalí sáicai chúnshica liá'a Dios chúnánica.

Pablo ya Silas Filípos rícu

¹¹ Wáurrucoowai Troas néenee, wáau machácani liwówai jí'ineerri Samotracia, áabai éerri néenee wáiinu áabai chacáalee jí'ineerri Néapolis.

¹² Néenee jáiwa wáawai áabai chacáalee jí'ineerri Filípos, liá'a chacáalee mawí máanuica líta'aa liá'a cainabi Macedonia shínaaca, nayácta íchaba ná'a romanobini. Néerra wayáte jócai íchaba éerri.

¹³ Áabai éerri liá'a wawówa íyabactacoo, jáiwa wajíawai bináawala chacáalee, méeda taccoowala, liá'a wamáacta walíwoo áabai yáarrushi nasátactau ná'a judíobinica. Jáiwa wawáawai watáania sáicai chuanshi, nalí ná'a iínaca yáawaquenaicoo wáajcha.

¹⁴ Báquetoo néenaa jí'ineechoo Lidia; ruyá néenee sáu áabai chacáalee jí'ineerri Tiatira, wéndechoo wárruma cawéni quiírrai wérri. Ruáni iinetoooca, yáichoo sáicai Diosru, eemechoo'e ruyáca, liá'a Wawácalica jáiwa lidúnu ruwówai ruéemique'e liá'a Pablo táaniani liyá nácu.

¹⁵ Ruéebida Jesucristo nácu rubautéisawai, náajcha ná'a quinínama ruéenajinaica, ne liáwinaami, jáiwa rusáta wáucha:

—Ne iyá imácacta iwówau yáawaiyica yáliminaa nuyá nuéebidaminaa Jesucristo nácu, iínu chérra yáaque'iniu núbana néerra.

Jáiwa ruwána wamáacaque'iniu ruájcha.

¹⁶ Libésunate áabai éerri wá'inaateu chaléeni náctalacoo nasáta Dios yúcha, jáiwa wáiinu báquetoo miyácau wáalechoo áabai espíritu cadíbinacai. Ruyá nawánacaala yáarru, ruyá yáichoo léenaa wérri jiníwata áabai espíritu máashii fiwaca rulíni. Tánda ruwácanai jéda íchaba warrúwa.

¹⁷ Ruáni miyácauca, jáiwa ruchánau rujínacoo Pablo ya wáajchai, rumáidada'e ruácoo:

—Náani washiálicuenica sírbenai Diosru liá'a yéerri áacairra, ná'a'iínenai irrú, chítaśhia Dios éewa'inaa litée iyá áacairra'inaa!

¹⁸ Liáni rumédani íchaba éerri, cáashia Pablo, wówa fiwirri liwówa, jáiwa'ee léejoo báaniu limá'ee lirrú liá'a espíritu yéerri runácu ruá'a miyácauca:

—Lijí'inaa nácu liá'a Jesucristoca, nuwána jijiácoo rúcha.

Liyáalimi espíritu máashiica limáaca ruyái.

¹⁹ Ne ná'a ruwácanica ruá'a miyácauca, nacába'ee jócai sáica nagáana runácu warrúwa mawí, jáiwa'ee nawína Pablo ya Silas, jáiwa natéequ'e nayá wánacaleenairru, liá'a plaza chúnasaica.

²⁰ Jáiwa nabárrueda nayái nawácanai náneewa namá'ee:

—Náani judíobinica finuenai naméda walí máashii nacáarralia washínaa chóniwenai,

²¹ éewidenai nawíteeeyu wayá jócai wéenaa warríshibiaca, jócai wéenaa namédaca, jiníwata wayá romanobini.

²² Néenee ná'a chóniwenica nabárroo nanácula liá'a Pablo ya Silas, ya namá'ee ná'a nawácanica namídudaque'e náabala nabásaidaque'e bárayuni.

²³ Néenee nanís'a'inaa nabásaida nayái, naníqui jíni cuíta manúmai rícula, namá'ee lirrú liá'a catúyacaica liá'a cuíta manúmaica licábaque'e nayá, jocubeecha naijáu nayáca.

24 Quéech'a'inaa lirríshibia liáni catúyacaica cuíta manúmai liníqui wérri nayá sáica, ya liníqui náiiba áacairra linácula liá'a áicuba cadúcunica lijí'inaa cepo.

25 Ne liyálalimi béewami táayebee, Pablo ya Silas nasátau ya narrába shímashi Diosru, ya ná'a' áabi yáainai cuíta manúmai rícu néemini nayáca,

26 ne liyálalimi licúsú liá'a cánabica cadánani wérri lichúnida liá'a cuíta manúmaica. Liyálalimi liméecu linúma liá'a cuíta manúmaica quinínama, ná'a' yéenai cuíta manúmai rícu liwásau liá'a nashínaa cadénaca.

27 Quéech'a'inaa licáwiacoo liá'a catúyacai cuíta manúmai licába quinínama linúma liá'a cuíta manúmaica méecuerriu, lijéda lishínaa espadau lílnuaque'e liyáu, jiníwata limá lirrúwoo ná'a' yéenai cuíta manúmai rícu máanenaiwai.

28 Ne jáiwa Pablo máidada lirrúi:

—¡Ujínuau, wayá náani ya áani quinínama!

29 Néenee liá'a catúyacai cuíta manúmai lisáta áabai licámarrau liwárroo licánacacoo ya chéchinau licáarruniu licuá Pablo ya Silas yáajba.

30 Néenee liá'a catúyacai cuíta manúmai lijéda Pablo ya Silas ya lisáta léemiu nayá:

—Washiálicuenai, ¿tána arrúnaa numédacai nuwáaliaque'e nucáwicau Dios yáajcha?

31 Namá'ee lirrú:

—Éebidau linácu liá'a wawácali Jesúsca, jiwáaliaminaa jicáwicau Dios yáajcha jócai amáarra ya jéenajinai léchchoo.

32 Jáiwa natáania lirrúi linácu liá'a Wawácali chuánica ya nalí ná'a yéenai lishínaa cuíta néeni.

33 Ne liyálalimi hóraaca táayebeeca, liá'a catúyacai cuíta manúmai litée jíni báawachala libádeda natúca ná'a' Pablocu ya Silas, jáiwa nabautisawai liyá ya léenajinai.

34 Néenee litée nayá líibana néerrau, liá náaya, liyá ya léenajinai sáitani wérri wówa néebidacala Dios nácu.

35 Manúlacaiba, ná'a' nawácanabinica nabánua áabi catúyacani chaléeni catúyacai cuíta manúmai quéewique'e nawáseda Pablo ya Silas.

36 Liá'a catúyacai cuíta manúmai limá'ee Pablorrú:

—Ná'a' nawácanabinica nabánua nuwásedaque'e iyá; tánda yáa namówai chaiwíteemija'a.

37 Ne Pablo má'ee nalí ná'a' catúyacanica:

—Ne wayá cháni cábacanaa léjta chóniwenai Roma néenee sánaca, nabásaida wayá chóniwenai náneewa, jóctanaa náa léenaa wajíconaa, naníqui wayá cuíta manúmai rícula; ¿ya chóque'e iwówai iwáseda wayá cabáyainta? ¡Ne jóca! Náiinuque'e nayá jájiu najéda wayá.

38 Ná'a' catúyacanica náaniu náiiwaca nalí ná'a' nawácanabinica, jáiwa nacáarrudawai ná'a'ee léenaa nayá'ee cháni cábacanaa léjta chóniwenai Roma néenee sánaca.

39 Náawai ná'a' nawácanabinica, nasáta perdón Pablo ya Silas yúcha, ya najéda jíni cuíta manúmai rícucha, ya namá'ee nalí najiáque'iui lirrícucha liá'a chacáaleeca.

40 Najiá'inau lirrícucha liá'a cuíta manúmai ná'a Pablo ya Silas, jáwa náawai rúbana néerra ruá'a Lidiaca, néenee nanísá nacába ná'a éebidenai Dios chuáni náa nadánani, jáwa náau néenee.

17

Nacárralia yácacoo Tesalónica rícu

1 Pablo ya Silas náau mamáarraca nabéechalau. Nabésunau lirrícu ná'a chacáalee jí'ineerri Anfípolis ya Apolonia, jáwa náiinui chaléeni chacáalee jí'ineerri Tesalónicaca, nawáaliacta áabai sinagoga judíobinica.

2 Pablo, léjta liwíteeja, liáu chaléeni sinagoga néerra, táshia éerri jíni liwówa íyabactacoo, léjta matálíi semana litáania náajcha. Léewida nayá léjta limáyu liá'a Dios chuánica,

3 líiwadeda nalí liá'a Mesíasca arrúnai'inaa máanalica, ne máanalicai yáawinaami licáwiminu báaniu. Limá nalí:

—Liyája liáni Jesús numáni irrú, liyája liérra Mesíasca.

4 Áabi néenaa ná'a judíobinica néebidani, nawína yáacau Pablo yáajcha ya Silas. Cha léccchoo néebida íchaba néenaa ná'a griégobinica yáine Díosru sáicai ya iichaba íina cawénini wérri.

5 Ne ná'a áabi judíobinica cadéni nayá. Namúrru áabai chóniwenai máashiini jínanenaiu cáaye rícu jiníni médani, quéewique'e nacárraliaca ya najódiaque'e chóniwenai chacáalee rícu sánaca. Náani máashiinica léccchoo náau líibana nácula liá'báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Jasónca, najédaque'e néenee Pablo ya Silas quéewique'e néejuedaque'e chóniwenairruni.

6 Ne jócala náiinu Pablo ya Silas, jáwa nárdeda Jasón ya áabi éebidenai Dios nácu nanáneewa ná'a chacáalee wácanica, máidadenai náacoo:

—¡Nayája náani washiálicuenai jínanenaiu quinínama cainabi naméda namáacoo quinínama máashii chóniwenai íibi, náiinu léquichoo áani,

7 ya Jasón wína nayá líibana néeniu! ¡Quinínama nayá jócani méda liwánacaala liá'a chúsai liwácali romano shínaaca, ne namá jáicala báqueerri reyja'a, léja liá'a Jesúscia!

8 Néemi'inaa liáni, jáwa chóniwenai ya ná'a cawánacaalacani cáarrudenaiu.

9 Ne Jasón ya ná'a áabibica napáida áabai warrúwa, ya nawáseda nayá.

Pablo ya Silas Berea rícu

10 Ne táaye'inaami, ná'a éebidenaica nabánua Pablo ya Silas náaque'iú báitanacu chaléeni chacáalee jí'ineerri Berea. Náiinu'inaami náau báitanacu chaléeni sinagoga néerra judíobini shínaaca.

11 Náani judíoca, mawíni sáica wítee náucha ná'a Tesalónica néenee sánaca, narríshibiani sáica wérri nawówa yáajchau liá'a chuánshica, mawí éerri néewidau Dios chuáni nácu, nacábaque'e namáni nalí yáawaictajani.

12 Ne íchaba néenaa éebidenai, ya léccchoo néebida íchaba néenaa ná'a griégobinica, cha léccchoo íina cawénini wérrika ya washiálicuenai.

13 Ne ná'a judíobinica Tesalónica néenee sánaca, náa léenaa'inaa Pablo fiwadeda liá'a chuánshi Dios shínaa á'a Berea léccchoo, náau néerrai nacárraliaque'e ná'a chóniwenica.

14 Ne ná'a áabi éebidenaica nawána Pablo jiácoo madéjcata chaléeni litácoowala liá'a manuáca, ne Silas ya Timoteo máaqueñai á'a Berea.

15 Ná'a tálidedeñai Pablo yáaineu liájcha atanúma á'a chacáalee jí'ineerri Atenas. Néenee néequawai náiwi nañí ná'a Silasca ya Timoteo naaque'iui madéjcata Pablo íshiirricu.

Pablo Atenas rícu

16 Nácula Pablo nénnda á'a Atenas néerra liá'a Silas ya Timoteo, máashii wérri liwówa licábacala liá'a chacáalee cashiámu diosnai jócai yáawaiyi.

17 Tándawa liméda yáacau sinagoga rícu, náajcha ná'a judíobinica ya áabi chóniwenai yáinai sáicai Diosru, ya éerri jútainchu naméda yáacacoo náajcha ná'a yáawaquenaicoo plaza rícu.

18 Cha léccchoo áabi quéewidacani néenaa jí'ineenai epicúreos ya estóicos, nachána naméda yáacacoo Pablo yáajcha. Áabi má'ee:

—¿Tána litáania léji liéni catáaniacaica?

Ya áabi má'ee:

—Jicá'a liá'a táaneerri áabata diosnai déecuche sái nácu.

Léewa'ee namáni liérra níwata Pablo íiwadederri linácu liá'a chuánshi sáicaica Jesús nácu, néewacala nacáwiacoo ná'a máanalínica.

19 Néenee natée jíni chaléeni Areópago néerra. (Atenas néerra jí'ineerri Areópago, náarrui ná'a wánacaleenai chacáalee rícu). Liá'a yáarrushi sáictata nacába náawacacoo, nasáta néemiu Pablo:

—¿Jéewa jíiwa walí liá'a wáalii chuánshi jéewidani nácu jíndani walí?

20 Ne jitáania walí áabata chuánshi báawatai, ya wawówaini wáa léenaa tánashia jiwówai jimácai.

21 Ya quinínama ná'a yéenai Atenas néerra, léjta léccchoo ná'a déecuche sánaca yéenaimi á'a, bácainaa sáictai néemica ya natáaniaca chuánshi wáalii.

22 Pablo bárroo nalí béewami Areópago rícu, limá'ee:

—Chóniwenai Atenas néenee sánaca, quinínama liáni nucábanica, iyá chóniwenai éebidenei wérri linácu liá'a wíteeshicha.

23 Nácula nujínaníu chacáalee rícu, nucába iyá isátau íchaba diose yúcha, ya nuínu áabai altar liá'a tánerricoo cháa: 'Liá'a Dios jócai wacúnusia'. Wée sáicai, liérra Dios isátanicoo yúcha jócai icúnusia, linácuwa nutáania irrú.

24 "Liá'a Diosca quénuderri quinínama cainabi quinínama liá'a yéerri líta'aa, liyáwaja liérra wácalishi áacai sáica ya cainabi ita'aa. Jócai yáa lirrúco liá'a temploca washiálicuenai médanica.

25 Jiní lirrúnaani naméda liwícaubali, liyája liárra yáirri wacáwica quinínama, cáuli ya quinínama mawí.

26 "Bácaí rímii washiálicuerri rícue quénuderri quinínama chóniwenai, nayáque'e quinínama cainabi ita'aa; líyadani nalí liá'a éerrica ya liá'a yáarruishica néewacta nayáca,

27 namúrruque'e Dios, ya cáajbami, újni najisedaucha néewaque'e náinucani, báawita yáawaa jócu Dios ya wáucha déecucha bácainaa.

28 Jiníwata wayá yéenai Dios nácula, wachúniniu ya wéewa wayáca; ya léjta léquichoo ná'a áabibi éewenai najéda chuanshi nawita rícuejiu nashínaaca namá'ee: 'Wayáca Dios tákueenai'bimi'.

²⁹ Wayácta Dios táquenaibimi, jócu arrúnaa wamá walíwau léecala, liá'a Dios litáanaaminaa óroyu, ya platayu, jócta íibayu namédani ná'a washiálicuenica nawíteeyu.

³⁰ Báinacu Dios míya máechea quinínama namédani liárra, jiníwata jócalaa náa léenaa liá'a namédanica; ne chóque'e, Dios bánuua quinínama chóniwenai, quinínama cainabi néeejuacoo lirrú, néebidaque'e linácu.

³¹ Dios ái wína áabai éerri, ya liyáali éerri, jiní licábacala báqueerri chóniwerri sáicai áabi yúcha; liyáminalaa májoo chóniwenai méducta sáictai o máashii. Quinínama liérra limédani'inaa báqueerri washiálicuerri ríceuje liá'a liwínanica, jí'ineerri Jesús. Dios iyadani chóniwenairru cháca rúnaa libésunacoo, liyáwa wáneerri Jesús cáwiacoo náibicha ná'a máanalínica".

³² Néemi'inaa liáni nacáwiacalau máanalicai yúcha, áabibi nacáida'ee ya áabi namá'ee:

—Wanísaminaa wéemicojoní áabata yáajcha.

³³ Néenee Pablo máaca nayái, jáiwa liáwai.

³⁴ Ne áabi yáau liájcha néebidani. Náiibi yéerri liá'a Dionísio, néenaa ná'a Areópagoca; ya léquichoo báquetoo íinetoo jí'ineechoo Dámaris, ya áabi mawí.

18

Pablo Corinto rícu

¹ Liáwinaami liáni, Pablo jiáu Atenas rícucha, jáiwa liáwai lirrícula liá'a chacáalee jí'ineerri Corinto.

² Néerra línu báqueerri washiálicuerri judío jí'ineerri Aquila, liyá che sáini cainabi jí'ineerri Ponto. Liyáali íchaitaa Aquila ya línu Priscila ínuenai lítee liá'a cainabica jí'ineerri Italia, chéni rúnacte najiácoo jiníwata liá'a nawácali jí'ineerri Claudio, wáneerri najiácoo quinínama ná'a judíobinica, najiáque'iú chacáalee jí'ineerri Roma. Pablo yáairri licába nayá,

³ jiníwata Pablo wáaleerri léenaa liá'a tráawajuca, namédaque'e tólda nawéndacta'inaa nashínau, íchaitaa limáacau náajcha limédaque'e náajcha liá'a tráawaju.

⁴ Ne éerri jútainchu nawówa iyabactacoo, Pablo yáairri sinagoga rícula, natáaniactaca néewidactaca ná'a judíobinica ya ná'a jocani judío, quéewique'e néebida Jesús nácu.

⁵ Quéecha'inaa Silas ya Timoteo náiinu'inaa á'a Macedonia, Pablo liyá'inaaja líiwadeda quinínama éerri liá'a chuánshica, líyadaque'e nalí ná'a judíobinica Jesúscalá léja liá'a Mesíasca.

⁶ Ne nayá nachána namédacoo báawacha liúcha namá lirrú chuánshi máashii; jáiwa Pablo tútuda líibalau, liwówau limáca nayá médenai máashii jocai néebida, ya limá nalí:

—Iyáminaa wáalia ítalashi iyá jájiu yúcaque'iú; nuyá jocai wáalia ítalashi. Chóque'e libéechalawoo nuáu jocani judíobini néerra.

⁷ Lijiáu chéni sinagoga, néenee liáu líibana néerra liá'a báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Ticio Justo, sáterriu Dios yúcha, yéerri léema nácu liá'a sinagogaca.

⁸ Báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Crispó, liwácali liá'a sinagogaca, léebida Jesús nácu quinínama yáainai líbana lícu. Ya lécchu quinínama

ná'a Corinto sánaca, néemi liá'a Jesús chuánica, jáiwa néevida jíni nabáutisawai.

⁹ Áabai táayee, liá'a Wawácalica limá'ee Pablorrú liá'a áabai lituírricu sái: "Ucáarru jiýá; jiáyu jíiwadeda liá'a chuánshica mamáarraca.

¹⁰ Jiníwata nuyá yéerri jiájcha, jiní éewa lidúnu jinácu limédaque'e jírrú máashii, ne nuyá wáaleerri íchaba chóniwenai lirrícu liáni chacáaleeca."

¹¹ Tándawa Pablo máacau áabai camuí ya béeewami á'a Corinto, léewidaca náibi liá'a chuánshica Dios shínaaca.

¹² Ne liyáali éerri liá'a Gálionca wánacaleerri á'a Acaya, ná'a judíobinica náawacau Pablo júnta'inaa; natéeni nawácanainbini júnta,

¹³ ne má'ee lirrú liá'a wánacaleerrica:

—Liáni washiálicuerrica jínaneerriu éewiderri limácoo ná'a chóniwenaina, quéewique'e náa Diosru sáica liyú liá'a áabataca lijúnta liá'a leyca.

¹⁴ Pablo ái'inaata táaniacai, quéecha'inaa Gálion máca nalí ná'a judíobinica:

—Ne jíconaashiquictani, jócta cáiinuacai áabi, nuyámina nüéemiminaa irrújoni iyá judíobinica;

¹⁵ ne liyú'inaa liérra chuánshica, jí'inaashi ya ishínaa ley, ichúniu iyá jájiuni, jiníwata nuyá jocai wówai nuwárruacoo linácu liárra.

¹⁶ Ya lijédani lirrícucha liá'a náawacactacoo ná'a wánacaleenaica.

¹⁷ Néenee nawína báqueerri namánabayu jí'ineerri Sóstenes, liwácali liá'a sinagogaca, nabásaidani néeni, nanáneewa náa'a nawácanainbina. Ne Gálion jiní wérri wéni lirrú liérra.

Pablo éejuerriu Antioquíarra

¹⁸ Pablo máaquerriu íchaba éerri á'a Corinto. Liáwinaami líiwa lináwawai léenajinairru, liájcha Priscila ya Aquila, náurrucloo náaque'iu lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Siria. Liá'a chacáaleeca jí'ineerri Cen-crea, jóctanaa liúrrucuajau, lirráirreda liwita báinawai, quéewique'e licúmpliaque'e liá'a chuánshi limánimica.

¹⁹ Quéecha'inaa náinucai á'a Éfeso, Pablo máaca Priscila ya Aquila, jáiwa liáwai sinagoga néerra lítáaniactaca náajcha ná'a judíobinica náawacactacoo.

²⁰ Nayá namésudani wówa namáaque'iu íchaba éerri mawí, ne jócu liwówai,

²¹ ne jáiwa líiwa lináwawai limá'ee nalí: "Dios wówaicta, nuéeuaminaujo nucába iyá báaniu."

Néenee Pablo yúrrucloo báaniu, jáiwa liáwai Éfeso néenee.

²² Quéecha'inaa líinucai á'a chacáalee jí'ineerri Cesarea, liáwai Jerusalén néerra, liáque'iu litáa nalí ná'a éebidenica Dios nácu, néenee liáu chaléeni Antioquía néerra.

²³ Liáwinaami áabi éerri, liáu báaniu lijínanicoo áabainaa lirrícu liá'a chacáalee liá'a cáinabi jí'ineerri Galacia ya Frigia, liá nadánani quinínama ná'a éebidenai Dios chuáni.

Apolos tiwadedeerrri Dios chuáni Éfeso rícu

24 Ne liyáali éerrimi líinu Éfeso néerra báqueerri judío jí'ineerri Apolos, chacáalee jí'ineerri Alejandría néenee sái. Yáirri wérri léenaa sáica, cúnusierri sáica liá'a tánerricoo Dios chuánica.

25 Yéerri sáica wérri Dios chuáni nácu, ya tâaneerri jucámarranaa liwówa yáajchau, léewidaca jucámarranaa Jesús nácu, báawita bácai licúnusia linácu liá'a bautísmoca Juan shínaaca.

26 Liá'a Apólosca libárroo litáaniaca chóniwenai náneewa sinagoga rícu; ne néemi'inaami jíni Priscilaca ya Aquila, néenee natée jíni báawachala náiiwa lirrú jíni sáica wérri liá'a Dios chuánica.

27 Quéecha'inaa Apolos wówai liácoo nayáctala ná'a chóniwenai yéenai cáinabi ita'aa jí'ineerri Acaya, néenajinai yúdani, ya natána áabai cáashta nalí ná'a éebidenai Dios nácu néenee sánaca, quéewique'e narríshibia sáicani. Ne líinu'inaa Acaya néerrai, liyúda íchaba nalí ná'a éebidenai, jiníwata Dios sáicai wérri néebidaque'e linácu.

28 Ne quinínama náneewa namá judíobini nácula, limáni nalí jócai néenaa nabáyaca, líyada Dios chuáni nácu, léewidani yáawacaala léja liá'a Jesúsca liá'a Mesíasca.

19

Pablo Éfeso rícu

1 Nácula Apolos yáá a Corinto, Pablo chuáu líibi liá'a awácaca líinu Éfeso néerrai, líinu íchaba éebidenai Dios nácu.

2 Jáiwa lisátá léemi nayái:

—¿Irríshibia léji liá'a Espíritu Santoca éebida'inaami Jesús nácu?
Nayá néeba liúchani:

—Jócai wíta wéemi natáania nácu liá'a Espíritu Santoca.

3 Pablo sáta léemiu nayá:

—Ne, ¿chíta nabáutisau iyá jíni?

Nayá éeba'ee:

—Liyú liá'a bautismo Juan shínaamica.

4 Pablo má'ee nalí:

—Jajá, Juan báutiseerri ná'a éejuenaicoo Diosru, ne limá'ee nalí éebida linácu liá'a ínuerri'inaa báaniu nuíshiirricu, wówerri limáca, liyáca Jesús.

5 Néemi'inaa liáni, jáiwa nabáutisawai Jesús jí'inaa nácu;

6 ya néenee Pablo máaca'inaa licáájiu nanácu, líinu nanácu liá'a léquichoo liá'a Espíritu Santoca, natáania áabai chuánshi báawatai, néewidau chuánshi Dios yáani nalí.

7 Namánabaca doceca ná'a washiálicuenaca.

8 Ne liyáali matálí quéerri, Pablo yáairriu liyáca sinagoga néerra, liiwadedacta jócai cáarrunaa chuánshi, cáiteerri nayá yáawai wérriyu, ya liwówai métaa néebidaque'e Dios wánacaalactaca.

9 Ne áabibi, liyájurricani, jócani wówai néebidaca, újni chóniwenai náneewa natáania máashii linácu liá'a wáalii chuánshica. Néenee Pablo lishírriu náucha, ya lítée ná'a éebidenai chaléeni escuela néerra lishínaa báqueerri jí'ineerri Tirano. Chaléeni litáania éerri jútainchu,

10 Cha limédaqui jíni chámacua camuí, chái léjta ná'a yéenai quinínama líta'aa liá'a cáinabi jí'ineerri Asia, ya ná'a judíobinica ya ná'a jócani judío, néemi liá'a wawácali chuánica.

11 Dios limédaca máanui jócai nacába cáji Pablo nácueji,

12 báawita liá'a pañueloca, ya liá'a íibalashi dúnuerri lináanai natéeni bálinenairru, ne liáni éederri nabálinaacaala ya ná'a espíritu máashiica jiérriu náucha.

13 Ne áabibi judíobini, jínanenaiu cáaye rícu jédenai namácoo chóniwenai yúcha espíritu máashii, nawówaini namédaca lijí'inaa lícu liá'a Wawácali Jesúsca; namá'ee nalí ná'a espírituca: "¡Lijí'inaa lícu liá'a wawácali Jesúsca, Pablo íiwanica, nabánuá jirrú jijiáyu!"

14 Léwa liáni namédani ná'a siete léenibi liá'a judíoca jí'ineerri Esceva, liá'a báqueerri nawácalica ná'a sacerdótebini.

15 Ne áabai éerrimite liá'a espíritu máashiica limá'ee: "Nucúnusia Jesús, ya nuá léenaa Pablo; ne iyá ¿tána iyái?"

16 Ne liyáalimi, liá'a washiálicuerrica wáaleerri espíritu máashii iinuerri nanácula, ya quinínama lidánani yáajchau liméda mawí náucha quinínama, llinueda bájiala nayá carrúnatai, najiáwai nábara rícu jushícai ya catúcái.

17 Quinínama ná'a yáainai Éfeso rícu, judíobini ya jócani judío, ná'inaa léenaa, jáiwa cáarru wérri nayái. Ne chacábacanaa licáarraliau Jesús jí'inaa iiwanaa cawéni wérrica.

18 Ya léccchoo íchaba ná'a éebidenica náiinu náiiwadedaca quinínama liá'a máashiica namédani quéecha,

19 ya íchaba médenaiu camálicaniyu, náinda nashínaa cáashtau néemaque'i ini quinínama náneewa. Quéecha'inaa májna nalíwoo liwéni liá'a cáashtaca, liwéni jiá'eewoo léjta cincuenta mil éerri tráawaju shínaa.

20 Cha járra liá'a lichuánica liá'a wawácalica yáairriu mamáarraca cáarraliacoo matuínaami, liácoo íyaderriu liácoo liwíteu.

21 Liáwinaami liáni bésuneerricoo, Pablo wówai liácoo Macedonia néerra ya Acaya néerra, ya liáu mamáarraca chaléeni Jerusalén néerra. Ya léquichoo limá'ee néenee liáu Jerusalén néerra ya arrúnaa liácoo léquichoo chaléeni Roma néerra.

22 Ya néenee libánuá Macedonia néerra chámata liájcha sána, Timoteo ya Erasto, nácula limáacau áabata éerri mawí á'a Asia.

Matuínaamini médá yáacacoo Éfeso rícu

23 Ne liyáali éerrimi, naméda á'a Éfeso rícu íchaba cáarraleneu nayáca urrúni lirrú liá'a néewidani wáaliyu,

24 liwánaca liá'a báqueerri jí'ineerri Demetrio, tráawajeerri jiárru sáicai jí'ineerri warrúwa, méderri quinínama méenaami cábacanaa. Liáni washiálicuerrica méderri mawí licábacanaa cuíta pítui rími, léjta templo diosa jí'ineechoo Artemisa, liáni namédanica yáirri nalí manuába warrúwa, lirrú ya ná'a tráawajenai liájcha.

25 Liáawaqueda náani, áabi yáajcha tráawajenai áabenaa tráawajuba, limá'ee nalí: "Nawácali, yáa léenaa washínaa cashínanica wayáque'e sáica wacáabajoni liáni washínaa tráawajuba.

26 Ne iyá cábenai ya éemi, liárra Pabloca mairri limácoo ná'a diosnai washiálicuenai médani áani, jócaita diosnai; cha léewida íchaba chóniwenai, jócaita báabajuta áani Éfeso rícu, á'a atéwa quinínama cainabi Asia íta'aa.

²⁷ Liáni carrúnatai, jiníwata washínaa negocio carrúnatai yúcacoo, ya léja liá'a temploca lishínaa liá'a diosa cawéninica jí'ineechoo Artemisa, éewerri lipérdia liá'a cawénica lishínaaca, chacábacanaa náuca ruá'a máanui cabacoo jicá'a diosa náani jirrú sáicai á'a Asia ya quinínama macájirra cáinabi."

²⁸ Néemi'inaa quinínama liáni, iíwirri wérri nawówa, jáiwa namáidada namá'ee: "¡Sáicacajani Artemisa efesios sána shínaa!"

²⁹ Jáiwa namáidada mamáarracai lirrúcu liá'a chacáleeca. Jáiwa náiu lináculai ná'a Gayo ya Aristarco, chámata washiálicuenai Macedonia sána máinai Pablo yáajcha, jáiwa nárda jini chaléeni áabai cuíta máanui wérri quiní báinaa jí'ineerri teatro, náawacactacoo.

³⁰ Pablo wówai liwárruacoo lirrúcu liá'a cuíta máanuica, quéewique'e litáania nalí ná'a chóniwenaica, ne ná'a eebidenaica jócu náinda jini.

³¹ Ya léquichoo náibi ná'a cawánacaalacanica Asia sánaca ái néenaa ja'a Pablo júnicai, nabánuua nachuániu lirrú jocala léewa liwárruacoo néerra.

³² Nácula, lirrúcu liá'a náawacactacoo, áabi máidada báawatai, áabi báawata, jiníwata ná'a chóniwenaica yáawaquenaiu matuínaami; ná'a áabibica jócai náa léenaa tándashia náawacawai.

³³ Ne áabi néenaa náiiwa lináwa liá'a Alejandro. Liyá judíobini dáanedani quinínama náneewa. Alejandro nácuda licáajiu quéewique'e náyabacoo, litáaniaque'e liwícaubali chóniwenaí náneewa.

³⁴ Ne ná'inaa léenaa liá'a Alejándroca judío léccchoo, namáidada quinínama chámái hóraa: "¡Sáicacajani Artemisa efesios sána shínaa!"

³⁵ Báqueerri nawácali ná'a chacáleeca, léewa'innaa liyábeda ná'a chóniwenaica, limá'ee: "Chóniwenaí Éfeso sána, quinínama ná'a chóniwenaica lísana liáni chacáleeca namáacani tuyaca liáni temploca shínaa máanuica diosa Artemisa, ya rushínaa táchashi cárriu áacaiji.

³⁶ Jiníwata jiní éewa libáya liáni, iyabau iyá, u'iméda jóctanaa yáa léenaa sáica.

³⁷ Jiníwata náani washiálicuenica índanica jócani méda máashii templorru, jiní natáaniacala máashii runácucha ruá'a washínaa diosaca.

³⁸ Ya Demetrio ya ná'a tráawajene liájcha wáalenai áabata chuánshi linácula, wánacaleenai ná'a ya néeni ya náarru ná'a wánacaleenaica; nasátaque'e néemiu nanáneewani ná'a wánacaleenaica natúyaque'iui nashínaa bácainaa.

³⁹ Ya iyá isáctica áabata mawí, arrúnaa náawacacoo yáawaiyi.

⁴⁰⁻⁴¹ Liá'a bésuneerrico wáalee carrúnatai, jiníwata néewa náiiwacai wayá cárinua yáacacanicoo, jiní áabai chuánshi wéewani wáiiwaca, nasáctica néemiu wayá linácu liáni wacárralactacoo." Linísa'innaa limáqui jiliéni, líiwa lináwawai chóniwenaírru.

20

Pablo yáairriu Macedoniala ya Greciala

¹ Amáarrai'inaa léji liá'a nacárralactacoo macáishita, Pablo máida ná'a eebidenaica quéewique'e léewida nawítee. Néenee líiwa lináwau náli, jáiwa liáwai Macedoniala.

² Ne liáu licába nashínaa cáinabi néerra quinínama, liá nadánani ichaba limácalá ná'a léenajinaica; ya néenee líiun Greciala.

³ Grecia néerra limáacau matálicua quérerri. Áimi yáacoo liyá cáí lancha rícula quéewique'e liácoo Siriala, liá'inaa léenaa ná'a judíobinica nawówai naméda lirrú máashii. Néenee liwówai liácoo macáshtai, libésunau báaniu Macedonia.

⁴ Natálideda liyá ná'a Sópater Berea néenee sái, lisáljinnaa jí'ineerri Pirro; ya Aristarco ya Segundo Tesalónica néenee sánaca, Gayo, Derbe sái, Timoteo ya léquichoo Tíquico ya Trófimo chésa náani líta'aa liá'a cainabi jí'ineerri Asia.

⁵ Náani wéenajinaica náau wabéecha nanénda wayá á'a Troas.

⁶ Wayá, liáwinaami liá'a fiestaca wáayacta liá'a páanica méewisaa jócta limúrrracau wajíau chéni Filipos néenee lancha rícu, ne cinco éerri rícula wáiniu nanácu á'a Troas, wamáacactacoo siete éerri.

Pablo yáairriu Troas néerra

⁷ Ya néenee áabai éerri domingo rícu, wáawaca yáacau náajcha ná'a éebidenai Jesús nácuí, wáirraque'e liá'a Santa Cenaca, Pablo táaneerri liyáca náajcha ná'a éebidenai. Arrúnaaca liácoo cajójchanaami, Pablo iiwa náli Dios chuáni cáashia béewamicta táayebeeeca.

⁸ Wáawaca yáacau áabai cuarto rícu áacairra matálili piso rícula, íchabactala lámpara túculenaiu;

⁹ ya báqueerri icúlirrijui jí'ineerri Eutico wáairri liyáca ventana númacua íta'aa. Ne Pablo táaniacala déecu wérri, néenee cadájuni jíni liá'a icúlirrijuica, jáiwa limáaca bëemi, néenee licawai chéni matálili piso ítee; jáiwa nabárrueda jíni máanali.

¹⁰ Néenee Pablo yúrrucuawai liyácta liá'a icúlirrijuica, liwína jíni lishíquia jíni. Limá ee léenajinairru:

—U'icáarrudau, cáwi.

¹¹ Néenee Pablo éejoo lírracoo, lisúbirreda páani, wáaya jíni, jáiwa lisíguia litáaniaca cáashia jucámmarraca. Néenee liáwai.

¹² Néenee natée jíni liá'a icúlirrijuica, cáwi líibana néerrau, liyú sáicta wéerri nawówa.

Yáairriu chaléeni Troas néenee Mileto néerra

¹³ Wayá yáainaiu nabéechá wáau lancha rícu, chaléeni Aso néerra wáque'i wéda Pablo, le namáyu'u, jiníwata liwówaicala liácoo macáshtai.

¹⁴ Quéecha'inaa wáiniu linácui á'a Aso, liúrrucloo wáajchai wáawai Mitilene néerra.

¹⁵ Wajíau néenee, cajójchanaami wabésunau lijúntami liá'a Quío, wáiniu áabai éerri liáwinaami liájba lícu liá'a Samos. Ne batáijinaami náau áabai éerri mawí, wáiniu Mileto néerra. Liáwinaami wabárruacoo áabai chacáalee jí'ineerri Trogúlio.

¹⁶ Liméda cháa, jiníwata Pablo, jócubeecha lidécudau bájiala Asia néeni, jócú liwówai liácoo Éfeso néerra; liwówai linísacoo madéjcata Jerusalén néerra, léewactau liyáca Jerusalén néerra léerdi liá'a Pentecostés.

Pablo táaneerri ná'a silínica Éfeso néenee sána

¹⁷ Nayá'inaa chacáalee jí'ineerri Mileto rícu, Pablo wána namáida ná'a salínai yáainai iglesia Éfeso rícu litáaniaque'e náajcha.

¹⁸ Quéecha'inaa náiinuca limá'ee nalí: "Iyá yáine léenaa sáicai, chitashia nuyáu jíni quéechanacu'inaa nuínu cainabi Asia rícula.

19 Éerri jútainchu nuyá yáajcha nusírbia nuwácali nuwówa yáajchau, rúnaa nuíchaca liá'a máashii nubésunedanica, ná'a nawówaini naméda nuájcha ná'a judíobinica.

20 Ne jócai numáaca iyá nuíwaque'e irrú, liá'a sáicai'inaa irrú, nuéewida iyá chóniwenai náneewa ya nábana rícu léccchoo.

21 Ná'a judíobinirru ya ná'a jócani judíobini numá nalí éejooque'iu Diosru imáaca iwówau Jesús nácu.

22 Chóque'e nuáu Jerusalén néerra, Espíritu Santo wána nuáacoo néerra, jócai nuá léenaa tánashia yéesa nuyá néerrai.

23 Ne nuá léenaa máayabaca táshia nuíinucta chacáalee náiiwa nulí, Espíritu Santo ma nulí rúnaaminaa natéee nuyájoo cuítá manúmai rícula carrúni jináataminaa nuyá néerrajoo.

24 Ne nulí, áawita libésunacoo liáni, jiní wéni máanaliquicta nuyá. Ne nuwówaini nutée liá'a sáicai Dios chuánica, Dios caníinaa licába wayá, léjta Jesús nuwácali bánuá nuyá.

25-26 "Nuyá nuá léenaa yáawaiyi jócuminaa éejoo icába nuyá mawiá, iyá nuíwani irrú Dios chuáni wánacaalactalaca. Nuwówai numá irrú nunísa nuíwa irrú Dios chuáni, tánda linácue jóca nuá léenaa cajíconaa nuyá.

27 Jái nunísa nuíwa irrúi Dios chuáni máyu'uca. Jócai nubáya yúcha.

28 Ne rúnaa iyáca, cawíteeyu itúyau'inaa quinínama ná'a máaqueñenai nawówau; Espíritu Santo máacanica pastorbini, natúyaque'e chóniwenai iglesia rícu sána Dios shínaaca, liá'a liwénini chúnsai lírranayu.

29 Ne nuá léenaa jáicta nuáawai, náiinuminaa áabi chóniwenai, jicá'a ná'a cháawi carrúnatanica, wówainai namáardaca chóniwenai iglesia rícu sána.

30 Ne íibicha lijiámina chóniwenai iiwadedenai nanúma yúwicau quéewique'e ná'a éebidenica náaque'iu líshiirricu.

31 Yáainai cáwi tuíshiyu; édacaniteu linácu liá'a matáli camuíca, éerrinacu ya táayee, nuéewida iyá ya nuícha irrú bácainaa yáajcha.

32 "Ne chóque'e, nuéenajinai, iwína iwówa lícula Dios, caníinaa Dios cába iyá. Dios wáaleerri lidánaniu liwánau náa wadáwinacoo lichuáni nácu, liámina irru quinínama liá irru iyá lishínaa chóniwenai majíconaanica.

33 Jócai nuwówai nulíwoo nuyá, liá'a warrúwaca ya liá'a íibalashica jiní shínaa;

34 jócai cha, ne iyá yáine léenaa nuyá tráawajairri nucáajiyu nuíñu'inaa quinínama liá'a narrúnaani jinánica ya ná'a yáainai nuájcha.

35 Séewirri nuéewidani iyá nácu léquichoo cháwa wéewa watráawajaaqui jírra, wayúdaque'e ná'a carrúni jináatanica, wédacanique'u linácu liá'a wawácali Jesúsca: 'Dios túyerri liá'a yáairri lishínaa'eenau báqueerrirru.'

36 Ne liáwinaami limá'inaa léji liáni, Pablo litúyau liúrrui juátayu lisáta Dios liúcha náajchau quinínama.

37 Jáiwa'ee quinínama náichai, ya jáiwa'ee nashíquia yáacawai nashíshi'e Pablo wídaní nácu.

38 Jáiwa'ee máashii nawówai, jiníwata limáca'ee nalí jóca néejoo nacába liyá mawiá. Jáiwa'ee náau liájchai lancha néerrai.

21

Pablo yáairriu Jerusalén néerra

¹ Liáwinaami wamáaca'inaa ná'a wéenajinaica, jáiwa wáurrucoo lancha rículai machácani Cos néerra, áabai éerri liáwinaami jáiwa wáawai Rodas néerra, ne néenee jáiwa wáau báaniu Pátara néerra.

² Pátara néenee jáiwa wáiinu áabai lancha yáairriu Fenicia néerra, jáiwa wáurrucoo lirrúculai.

³ Wabésuna'inau wáacoo wacába liwówai jí'ineerri Chipre, wamáaca'inaami béema waná apáulicue sáica, wabésunau machácani Siria néerra. Liá'a lanchaca, arrúnaaca limáaca shínaashi liájba lícu Tiroca, jáiwa warrúniu néeni.

⁴ Jáiwa wáiinu néeni áabibi máaqueñai nawówau Dios nácu, jáiwa wamáacau náajchai siete éerri. Espíritu Santo má'ee nalí, jócubeecha Pablo yáau Jerusalén néerra.

⁵ Jái'inaa libésunawai siete éerri, jáiwa wajíawai. Quinínama náiinu ya néenibi yáajchau léccchoo, jáiwa náau wáajchai bináawala chacáalee yúcha, chaléeni cáina ítala, jáiwa watúyawai wasátacoo Dios yúcha.

⁶ Jáiwa wáiiwa wanáwau nalí ya wáurrucoo lancha rículai wáawai néeni, nayá éejoo nábana néerra.

⁷ Jáiwa wanísá washínaa iníjbaawai manuá yáacu yáaineu Tiro néenee, Tolemaida néerra, watáaniactala'inaa náajcha ná'a wéenajinaica, jáiwa wamáacau náajcha áabai éerri.

⁸ Áabai éerri liáwinaami, jáiwa wajíawai wáiinu Cesarea néerra. Jáiwa wáawai Felipe íibana néerra, liá'a éewiderri Dios chuáni, liyáwa'ee néenaa ná'a siete cayúdacanica apóstolubini, wamáacau liájchai.

⁹ Liá'a Felipeca wáalierry cuattro miyácanai máanirri, fíwadedenai Dios chuáni.

¹⁰ Íchaba éerri'inaa wayáca néeni, jáiwa báqueerri ínu chésaini Judea íiwadedeerrri Dios chuáni jí'ineerri Agabo.

¹¹ Línu'inaa wáiibirrai, jáiwa liwína wálibeshi Pablo shínaa, jáiwa libáji lináu ya jicáaji ya líiba chámajanaa, limá'ee:

—Espíritu Santo ma Jerusalén néeni, ná'a judíobinica nabájidaminaa chá'a léquichoo liwácali liéni wálibeshica, ya néejuedaminaajoo nacáaji rícuni ná'a chóniwenai báawatanica.

¹² Wéemi'inaa léji liéni, wayá ya ná'a Cesarea néenee sánaca, jáiwa wamá Pablorrui jócubeecha líáu Jerusalén néerra.

¹³ Ne Pablo éeba'ee nachuáni:

—¿Tánda íicha iwánaque'e máashii nuwówa? Nuyá yáairri sáica, jócaita bácai nabáji nuyá, nuyá yáairri sáica máanalique'e nuyá Jerusalén néerra Jesús Nuwácali nácu.

¹⁴ Jóca'inaa wéenaa wáayabeda liyái, wamáaca liyái, wamá'ee:

—Máta Dios méda liájcha léjta liwówau.

¹⁵ Ne liáwinaami liáni, jáiwa wáchundadaniwai wáque'inu Jerusalén néerra.

¹⁶ Jáiwa náau wáajcha ná'a wéenajinaica Cesarea néenee sánaca, jáiwa natée wayái líibana néerra liá'a báqueerri washíalicuerri Chipre sái, jí'ineerri Mnasón, máaquerri'e liwówau báinacu wérri, yáirri'inaa walí cuíta wamáctala'inaa.

Pablo yáairriu licába Santiago

¹⁷ Wáiinu'inaa Jerusalén néerra, ná'a wéenajinaica narríshibia wayá sáictacta nawówá yáajchau.

¹⁸ Cajójchanaami Pablo yáau wáajcha licába Santiago, néerra nayá léquichoo quinínama ná'a salínaica.

¹⁹ Pablo tá'ee nali, jáwa líiwa nali quinínama liá'a Dios médani lirrícueji náajcha, ná'a jocani judíobini.

²⁰ Néemi'inaa jíni, jáwi'a'ee ná'a sáicai Diosrui. Namá'ee Pablorru:

—Wée, nuéenajirri, náibi ná'a judíobinica íchaba máaqueñai nawówau, quinínama nayá yáaineu namáca rúnaa wamédaque'e Moisés shínaa ley.

²¹ Náiiwani nali, jiyá éewidenai quinínama ná'a judíobinica ná'a yéenai déecuche áabai cáinabi ítee, jócubeecha naméda Moisés wánacaala, limá'ee nali jócubeecha iméda iwíchua nachípi íimanaa dácu, jócubeecha nasíguia liá'a wawíteeca.

²² ¿Tána jimá linácucha jiliéni? Ne chóniwenai yáine léenaa jinácu jinucala inaa.

²³ Cájbamiminaa jímédaque'e sáicai chá'a: Áani wáiibi, cuatro washiálicuenai rúnaa namédaca liá'a namáni nácula íinuerri'inaaca.

²⁴ Jítée jíajcha wáni, jíchúni jíwíteu náajcha, jípáida nashínaa arrúnai páida nali, quéewique'e néewa nabíchu nawíta báinau. Cháwa jáni quinínama nacábaque'inini jocai yáawaiyini liá'a namáni jinácula, jocai báawacha jiyá éewiderri liá'a ley Moisés máacanica.

²⁵ Ná'a wéenajinai jocani judíobini, máaqueñai nawówau, wayájani nísia watánacai liá'a waméda'inaaca: jócubeecha íya ínaashi náani lirrú liá'a jóca Dios, ya írrai léquichoo jocai wéewa wáayaca, ya liá'a ínaashica cuéshinai sácumenaicoo, cawique'e nacába náuchau naméda máashii náinaayu.

Nawína Pablo templo rícu natéeni cuíta manúmai rícula

²⁶ Néenee Pablo téé nayái cuatro washiálicuenaina, cajójchanaami, jáwi'a'ee lichúni libádeda liwówawau náajchai; jáwi liwárroo templo rículai líiwaque'e nali linácu liá'a chacálitashia éerdi néewa naméda liá'a namáni nácula, liwówai limáca, chacálishi éerri néewa bácainaa natée nashínaa náni'inaa Diosru.

²⁷ Jái'inaa nawówai nanísia nayáca siete éerrica, áabi judíobini cáinabi jíineerri Asia néenee sána, nacába'ee Pablo templo rícu, jáwi'a'ee nacáarralia chóniwenai. Jáiwa'ee náau Pablo júnta,

²⁸ mайдаденай náacoo: “¡Israelítabini, iyúda wayá! Liéni washiálicuerrica jínanerri quinínama éerri rícu, leewida chóniwenai máashii lijúnta liá'a wíteeshi washínaa chacáaleerru, táanierri máashii linácula liá'a ley Moisés shínaa, ya linácula liáni temploca. Áawita mawí, jáwi'a'ee liwárrueda áabi griégobini, jóca cawáunta liéni templo santoca.”

²⁹ Namá'ee liáni, jiníwata nanísaca'ee nacábate liájcha liá'a Trófimo Éfeso néenee sái, nayá máinai nalíwoo jáica'ee Pablo téé liyái templo rícula.

³⁰ Quinínama chóniwenai chacáalee ísanaca íiwrirri wówa, cánaqueneu Pablo néerra. Nawína'ee Pablo'ee, jáwi'a'ee nárda bináawala templo yúcha, jáwi'a'ee nabáya madéjcanaa templo númai.

31 Atéwai náiinuaca, liá'a nawácalica batallón romanoca, léemi'inaa'ee líiwanaa náiwa lirrú jíni quinínama chóniwenai Jerusalén ísanaca fiwirrini wówa.

32 Liá'a wánacaleerri liáawaqueda'ee lishínaa soldádobini ya ná'a áabica licánaca'ee náau chaléeni chóniwenai yáctalaca. Nacába'inaa'ee liá'a wánacaleerri ya ná'a soldádoca, jóca'ee nabáseda Pablo mawiá.

33 Néenee'e liá'a wánacaleerrica lirrúniu nali, liwína preso Pabloi, liwána nabájí Pablo chámái cadénayu. Néenee lisáta léemiu chóniwenai táchana washíalicuerriqui jíni ya táchana limédai.

34 Ne áabi namáidada matuínaami náibeji wáacoo, tándawa linácueji, liá'a wánacaleerrica jócai léewa liá léenaa jíni, bájialacala namáidada matuínaami; tándawa liwána natéequi jíni nayáctalaca.

35 Náiinu'inaa ásacaleera númami soldado íibana rícu, jáiwa'ee nanácuda jíni nawárruedaqui'inini, chóniwenai yúcha;

36 jiníwata quinínama máidadenai náacoo líshiiirricu "¡máanali jiyá!"

Pablo táchanierrri liwícaubaliu chóniwenai náneewa

37 Jái'inaa natée chaléeni náawacactalacoo soldado íibana néerra, Pablo sáta léemiu liá'a wánacaleerri soldado:

—¿Nuéewa nutáania yáajcha íchaitaa rími?

Liá'a wánacaleerrica léeba'ee:

—¿Jéewa jitáania griégoyu?

38 ¿Jócaita jiyá liá'a egipcio méderri máashii báinacumi jijiá'inaamiu áabai cáinabi ítala wáunamactalaca cuatro mil washíalicuenai máashiini wérri yáajcha?

39 Pablo má'ee nali:

—Nuyá judío, nuyá Tarso shínaa Cilicia sói, jáiirriu áabai chacáalee máanui wérri; ne nusáta jiúcha saícai jída nutáania chóniwenairru.

40 Liá'a wánacaleerrica jáiwa línda litáaniacai, Pablo bárrua'eewau á'a ásacaleera númami yáctaca licáajiyu liwána manúma ná'a chóniwenaina. Manúmata'inaa nayácai, jáiwa'ee litáania chuánshi hebreoyui, limá'ee:

22

1 "Nuéenajinai ya nusáljinanaanai, éemi liéni nuíwani'inaa irrú nuwícaubaliu, jócaita yáawaiyi liá'a éeminica."

2 Néemi'inaa litáania chuánshi hebreoyu, jáiwa'ee mawí néemi lirrúi. Pablo Mamáarraca'ee litáaniaca:

3 "Nuyá judío. Nuyá jáiirriu Tarso shínaa Cilicia, ne nuyá dáwinerriu Jerusalén rícu. Nuyá éewiderriu liájcha liá'a Gamaliel, nuyá áabenai wítee náajcha ná'a wawérrinaimica. Ne nuyá séewirri wówai nushírrueda Diosru quinínama nuwówa yáajchau, chaléjta imédanica chóque'e éerri.

4 Nuyáte quéecha nucánacaida wérri ná'a chóniwenai wínenai liáni wáalii iníjbaaca, nuwína nayá nuwárruedaque'ini cuíta manúmai rícula, ya washíalicuenai ya fína léccchoo.

5 Liá'a nawácali sacerdótebinica ya ná'a salínaica yáine léenaa linácu liáni bésuneerricoo. Nayá táchanai nulí cáshta nuéewaque'e nuwína ná'a wéenajinai judío yéenai Damasco rícu, néerrate nuáu numúrru nayái ná'a éebidenaica Jesús nácu, nuíndaque'e nayá áani Jerusalén rícu cacástigaaque'e nayá.

Pablo íwerri chítashia Jesús lináawidau liyá jíni

6 “Nuá’inau nuáacoo iníjbaa lícu urrúni’inaa nuyá Damascorru, újnila wíyaicumi, nucába áabai cámarrashi quéneerri áacají nuyáctaca ya nutéejí,

7 jáiwa nucáu cainabi rículai. Nuéemi áabai chuánshi mérri nulí: ‘Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaquedá nuyá?’

8 Nusátai nuéemiu liyá: ‘¿Tána jiyái, nuwácali?’ Liá’ a táaneerri liyá nulí limá nulí: ‘Nuyáwa Jesús Nazaret sái, nuyáwa lia’ a jicánaquedanica.’

9 Náa’ a chóniwenai yáainecoo nuájcha, nacába’ee áabai cámarrashi quéneerri, Jáiwa’ee nacáarrudawai, ne jócai néemi liá’ a chuánshi táaneerri liyáca.

10 Nusátai nuéemiu: ‘¿Tána nuéewa numédacai nuwácali Jesús? Nuwácali Jesús ma nulí: Jibárroo jiá namówai iníjbaa yáairricoo Damasco néerra. Néerraminaajoo náiiwau jirrújoo liá’ a jímédani’inaaca.

11 Liá’ a cámarrashi máaqueerri nuyá matuí, náa’ a nujúnicaica natée nucáaji nácu Damasco néerra.

12 ‘Néerra báqueerri washíalicuerri jí’ineerri Ananías, saícaí wérri washíalicuerrica máaqueerri liwówau Moisés shínaa ley máyu’uca; quinínama náa’ a judíobinica yáainai Damasco rícu, natáania’ee linácu saícaí wérri washíalicuerrica.

13 Ananías ínu licába nuyá, lílinu’inaa limá nulí: ‘Nuéenajirri Saulo, jirríshibia wáalii jituí.’ Liyáalimi nucábai jucámarranaa, nuéewa nucába Ananías.

14 Néenee Ananías ma nulí: ‘Wawérrinaibimi shínaa Dios, liwína jiyá jicúnusiaque’inini léjta liwówau’u, jicábaque’e liá’ a Jesús machácani wérri, jéemique’e jiwíbayu limáni linúmayu chúnscí Jesúsca.

15 Jiyá yáairri’inau jíiwa lichuáni quinínamai chóniwenairru, jíiwaminaa nalíjoni liá’ a jicábanica ya liá’ a jéeminica.

16 Ne chóque’e, ujinénda mawiá. Jibárroo, jibautéisau, jimánu lícu Wawácali jí’inaa quéewique’e libádeda jijíconaa.

Pablo íwa chítashia liáyu’u nalí náa’ a jócani judíobini

17 “Nuéejoo’inau Jerusalén néerra, jáiwa nuáu templo néerra nu’óraca, nucábani nutuírricu.

18 Nucába Jesús, limá nulí: ‘Madéjcalicunaa, jijiáu Jerusalén rícu, jiníwata jóca néebida jirrújoni liá’ a jíiwani nunácu’.

19 Numá lirrú: ‘Nuwácali, nayá yáine léenaa, nuyá yáairriu quinínama sinagoga ya nutée cuíta manúmai rícula náa’ a máaqueenai nawówau, nabásedaque’e nayá.

20 Quéechá’inaa náiihua jishínaa cashírruedacai jirrú Esteban, liyá táanierrimi saíca jinácu, nuyáwa yéerri náajcha néeni, nuyá áabenai wówa náiiuuaque’e Esteban, néenee nutúya náabala náa’ a ínuenaicani.’

21 Ne nuwácali Jesús ma nulí: ‘Jiáu iníjbaa rícula, nubánuaminaa jiyájoo bájirra cainabi ítala déecuchala nalí náa’ a jócani judíobini.’”

Pablo yáirri cáaji rícu liá’ a wánacaleerri

22 Atanúma ája’arrá léemi lirrú jíni; né'e jáiwa namáidada cadánani: “¡Liéni washíalicuerrica jócai sáicanata cágica! ¡Jimárdani lítacha liáni cainabica!”

23 Ya léjta mamáarraca namáidadaca, nacúsuda'ee náabalau, nawína'ee pucúpucubee náuca'ee áacairrani.

24 Liá'a wánacaleerrica liwána'ee nawárrueda Pablo soldado íibana rícula, liwána'ee nabásedacani, líiwaque'e nalí ne tándashia chóniwenai máidadai linácuchai.

25 Jái'inaa'ee nabájida nayáqui jíni nabásaidaque'inini, Pablo sáta'ee léemiu liá'a wánacaleerrica liá'a yéerri náajcha néeni:

—¿Jwáaliaminaa liá'a wánacaalashi, libásedaque'e liá'a báqueerri washíalicuerri chái cábacanaa léjta náa'a romanobinica, ya mawí jóca isátadani éemiu yáawacta cajíconajani?

26 Léemi'inaa liá'a wánacaleerrica, jáiwa'ee liáwai líiwa lirrú liá'a wánacaleerri liúcha mawí, limá'ee:

—¿Tána'inaa jimédai? Liáni washíalicuerri chái jicá'a náa'a chóniwenai Roma shínaa cáinabi ítesanaca.

27 Néenee liá'a wánacaleerrica lirrúniu Pablorru, lisáta léemiu liyá:

—¿Jiyá yáawai Roma shínaa cáinabi ítesai?

Pablo éeba'ee:

—Jajá.

28 Liá'a wánacaleerrica limá'ee:

—Nuyá cawéni wérri jiácoo nulí warrúwayu quéewique'e éewa mano sói nuyá.

Ya Pablo éeba'ee lichuáni:

—Nuyá jiáirriu chái cábacanaa léjta náa'a chóniwenai cáinabi Roma ítesana.

29 Ne linácue, náa'a wówenaica nabáseda Pablo, jáiwa náawai; liá'a wánacaleerrica, liá'inaa léenaa linácu romano néenee sáicalani, jáiwa'ee cáarru liyái liwánaca nabájida Pablo.

Pablo yáairri nanáneewa náa'a wánacaleenai judíobinica

30 Cajójchanaami, liá'a chúnsai wánacaalaca, wówairri liá léenaa sáica tándashia náa'a judíobini náa Pablo jíconaa, jáiwa liwáseda liúcha cadena licáaji náucuchai, jáiwa'ee liwána náawacacoo náa'a wánacaleenaica sacerdótebini, ya quinínama néenaa wánacaleenaica jí'ineenai Júnta Suprema. Jáiwa najéda Pablo limáaca nanáneewa jíni.

23

1 Pablo cába nalí náa'a wánacaleenaica limá'ee nalí:

—Nuéenajinai, nuyá yáairri sáica machúnica nuwítee chóque'e Dios náneewa.

2 Néenee liá'a Ananíasca, nawácali sacerdótebinica, libánua'ee náa'a yéenai urruní Pablorru nabásaque'e linúma.

3 Ne Pablo éeba'ee lirrú:

—¡Dios básaírri'inaa jiyájoo, chámáini wítee! Jiyá wáairricoo árra, jiáque'e nujíconaa léjta limáyu liá'a ley, ¿tánda jiwána nabáseda nuyá, jócai ley bánuá imédaca?

4 Náa'a yéenai néeni namá lirrú:

—¿Chá'a máashii jinúma lirrú, liá'a sacerdote wácali Dios shínaaca?

5 Pablo má'ee nalí:

—Nuéenajinai, nuyá jócai yáa léenaa liyáshia wánacaleerri sacerdótebini; ne limá liá'a Dios chuánica limá: 'umáashii jinúma linácucha liá'a wánacaleerri jishínaa chacáalee'.

6 Ne, liá'a'inaa léenaa náa'a áabi néenaa náa'a wánacaleenaica náa'a saduceobinica, áabi mawí néenaa náa'a fariséobinica, Pablo má'ee máanui chuánshiyu:

—Nuéenajinai, nuyá fariseo, wéenajinai fariséobini shínaa; iyá mûrruenai nujíconaa méducta máashii nuéebida linácu liá'a nacáwiactacoo náa'a máanaliniimica.

7 Néenee Pablo má'inaami léjí liéni, náa'a fariseo ya saduceo nachánau najútacoo nalíwaacoo, jáiwa nashírrida náucha wáacuwai.

8 Jiníwata náa'a saduceo máinai jócala máanalini éejoo nacáwiacoo, jinícalá'ee ángelbini ya wówanaashi; ne náa'a fariséobinica éebidenai quinínama liáni.

9 Quinínama namáidadadaca; ya áabi quéewidacani ley shínaabinica, néenaa náa'a fariséobinica, nabárruau namá'ee:

—Liáni washílicuerrica jiní médani máashiica, cájbami báqueerri wówanaashimi jócta báqueerri ángel táania lirrú.

10 Ne nacáarraliacalau mamáarraca, liá'a wánacaleerrica cáarru liyá, carrúnataca nasúberreda Pablo, jáiwa libánua namáida lishínaa soldado quéewique'e lijéda néeneeni ya liwárrueda soldado iibana rículani.

11 Áabai táayebée rícula, liá'a Wawácali líyadau Pablorru limá'ee: "Cadánani, Pablo, léjta jítáaniau'u nunácu áani Jerusalén rícu, chacábacanaa arrúnaa jítáania Romala."

Nabáulidacta chítashia néewau'u náiinua Pablo

12 Áabai éerri ricúla, áabi judíobini nachánau áabenaa nawítee quéewique'e náiinua Pablo, jáiwa najúrau máashii máashiinaa wérri jócu náaya, jiní náiirracá shiátai cáashia náiinuacani.

13 Namánabaca cuarenta washílicuenai náa'a máaqueñaicoo naméda chíái jiliéni.

14 Jáiwa náau nayáctala náa'a nawácanai náa'a sacerdótebinica ya náa'a salínai judíobinica, namá'ee nalí:

—Wayá júrenai máashiinaa jócubeecha wáaya nácula wáiinua Pablo.

15 Chóca já'a, iyá ya náa'a áabi ijúninai, isátau liúcha liá'a wánacaleerrica soldado, quéewique'e náinda cajójchaní ináneewa, iwówai yútaa yáque'e léenaa linácu arrájuata; ya wayáminaajoo nénda wayácojoni quéewique'e wáiinuacani jóctanaa linísau irrú.

16 Ne Pablo éenajetoo cíulee, jáiwa liá léenaa linácu jiliáni, jáiwa liáu soldado iibana néerrai líiwa Pablorru.

17 Jáiwa Pablo máida báqueerri néenaa wánacaleenaica, limá'a ee lirrú:

—Jítée liéni samálitaca lirrú liá'a wánacaleerri soldado, jiníwata wáalierri chuánshi líiwani'inaa lirrú.

18 Liá'a wánacaleerri litée samálitamica lirrú liá'a wánacaleerri soldado, limá'ee lirrú:

—Liá'a preso Pabloca limáida nulí quéewique'e nuínda jírrú liáni samálitaca wáalierri áabai chuánshi jírrú.

19 Liá'a wánacaleerri soldado liwína samálita licááji nácu litée báawachalani lisáta léemiu wáni:

—¿Tána jiwówai jíiwa nulí?

20 Samálita má'ee lirrú:

—Ná'a judíobinica áabenaani wówa quéewique'e nasáta jiúcha cajójcha jitéeque'e Pablo nalí ná'a wánacaleenai nanácu, nawówai yútaaque'e náa léenaa linácu mawí.

21 Ne jócu jéebida nalí jóni, jiníwata mawí cuarenta washiálicuenai néndenai nayá liájaba cabáyainta, jiníwata júrenai máashiinaa jócu náaya, jiní náiirracá shiátai cáashia náiinua'ee Pablo; chóca já'a néndenai nayá jichuáni tánashia jimá nalí.

22 Néenee liá'a wánacaleerrica soldado, libánua samálitami limá lirrú jócu béecha líiwadeda liá'a líiwani lirrú.

Nabánua Pablo lirrú liá'a Félix wánacaleerrica

23 Liá'a wánacaleerri soldado limáida chámata wánacaleenai liájabata, libánua nachúndadanica doscientos soldado náiibayu sána, ya setenta éema íta'aa, ya doscientos cuélaleyu sána, quéewique'e náacoo liá'a chacáalee jí'ineerri Cesarea las nueve táayebeeca.

24 Ya mawí liwána nachúni éema Pablo yáni'inau íta'aa ya liwána natée sáicani cáwi lirrú liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Félix.

25 Náajcha libánua áabai cáahsta máirri liliácoo:

26 "Nuyá Claudio Lisiás, nutána jírrú nuédacanica jinácu jiyá chóniwerri cawénica Félix cawánacaalacai: Nutáa jírrú:

27 Ná'a judíobinica nawína preso liáni washiálicuerrica quéewiquinicta náiinuacani, ne quéechá'inaami nuá léenaami chái cábacanaa léjta ná'a chóniwenai cáinabi Roma ítesana, jáiwa nuáu nushínaa soldado yáajchawai, jáiwa nuéda náucha jíni.

28 Ne nuwówaicala nuá léenaani tánashia nácueji náa lijíconaa, jáiwa nutée liyái nanáneewa ná'a judíobini wácanai.

29 Cha nuá léenaa náani nayá jíconaa linácueji liá'a ley nashínaaca; ne jócai cajíconaa náiinua'inaacani, jiní sáicanata liyá cuítá manúmai rícula.

30 Ne nuáca léenaa ná'a judíobini nawówai náiinaucani, liárra nubánua jírrú; ne nusáta náucha ná'a yáinai lijíconaa, quéewique'e namá jináneewa liá'a arrúnai'inaa namáni'inaaca".

31 Ná'a soldado, léjta nawácali bánuá nayá, nawína Pablomi, jáiwa natée táayee jíni áabai chacáalee jí'ineerri Antípatris rícula.

32 Áabai éerri rícula ná'a soldado yáainemicoo náiibayu néejoo nárrui licúla báanui, ne ná'a éema ítasanaca náau Pablo yáajcha.

33 Ne náiinu'inaami Cesareala, jáiwa néejueda lirrú cáashta lirrú liá'a wánacaleerri néeni ya néejueda lirrú lécchoo Pablomi.

34 Liáwinaami liliá cáashtaca liá'a wánacaleerri néeni, lisáta léemiu Pablo chíashia sói jiníni; ne liá'inaami léenaa Cílicia sáicani,

35 limá'ee Pabloru:

—Nuéemiminaajoo jichuáni cáashia náiinu ná'a yáinai jíconaa. Néenee liwánacaala nácu liwána natúya lirrícuni liá'a Herodes íibana wérri rícu, jócubeecha limániu.

24

Pablo táchierri liwícaubaliu Félix náneewa

1 Cinco éerri liáwinaami, Ananías sacerdótebini wácalica, líinu Cesareala áabi salínai yáajcha ya báqueerri catáaniacai sáica, quéewique'e liá'

Pablo jíconaa, jí'ineerri Tértulo. Náii nu náyadacoo Félix cawánacaalacai náneewa, quéewique'e náa Pablo jíconaa.

² Quéecha'inaami náinda Pablo, Tértulo chánau liá lijíconaa, limá Félixru:

—Sáicai wérri jiwithee, jiyá wánacaleerrica, wayá sáicta wawówa, ya jiwithee rícujeji Jiméda sáicai wérri washínaa cáinabirru.

³ Liáni warríhibiani wawówa yáajchau séewirrinan ya quinínama wayáctaca, jiyá cawítée Félixca, sáicai wérri wáa jírrú.

⁴ Ne quéewique'e jócu nuéda jiúcha bájiala éerri, nusáta jiúcha nuwówa yáajchau jéemique'e walí íchaitaa.

⁵ Wáiinu linácu liáni washiállicuerri carrúnataica, quinínama cáinabi íta'aa jínameerriu léewida liwána máashii nacába yáacacoo náa'a judíobinica, léewa'ee nawítia náa'a éewiderri áabai wíteeshi jí'ineenai nazarenos.

⁶⁻⁷ Ya jiní wéni licába lirrúwoo liá'a Dios fíbanaca, tándawa linácueji wawína natée cuíta manúmai rícula jíni. Ne wawówaini wáa léenaa quinínama liá'a limédanica, quéewique'e wacástigaacani léjta washínaa ley; ne liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Lisiás, jáiwa leeda wáucha danáanshiyu jíni; ne limá'ee náa'a yáine nayá lijíconaa arrúnaa náacoo náyadacoo jiyáctala.

⁸ Jiyá éewa jisáta jéemiu jáni, tánashia nácue yáawaa wáa lijíconaa.

⁹ Náa'a judíobinica yáaine néeni chacábacanaa namá léccchoo.

¹⁰ Liá'a Félix wánacaleerrica limá'ee licáajiyu Pablorrú litáaniaque'e, jáiwa'ee Pablo má'ee:

—Sáicta nuwówa nutáania nuwícaubaliu irrú, nuácalo léenaa jiyá yáirri léenaa jéemica sáicactani o máashiiquictani; jiyá wánacaleerri líta'aa liáni cáinabica báinacu wérri.

¹¹ Léjta jiyá jájiu éewerri jisátada jéemiu, walícanama doce éerri néenee nuínu Jerusalén néeni, quéewique'e nuá sáicai Diosru.

¹² Jiní náinucta nunácu nucáita yáacacoo áabi yáajcha, jiní nucáarraliaca numácoo chóniwenai Dios fíbana rícura, jiní sinagoga rícura, jiní báawachala chacáalee yúcha.

¹³ Náani chóniwenai jócani éewa náyada yáawaaca cajíconaa nuyá.

¹⁴ Ne ta liyá nuíwani nusírbia Diosru léjta nuwérrinaibimi, áabenaal lijajcha liá'a wáalii iníjbaaca liá'a namáni linácula jáicala nuéewidacala jocai yáawai, jiníwata nuéebidacala liá'a ley tánerricoo cáahsta ley íta'aa, léjta namáyu'u náa'a éewidenai Dios chuáni báinacu.

¹⁵ Ya nuwáalia, chaléjta nayá, nuéebida Dios nácu nacáwia'inaacalau náa'a máanalínimica, léjta náa'a sáicanica ya náa'a máashiinica.

¹⁶ Tándawa linácueji séewirrinan nuéneda nuyá masácula nuwítee Dios náneewa ya washiállicuenai náneewa.

¹⁷ "Liáwinaami nujínanicoo íchaba camuí matuínaami cáinabi íta'aa, nuéejoo nushínaa cáinabi ítala, quéewique'e nuá warrúwa nalí náa'a Carrúni jináatanica ya nuá ofrendaca.

¹⁸⁻¹⁹ Numédacta nuyá liáni, liáwinaami nuchúni nubádeda nuyá léjta wawítee médu'u séewirrin, áawita áulaba chóniwenai yáajcha, jiní wíta caitadedeerri nuyá, quéecha'inaami áabi judíobini chésanani Asia náii nu nácu templo rícu. Nayáwa éewenai náii náyadacoo náaque'e nujíconaa, yáawacta nawáalia nunácula jíconaashi.

20 Ne jócta, náani yáaine áani namáque'e yáawacta náiinu nujíconaa quéecha'inaami nuyá nanáneewa ná'a wánacaleenai judío.

21 Ne jócuminaa nuyá'inaami náiibi numá cadánani chuánshiyu: 'Wáalee yáa iyá nujíconaa nuéebidacala nacáwia'inaacoo ná'a máanaliminimica.'

22 Félix éemi'inaami liéni, liáca léenaa linácu liá'a wáalii iníjbaaca, limáaca léji liéni léeojo'inaacoo litáania linácu báaniu, limá'ee nalí:

—Jáicta líinu léju liá'a Lisiás wánacaleerri soldado, líiwaminaa nulí sáica léju liá'a ichuánica.

23 Félix bánuua liá'a wánacaleerri liájbata quéewique'e nawáalia cuíta manúmai rícula Pablo újnibi, ne quéewique'e línda máayaba nacábacani ná'a lijúninaica nashírruedaque'e lirrú.

24 Liáwinaami áabata éerri rícula léejoo báaniu néerra liá'a Félixca, ruájcha ruá'a líinu Drusila, judóbini éenaa. Félix bánuua namáida Pablo, léemiu Pablo chuáni linácue sái liá'a léebidau'u Jesucristo nácu.

25 Ne Pablo táania'inaami linácu liá'a cágwicaishi machácanica, ya wéewau'inaa wawánacaalacoo wayá jájiu, ya carrúnatabee iñuerri'inaaca, Félix cáarrudau léemicani, limá'ee lirrú:

—Cái jiá namówai. Nuéejoominau numáida jiyájoo jáicta nuwáalia éerrijoo.

26 Ne limédacalau, Félix néndacta Pablo yáa lirrú warrúwa, quéewiquinicta liwásedacani; tándawa íchabachu limáida áji éerri náani litáaniaque'e liájcha.

27 Cháji'i chámái camuí bésunacuwai; néenee jócu Félix wánacaala mawiá, ne liárrumirra báqueerri wárroo jí'ineerri Porcio Festo. Ne Félix wówaica sáica limáacacoo judóbini yáajcha, limáaca preso Pablo.

25

Pablo lináneewa liá'a Festoca

1 Festo ínu quéewique'e liwína yáarruishi liwánacaalacta'inaaca, matáli éerri yáawinaami lijíáu Cesarea néenee Jerusalén néerra.

2 Néerra sacerdótebini wácanica ya ná'a judóbini cawénini mawi náiiwa lirrú Pablo jíconaa nácue sái.

3 Nasáta liúcha cáiwinaa, quéewiquinicta libánua Pablo Jerusalénra. Nawówa licuéjiu quéewiquinicta náiinua iníjbaa licué jíni.

4 Ne Festo éeba'ee nachuáni Pabloca yáairri cuíta manúmai rícula Cesarea néerra, ne liyá jájiu éejuerri'inau áulaba éerri ricúla.

5 Limá nalí:

—Tándawa, ná'a iwácanica, éewenai náacoo nuájcha Cesareala, ne liárra washiálicuerrica yáawacta ái limédau lijíconau, já'a néeniminaa éewa yáa lijíconaa.

6 Festo máacau Jerusalén néerra újni ocho o diez éerri mawi, néenee léejoo Cesareala. Áabai éerri ricúla liwáau liárrubai íta'aa liwánacaalacta'inaaca, jáiwa liwána náinda lirrú Pablo.

7 Quéecha'inaami Pablo wárruacoo, ná'a judóbini iñuenai Jerusalén néenee narrúuni nawárruacoo, náa lijíconaa cáiwinaa, áawita jócu néewa náa léenaa yáawayitani.

8 Pablo, liyája, táania liwícaubaliu:

—Nuyá jócai méda nujíconau, jiní linácula liá'a ley judíobini shínaaca, jiní templo nácula léchchoo, jiní linácula liá'a wánacaleerri Roma.

⁹ Ne Festo wówaica sáica limácacoo judíobini yáajcha, lisáta léemiu Pablo:

—¿Jiwówai jiácoo Jerusalénra quéewique'e néerra nucába tánashia jijíconaa?

¹⁰ Pablo éeba'ee:

—Nuyá yáairri lináneewa liá'a wánacaleerri Roma, néeniwa néewa náa nujíconaa. Léjta jéewau'u jiá léenaani, jiní máashii numédani nanácula náa'a judíobinica.

¹¹ Ne yáawacta ái nujíconaa cáwiica já'a sáicanatai náiinua nuyá nácueji, jócu cáarru máanali nuyá; ne jinícta yáawaiyii liá'a náayu'u nujíconaa, jiní yáirri léejueda nuyá nalí. Nusáta quéewique'e liyá yáa nujíconaa léja liá'a wánacaleerri quinínama cáinabi Roma shínaaca.

¹² Néenee Festo sáta léemiu náa'a yáainai'inaa liwítee, néenee limá'ee:

—Ne jáicala jisáta liáque'e jíconaa liá'a wánacaleerri quinínama cáinabi Roma shínaaa, néerraminaa jiáu lirrújoo.

Pablo lináneewa liá'a rey jí'ineerri Agripa

¹³ Liáwinaami áabi éerri bésunau, liá'a rey Agripa ya Berenice náau Cesareala nacába Festo néerra.

¹⁴ Ne nayácalá néerra íchaba éerri, Festo líiwa linácu liá'a reyca, lináuce saí liá'a Pablocá. Limá'ee lirrú:

—Ái báqueerri washíálicuerri ája áani Félix máacanitee cuítamáncu rícula.

¹⁵ Quéechá'inaamite numáacoo Jerusalénra, náa'a sacerdótebini wácanáica ya náa'a salínai judíobinica, náyada nulí áabai jíconaashi linácula, nasáta núcha quéewique'e náiinuacani.

¹⁶ Nuyá nuéeba nachuáni náa'a wánacaleenai Roma rícu, jócani ísadau náiinua chájí'i cáashia najéda nanániu áani náa'a yáine lijíconaa, quéewique'e leéwa litáania liwícaubaliu.

¹⁷ Tándawa, náiinu'inaami áani, jócu núcha éerri, jáiwa cajójchanaami nuwáau nuárrubai íta'au nuwánacaalacta'inaaca, jáiwa nuwána náinda léjli liá'a washíálicuerrica.

¹⁸ Ne ná'a íinuenai náa lijíconaa, jócu natáania máashii wérri linácula, léjta jíconaashi máanui léjta numáyu'u nulíwau.

¹⁹ Liyárrimi namáni linácucha liá'a léjta nawítee éebidau, ne ya báqueerri cáwanai jí'ineerri Jesús máanalimi, ne Pablo mairíri cáwicalani.

²⁰ Ne jócala nuá léenaa numéda linácueji liéni, nusáta nuéemu Pablo liwówaicta liácoo Jerusalénra quéewique'e náiiwa lijíconaa méenaami.

²¹ Ne liyá sáteerri quéewique'e liyá yáa lijíconaa liyá máanui wánacaaalaca, tándawa linácue nuwána nawáalia preso cáashia nuéewa nubánuia lirrúni.

²² Néenee Agripa ma lirrú liá'a Festoca:

—Nuyá wówerricta nuéemi lichuáni liérra washíálicuerri léchchoo.

Néenee Festo éeba'ee lichuáni:

—Cajójchaminaa jéemi lichuáníjoo.

²³ Áabai éerri ricúla, Agripa ya Berenice íinu nawárroo cacábacanani wérri líibana ricúla liá'a wánacaleerrica, náajcha náa'a soldado

wácanica ya ná'a wánacaleenai chacálee rícu. Festo bánuá natéequ'e lirrú Pablo,

24 Festo limá'ee:

—Rey Agripa ya iyá wánacaleenai yáawaquenai wáajcha áani: liérra iwáalia árra washiállicuerrica. Quinínama judíobini yáa nulí lijíconaa, léjta Jerusalén néenee, ya chacábacanáa áani Cesarea rícu, jócu iyabu imáidada nulí quéewique'e máanalicani.

25 Ne nulí jiní méducta lijíconau cáiwii quéewique'e máanalicani. Ne liyá jájiu, sáta núchá quéewique'e liyá yáa lijíconaa liá'a mánui liyá wánacaleerrica, jái nuwówai nubánua lirrú jiní Romala.

26 Ne jinícalá nuá léenaa yáawaiyii nutána jirrú lijíconaa nácue sái, liyá mánui wánacaleerrica linácue sái, nuínda ináneewani, ya jináneewa jiyá, rey Agrípaca, jáicta quéewique'e jisátada éemi wáni nuwáalia chuánshi nutánani'inaa lirrú, liá'a mánui wánacaleerri quinínama Roma.

27 Ne nucába jócu sáicta nubánua lirrú preso, jocai náiiwa tánashia lijíconaa.

26

Pablo íuwa tánashia nácueji náa lijíconaa rey Agríparru

1 Néenee Agripa ma Pablorrú:

—Jéewa jitáania jiwícaubaliu.

Pablo nácuda lináu, jáiwa lichánau litáania chá'a:

2 Sáicta nuwówa nuéewacala nutáania wáalee jináneewa jiyá cawéni wánacaalaca, oh jiyá rey Agripa, quéewique'e nutáania nuwícaubaliu linácueji liá'a nujíconaa náani nút'a judíobinica.

3 Jiníwata jiyá mánui wánacaalaca, yáirri léenaa jicába nawítee quinínama ná'a judíoca ya léewa wacáita yáacaniu nácueji. Tándawa nusáta jiúcha quéewique'e jéemi nulí arrájuata jiwówa yáajchau.

Pablo cágica jócu léejueda liyáu újnibii

4 “Quinínama judíobini yáine léenaa chítachia nucáwicami jiní náibi, nucáinabi íta'aa ya Jerusalén rícu, icúlirrijui'inaate nuyái.

5 Chá'i ná'a léenaa, néewani náiiwaca nawówaicta náiiwadedacai, nuyá séewirrinää fariséoca, léewa mánabacashi mawíyii machácani wéebidani nácu.

6 Ne chóque'e ná'a nujíconaa nuéebidacala liá'a Dios mánimi wáerrinaimirru.

7 Washínaa doce tribu Israel shínaaca, nanénda licúmpliacoo liá'a limáni liá walí, tándawa ná'a sáicai Diosru nashírrueda lirrú éerrinacu ya táayee. Linácue liéni wanéndani wayáca, oh rey Agripa, ná'a judíobini ná'a nujíconaa chóque'e.

8 ¿Ne tánda jócu éebida Dios éenaaca licáwedaca ná'a mánaliniimica?

Pablo íwadeda licánaqueda ná'a éebidenica

9 “Nuyá jájiu numáte nulíwoo quéecha nuéebacta'ee numéda íchaba ménnaami lijúnta liá'a Jesús jí'inaaca Nazaret néenee sáica,

10 ne cháwa numéda Jerusalén néeni jiní. Nawánacaala nácu ná'a sacerdótebiní wácanica, nawárrueda íchaba cuítá manúmai rícula,

ná'a' éebidenai Jesús nácu; jáicta náinua nayái, nuyá áabenai wówa náajcha.

11 Íchabachu numéda nalí máashii quéewiquinicta nuwána namáaca néebidauca. Liéni numédani quinínama sinagoga rícu, áawita nuyá camáashiicai wérri náajcha nucánacaida nayá áabata chacáalee rícula báawachala.

Pablo ítwa báaniu chítashia léejuedau liyáu jíni

12 "Linácue jiliérra nuáteu nuáacoo chacáalee jí'ineerri Damasco rícula, nawánacaala nácu nuáu ná'a sacerdótebini wácanica.

13 Ne iníjbaa lícu, oh rey, nucába wíyacicumi áabai jucámmarrabee éerri rícueji, mawí cadánani cáiwia cámarra yúcha, liquéna nutéequi náajcha ná'a yáainecoo nuájcha.

14 Quinínama wacáu cáinabi ricúla, jáiwa nuéemi áabai chuánshi mérri nulí hebreoyu: 'Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaquedá nuyá?' Jiyá jájiu máashii jíméda jirruwoo, jicá'a liá'a jidúrruchuc oo jicúshtau.'

15 Néenee numái: '¿Tána jiyái, nuwácali?' Jáiwa Wawácali éeba nuchuáni: 'Nuyáwa Jesús, léja liá'a jicánaquedá jímáacoo.'

16 Ne jibárroo, jíiba íta'au, ne jiníwata nuyadau jírrú quéewique'e shírrueda nulí ya jíiwaque'e quinínama liá'a jicábani wáalee, ya liá'a jicábani'inaa nuájcha mawí.

17 Nujéda'a jiyá náucha ná'a judíobinica, ya náucha ná'a jócani judíobini, chóque'e nubánuia jiyá nalí.

18 Nubánuia jiyá nalí quéewique'e jíméecu natuí, jócubeecha najínaniu catácta, quéewique'e najínanicoo jucámmarrabee rícu, jócubeecha náinda Wawásimi wánacaala nayá mawiá, quéewique'e náaque'i u Diosru; ya néebidaque'e nunácu ya nawínaque'e liá'a numéetua'u nájiconaa, ya áabai sáicabee náibi ná'a chóniwenai majíconaanica Dios shínaaca.'

Pablo méda liwánacaala liá'a licábanica

19 "Cháwa jíni, oh rey Agripa, jáiwa nuéebida linácu liá'a nucábani áacaiji,

20 quéechanacu nuíwa nalí chuánshi ná'a yéenai Damasco rícu, liáwinaami nalína ná'a Jerusalén rícu sánaca, ya quinínama cáinabi Judea shínaaca, ya nalí léccchoo ná'a jócani judío, numáida néejoooco, néejueda nayáu Diosru, ya namédaque'e liá'a sáicaica iyadenai nayá yáawaaca néejueda nayáu.

21 Linácueji liáni nawína nuyá templo rícu ná'a judíobinica, nawówai náinua nuyá.

22 Ne Dios yúdacala nuyá numéda cabálinaa újnibi wáalee, nutáania Dios nácu quinínamarro, júbinica ya máanui namánirru. Jócu náiiwa báawachala náucha ná'a táanianaimi Dios wítee rícueji, Moisésca arrúnai'inaa bésunacoo;

23 liá'a Dios wínanica arrúnaacala máanalicaní, ne liáwinaami máanalicaní lé'e nawáa quéechanacu sai cáwiaco liérra, ne líiwaminaajoni nawásedacoo jucámmarranaa, léjta washínaa chóniwenairru ya áabata cáinabi ítesana."

Pablo éenedau liwána Agripa náawacoo cristiánou

24 Linísá'inaami litáania linácu liáni Pabloca, Festo máídada cadánani:

—¡Báawa jiwítee, Pablo! Bájialacala jéewidacoo jináwau jiyáca báawa jiwítee.

25 Ne Pablo éeba'ee:

—Nuyá jócai báawa wítee, jiyá cawénica Festo; jócai cha léjta jimáyu'u, liá'a numánica cawíteeyui numáca yáawaiyiica.

26 Liérra yáa árra rey Agrípaca, yáirri léenaa sáica quinínama liáni, tándawa nutáania chawítemija'a lináneewa; náucala léenaa yáawaa liá léenaa quinínama linácu liáni, jiníwata jócala wataáania wayá cabáyainta liúcha liáni.

27 ¿Jéebida jiyá máanui wánacaleerri, namánimi ná'a éewidenaimi Dios chuáni báinacu? Nuáni léenaa jéebidaca.

28 Agripa éeba'ee lichuáni Pablorru:

—Atéwata jiwána nunáawacoo cristiánoyui.

29 Pablo má'ee:

—Áawita atéwa áulabacani ya manuába, Dios wówaicta, jócai jiyá bácaí máanuica wánacaalaca, áawita quinínama ná'a éemenai nayá nulí wáalee, néenaaquinicta namédacoo léjta nuyá, áawita jócu liájcha liáni cadena nubájica.

30 Néenee libárroo liá'a reyca, ya léccchoo liá'a wánacaleerri liájbata, ruájcha ruá'a Bereníseca ya quinínama ná'a wáaineecoo nayá náajcha,

31 ya ta náacoo báawachalai natáania linácu liáni. Namá'ee nalií wáacoo:

—Liáni washiálícuerri jiní médani máashiica éewaque'e máanalicani; jócaita sáicanata nabáya cuítá manúmai rícula.

32 Agripa má'ee Festorru:

—Sáica natái iwáseda liáni washiálícuerri, jóctata liyá jájiu sáta quéewique'e liyá yáa lijíconaa liá'a máanui wánacaleerri Roma.

27

Pablo nabánuani Romala

1 Quéechá'inaami namácacoo nabánuua wayá Italiala, Pablo ya áabi presobini, jáiwa'ee néejueda jíni báqueerrirru wánacaleerri jí'ineerri Julio, néenaa ná'a soldado yáarruica jí'ineerri Emperador shínaa.

2 Wáurrucloo lancha rícula, áabai lancha chánactacoo jí'ineerri Adramitio jái jiácoo liyácai iyaberri'inau liácoo chaléeni áabi lancha chánactacoo liá'a cáinabi jí'ineerri Asia. Yáairri wáajcha léccchoo báqueerri jí'ineerri Aristarco, che sáini Tesalónica néenee sái, áabai chacáalee yáairri Macedonia shínaa cáinabi íta'aa.

3 Cajójchanaami wáiinu áabai chánactacoo lijí'inacta Sidón, néenee Julio sáica limédacoo Pablo yáajcha, línda Pablo yáacoo licába ná'a lijúnicai quéewique'e nashírrueda lirrú.

4 Wajíau Sidón néenee, jáiwa wanáwau liwójuna íteeji liá'a liwówaica jí'ineerri Chipre, jiníwata liá'a cáulica cánaquerri wajúnta.

5 Wachuáu manuá lirrícu lijúntamirra liá'a litácoowa jí'ineerri Cilicia ya Panfilia, ya ta wáiinu chalée jíni Mirala, áabai chacáalee Licia shínaa.

6 Liá'a wánacaleerri soldado lílinu áabai lancha mawiyii máanuica nácu che sáini Alejandría sái, yáairri'eewoo liyáca Italiala, jáiwa liwána wáurrococoo wawína washínaa iníjbaú úniacu.

⁷ Íchaba éerri wáau arrájuata, ya carrúni jináatayu wáiinu lijúntamirra liá'a jí'ineerri Cnido. Ne áicala únjibii cáuli cánacau wajúnta já'a, wabésunau lijúntami liá'a jí'ineerri Salmón, warrijcocoo liwówai íteejí liá'a Crétaca;

⁸ wachuáu carrúni jináatayu litácoowala, wáiinu áabai yáarruishi jí'ineerri Buenos Puertos, urrúni lirrú liá'a chacáalee jí'ineerri Lasea.

⁹ Jái wáuca íchaba éerri, jái carrúnata wamácacoo manuá yáacoo, jiníwáti jái urrúni wárruacoo liá'a uniábica. Linácueji Pablo yáa náithee:

¹⁰ —Washiálicuenai wánacaleenai, nucába liáni wáctacoo carrúnatai wérri'inaa, ya wáucaminaajoo liá'a lanchaca ya liá'a quinínama watéeni lirrícu, ya carrúnata wáuca wacáwicau.

¹¹ Ne liá'a soldado wácalica, léewida lirrú mawí liá'a lancha wácalica ya liá'a wánacaleerri litée lancha, Pablo yúcha mawí.

¹² Ne jócala sáica liá'a nachánactacoo nabésunedau'inaa uniábí néeni, jáiwa quinínama namá'ee nalíwoo sáicanata najiácoo néenee, néenedaquinicta náiiyu Fenice néerra, áabai náiiucta nachánacoo Creta shínaa yáairri lijúntami liá'a cáiwia wárruactalacoo ya léemalawoo báchairra, ya néeni wawówaicta wabésuneda uniábi.

Cáuli wérri manuá yáacu

¹³ Namá nalíwoo najínacoo báaniu machúnuka lijiáu áabai cáuli arrájuata chéni sur néenee, najiá'eewoo nachuáu litácoowa liá'a liwówai jí'ineerri Creta.

¹⁴ Ne arrájuata rími liáwinaami áabai cáuli wérri iinuerri léemamiyu, báseerri cadánani lancha nácula,

¹⁵ jáiwa lichánau liwátanedaqui jíni. Jócu wéenaa wamáchiquinia cáuli júnta liá'a lanchaca, arrúnaa wáida litée wayái.

¹⁶ Wabésuna'inau liwójuna ítee áabai liwówai píitui rími jí'ineerri Cauda, jiníwata liá'a cáuli jócai énajta bása néenee cadánani, ya jócai súti tráawajo wéenaque'e wáawaqueda liá'a fíida éenibi natéenica.

¹⁷ Néenee náirda'inaa lirricula, narrúnaa nabájiqui jíni jócubeecha liájoo dujíwala liá'a lanchaca. Néenee'e cáarru náiiyu lítala liá'a cáina jí'ineerri sирте, náaca'ee léenaa limícheda nayá, náinda'ee cáuli téé nayá.

¹⁸ Cajójchanaami, liá'a cáuli wérri ái újni cadánani já'a, cháwa'ee nachánaa náuca manuá yáacula liá'a shínaashi natéenii lancha rícu.

¹⁹ Matáli éerri ricúla'inaami, náuca nacáajiyu quinínama yáairri lancha rícu sáica

²⁰ Íchaba éerri jócai wéewa wacába cáiwia ya ná'a sáaliica, liyú liá'a cáuli wérri básairri wayá, wayá walíjani yúcacuwai.

²¹ Jiníwata wabésunau íchaba éerri jiní wáayani, Pablo libárruacoo béewami nalí, limá nalí:

—Nuwácanai, imédactata sáica nuwánacaalai jócu wajíau chéni Creta; jócuminaata wabésunau cháiji'i, jiní wáuquedaca washínau yáairrimi lancha rícu.

²² Ne wáalee, áawita wabésunacoo cha, oyúrruqueda iwówa, jiníwata íibicha éenaa máanali'inaa, áawita liúcacoo liá'a lanchaca.

²³ Ne táayee báqueerri ángel íyadau nulí Dios bánuani, nuyá Dios shínaa léccchoo nusírbia lirrú,

24 limá nulí: —Ocáarru jiyá, Pablo, jiníwata arrúnaa jíyadacoo lináneewa liá'a máanui wérri wánacaalaca Roma néenee sáica, ne jinácueji Dios jócu línda máanalí jiyá ya ná'a yáainai jiájcha lancha rícu.

25 Tándawa, nuwácanai, o'éjueda iwówau, jiníwata nuéebida Dios nácu nuyá yéerri yáawaiyi quinínama liá'a bésuneerricoo limá'ee nulí liá'a ángel.

26 Ne arrúnaa wachánacoo áabai liwówai nácula.

27 Áabai tázayebée, libésunau chámái semaná nácu, jáiwa wáiinu manuá, áabai jí'ineerri Adriático, litéecala bajálanaa liá'a cáulica, ne liyáali béewami tázayebée, ne ná'a téeni'inaacoo lancha náa léenaa warrúnicoo wáacoo cáinabirru.

28 Néeneda lidujíwaca liá'a shiátaica, ne liwáalia treinta y seis metros, ne mawí libéechala néeneda báaniu, liwáalia'ee veintisiete metros.

29 Ne cáarrucala nayá carrúnataca náiinuacoo íiba wérrica nácula, jáiwa náuca cuatro ná'a gámbia wérrinai chéni líishii néenee liá'a lanchaca, nácula nasáta Dios yúcha quéewique'e jucámmarraca.

30 Ne ná'a téene nácu lancha namá'ee nalíwoo quéewique'e namánicoo lancha rícucha, jáiwa nachánau náurrucueda ná'a fida éenibirimica, namédacala'eewoo nayáca jicá'a ná'a yúquenai'inaa gámbia wérrinai lancha béecha.

31 Ne Pablo liiwa'ee lirrú liá'a wánacaleerrica ya lishínaa soldádorru léccchoo, limá'ee:

—Ne jócta namáacau lancha rícu, iyá jócai'inaa cáwi.

32 Néenee ná'a soldádoca, nawíchua nabájí ná'a íida éenibirimica, jáiwa náida licáacoo shiátai yáacula.

33 Ne wówai'inaa jucámmarracai, Pablo íiwa nalí quinínama quéewique'e náaya máayabaca, limá'ee nalí:

—Jái chámái semanacai wanénda wacábaca libésunau'u, iyá jócaini íya léjta iwítée séewirrinaa.

34 Nusáta yúcha íyaque'e máayabaca. Sáicabee'inaawa irrú liérra quéewique'e cáwi iyá, jiní'inaa yúquerriu yúcha, jiní áabai iwítá báinaa.

35 Linísinaami limá liéni, Pablo wína licáaji rícuu áabai páani, liá sáicai Diosru quinínama nanáneewa. Lishírridani jíni, jáiwa lichánau líyáqui jíni.

36 Jáiwa liá nadánani quinínamai nachánau náaya léccchu.

37 Wayá'ee wamánaba lancha rícu doscientas setenta y seis chóniwenai quinínama.

38 Liáwinaami nanísina'mai náaya liá'a nawówainica, náuca'ee liá'a trigo manuá yáacula jéewique'e lijínacoo madéjcalicu liá'a lanchaca.

Lancha yáajuerriu

39 Jái'inaa jucámarrai, ná'a téenai nácu lancha jócu náa léenaa táshia náaya jíni, ne nacába áabai libéerricula liwáalia'ee cáina; nawówai narrúnda lancha néerra.

40 Nawíchueda licuábai ná'a gámbia wérrinaimica, namáaca'ee manuá yáacu jíni, ne nawáseda jíni ná'a téenaca sírbieri litée lancha. Jáiwa nanácuda cáulirru liá'a vela libéechala sáica, jáiwa liá'a lanchaca lichánau lirrúnicoo cáina nácula.

41 Ne liáu cáina ítala macáshtairra, limáacactala'inau liá'a barco machúnucunaa. Liá'a libéechala sáica cháneerri júchananaa cáina

íibirra, jócta néewa nachúnidacani, nácula liá'a líishiicaa néenee sáica lichána'eewoo lisúbirriedacoo lidánaniyu'e liá'a marrádacaca.

⁴² Ná'a soldádoca nawówai'e náiinua ná'a presobinica, jóbueecha náindata namánicoo náamarracoo.

⁴³ Ne liá'a nashínaa wánacaleerri soldado, liwówai lijédacani liá'a Pabloca, jócú linda namédacani, jiníwata liwánacaala nayá, tánashia éewerri liámarracoo shiátai yáacu quéechá mawí íinu litácoowala.

⁴⁴ Ne ná'a áabica ná'a eewau líta'aa liá'a tabla lancha shídanaamica. Cháwa'ee wáiinu quinínama cáwi cáinabi íitala.

28

Pablo yáairri liwówai íta'aa jí'ineerri Malta

¹ Quéechá'inaa cáwi wayá quinínama, wáa léenaa liá'a liwówai jí'ineerri Malta.

² Ná'a chóniwénai néeni sánaca narríshibia wayá sáica wérri quinínama, jiníwata yúwairriu liyáca ya casálini léchchoo, natúculia chichái wérri, jáiwa namáida wayá warrúnicoo néerra.

³ Pablo yáawaquederrri chichába máacarrai liníquini liyá libówanaa, ne bácuá áai cánacau lijácoo líibicha liá'a amóeyica, jáiwa'ee liwówanau licáaji náculi liámucaná.

⁴ Nacába ná'a chóniwenaica nacába áai cuácoo licáaji náculi liá'a Pabloca, namá'ee nalí wáacoo: "Ta liá'a washíalicuerri cájbami cáiinuacai léji liéni, ne áawita jócú lisácumawai manuá yúcha, ái áabai wíteeshi cadánani jocai'inaa índa cáwi liyá."

⁵ Ne Pablo licúsuda liúcha liá'a ááica chichái ricúla, ne jiní libésunawai.

⁶ Quinínama nanénda nayáca limúrracacoo, jócta licáu máanalina; néenee íchaba liáwinaami nanénda jiní'e libésunawai, nanáawida'ee nawíteu yá'ee nachánau namáca Pablo cála'ee dios.

⁷ Urrúni lirrú liá'a áabai cáinabi lishínaa liá'a chóniwerri wánacaleerri liwówai néeni, jí'ineerri Publio, ríshibia wayá sáica ya licába wanácu matáli éerri.

⁸ Ne bésuneerriu liá'a lisálíjinaa liá'a Publio yéerri liárrubaiu íta'aa, bálinerri'eewoo cáiwinaa, licámuna náculi ya suliá wérri náculi. Pablo yá'a eewoo licábaqui jíni, néenee liáwinaami lisáta Dios yúcha jíni licháana'ee licáajiu linácu, jáiwa'ee sáica jíni.

⁹ Ne linácueji, náiinu ná'a áabica bálineneecoo ná'a yáaine liwówai íta'aa, jáiwa'ee sáica nayá léchchoo.

¹⁰ Jáiwa'ee náa walí quinínamaí ne liáwinaami jái'inaa wáirrau wayá báaniu náa walí quinínama liá'a warrúni jinánica washínaa wáni'inau yáajcha.

Pablo tínu Roma néerra

¹¹ Libésunau'inaa matáli quéerri nayá liwówai íta'aa, wáirrau áabai lancha rícula néeni bésuneda uniábi; lishínaa lancha áabai chacáalee jí'ineerri Alejandría, téerri linácu licábacanáa liá'a nashínaa diosca jí'ineenai Cástor ya Pólux.

¹² Wáiinu chaléeni nachánactalacoo jí'ineerri Siracusa, néeni wamáacau matáli éerri.

¹³ Néeni wáau báaniu urrúni litácoowala cáashia wáiinu áaquirra chacáalee jí'ineerri Regio. Cajójchanaami cáuli cánacau sur néenee,

áabai éerri táicala mawí wáiinu áabai chacáalee jí'ineerri Puteoli, néeni wabárruaau.

14 Wáiinu áabi wéenajinai nawána wamáacacoo áabai semana náajcha; cháj'i wanísacoo walíwoo Roma néerra macáshtai.

15 Ná'a wéenajinai Roma néenee sánaca, jái nawáalia chuánshi wáiiwanaa néerrai; ne jái najiú najúnteda wayái Foro de Apio, néerra liá'a liyáctaca jí'ineerri Matáli Tabernas. Pablo licába'inaa, liá'ee sáicai Diosru ya liá'ee léenaa cadánani liyá.

16 Ne wáiinu'inaa chaléeni Roma néerra, namáaca'ee Pablo liyáaque'e báawachala, bácairrimi soldado túyajani jócubeecha limániu.

Pablo Roma rícu

17 Matáli éerri liáwinaami líinucal, Pablo bánuua namáida nachúnsanaca judíobini Roma rícu. Jái'inaa náawacawai limá'ee nalí:

—Nuéenajinai, nuyá jiní médani nanácula ná'a judíobinica, jiní linácula liá'a nawíteemi wawérrinaimi shínaa, ne báawachata Jerusalén néeni nawína nuyá néejueda nuyá nalí ná'a romanobinica.

18 Néenee liáwinaami nunísa nutáaniaca nawówai nawáseda nuyá, jiníwata jiní náiinuni nunácue, éewaque'e náiinua nuyá.

19 Ne ná'a judíoca jócu nawówai nawáseda nuyá, arrúnaacala nusáta liúcha liá'a máanui wérri wánacaalacai libánua náiinua nuyái, o nawásaidawee nuyá, áawita jiní máashii nuwáaliani linácueji liá'a nushínaa cáinabica.

20 Tada linácue, numáida iyá quéewique'e nucába ya nutáania irrú, tánda linácueji wawáaliaque'e wéebidaca wayá israelítabinica, jicába nuyáyu cabáji áani.

21 Namá'ee lirrú:

—Wayá jiní ríshibiani áabai cáshta Judea néenee sái jinácue, jiní áabi wéenajinai judío iinuenai néenee, jiní'e namá jinácula máashii jinácue.

22 Wawówai wéemica chíashia jiwítee jíni, jiníwata wáa léenaa quinínama cáinabi natáania linácula liáni wáalii éewidacalashica.

23 Tanda namáca áabai éerri, liá'a lijiáctemicoo íchaba chóniwenai liá'a Pablo yáctamica. Néenee manúlacaiba cáashia táicala, Pablo táania Dios wánacaalactaca. Liwówai'e líiwa nalí Jesús nácu, tada béewami ley Moisés shínaa, natána ná'a fiwadedenai Dios chuáni báinacu.

24 Áabi éebidenai liá'a Pablo iíwanica, ne ná'a áabica jocani éebida.

25 Ne jócu áabena nawówa nalíwoo, nachána'eewoo náacoo. Ne jóctanaa náawai, Pablo má'ee nalí:

—Sáicai litáania Espíritu Santo nalími ná'a iwérrinaibimica ibéechala sánamica, línuma rícue liá'a iíwadedeerri Dios chuáni Isaías, limá'ee:

26 'Jíá namówai jíiwa nalí ná'a chóniwenaina:

Ne áawita mawí néemica, jocai'inaa néewa néemica;
áawitaque'e mawí nacábaca, jocai'inaa nacába.

27 Ne liwítee liéni chóniwenai cabálini wérri,
nawíba báyau,

ya liá'a natuí báyeerri léccchoo,
jócubeecha néewa nacábaca,
jiní néewaca néemica,

jiní néewaca náa léenaani;
quéewique'e jócu néejoo nulí,
jócubeecha nuchúni nayá.'

²⁸ Yáaque'e léenaa iyá, chóque'e ibéechalau, liéni liwásedauca Dios shínaa, liáni nalí áawita náa'a jocani judíobini, ta nayá éemenaijani. [²⁹ Quéecha'inaa Pablo mairri liáni, náa'a judíobini náawai nacáita yáacacoo nayáwacoo.]

³⁰ Pablo máacau chámái camuí machácani á'a lijédacta lirrúwoo cuíta, liwínau liyá nayá, náa'a quinínama yáainecoo nacába liyá.

³¹ Cha liwíteemi íiwa Dios wánacaalactaca, léewidacala urrúnica liá'a wawácali Jesucristo, jiní cáarrucalani jiní namáshidacalani.

Carta de San Pablo a los EFESIOS

Nuédacaniu inácu

¹ Nuyá Pablo, apóstolu Jesucristo shínaa, léjta Dios wówau'u, nutáa irrú iyá yáainai chacáalee jí'ineerri Éfeso, iyácala chóniwenai Dios shínaa, éebidacala áabenaa iwówa Cristo Jesús nácu.

² Ya Dios Wasálijinaa ya Wawácali Jesucristo, yáa irrú mawéni sáicaica ya sáictaque'e iwówa.

Dios yáa walí Crito nácu

³ Wáa sáicai Dios lisálijinaa liá'a wawácali Jesucristoca, Dios Cristo nácu liá walí sáicaica áacairra, quinínama sáicabee cábacanaa Espíritu nácu.

⁴ Dios wína wayá Crito nácu jócu'inaami liquénuda cainabi újnibii, quéewique'e majíconaa wayá lirrú, jiní'inaa máashii wawítée lináneewa. Qéechami caníinaa licába wayá,

⁵ liwínanite quéewique'e liméda léenibiyu wayá Jesucristo nácu, áabenaa léjta liwówau'u naméda liwánacaala.

⁶ Linácue jiliéni wáa sáicai séewirrinaa Diosru, sáicacala liwítée Carrúni jináata licába wayá, liá walí sáicai licúulee nácuu caníinaca licábaca.

⁷ Níwata Dios caníinaa licába wayá bájialanaa quéechami, Cristo nácujei ya lírranaa jiérrico máanalí'inaa cruz nácu, wawáalia liwásedaque'e wayá, ya liméetua wajíconaa.

⁸ Dios iiyada walí caníinau'u licába wayá, liá quinínama wawítée ya wáaque'e léenaa wéemica,

⁹ ya liwána wáa léenaa Wacába liwánacaala báyeerrimicoo. Léjta limáyu'u liá'a yáairrimi liwita lícu, cháwa limédaqui jíni.

¹⁰ Liéni léjta limáyumi, limédaminau machácani wérri, quéecha'inaami línu léerdicai. Dios bánuia liáawacacoo liwánacaalaque'e quinínamani liá'a Cristoca, léjta ná'a' áacai sánaca ya ná'a' cainabi íta'aa sánaca.

¹¹ Dios wína wayá quéechai quéewique'e wayá macáishita Crito nácu, wawáalia lirrícua éenaa, léjta áabenaa Dios wówaumijani, quinínama liméda léjta sáicai liwówau'u licábacaní.

¹² Limédani chájí'i, quéewique'e wayá quéechanacu wamáaca wéebida Crito nácu, quéewique'e wayá quinínama wáa lirrú sáicai liwítée dánani nácueji.

¹³ Sáicacajani Crito, iyá léccchoo éemenai chuánshi yáawaiyica, liá'a sáicai chuánshi liwásedau'inaa iyá, ya iwárruacala éebidaca, Dios yáa irrú lishínaa Espíritu Santo léjta áabai marca, cháwa limá liáacani quéecha.

¹⁴ Liéni Espíritu Santoca léewa libéecha sáí liérra yáawacaala'inaa Dios yáa walí lirrícua éenau, jáicta wanísaa wawásedacoo quinínama yúcha, ya ta liméda wayái lishínaa chóniwenai liyáni'inaa yáajcha, quéewique'e quinínama wáa lirrú sáicai liwítée dánani nácueji.

15 Linácueji liéni, nuá léenaa éebida wawácali Jesús nácu, ya Caníinaaca icába ná'a chóniwenai Dios shínaaca.

16 Jócu numáaca nuá sáicai Diosru ináueji, nuédacaniu inácu jáicta nusátau Dios yúchái.

17 Nusáta Dios wawácali Jesucristo shínaaca, liwítee dánani liá'a wasáljinaaca liáque'e irrú wíteeshi áacai sai, quéewique'e yáa léenaa liá'a Dios iyadani, quéewique'e yáa léenaa Dios mawí mawí.

18 Nusáta Dios yúcha quéewique'e liméecu iwítee ya jucámarranaa, quéewique'e yáa léenaa liá'a inéndani iyáca linácueji limáida iyá, sáictacala wérri liwítee ya cawénii liá'a Dios yáani nalí lishínaa chóniwenainaica.

19 Yáawayyii máanuica ya jiní númeru liá'a jiwítee dánanica, liá'a yáairri wadánani wayá eebidenaica. Léewa wíteeshi máanui Dios iyadanimi lidánaniyu ya liwítee dánani yáajcha,

20 quéech'a'inaami licáweda Cristo ya liwána liwáacoo sáicaquictejica léema nácu áacairra.

21 Dios limáacani quinínama wíteeshi dánani íta'aa, Dios yáirri Cristorru liwíteu máanui mawí, ya Cristo wánacaleerri quinínama náucha mawí ná'a wánacaleenai áacairra nácu ya áani cáinabi íta'aa, léjta liáni léerdica ya liá'a fínuerri'inaaca.

22 Limáaca Cristo fíiba yáajba quinínama, ya Cristoja limáacani nawítia quinínama ná'a eebidenai Dios chuáni.

23 Ne liá'a iglésiacá léwa Cristo náanai, tándawa liá'a iglésiacá Cristo ríceji liwáalia quinínama, Cristoca liá'a téerri quinínama sáicai wérricalani.

2

Cristo wáseda wayá caníinaaca Dios cába wayá

1 Quéech'a iyá léjta máanaliniyi yáca linácueji liá'a jíconaashica ya máashiica,

2 liá'a iyánimi rícu, imédacala léjta éerri wówau'u, ya liwánacaala liá'a espíritu máashii wánacaleerri cáuli rícu, yáairri nadánani ná'a jócani méda Dios wánacaala.

3 Cháwate wayámi jírra léccchoo quinínama wayá'inaa báinacumi wawíteeyu, wamédacaalami máashii léjta wawówau'u, ya waméda licábacanaa liá'a wawítee cajíonaica, ya waméda liwánacaala liá'a wawítee máashiica. Linácueji, liérra máashiica sáica natá'inaata líinu wátala liá'a cacháninabeeea Dios, máashiicaca áabennaa náajcha ná'a áabi jócani éebida.

4 Ne liá'a Dios Carrúni jináatai cába wayá ya caníinaa wérri licába wayá bájialanaa.

5 Liyá yáirri wacáwica áabennaa Cristo yáajcha, quéech'a'inaa léjta máanalí wayá újnibii liwánaca liá'a wajíonaaca. Jiniwata Dios caníinai cába iyá éewani iwáseda ijíconaa ya éewani yáacacoo áacairra.

6 Dios cárweda wayá Cristo Jesús yáajcha, ya liwána wawáacoo liájcha áacairra.

7 Liméda liáni quéewique'e líiyada liá'a éerri wabéecha, caníinaa licába wayá bájialanaa ya liá'a sáicai wérri liyá wáajcha Cristo Jesús nácu.

⁸ Ne sáicai wérrica liá'a Dios, iyá éewenai yáacoo áacairra, inísaca éebida Jesús nácu. Liéni jócai ínu iyá jájiu, níwata liáni wíteeshica Dios yáani irrú.

⁹ Jócai ínu liwánaca liá'a imédanica, jiní béecha éewerri sáicta licábacoo,

¹⁰ ne Dios méderri wayá; liyá quénuderri wayá Cristo Jesús nácu, quéewique'e waméda sáicai cábacanaa; Dios quéechanacu lichúni walí wamédani'inaa.

Liá'a sáictaica wawówa Cristo yáani walí

¹¹ Ne chái'inaa, iyá, ná'a jócani judíobini, ná'a náani jí'inaa "jócani náiju nachíipi dácu íimanaa", ná'a jócani (náiju washíalicerri tácai sáica, ne nayá jájiu nájí'inaa náiju nachíipi dácu íimanaa).

¹² Édacaniteu áabata éerrimite iyá jócani yáa léenaa Cristo nácu, shírreneu chóniwenai Israel shínaa yúcha, ya jócani yáa néeni á'a Dios litáania'inaa nalí ná'a chóniwenai Israel shínaaca, ne liá'a limáni liméda lishínaa chóniwenai yáajchau. Iyá líta'aa liáni cáinabici jiní irrú Dios ya jiní inéndacala línú liá'a éerrica Dios wásedactala'inaa iyájoo.

¹³ Ne chóque'e, iyá yáainemi Dios yúcha déecuchejijani, nísa irrúnicuwai lirrú, yáaine macáishita Jesucristo nácu, linácueji liá'a lírranaa jiérricoo máanali'inaa cruz nácu.

¹⁴ Cristo yáirri walí sáictaque'e wawówa. Liyá'ee méderriu judíobinica ya jócani judíobini áabai chacáalee néenee sána, licáarralia liá'a báyeerrimi nayá wáacoo ya licáarralia lináanaiyu liá'a fiwirri nawówa nayá wáacoo.

¹⁵ Cristo méderri amáarra leyca, liá'a ley wáaleerri liwánacaalau'u ya limá'ee chítashia nayáu'inaa ná'a chóniwenaina; linácueji liméda chámái chacáalee áabai rími chacáalee wáalii. Cha liméda léji liéni sáictacta'inaa nawówa.

¹⁶ Cristo máanali cruz nácu amáarra jíni jócu náinua yáacau mawiá ná'a chámái chacáalee, limáaca nayái sáictaica nawówa Dios yáajcha, liméda nayá áabai rími nanáishija.

¹⁷ Cristo ínu línda nalí sáicau chuánshica sáictaque'e nawówa quinínama, chaléjta iyá yáainai déecucha Dios yúcha, chaléjta léchchoo ná'a yáainai urrúni.

¹⁸ Cristo nácueji, ná'a áabica ya ná'a áabi, wéewa warrúnicoo wasálíjinaa Diosru áabai rími Espíritu nácueji.

¹⁹ Tándawa, iyá jócani áabai cainabi íta'ai sána mawiá, jócani yáa báawachala ishínaa cainabi yúchau, ne chóque'e ishírrida liá'a chacáalee Dios shínaa áabenaa, cháni léjta Dios éenibi.

²⁰ Iyá éebidenaica chaléjta áabai cuítaca, méderri líta'aa liá'a iibaca cabálinaaca, iyá nayáwa néewidani ná'a apóstolubinica ya ná'a éewidenai Dios chuáni, liyáwa Cristoca léjta fíba cawénii.

²¹ Chaléjta liá'a cuítaca yáairri linácula wáacoo nácuderri liácoo quinínama áabenaa, cáashia línú limédadcoo léjta templo majíconaa ya wáni Wawácalirru.

²² Chacábacanaa iyá léchchoo, yáainai Cristo yáajcha macáishita, yáawaaca yáaqueeneu éewaque'e iyá chaléjta áabai templo, Dios yáaque'e néeni linácueji lishínaa Espírituyu.

3

Pablo éewida litée Dios chuáni nalí ná'a jócani judíobini.

¹ Linácueji liéni, nuyá Pablo, nuyá cuítá manúmai rícula, Cristo Jesús nácue, sáicabee'inaa irrú iyá jócani judíobini.

² Iyá jáini arrúnaa yáa léenaa sáicaca liá'a Diosca limáaca nulí liáni tráawajjuca, nuíwaque'e irrúni linácue liá'a caníunaabeeca lichúnica.

³ Chítashia Dios wánau'u nuá léenaa linácu liá'a jócaimi chóniwenai yáa léenaa nácu quéechá, léjta nunisau'u nutána irrú áabai chuánshi piitui rími.

⁴ Áicta iliá éemiujoní, néenee yáa léenaaajoo nuá léenaa sáica linácu liá'a jócaimi chóniwenai yáa léenaa báinacumi, ne chóque'e Cristo limédani'inaa.

⁵ Dios jócaí íiwa nalí liáni ná'a chóniwenai yáainai wabéechá, ne chóque'e liwána lishínaa Espíritu íiwa nalíni ná'a majíconaanica apóstoluca, náajcha ná'a siwenai Dios chuáni, liwínani namédaque'e lirrú sáicai léjta liwówau'i.

⁶ Néenee, liéni cabáyainta Dios wána nuá léenaa linácu: Jáicta ná'a judíobini ya ná'a jócani judío éewidenai ná'a sáicai chuánshica Dios bánuanica urrúni Cristo, Dios yáani nalí ná'a quinínama ná'a sáicabeeeca. Liwówai limá, quinínama nayá áabenaani lináanaija, liyá léjta Cristo lináanai, nayá ná'a jócani judíobini narríshibia léchchoo liá'a Dios limánimi liáca léjta nája ná'a judíobinica.

⁷ Dios yúderri wérri nuyá nutráawajaaque'e lirrú, nuéewaque'e nuíwadeda chóniwenairru liáni chuánshi sáicaica wásedeerri'inaa nayá. Báawita jócaí sáica nuyá, nuéewa numéda quinínama liáni liyú liá'a Dios wíteeeca liáni nulí.

⁸ Áawita nuyá mawéni mawí Diosru náucha ná'a quinínama chóniwenai Dios shínaa, liyúda nuyá nuéewaque'e nuíwadeda nalí ná'a jócani judío liáni chuánshi sáicaica cawénni wérrica Cristo shínaa.

⁹ Dios, liá'a quénuderri quinínama éerri, bánuerri nuyá nuíwaque'e lichuáni mamáarraca, quéewique'e quinínama chóniwenai yáa léenaa Dios wásedeerri léchchoo ná'a jócani judíobini. Dios quéechá jócaí índani quinínama chóniwenai yáa léenaa linácu liáni chuánshica.

¹⁰ Liméda liáni, quéewique'e ná'a chóniwenai Dios shínaaca, náyadaque'e nalí ná'a ángelca, wánacaleenai áacairra, náyadaque'e nalí léchchoo ná'a espíritu máashiinica, sáictai wérrica Dios wíteeeca méderri sáicai quinínama

¹¹ Dios méda liáni léjta liwówau'u liméda áabenaan quéechanacu éerrite, liméda liáni lirrícue liá'a Wawácali Jesucristo.

¹² Cristo nácue wawáalia wawáseda wajíconau wéewaque'e warrúnicoo Diosru, táfawa jócu cáarru warrúnicoo waléenaca wéebida linácu.

¹³ Táfawa nusáta yúcha jócubeecha yúrrucueda iwówau inácueji Carrúni jináata nuyáca, jiníwata liáni yáawaiyi numá irrú sáicai wérrica.

Cristo caníunaa wérrí cábá wayá

¹⁴ Nuédacaniu'inaa linácu liáni, chítashia Dios méda'u iyá jócani judíoca áabenaani náajcha ná'a judíoca, nutúyau nu'óraaque'e lirrú liá'a Lisálíjinaa liá'a Wawácali Jesucristo.

¹⁵ Tánashia ríshibianai jí'inaa quinínama chóniwenai chaléjta yáainai áacairra, cha ná'a náani yáainai cáinabi íta'aa.

¹⁶ Nusáta liúcha liá'a Diosca, wáalerri quinínama sáicai áacairra, quéewique'e liá irrú danáanshi iwówa lícu linácueji liá'a Espíritu Dios shínaa.

¹⁷ Nusáta Dios yúcha Cristo yáaque'e iwówa lícu éebidau linácu. Nuyá sáteerri léccchoo quéewique'e quinínama liá'a imédanica caníinaaca icába liá'a Diosca ya quinínama ná'a chóniwenainaica.

¹⁸ Ya chacábacanaaque'e yáa léenaa náajcha ná'a quinínama chóniwenai Dios shínaa, chíashia manújirrau, limáchenica ya liáacaica ya lidujíwaca liá'a níínaashica Cristo shínaa.

¹⁹ Nusáta icúnusiaque'e caníinau Cristo cába iyá, mawiyi máanui liúcha liá'a quinínama wéewa wacúnusianica, chacábacanaaque'e cashiámu iyá Dios wíteeyu.

²⁰ Ya chóque'e, wáa sáicai wérri Diosru, liwáaliaca danáanshi liméda'u inaa íchaba mawí liá'a wasátani o liá'a wapénsani, linácu liá'a lidánani tráawajairri'inaa wanácu.

²¹ Wayá yéenai iglesia rícu, wayá macáishita Cristo Jesús yáajcha, arrúnaa séewirruraa wáa sáicai Diosru mamáarraca. Chácajani.

4

Iyá macáishita liyú liá'a Espíritu

¹ Táda linácue nuyá cuíta manúmai rícula, linácueji liá'a Wawácalica, nusáta yúcha imédaque'e sáica léjta ná'a Dios máidanica, chacábacanaa léjta iyá.

² Imíya iyá ya sáica iyá; u'urrúni iwówa ya iwánta yáajcha wáacoo caníinaabeeyu.

³ Éeneda iyá séewirruraa yáajcha wáacoo, lidánaniyu liá'a Espíritu Santo, ya lirrícueji liá'a sáicta iwówa liwána sáica iyá áabena.

⁴ Ái bácai rímjia náanaishi, ya bácairrimi Espíritu, chaléjta Dios mайдau'u inénda áabai rími.

⁵ Ái bácai rímjia Wawácalija, wéebida áabai rími chuánshija, ái áabai rími bautísmoja.

⁶ Ái bácai rími Diosja, liyáwa Wasálijinaa'inaa quinínama; Dios wájani wawácali wayá'inaa quinínama. Dios méderri quinínama inácueji; Dios méderri quinínama wanácu.

⁷ Ne wayá bácainaa ái ríshibia wíteeshi Espíritu yáanica Cristo wówaini liáca.

⁸ Tándawa limá liá'a tánerrimico:

"Lírrau áacairra litée liájchau ná'a yáainemi preso,
ya liá nalí wíteeshi áacai sái washiálicuenairru."

⁹ ¿Ya tána liwówau limáca lírracalau áacairra? Wówerri limáca quéechanacu lírrucuoo líta'aa liéni cainabica.

¹⁰ Ne liá'a yúrrucuerrimico liyáwajani léja liá'a fírrerricoo mawí áacairra quinínama éerri wícau, quéewique'e licámusheda macájirra éerrimi liwánaca.

¹¹ Ya liyája yáa áabi quéewique'e apóstolu nayá, ya áabi fíwadedeeri Dios chuáni, ya áabi fiwenai Dios chuáni nalí ná'a jócani éebida, áabi pastorbini ya quéewidacanica.

12 Cháwa lichúni ná'a chacáalee majíconaanica, áabai tráawajo lirrú machácani, quéewique'e lidáwinacoo liá'a Cristo náanaica.

13 Cáashia quinínama wáiinu áabebata wayá wéebidaca ya cawítee wayá linácu liá'a Dios cúuleeca, ya wéenaa wáiinuca salírricta wayá, áabenaaque'e wamáanuibaca léjta Cristo.

14 Ne jócuminaa léjta sáamanai wayá mawiá, jócani déecuna wanáawida wítee wapénsaca, ya jócani déecuna wáardaca áabai wáalii néewidauga, ya waínda wachálujueda nayá nayú ná'a chóniwenai canúma yúwicanica, ná'a jínenaicoo iníjbaa yúquerriu rícu.

15 Mawí sáicaca, watáaniaca liá'a yáawaiyica ya liá'a caníinau'u wacába yáacacoo, arrúnaa wadáwinacoo quinínama Cristo nácu, liyáwa liwita liá'a iglésiaca léjta lináanananai.

16 Ya Cristo nácu liá'a náanaishica quinínama licháanacoo lirrúnicoo sáica, liyú liáwacau quinínama litánai sáica; ya jáicta quinínama léewawai sáica, lidáwinau liácoo linácu liá'a caníinau nacába yáacacoo.

Liá'a wáalii cáwicaishica Cristo nácu.

17 Léwa numáni irrú liáni ya nucárgueda irrú Wawácali jí'inaa nácu, jócubeecha imédua mawí léjta ná'a jócani yáa léenaa Dios nácu. Ná'a yáainai áabena léjta mawítee mawéni máyu nalí,

18 nayá catáwacai wítee, jócani yáa léenaa néemica. Nayá jócani wáalia cáwicaishi Dios yáanica, jiníwata mawíteeni, cháni járra jiníwata nawówá náawerriu cabálini ya jócani nasíntia.

19 Cabáliniti wérri médacoo ya náijueda nayáu éerri shínanaarru, nasíguia naméda quinínama máashii jócani bárroo.

20 Ne iyá nísenai icúnusia Cristo, néenee u'iyá léjta ná'a jócani cúnusia Cristo.

21 Ne yáawacta éemi chuánshi linácucha ya éewidau iyáca chaléjta liwówau'u, chaléjta liá'a yáawaiyiica yéerri Jesús nácu.

22 Ne léjta iyáyumi báinacu, ijiáyu liúcha liérra wíteeshi ajuítaimica, ijiáque'i'u liá'a iyánimi rícu quéechá, máashiiderricoo, chálujuedeerri nawówau'u naméda máashii.

23 Iyá arrúnaa iméda wáalii iwíteu ya iwówa.

24 Iyá arrúnaa ináawidacoo quinínama iwíteu, quénuerricoo léjta Dios wówau'u, quéewique'e quinínama chóniwenai éewa nacába iyá machácani, majiconaa ya bárruerricoo lirrícueji liá'a yáawaiyiica.

Chíta arrúnaa wayáyu'u chóqueji'i.

25 Tándawa, jóca iméda inúma yúwicau mawiá, ne itáania yáawaiyiica iyácacuirru, jiníwata wayá quinínama léjta bácai rími wanáanaija.

26 Íwirricta iwówa áabi yáajcha, u'iméda ijíconau, ya iméda idánaniu jócubeecha íwirri iwówa éerri yájináa.

27 O'imáaca yáarrushi lirrú liá'a Wawásimica.

28 Liá'a néduerrica, jimáaca jinédiu, jichánau jitráawajaaca, jiméda sáica tráawaju jicáajiyu, quéewique'e éewa jiá narrúnijinaa ná'a Carrúni jináatanica.

29 U'imá chuánshi máashii, ne imá bácai chuánshi sáicai ya léerdi rícu, iyúdani dáwinacoo ya línda sáicabee nawíba licúla ná'a éemenaicani.

30 U'iwána máashii liwówa Espíritu Santo Dios shínaaca, Dios yáaca irrú lishínaa Espíritu liáque'e léenaa lishínaa iyá, liyáali éerri'inaa liá irrú quinínama liwásedaque'e iyá.

31 Idána yúchau liá'a máashi'u iwówa, ya liá'a iwówau'u iméda máashii, ya iíwirriu iwówa, ya imáidadau'u nawítee, ya máashi'u inúma, ya quinínama méenaami máashiica.

32 Sáicai iyá, carrúni jináata icába yácacoo yáajcha wáacoo, ya imiya máechea ijíconaa wáacoo, léjta Dios méetuau ijíconaa Cristo nácu.

5

Chítashia quéewo'u nayáqui jíní ná'a Dios éenibica

1 Iyá léjta Dios éenibi caníinaani'inai licábaca, éeneda imédacoo léjta liyá.

2 Caníinaa icába yácacoo quinínama, léjta caníinaa Cristo cába wayá léentregau quéewique'e natáata cruz náculani wanácueji. Liá'a Cristo máanalicaca, léjta áabai ofrenda ya carrúni jináata limédacoo, sáitaque'e Dios wówa.

3 Iyáwa chóniwenai Dios shínaa, jócani sáicanata táania linácu liá'a éerri shínanaa namédau náinaayu máashii, jiní méenaami casáculai, jiní yawíquica.

4 U'imá chuánshi máashii, jiní chuánshi mawénii, jiní chuánshi jócai sáicanata itáaniaca, jiníwata liéni jócai sáica irrú; mawí yáa sáicai Diosru.

5 Ne yáani léenaayii liá'a méderri máashii lílinayu, áabata jíconaashi casáculai, o yawíquicani, (chái léjta liá'a yáirri sáicai jócai Dios), jócai éewa liwáalia lishínau chaléeni Cristo wánacaalactalaca ya Dios.

6 Jiníbeecha chálujueda iyá linácu liá'a chuánshi mawénii, jiníwata yáawaiyi linácueji liéni lílinu liá'a carrúnatai wérri Dios shínaaca, nanácula ná'a jócani méda léjta Dios mayú'u.

7 U'iníquiu náajcha nárra chóniwenai chánicarra.

8 Iyá quéechanacu yáainaimi léjta wajínani'inaamiu catáwacai jirrícu, ne chóque'e, wayácala warrúnicoo Wawácalirru, yáainai léjta wamáctau éerrinacu, iyáyu léjta ná'a wáalianai jucámarrabee,

9 ne liá'a Espíritu Dios shínaa wáneerri sáica wayáca, wáneerri wayá machácani ya wáneerri watáania yáawaiyi.

10 Éeneda iméda liá'a sáicaica Wawácalirru.

11 U'iméda iwówau áabena náajcha ná'a jócani cúnusia Dios, ne liá'a namédani nayá jiní wéni. Máajiani, iwána nacába najíconau ya liá'a máashiica.

12 Ne yáawaiyi báinatai watáania linácu liá'a namédani cabáyainta.

13 Ne jáicta jucámarrai, wéewa wacába quinínama, wéewa wacába chítashia yáawai jiníni.

14 Jiníwata liá'a jucámarrabeeeca méecuerri liwícau quinínama. Tándawa litánau:

"Jicáwiau, jiyá máairrica;

jibárroo liúcha liá'a léjta ná'a máanalinica,
ya Cristo quéena jiyá".

15 Tándawa, itúyau iyáyu'uca. U'iýá mawíteeta, iyá cawíteeyu.

16 U'índa léerdi bésunacoo cháji'i, jiníwata liáni éerrica chóniwenai méducta íchaba máashii.

17 Jócu imédau mawíteeta; éenedau éemica tánashia Wawácali wówai imédacai.

18 U'icáma mawiá, liérra téerri iyá chaléeni jócai sáicanata imédaca; báawachata, índa Espíritu Santo cámusheda iyá.

19 Itáania irrú wáacoo salmoyu, himnos ya shímashi Espírituyu, ya irrábau yáa sáicai iwówa yáajchau Wawácalirru.

20 Yáa mamáarraca sáicai quinínama nácu liá'a Dios wasálijinaaca, lij'iñaa nácu liá'a Wawácali Jesucristo.

Liá'a cáwicaishi léenajinai liá'a éebiderri Cristo nácu.

21 Iméda iwánacala yáacau, cawáunta Cristo nácu.

22 Iyá náinuca éewenai iméda iñirri wánacaalau, chaléjta imédau Cristo wánacaalacta iyá.

23 Níwata liá'a rúnirrica wánacaleerri ruá'a líinuccoo, léjta Cristo wánacaalau chóniwenai iglesia rícu sána, liá'a iglesia chaléjta lináanai liá'a Cristoca; ya liyá léccchoo téerri ruyá áacairra.

24 Chaléjta ná'a chóniwenai yéenai iglesia rícu néebida Cristo nácu, cha léccchoo ná'a náinuca arrúnaa néebida náanirri chuáiu quinínama.

25 Iyá náanirri, caníinnaa icába iñuu, chaléjta caníinu Cristo cába ná'a chóniwenai iglesia rícu sána, máanali liyá nanáueji.

26 Liméda liáni sáicai'ñaa lirrú jájiu, libádedaque'e liyú liá'a lichuánica ya libádedaque'e nayá shiátiyu, ya líiwa nalí libádedacala nayái,

27 quéewique'e líyada liyá jájiu, léjta áabai iglesia sáictai wérri, jiní jíconaa ya íiwrirbee, jiní wérri máashii, jócta majíconaa ya machácani.

28 Chaléjta rúnirri caníinnaa licába lináananai liyá jájiu, chacábacanaa caníinnaa licába líinuu. Liá'a caníinai cába líinuu, caníinnaa licába liyá jájiu.

29 Níwata jiní máashii cába liyá jájiu, ne litúyani wérri sáica, léjta Cristo médua chóniwenai iglesia rícu sána,

30 níwata liá'a iglesiaca léjta lináanai. Wayá léquichu léjta léenaa liá'a lináananaica.

31 Tánérriwai: "Néenee, liá'a washíalicuerrica limáacaminaajoo lisálíjinau ya litúwa, quéewique'e cainu liyá, nayámina chámataanaa léjta áabai rími náinaa."

32 Léja liáni áabai chuánshi máanui wérri cabáyainta ya manúmata, ne nuyá nutáania nuyáca Cristo nácu ya ná'a iglesia ísanaca.

33 Ne tándawa, iyá bácainaa arrúnaa caníinnaa icába ruá'a iñuccoo, léjta caníinu jicába jiyá jájiu, ya ná'a inínaica, bácainaa cawáuntaque'e nayá náanirrirru.

6

1 Iyá néenibi, éebidau isálíjinaarru caníinnaa icába liá'a Wawácalica, níwata liéni machácani.

2 Liá'a quéechanacu sái liwánacaalaua Dios shínaaca limánica méderri sáicai nalí ná'a éebidenai lirrú, léwani liéni: "Cawáuntaque'e ya jitúyau jisálíjinaarru ya jitúwarru léccchoo;

³ quéewique'e saíca jiówáwa ya iyáque'e machéni jicáwica líta'aa liáni cáinabica."

⁴ Ya iyá nasáljinnaa, u'iwána siwirri nawówa ná'a éenibicoo, mawí sáicaca idáwinani iwána naméda sáicai, éewidani léjta liá'a éebiderri wawácali nácu arrúnaa limédacani.

⁵ Iyá wáalianai iwácanai, éebidau iyá líta'aa liáni cáinabica nalí ná'a ishínaa iwácanica. Iméda nalíni cawáuntani, cáarructani ya iméda yáawaiyi iwówa yáajchau, léjta iméda Cristorru.

⁶ Ishírrueda, jócaita á'a nacábacta nayá iyá, quéewique'e saíca imáacacoo náajcha, chaléjta ná'a shírruedenai Cristorru, iméda yáawaiyi liá'a Dios wówainica.

⁷ Iméda jishínaa tráawaju saíca iwówa yáajchau, léjta Wawácalirru jócaita chóniwenairru.

⁸ Ne jái yáa léenaa bácainaa, wánacaala yáarru, jócaita liwánacaala, lirríshibiaminaa Wawácali yúcha liá'a léjta jáni limédanica sáicaica.

⁹ Ya iyá, nawácanai, iméda sáica náajcha ná'a iwánacalanica, jiní ibáulidacala nayá. Édacaniu tándawa iyá ya nayá yáaine licáaji rícu liá'a Wawácalica yéerri áacai, ya liyá jocai níwa liyá chóniwenai, liyá cáberri áabenaa quinínama.

Lishínaa arma liá'a éebiderri Cristo nácu.

¹⁰ Ya chóque'e, nuéenajinai, iméda idánaniu macáishita Wawácali yáajchau, linácula cabálininaa jiní éenaa liméda liájchaa.

¹¹ Itúyau quinínama liyú liérra ármaca Dios yáni irrú, quéewique'e éewa iyáca cabálininaa liúcha liá'a lichálujedau liá'a Wawásimica.

¹² Jiníwata jócani finua yáacau wayáca chóniwenai júnta ná'a wáalianai náinau ya iyájii, báawachata, najúnta ná'a demonio jócani wáalia náinua ya nayájideu léccchoo, ne wáalianai danáanshi máanui nawánacaalau'inaa líta'aa liáni cáinabica catáwacaica ríjuederri wayá.

¹³ Tándawa, iwínau quinínama liá'a arma Dios yáni irrú, quéewique'e éewa iwántaca liá'a éerri jáicta Wawásimi línu ináculai, ya liáwinaami néenee lichúniu saíca, iyáque'e cabálininaa.

¹⁴ Tándawa, nuéenajinai, iyáyu cadánani, isúwa siíbalau liá'a yáawaiyica, léjta áabai siíbalashi, itúyau iméda quinínama liá'a machácanica.

¹⁵ Iyá séewirrinaa saíca ijiáque'iu siwadeda liá'a lichuáni sáictaica wána iwówa.

¹⁶ Quéechanacu sái quinínama, lishínaa liá'a leebidaucá léjta áabai escudo túyerri iyá lipúyani túculerricoo chicháiyu, Wawásimi yúcani inácula.

¹⁷ Liá'a ishínaa wásedeerri iyá chái léjta áabai casco túyerri iwítá nácu, ya liá'a Dios chuánica léjta liá'a espadaca Espíritu Santo yáni irrú.

¹⁸ Iyá u'imáaca liá'a isátaucoo, isátau wérri Dios yúcha mamáarraca, yáau Espíritu Santo yáajchau. Iyá cawíteeniyu, uyúrrucueda iwówau, ya isáta Dios yúcha léccchoo quinínama lishínaa chóniwenai nácu.

¹⁹ Isáta Dios yúcha nunácu, quéewique'e Dios yáa nulí chuánshi numáni'inaa, ya nuéewaque'e nutáania jócai cárro, ya nuyá éewerri nuíiwacani liá'a Dios máanimi cabáyainta liyácalá sáicai chuánshi nácu.

²⁰ Dios bánuia nuyá lijí'inaa lícuu nutée liáni lichuánica, chóque'e linácueji liáni lichuánica nawáalia nuyá cuita manúmai rícula. Isáta

Dios yúcha quéewique'e nutáania linácu liá'a lichuáni jócubeecha cáarru nuyá.

Litácta liájumirrau

21 Tíquico, washínaa wéenajirri caníinai wacábaca, ya séewirri yúda wayá tráawaju Wawácalirru, líteeminaa quinínama liá'a chuánshica nunácu ya liá'a numédani nuyáca.

22 Tándawa nubánua irrúni, quéewique'e líiwa irrú chítashia wayáyu jíni, chacábacanaa liá idánani.

23 Liá'a Dios Wasálíjinaa ya Wawácali Jesucristo, liáque'e irrú iyá wéenajinaica saítaque'e iwówa yáca ya caníinaaque'e icába yáacacoo, liyú liá'a éebidaуча.

24 Dios liáque'e lishínaa sáicai nanácu quinínama caníinaani cába Wawácali Jesucristo caníinaiyu mamáarraca.

Primera carta de San Pablo a los TESALONICENSES

Nuédacaniu inácu

¹ Nuyá Pablo liájcha liá'a Silvano ya Timoteo, nutána liáni cáashtaca iyá'inaa nuéenajinai iglesia ísanaca liá'a chacáalee jí'ineerri Tesalónica, yáainai áabennaa nawówa Dios Lisáljinnaa yáajcha ya Wawácali Jesucristoca. Dios yáa irrú sáicai wérri ya sáictaque'e iwówa iyáca. Liá'a nawítee sáicaica nanácu náa éebidenai náa'a chóniwenai yáainai Tesalónica rícu.

² Séewirrinaa wáa sáicai Diosru inácueji quinínama, ya wédacaniu inácu jáicta wasátau Dios yúcha.

³ Éerri jútainchu wédacaniu inácu lináneewa liá'a Dios Wasáljinnaaca, linácu liá'a éebidani nácu itráawajaacala, iwówa yáajchau isírbiacala lirrú bájalanaa ya liá'a máanui wérrica inéndanica Wawácali Cristo nácu, quinínama líerra liyúda iyá liá'a idánani ya danáanshi iwántaque'e liá'a carrúni jináatabeeca.

⁴ Nuéenajinai, Dios caniinai cába iyá, ya wáa léenaa liwína iyá.

⁵ Ne jáicta wayá wáiiwadeda irrú liá'a chuánshica wásedeerri'inaa, jócái bábjajuta chuánshiyu, léccchoo liá'a lidánaniyu liá'a Espíritu Santoca ya quinínama yáawai wérri liáni chuánshí yáawaiyiica. Yáani léenaa chítashia wayáu jíni iiibi, wamúrru sáicai irrú.

⁶ Iyá inácueji, iwína wawítee, ya liwítee liá'a Wawácali, ya irríshibia liá'a chuánshica sáictai wówashiyu Espíritu Santo yáani irrú, báawitate nawána carrúni jináata iyáca, náa'a jócani éebida Cristo nácu.

⁷ Chacábacanaa iinu imédaca sáicai iwítee nalí náa'a quinínama náa'a éebidenai Dios nácu, náa'a yáainai cáinabi jí'ineerri Macedonia ya Acaya.

⁸ Jíerriu inácueji, liá'a Wawácali chuánica cáarralerriu jócaita bácai Macedonia rícu ya Acaya rícu, ya quinínama liáni cainabica léccchoo, ya náa léenaa éebida Dios nácu, tánda wayá jócu arrúnua watáania mawí quinínama linácu jiliáni.

⁹ Ne báawachata, nayája táanianai linácue liá'a wamá'inau néerra, ya sáicai wérri irrú iwína wayá, ya chítashia imáacau'inaa náji náa'a ídoloca, quéewique'e isíguia liá'a Dios cáwiica yáawaiyiica ya quéewique'e ichánau isírbia lirrú.

¹⁰ Cha léccchu náiiwacani inéndaca iyá quéewique'e léejocoo áaqueji liá'a Jesúscua, Dios Cúuleeca, liá'a Dios cárwanica máanalini iiibicha. Jesús liyá'inaa wáseda wayá liúcha liá'a máanui wérri carrúnataica iinuerri'inaaca.

2

Liá'a tráawajuca Pablo shínaa Tesalónica rícu

¹ Iyá jájiu, nuéenajinai, yáine léenaa liá'a wéewidau iyá jócái'inaa mawéni.

² Mawí sáica, áawita yáa léenaa jíni, báawita quéechami nacáitadeda wayá ya náiiueda wayá lirrícu liá'a chacáalee jí'ineerri Filipes, Dios

yúda wayá wáiiwaque'e irrú liá'a lichuánica wásedeerri'inaaca iyá, jócu cáarru wayá béewami lirrú liá'a danáanshi carrúnataica.

³ Níwata wayá jócani yúcau wayáca linácu liá'a wéewidani nácu, jiní wataániacala máashii wíteeshiyu, jiní wawówaicala wachálujueda wamácoo áabi.

⁴ Báawachata, Dios nísá léeneda wayá, ya limáaca wayá quéewique'e wáiiwa liá'a chuánshica wásedeerri, cháwa cábacanaa wataániaca. Jócaita wawánaque'e sáicta chóninenai wówa wáajcha, Diosru wáa wamédani, léewa cáberri wawówa.

⁵ Léjta yáayu léenaa, jócai cáji wataánia irrú chuánshi sáictaica, jiní wachálujuedaca wamácoo iyá wéedaque'e yúcha warrúwa. Dios yáirri léenaa quinínama liáni.

⁶ Jócai cáji wamúrru sáicai walíwau wayá jájiu, jiní yúcha, jiní áabi yúcha.

⁷ Báawita wéewa waméda wawánacaalau inácu, jiníwata wayá wánacaleenai chaléjta apóstolubini Cristo nácuji, wayá wéewacta canínaa wérri wacábacoo íibi. Chaléjta báquetoo íinetoo dáwinechocta ya rutúya chúnsai ruéenibiu.

⁸ Chái cábacanaa canínaa wérri wacába iyá, wawówaicta wáa irrú sáicai chuánshi Dios shínaa, jóctacala wáa irrú wacáwicau inácueji léccchoo. ¡Canínaacala wérri wacába iyá!

⁹ Nuéenajinai, eédacaniu chíashia watráawajaayumi jíni ya yáacaliyu wérri quéewique'e wéewa wawáalia quinínama liá'a warrúnaanica wacáwicarru. Watráawajaa éerrinacu ya táayee, quéewique'e jócubeecha imá iyáca jáicala itúya wayá nácula wáiwadedanimi irrú Dios chuánica, tándawa waméda chámái tráawaju báitanacu.

¹⁰ Iyá éewenai yáa léenaa sáicaica, ya Dios léccchoo, wayáca jiní máashii wamédani, wayácala machácana, jiní éewerri lijútacoo wanácu iyá eebidenaí Dios nácu.

¹¹⁻¹² Ya iyá yáine léenaa léccchoo, wayácala yáine idánani ya sáicta iwówa bácainaa iyá, léjta lisálijinaa yáayu'u léenibi wíteu. Wamánimi irrú quéewique'e sáica iyáca léjta ná'a Dios shínaaca, limáidacaalalmi iyá quéewique'e iwáalia ishínau liwánacaalactaca cadánani wíteeshiyu balíbalictalaca.

¹³ Linácueji wáa sáicai Diosru séewirrinaa, quéecha'inaami éemi liá'a Dios chuánica liá'a wáiwadedani irrú, irríshibiani yáawai wérri léjta Dios chuáni, ne jócai chaléjta washiálicuenai chuáni. Ne yáawayi Dios chuánicaa, liáni chuánshica sáicai wérri méda irrú eebidenaica.

¹⁴ Quéecha'inaami iyá nuéenajinai, carrúni jináata nacánaqueda iyá nacáaji rícueji ná'a chóninenai éennaaca, ibésunau léjta ná'a iglesia Dios shínaaca yáanai Judea cáinaberra íta'aa, Jesucristo shínaaca, nayá léccchoo cháni cábacanaa nacánaqueda nacáaji rícueji ná'a chóninenai néenaaca, judíobinica.

¹⁵ Náani judíobini náiinuate Wawácali Jesús, léjta quéecha náiinua ná'a éewidenai Dios chuáni báinacu, náwa nabánuwá bináawala wayá. Jócai naméda sáicai Diosru yáaine lijúnta quinínama.

¹⁶ Wawówaicta wataániaque'e nalí ná'a jócani judío, quéewique'e nawásedacoo léccchoo, ná'a judíobini jócai náinda wamédaca. Chacábacanaa jáica cashíamu jíni najíconauyu jíni. Ne chóque'e, ya ta, línu cái liá'a mánui wérri carrúnatabee Dios shínaaca íinuerri náitala.

Pablo wówerri liácoo bániu ná'a Tesalónica ísanaca

17 Nuéenajinai, quéecha'inaa wadánacoo yúcha íchaitaa, báawita jóca wacába iyá, séewirrinaa wédacanicoo wawáalia iyá wawówa lícuu ya wawówai iyá bájialanaa wáacoo wacába iyá.

18 Wawówai metá, wáacajau chaléjta tuyá Pablo, íchabachu nuwówai numédacani, ne liá'a Wawásimica jócu línda wamédaqui jini.

19 Ne ¿tána léji liá'a washínaa wanéndanica, washínaa sáictai wérri wawówa, sáicta wérri wawówa bájialanaa, ya sáicta wawówa cábacoo wayá jájiu? ¡Iyáwajani jáicta léejocoo washínaa Wawácali Jesucristo!

20 Jajá, iyáwa wánenai sáicta wawówa bájialanaa, éewauna sáicta wawówa.

3

1 Néenee quéecha'inaa jócu nuwánta mawí, jáiwa nuwówai numáacacoo nuyá bácai, chacálee jí'ineerri Atenas.

2 Nubánua washínaa wéenajirri Timoteo, liyá cayúdacaica Dios chuáni nácu, quéewique'e líiwa sáicai chuánshica Cristo nácue sái. Nubánuani quéewique'e liácoo licába iyá, liáque'e idánani quéewique'e néebida mamáarraca Dios nácu.

3 Quéewique'e jócu yúrrucueda iwówau áawita línu wátala liá'a máashiica. Ne iyá jájiu yáine léenaa arrúnaaca carrúni jináata wamédacoo quinínama liáni.

4 Ya mawí, quéecha'inaate wayá yáajcha újnibii, wáiiwa irrú jini wawáliacala'inaa máashii wawówau, cháwa libésunacuwai, léjta yáayu léenaa.

5 Tándawa, jócu nuwánta mawí, nubánua lisáta léemiu chíthashia iyáqui jini éebidau Dios nácu, ne cáarru nuyá jócubeecha Wawásimi dáana iyá máashictalaca ya washínaa tráawaju yúcacoo.

6 Ne chóque'e Timoteo éejuerriu Tesalónica néenee, línda walí sáicai chuánshica éebidauga, ya caníinaa icába yáacacoo. Limá walí séewirrinaa édacanicoo nácu caníinaiyu, ya iwówai icába wayá, léjta wawówai wacába iyá léchchoo.

7 Táda liáni chuánshica, nuéenajinai, áawita íchaba carrúnataica ya máashii wówa, ne sáicta wawówa bájialanaa wáaca léenaa yáaineu cabálíninaa éebidauga Dios nácu.

8 Ne wáa léenaa iyá sáica Wawácali chuáni nácu, wáne cadánani wawówa.

9 ¿Chítata wéewa wáa sáicai wérri mawí washínaa Diosru inácue ya le sáicta wérri wawówa iwánaca lináneewa liá'a Diosca?

10 Éerrinacu ya tázayenaa wasáta liúcha liá'a Diosca, quéewique'e léejueda wayá bániu wacábaque'e wanáni wáacoo, wachúnique'e wáa irrú liá'a cháuctai irrú liá'a éebideni Dios nácu.

11 Wawówai liyáque'e Diosja Wasálijinaaca ya Wawácali Jesúscia, liyúda wayá quéewique'e wáacoo wacába iyá, ya watráawajaaque'e yáajcha mawí.

12 Quéewique'e Wawácali liwána idáwinaacoo, ya iwáaliaque'e mawí caníinaabee icába yáacacoo yáajcha wáacoo, ya quinínama yáajcha, léjta caníinau'u wacába iyá.

¹³ Quéewique'e liyá cabálinaa iwówa rícu, ya majíconaa lináneewa liá'a Diosca Wasálijinaa, jáicta léejocoo Wawácali Jesús quinínama ná'a éebidenai linácu. Chácajani.

4

Liá'a cágicaishica sáictai Dios cábaca

¹ Chócojoo, nuéenajinai, wasáta irrú ya numá irrú liáni lijí'inaa nácu liá'a Wawácali Jesúscia: Quéewique'e iyá sáica imédaque'e (léjta séewirrinaa iméda yáacuwani) léjta wéewidau'u iyá, quéewique'e sáicta Dios cába iyá.

² Iyá yáine léenaa liá'a wéewidani iyá nácu, liwánacaala nácu liá'a Wawácali Jesúscia.

³ Liá'a Dios wówaini yúcha quéewique'e iyá lirrú majíconaa, jiníbeecha méderri máashii lijíconaa línaayu.

⁴ Quéewique'e bácainaa náa léenaa sáicaque'e liyá línu yáajchau, jiní jíconaa cawáuntai línu yáajchau.

⁵ Jócaita lijíconaa yáajcha ya máashii wówashi yáajcha, léjta ná'a chóniwenai jócani yáa léenaa Dios nácu.

⁶ Jiní chóniwenai méderri máashii, jiní lichálujuedacala áabi linácu liáni, jiníwata Wawácali carrúnatai wérri quinínama liáni jíconaashi, léjta wanísau'u wáiiwami irrúni.

⁷ Ne Dios jócai máida wayá quéewique'e wayá wajíconaa rícuu, máiderri wayá quéewique'e wayá sáica lirrú.

⁸ Cháwajani, liá'a cháaneerri liáni wéewidacala, jócai cháani washiálicuerri bácai, cháaneerri liyá quéechanacu Dios, liá'a yáirri lishínaa Espíritu Santo irrú.

⁹ Ne linácu liá'a canínaabee icába yáacacoo, éenajinai wáacoo, jócu rúnaa watána irrú, jiníwata Diosja liyá éewida canínaa icába yáacacoo.

¹⁰ Ne léji liáni imédani náajcha quinínama ná'a éenajinai yáainai liá'a cainabi jí'ineerri Macedonia. Ne wasáta yúcha, wéenajinai, canínaaque'e icába yáacacoo mamáarraca.

¹¹ Éenedate iyá machúnua ya iméda chúnsai ishínaa, itráawajaa icáajiyu, léjta wawánaa imédatanai.

¹² Quéewique'e cawáunta nacába iyá ná'a yáainai, bináawe jócani éebida, ya quéewique'e jiní cháucta irrú.

Liá'a léequacta'inaacoo Wawácalica

¹³ Nuéenajinai, jócai wawówai imáacacoo jócta yáa léenaa liá'a bésuneerri náacoo náajcha ná'a máanalininimica, quéewique'e iyá jócu máashii wówa léjta ná'a áabica, jiníni nénda nayáca.

¹⁴ Léjta wéebidau quéecha'inaa máanalí Jesúscia, ya liáwinaami licáwiawai máanalicai yúcha, cháwa wéebida léccchoo, Dios cárwedeerri'inaa Jesús yáajcha, ná'a máanalininimica éebidenai linácu.

¹⁵ Tánda wamá irrú, léjta Wawácali éewidau'u, wayá máaqueñaicoo cáwi cáashia léejocoo liá'a Wawácalica, jócuminaa wáau nabéecha ná'a máanalininimica.

¹⁶ Jiníwata wéemiminaa áabai chuánshi cadánani wérri, lichuáni liá'a ángel wánacaleerri ya liwítama liá'a trompetaca Dios shínaaca.

Liyáminaaja Wawácali Jesús yúrrucuerri'inau áaqueji. Ya ná'a máanalinimica éebidenaimi Cristo nácu, nacáwiauminau quéechanacu;

¹⁷ liáwinaamijoo, wayá cáwininaica, litéeminaa wayá liájchaujoo, áabenaaque'e wacába yácacoo náajcha sánai iibirra, quéewique'e wajúnteda Wawácaliu cáuli íibi; cháminalaa wayá liájcha liá'a Wawácalica mamáarraca éerri.

¹⁸ Ya idánani yáacau liyú liáni chuánshica.

5

¹ Ne linácu liá'a éerrica ya léerdi'inaaca, nuéenajinai, jócái arrúnaa nutána irrú.

² Iyá yáine léenaa sáica, liá'a éerri léejocta'inaacoo, liá'a Wawácalica iinuerri'inaa jóacta wanénda wayácani, léjta báqueerri canédi iinuerri táayee linédua.

³ Jáicta namá ná'a chóniwenaina: "Quinínama yáairri sáica wérri, jiní bésuneeerri", néeneeminaa línu cawíquinta náta'aa limárdactana nayá, léjta línu rulí cáiwibeeca ruá'a fínetooca cúclicuecho'inaaca, jímiminaa náctalau liúcha.

⁴ Ne iyá, nuéenajinai, jócái yáa mawítee mawiá, quéewique'e liá'a éerrica líinucta'inaa liá'a Wawácalica licáarruda iyá léjta báqueerri canédi.

⁵ Iyá quinínama éebidenai Wawácali nácu, léwa iyáyu'u léjta jucámarrabee, cámarra lícuu, jócaita léjta táayebée catáwacabeecca;

⁶ tándawa jócú wéewa mawítee wayáca léjta ná'a áabica, arrúnaa wayá cáwi ya wawítee sáicaque'e wayáca.

⁷ Ná'a mawíteenica chání léjta ná'a máainai éerri nácu, chaléjta ná'a cámadedeenai éerri nácu;

⁸ ne wayá yáainai jucámarra jírrícu, arrúnaa wayá séewirrinnaa sáicai wíteeshiyu. Wayá éebidenai, arrúnaa wamúrruca watúya'inau wayáu sáica, jocubeecha waméda máashii wajíconaacoo. Táda arrúnaa wéebidaca Jesucristo chuáni sáica, ya jéewique'e caníinaa wacába yácacoo, ya jéewique'e wamáaca wawówau Jesucristo nácu, liwásedaque'e wayá Dios shínaa carrúnatai yúcha.

⁹ Jiníwata Dios jócái shírri wayá quéewique'e warríshibia carrúnatabee, Dios shírri wayá quéewique'e wéenaa wáacoo áacairra linácueji liá'a Wawácali Jesucristo.

¹⁰ Jesucristo máanalí wanácueji, quéewique'e báawita cáwi wayá, o máanalí wayá, quéewique'e wayá liájcha mamáarraca.

¹¹ Tándezawa, yáa idánani wáacoo, ya danáanshiyu icába inácu wáacoo, chái léjta imédau iyácajani.

Pablo yáa nawítee ná'a éebidenai Dios nácu

¹² Wéenajinai, wasáta yúcha cawáuntaque'e icába ná'a tráawajenai íibi, ná'a yáaine iwítée ya éewidenai sáicai chuánshi Wawácali nácu.

¹³ Arrúnaa iwówaica ya caníinaa wérri icába nayá, linácueji liá'a tráawaju namédanica. Sáictaque'e iwówa iyá wáacoo.

¹⁴ Wéenajinai, Wamá irrú léccchoo, yáarraque'e ná'a jiníni wówai namédaca. Yáa nadánani ná'a máajinaani Dios chuáni nácu, iyúdaque'e ná'a madánaninica ya iwántaque'e chajiwítemija'a quinínama yáajcha.

¹⁵ Icábawa yúchaujoo jócubeecha éejueda júnibai irrú wáacoo. Báawachata, arrúnaa iméda mamáarraca liá'a sáicaica, chacábacanaa yáajcha wáacoo ya quinínama chóniwenai yáajcha.

¹⁶ Sáicta iwówa éerri jútainchu.

¹⁷ I'óra éerri jútainchu.

¹⁸ Yáa sáicai Diosru quinínama nácu, jiníwata léwa liwówaini yúcha, léjta éebidenai Cristo Jesús nácu.

¹⁹ Ujóca imá jáicta Espíritu Santo wána imédaqui jíni.

²⁰ Ujicháani liá'a chuánshica Dios wánani natáaniaca.

²¹ Éenedani quinínama ya iwína liá'a sáicaica.

²² Ishírriu quinínama méenaami máashii yúcha.

²³ Ne Diosja, liá sáicaica, liméda iyá sáica wérri majíconaanica lijí'inaa nácu, ya lituya iyá quinínama inácu sáica, iwówa, icáwica ya ináanai jiní cháucta irrú libéecha liá'a líinucta'inaa Wawácali Jesucristoca.

²⁴ Liá'a Dios máiderri iyá machácani wérri, ya licúmpliaminaa quinínama liáni.

Litáa irrú ya liá nalí sáicai liájumirrau

²⁵ Nuéenajinai, isáta Dios yúcha wanácu léccchoo.

²⁶ Itáa nalí quinínama ná'a wéenajinaica áabai ishíshicani majíconaiyu.

²⁷ Numáca irrú, Wawácali jí'inaa nácu, iliá'que'e liáni cáashtaca quinínama wéenajinai éebidenaicarru.

²⁸ Quéewique'e Wawácali Jesucristo yáa irrú sáicabeeeca quinínama irrú.

Segunda carta de San Pablo a los TESALONICENSES

Nuédacaniu inácu

¹ Nuyá Pablo, liájcha liá'a Silvano ya Timoteo, nutána liáni cáashtaca iyá'inaa nuéenajinaica iglesia ísanaca liá'a chacáaleeca jí'ineerri Tesalónica, yéenai áabena nawówa Dios Wasálijinaa ya liá'a Wawácali Jesucristoca.

² Nusáta Dios Wasálijinaa yúcha ya Wawácali Jesucristo yúcha liá irrú mawénii ya liáque'e irrú saítaiwówa inácu.

³ Nuéenajinai, séewirrinnaa warrúnaa wáa sáicai Diosru inácue, níwata rúnaaca wamédacani, níwata liá'a éebidanica dáwinerriu liácoo ya liá'a canfínaabee icába yácacoo, mawí máanui éerri jútainchu.

⁴ Táda, wayá jájiu watáania inácu sáica wérri iglesia rícu Dios shínaaca, linácue liá'a danáanshica ya liá'a éebidauga íyadani, béewami lirrú liá'a quinínama nacánaquedaniyu iyá, ya máashiica nawána ya carrúni jináatabee iibi.

⁵ Liáni Dios iyada liyáu machácaniyuni liwánaca carrúni jináata namédacoo ná'a wánenai carrúni jináata iyá;

⁷ Ya iyá ná'a carrúni jináatanica, liáminaa irrú iwówa iyabacta'inaacoo léjta wayá. Liáni bésuneerri'inaiu liyáali éerri, jáicta Wawácali Jesús ínujuo lishínaa ángelbini cadánaninica, línuminää áaqueji íibi liá'a chichái cámarraca.

⁸ Ínuerri'inaa liméda nayá carrúni jináata ná'a jócani wówai Dios, jiní namédacala Wawácali Jesús chuáni wánacaala, wásedeerri'inaata wayá máashii yúcha.

⁹ Náani carrúni jináataminaa liméda nayájoo cáiwinaa jóctala éewa amáarra nayá, ya támmina liúca nayá déecuchala lináneewa yúchau liá'a Wawácali, ya lidánani ya licámarra yúchau.

¹⁰ Jáicta liinu liá'a Wawácalica liyáali éerriminaa, náa lirrú sáicai ná'a lishínaaca, ya sáicta wérri nawówa ná'a quinínama éebidenica, ne iyájani éebida linácu liá'a wamáni irrú Jesús nácu sáica.

¹¹ Wayá sátenai Dios yúcha inácu séewirrinnaa, quéewique'e liméda iyá sáica éewaque'e iméda liá'a tráawaju limáidani iyá nácu. Wasáta Dios yúcha quéewique'e liyúda iyá imédaque'e liá'a sáicaica iwówaini imédaca, ya éewaque'e iméda ná'a tráawaju éebidauga idánani yáajchau Dios nácu.

¹² Chacábacanaa, lijí'inaa nácu liá'a Wawácali Jesúsca náamininaa lirrú sáicai inácueji, ya liyá liáminaa irrú sáicai léjta licábacanaa caníinaabeeeca washínaa Dios, ya Wawácali Jesucristo shínaaca.

¹ Chóque'e, nuéenajinai, ne linácu liá'a léejuacta'inaacoo Wawácali Jesucristoca ya wáawacacta'inaacoo liájcha, wasáta yúcha,

² quéewique'e jócua ináawida iwíteu madéjcanaa, jiní índaca nacáarruda iyá, áawita báqueerri máca espíritu táchaniacala lirrú, jócta mairri jáicala wéewida jíni, o watánaca lirrú áabai cáashta, jáicala wamái Wawácali éerri jái fiinu cái.

³ ¡O'índa nachálujueda iyá jiní wérri nácuejoo! Libéechajoo liá'a éerrica chóniwenai náasacalaminaajoo liá'a Dios máni'inaacucha, jáicta lijáujoo liá'a washiálicuerri máashiicai wérrica, liá'a yúqueerri'inaacoo amáarraca.

⁴ Léwa lijinai bárruerriu lijúnta ná'a quinínama téenai Dios jí'inaa, o arrúnaa ná'a sáicai wérri liúcha, ya léccchoo línuminaa limáaca liárrubaiu Dios fíbana rícu, limáminaajoo liyá waliá Dios, liá lirrú sáicai.

⁵ ¿Jócua édacaniu nutáania'inaami irrú linácu liáni nuyá'inaami yáajcha?

⁶ Ya chóque'e iyá yáine léenaa tánashia chá'a bárrueda liyácani, quéewique'e jócua líiyadau jóctanaa léerdi fiinuu.

⁷ Ne liá'a limédani cabáyainta máashiica, jái naméda nayácai liérra méenaami máashiica yáairri cabáyainta; cháucta bácai jái' leedacoo béewami liá'a wíneerri liyácani.

⁸ Néenee líiyadaminau liá'a máashiicaica, liá'a Wawácali Jesús línuani'inaa linúma cálesayu, ya limárdani'inaa jáicta léejojoo lidánani cámarrayu.

⁹ Ne liárra máashiicaica, fiinuerri'inaa Wawásimi dánaniyu; línuminaa wíteeshi dánaniyu, ya limédaminaa chóniwenai náneewa jocai nacába cáji, quéewique'e lichálujueda nayá.

¹⁰ Ya limédaminaa quinínama máashiica, quéewique'e lichálujueda ná'a yáaine'inaacoo náucacoo, jócala nawówai néebidaca, ya jócua nawówai naméda Dios chuáni wánacaala, quéewiquincta néenaa náacoo áacairra.

¹¹ Tándawa, Dios índa nachálujueda nayá ya néebidaque'e liá'a númashi yúwicaca.

¹² Quéewique'e náucacoo quinínama ná'a jocani wówai néebida liá'a yáawaiyiica, báawachata sáicta nawówa méda liá'a máashiica.

Dios wínani quéewique'e náacoo áacairra

¹³ Ne wayá séewirrinaa arrúnaa wáa sáicai Diosru inácue, wéenajinai caníinaa licába iyá liá'a Wawácalica, jiníwata Dios wíneerri iyá quéewique'e iyá quéechanacu éenaaque'e fiinu icáwicau Dios yáajcha, lirrícueji liá'a Espíritu wáneerri majíconaa iyá, ya liá'a yáawaiyii éebidani nácu.

¹⁴ Tándawa, Dios máida irrú lirrícueji liá'a chuánshi sáicai wayái iiwadeda irrú: Quéewique'e fiinu iwáalia léenaa liá'a licámarra liá'a Wawácali Jesucristoca.

¹⁵ Tándezawa, nuéenajinai, yáau machácani ya jócua imíya máecha liá'a wéewidau'u iyá wanáanacaiyu ya cáashta rícueji.

¹⁶ Wayá sáta Wawácali Jesucristocaja, ya Dios Wasálíjinaa, caníinaaca licába wayá ya liá walí sáictaque'e wawówa mamáarraca, ya áabai sáicai wanéndani wayáca sáicacala liyá,

17 sáicta liméda iwówa ya limáaca cadánani iyáca, quéewique'e liá'a imánica ya liá'a imédanica sáicaque'ini quinínama.

3

Isáta wanácu Dios yúcha

1 Léwa liájumirra sól liáni, nuéenajinai, isáta wanácu, quéewique'e liá'a Wawácali chuáni línau madéjcanaa quinínama cainabi, quéewique'e canínaa nacábacani, léjta libésunau yáajcha.

2 Isáta Dios yúcha léccchoo quéewique'e litúya wayá náucha ná'a chóniwénai máashiinica ya ná'a cajíconaanica, níwata jócai quinínama neebidaca.

3 Ne Wawácali liá'a machácanica, liyámina wáalia iyájoo machácani iwítee ya litúya iyá máashii yúcha.

4 Wawácali nácu wawáalia éebidani iyá imédacala iyáca, ya imédani'inaa mamáarraca, léjta wabánau'u imédacani.

5 Wawácali liyúda iyá caníinaaque'e icábaca yáacacoo, léjta Dios caníinaa licábaca, ya iwáalia carrúni jináatabee danáanshi Cristo nácu.

Arrúnau'inaa tráawajaaca

6 Nuéenajinai, wabánua lji'ináa lícu liá'a Wawácali Jesucristoca, quéewique'e ishírricoo náucha ná'a wéenajinai jócani wówai natráawajaaca, ya jóca áabenaa nawítee linácu liá'a wéewidani iyá nácu.

7 Iyá yáine léenaa chíashia'eewo'u iyáqui jíni quéewique'e éewa iméda léjta wamédanica: Wayá séewirrinaa watráawajaaca quéecha'inaami wayá íibi,

8 jíni wáayacala íyanibi mawéni, séewirri wapáidaca. Báawachata, watráawajaa yáacaliyu éerrinacu ya táayee, quéewique'e jocubeecha wáiinu waméda imánubaca quiní irrú.

9 Ne yáawaiyii natáa, wéewa wasáta yúcha iyúdaquinicta wayá, ne jócu cháa jíni, watráawajaa quéewique'e wáa irrú wacábacanau éewani'inaa iméda yácanaa.

10 Quéecha'inaa wayá yáajcha, wáa irrú chíashia arrúnaa iyáqui jíni: Liá'a jócai wówai litráawajaaca, chacábacanaa jócu líya.

11 Ne wáa léenaa áabi éenaa, yáainai cháj'i jócani tráawajaa, níwata awátuini wérri, naníquicoo jóctalata néewa naníquicoo.

12 Náarra chóniwénica wabánua nalí ya wamá nalí, liwánacaala nácu liá'a Wawácali Jesucristoca, quéewique'e natráawajaa cha nawíteemi já'a, néewaque'e nawáalia narrúnijinai.

13 Nuéenajinai, osámu iméda liá'a sáicaica.

14 Jócta áabi éenaa jócani méda wawánacaala liá'a watánani líta'aa liáni cáashtaca, éeda lituínaa tánashiajoni, ya u'iwína yáacau liájcha, quéewique'e báicani.

15 Ne jócu iwáalia ijínaiyu wáni, yáa liwítee léjta éenajirri.

Sáicai liá nalí liájumirrau

16 Ya liyá jájiu Wawácali sáictactaca nawówa yáca, liá irrú sáictacta iwówa quinínama éerri ya matuínaami. Liá'a Wawácali yáa yáajcha quinínama.

¹⁷ Nuyá, Pablo, nutána irrú nutáayu irrú, chún sai nucáaji yá nushínaa letreyu. Cháwa nutána nují'inau quinínama nushínaa cáashta nácu, cháwa nutánacani'i.

¹⁸ Ya Wawácali Jesucristo yáa irrú sáicai quinínama irrú.

Primera carta de San Pablo a TIMOTEO

Nuédacaniu jinácu

1 Nuyá, Pablo, apóstolu Jesucristo shínaa, bánuerriu Dios wánacaala nácu wásedeerri wayá, Wawácali Jesucristo, washínaa wanéndani wayáca.

2 Nutána jirrú liáni cáshta Timoteo, yáawayi nucúlee éebidani nácu, nuwówai Dios Wasálijinaa ya Cristo Jesús washínaa Wawácali yáa jirrú liwíteu, jishínaa carrúni jináatai ya sáictactaca jiwówa yáca.

Nuítwani jirrú ljúnta ná'a éewidenai jócani yáawaiyii

3 Léjta jinisa numá jirrúi quéecha'inaa jóctanaa nuáu chaléeni cáinabi jí'ineerri Macedonia, quéewique'e jimácacoo chacáalee jí'ineerri Éfeso, quéewique'e bánuua nalí chóniwenai quéewique'e jócu néewida báawatai witeeshica,

4 u'éemi nachuáni ná'a náiiwadedanimica ya chuánshi jócai amáarra nanácu ná'a nawérrinaibimica. Liáni wíteeshi téenai bácai nacáita yáacaque'i, jócai éewa liwána liwáalia néebidaucu liá'a Dios wówaini limédaca.

5 Liá'a Dios wówaini liméda liájcha liáni rúnaa canínaa wacába yáacacoo, liájcha liá'a canínaabee ínuerri áabai wówashi masáculai, áabai wíteeshi sáicai, ya áabai wéebidani yáawaiyica.

6 Áabi jiéneu báawachala liúcha liáni ya yúqueneu cáita yáaqueneu, jócai áanama náueji.

7 Nawówaini namédacoo quéewidacaní liá'a ley Dios shínaa, ne jócai néemi liá'a namánija, ne jiní liá'a néewidani jicá'a liá'a yáawaiyí namáca.

8 Wáa léenaa liá'a ley sáicai wérri, chápta waméda léjta liwówai limédaca, léjta liyáyu'u.

9 Rúnaa wédacanicoo, jiní ley náa nalí ná'a médenai sáicaica. Liá'a ley náani quéewique'e náa léenaa ná'a médenai máashii ya ná'a jócani éemi, ya ná'a máashiicanica ya cajíconaanica, ná'a jócani cawáunta Diosru ya liá'a éebidani nácu, ya ná'a ínuenai nashínaa nasálijinau ya natúwa, quinínama ínuenainaica.

10 Ya ná'a médenai máashii náiinaa yáajchau, ya ná'a washiálicuenai médenai máashii náajcha wáacoo, ya ná'a ínufa médenai máashii nayá wáacoo léchcho, ya ná'a nawénda ya nawéni chóniwenai, ya ná'a canúma yúwicanica; ya ná'a júrenai mawéni; liáni liwówaiyu limáca, ná'a médenai liá'a yáirrico éewidenai sáicai júnta.

11 Ya liáni sáicai éewidani léewa wáiinuni sáicai wérri chuánshi, léewidani wayá nácu wéewaunaa wáacoo áacairra, liá'a Dios sáicai wérri máacani nulí.

Yáirri sáicai nácu liá'a carrúni jináatai Dios shínaaca

12 Nuá sáicai washínaa Wawácali Jesucristo, liyá yáirri nulí danáanshi, niwata cáberri nuéebida linácu limáaca nuyá nuyúdaque'e lishínaa tráawaju nácu,

13 báawita nuyá quéecha numá chuánshii máashii linácula, nucánaquedani ya nucáitani. Ne liyá Dios Carrúni jináata licába nuyá, níwata nuyá újnibi jócai éebida linácu ya jócu nuá léenaa liá'a numédanica.

14 Cháwa jáni washínaa Wawácali yáa nulí liwíteu máanui wérri, ya liá nulí liá'a nuéebidani nácu, ya liá'a canfinaabee wawáalianica washínaa rúneerriu Cristo Jesúsrú.

15 Liéni yáawaiyi wérri, quinínama rúnaa néebidacani: liá'a Cristo Jesús fínuerri cáinabi ítala quéewique'e litée náa'a cajíconaanica áacairra, náucha nárra nuyá quéechanacu sái.

16 Tándawa, Dios wáalia Carrúni jináata licába nuyá; quéewique'e Jesucristo íyada nunácu quinínama sáica wíteeshica. Nuyá fínué numédacoo nuyadacoo nalí náa'a rúnaa néebida linácu, quéewique'e wéewa nawáalia liá'a cágwicaihó jócai amáarra.

17 ¡Wáa lirrú máanui licábacoo, ya cadánanibee wérri mamáarraca éerri, lirrú liá'a rey jócai amáarra, liá'a jócai éewa máanalica, jócai wéewa wacábaca liyá bácai Dios! Chácajani.

18-19 Timoteo, nucúulee, nuá jirrú liáni tráawajuca quéewique'e jinua yáacacoo sáica liáni fínuá yáacashica jéebidani nácu, ya sáicai wíteeshiyu, léjta liá'a namáni quéecha náa'a éenajinai náa'a táanianaimi jinácu lijí'inaa lícu Diosca. Áabi jócta néemi jiwanacaala nashínaa nawíteu yúqueneu nashínaa néebidani nanácu.

20 Liéni bésuneerriu nalí náa'a Himeneo ya Alejandro, náani néejueda Wawásimirru quéewique'e néewidacoo jócubeecha namá máashii chuánshii Dios júnta.

2

Chítashia arrúnaa isátacoo Dios yúcha.

1 Quéechanacu numáca irrú iméda isáta Diosru, isáta Dios yúcha, isáta íchaba ya yáa sáicai Diosru quinínama nanácu náa'a chóniwenáica.

2 Arrúnaa wasáta Dios yúcha nanácu náa'a wánacaleenaica, ya náa'a bánuenaica, quéewique'e wéewa sáicta wawówa ya wacáwica machúnua, ya jiní fínuá yáaqueñau, cawáunta wayá Diosru, ya cawáuntaque'e quinínama licábacanaa.

3 Liáni sáicai ya licába sáictai liá'a Diosca téerri wayá áacairra.

4 Liyá wówerri quéewique'e quinínama náiiu náa léenaa yáawaiyiica, ya náaque'i quinínama áacairra.

5 Ái bácai rími Dios já'a; ái báqueerri Washiálicuerri éeneerri litée quinínama washiálicuenai quéewique'e nayá Dios yáajcha, lijí'inaa liá'a Washiálicuerrica Jesucristo.

6 Níwata Jesucristo éejuederri licáwicau quéewique'e quinínama chóniwenai éewa náacoo áacairra, léjta liyáchuánshii liyáali léerdimi rícu.

7 Tándawa nuyá Dios máacani téerri'inaa lichuáni ya apóstolu, ya namáaca nulí quéewique'e éewiderriu linácu éebidani, ya liá'a yáawaiyiica náa'a jócani judío. Ne liéni numáni yáawaiyi waliérra; jócaita númerashi yúwica.

8 Cháwa jáni, nuwówai ná'a washiálicuenaca nasáta Dios yúcha quinínama matuínaami, ya nanácuda nacáajiu Diosru wówashi masáculai, jiní fiwirri wówa ya jiní cáiteerri

9 Ya nuwówai quéewique'e ná'a fiinaca nasúwa nábalau léjta fiña íibala cábacanaa, imiyaiyu ya sensiyuiyu léccchoo; quéewique'e nachúnico ne jócai jiérri ruwitau quéewique'e nacába ruyá, jiní óroyu, ya iiba cawénini, jiní iibalashi cawéni wérri,

10 arrúnaa iméda sáicai, léjta arrúnaa naméda ná'a fiinaca máaqueñeu nayáu Diosru.

11 Ruá'a finetoo rúnua ruéemi liá'a néewidani nácu manúmata, cawáuntaque'e quinínama ruyá náajcha wánacaleenaica;

12 ya jócu nuínda quéewique'e ruá'a fiinetoo éewida íchaba chóniwenai náneewa, ya jócaque'e ruwánacala liá'a washiálicuerrica. Nuwówai ruyáque'e manúmata,

13 níwata Dios méderri quéechanacu Adán, liáwinaami ruá'a Évacu;

14 ya Adán jócaite Wawásimi chálujueda, ruyáwaní ruá'a finetoo ca, lichálujuedate ruyá rucáu jíconaashi rículate.

15 Dios méetuaminaa rujíconaa ruá'a finetoo ca ya támina litée ruyá áacairra, rumédacta quinínama sáica léjta túwashi, ya ruéebidacta mamáarraca, canínaabee nácu, jiní rujíconaa ya imíya ruyá.

3

Chítashia rúnua namédacoo ná'a wánacaleenaica iglesia rícu

1 Liéni yáawaiyii waliáni: Báqueerri wówericta liárru iglesia rícu liwánacaalaque'e, wówerri áabai tráawajo sáicai.

2 Tádawa, liá'a licábacanaa liá'a wáaleerri liá'a wánacaalashica léjta wánacaleerri jiní jíconaa. Arrúnaa liwáalia bácau rími línuwa, ya liyáque'e áabai cágwicaishi cawáuntai, áabai chuánija, catráawajaacai ya jóca liséwica yáarru. Arrúnaa léewa liwína chóniwenai líibana rículau mamáarraca; arrúnaa léewa léewidaca.

3 Jócai arrúnaa cárracalaicani, jiní liwówaica línuwa yácacoo, arrúnaa sáicai wérri liyá, machúnucu ya jócai máaca liwówau warrúwa nácu.

4 Arrúnaa léewa liwánacaala líibana rícu sána, ya léewidaque'e léenibiu juménani nayá ya cawáuntani quinínama.

5 Ne jóctacala léewa liwánacaala chúnsci líibana rícu sánaca, ¿chítate quéewau'u jíni litúa liá'a iglesia Dios shínaaca?

6 Tándawa, liá'a wánacaleerrica jócai éewoo báqueerri wáalii éebidaca, carrúnataca máanui licábacoo, ya licáacoo léjta Wawásimi cágayu'u lirrícula liá'a cacháninaica.

7 Arrúnaa cawáunta nacábacani ná'a jócani éebida Dios nácu, quéewique'e jócu licáu báinabee rícula nanáneewa ná'a chóniwenaca, ya licá'echau Wawásimi shínaaa máashii rícula.

Chítashia rúnua namédacoo ná'a nayúdenai pastor iglesia rícu

8 Chacábacanaa, ná'a yúdenai pastor iglesia rícu, rúnua washiálicuenacaní cawáuntani, ya séewirrinaa naméda liá'a namánica, ya jócani cárracalani, jiní nawówaicala nawáalia shínaashi méenaami naméda máashii chóniwenairru.

⁹ Arrúnaa nacháanacoo lirrú liá'a yáawaiyi náyadanica, liá'a wéebida nácu ya nawáaliaque'e masáculai wíteeshica.

¹⁰ Quéechanacu arrúnaa néeneda nayá, ya liáwinaami, ya jócta nawáalia najiconau néewaminau namédacoo léjta nayúdenai pastor iglesia rícu.

¹¹ Chacábacanaa, ná'a íinaca cawáuntani wérri, jócani cáiwadedacaní chuámshi shínanaa, cawáuntani ya machácani quinínama nácu.

¹² Báqueerri yúderri pastor iglesia rícu, rúnnaa liwáalia bácau rími línuja, ya léewa liwánacaala sáica wérri léenibiu ya lishínaa quinínama líbana rícu sána.

¹³ Níwata ná'a yúdenai pastor iglesia rícu, médenai sáica nashínaa tráawajo, náinuni'inaa nalíwoo áabai yáarruishi cawéni, ya chawíteemi wérri já'a néewaminaa natáaniaca néebidaucua Cristo Jesús nácu.

Liá'a yáawaiyiica íiyaderrico linácueji liá'a wéebidani nácu

¹⁴ Nunénda nuáacoo nucába jiyá; ne nutána jírrú liáni,

¹⁵ quéewique'e, báawita nudécudau, jiáque'e léenaa chítashia jíni rúnnaa jimédacoo Dios shínaa éenajinai íibi, léwa liáni iglesia Dios cawiica, liá'a iglesia wíneerri ya túyerri yáawaiyiica.

¹⁶ Yáawaiyii atéwai jócu wéewa wáiwadedaca liá'a wéebidani nácu bájalai mámanui wérrica:

"Cristo íinuerri cáinabi íitala limédacoo washiálicuerriyu, néenee Espíritu Santo íiyada majíconaiyu, ya ná'a ángelbini nacábani.

Náiiwa nalí chóniwenai yáaine quinínama cáinabi íta'aa, ná'a éebidenai linácu quinínama cáinabi, ya narríshibiani sáicai wérri áacairra."

4

Ná'a shírruedenai nawíteu liúcha liá'a néebidani nácujo

¹ Ne liá'a Espíritu Santo limá'ee jucámmarranaa, cha lé'e amáarractala'inaa liyáca liá'a éerrica, áabiminaa dánaujoo liúcha liá'a néebidani nácu, nasíguaminaa ná'a espíritu cachálujuedacanica ya néewidani nanácu ná'a íinuenai demonio néenee.

² Namédaminaa nawánacaala ná'a chóniwenai chámaini wíteeshi ya canúma yúwicani, nashínaa nawítee márquerriu nashínaa jíconaashi újni jiárruyucani.

³ Náani chóniwenainaica jócu naínda néda yáacacoo, ya jócu naínda náaya matuínaami íyacaishi, ne Dios quénudanica quéewique'e ná'a éebidenaica ya léccchoo ná'a yáine léenaa liá'a yáawaiyiica náyaque'e'mi, náaque'e sáicai Diosru.

⁴ Ne quinínama liá'a Dios quénudanica sáicai wérri; ya jiní wéewani wadánaa jiúcha warríshibactani wáa sáicai Diosru,

⁵ níwata liá'a Dios chuánica ya isáta Dios yúcha limédani majíconaa.

Báqueerri sáicai catráawajaacai Jesucristorru

⁶ Ne jéewidacta quinínama liáni nalí ná'a jéenajinai, ya jíya liá'a Dios chuánica ya liá'a sáicai jéebidanica nácu séewirrinai jiyá nácu, jiyá bácai cashírruedacai sáicai Jesucristorru.

7 Ne jócai jiméda liwánacaala ná'a chuánshi éerri rícu sánaca ya mawíteeca. Jimáaca jicáwicau Dios cáaji rícu mamáarraca;

8 áawita liá'a ejercicio sáicai wanáanairru máayabaca, jimáaca jiyáu Diosru sáicai quinínamarro, níwata índa walí sáicai liáni wacáwicaca, ya liá'a wacáwica wabéechala sáica.

9 Liáni yáawaiyii waliáni, arrúnaa quinínama néebidacani.

10 Tándawa liáni, watráawajaa ya waméda wadánaniu, níwata wamáaca wanéndaca liáni liá'a Dios cáwiica, liá'a wásedeerri quinínama chóniwenai, nalí chúnsei ná'a' eebidenai linácu.

11 Liáni arrúnaa jibánua ya jéewida áabi mawí.

12 Ujicába jiyáu jiníca jiwení, báawita icúlirijui jiyá, mawí jiyada jiwíteu nalí chaléjta eebiderri Dios chuáni nácu, chaléjta jitáaniacala, chaléjta jiyáyu'u jirowá yáajchau, ya jéebidacala ya jicáwica jiní jíconaa.

13 Nácula nuínu jichána jiliá nalí ná'a chóniwenica liá'a Dios chuánica, jiá nadánani ná'a' jéenajinai ya jéewida nayá.

14 Ujínda amáarraca liá'a sáicabee Dios yáani jírru, quéecha'inaami Dios wána salínaica iglesia ísanaca nachánaa nacáajiu jinácu.

15 Jimáaca quinínama jiwíteu linácu liáni, néewaque'e nacába quinínama léjta jidáwinacoo jinácu.

16 Jitýau jiyá jájiu, liá'a jéewidau'u áabi, jiáu cabálinaa quinínama nácu. Ne jimédacta cháni'i, jéewaminaa jiácoo áacairra jiyá jájiu, ya chacábacanaa ná'a' eemenai jírru, néewaminaa náacoo áacairra léccchoo.

5

Chita éewau'u jiyá náajcha ná'a' eebidenica

1 Ujicáitadeda liá'a salírranica, báawachata, jéewida liwítee chaléjta újni jisáljinää, jiyá náiibi ná'a' icúlinaica ya jiá nawítee léjta jéenajinai.

2 Ná'a' salítuenica, jiyá ruájcha chaléjta jitúwa; ya ná'a' miyácanai, chaléjta jéenajinai fina, wíteeshi majíconaiyu.

3 Jiyúda máanirrinica ná'a' jócani wáalia tánashia yúderri nayái.

4 Ne báquetoo máanirriuctani ruwáalia rucúuleu jócta rutáqueerri, nayáwa quéechanacu éewenaa néewidacoo naméda nacábacanau náajcha ná'a' chúnseña néenajinaica, caníinaaque'e nacába nasáljinäa léjta caníinaa nacába nayá léccchoo, léwa sáicai liéni, sáicai Dios cába léccchoo.

5 Ne ruá'a yáawaiyii máanirriuca, ruá'a máaquechooca bácai, máaquechoo ruwówau Dios nácu, jócau íiyabau rusátacoo Dios yúcha éerri jútainchu ya táayee léccchoo, quéewique'e Dios yúda ruyá.

6 Ne ruá'a máanirriuca médechoo léjta éerri wówau, máanaliu yáca rucáwica yáajchau.

7 Jibánua nalí ná'a' quinínama liáni, quéewique'e jóbabeecha arrúnaa nacáida fiwanaa.

8 Ne liá'a jócaita túya léenaaca, mawí'inaa chúnseña léenajinaica, jócaí méda nacábacanaa ná'a' eebidenai Dios chuáni, chái jicá'a liá'a mawí cacháninai wítee náucha ná'a' jóca éebida Dios nácu.

⁹ Táshia natánacta nají'inaa ná'a máanirrinica, arrúnaa nayáca bácai nája ná'a wáalenai mawí sesenta camuí, ne ruá'a wáalechoomi bácairrimi rúnirrijau.

¹⁰ Néewani náa léenaa nácu liá'a sáicai rumédanica: Dáwinechoo sáica ruéenibui, sáica wítee náiinucta rúbana rícula, bádedeechoo náiiba ná'a éebidenaica, ruyúdacta ná'a carrúni jináatanica; ne léccchoo, ruwówa rumédaca quinínama sáicai.

¹¹ Ne jócu tána nají'inaa néeni ná'a máanirrinica wáalianai píitui camuí, níwata ruáfinaa wána rushírrico Cristo yúcha, wówainai nawína yáacacoo wáaliiyu bániu,

¹² nawáalia najíconaa nayá jájiu, jóca naméda léjta namáyu nalí quéechanacu.

¹³ Ne léccchoo najínaniu cuítá jútainchu, ya naméda náinuniu léccchoo, ne jócanita ínu bácai canúma yúwicani léccchoo, níqueneu quinínama nácu ya náiwadeda jócai sáicanata náiwadedaca.

¹⁴ Tánda nuwówai ná'a máanirrini miyácanica ruéewa ruéda yáacacoo wáaliiyu, nawáliaque'e néenibiu, natúyaque'e nábanau léjta iína, jócubeecha náa lirrú yáarrushi liá'a najinaica.

¹⁵ Ne áabi ná'a máanirrinica najiáu Jesucristo yúcha, jáiwa náawai Wawásimi yáajcha.

¹⁶ Ne báquetoo íinetoo éebideechoo Cristo nácu, ruwáaliacta ruéenajinai máanirrini íibiu, arrúnaa iyúdacani, jócubeecha cadúcuni liyá iglésiarru; cháminala iglesia éewa liyúda nayá ná'a máanirrinica jiníni yúda mawí.

¹⁷ Ná'a salínaica wánacaleenai sáica iglesia, éewenai cawáunta icába mawí, ná'a yáawaiyinica íiwa ya éewidenai Dios chuáni.

¹⁸ Ne liá'a Dios chuáni limá'ee: "U'ibáji linúma liá'a pacáaca jáicta litráawajaa liyá cáí". Né'e limá'ee léccchoo: "Liá'a tráawajeerrica iglesia rícu, éewerri lirríshibia liwéniu léccchoo".

¹⁹ Ujiméda nawánacaala ná'a táanianai lijúnta liá'a salírrani éewiderri iglesia rícu, jócta liwáalia chámata jócta matálitai cábenai liyá.

²⁰ Ná'a médenai náacoo najíconau, arrúnaa náarracani quinínama náneewa, quéewique'e chacábacanaa cáarru ná'a áabica.

²¹ Nubánua jiyá Dios náneewa, Jesucristo náneewa ya ná'a ángelbini Dios wínani léccchoo, jiméda quinínama liá'a nuwánani jimédaca, ya machácani jiyá quinínama yáajcha, jicába quinínama áabenaas.

²² Ujichánaa jicáajiu áabi nácu jóctanaa jiá léenaa liwítee sáica, jócubeecha jiméda jijíconau náajcha. Jítúyau liúcha liá'a quinínama máashiica.

²³ Níwata éerri jútainchu bálinacoo jiawai nácu, ujíirra shiátai bácai liyáwoo, jéewa jírra píitui vino léccchoo.

²⁴ Najíconaa ná'a áabica, nacábani jucámarranaa jóctanaa náau liyáctala cáberri yáawacta cajíconajani, ne áabata náani léenaa liwinaami.

²⁵ Ne chalécchoo, liá'a sáicai namédani léccchoo nacábani jucámarranaa; ya liá'a jócai nacába, jóca'inaa máacau libáyacoo séewirrinaa.

6

1 Ná'a arrúnaani tráawajaaca nawácanairru mawéni, arrúnnaa ná'a nanáarruni'inau nawácalirru, arrúnnaa cawáunta nayá, jócubeecha licáida náiiwanaa Dios jí'inaa nácuha, jiní natáaniacala máashii linácu liá'a wéewidani nácu.

2 Ne áabi wáaliacta nawácanai éebidenai Dios chuáni, néewaque'e cawáuntaque'e nayá, níwata néenajinaiwajani éebiderri Jesucristo chuáni nácu; táfawa, arrúnnaa iyúda nayá sáicai wérri mawí, tándawa ná'a ríshibianai nashínau sáicai tráawajuca, éebidenai léccchoo, ya éenajinai caníinaa icába nayá.

Rícucaishi yáawaiyiica

Jéewida ya jíiwa nalí liáni:

3 Ne áabi éewidacta iyá báawatai liúcha liá'a léewidani iyá nácu, ya jócu áabenaan liyá liájcha liá'a yáawaiyiica néewidani nácu, Wawácali Jesucristo nácu saíca, ne jócani éewida léjta wawítee,

4 ne báqueerri sáictai cábacoo liyá jájiu liwítee rícuejiu, ne jiní yáani léenaa. Íiserri litáania nanácu ná'a chuánshi jócani sáica licábaca, ne yáairri linácu chaléjta bálinacaalashi; ne léwa líinucteji liá'a cadéni nacába yáacacoo, jócu áabenaan liwítee, máashii linúma, jócu léebida linácu,

5 ya líinua yáacau éerri jútainchu áabi yáajcha, náajcha ná'a chóniwenai máashii wítee, ya jócai liá léenaa liá'a yáawaiyiica, wíneerri liá'a wíteeshica cháji'i warrúwa náueji.

6 Ne jucámarrai yáaca liá'a wawíteeca, yáawaiyi cawéni wérrica, ne bácaí lirrú liá'a sáictai wówa liájcha liá'a liwáalianica.

7 Táda jiní waíndani lítala léji liéni cainabica, jiní'inaa wéewani watéecojoo.

8 Áicta wáayanijaa ya ái wábalajaa, ta éewa sáicta wawówai liájcha liáni.

9 Ná'a wówenai nawáalia máanui wérri warrúwaca, jócu néenaa nawánta liá'a máashii méda nawówa lícu, ya liwána napénsaa áabata matuínaami mawíteeyu, ya liá'a máashiica téerri washiálicuenai carrúni jináatactala'inaa nayá, ya chaléeni náucaquictala'inaacoo.

10 Níwata lináinaa liá'a warrúwaca, náawiderri nawítee ná'a washiálicuenaina, namédaque'e máashii liyú liá'a warrúwaca, ná'a sáictani cábacani liá'a warrúwaca, lináawida nawítee liúcha liá'a néebidaucu. Jáiwa carrúni jináata naméda nacáwica nayá jájiu.

Liá'a sáicai líinua yáaquerricoo linácu liá'a léebidaucu

11 Ne jiyá, washiálicuerri Dios shínaa, jimáaniu liúcha liáni quinínama máashiica. Jítée cawícau machácani, máaqueerri jiwówau Dios nácu, jiwáaliaca jéebidauyu, canúinaaca jicábacani, u'línu jiyá nuchuáni nácu mamáarraca, jiáu jibéechalau, imíyaiyu jiwówa yáajchau.

12 Jíinua yáacoo lináucé liá'a sáicaica jéebidaucu Dios nácu, ujínda liácoo jíucha liá'a cawícashi jócai amáarra, linácuejiwa Dios máida jiyá, tánda linácueji líiwa jírru quinínama nanáneewa ná'a chóniwenaina.

13 Chócaja'a, Dios náneewa, yáairri nacáwica quinínama yáanai lirrúliáni éerrica, ya Jesucristo náneewa, cha léccchoo liméda áabai líiwa nalí sáicai, ya líiwa sáicai chuanáhica lináneewa liá'a Poncio Pilatoca; nubánua jiyá,

14 Jimédaque'e chaléjta nubánuau, jócai jéewa jiwána nanáawidaca, jócubeecha arrúnaa nucáita jiyá. Jiméda cháni cáashia líinuctala liá'a Wawácali Jesucristoca.

15 Dios méda quinínama áabenaa licábacanaa chaléjta limáyu, liyáwa bácai Dios sáicai wérri yáairri quinínama íta'aa, náiibicha ná'a reyebinica liyá mawí máanui náucha ya náiibicha ná'a wánacaleenaica, liyá mawí máanui náucha.

16 Liyáwa bácai jócai máanali, yáairri áabai cámarrashiuyu jinícta éenaa lirrúnico. Jiní báqueerri washiállicuerri éeneerritee licábacani, jócai'inaa léenaa licábacani. ¡Bácai Dios yáairri'inaa mamáarraca éerri! Cháwajani.

17 Ná'a wáalianai warrúwa líta'aa liáni cáinabica, jibánua nalí jócubeecha máanui nacábacoo, jócubeecha namáaca nawówau linácu liá'a nanéndani nayáca warrúwa nácu, níwata liá'a warrúwaca éewerri amáarraca, jiní wéni. Imáaca iwówau Dios nácu, liyámina yáa walí quinínama liá'a warrúnaani'inaa walíwoo, quéewique'e liméda walí sáicai.

18 Jiwána naméda liá'a sáicaica, quéewique'e namédacoo rícubiniyu naméda sáicaica. Jíwa nalí nanéndaque'e nayúdau'inaa ná'a carrúni jináatanica.

19 Cháwaminaa nawáalia rícubinique'e nayá, liámina nalí nadánani, yáairri'inaa nalí cabálininaa nabéechalau, náiinuminaa liá'a nacáwica jócai amáarra.

Líwa lirrú báitaa liá'a Timoteoca

20 Timoteo, túya sáica liáni nuáni jirrú jicáaji rícu. Ujéemi chuánshi matuínaami éerri rícu sói mawéniica, jiní jiácala liwíbanaa nalí ná'a chóniwenai máinai náacala léenaa, ne jiníni yáani léenaa;

21 ne áabi ná'a nanáawida nawíteu, liúcha liáni nawítee jócai yáawaiyi, shírreneu liúcha liáni léebidauga. Nusáta Dios yúcha irrú'inaa liáque'e irrú sáicabee inácu'inaa.

Segunda carta de San Pablo a TIMOTEO

Nuédacaniu jinácu

¹ Nuyá Pablo, apóstolu Jesucristo shínaa, bánuerriu Dios wánacaala nácu, chaléjta Dios máyu'u liá'a cáwicashii Cristo Jesús nácu.

² Nutána jirrú liáni cáshtaca liá'a Timoteoca, caníinai nucábaca jicá'a nucúulee. Nuwówai Dios wasálijinaa ya Wawácali Jesucristo liá jirrú jidánani ya carrúni jináatau ya sáicai wérri jinácu.

Wáiiwadedau Cristo nácu

³ Nuédacaniu'inaacu séewirrinaa jáicta nusáta nuyáwai Dios yúcha, ya nuá sáicai Diosru éerrinacu ya táayee, liá'a nushírruedanirru sáica nuwítee, léjta nashírruedaumi náa'a nuwérrinaibimi léccchoo.

⁴ Nuédacaniu séewirrinaa jituí yáabi nácu, ya nuwówaiyu ta nucába jiyá, quéewiquinicta sáicta wérri nuwówa.

⁵ Níwata nuédacaniu jéebidau machácani, quéechanacumi ruéebida ruwáalia ruá'a jirruída Loidaca ya jítúwa Eunice, ya nuyá eébiderri léccchoo jiyácala chái wáaliacajani jéebidauga.

⁶ Tánda linácue nuárra jiyá, quéewique'e ujínda liácoo jiúcha liá'a jiwítee sáicaica Dios yáani jirrú, quéecha'inaami nusáta jinácu nuchánaa nucáajiu jinácu.

⁷ Ne Dios jócai yáa liyá walí áabai wíteeshi cáarruica, yáairriu walí áabai wíteeshi cadánani, caníinaa wacábaca ya wéewa watúyacoo wayá jájiu.

⁸ Ubái jiyá jíiwadeda sáicai wawácali nácu, ubái jiyá nunácueji léccchoo, nuyá naníquini cuíta manúmai rícula linácu liá'a Jesús bánuani wamédaca; báawachata, liá'a danáanshi Dios yáani jirrú, jiwánta liá'a Carrúni jináatabee ínuerri'inaaca linácueji liá'a chuánshi sáicaica.

⁹ Dios wásedeerri wayái ya limáida wayá quéewique'e wamáacaque'e licáaji rícu quinínama wacáwicau, jócaita linácu liá'a wanísani wamédacai, níwata léwa liwówau jáni ya caníinaca licába wayá Cristo Jesús nácueji. Dios caníinaa licába wayá quéecha'inaa jiní éerri újnibii.

¹⁰ Dios iyáderri walí caníinaa licába wayá chóque'e, quéecha'inaa línu Jesucristo téerri'inaa wayá áacairra, liá'a márderrí máanalicai dánani, ya lirrúceji liá'a Dios chuánica lijéda jucámarranaa liá'a cáwicaishica jócamáarra.

¹¹ Dios máaquerri nuyá nuiwaque'e liáni chuánshica, ya libánuia nuyá léjta apóstolu ya qéewidacai.

¹² Tández linácueji liáni Carrúni jináata nuyá quinínama. Ne jócu bái nuyá linácueji, níwata nuá léenaa tánashia nácu nuéebidai, ne nuyá yáairri léenaa liyá wáalierra liwítee dánani quéewique'e nuiwa lichuáni mamáarraca, cáashia líinuctala'inaa liá'a amáarracta cainabi.

¹³ Jéewidau léjta jicábau nuéewida liá'a chuánshi yáawaiyiica, liá'a jinísani jéewidacoo nácu nuájcha, ya jéebidaque'e mamáarraca, ya liá'a nínaashi wawálianica wayáyuca macábaita Cristo Jesús nácueji.

14 Espíritu Santo dánaniyui yáairri wanácu, jitúya linácu liá'a chuánshi machácanica liá'a Dios máacani jírrú.

15 Léjta jiáyu léenaa, quinínama cáinabi Asia shínaa ítesana, namáaca nuyái bácai, náibicha ná'a Figelo ya Hermógenes.

16 Wawácali carrúni jináataque'e licába ná'a léenajinai liá'a Onesíforo, níwata liyá íchabachu línu liyúda nuyá, ne jócu bái línu licába nuyá yáairri cuíta manúmai rícula.

17 Bawachata, jái'inaami línu Romalai, lichánau limúrru nuyái jócai wówa íyabau cáashia línu nunácu.

18 Wawácali carrúni jináataque'e licábacani, liyáali éerri jáicta amáarra cáinabijoo. Jiyá jái yáa léenaa íchabachuca liyúda wayá Éfeso rícu.

2

Báqueerri soldado sáicai Jesucristo shínaa

1 Ya jiyá, Timoteo, nucábani jicába nucúulee, jéderri danáanshiyu liá'a Jesucristo yáani jírrú.

2 Liá'a jéeminica numáca íchaba chóniwenai náneewa, jéewidani ná'a washiálicuenaca jíisainica, ná'a éeneenai néewidaca áabi.

3 Jiyá sáicai wérri léjta soldado Jesucristo shínaa, éewerri jiyá sáicai áawita carrúni jináata naméda jiyá linácueji.

4 Jiní báqueerri soldado éewerri liwína áabai tráawaju, arrúnua liyá linácuja éewaque'e sáicta liwácali cábacani.

5 Chacábacanaa, liá'a caséwicacaica, jócai éewa lirríshibia liá'a premioca, jóctacala liséwica léjta licábacanaa liséwicau'inaa.

6 Liá'a tráawajeerri bacháida lícu, quéechanacu arrúnua litráawajaaca, quéewique'e liáwinaami léewa liáwaqueda líta liá'a liáabananica.

7 Jédacaniu linácu liáni numánica jírrú, liá'a wawácalica liwánaminaa jái léenaaca quinínama.

8 Jédacaniu Jesucristo nácu, cáwerrimico máanalicai yúcha, David táqueerrimi; léwa chuánshi léewidani wayá nácu, wéewaunaa wáacoo áacairra ya nuíwadedani.

9 Linácu liáni chuánshica nuwánta carrúnatabee, ya nabáji nuyá léjta báqueerri cáiniuacaj; ne liá'a Dios chuánica jócai bájiu.

10 Tándawa nuwánta quinínama, quéewique'e numédaque'e sáicai nalí ná'a Dios wínanica, quéewique'e nayá néenaaque'e náacoo áacairra, liá'a sáictai wérrica, ya jócai amáarra Cristo Jesús nácu.

11 Liáni yáawaiyii wérri:

Máanalicta wayá linácu, cáwiminaa wayá liájcha léccchoo;

12 Carrúni jináatacta wayá linácu, wawáaliaminau washínau liájcha liwánacaalactalaca;
ya wabáyacta lináwa wáa léenaa linácu, chacábacanaa libáya wanáwa léccchoo;

13 jócta machácani wayá, liyá mamáarracai méda machácanii,
níwata jócai éewa limáaca licábacanau, le licábacanaaja liérra.

Báqueerri catráawajaacai sáicai wérri

14 Jédacaniu séewirrinaa nalí linácu liáni: Limá nalí Dios náneewa u'icáita yáacau linácu jiliérra chuánshi. Ná'a cáitenai jócai sáicai, méderri máashii nalí ná'a éemenai nayácani.

15 Jiméda quinínama tánashia jéewani jimédaca, Dios náneewa jicá'a báqueerri washiálicuerri catráawajaacai méderri sáicai, jócai éewa báica, éewiderri sáica léjta licábacanaa liá'a Dios chuánica yáawaiyiica.

16 Ujitáania chuánshi máashii cainabi íta sói, jiní wéni, léca liá'a natáaniani nácu cha, yúquerri nayá mawí máashiiquictala,

17 ya liá'a néewidacalaca cáarralerriu chaléjta liá'a bálinacaalashi cachánaninicá. Léwa libésunau liáni náajcha náani washiálicuenai náj'iinaa Himeneo ya Fileto.

18 náawa yáainiu náani báawachala liúcha liá'a yáawaiyiica; namá'ee linácucha liá'a wacáwiactacoo jái bésunacuwai, ya jinaneneu nacáarraleda chacábacanaa ná'a áabi éebidenaina.

19 Ne Dios máaca áabai liárrubai cadánaniyaca, tánda litánaa nalí: "Liá'a wawácali yáirri léenaa ná'a lishínaaca", ya "Quinínama ná'a sátenaico Dios yúcha, arrúnaa nashírrique'iu liúcha liá'a jíconaashica".

20 Waméda áabai cuíta máanui cábacanaa: Áabai cuíta máanui, jócai báabajuta oro yáca ya warrúwa ái néeni já'a, léccchoo áicuba ya bádanicaishi, áabi namédaniyu sáicai, ya áabata mawí cuíta lícu sói.

21 Cháwa libésunacoo á'a cuíta wawácali shínaaca. Ne wayácta majíconaa quinínama máashii yúcha, cháiminaa léjta liá'a cawéninamaica, yáairri sáica wawácali cáaji rícu, méderri'inaa quinínama méenaami sáicaica.

22 Jidánaa liúcha liá'a máashiica icúlinai wíteeca. Jimúrru jiyá machácaniyu ya jéebida mawí, canínaa jicába, ya sáictaque'e jiówá, náajcha ná'a quinínama chóniwenai wáalianai nawówau masácula nasátacoo Wawácali yúcha.

23 Ujíméda liwánacaala ná'a cáitenai matuínaami, jicá'a ná'a chóniwenai mawíteeni, jái jái léenaa índeerri ínua yáacashi.

24 Báqueerri washiálicuerri tráawajeerri wawácalirru, jócai jinaniu línuu yáacacoo, báawachata, arrúnaa sáica limédacoo quinínama yáajcha, arrúnaa éeneerri léewida sáica, ya arrúnaa liwántaa quinínama.

25 Ya jiárra imíyayu jiówá yáajchau ná'a médenai lijúnta máashii, jínda Dios náawida nawíteejoo náaque'e léenaa liá'a yáawaiyiica.

26 Nawítee cáwiaque'iu, néewaque'e najiácoo liúcha liá'a cachálujuedacaica Wawásimi wáalierrri nayá mawítee, limédaque'e náajcha léjta liwówainica.

3

Chítashia nacábacanaa ná'a chóniwenai urrúnictala amáarra cainabi

1 Ya léccchoo arrúnaa jiá léenaa, liá'a éerdi éenamicojoo línuminaajoo éerri carrúnatai'inaa.

2 Ná'a chóniwenica cadéniminaa nayájoo, canínaaminaa wérri nacá'a nawárruanu, wachósuni ya cábadedeenaicoo nayá jájiu. Natáaniaminaajoo máashii Dios nácu, jocuminaajoo néewidajoo

nasáljinaarru; nayámina quiní'inaajoo máj nalí, quiní nabústanijoo, jóca'inaa ná'a licáarruninaa liá'a Dios máni nácura.

³ Jiní caníinai nacábacoo, jiní carrúní jináataca nacába áabi, nayá cataániacani, nanúma yúwicau, jócuminaa néenaa nawánacaalacojoo liúcha liá'a máashiica; nayá liyájurricani, najínai'inaa quinínama liá'a sáicaica.

⁴ Nayá cachálujuedacani, jocani cawáunta, nayámina cashiámuni wítee wachósuni, namúrruminaa léjta nawítee máashii wówau'u, méewanita mûrru Dios.

⁵ Namédaminaa újnii jícá'a ná'a éebidenaica ne újni namá nayáca, ne íyada nayá léja liá'a máashii namédanica. Níwata nayá jócai néebida Dios chuáni dánani. O'iwína yáacoo náajcha nárra chóniwenica.

⁶ Níwata nayá néenaa ná'a wárruenai lirrícula liá'a cuítaca nachálujueda ná'a májinani iínaca, cashiámuni jíconaa, liárdanica quinínama wíteeshi máashiica,

⁷ nayá séewirrini éewidacoo, ne jócu néenaa ná'a léenaa linácu liá'a yáawaiyiica.

⁸ Chaléjta ná'a camálicai jí'ineenai Janes ya Jambres, jáiwa naméda máashii Moisés júntai, léquichoo ná'a chóniwenica jócu néewida liá'a yáawaiyiica. Jiníwata washiálicuenai nawítee máashii wérri najíconaiyu, máashiderriu, jocani éebida linácu.

⁹ Ne quiní'inaa namédani bájialajoo, níwata ná'a quinínama ná'a léenaa jóna chóniwenai mawíteeni, chaléjta nabésunauc oo ná'a chámataca Janes ya Jambres Moisés júnta.

Pablo tíwa Timoteorrungi liá'a limédani'inaaca

¹⁰ Ne jiyá Timoteo, jái éewidacuwai linácu liáni nuéewidau chóniwenai, léjta nucábacanaa yáayu, nuwówaini numéda séewirriniaa, nuéebidanica, nuyá jócai fiwirri wówa áawitate naméda nulí máashii, ne caníinaa nucába chóniwenai, ya nudánani nuwántaque'e quinínama,

¹¹ léjta nacánaquedau nuyá ya carrúní jináata numác oo. Jiá léenaa quinínama liá'a nubésunauc oo á'a Antioquia, ya Iconio, ya Lístra, nacánaquedau nuyá carrúní jináata, ne nuyá liá'a wawácali túyerri nuyá quinínama yúcha.

¹² Yáawaiyii waliáni, quinínama ná'a wówenai nayáca sáicai wérri Cristo Jesúus yáajcha, nabésunedaminaa Carrúní jináatabee.

¹³ Ne ná'a máashiinica, ya ná'a cachálujuedacanica mawím inaa máashii náacojoo, nachálujuedaminaa ya áabi chálujueda nayá lécchoo.

¹⁴ Jiyá yáairri cabálini quinínama linácu liá'a jéewidanico nácu, yá jéebidauní. Jiníwata jiyá ái yáa léenaa tánashia éewida jiyái.

¹⁵ Jédacaniu samálita'inaami jiyá yáirri léenaa Dios chuáni, jái éewa léewida jiyá ya litée jiyá áacairra, jéebida ca Cristo Jesúus nácu.

¹⁶ Quinínama liá'a Dios chuáni tánerricoo sáicai wérri, ya Dios yáani walí, sáicai léewidaca ya liárra wayá, quéewique'e lichúni wayá, léewidaque'e wayá, áabai wíteeshi machácaniyu,

¹⁷ quéewique'e liyá washiálicuerri Dios shínaaca, éeneerri limédaca quinínama, wáaleerri quinínama liwíteu ne yáirri léenaa léewaque'e liméda quinínama méénaami sáicai.

4

¹ Dios náneewa ya Cristo Jesúus náneewa, línuminaa jicá'a reyjoo, líwa najíconaaajoo, ná'a cáwinica ya ná'a máanalínica ne numá jírrú bájiala,

² jíwa Dios chuáni liá'a sáicaica, ya mamáarraca jiyáca jáicta léerdi ya jócta léerdi, jiwána léewidaca, jiárrani, ya jiá jídánani, jéewidau cawáunta ya u'fiwirri jiwówa.

³ Línuminaa léju liá'a léerdica, ná'a chóniwenica jócu nawánta néewida sáicai chuánshicojoo, namédaminaa nawíteeyu liá'a nawówaini namédaca; namúrruminaa manuába qéewidacaní néewidaminaa léjta nawówau néemicani.

⁴ Nanáawida nawójunaa lirrú liá'a yáawaiyiica, namédaminaa quinínama liwánacaala liá'a chuánshica.

⁵ Ne jiyá wáalerri séewirri liá'a sáicai wíteeshica, jiwántaque'e carrúni jináatabeeca, jíméda mamáarraca jíwa Dios chuánica, jíméda machácana jishínaa tráawaju.

⁶ Jái urrúni náiinua nuyái, nucáwica nuáni Dios cáaji rícu.

⁷ Nuyá yáairri machácana nuéebidaca mamáarraca, áawita cacháninabee íinu nútala, léjta báqueerri washiálícuerrí íinua yáauerri jináwiu rícu. Nunísa nuínu chaléeni nuéewactala nuínuca, nuyá jócai numáaca nuéebida ca Dios chuáni nácu.

⁸ Chóque'e nushínaa premio nénda nuyá, nugáananica, ne liá'a nuwácali liá'a chóniwerri éewerri licábaca liá'a máashii o liá'a sáicaica, liyáali éerri liámina nulíjoni. Léeminaa liá'a nulí ya nafí ná'a quinínama ná'a caníinaani cába liyá, néndenai liyá cáashia línuca.

Pablo éewidacala bácai Timoteo

⁹ Jiméda quinínama jíinuque'e madéjcanaajoo jicába nuyá.

¹⁰ Ne liá'a Demas caníinai cába mawí liá'a éerri shínaaca, jíwa limáaca bácai nuyái, jíwa liáwai Tesalónica néerra, Crecente liáu déecuchala Galacia, ya Tito yáa Dalmacia néerra.

¹¹ Bácái Lucas yáa nuájcha, jimúrru nulí Marcos ya jíndani jiájchawoo, níwata yúderri'inaa nuyá tráawajorru.

¹² Liá'a Tíquico nubánuani Éfeso néerra.

¹³ Jáicta jíinujoo jínda nushínaa capa, numáacaní Troas tána íibana néeni liá'a Carpo. Lécchoo jínda nushínaa cáashta, ya ná'a cáashta báinacu sánami, jí'ineenai pergamino.

¹⁴ Alejandro jiárru shínanáa, máashii wérri médacoo nuájcha. Liyá wawácali lipáida liyájoo, léjta linácu liá'a limédanica.

¹⁵ Jitýau jiyá liúcha, níwata máashii médacoo wajúnta linácue liáni wéewidanico nácu.

¹⁶ Quéechanacu nutáania nubícaubaliu nanáneewa ná'a wánacaleenaica quiní yúda nuyá, quinínama namáaca bácai nuyá. Nunénda Dios jócubeecha licóbora liúcha liá'a máashii namédanica.

¹⁷ Ne liá'a nuwácalica liyúdawa nuyái, ne liá nudánani quinínama nutéequ'e liéni nuíwa Dios chuáni, liá'a chuánshi sáicaica wásedeerrica, quéewique'e néemicani quinínama ná'a jocani judíobini. Cháwa wawácali túyerri nuyá liúcha liá'a carrúnatai újni cháawi quírrai núma rícura.

18 Liá'a nuwácali litúyaminaa nuyá quinínama liúcha liá'a máashiica, liwáaliaminaa nuyá lishínaa liwánacaalactaca éerri ítala. Wacábactala balibalibee ne liyá yáawaiyii, chái'inaa.

Nutáa jirrú ya nuá jirrú sáicai nuájumirrau

19 Nuédacaniu Prisca nácu ya Aquila nácu, ya ná'a tána éenajinaica Onesíforo.

20 Erasto liá'a máacau Corinto néeni ya Trófimo numáaca bálinerriu á'a Mileto néeni.

21 Jimédawa jidánijoo jínu uniábi béechajoo. Nabánuia jirrú nedacani'eewoo jinácu Éubulo, Pudente, Lino, Claudia ya quinínama éenajinai éebidenaica Cristo nácu.

22 Liá'a Wawácali Jesucristoca liyá jiájcha. Dios cámusheda iyá liwíteeyu quinínama irrú.

Carta de SAN JUDAS

Nuédacaniu Inácu

1 Nuyá, Judas, cashírruedacai Jesucristo shínaa ya Santiago éenajirri, nutána liáni cáshtaca nalí ná'a chóniwenai caníinaani Dios wasáljinää cabaca ya limáida nayá, ná'a Jesucristo túyanica.

2 Irríhibia iyá máanui bájiala carrúni jináata, sáictacta iwówa ya caníinaabee.

Ná'a éewidenai númashi yúwica

3 Nuéenajinai caníinaani nucábaca, nuwówai nutána máanui wérri linácu liá'a wásedeerri iyá ya chacábacanaa nuyá léccchoo, ne chóque'e nucába rúnaacala irrú, quéewique'e íinua yácacoo linácu liá'a éebidauga quéechamite léejueda nalí ná'a Dios shínaaca.

4 Níwata linácu nachálujueda nawárruacoo íibirra áabi chóniwenai, nalí liá'a chuánshi Dios shínaa líyadanica quéechamite linácula liá'a náucaquictalacoo. Ná'a washíalicuenai máashiiicanica, ná'a pénsenaica caníinaaca Dios cába wayá bájiala, jócuminaa carrúni jináata licába wayájoo quinínama liá'a máashii wamédanica, ya namá Jesucristocala jócái wánacaala wayá jiní wawácalicalani.

5 Báawita iyá ái yáa léenaa, nuwówai édakanicoo liá'a Wawácalica, liáwinaami lijéda ná'a chóniwenai Israel shínaaca Egipto lícucha, limárda nayái ná'a jócanimi éebida.

6 Ya nalí ná'a ángelbini jócáni máacau sáica, jiníwata néechate chúnsei náarru, Dios wáaliani cuíta manúmai catáwacai ya jócáni amáarra, liyáali éerri máanui Dios mácta'inaa tánashia yáau áacairrai ya tánashia yáau infierno rículai.

7 Chacábacanaa léjta ná'a ángelbinica, léccchoo ná'a chacáalee jí'ineenai Sodoma ya Gomorra ya ná'a chacáalee léema nácu sánaca, naméda'inaa ná'a rúmbabini médanica, ya naínda natée nayá máashiiquictala lijúnta liá'a licábacanaa. Tánda nasúfria carrúni jináatami liá'a chichái jócái amáarra ya namáaca náiiwanau chacábacanaa quinínamarro.

8 Báawitate náa léenaa liérra, náarra washíalicuenai léccchoo, nayá léjta dajuishi rícula, nasáculeda nanáanaiu, nacháani liá'a wánacaleerri wawácali chuánica ya nacáitadeda nanáawa ná'a wánacaleenai mawí.

9 Liyája liá'a ángel Miguel, liá'a wánacaleerri máanui mawí náucha ná'a áabi ángelbinica, quéecha'inaami líinua yácacoo lijúnta liá'a Wawásimica quéewique'e léda liúcha Moisés máashiicaimi, jócu léenaa liúcha chuánshi máashiiyu, léerrimi'e limáni lirrú: "¡Liá'a Wawácali liárra jiyájoo!"

10 Ne náarra washíalicuenai natáania máashii linácu liá'a jócái náa léenaa; ya liá'a náani léenaa cábacanaa, léjta náa léenau'u cuéshinaica jiníni wítee, namédani chúnsei'inaa náucacooyu.

11 ¡Áchunu carrúni jináata nayá! Quéewique'e wínenai léjta chacábacanaa liá'a Caínca. Linácu nagáana warrúwa nanáawawai,

léjta liá'a washiálicuerri jí'ineerri Balaam, ya léjta liá'a jí'ineerri Coré, máanalini jócala léemi nalí namáni nácura.

¹² Ná'a báinatanica shímashi caníinacta nacábacoo náiibi éenajinai ya ijúnical sáictacta namédá nawówau. Liyáali éerri náayactaca ya náirra sáictai wérri nawówa, jócu náyada nayá cawáunta. Cháni léjta pastorbini natúyenaicoo nayá jájiu. Cháni léjta liá'a sáanai jinírru shiátaí, litéeni liá'a cáulica. Cháni léjta banácali jócai yáa lítau léerdi rícuu, máanalí chámáichu ya ljíchú éerruaau.

¹³ Cháni léjta marrádaca carrúnataí wérri manuá shínaaca, náucani léjta licáli ná'a máashii namédanica, wáneerri báinata nayá. Cháni léjta sáalii yúquenaiu nájabaa yúchau, yéenai yúquenai'inau lirrícula liá'a mawí catáawacabee jócai amáarra.

¹⁴ Lécchoo liá'a washiálicuerri jí'ineerri Enoc, liyá sietechu, Adán yáawinaami, litáania Dios lij'iináa nácu, limá'ee nanácura ná'a chóniwenáica: "Nucába wawácali, fínuca íchaba wérri ya íchaba wérri lishínaa ángelbini yáajchau.

¹⁵ licábaque'e cajíconaani ya jiní jíconaa quinínama washiálicuenai, ya liúcaque'e quinínama ná'a máashiinicá, quinínama máashii namédanica nalíwoo, ya liá'a quinínama chuánshica jócai sáicanata namáca, léjta máashiicani cajíconaani namánimi linácura."

¹⁶ Quinínama najútau, quinínama náasacula, bácai namúrru nalíwoo sáicaque'e nayá. Natáania wachósuniyu, ya natáania áabi nácu újni sáica néedaque'e náucha sáicabee nalíwoo.

Liárrani ná'a éebidenaica

¹⁷ Ne iyá, caníinaani nucába nuéenajinaiu, édacaniu linácu ná'a apóstolubini wawácali Jesucristo shínaa

¹⁸ mánimi nácura: "Liá'a éerri éenamictala'inaa nayáminaajoo ná'a chóniwenai cásacalacani, nayáminaá áabenaa náajcha ná'a wówenai namédá liá'a máashiica."

¹⁹ Nayáwa náarra wówenai nashírredadacoo; namédá nawíteu léjta nawówau ya jinírru Espíritu Dios shínaa.

²⁰ Ne iyá, caníinaani nucábaca nuéenajinai, iyá sáica cabálinaa majíconaa linácu liáni éebidani nácu. Isáta Dios yúcha índa litée iyá liá'a Espíritu Santo.

Isáta Dios yúcha índa litée iyá liá'a Espíritu Santo.

²¹ Iyá caníinaani icába Dios mamáarraca ya inénda liá'a éerrica linácu liá'a Wawácali Jesucristoca, carrúni jináata wayá linácueji, liá walí licáwica jócai amáarra.

²² Carrúni jináata icába ná'a jocani éenajta éebidaca.

²³ Áabibi iwáseda ijéda nayá néenee chichái yúcha, ya carrúni jináata icába ná'a áabica, áawita itúyacoo náucha ya máashii icába léccchu liá'a náabala natéenica casáculaica máashiica nayá.

Liá sáicai Diosru liájumirrau

²⁴⁻²⁵ Liyá Dios bácai rími, liá'a wásedeerri wayá, wáaleerri danáanshi litúyaque'e iyá jócubeecha iméda ijíconau, ya quéewique'e líyada iyá jiní wérri jíconaa ya sáicta wérri iwówa lináneewa balíbalibeeeca. Liyája liá'a balíbalibeeeca, máanui wérrica, liá'a cadánanica ya

liwánacaalaucha, linácu liá'a Wawácali Jesucristoca, quéecha'inami,
chóque'e ya mamáarraca. Chácajani.